

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

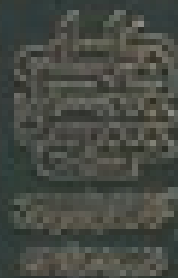

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

کتابخانه کافضل

په پښتانه
محمد نبي نصر آبادي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتابشناسی فیض کاشانی

نویسنده:

محسن ناجی نصرآبادی

ناشر چاپی:

بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	کتابشناسی فیض کاشانی
۸	مشخصات کتاب
۸	اشاره
۱۶	فهرست مطالب
۱۸	فهرست تفصیلی
۲۴	مقدمه
۲۴	اشاره
۲۶	فهرست و چندگونگی آن
۲۶	اشاره
۲۷	الف) فهرست آثار یک کتابخانه
۲۹	ب) فهرست دیگرنوشت
۳۱	ج) فهرست خودنوشت
۳۹	زندگی‌نامه فیض
۴۵	اهمیت و ویژگیهای آثار فیض
۴۵	اشاره
۴۵	الف) تحوّل فکری و نقش آن در آثار فیض
۴۸	ب) فارسی نویسی
۴۹	ج) تعداد آثار فیض
۶۱	کتاب شناسی فیض کاشانی
۶۱	اشاره
۶۱	الف) الاعتذار
۶۲	ب) الفت نامه
۶۲	پ) جلاءالقلوب

- ٦٢ (ت) راه صواب
- ٦٢ (ث) رساله في ثبوت الولاية للاب والجدّ للاب على البكر البالغه.
- ٦٢ (ج) رفع الفتنه
- ٦٣ (چ) زادالسالك
- ٦٣ (ح) قره العيون في اعزّ الفنون
- ٦٣ (خ) گلزار قدس
- ٦٣ (د) اللبّ
- ٦٤ (ذ) اللباب
- ٦٤ (ر) المحاكمه بين الفاضلين
- ٦٤ (ز) النخبه
- ٦٤ آثار منسوب و مجعول
- ٦٤ اشاره
- ٦٤ الف) اضغاث الاحلام
- ٦٥ (ب) سريان نورالحق
- ٦٥ (پ) شجره الهيّه
- ٦٥ (ت) شواكل الحور
- ٦٥ (ث) قواعد العقايد
- ٦٥ (ج) منتخب الختوم
- ٦٦ كتاب شناسی
- ٦٦ اشاره
- ٦٦ الف) نام كتاب
- ٧١ (ب) بخش بندي كتاب
- ٧١ (پ) تعداد ابیات هر كتاب يا رساله
- ٧٣ (ت) تاريخ تأليف
- ٧٣ (ث) موضوع
- ٧٣ (ج) منابع

۷۳	چ) آغاز و انجام
۷۳	ح) معرفی نسخه های خطی (ن . خ)
۷۴	خ) معرفی نسخه های چاپی (ن . چ)
۷۴	د) ذکر ترجمه شرح، حاشیه، تعلیقه، ردیه و...
۷۵	ذ) اختصارات
۹۰	فهرست یکم
۱۲۹	فهرست دوم
۱۴۷	کتاب شناسی و نسخه شناسی
۳۷۴	کتاب شناسی آثار منسوب و مجعول
۳۹۴	فهرست ها
۳۹۴	اشاره
۳۹۶	فهرست آیات
۳۹۶	فهرست احادیث
۳۹۸	فهرست کسان
۴۳۲	فهرست کتابها
۴۶۵	فهرست موضوعی
۴۷۵	فهرست اشعار
۴۸۲	منابع و مآخذ
۴۹۵	درباره مرکز

سرشناسه : ناجی نصرآبادی، محسن، 1344 -

عنوان و نام پدیدآور : کتابشناسی فیض کاشانی / به اهتمام محسن ناجی نصرآبادی .

مشخصات نشر : مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی تهران: مدرسه عالی شهید مطهری، 1387.

مشخصات ظاهری : 443ص.

فروست : مدرسه عالی شهید مطهری؛ 2.

شابک : 70000 ریال : 4-215-971-964-978

وضعیت فهرست نویسی : برون سپاری/افایا

یادداشت : کتابنامه: ص . 431 - 443؛ همچنین به صورت زیرنویس .

یادداشت : نمایه.

موضوع : فیض کاشانی، محمدبن شاه مرتضی، 1006 - 1091ق. -- کتابشناسی

شناسه افزوده : بنیاد پژوهش های اسلامی

شناسه افزوده : مدرسه عالی شهید مطهری

رده بندی کنگره : Z8606/ان2ک2 1387

رده بندی دیویی : 016/297998

شماره کتابشناسی ملی : 1193128

ص: 1

اشاره

فهرست مطالب

مقدمه *** 19

فهرست یکم *** 75

فهرست دوم *** 113

کتاب شناسی آثار فیض *** 131

کتاب شناسی آثار منسوب و مجعول *** 351

فهرستها *** 371

ص: 9

فهرست و چندگونگی آن 19 / فهرست آثار یک کتابخانه 20 / فهرست دیگر نوشت 21 / فهرست خود نوشت 24 / زندگینامه فیض 32 / زندگینامه فیض در نسخه های خطی 36 / اهمیت و ویژگیهای آثار فیض 38 / تحوّل فکری و نقش آن در آثار فیض 38 / فارسی نویسی فیض 40 / تعداد آثار فیض 42 / قصیده علم الهدی در باره آثار فیض 42 / فهرست های سه گانه فیض 47 / تحریر اول و دوم فهرست یکم 47 / فهرست دوم فیض 48 / نسخه شناسی فهرست های سه گانه فیض 49 / کتاب شناسی فیض کاشانی 51 / الاعتذار 51 / الفت نامه 52 / جلاء القلوب 52 / راه صواب 52 / رساله فی ثبوت الولاية للاب والجدّ للاب علی البکر البالغه 52 / رفع الفتنه 52 / زاد السالک 52 / قره العیون 53

گلزار قدس 53 / اللبّ 53 / اللباب 53 / المحاکمه بین الفاضلین 54 / النخبه 54 / آثار منسوب و مجعول 54 / سریان نورالحق 54 / شجره الهیّه 54 / شواکل الحور 55 / قواعد العقاید 55 / منتخب الختوم 55 / عنوانهای اصلی 55 / عنوانهای فرعی و غیراصلی 56 / بخش بندی کتاب 59 / تقسیمات درون متن 59 / تعداد ابیات کتاب یا رساله 59 / تاریخ تألیف 59 / موضوع 59 / آغاز و انجام 59 / اختصارات 61 / سپاسگزاری 72.

فهرست یکم

تحمیدیه 77 / الصافی 77 / الاصفی 78 / الوافی 78 / الشافی 79 / النوادر 79 / معتصم

الشيعة فى احكام الشريعه 80/ مفاتيح الشرايع 80/ النخبه 81/ التطهير 81/ علم اليقين 81/ المعارف 82/ عين اليقين 82/ اصول المعارف 83/ المحججه البيضاء 84/ الحقايق فى اسرارالدين 84/ قره العيون فى اهمّ الفنون 85/ الكلمات المكنونه 85/ الكلمات المخزونه 85/ اللئالى 86/ الكلمات المصنونه 86/ الكلمات السريه 86/ جلاء العيون 87/ تشريح العالم 87/ انوار الحكمه 87/ اللباب 88/ اللب 88/ ميزان القيامه 88/ مراه الاخره 89/ ضياء القلب 89/ تنوير المواهب 89/ شرح الصحيفه السجديه 90/ الكلمات الطريفه 90/ بشاره الشيعه 91/ الاربعين 91/ سفينه النجاه 91/ الحق المبين 92/ الاصول

الاصيله 92/ تسهيل السبيل بالحججه 93/ نقد الاصول الفقهيّه 93/ اصول العقايد 93/ منهاج النجاه 94/ خلاصه الاذكار 94/ ذريعه الضراعه 95/ منتخب الاوراد 95/ لبّ الحسنات 96/ زاد العقبى 96/ اهمّ مايعمل 96/ الخطب 96/ ثناء المعصومين 97/ شهاب الثاقب 97/ ابواب الجنان 97/ ترجمه الصلوه 98/ مفتاح الخير 98/ ترجمه الطهاره 98/ اذكار الطهاره 99/ ترجمه الزكوه 99/ ترجمه الصيام 99/ ترجمه الحج 100/ ترجمه العقايد 100/ السانح الغيبى 100/ راه صواب 101/ شرائط الايمان 101/ ترجمه الشريعه 101/ الاذكار المهمّه 102/ الرفع والدفع 102/ آيينه شاهى 102/ وصف الخيل 103/ الفت نامه 103/ زاد السالك 103/ زاد الحاج 104/ التّخبه الصغرى 104/ تعليقات النخبه الصغرى 104/ الضوابط الخمس 104/ جهاز الاموات 104/ اخذ الاجره على العبادات 105/ ثبوت الولاية على البكره فى التزويج 105/ غنيه الانام 106/ معيارالساعات 106/ الاحجار السّداد و السيوف الحداد 106/ المحاكمه 107/ رفع الفتنة 107/ فهرست العلوم 107/ رسالات فى اجوبه مكتوبات و سؤالات 108/ رساله كيفيه علم الله سبحانه 108/ هل الوجود مشترك لفظى او معنوى 108/ تعدّد الطبايع 108/ محاكمه بين بعض المنسويين الى العلم الرسمى 108/ فى جواب من سأل عن البرهان على حقيقه مذهب الاماميه 108/ فى تفسير آيه الامانه 108/ المنتزع من رسائل اخوان الصفا 108/ من الفتوحات المكيّه 109/ من المكاتيب لقطب بن محبى 109/ من المثنوى للمولوى 109/ من غزلياته 109/ انموذج اشعار اهل العرفان 109/ سلسبيل 109/ شراب ظهور 109/ تسنيم 109/ نديه العارف 109/ نديه المستغيث 109/ تنقيس الهموم 109/ وسيله الابتهاال 109/ آب زلال 109/ آداب الضيافه 110/ دهر آشوب

110/ شوق المهدي 110/ گلزار قدس 110/ شوق العشق 110/ شوق الجمال 110/

المنتخب الكبير 110/ المنتخب الصغير 110/ المشواق 110/ الانصاف 111/ الاعتذار 111/ شرح الصدر 111.

فهرست دوم

خمسہ فی التفسیر والحديث: تحميدیه 115/ الصافي 116/ الاصفى 116/ الوافي 116/ الشافي 116/ النوادر 116/ خمسہ مستنبطہ من تنبيهات ظواهر القرآن والحديث: المعارف 116/ النخبه 116/ السفينه النجاه 116/ بشاره الشيعة 117/ الكلمات الطريفه 117/ خمسہ مستنبطہ من اشارات بواطن القرآن والحديث: اصول المعارف 117/ قره العيون 117/ الكلمات المخزونه 117/ الكلمات المصنونه 117/ الحقايق 117/ خمسہ فيما يتعلّق بالادعيه والاذكار والاوراد: ذريعه الضراعه 117/

منتخب الاوراد 118/ خلاصه الاذكار 118/ جلاء القلوب 118/ اهمّ ما يعمل 118/ خمسہ فی منتخبات كتب اهل العلم و العرفان و اشعارهم : منتخب رسائل اخوان الصفا 118/ منتخب بعض ابواب الفتوحات المكيّه 118/ منتخب مكاتيب قطب الدين بن محيي 118/ منتخب مشوى العارف الرومى 118/ منتخب غزلياته 118/ خمسہ فی منتخب اصناف الاشعار : منتخب گلزار قدس 119/ السلسيل 119/ التسنيم 119/ نديه العارف 119/ نديه المستغيث 119/ خمسہ في خمسہ مطالب: ضياء القلب 119/ الخطب للجمعات والاعیاد 119/ الكلمات السريّه العليّه 119/ شرح ما يحتاج الى الشرح

من الصحيفه السجديه 120/ مناقب اميرالمؤمنين 120/ خمسہ بلغه الفرس لعامه الناس: ترجمه العقايد 120/ ترجمه الصلوه 120/ ابواب الجنان 120/ شرايط الايمان 120/ الاذكار المهمّه 120/ خمسہ في علوم دينيّه علميّه: منهاج النجاه 121/ تسهيل

السييل 121/ السانح الغيبي 121/ ترجمه الشريعه 121/ زاد السالك 121/ خمسہ في فرائد ذات فوائد في بيان انواع العلوم: فهرست العلوم 122/ رفع الفتنة 122/ الاعتذار

122/ شرح الصدر 122/ الانصاف 122/ خمسہ رسائل خاصيّه عديم المثال: اللب 123/ اللباب 123/ الحقّ المبين 123/ محاكمه بين فاضلين 123/ التطهير في تهذيب

ص: 13

الاخلاق 123/ خمسه فى معارف يقينيه خاصيّه : علم اليقين 123/ انوارالحكمه 124/ ميزان القيامه 124/ مرآه الاخره 124/ تشريح العالم 124/ خمسه فى الحكمه العلميه والعملية و علوم اهل المعرفه : عين اليقين 124/ الكلمات المكنونه 124/ اللئالى 124/ المحججه البيضاء 124/ المشواق 125/ خمسه فى الفقه والاصول : معتصم الشيعه 125/ مفاتيح الشرايع 125/ نقد الاصول الفقيهيه 125/ الاصول الاصلية 125/ راه صواب 125/ خمسه فى ترجمه العبادات الخمسه الاركانيه : ترجمه الطهاره 126/ ترجمه الصلوه 126/ ترجمه الزكوه 126/ ترجمه الصيام 126/ ترجمه الحج 126/ خمسه منظومه فى المناجاة : گلزار قدس 126/ شوق العشق 126/ شوق الجمال 126/ شوق المهدى 127/ دهر آشوب 127/ خمسه فى المثنويات : شراب طهور 127/ آب زلال 127/ وسيله الابتهاال 127/ مناجات نامه 127/ تنفيس الهموم 127/ خمس رسائل شرعيه فى تحقيق مسائل فقهيه: الشهاب الثاقب 127/ حكم اخذ الاجره على العبادات 128/ احكام الشك و السهو 128/ تجهيز الاموات 128/ تحقيق ثبوت الولايه على البكر فى التزويج 128/ خمسه فارسىه صنفتها للسلطان بالتماسه : تنوير المواهب 128/ آيينه شاهى 128/ وصف الخيل 128/ لب الحسناات 128/ زاد العقبى 128/ خمسه الفتها فى عنفوان الشباب لبعض الاحباب: غنيه الانام 129/ معيار الساعات 129/ الفت نامه 129/ الرفع والدفع 129/ الاحجار الشداد 129.

كتاب شناسى آثار فيض

آب زلال 133/ آداب الضيافه 134/ آيينه شاهى 134/ ابواب الجنان 135/ الاحجار الشداد والسيوف الحداد 137/ اذكار الطهاره 137/ الاذكار المهمه 138/ الاربعين 139/

الاصفى 140/ الاصول الاصلية 141/ اصول العقايد 143/ اصول المعارف 144/ الاعتذار 146/ الفت نامه 147/ الانصاف 148/ انموذج اهل العرفان 150/ انوار الحكمه 151/ اهم ما يعمل 152/ بشاره الشيعه 153/ ترجمه الحج 154/ ترجمه الزكاه 155/ ترجمه الشريعه 156/ ترجمه الصلوه 158/ ترجمه الصيام 160/ ترجمه الطهاره 161/ ترجمه العقائد 162/ التسنيم 164/ تسهيل السبيل 164/ تشريح العالم 158/

ص: 14

التطهير 166/ تفسير آيه امانت 167/ تقويم المحسنين 168/ تنفيس الهموم 170/ تنوير المواهب 170/ ثناء المعصومين 170/ جلاء
القلوب 171/ جواب من سأل عن كيفية علم الله 172/ جهاز الاموات 173/ الحق المبين 174/ الحقايق 175/ الخطب في الجمعيات و
الاعیاد 179/ خلاصه الاذكار 180/ دهر آشوب 184/ ذریعه الضراعه 184/ راه صواب 185/ رساله در جواب پرسش اهل مولتان 187/
رساله فی بیان حکم اخذ الاجره 187/ رساله فی ثبوت الولاية للاب والجدّ 188/ رفع الفتنة 189/ الرفع والدفع 190/ زاد الحاج 191/ زاد
السالک 192/ زاد العقبی 194/ السانح الغیبی 194/ سفینه النجاه 196/ سلسبیل 197/ الشافی 197/ شراب طهور 199/ شرائط الايمان
199/ شرح الصحیفه السجادیه 200/ شرح صدر 201/ شوق العشق 203/ شوق المهدي 203/ الشهاب الثاقب 204/ الصافی 206/
الضوابط الخمس فی احكام الشک و السهو 218/ ضیاء القلب 220/ علم الیقین 220/ عین الیقین 223/ غنیه الانام فی معرفه الساعات و
الایام 225/ فهرس العلوم 228/ فهرس مؤلفات 230/ قره العیون فی اعزّ الفنون 233/ الکلمات السّریه 236/ الکلمات الطریفه 237/
الکلمات المخزونه 239/ الکلمات المضمونه 240/ الکلمات المکنونه 241/ گلزار قدس 244/ اللئالی 251/ اللبّ 253/ اللباب 254/
لبّ الحسنات 256/ المحاکمه بین الطائفتین 257/ المحاکمه بین الفاضلین 259/ المحجه البیضاء 260/ مرآه الاخره 269/ مشواق 271/
المعارف 273/ معتصم الشیعه 274/ معیار الساعات 275/ مفاتیح الشرایع 276/ مفتاح الخیر 297/ منتخب الاوراد 298/ منتخب دیوان
شمس 299/ منتخب رسائل اخوان الصفا 299/ منتخب فتوحات المکّیّه 300/ منتخب مثنوی 300/ المنتخب الصغیر 300/ المنتخب
الکبیر 301/ منتخب مکاتیب قطب الدین محیی 301/ منشآت 301/ منهاج النجاه 307/ میزان القیامه 310/ النخبه 312/ النخبه
الصغری 316/ ندبه العارف 316/ ندبه المستغیث 317/ نقد الاصول الفقهیّه 317/ النوادر 318/ الوافی 319/ وسیله الابتهاال 349/
وصف الخیل 349.

اتتل توتتل 353/ اثبات حركت جوهرى 353/ احكام النجوم 354/ رساله فى الارث 354/ اضغاث الاحلام 354/ اعمال الاشهر الثلاثه
355/ اكسير وجود 355/ امالى 356/ رساله فى الانسان 356/ رساله فى تحقيق معنى القابليه 356/ التذكره فى الحكمه الالهيه 357/
ترجمه الحق 357/ ترجمه حديث معلّى بن خنيس 357/ التقويم 358/ التوحيد 359/ الجبر والتفويض 359/ جواب بعض الاخوان
360/ الحاشيه على حاشيه التهذيب 360/ الحاشيه على الراشح السماويه 361/ حاشيه على زبده البيان 361 / خلاصه التهاب النيران
الاحزان 361/ دلائل الاحكام 362/ سرىان نور الحق 363/ شجره الهيّه 363/ شرح حديث الحقيقه 364/ شرح حديث الفرجه 364/
شرح حديث جنود مجتده 364/ شواكل الحور 365/ رساله القضاء والقدر 365/ قواعد العقايد 366/ الكلمات الرائقه 366/ مسأله الوجود
367/ معالجه النفس 367/ المصفى 368/ مفاتيح الزيارات 368/ منتخب الختوم 369/ رساله فى الموت و حقيقته 369/ رساله فى
وحده الوجود 369.

نمايه

آيات و احاديث 373/ كسان 375/ كتابها 409/ موضوع 421/ اشعار 427 / منابع و مأخذ 431

ص: 16

مقدمه

اشاره

ص: 17

واژه فهرست در لغت دارای معانی گوناگونی است و اندیشمندان علم لغت از آن تعاریفی ارائه داده اند که شمول و جامعیت این کلمه را می‌رساند. فیروزآبادی بر این باور است که «الفهرس هو الکتاب الذی تجمع فیه الکتب»⁽¹⁾. فهرست عبارت از کتابی است که در آن مؤلف به اسامی و نامهای کتابها اشاره می‌کند. تعبیر خوارزمی در مفاتیح العلوم آن است که فهرست صورت کارها و دفاتری است که به دیوان مربوط می‌شود و گاهی برای ذکر دیگر چیزها استعمال می‌گردد.⁽²⁾

گروه دیگری آن را در بردارنده جدولی شامل ابواب و فصول کتاب می‌دانند که جایش در آغازین بخش کتاب یا در آخرین قسمت آن می‌باشد. این معنا امروز تداول بیشتری پیدا کرده است. اما هنگامی که کلمه فهرست در عرف گروه آشنا با نسخه های خطی و کتاب شناسان اهل فن به کار می‌رود آنچه در آغاز به ذهن متبادر می‌شود همان معنای مورد نظر فیروزآبادی در قاموس است که به مرور زمان با تحوّل و دگرگونیهای شرقی و غربی بار معنایی آن پختگی و کمال یافته. در این مقال ما نیز فهرست را کتاب و

رساله ای می‌دانیم که در آن به اسامی کتابها، رساله ها، مؤلفان، و دیگر مشخصات کتاب شناسی و نسخه شناسی اشاره می‌شود. از این دیدگاه برای فهرست اشکال و مشتقات چندی می‌توان جست که در ذیل به آن می‌پردازیم:

ص: 19

1- . قاموس المحيط، 347/2.

2- . ترجمه مفاتیح العلوم، ترجمه حسین خدیوچم، 60.

بدین معنا که فهرست در بردارنده اسامی تمامی کتابها و مؤلفان یک کتابخانه است. این کتابخانه می تواند دولتی یا شخصی باشد. برای یافتن سابقه این نوع فهرستها می توان

تاریخچه کتابخانه ها را دنبال کرد؛ چرا که با تشکیل یک کتابخانه، نخستین ابزار جستجوی اطلاعات و مدارک در آن وجود فهرستی جامع و مانع است تا اطلاعات را به راحتی در اختیار مراجعه کننده قرار دهد. بنابراین سرآغاز تدوین فهرس را باید به زمان تأسیس نخستین کتابخانه ها رساند.

به طور قطع می توان ادعا کرد که چنین فهرستی در کتابخانه آشور بانی پال در نینوا وجود داشته است. (1) پس از آن در یونان، مصر و ایران پیش از اسلام، این امر رواج بیشتری پیدا می کند. پس از اسلام، کتابخانه مأمون عباسی به عنوان یک کتابخانه بزرگ

در زمان خلافت عباسیان مورد استفاده اندیشمندان قرار گرفته و استفاده از چنین کتابخانه بدون بهره گیری از فهرستهای گوناگون ممکن نخواهد بود. ابن مسکویه در جاویدان خرد به نقل از ابوعثمان جاحظ گزارش این فهرست را چنین می دهد:

روزی مأمون به من [فضل بن سهل] گفت که می دانی که کدام کتاب از کتابهای عرب معتبرتر و بهتر است؟ گفت: من شروع کردم و کتابهای مغزی را و جنگهای خلفا که با دشمنان دین کرده اند شمردم، و کتابهای تاریخ را نیز بر شمردم تا به تفسیر قرآن رسیدم، چون نام تفسیر قرآن بردم، مأمون گفت که قرآن کلام الله تعالی و سخن آن حضرت است، لاجرم هیچ چیز به آن شبیه نیست. بعد از آن گفت که کدام کتاب از کتابهای عجم بهتر و معتبرتر است؟ گفت: بسیاری از آنها را نام بردم و بعد از همه گفتم که جاویدان خرد.

بعد از آن مأمون فهرست کتب خود را طلبید و بالا- و پایین را دید و نام جاویدان خرد را در آن فهرست نیافت. بعد از آن گفت که نام جاویدان خرد از فهرست [افتاده است]. گفتم که این جاویدان خرد همان کتاب است که ذویان دارد و من بعضی از آن را کتابت

ص: 20

1- . برای اطلاعات بیشتر لارا آرکس «کتابخانه آشور بانی پال» ترجمه رکن الدین احمدی لاری: مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، ش 17، صص 96 - 79.

کرده ام و نوشته ام. گفت: که همین ساعت آن را بیار که بینم. (1)

ابوعبدالله محمد بن احمد مقدسی در بیان سرای ساخته شده در زمان حکومت عضدالدوله دیلمی می گوید:

یک کتابخانه جدا نیز دارد که زیر نظر یک سرپرست و یک کتابدار و یک ناظر از نیکوکاران شهر اداره می شود. هیچ کتابی نیست که تاکنون در دانشهای گوناگون تصنیف شده باشد مگر نسخه اش بدانجا آورده است. وی اینجا را به صورت دالانهای سرپوشیده و یک سالن بزرگ ساخته که انبارهای کتاب در اطراف آنهاست. به دیواره انبارها و دالانها اطاقکهایی دارند و هر یک با کشویی از بالا به پایین بسته

می شود. دفترها از هر نوع در یک رف ویژه چیده شده است. فهرستهایی نیز دارد که نام کتابها در آن روشن شده است. (2)

از این گونه فهرستها برای بسیاری از کتابخانه ها فراهم آمده، کتابخانه صاحب بن عبّاد و کتابخانه نوح بن منصور سامانی از آن جمله اند.

افزون بر فهرستهای کتابخانه های حکومتی و دولتی، گاهی شخصی عالم و دانشمند برای همه موجودی کتابخانه خویش فهرست تهیه می کرده تا امکان بهره وری از آن سهل تر شود و هم اینکه با مرتّب کردن و زدن مُهر بر آنها در نگهداری و حفاظت از کتابها

اهتمام بیشتری به عمل آید. رضی الدین ابوالقاسم علی بن موسی معروف به ابن طاووس (664 - 589ق) در کتاب گرانقدر سعدالسعود به تعدادی از کتابهای خویش در زمینه

علوم قرآنی - که وقف اولاد ذکورش می باشند - اشاره می کند. وی در مقدمه کتاب می نویسد: چون در کتاب الابانه فی معرفه اسماء کتب الخزانة تنها به نام کتابهای خویش پرداختم، در اینجا، توضیح بیشتری در خصوص آنها می دهم. (3) آنگاه به کتاب شناسی و

نسخه شناسی کتابهای خویش می پردازد و اطلاعات ارزشمندی به دست می دهد.

ص: 21

1- . ابن مسکویه، جاویدان خرد، ترجمه تقی الدین شوشتری، 37.

2- . احسن التقاسیم، ترجمه علی نقی منزوی، 669.

3- . سعدالسعود، 4.

این عنوان بر آثاری اطلاق می شود که در آن یکی از اهل فضل و دانش، سیاهه ای از آثار و نگاشته های یکی از بزرگان علم و دانش را فراهم می آورد و در ضمن آن به جزئیات و ویژگیهای نوشته های او می پردازد. قدمت و روایی این گونه فهرستها بسیار است و قابل تأمل. این فهرست را به دو گونه می توان تقسیم کرد:

1) مؤلف در هنگام ذکر سرگذشتنامه، پس از پرداختن به شرح احوال و سرگذشت شخص مورد نظر، آثار و نگاشته های وی را ذکر می کند و فهرستی ارائه می دهد. باید دانست که در این شیوه، تکیه کلام مؤلف بیشتر به زندگی و بیان حالات و احوال نویسندگان است تا بررسی کتاب شناسی آنها. تمامی کتابهای سرگذشتنامه ای و رجالی در این بخش قرار می گیرند. ابن ندیم در ترتیب کتابهای ارسطو در منطقیات و طبیعیات، الهیات و خلیقات سخن گفته و برخی از آنها را در فهرست ذکر می کند.

2) مؤلف یا فهرست نویس به آثار و نگاشته های یک شخص به تنهایی اشاره می کند. در این اثر جنبه کتاب شناسی و نسخه شناسی بیشتر مد نظر است تا طرح مسأله سرگذشتنامه افراد. او به دنبال آن است که به طور صریح و روشن آثار و نگاشته های آن بزرگ را برای اهل فن و دانش بیان کند. شاید نخستین اطلاعاتی که در این زمینه در دست

است مربوط به یونان باستان است. ثاون اسکندرانی، تألیفات و آثار افلاطون (347 - 427 ق.م.) را تدوین می کند و بسیاری از نگاشته های او را برمی شمرد. (1)

نگارش فهرست آثار دیگران، در تمدن اسلامی نیز سابقه ای دراز دارد. ابوالحسن علی بن محمد بن عبدالله مدائنی (215 - 135 ق) برده و غلام سمره بن جندب (والی بصره در زمان زیاد) از متکلمان سده دوم و سوم هجری است. ابوالحسن بن کوفی، فهرستی از آثار او ذکر می کند و ابن ندیم از روی نوشته وی آثار مدائنی را می آورد:

و از کتابهای آنچه را که از روی نوشته ابوالحسن بن کوفی به یاد دارم این است: در اخبار پیغمبر صلعم: کتاب امتهات النبی صلعم، کتاب صفة النبی صلعم، کتاب اخبار

المنافقین. کتاب عقود النبی صلعم. کتاب تسمیه المنافقین و من نزل فیہ القرآن منهم

ص: 22

جنید بن محمد نعیم مکتبی به ابو احمد، در نامه ای به ابوالحسن علی بن محمد علوی، تصانیف و نگاشته های ابونصر محمد بن مسعود عیاشی (ف. 320ق) - از فقهای بزرگ امامیه - را گردآوری می کند. وی در آخر نامه به این مطلب اشاره می کند که جامع

آثار عیاشی بیست و هفت کتاب از تألیفات عیاشی را در فهرست نیاورده و من آنها را بر فهرست او می افزایم، و تعداد این آثار را به 208 جلد کتاب و رساله می رساند. ابن ندیم

فهرست آثار عیاشی را به نقل از آن نامه، در فهرست می آورد. (2) شیخ طوسی در

الفهرستِ خودش عیناً منقولات ابن ندیم را ذکر می کند. (3).

ابوریحان بیرونی (440 - 362ق). از بزرگترین دانشمندان جهان اسلام در سده چهارم و پنجم هجری است. وی در رساله ای با عنوان رساله ابی ریحان فی فهرست کتب الرازی به بررسی و بیان کتابهای محمد بن زکریای رازی می پردازد. وی آثار رازی را در موضوعات ذیل طبقه بندی و فهرست می کند: پزشکی (56 عنوان)، طبیعیات (33 عنوان)، منطقیات (7 عنوان)، ریاضیات و نجومیات (10 عنوان)، تفاسیر و تلخیص ها و اختصارات (7 عنوان)، فلسفی و تخمینی (17 عنوان)، مافوق الطبیعه (6 عنوان)، الهیات (14 عنوان)، کیمیائیات (22 عنوان)، کفریات (2 عنوان) و فنون مختلف (10 عنوان).

آنگاه، پس از ذکر کتابهای رازی، ابوریحان به کتابهای خود می پردازد که در فهرست خود نوشت به آن خواهیم پرداخت.

محمد بن ابی بکر بن قیّم مشهور به ابن قیّم جوزیه (751 - 691ق). فهرستی از کتابها و رساله های ابن تیمیه (ف. 728ق) فراهم ساخته و تعداد آثار وی را تا به 341 عنوان کتاب و رساله می رساند. این فهرست به سال (1953م). در دمشق به چاپ رسیده است.

یوسف ترکمن بن جوزی معروف به سبط ابن جوزی (654 - 572ق) در کتاب مرآه الزمان، فهرست آثار تألیف شده عبدالرحمان بن جوزی (592 - 510ق) را دویت

و پنجاه عنوان ذکر می کند. این فهرست توسط گرگیس عوّاد در مجله المجمع العلمی العربی شماره 30 - 29 در دمشق چاپ شده است.

ص: 23

1- . همانجا، 168.

2- . الفهرست، 361.

3- . طوسی، الفهرست، 137.

فهرست و سیاهه آثار جلال الدین عبدالرحمان سیوطی (911 - 849ق) به وسیله شخصی گمنام جمع آوری می شود. وی پانصد و چهار عنوان از کتابها و رساله های سیوطی را بیان می کند. این فهرست به کوشش فلوگل در پایان کشف الظنون حاجی خلیفه در جلد ششم، صص 667 - 665 آمده است.

برای آثار علامه ملا محمد باقر مجلسی (1110 - 1037ق) دو فهرست دیگر نوشت فراهم آمده است. نخست: توسط محمد نصیر بن عبدالله مجلسی - برادرزاده وی - این فهرست در دو بخش است. الف) کتابهای عربی مجلسی ب) کتابهای فارسی وی. صاحب الذریعه منقولاتی از این فهرست را در نگارشهای دیگران رؤیت کرده است. (1) دو دیگر، فهرستی که به اهتمام محمد حسین بن محمد صالح از نوادگان مجلسی در دو فصل و یک خاتمه تدوین شده است. فصل اول: کتابهای عربی شامل ده کتاب. فصل دوم کتابهای فارسی، در بردارنده چهل و نه کتاب. خاتمه: در شماره ابیات تألیفات و آثار مجلسی در فارسی و عربی. این فهرست یک بار در مجله دانشکده ادبیات تهران سال دهم، شماره دوم، صص 210 - 203 چاپ شده و بار دیگر در کتابشناسی مجلسی به کوشش حسین درگاهی و علی اکبر تلافی داریانی.

ج) فهرست خود نوشت

فهرست خود نوشت به فهرستی گفته می شود که به وسیله خود صاحب اثر فراهم آید و در آن به اجمال یا تفصیل به مشخصات کتاب شناسی آثار اشارت شود. به صراحت می توان گفت که ساخت چنین فهرستهایی در تمدن کهن و در خشان یونان سابقه داشته است. جالینوس طبیب (210 - 131م) مجموعه آثار خودش را در ضمن کتابی به نام فینکس فراهم آورده. این کتاب شامل دو مقاله است که در مقاله اول، کتابهای طبی و در مقاله دوم کتابهای منطقی، فلسفی، بلاغی و نحوی خود را یاد می کند. وی آنگاه به توصیف کتابهایش می پردازد و مقصود و داعی خویش از تألیف آثارش را بیان می کند. همچنین افزون بر این به دو مطلب دیگر نیز اشاره می کند: الف) سن و سال خود در زمان

ص: 24

تألیف ب) شخصی را که کتاب به او تقدیم شده است(1).

حنین بن اسحاق (260 - 194ق) مقاله ای به سریانی دارد و در آن به آثار دیگر جالینوس که در فهرست جالینوس نیامده اشاره می کند(2). وی در ضمن همین رساله ارزشمند به بسیاری از ترجمه های خویش از آثار جالینوس توجه می دهد. دانشیان در این دوره، بسیاری از کتابها و رساله هایی که از یونانی به سریانی و عربی ترجمه شده از

آن حنین می دانند. ابن ندیم بر این باور است که این مطلب از خوشبختی های حنین است که هرچه حبیش بن حسن اعسم، عیسی بن یحیی و دیگران ترجمه کرده اند به حنین نسبت داده می شود. اما با به دست آمدن این رساله بسیاری از این مجهولات روشن می شود و مترجم این رساله های منسوب، به وضوح و صراحت بیان می شود. برای مثال حنین در ذیل کتاب کتاب فی العضل می نویسد: که حبیش بن الحسن آن را برای محمد بن موسی به زبان عربی ترجمه کرده است، همچنین کتاب فی تدبیر الملطف فی الذبول از عیسی بن یحیی است.

جابر بن حیان بن عبدالله کوفی از دانشمندان سده دوم هجری، مصاحب و شاگرد امام جعفر صادق علیه السلام است. وی برای آثارش در موضوعات کیمیا و دیگر علوم فهرست مفصّلی فراهم می آورد و افزون بر آن، فهرست موضوعی مختصری برای نگاشته های علم کیمیای خود تدوین می نماید. ابن ندیم این فهرست را دیده و از آن بهره برده است.

وی در شرح احوال و آثار جابر می گوید:

محمد بن اسحاق گوید: جابر در کتاب فهرست خود گوید: پس از این کتابها، سی رساله تألیف کردم که بی نام است و سپس چهار مقاله تألیف کردم که اینهاست: کتاب الطبیعه الفاعله الاولى و هی النار، کتاب الطبیعه الثانيه الجامده و هی الماء، کتاب الطبیعه المنفعله الیابسه و هی الارض، کتاب الطبیعه الرابعه المنفعله الرطبه و هی الهواء... پس از این چهار کتاب تألیف کرده ام به این ترتیب کتاب الزهره، کتاب

السلوه، کتاب الکامل و کتاب الحیوه.(3)

ص: 25

1- . رساله حنین بن اسحاق در باره آثار ترجمه شده از جالینوس در مجموعه متون و مقالات در تاریخ و اخلاق پزشکی در اسلام و ایران،

217.

2- . همانجا.

3- . الفهرست 640 - 639.

ابو سلیمان داوود بن علی اصفهانی (ف. 270ق) از فقهای نامدار سده سوم هجری است به گفته ابن ندیم، وی مردی با فضل، صادق و پرهیزکار بود و اول کسی است که قول به ظاهر کتاب و سنت را گرفته و جز آن را از رأی و قیاس رها کرد. از نگاشته های

علی بن داوود، فهرستی بسیار قدیمی به خط محمود مروزی به دست ابن ندیم می رسد که او تمام آن را در فهرست می گنجاند. وی بر این باور است که این فهرست در زمان خود داوود بن علی نوشته شده است. (1)

ابن بطله، محمد بن جعفر قمی، روایات زیادی از احمد برقی نقل می کند. از نگاشته های وی فهرستی است که از آثارش در آن نام می برد. قهپایی معتقد است که این فهرست که از آثار او ارائه شده، دارای اشکالاتی است. (2)

سعد بن عبدالله قمی مکتبی به ابوالقاسم از بزرگان فقها و محدثان نام آور سده سوم هجری است. وی دارای تألیفات زیادی، همچون کتاب الرحمه، کتاب الحج، کتاب الضیاء فی الامامه، کتاب مقالات الامامیه و... است. در این فهرست ابوالقاسم قمی به همه

کتابهایی که تألیف کرده اشاره می کند. (3)

یکی از نویسندگان دانشمند اسماعیلی مذهب، عبدان اسماعیلی است. ابن ندیم در بخش نویسندگان و صاحب نظران اسماعیلی چنین می نویسد:

عبدان که در پیش گفته شد از همه بیشتر کتاب تصنیف کرد و دیگران هم اگر تصنیفی داشتند به او نسبت می دادند. فهرستی از تصنیفات خود دارد که از آن جمله است: کتاب الرحا و الدولاب، کتاب الحدود و الاسناد، کتاب اللامع، کتاب الزاهر، کتاب المیدان.

ابن ندیم فهرست آثار عبدان را ندیده و کسی را سراغ نداشته که از محتویات آن فهرست آگاه باشد. (4) سزگین بر این باور است که نسخه ای از فهرست عبدان در سده هفتم هجری در تملک خواجه نصیرالدین طوسی بوده است. (5)

از دیگر فهرستهای خود نوشت، فهرست آثار عثمان بن جنی معروف به ابن جنی

ص: 26

1- . همان، 398 - 397.

2- . مجمع الرجال، 174/5؛ الذریعه، 374/16.

3- . طوسی، الفهرست، 75.

4- . الفهرست ابن ندیم، 353.

5- . تاریخ التراث العربی، 123/7.

(392 - 330ق) است. وی در ضمن اجازه ای که به ابی عبدالله می دهد به فهرست آثارش اشاره می کند. یاقوت حموی در شرح سرگذشت ابن جنّی متن این اجازه را عیناً نقل می کند:

قد اجزْتُ للشیخ ابی عبدالله الحسین بن احمد بن نصر - ادام الله عزّه - ان یروی عنّی مصنّفاتِی و کتبی مما صحّحه و ضبطه علیه ابو احمد عبدالسلام بن الحسین البصری - اید الله عزّه - : عنده منها کتابی الموسوم بالخصائص و حجه الف ورقه و کتابی التّمام فی تفسیر اشعار هُذیل ممّا اغفله ابوسعید الحسن بن الحسین الشّکری

- رحمه الله - و حجه خمسمائه ورقه بل یزید علی ذلک و کتابی فی سرّ الصناعه و هو ستّمائه ورقه و کتابی فی تفسیر تصریف ابی عثمان بکر بن محمّد ابن بقیه المازنی و حجه خمسمائه ورقه، و کتابی فی شرح مستغلق ایات الحماسه و اشتقاق اسماء شعرائها و مقداره خمسمائه ورقه...

ابن جنّی به همه آثار و نگاشته های خویش در این اجازه اشاره می کند و به اختصار به موضوع و حجم آن کتابها می پردازد.

ابوریحان بیرونی در ادامه فهرستی که از آثار رازی ارائه می دهد، با آوردن عبارت زیر به فهرست خود نوشت آثارش می پردازد و سیاهه ای از صد و سه نگاشته خود را بیان می کند:

و چنانکه سخن خود را با کتابهای ابوبکر [رازی] آغاز کردم آن را با نامهای کتابهای خود که وقتی از من خواسته بودی ختم می کنم. آن کتابهایی که تا سال چهار صد و بیست و هفت نوشته ام که از عمرم شصت و پنج سال قمری و شصت و سه سال شمسی می گذرد و تعجّب نمی کنم که تاویل رویای من راست بیاید هر چند که حرص من بر آن راست نیامده است. (1)

این فهرست به سال 1936 م. توسط خاورشناس معروف پول کراوس در پاریس از روی نسخه منحصر به فرد کتابخانه لیدن به شماره 133 چاپ شد. پیش از آن به سال 1920 م. ویدمان آلمانی قسمت مربوط به آثار بیرونی را به زبان آلمانی مورد تجزیه و

ص: 27

1- . فهرست کتابهای رازی و نامهای کتابهای بیرونی، به کوشش مهدی محقق، 64.

تحلیل قرار داد، و دوسکا به سال 1925م. پاره ای از آن کتاب را که مربوط به آثار رازی بود به زبان آلمانی برگرداند. زاخائو فهرست آثار بیرونی را در مقدمه کتاب آثارالباقیه آورد. اندیشمندان دیگری نیز به تصحیح فهرست و کتاب شناسی آثار رازی و بیرونی پرداختند و ملحقاتی بر آن افزودند. دکتر محمود نجم آبادی در مصنفات و مؤلفات رازی

و بوالو در کارنامه ی بیرونی از آن جمله اند.⁽¹⁾

افزون بر اینها، استاد دانشمند دکتر مهدی محقق به تصحیح و ترجمه فهرست کتابهای رازی و نامهای کتابهای بیرونی اهتمام ورزید و به پیوست این اثر ارزشمند، رساله المشاطه لرساله الفهرست از ابواسحاق ابراهیم بن محمد، مشهور به غضنفر تبریزی را که مهمترین منبع شناخت زندگی بیرونی است، ضمیمه کتاب نمودند. غضنفر تبریزی هدف خویش را از تدوین المشاطه این چنین بیان می کند:

من می دانم که هرکس مقاله استاد رئیس را مطالعه کند و در آنچه که نویسنده آن از داستان رویای خود یاد کرده و از الهامی که در آن رویا بر مدت عمرش استدلال آورده درنگ نماید، کیفیت آینده آن احوال یعنی کمیّت عمر و زمان رحلت او به نظرش می گذرد. از این روی من صلاح دیدم که به پایان سخن او در آن رساله آنچه را که من از تاریخ ولادت و سنین عمر و وقت وفات و رحلت او به دست آورده ام، ملحق کنم تا آنکه طالبان آن را از جایی دیگر نجویند، گذشته از آنکه تحقیق آن متعذّر

و وصول به آن نسبت به این زمان و این مردم ممتنع است.⁽²⁾

سر سخن را به کتابهای رجالی می کشانیم. در این نوع کتابها، هنگامی که مؤلف به شرح سرگذشت خودش مشغول می شود، به فهرستی از آثار و نگاشته های خویش نیز اشاره می کند. گرچه در اینجا مؤلف قصد ندارد فهرستی برای نگاشته های خویش فراهم سازد؛ اما به اقتضای خود موضوع، ناخودآگاه فهرستی از آثارش ارائه می شود که بسیار ارزشمند و قابل اعتناست.

ابوالعبّاس احمد بن علی نجاشی (450 - 372ق) در کتاب رجال النجاشی در ذیل مدخل احمد بن العباس [خودش] این چنین می آورد:

ص: 28

1- . همان، مقدمه.

2- . همان، 193.

احمد بن العباس النجاشی الاسدی، مصنف هذا الكتاب - اطال الله بقاوه و ادام علوه و نعماه - له كتاب الجمعه و ما ورد فيه من الاعمال و كتاب الكوفه و ما فيها من الاثار و الفضائل، و كتاب انساب بنى نصر بن قعين و ايامهم و اشعارهم و كتاب مختصر

الانوار و مواضع النجوم التى سميتها العرب. (1)

او با بيان همين عبارات کوتاه، به چهار کتاب خویش و موضوع آنها اشاره می کند.

شيخ الطائفة ابى جعفر محمد بن حسن طوسى (460 - 385ق) نیز در فهرست که از کتابهای بزرگ رجالى شيعى محسوب می شود به بيان شرح احوال و آثار نهصد تن از بزرگان علم و دانش می پردازد. وی از فهرست آثار و نگاشته های شيخ مرتضى (436 - 355ق)، ابن بابويه قمى (ف. 381ق) و شيخ مفيد (413 - 336ق) نام می برد و آنها را در میان صاحب نظران و اهل فن مشهور و معروف می داند. (2) شيخ طوسى با عنایت به فهرست سيد مرتضى، کتابهای وی را نقل می کند. آقا بزرگ براین باور است که این فهرست ممکن است تأليف خود مرتضى باشد و يا شاگرد وی ابوالحسن محمد بن محمد بصروى (ف. 443) آن را از کتابهای استادش فراهم ساخته و سيد مرتضى بر پشت نسخه آن اجازه روايت برای او نگاشته است. (3) آنگاه در ضمن سرگذشت خویش به فهرستى از کتابهایى که تا آن زمان به رشته تحرير در آورده، اشاره می کند:

محمد بن الحسن بن على الطوسى، مصنف هذا الفهرست، له مصنفات منها كتاب تهذيب الاحكام و هو يشتمل على عدة كتب من كتب الفقه، اولها كتاب الطهارة و كتاب الصلاة و هو يشتمل... و له كتاب الاستبصار فيما اختلف من الاخبار و هو يشتمل... و له كتاب النهاية فى مجرد الفقه والفتاوى و له كتاب المفصح فى الامامة

و له كتاب تلخيص الشافى فى الامامة و له مختصر ما لا يسع المكلف الاخلال به،

وله كتاب العده فى اصول الفقه و... و له كتاب فى الاصول كبير خرج منه الكلام فى التوحيد و بعض الكلام فى العدل. (4)

ابن جنيد اسكافى، محمد بن احمد (ف. 381ق) فهرستى برای آثار خودش نگاشته و شيخ طوسى از آن چنین یاد می کند:

ص: 29

1- . رجال النجاشى، 74.

2- . الفهرست طوسى، 158، 157، 99.

3- . الذريعة 381/16.

4- . همان، 161 - 159.

او فهرست تصنیفهای خود را مَبُوب و گسترده فراهم ساخته و من تمام آن را ذکر نمی کنم؛ اما نجاشی در احوال وی در حدود صدوپنجاه عنوان از کتابها و رساله های او را با نگاه به آن فهرست می آورد. (1)

شیخ اکبر، محیی الدین بن عربی (638 - 560ق) نیز فهرست خودنوشتی از آثارش فراهم می آورد و در آن به 248 اثر خود توجّه می دهد. گرگیس عوّاد به کتاب شناسی آثار

وی می پردازد و تعداد آنها را به 279 کتاب و رساله می رساند. این تحقیق در مجله المجمع العربی در دمشق شماره 4 - 3، جلد 29 در سال 1953م به چاپ رسیده است. پس از وی عثمان اسماعیل یحیی تحقیقات جدیدی بر آثار ابن عربی ارائه می کند.

رضی الدین علی بن موسی مشهور به ابن طاووس (664 - 589ق) در کتاب الاجازات بکشف طرق المفازات پس از ذکر مقدمات به فهرست آثار خویش چنین اشاره می کند:

...مّمّا الفته فی بدایه التکلیف من غیر ذکر الاسرار و التکشیف. کتاب مصباح الزائر و جناح المسافر ثلاث مجلّدت و من ذلک کتاب فرحه الثّاس و بهجه الخواطر... روح الاسرار و روح الاسمار... منها کتاب فلاح السائل و نجاح المسائل... و صنّفت کتابا سمّیته البهجه بثمره المهجه...

بخشی از این فهرست را علامّه مجلسی در کتاب بحار الانوار آورده است. (2)

محمد بن علی رکن الدین گرگانی از شاگردان بارز علامّه حلّی نیز فهرستی برای نگاشته هایش تهیه کرده که صاحب مقایس الاصول از آن یاد می کند. (3)

عین القضاة همدانی عارف بزرگ قرن ششم رساله ای به نام شکوه الغریب عن الاوطان الی علماء البلدان برای علمای همدان به عربی تحریر کرد. وی پس از ذکر مصائب و مشکلاتی که برایش پیش آمده، آثار و خدمات علمی خویش را بر می شمارد. آثاری همچون قری العاشی الی معرفه العوران و الاعاشی، المفتلذ من التصریف، امالیّ الاشتیاق

فی لیالی الفراق، منیه الحیسوب، غایه البحث عن معنی البعث، رساله علانی، نزهه العشاق

ص: 30

1- . قهبایی، مجمع الرجال، 131 - 127/5.

2- . بحار الانوار 45 - 37/104.

3- . الذریعه، 381/16.

الايه. (1)

ابن طولون (953 - 880ق) در كتاب الفلك المشحون في احوال ابن طولون به ذكر سرگذشت نامه خویش می پردازد، آنگاه فهرستی به ترتیب الفبایی از آثار و نگاشته هایش ارائه می دهد. گویا این اثر در دمشق به چاپ رسیده است.

فخرالدین بن محمد بن طریح (ف. 1085ق) فهرست خودنوشتی از آثارش فراهم ساخته که آقابزرگ، نسخه ای از آن را در کتابخانه طریحی در نجف اشرف رؤیت کرده است. (2)

فیض کاشانی (1091 - 1006ق) نیز برای آثارش سه بار فهرست تهیه کرده که به تفصیل در همین مقدمه به آنها خواهیم پرداخت.

محمد علی بن ابوطالب مشهور به حزین لاهیجی (1180 - 1103ق) فهرست بیش از دوست کتاب فارسی و عربی نگاشته های خود را فراهم می آورد. آقابزرگ براین باور است که عنوان این فهرست «ماجرى به القلم» است. این فهرست بدون هیچ تغییر در کتاب نجوم السماء صفحات 293 - 283 چاپ شده است. (3) کوتاه سخن آن

که در این مقال، گزارش مختصری از فهرست و انواع آن تقدیم داشتیم، اکنون به سرگذشت کوتاهی از زندگی فیض کاشانی و فهرستهای خودنوشت و مبحث کتاب شناسی آثار وی می پردازیم.

ص: 31

1- . دفاعیات عین القضاء همدانی، ترجمه قاسم انصاری، 75.

2- . الفهرست 378/16.

3- . الذریعه 17/19؛ 378/16.

زندگینامه فیض

محمد بن مرتضی بن شاه محمود ملقب به محسن از بزرگترین علمای امامیه قرن یازدهم هجری است. وی به سال 1006 هجری قمری در کاشان به دنیا آمد. پدرش از علما و بزرگان کاشان بود و کتابخانه بزرگی داشت. از آثار او می توان شرح زبده الاصول را نام برد. آقا بزرگ نسخه هایی را به خط او رؤیت کرده است (1). فیض در اوان صبا شور تحصیل کمال در سر افکند و درد طلب در دل پدید آورد. مدتی در خدمت خال بزرگوارش - که ممتاز عصر خود بود - در کاشان به تحصیل علوم دینی ظاهری اشتغال داشت و تفسیر و حدیث و فقه و اصول دین و آنچه موقوف علیه آن بود از عربیت و منطق فرا گرفت.

در بیست سالگی به سال 1026 ق. برای تحصیل علوم باطنی به مقتضای اطلبوا العلم ولو بالصین، متوجه اصفهان شد و در آنجا به خدمت جمعی از فضلا مشرف گردید. اما کسی را نیافت که از علم باطن خیری داشته باشد. علم ریاضی و غیره را در همانجا آموخت و چون شنید سید ماجد بحرانی (ف. 1028 ق) در شیراز است جهت فراگیری علم حدیث به شیراز رفت. در خدمت وی به سماع و قرائت و متعلقات آن پرداخت تا آنکه فی الجمله بصیرتی در علم حلال و حرام و سایر احکام حاصل کرد و از تقلید کسان مستغنی شد.

ص: 32

پس به اصفهان رجوع نمود، به خدمت شیخ بهاء الدین محمد عاملی رسید و از ایشان اجازه روایت حدیث گرفت، آنگاه در سال 1029 راه حجاز پیش گرفت و به شرف ادای حجه الاسلام و زیارت سیدالانام و ائمه معصومین - علیهم السلام - مشرف گردید. در آن

سفر به خدمت شیخ محمد بن حسن عاملی (ف. 1030ق) رسید و از ایشان نیز اجازه نقل حدیث گرفت. در حین مراجعت از آن سفر به سبب قاطعان طریق، مصیبتی چند رو داد و برادرش به دست ایشان کشته شد، برادری که در سن هیجده سالگی به رتبه اجتهاد رسیده بود و در موافقت و مناسبت و مؤالفت و مؤانست با وی به حدی بود که گویی یک روح بودند در دو بدن.

ز پیش من برفت او با دل صدجای ریش من

ز حسرت از فراقش چون غریبان در وطن کردم

خیالش چو بر گیرم ز سر تا پای او کردم

ز خود بیرون روم از خویشتن بی خویشتن کردم

در بلده طیبه قم به خدمت صدر اهل عرفان صدرالدین محمد شیرازی که در فنون علم باطن یگانه دهر و سرآمد عصر بود، رحل اقامت افکند. مدت هشت سال ماند و به ریاضت و مجاهده مشغول شد تا فی الجمله بصیرتی در فنون علم باطن یافت.

شبان وادی حیرت گهی رسد به مراد

که هشت سال به جان خدمت شعیب کند

و آخر به شرف مصاهرت ایشان سرفراز آمد. باز چون ملا صدرا از قم به شیراز تکلیف نمودند، به شیراز رفته، قریب دو سال دیگر در خدمت با برکات ایشان به سر برد. و از انفاس طیبه ایشان بسی استفاده نمود و قبل از سفر شیراز و بعد از آن در کاشان

به رعایت ناموس خاندان مشغول می بود.

بنابر آیه شریفه «وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ

الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ» (1) و به فحوای کریمه «فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ» (2) مشغول تدریس

ص: 33

1- . آل عمران 3 / 104.

2- . توبه 9 / 122.

حدیث اهل عصمت - سلام الله عليهم - و تألیف کتب و رسایل مشتمل بر نصایح و فواید دینیّه و ترویج جمعه و جماعات و سیاسات مدنیّه که در آن تأکیدات شدیده شده، نمود. گاه با جمعی از خواص در گوشه قریه از این قسم عبادات توشه بر می بست و گاه در وسط بلده با فرقه ای از عوام در این نمط خدمت به سر می برد و در این مدّت بر بام تجرّد

و آزادی، طبل استغنا می زد و کنگره قدر خود را از آن بلندتر می دانست که گرد حطام دنیا

گرد آن تواند گردید.

در بین سالهای 1046 تا 1051ق. شاه صفی میل ملاقات او را می کند، پس به خدمت سلطان مشرف می شود، نوازشهایش کردند و تکلیف بودن در خدمت نمودند. اما چون در حوالی و حواشی ایشان جمعی از علمای ظاهر جمع بودند، وی مصلحت دین و دنیای خود را در کناره گیری دید، چه ترویج دین با آن جماعت میسر نبود، مضافاً به آنکه آزادگی و آسودگی دنیا نیز از دست می رفت. بنابراین عذر خواست و از خدمت استعفا نمود.

بعد از آن مدّتی مدید در سایه قناعت و آسودگی با برگ بی برگی و نوای بینوایی احوال گذرانید و ترویج دین به جای آورد تا آنکه روز به روز به برکت علم و عمل و محبّت اهل بیت - علیهم السلام - به فتوحات و فیوضات در علوم دینیّه و معارف یقینیّه فایز و مستعد گردید.

به این منوال روزی می گذرانند تا اینکه از جانب شاه عباس ثانی در سال 1064ق، رقمی رسید که متضمن این امر بود که به سوی اصفهان حرکت کند، اگرچه عنوان مکتوب، طلب ترویج جمعه و جماعات و نشر علوم دینیّه و تعلیم شریعت بود اما به نظر وی گرفتار شدن در امور دنیا را در پی داشت. پس سر در جیب تفکر فرو کرد و به مقتضای «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ»⁽¹⁾ و الملک و الدّین توأمان روی توجّه به آن جناب آورد و مورد نظر و تکریم و احترام ایشان قرار گرفت. در سال 1071ق. شاه عباس ثانی امر به تعمیر مسجد جامع اصفهان نمود و از او خواست که امامت جمعه و جماعت آن مسجد را بر عهده گیرد. آن گاه در پی فیض خود اقتدا کرد و رسماً او را به امامت جامع اصفهان منصوب نمود. فیض قائل به وجوب نماز جمعه در زمان غیبت است و

ص: 34

رساله هایی در این مورد نگاشته است که بحث انگیز است بشاره الشیعه، ابواب الجنان(1).

از این به بعد هر روز به ارج و قرب فیض در میان توده مردم و حکومت صفوی افزوده شد. گروهی چون دیدند که وی در ادب، حدیث، فقه، فلسفه، عرفان، زهد، عبادت و تحقیق به درجات بالایی راه یافته و مراتب کمال را پیموده، بر وی حقد و حسد بردند و بر او به دستاویزهایی چند تاختند. او را متهم به کفر و الحاد نمودند و کار را به جایی رساندند که او آهسته آهسته گوشه عزلت برگزید.

گسترش و دامنه اتهامات تصوف فیض تا هند نیز راه یافت. احمد بن محمد علی بهبهانی چون به لکنهو رسید، دریافت که در آنجا لعن و طعن فیض گفته می شود. به همین سبب در صدد رفع اتهامات او، کتاب تنبیه الغافلین را نگاشت و در آن حقایق امور را به وجه اتم بیان کرد. او بر این باور است که بعضی تمثیلات ملامت محسن و دیگران چون شیخ بهایی و شیخ میثم بحرانی در باب وجود و شدت ارتباط خالق به مخلوق از قبیل دریا و قطره، مداد و کلمات و امثال آنها به وسیله گروهی از ناقضان علم - خصوصاً بعضی از علمای لکنهو - درست و صحیح مورد مذاقه قرار نگرفته و ایشان ظاهر آن کلمات را گرفته و بدون تعمق و تأمل، فیض و خردورزان دیگر را متهم به تصوف و قول به وحدت وجود کرده اند.

در سده بعد نیز یوسف بن احمد بحرانی (1186 - 1107ق) فیض را در قول به وحدت وجود مورد حمله و نکوهش قرار می دهد و رساله نفحات الملکوتیه فی الرد علی الصوفیه را در رد صوفیه و آرای ملامت محسن فیض می نویسد و اقوال او را در این رساله

متعرض می شود.(2)

در مسائل فقهی نیز برخی از آرا و نظرات فیض مورد تشکیک قرار گرفت. در مسأله

غنا، شیخ علی بن محمد بن حسن بن زین الدین شهید ثانی، (ف. 1104ق) دو رساله دارد به نامهای: رساله فی تحریم الغنا و عمومه من حیث المتعلق، و الرد علی من یبیح الغنا و در

ص: 35

1- . برای اطلاع از رساله های مربوط به نماز جمعه رسول جعفریان، دین و سیاست در دوره صفویه، صص. 18 - 121.

2- . لولوه البحرین، 121.

آنها به نظرات ملا محسن در مورد مسأله غنا می پردازد و آنها را رد می کند(1). این نظر فیض توسط ملا اسماعیل مازندرانی خاجوئی (ف. 1173ق) در رساله فی تحریم الغنا و ائمه هم نقد و بررسی می شود.(2)

پس از فوت شاه عباس دوم در سال 1077ق. گاهی در قمصر و گاهی در کاشان به درس و بحث و افادت مشغول شد. در همین دوره بسیاری از کتابهای خویش همچون الصافی، الاصفی، الشافی، اصول المعارف، الحقایق فی اسرار الدین، الکلمات المخزونه، الکلمات المضمونه، الکلمات العلیّه، بشاره الشیعه و چندین کتاب مهم دیگر خویش را به رشته تحریر در آورد. وی در سن هشتاد و چهار سالگی به سال 1091 هجری قمری در کاشان بدرود حیات گفت. ثمره زندگانی وی علاوه بر نگاشتن کتابها و رساله های متعدد، تربیت شاگردانی چون ملا محمد سعید قمی صاحب تألیفات عدیده، ملا لطف الله شیرازی(3)، ملا عبدالرشید صاحب رساله فی اثبات وحده الوجود بحیث لایوجب الکفر(4)،

علم الهدی فرزندش، محمد هادی بن مرتضی فرزند برادرش، محمد مؤمن بن عبدالغفور برادرزاده اش است و بسیاری از دیگر بزرگان علم و دانش این دوره از محضر با برکت او بهره برده اند.

برای آشنایی بیشتر با زندگی علامه فیض کاشانی و خاندان ایشان نظر اهل تحقیق را افزون بر رساله های خودش به چند نسخه خطی توجه می دهیم.

الف) جنگ شماره 8446 موجود در کتابخانه مرعشی (37/22). این اثر مهم که به دست علم الهدی کتابت شده است از جهت تاریخ خانوادگی فیض کاشانی قابل

اعتناست. ابواب این کتاب عبارتند از: تاریخ ولادت، وفات، تزویج و سوانح متفرقه این خاندان.

ب) مجموعه شماره 9407 موجود در همان کتابخانه (181/24) به خط علم الهدی. این مجموعه شامل صورت بعضی از نامه ها و یادداشتهای علم الهدی است که از دید تاریخی خاندان فیض مورد توجه است.

ص: 36

1- . الذریعه، 139/11، 229/10.

2- . الذریعه، 138/11.

3- . مرآت الاحوال جهان نما، 460/1.

4- . الذریعه، 56/25.

ج) مکاتیب علم الهدی به شماره 8445 در کتابخانه آیت الله مرعشی (36/22) در بردارنده صورت بعضی از نامه های دوستانه و بلاغات و اجازات مؤلف است که پراکنده نوشته و در این مجموعه جمع شده است. بیشتر این نگارشها به عربی و برخی به فارسی است با تاریخهای 1086 تا 1105 هجری قمری.

د) سرگذشت فیض از جمال الدین نطنزی. این رساله در شوال 1088ق. نگاشته شده و اکنون به شماره (1)4282 در مجموعه نسخه های خطی کتابخانه دانشگاه تهران (3250/13) موجود است. در این رساله جمال الدین نطنزی روشن می کند که فیض کاشانی چنانکه توده مردم می پندارند صوفی نیست و شبیه ای که برخی وارد کرده اند و او را از این گروه دانسته اند مردود است. کتاب شامل پنج نمونه است: 1) آنچه که فیض در پاسخ، به محمّد مقیم مشهدی نوشته 2) آنچه در فهرست الکتب آورده 3) آنچه در آداب السلوک یاد کرده است 4) آنچه در محاکمات نگاشته 5) آنچه در کلمات طریقه نوشته است. متن این نامه را در چند صفحات بعد این کتاب در بخش تحوّل فکری و نقش آن در آثار فیض می آوریم.

ص: 37

اهمیت و ویژگیهای آثار فیض

اشاره

اهمیت و ویژگیهای آثار فیض را از چند جهت می توان بررسی کرد که به اختصار به آن می پردازیم:

الف) تحوّل فکری و نقش آن در آثار فیض

دوران زندگی فیض را به دو دوره می توان متمایز نمود. دوره اوّل که تا حدود چهل سالگی را در بر می گیرد، فیض گرایش شدیدی به آثار فقهی و تبعیت از سنت و حدیث دارد. در همین سالهاست که او آثار بزرگ فقهی، حدیثی خویش همچون صافی، مفاتیح الشرایع، علم الیقین و عین الیقین را با دیدی فقیهانه و مذهبی به رشته تحریر در می آورد. در دوره دوم زندگیش، آثار وی رنگ و بوی عرفانی به خود می گیرد اما نه آن عرفانی که وسیله ارتزاق عده ای در این دوره است. در همین دوره بسیاری از بزرگان دین

بر وی خُرده می گیرند که او با اهل تصوّف و عرفان وابستگی دارد و از آن فرقه و گروه

تبعیت می کند و گاهی تجویز امور صوفیه می نماید و خود نیز گاهی مرتکب می شود.

مولانا جمال الدین نطنزی از علمای همین قرن، رساله ای نگاشته است و در آن ردّ تصوّف و تجویز آن را توسط ملاّ محسن می نماید. این رساله از چند جهت حائز اهمیت

است: اوّل آنکه در این دوره بین مردم شایع شده که ملاّ محسن اهل تجویز و ارتکاب امور صوفیه است. دیگر آنکه بر علمای بزرگ همچون محمّد مقیم مشهدی و دیگران

این امر مشتبه شده و ایشان این امر را از خود فیض سؤال می کنند.

چنین گوید محرّر این رساله و مؤرّق این مقاله جمال الدین النطنزی که چون در میان عوام الناس شهرتی تمام دارد که حضرت والا رتبت، عالم فاضل و نحیر کامل، الحکیم المتفّن، مولانا عبدالمحسن - سلّمه الله تعالی - مایل به اهل تصوّف و تصویب و تجویز رسومات تعبّديه و تعبدات رسمیه بدعیّه ایشان می نماید و آنچه از تصانیف مومی الیه ظاهر می شود نقیض آن است که به وی نسبت می دهند و از زبان وی نقل می کنند، بنابراین سخنهاى او را از کتابهای وی بیرون آورده و نوشته، همه را یکجا جمع نمود تا هر که مطلع شود، بداند که هر چه از زبان وی نقل می کنند تهمت است بر مشارالیه؛ و اگر از لفظ وی چیزی مسموع شود که مخالف تصانیف او باشد محمول بر تقیّه خواهد بود، یا آنکه از حُلق عظیمی که دارد نمی خواهد کسی را از لفظ خود برنجاند، و غرض ما در این رساله همین معنی است و ما را کاری به اهل تصوّف نیست و این رساله را مرتب ساخت به پنج نمونه و من الله التوفیق و الاستعانه.

نمونه اول: در بیان آنچه حضرت مومی الیه در جواب عریضه محمّد مقیم مشهدی نوشته.

نمونه دوم: در بیان آنچه در کتاب فهرست الکتب فرموده.

نمونه سوم: در بیان آنچه در کتاب آداب السلوک گفته.

نمونه چهارم: در بیان آنچه در کتاب محاکمات بیان کرده.

نمونه پنجم: در بیان آنچه در کتاب کلمات طریفه مذکور ساخته.

نمونه اول

در بیان آنچه در جواب عریضه محمّد مقیم المشهدی به ذروه عرض مولانا عبدالمحسن می رساند که ملاّ محمّد علی صوفی خراسانی چون از اصفهان به مشهد مراجعت نموده، همه جا می گوید که مولانا عبدالمحسن تجویز امور صوفیه می کند

و خود نیز گاهی مرتکب می شود، اگر نموده، واقعی است دو کلمه ای اعلام کنند تا بندگان نیز متابعت کنیم. والسلام

ص: 39

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم. سبحانك هذا بهتان عظيم. حاشا که بنده تجویز کنم تعبد رسمی و رسم تعبدی که از حضرات ائمه معصومین در مشروعیت آن حدیث نرسیده باشد، بلکه برعکس آن حدیث واقع شده باشد. يعظکم الله ان لاتعودوا لمثله احدا ان کنتم مؤمنين.

معنی آیه مُفتتح این است که خداوند، پاکا، منزها، توگواهی که این تهمت عظیمی است و بهتان بزرگ که بر من بسته اند و من از این منزّه ام. و معنی آیه مختتم این است

به قرینه مقام که از قبل خدا و قول او شما را موعظه و نصیحت می کنم که من بعد، دیگر مرتکب این افعال مشوید هرگز، و رجوع و بازگشت به مثل این نکنید، اگر هستید مؤمنان. نمونه دوم...

در همین دوره دوم زندگی، کتاب احیاء احیاء را می نویسد. اصل کتاب از امام محمد غزالی است. او از عظمای علمای اهل سنت است و در میان اهل تصوف شهرت تام و تمام دارد. کتاب احیاء العلوم، جامع جمیع علوم است، یک باب این کتاب در

طریقت اهل تصوف و بیان وجد و سماع است. فیض شرحی بر این کتاب می نویسد و آن را احیاء احیاء می نامد - المحججه البیضاء - در وقت شرح نوشتن چون به باب وجد و سماع و طریقه صوفیه می رسد آن باب را از کتاب بیرون می کند و شرح نمی دهد. وی در کتاب «فهرست کتب» فرموده که از آن واسطه این باب را به در کردیم و شرح نمودیم که اینها مذهب سنت و طریقه ایشان است و خصال شیعیان نیست و این است عبارتی که در کتاب فهرست کتب فرموده:

السماع والوجد الذین لیسوا من المذاهب الشیعه. چون این باب وجد و سماع را که مذهب سنتیان است از آن کتاب به در کردیم باب دیگر بدل آن آورده و آن را آداب الشیعه نام نهاده است.

در این دوره زمانی گرایش شدیدی به عربی نویسی بوجود می آید. بسیاری از بزرگان دینی، آثار فقهی، کلامی، تفسیری و حدیثی خویش را به زبان عربی می نویسند و بر آن مباهات می کنند. فیض و گروه اندکی از علمای این دوره چون مجلسی، قاضی سعید قمی، خوانساری (جمال الدین و حسین) در نشر فرهنگ شیعه به زبان فارسی اقدامات جدی به عمل آوردند. نثر فیض ساده و روان و خالی از صنایع لفظی و معنوی است. او در کنار رواج عقاید شیعی در میان توده مردم از این طریق خدمت قابل توجهی به زبان فارسی و سبک ساده نویسی این دوره می کند. بسیاری از رساله های او به فارسی است و از آثار فارسی آن می توان از کتابها و رساله های ذیل نام برد:

آب زلال، مثنوی است که آن را در ضمن دو جرعه ساخته و قسمتی از آن خطاب به حضرت حق و پاره دیگر آن خطاب به نفس است؛ آداب الضیافه، منظومه ای است فارسی؛ آئینه شاهی که تلخیصی از کتاب ضیاءالقلب خود او می باشد؛ ابواب الجنان در وجوب عینی نماز جمعه در هر زمان و آداب و فضیلت جماعت و آداب آن؛ الفت نامه در ترغیب مؤمنین بر اتحاد و الفت و محبت به یکدیگر؛ ترجمه الحج؛ ترجمه الزکوه؛ ترجمه الشریعه؛ ترجمه الصلوه؛ ترجمه الصیام؛ ترجمه الطهاره؛ ترجمه العقائد الدینیة؛ دیوان اشعار؛ معیارالساعات؛ شرح صدر؛ زادالسالک؛ المحاکمه؛ الانصاف؛ پاسخ به سؤالات اهل مولتان؛ مشواق.

برای نمونه و آشنایی با نثر فارسی فیض قسمتی از رساله آئینه شاهی را شاهد مثال

می آوریم:

باب دوم: در شناخت شرع

شرع دستوری است الهی که به جهت بندگان فرستاده اند تا هر که قبول کند و فرمان ببرد به سعادت ابدی فایز گردد و به لذات جاودانی برسد، بعضی از احکام آن را واجب و لازم شمرده اند. هر که قبول آن را نکند و فرمان نبرد، سزاوار عقوبت الهی گردد و محرومی از لذات جاودانی. و بعضی را نافله گردانیده اند، هر که فرمان ببرد

ثواب یابد و به درجات عالیہ برسد و هر که فرمان نبرد، عقوبتی بر او لازم نیاید. و از جمله آنچه واجب شمرده اند، بعضی را به منزله رکن دین و ستون شرع قرار داده اند، هر که فرمان نبرد از دین بیرون برود، باز بعضی از احکام را بیان روشن کرده اند، چنانکه کسی را در ترک آن عذری نمی ماند، و بعضی را مبهم و مشتبه گذاشته اند تا بندگان را در آن بیازمایند و امتحان نمایند هر که رعایت احتیاط در آن کند، درجات عالی در آخرت به پاداش آن به او دهند، و هر که رعایت نکند از آن درجات محروم ماند، بلکه گاه باشد که شومی رعایت نکردن آن، از توفیق یافتن فرمانبری واجبات نیز محروم شود.

باز مردمان در فرمانبری به تفاوتند، از جهت تفاوت مراتب محکمی اعتقاد، و زیادتی یقین، و صفای اخلاص و مراتب تن دادن به همه کردنیها و ناکردنیها، یا بعضی دون بعضی به آسانی و نشاط، و به دشواری و دلتنگی. باز بعضی به دل و زبان و تن و روان می گروند و اطاعت می کنند، چون مؤمنان صادق ایمان، و بعضی به دل منکرند و به زبان اقرار می نمایند، چون منافقان و بعضی به زبان منکرند و به دل معتقد، چون یهود منشان که حق را دانسته از حسد یا تکبر انکار می کنند، و بعضی به دل و زبان هر دو منکرند، چون کافران جاحد و بعضی بر هر دو معترفند، لیکن تن در نمی دهند به همه کردنی و ناکردنی، چون غاصبان و فاسقان و باز هر یک از این گروه را درجات بسیار و مراتب بی شمار است...

ج) تعداد آثار فیض

سید نعمت الله جزائری بر این باور است که آثار و نگاشته های فیض کاشانی افزون بر دوست عنوان می باشد. (1) اما گروه دیگری از بزرگان آثار او را هشتاد عنوان برشمرده اند. (2)

علم الهدی فرزند فیض در قصیده ای که در سال 1071 می سراید به سی و یک عنوان از نگاشته های پدرش اشاره می کند که متن این قصیده را به جهت اهمیت ذکر می کنیم:

ص: 42

1- .روضات الجنات، 93/6.

2- . همان، 78 - 76/6.

قصیده علم الهدی و اشاره به تألیفات پدرش

علم الیقین که مفخر دانشوران بود

افتاده است از نظر اعتبار فیض

عین الیقین، محجّه بیضای دانشش

کار کسی شبیه نباشد به کار فیض

یک جرعه از شراب طهورش اگر کشی

آگاه می شوی ز دل هوشیار فیض

منهاج اوست معتصمی در سلوک راه

وافی که راست می بردت تا دیار فیض

هر نکته از برای نجاتت سفینهای است

غافل مباش از سخن آبدار فیض

انوار حکمت از کلمات طریفه اش

پیدا چو نور دانش خورشید سار فیض

نقد اصول و حق مبین، نخبه علوم

پرورده نعیم دل بی غبار فیض

دامن پر از لآلی مکنونه می کند

صاحبدلی که یابد جا در جوار فیض

گر دست کس رسد به اصول اصیله اش

بیند ره نجات ز یمن منار فیض

شوق کمال عشق کسی را که در سر است

اطوار فیض گو طلب از کردگار فیض

آب زلال چشمه تسنیم و سلسبیل
یک قطره دان چکیده ز جوش بحار فیض
باشد ضیای قلب و مفاتیح، شرح صدر
حاصل برای هرکس در روزگار فیض
صمتش شهاب ثاقب افسرده ای بود
کز خبث نفس می کند انکار کار فیض
شرح صحیفه دل اهل سلوک حق
معلوم می شود ز سکون و فرار فیض
با شور عشق و جنبش شوق و نشاط قرب
بر مسند کمال نشسته وقار فیض
ایمان و تقوا و ورع و زهد و صبر و شکر
الفت گرفته اند به هم در کنار فیض
جود و سخا، مروّت و انصاف و رفق و عدل
از روی ذوق و صدق و صفا گشته یار فیض
خیر و نقا، صلاح و سداد و رشاد و رشد
مست می ملاطفت خوشگوار فیض
حلم و حیا و خلق و داد و فرح وفا
گردیده از سعادت خدمتگزار فیض
رای صواب و روح محبت نجاح کار
سرشار فیض دیده شب زنده دار فیض
اقبال فوز و فتح و ظفر، نصرت و فلاح

آماده است بهر دل کامکار فیض

اهل ذکا نماید تسلیم، اگر کنم

روح مقدسش به وکالت نثار فیض

دریاست فیض و ما بمثل چون حُبابها

ما را به او مدار و به ما شد مدار فیض

ص: 43

ما را فنا در او و بقا هم به او بود
دست رجا گسسته مباد از کنار فیض
غوث رجال اوست ز تاراج درد جهل
تا هست شهر علم، بود شهریار فیض
گردد به یک کرشمه او رمزها عیان
باشد نهان علم کسان آشکار فیض
بحر افاده اش چو شود موج زن، شود
دریا ز تنگ حوصلگی شرمسار فیض
هفت آسمان چو حلقه بیرون در بود
در محفلی که نور فشانست نار فیض
بی شبهه عقد حلقه درسش گره گشاست
حلال مشکلات بود انتظار فیض
باشد کسی به علم، علم کز ره هدی
گردد معبد مدرس عرفان شعار فیض
ز اصحاب آنکه خلع بدن عادت وی است
باشد گل سر سبید اعتبار فیض
آنان که در هنر به نهایت رسیده اند
ترسند باز از محک اختیار فیض
گرد یتیمی است غباری اگر رسد
بر گوهر دل کسی از رهگذار فیض
نینی، غلط غلط، که خیالی است این محال

حاشا که دیده و که شنیده غبار فیض
چون آستان درگه قدس آشیان اوست
مصباح انس و رایت امن منار فیض
حاشا که راه یابد آنجا نزاع، لیک
بهر قبول خاطر معنی شکار فیض
با یکدگر حقایق قدسی جدل کنند
تا ز آن میان، کدام شود اختیار فیض
نور جمال اوست که تاییده بر جهان
خورشید و ماه نیست جز آئینه دار فیض
خون می چکد ز دیده سیاره فلک
از رشک رشح خامه معنی نگار فیض
بر علم اوست پرده ای از فقه و اجتهاد
پوشیده سنگ زهد و تشرع شرار فیض
مشائی رکابش اشراقیان دهر
بی شک عزیز اهل کلام است خوار فیض
دهر است یک قصیده ز دیوان صنع حق
بیت خجسته، مطلع لیل و نهار فیض
آن چارجوی جنت عدن است بی گمان
تأویل یک رباعی فردوس بار فیض
بینی ز شش جهت در هر هشت خلد را
بر روی خود گشاده چو کردی دوچار فیض

دنیا و هر چه هست در آن نیست غیر هیچ

در چشم عبرت دل پرهیزگار فیض

سنجیده دار گوهر خود را باین عیار

میزان نیک و بد، نبود جز عیار فیض

نقش قدم نمانده اگر در ره صواب

از بسکه گرم بوده برین ره گذار فیض

ص: 44

لیکن پی دلالت واماندگان بس است
نوری که مانده باقی در رهگذار فیض
از غول وهم و حس و خیال ار گذر کنی
شاید که تو بری، بری از شاخسار فیض
آئینه بصیرت خود گر جلا دهی
از صیقل تجرّد وحدت دثار فیض
شاید که جلوه گر شودت آنچنان که هست
در چار موج گرد عناصر سوار فیض
بیند کسی که نیست درو ظلمت حسد
کآب بقاست بسته لب جو بیار فیض
کی آرزوی باغ ارم می کند دگر
آنکو چشیده چاشنه ای از ثمار فیض
یابی امان ز وسوسه دیو و شرّ نفس
خود را اگر کشی به پناه حصار فیض
یک جزو کش ز مدرسه اوست عقل کل
نبود حریف معرکه کارزار فیض
هر خارو گل که هست درین بوستان ازوست
همگل، گل مرادش و هم خار، خار فیض
ناورده ای ز سجن مکان و زمان هنوز
خود را برون، چه پرسی از راه غار فیض
تا آشنای ملک تجرّد نگشته ای

مشکل که یاور تو شود انتصار فیض
اکنون «هدی» خلاصه ادکار این شناس
کز روی عجز بر در احسان شعار فیض
مردود قلب خویش به کف، ناله ها کنی
عزّ قبول خودطلبی از عیار فیض
افغان کنی و گریه و زاری و اضطراب
شاید که بر تو رحم کند کردگار فیض
در لُجّه ثنا زنی دست و پا که نیست
در ظرفِ حرف، وسعت درّ بحار فیض
زین وصفها که لایق آن بارگاه نیست
خواهی به انکسار و ادب اعتذار فیض
بندی زبان حمد و گشایی لب دعا
بهر دوام عاقبت روزگار فیض
یا رب دوام بخش به حقّ چهار و هشت
هر سال و ماه و هفته و لیل و نهار فیض

حسب الاشارة عزیزى از صاف نوشان رحیق عرفان کثر اللّٰه امثاله فى الاخوان راضى برو سیاهی این چند صفحه شد. خاک راه علما علم الهدی، 1071.

اما خود فیض برای مجموعه نگاشته هایش سه مرتبه فهرست فراهم آورده است. فهرست نخست را در حدود سال 1067 نوشت و در آن به چهل و یک اثر خود که تا آن سال نوشته، اشاره می کند. الوافی و الخطب از آخرین نوشته های او در سال 1067 در این فهرست آمده است.

فهرست دوم را به سال 1089 به رشته تحریر در می آورد. و در آن به تفصیل از صد و پانزده تألیف خود یاد می کند و در ضمن آن به بیان موضوع، تاریخ تصنیف، تعداد ابیات و

برخی اطلاعات دیگر می پردازد. وی در هنگام تدوین این فهرست، فهرست نخست را در پیش رو داشته و از مندرجات آن به گونه ای بهره برده که می توان فهرست دوم را تحریری سامان یافته و افزوده بر فهرست اول دانست. اما در موارد اندکی در تحریر اول

اضافاتی به چشم می خورد که در تحریر دوم نیامده است. برای مثال به بیان کتاب مفاتیح الشرایع در هر دو تحریر اشاره می کنیم. مطالب اضافی تحریر اول را محصور در علامت < > کرده ایم.

و منها

کتاب مفاتیح الشرایع

وهو ایضا یحتوی علی امّهات مسائل الفقه مع الاشارة الی دلایل والاقوال التي قیلت فیها بایجاز واختصار > مصتّف به فی البیان والتقریر اثنا عشریات شیخنا المحقق البهائی - طاب ثراه - لوخلت عن الفروع النادرة و انطوت علی الاشارات الی الدلائل فی جمیع المسائل > و قد تمّ جمیع مطالبه التي هی ابواب الفقه کلّها مع مسائل مهمه اخرى فقهیّه لم یذکرها الفقهاء - رحمهم اللّٰه - او اکثرهم فی اثنا عشر کتابا یقرب

من خمسه عشر الف بیت. وقع الفراغ منه فی سنه اثنتین واربعین بعد الالف.

به هر حال، دو فهرست نخست را، ما دو تحریر جداگانه گرفته ایم و با وارد نمودن تحریر نخست در تحریر دوم، تصحیحی انتقادی از آن ارائه نمودیم. در هر جا که دو تحریر اطلاعات مشترک دارند آنها را با علامت * نمایانیم و اضافات تحریر نخست را در میان علامت < > ضبط کردیم.

در تصحیح این فهرست از چهار نسخه خطی آن در کتابخانه ها بهره گرفته ایم که عبارتند از:

الف) نسخه شماره (7) 950 آستان قدس رضوی از مجموعه اهدایی مقام معظم رهبری به کتابخانه آستان قدس. این نسخه شامل تحریر اول، از فهرست نخست است که

ص: 46

احتمالاً تاریخ کتابت آن سده 13 می باشد. در این تصحیح آن را با رمز /I/ نمایانده ایم.

ب) نسخه شماره (18) 570 از مجموعه اهدایی مقام معظم رهبری به خط سید مصطفی صفائی خوانساری که به سال 1344 قمری کتابت شده است. در تصحیح آن را با رمز /K/ نشان داده ایم.

پ) نسخه شماره (20) 6836 دانشگاه تهران، کتابت محمدبن محمدباقر کاشانی، 1286 که با رمز /D/ آمده است.

ت) نسخه شماره (1) 2099 دانشگاه تهران، خط نستعلیق، 1101 که در تصحیح نسخه اساس قرار گرفته و با رمز /D/ ارائه شده است.

فیض به سال 1090 سومین فهرست را برای آثارش می نگارد⁽¹⁾ و در آن از صد عنوان کتاب و رساله خویش نام می برد. وی در هر موضوع، پنج کتاب و رساله از آثارش را ذکر می کند. تقسیمات این فهرست بدین گونه است:

«خمسہ فی التفسیر والحديث»، «خمسہ مستنبطہ من تنبیہات ظواهر القرآن والحديث»، «خمسہ مستنبطہ من اشارات بواطن القرآن والحديث»، «خمسہ فیما يتعلق بالادعيه والاذکار والاوراد»، «خمسہ فی منتخبات کتب اهل العلم والعرفان»، «خمسہ فی منتخب اصناف الاشعار الحقه التي کنت انشدتها قبل ذلك لاهل المحبّه والشوق والسالك»، «خمسہ فی خمسہ مطالب»، «خمسہ بلغہ الفرس لعامّہ الناس»، «خمسہ فی علوم دینیّہ عامیّہ»، «خمسہ فی فرائد ذوات فواید فی بیان انواع العلوم»، «خمسہ، خمس رسائل خاصیه عديم المثل فی خمس مسائل دینیّہ عزیزه المنال...»، «خمسہ فی معارف یقینیه خاصیه»، «خمسہ فی الحکمه العلمیه والعملیه وعلوم اهل المعرفه»، «خمسہ فی الفقه واصوله»، «خمسہ فی ترجمه العبادات الخمسه الارکانیه وفقهها»، «خمسہ منظومه فی المناجات»، «خمسہ فی المشویات»، «خمسہ رسایل شرعیه فی تحقق مسایل فقهیه فرعیّہ»، «خمسہ فارسیه صنفتها للسلطان بالتماسه»، «خمسہ الفتها فی عنفوان الشباب لبعض الاحباب».

ص: 47

1- . ما در این تحقیق، این فهرست را فهرست دوم فیض می دانیم؛ چرا که فهرست اول و دوم، دو تحریر از یک فهرست است.

این فهرست از لحاظ شناخت تقسیمات علوم نزد فیض، می تواند قابل اعتنا باشد. با در نظر داشتن فهرست العلوم او می توان بررسی کرد که فیض به تقسیمات علوم در نزد پیشینیان با چه دیدی نگاه می کرده و یا اینکه خودش صاحب سبک و تقسیم بندی خاصی در علوم است.

در خاتمه این فهرست، وی بیان می کند که نفیس ترین آثارش برای خواص سی رساله نخست به علاوه رساله های ضیاء القلب، السریة العلیه، فهرست العلوم، خمسه عدیمه المثل (اللب، اللباب، الحق المبین، المحاکمه بین الفاضلین و التطهیر)، شوق العشق و شوق الجمال است. این چهل تألیف خاص خواص است. و دیگر مصتفات و برخی از رساله های دسته چهارم، خاص متوسطان و عوام است. اکنون تعدادی از مصتفات من یا با وجود بقیه زاید است یا اکنون مورد پسندم نیست و یا به وسیله یکی دیگر از مؤلفاتم نسخ شده است.

در تصحیح این فهرست از دو نسخه استفاده کرده ایم.

الف) نسخه شماره 7839 آستان قدس رضوی، کتابت سال 1090 هجری قمری که با رمز /A/ نمایش داده شده است.

ب) نسخه شماره (20) 6836 دانشگاه تهران که با خط نسخ در سال 1281 قمری کتابت شده است و آن را با حرف اختصاری /D/ نمایانده ایم.

ج) نسخه مرحوم مشکوه که در مقدمه جلد دوم المحججه البیضاء چاپ شده است. گویا مرحوم مشکوه این چاپ را بر اساس نسخه چاپ سنگی این فهرست در هامش امل الامل تدوین نموده اند. با توجه به اختلافات جزئی این نسخه با نسخه های ما، آن را

در نسخه بدلها گنجانیدیم و آن را با حرف /M/ نشان دادیم.

اشاره

در مبحث کتاب‌شناسی آثار فیض، سعی وافر شد که همه فهرستهای نسخه‌های خطی موجود کتابخانه‌های ایران و برخی کشورهای دیگر را در حوزه تحقیق خود جای دهیم. برای نیل به این هدف در حدود 600 جلد فهرستهای خطی کتابخانه‌های مختلف را رؤیت و فیش برداری نمودم. پس از اتمام مراحل فیش برداری، فیشها دسته‌بندی شد و به بررسی اختلافات و ناسازگاریهای مندرجات فهرس پرداختم. در این مرحله بسیاری از مشکلات و مجهولات که در معرفی نگاشته‌های فیض در فهرستهای خطی وجود داشت، برطرف و روشن شد. برای آشنایی و اطلاع پژوهندگان به مواردی از آنها در ذیل اشاره می‌رود.

الف) الاعتذار

این رساله، پاسخ نامه‌ای است که فیض در سال 1067 به یکی از علمای مازندرانی مقیم شهر مقدس مشهد می‌دهد. آن بزرگوار از فیض خواسته بود که فیض واسطه شود تا کرسی امامت جمعه جامع مشهد به او واگذار شود تا بدین وسیله مقرری او افزایش یابد. فیض درخواست او را با گذری درباره احوال و بیان وضعیت روحی خویش نمی‌پذیرد.

این نسخه در فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران 1484/9 با عنوان شکوائیه معرفی شده است. با بررسی و رؤیت هر دو نسخه معلوم شد که هر دو یکی هستند با دو نام مختلف.

ب) الفت نامه

این رساله فارسی در فواید الفت دینی و ترغیب مردم به برادری و یکرنگی نگاشته شده است. مؤلف می کوشد قوانینی چند در بین اخوان بر طبق شریعت و طریقت مقرر سازد. فهرست نویس کتابخانه مجلس شورا 240/5 آن را با عنوان محبت شناسانده است.

پ) جلاء القلوب

این اثر در فضیلت ذکر و انواع آن است و در فهرستهای نسخه های خطی با نامهای مختلف همچون اذکار القلوب (مرعشی 79/15)، ذکر خفی (مجلس 291/19)، رساله

آداب الذکر (ملک 1023/7)، القول السدید (الذریعه 125/5) ارائه شده است. به این سبب این کتاب پنج اثر جداگانه از فیض معرفی شده است.

ت) راه صواب

این رساله شامل دوازده پرسش و پاسخ است. بعضی از فهرست نویسان آن را سؤال و جواب معرفی کرده اند (فهرست رشت و همدان 1381).

ث) رساله فی ثبوت الولاية للاب والجد للاب علی البکر البالغه.

این رساله را نیز آقابزرگ با عنوان الاستقلالیه شناسانده است. (الذریعه 33/2)

ج) رفع الفتنه

در ردّ برخی از منسوبان به علم، این رساله را آقابزرگ با عنوان رفع الغوايه معرفی نموده اند. (الذریعه 243/11). آقای رسول جعفریان این رساله را قسمتی از رساله شرح صدر خود فیض می داند (ده رساله محقق بزرگ، 35)؛ اما آغاز و انجام نسخه ها و سه مقصد این رساله این نکته را ثابت نمی کند.

ص: 50

سالک برای ترتیب و تهذیب و رسیدن به حق و مقامات عالیّه باید آداب سلوک را فرا گیرد. فیض این رساله کوتاه را به این منظور فراهم آورده است. این رساله با نامهای زادالسالكين (آستا، ش 8368)، آداب السلوك (مسجد اعظم 483)، سلوک (مجلس 254/16)، آداب السالكين (نسخه ها 99/2)، سلوكيه (ملی 53/11)، منازل السالكين معرفی شده اند (الذریعه 246/22).

ح) قره العيون فی اعزّ الفنون

این اثر در مسائل اعتقادی نگارش یافته است. آن را با نامهای مکنونه الکلمات، و المقالات الاثنی عشریه نیز نامیده اند. (الذریعه ذیل دو مدخل) و ضمناً آقابرگ آن را به سهو همان الکلمات المکنونه دانسته است.

خ) گلزار قدس

بنابر تصریح خود فیض، گلزار قدس نامی است که او بر مجموعه ای از غزلیات، رباعیات و قصاید خود می نهد. وی با نگارش دیباچه ای در آغاز آن را فراهم می آورد. البته گروهی تصوّر کرده اند که گلزار قدس نام رساله مستقلی از فیض است که او به نثر فراهم آورده است. (مشکوه، مقدمه المحبّه 35/2). آقای رسول جعفریان آن را دیوان غزلیات فیض می داند که هنوز چاپ نشده است (ده رساله، 38).

از مندرجات این اثر چنین بر می آید که فیض این دیباچه را برای آغازین بخش آثار منظومش نگاشته و همه این مجموعه را گلزار قدس نامیده است. (بخش کتاب شناسی آثار فیض: گلزار قدس)

د) اللبّ

فیض، حدود و قدم عالم را به روش فلسفی مورد بحث قرار می دهد و در پاره ای از مباحث آن، به آیات و احادیث نیز استناد می کند. این کتاب نیز در بعضی فهرس با عنوان

حدوث العالم (فهرست رشت و همدان 1423؛ نسخه ها 712/12 و 11) معرفی شده است.

ذ) الباب

در این رساله از چگونگی علم خداوند به جزئیات و کلیات اشیا، و آنچه معقول و محسوس است به اختصار بحث می شود. فیض آن را از نفیس ترین مؤلفات خویش می داند. شیخ احمد احسائی بر آن شرحی نگاشته است. این رساله را گروهی از فهرست نویسان خطی با عنوان علم الله تعالی (ملی 471/9؛ مرعشی 119/3) شناسانده اند.

ر) المحاکمه بین الفاضلین

در بیان معنی تفقه در دین. فیض گفتار شیخ حسن عاملی صاحب معالم الاصول را در این موضوع نقل می کند و اعتراض یکی از فضلا را بر او بیان می دارد و آنگاه به قضاوت و محاکمه بین آن دو می نشیند. این رساله را نیز با عنوان التفقه فی الدین شناسانده اند.

ز) النخبه

فیض دو اثر دارد به نامهای النخبه الصغری و النخبه الکبری. در معرفی و شناساندن این دو کتاب در فهرستهای خطی، نام این دو کتاب با هم خلط شده و فهرست نویسان در مشخص نمودن آن لغزشها و اشتباهاتی مرتکب شده اند. (بخش دوم، ذیل النخبه).

آثار منسوب و مجعول

اشاره

در این بخش، آثار منسوب و مجعول به فیض کاشانی مورد بررسی قرار گرفته و تا جایی که امکان داشته به نقد و بررسی آنها پرداخته ایم. در اینجا به برخی از عناوین مجعول اشاره می کنیم:

الف) اضغاث الاحلام

آن را آقای مصطفی فیضی در ضمن آثار فیض برشمرده اند؛ اما بنا به تصریح آقابرگ مربوط به یکی از فرزندان یا نوادگان فیض است.

ص: 52

ب) سریان نورالحق

در فهرست آستان قدس رضوی آن را از آثار فیض دانسته اند؛ اما با توجه به نسخه های دیگر آن و تصریح آقا بزرگ و مقابل آغاز و انجام نسخه ها و بررسی آثار ملاً صدرا، متوجه می شویم که این اثر از خامه ملاً صدرا شیرازی تراویده شده است.

پ) شجره الهیه

کتابی است در اصول دین که آقا بزرگ آن را از فیض دانسته است ولی به احتمال زیاد این کتاب همان شجره الهیه سید رفیع الدین محمد بن حیدر حسنی طباطبائی مشهور به میرزا رفیعا است که در سال 1047 برای شاه صفی نگاشته است.

ت) شواکل الحور

شرحی است بر کتاب هیاکل النور شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی. آقای فیضی در ضمن آثار فیض این اثر را با عنوان ثواکل الحور یاد می کند و آن را از فیض می داند. باید دانست، شواکل الحور را جلال الدین محمد بن اسعد دوانی در سال 872 در شرح هیاکل نگاشته و هیچ ارتباطی با فیض کاشانی ندارد.

ث) قواعد العقاید

در فهرست مجلس 212/13 این رساله را از فیض دانسته اند. با رؤیت این نسخه دریافتیم که این نسخه پاره ای از باب دوم ربع عادات کتاب المحججه الیضاء است.

ج) منتخب الختوم

جناب آقای استادی در فهرست نسخه های خطی مسجد اعظم در ضمن فهرست مجموعه شماره 3592 آن را از فیض کاشانی دانسته است. اما با مراجعه در خواهیم یافت که این کتاب مربوط به شیخ ابراهیم بن محسن الكاشانی از دانشمندان سده چهاردهم هجری است. همین کتاب در هامش الصحیفه الهادیه نیز چاپ شده است (الذریعه 399/22).

این بخش در بردارنده اطلاعات و آگاهیهای کتاب شناسی و نسخه شناسی در مورد نگاشته های فیض کاشانی است که به صورت الفبایی تدوین شده است و در آن به موارد ذیل اشارت می شود:

الف) نام کتاب

ممکن است که نام کتاب یا رساله در نسخه ها و منابع به چند گونه آمده باشد. کوشیده ایم که نام اشهر و یا نامی که خود فیض در فهرستهای برگزیده، پایه و مدخل اصلی قرار گیرد. نامهای دیگر کتاب را که در منابع و فهرستهای نسخه های خطی کتابخانه ها نمایانده شده است در ادامه عنوان اصلی آورده ایم. برای مثال به مدخل زادالسالك بنگرید:

[]

زاد السالك

عنوانهای دیگر: A زادالسالكين B آداب السلوك C سلوك

D آداب السالكين E سلوكيه F منازل السالكين

برای حفظ امانت و بازماندن راه پژوهش، هنگام معرفی نسخه های خطی هر اثر با قرار دادن حرف لاتین در پایان مشخصات نسخه شناسی هر اثر، عنوان آن نسخه را نیز نشان داده ایم.

نسخ، محمدهادی بن مرتضی، ش 2 (82)، مرعشی 100/1 // نستعلیق، محمد بن محمد علم الهدی، 1072، ش (8) 8368، آستا [رؤیت] (A) //، محمد مؤمن بن اسماعیل، 1119، ش (5) 856، مسجد اعظم 483 (B) // نستعلیق، 1182، ش (11) 5341، مجلس 254/16 (C). الی آخر.

اکنون مشخص می شود که نسخه دوم متعلق به کتابخانه آستان قدس رضوی که در پایان آن، حرف لاتین (A) آمده با نام زادالسالكين، و نسخه سوم کتابخانه مسجد اعظم با نام آداب السلوك و نسخه چهارم کتابخانه مجلس با نام سلوك فهرست شده اند.

ص: 54

عنوانهای فرعی و غیر اصلی به جهت عدم ضرورت در بخش کتاب شناسی در ردیف الفبایی قرار نگرفته اند. برای دستیابی آسان به مدخل اصلی آنها، می توان بر مبنای ارجاعات مشخص شده زیر، اقدام کرد:

آداب الذکر ← جلاءالقلوب

آداب السلوک ← زادالسالک

آداب السالکین ← زادالسالک

اذکار و ادعیه ترجمه الطهاره ← اذکار الطهاره

انصافیه ← الانصاف

الانصاف فی بیان الفرق بین الحق والاعتساف ← الانصاف

انوارالحکم و اسرارالکلم ← انوار الحکمه

احسن التقویم ← تقویم المحسنین

اذکارالقلوب ← جلاءالقلوب

الاستقلالیه ← رساله فی ثبوت الولایه للاب والجد للاب علی البکر البالغه الرشیده فی عقد النکاح

الانوار والاسرار ← عین الیقین

احیاء الاحیاء ← المحجّه البیضاء

تطهیرالقلوب ← التطهیر

تطهیرالسرّ ← التطهیر

التفقه فی الدین ← المحاکمه بین الفاضلین

جلاءالعیون ← جلاءالقلوب

جواب الابهری ← جواب من سأل عن کیفیه علم اللّه

الحقایق فی اسرارالدین ← الحقایق

الحقایق فی محاسن الاخلاق ← الحقایق

حدوث العالم ← اللب

ص: 55

خلاصه الاذكار واطمئنان القلوب ← خلاصه الاذكار

دوازده امام ← ثناء المعصومين

دفع آفات و رفع بليات ← الرفع والدفع

ديوان ← گلزار قدس

ذكر خفي ← جلاء القلوب

رفع الغوايه ← دفع الفتنة

زاد السالكين ← زاد السالك

سؤال و جواب ← راه صواب

سلوك ← زاد السالك

سلوكيه ← زاد السالك

سراج السالكين ← منتخب مثنوى

سوانح غيبى ← السانح الغيبى

شكوائيه ← الاعتذار

شرح حديث طلب العلم ← منهاج النجاه

صلاه الجمعة ← ابواب الجنان

الصلوات والتّحيات ← ثناء المعصومين

علم الله تعالى ← اللباب

فضيله الشيعه ← ترجمه الشريعه

القول السديد ← جلاء القلوب

اللئالى المستخرجه ← اللئالى

اللئالى المخزونه ← اللئالى

لباب الكلام ← اللباب

لب القول فى معنى حدوث العالم ← اللب

لب لباب مثنوى ← منتخب مثنوى

مناقب امير المؤمنين ← الاربعين

منتخب كشف المحجّه ← تسهيل السبيل

ص: 56

مسائل احکام الجنائز ← جهاز الاموات

المقالات الاثنى عشریه ← قره العيون فى اعزّ الفنون

منازل السالكين ← زاد السالك

من لا يحضره التقويم ← غنيه الانام

مكنونه الكلمات ← قره العيون فى اعزّ الفنون

المحاكمه ← المحاكمه بين الطائفتين من المؤمنين

منهج النجاه ← منهج النجاه

النخبه الكبرى ← النخبه

النخبه المحسنیه ← النخبه

النخبه فى الحكمه العمليه والاحكام الشرعيّه ← النخبه

النخبه الوجيزه ← النخبه

النوادرالاحاديث ← النوادر

النوادرالاخبار ← التّوادر

الولايه على البكر فى التزويج ← رساله فى ثبوت الولاية

(ب) بخش بندى كتاب

هر كتاب دارای تقسیماتی است که مؤلف، کتاب را بر مبنای آن به دست می دهد. در این فهرست تاکید شده که به بخش بندى هر کتاب اشاره شود، که کتاب از چند مقاله یا چند باب یا چند فرقه و یا چند فصل فراهم آمده و احيانا اگر تقسيم بندى کوچکتری را مؤلف اعمال کرده، آن نیز در اینجا منظور شود.

(پ) تعداد ابیات هر کتاب یا رساله

در نظام نسخه نویسی و در عرف خوش نویسان به چهل حرف و به قولی به پنجاه حرف، یک بیت گفته می شود. ممکن است کاتب این چهل یا پنجاه حرف را در یک سطر یا بیشتر از یک سطر بگنجانند (کتاب آرایى در تمدن اسلامى، 588) فیض کاشانى در فهرستش در توضیح هر یک از آثار خویش به تعداد ابیات آنها اشاره می کند. این اشاره

در بخش کتاب شناسی ما نیز ملحوظ شده است.

(ت) تاریخ تألیف

از مواردی که در بخش کتاب شناسی مدّ نظر بوده، تاریخ نگارش هر اثر است. تاریخ نگارش آثار فیض یا از گفته صریح خود فیض و یا از منابع دیگر به دست آمده است.

(ث) موضوع

فیض کاشانی دارای مرتبه والایی در علوم مختلف بوده، لذا نگاهشته های وی در موضوعات گوناگون فراهم آمده است. بدین منظور در بخش کتاب شناسی آثار وی، به موضوع هر کتاب اشاره می شود.

(ج) منابع

پس از آوردن اطلاعات بخشهای گذشته، ذکر منابع مورد استفاده یکی از هدفهای اصلی است. در اینجا منابع با در نظر گرفتن تاریخ نگارش آنها درج می شود.

(چ) آغاز و انجام

ذکر آغاز و انجام هر کتاب یا رساله به جهت اهمیت آن از مواردی است که به آن پرداخته ایم. بیان این قسمت، سبب می شود که بسیاری از ناهماهنگیها و لغزشهای موجود در نامگذاری آثار فیض از میان برداشته شود. محقق با مقابله و عرضه دادن آغاز

و انجام دو یا چند نسخه در می یابد که مثلاً آداب الذکر، آداب السلوک، آداب السالکین،

سلوکیه، زادالسالکین و سلوک یک اثر هستند و آثار جداگانه ای از هم به شمار نمی آیند.

(ح) معرفی نسخه های خطی (ن . خ)

نوع خط، کاتب، سال کتابت، شماره نسخه و محل نگهداری نسخه، و احیاناً اطلاعات نسخه شناسی دیگر همچون علامت بلغ، حاشیه به وسیله مؤلف، ناقص الاول و ناقص الاخر بودن نسخه، از مواردی است که به آن اشاره می شود. برای مثال در معرفی

نسخه های خطی کتاب عین الیقین این چنین می آوریم:

نسخ، ابن شاه مرتضی، 1070، ش 2946، دانشگاه تهران 829/10//، مقابله علم الهدی در 1085، ش 804، آستا 209/4 //، عصر مؤلف، ش (8) 933. مجلس 234/23 (ناقص الاخر) //...//، سید عبدالله جزائری، 1141، ش 1978، گلپایگانی 125/3 (در مقدمه این نسخه رساله ای درباره فیض آمده است) //...// نستعلیق، سده 12، ش 16593، آستا [رؤیت] (ناقص الطرفین) //...//

نخستین نسخه ما، نسخه ای است به خط نسخ ابن شاه مرتضی که در سال 1070 قمری کتابت شده و به شماره 2946 در فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، جلد دهم صفحه 829 معرفی شده است. نسخه دوم، مقابله علم الهدی فیض کاشانی در سال 1085 (کاتب نامعلوم) که به شماره 804 در فهرست کتابخانه آستان قدس رضوی جلد چهارم صفحه دویست و نه نمایانده شده است. دیگر نسخه، در عصر مؤلف کتابت شده و اکنون ناقص الاخر است و در مجموعه شماره (8) 933 مجلس است و در جلد بیست و سوم صفحه دویست و سی و چهار آمده است.

خ) معرفی نسخه های چاپی (ن . چ)

اگر رساله یا کتاب مورد نظر به زیور طبع آراسته شده است در این بخش اطلاعات کتاب شناسی آن، چون اهتمام کننده، محل نشر، ناشر، تاریخ چاپ، تعداد صفحات و نوع چاپ مندرج می شود.

د) ذکر ترجمه شرح، حاشیه، تعلیقه، ردیه و...

پس از ذکر موارد چاپی اثر، اگر کتاب یا رساله مورد نظر، دست مایه کار پژوهشگران بعدی قرار گرفته باشد بدین معنا که ترجمه یا شرحی و یا تعلیقه ای و... بر آن ارائه کرده

باشند. این موارد تجزیه و تحلیل و بررسی شده و تمامی اطلاعات آنها بیان می شود. برای مثال نگاه کنید به شروح متعدد کتاب مفاتیح الشرایع.

ص: 59

در تحقیق فوق، برای جلوگیری از تکرار و اضافه شدن متن، از منابع مورد استفاده با عنوانهای اختصاری ذیل بهره برده ایم که در جدول صفحه بعد به آنها اشاره می شود:

اختصارات

آتشی «نسخه هایی در یزد (کتابخانه آقای علی آتشی)» به کوشش سید احمد حسینی در نسخه های خطی دفتر هفتم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، کتابخانه مرکزی، 1353.

آثار ملی فهرست کتابهای کتابخانه انجمن آثار ملی. به کوشش فاطمه مهران و محمد غلامرضایی. - تهران: انجمن آثار ملی، 1356. 1 ج.

آخوند همدان «فهرست نسخه های خطی کتابخانه غرب آخوند همدان» به کوشش جواد مقصودی در فهرست نسخه های خطی کتابخانه های رشت و همدان. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه. - تهران: فرهنگ ایران زمین، 1353.

آستا فهرست کتب خطی کتابخانه آستان قدس رضوی. - مشهد: آستان قدس رضوی، کتابخانه آستان قدس. 26 ج.

آستانه فهرست نسخه خطی کتابخانه آستانه مقدسه قم. به کوشش محمد تقی دانش پژوه. - قم: آستانه مقدسه قم، بی تا. 1 ج.

آشنایی با آشنایی با چند نسخه خطی. به کوشش حسین مدرسی طباطبائی و رضا استادی. - قم: بی نا، 1355. 1 ج.

آیت الله جلیلی فهرست کتب خطی کتابخانه آیه الله جلیلی کرمانشاه. به کوشش محمد

وفادار مرادی. - مشهد: سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، 1383.

آیت الله رضوی «کتابخانه آیت الله رضوی در کاشان» به کوشش محمد تقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر هفتم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. -

احیاء میراث فهرست نسخه های خطی مرکز احیاء میراث اسلامی. نگارش سید احمد حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1383. ج. 8.

ادبیات تهران فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات. به کوشش محمد تقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، 1339. ج. 1.

ادبیات مشهد فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی. به کوشش محمود فاضل. - مشهد: دانشگاه فردوسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، 1354.

اصغر مهدوی «فهرست نسخه های خطی کتابخانه خصوصی دکتر اصغر مهدوی» به کوشش محمد تقی دانش پژوه در نسخه های خطی دفتر دوم. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، [1342].

احسن التقاسیم احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم. تألیف محمد بن احمد المقدسی، ترجمه علینقی منزوی. - تهران: شرکت مؤلفان و مترجمان ایران، 1361. ج. 2.

اعتمادالدوله (اصفهان) «فهرست کتابخانه های عمومی و خصوصی شهر همدان: کتابخانه اعتمادالدوله» به کوشش پرویز اذکائی در نسخه های خطی دفتر پنجم.

زیر نظر محمد تقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1346.

افشین عاطفی فهرست نسخه های خطی کتابخانه افشین عاطفی (کاشان - ایران).. نگارش سید صادق حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

القبای فهرست القبای کتب خطی کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی. به کوشش محمد آصف فکرت. - مشهد: آستان قدس رضوی، کتابخانه مرکزی، 1369.

الهیات تهران فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران. به کوشش محمد باقر حجتی. با نظارت محمد تقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، 1345. ج. 2.

الهیات مشهد فهرست نسخه های خطی دانشکده الهیات و معارف اسلامی مشهد. به

کوشش محمود فاضل. - مشهد: دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه فردوسی، 1366 - 1355. ج. 3.

امل امل الامل. تألیف محمد بن الحسن الحرّ العاملی. - نجف: مکتبه اندلس، 1385 ق. ج. 2.

امیرالمؤمنین «مکتبه الامام امیرالمؤمنین العامه» به کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر پنجم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1346.

انجمن آثار فهرست نسخه های خطی فارسی و عربی کتابخانه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی. - تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، 1380.

ایضاح ایضاح المکنون فی الذیل علی کشف الظنون عن اسامی الکتب والفنون. اسماعیل باشا بغدادی. - تهران: اسلامیة، جعفری، 1387 (افست).

بحار الانوار بحار الانوار: الجامعه لدرر اخبار الائمة الاطهار. تألیف محمدباقر مجلسی. - بیروت: دار احیاء التراث العربی، 1403 ق. ج. 110.

ترجمه مفاتیح العلوم ترجمه مفاتیح العلوم. تألیف محمد بن احمد خوارزمی، ترجمه حسین خدیوچم. چاپ دوم. - تهران: علمی و فرهنگی، 1362.

جاویدان خرد جاویدان خرد. تألیف احمد بن محمد بن مسکویه، ترجمه تقی الدین محمد شوشتری، باهتمام بهروز ثروتیان. - تهران: مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک گیل، شعبه تهران، 1355.

جوادی فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات (مجموعه امام جمعه کرمان) اهدایی آقای احمد جوادی. به کوشش محمدتقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، 1344. ج. 1.

جوادیه فهرست نسخه های خطی کتابخانه جامه جوادیه (بنارس - هند). نگارش سیّد جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1386.

حجّتیّه فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه حجّتیّه قم. به کوشش رضا استادی. - قم: بی نا، 1354.

حسین مفتاح «کتابخانه دکتر حسین مفتاح در تهران» به کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر هفتم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1353.

حسینیه شوشتریها «فهرست نسخه های خطی کتابخانه حسینیه شوشتریها(عراق، نجف)» به کوشش اسدالله اسماعیلیان و رضا استادی. در نسخه های خطی دفتر یازده و دوازده. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و اسماعیل حاکمی. - تهران: دانشگاه تهران، 1362.

حکمت فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات (مجموعه وقفی علی اصغر حکمت) به کوشش محمدتقی دانش پژوه. - تهران: دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، 1341. ج1.

حوزه علمیه امام صادق فهرست نسخه های خطی کتابخانه حوزه علمیه امام صادق (ع). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

خانقاه احمدیه «فهرست کتابخانه های عمومی و خصوصی شیراز: کتابخانه خانقاه احمدیه» به کوشش محمدتقی دانش پژوه در نسخه های خطی دفتر پنجم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1346.

خیرات خان «فهرست نسخه های خطی مدرسه خیرات خان مشهد» به کوشش محمود فاضل در فهرست نسخه های خطی کتابخانه های رشت و همدان. به کوشش محمد روشن و دیگران. - تهران: فرهنگ ایران زمین، 1353.

دانشگاه اصفهان «فهرست نسخه های خطی دانشگاه اصفهان» به کوشش محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. در نسخه های خطی دفتر یازده و دوازده. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و اسماعیل حاکمی. - تهران: دانشگاه تهران، 1362.

دانشگاه بوعلی فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشگاه بوعلی همدانی. نگارش سید احمد حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

دانشگاه تبریز فهرست موجودی و راهنمای کتابخانه مرکزی دانشگاه تبریز.

کتابخانه مرکزی. - تبریز: دانشگاه تبریز، 1361.

دانشگاه تهران فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران. به کوشش محمدتقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، [13]. 18 ج.

دفاعیات عین القضاء دفاعیات عین القضاء همدانی تألیف عبدالله بن محمد عین القضاء، ترجمه و تحشیه قاسم انصاری. - تهران: کتابخانه منوچهری، 1360.

دوم دومین فهرست خودنوشت فیض در همین مجموعه.

ده رساله ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی. به کوشش رسول جعفریان. اصفهان: مرکز تحقیقات علمی و دینی امام امیرالمؤمنین(ع)، 1371.

دیّانی فهرست نسخه های خطی کتابخانه شیخ محمد علی دیّانی (بیرجند). نگارش سیّد جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

الذریعه الذریعه الی تصانیف الشیعه. تألیف آقابزرگ الطهرانی. - بیروت: دارالاضواء، 1403 ق. 25 ج.

رجال النجاشی فهرست اسماء مصنفی الشیعه. تألیف احمد بن علی نجاشی. - قم: الداوری، [1398 ق]. 340 ص.

رشت و همدان فهرست نسخه های خطی کتابخانه های رشت و همدان. به کوشش ایرج افشار. - تهران: فرهنگ ایران زمین، 1353. 3 ج.

روضات روضات الجنّات فی احوال العلماء والسادات. تألیف محمدباقر الموسوی الخوانساری الاصبهانی. به کوشش اسدالله اسماعیلیان. - تهران: اسماعیلیان، 1392 ق. 8 ج.

روضاتی فهرست کتب خطی کتابخانه های اصفهان. به کوشش محمدعلی روضاتی. - اصفهان: مؤسسه نشر نفائس مخطوطات، 1341.2 ج.

ریاض ریاض العلماء و حیاض الفضلاء. تألیف عبدالله افندی الاصبهانی. به کوشش محمود المرعشی، تحقیق احمدالحسینی. - قم: الخیام، 1401 ق. 6 ج.

ص: 64

ریحانه ریحانه الادب فی تراجم المعروفین بالکنیه او اللقب یا کنی والقاب. تألیف محمدعلی مدرس تبریزی. - تبریز: کتابفروشی خیام، 1346. ج. 9.

زنگی پور فهرست نسخه های خطی کتابخانه های زنگی پور. نگارش سیّد محسن حکیم. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

سپهسالار فهرست کتابخانه سپهسالار. به کوشش محمدتقی دانش پژوه و علینقی منزوی. - تهران: انجمن ایرانی فلسفه و علوم اسلامی، 56 - 1340. ج. 5.

سر یزدی فهرست نسخه های خطی کتابخانه سر یزدی (مسجد خطیره). نگارش سیّد جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

سلطنتی فهرست کتب دینی و مذهبی و خطی کتابخانه سلطنتی. به کوشش بدری آتابای. - تهران: کتابخانه سلطنتی، 1352.

سعدالسعود سعدالسعود: کتاب علمی دینی فنی... تألیف علی بن موسی ابن طاوس. - قم: الرّضی، 1363.

سنا فهرست کتب خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی - شماره 2 (سنا سابق). به کوشش محمدتقی دانش پژوه و بهاءالدین علمی انواری. - تهران: مجلس شورای اسلامی، 1359. ج. 2.

سید شهاب الدین «فهرست نسخه های خطی سید شهاب الدین تبریزی» به کوشش محمدتقی دانش پژوه در نسخه های خطی دفتر ششم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه

وایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1348.

شاهچراغ فهرست کتب خطی در کتابخانه حضرت احمدبن موسی شاهچراغ. به کوشش علی نقی بهروزی. - شیراز: چاپخانه مصطفوی شیراز، 1360. ج. 2.

شاهچراغ (برکت) فهرست کتابهای خطی کتابخانه حضرت شاهچراغ (ع) (جلد سوم). تهیه و تنظیم کتابخانه حضرت شاهچراغ؛ با همکاری محمد برکت. - شیراز: فلاح، 1382.

صدر بابل فهرست نسخه های خطی مدرسه خاتم الانبیاء (صدر) بابل. به کوشش علی صدرائی خوئی و دیگران. - تهران: آینه میراث، دفتر نشر میراث مکتوب، 1376.

صدر بازار فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه صدر بازار (اصفهان). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

صد و شصت صدوشصت نسخه از یک کتابخانه شخصی. به کوشش رضا استادی. - قم: بی نا، 1354. 1 ج.

صدوقی یزد فهرست نسخه های خطی کتابخانه صدوقی یزدی. نگارش سید احمد حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1383.

طاهر شهاب «فهرست نسخه های خطی محمد طاهری شهاب» به کوشش محمد طاهری شهاب در نسخه های خطی دفتر ششم. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1351.

طرائق طرائق الحقایق. تألیف محمد معصوم شیرازی «معصوم علیشاه». به کوشش محمد جعفر محبوب. - تهران: سنائی، بی تا. 3 ج.

عکسی مرعشی فهرست نسخه های عکسی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی. به کوشش محمد علی حائری. زیر نظر محمود مرعشی. - قم: کتابخانه آیت الله مرعشی، 1366. 2 ج.

عکسی احیاء میراث فهرست نسخه های عکسی مرکز احیاء میراث اسلامی. نگارش سید

جعفر و سید صادق حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1383.

عمومی اصفهان فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی اصفهان. به کوشش جواد مقصود همدانی. - تهران: وزارت فرهنگ و هنر، اداره کل کتابخانه ها، 1349. 1 ج.

فاضلیه فهرست کتب کتابخانه مدرسه فاضلیه. به کوشش اوکتایی. - مشهد: آستان قدس رضوی، کتابخانه مرکزی، 1309. 1 ج.

فرهاد معتمد «فهرست کتابخانه محمود فرهاد معتمد» به کوشش یحیی ذکاء و محمد تقی دانش پژوه در نسخه های خطی دفتر سوم. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه

و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، [1344].

فرهنگستان علوم آذربایجان «گنجینه نسخه های خطی و چاپی فرهنگستان آذربایجان در شهر باکو» به

- کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر نهم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1358.
- فرهنگ و هنر فهرست کتب خطی کتابخانه عمومی فرهنگ و هنر مشهد. به کوشش رمضانعلی شاکری. - مشهد: اداره کل فرهنگ و هنر خراسان، 1348. 1 ج.
- فوائد فوائد الرضویه فی احوال علماء المذهب الجعفریه. تألیف شیخ عباس قمی. - تهران کتابخانه مرکزی، 1337.
- الفهرست کتاب الفهرست. تألیف محمدبن اسحاق الندیم، ترجمه و تحقیق محمدرضا تجدد. - تهران: امیرکبیر، 1360.
- الفهرست (طوسی) الفهرست: فیه نحو من تسع مئه اسم من اسماء المصنفین و هو احد الکتب الاربعه... تألیف محمدبن حسن طوسی، صححه و علق علیه محمد صادق آل بحر العلوم. - نجف: المرتضویه، بی تا. ر + 196 ص.
- فهرستگان نسخ خطی حدیث فهرستگان نسخه های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه. مؤلف علی صدراپی خویی. - قم: دارالحدیث، 1382.
- فیضیه فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فیضیه قم. به کوشش رضا استادی. - قم: بی تا، 1369. 2 ج.
- فیلمها فهرست میکروفیلیمهای کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران. به کوشش محمدتقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، 1362-1348. 3 ج.
- القاموس المحيط القاموس المحيط. تألیف محمدبن یعقوب فیروزآبادی. - بیروت: المؤسسة العربیه للطباعه والنشر، بی تا. 4 ج.
- قصص قصص العلماء. تألیف میرزا محمد تنکابنی. - تهران: علمیه اسلامی، بی تا.
- قمر بنی هاشم فهرست نسخه های خطی کتابخانه قمر بنی هاشم (دامغان). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.
- کبیر یزد «فهرست کتابخانه های شهرستانها (یزد: کبیر یزد)» به کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر چهارم. زیر نظر محمدتقی

دانش پژوه وایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، [1344].

کتابخانه احمد روضاتی فهرست نسخه های خطی کتابخانه سید احمد روضاتی. نگارش رحیم قاسمی. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

کتابخانه بیدگلی فهرست نسخه های خطی و اسناد کتابخانه مجتهد الزمان بیدگلی. نگارش سید صادق حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

کتابخانه شفتی فهرست نسخه های خطی سه کتابخانه اصفهان (ابوالبرکات، علامه فانی، سید شفتی). نگارش رحیم قاسمی. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1386.

کتابخانه میبدی فهرست نسخه های خطی کتابخانه شخصی میبدی (کرمانشاه). نگارش سید احمد حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385. ج2.

کشف الاستار کشف الاستار عن وجه الکتب والاسفار. تألیف احمد الحسینی الخوانساری الشهیر بالصفائی. - قم: مؤسسه ال بیت لاحیاء التراث، 1415. ج4.

کشف الحجب کشف الحجب والاستار عن اسماء الکتب والاسفار. تألیف اعجاز حسین النیسابوری الکنتوری. مع مقدمه المرعشی النجفی. - قم: مکتبه آیت الله المرعشی النجفی، 1409.

گلپایگانی فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله گلپایگانی. به کوشش رضا استادی و سید احمد حسینی اشکوری. - قم: کتابخانه عمومی حضرت آیت الله گلپایگانی، 1357. ج3.

گلپایگانی فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله گلپایگانی. به کوشش مهدی صدرایی خویی و ابوالفضل حافظیان بابلی. - قم: کتابخانه عمومی حضرت آیت الله گلپایگانی، 8 ج. (آماده چاپ).

گوهرشاد فهرست نسخه های خطی کتابخانه جامع گوهرشاد. - مشهد: کتابخانه جامع مسجد گوهرشاد، 1358. ج4.

لس آنجلس «فهرست نسخه های خطی فارسی دانشگاه لس آنجلس» به کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر یازده و دوازده. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و اسماعیل حاکمی. - تهران: دانشگاه تهران، 1362.

لولوه لولوه البحرین فی الاجازات و تراجم رجال الحدیث. تألیف یوسف بن احمد البحرانی. به کوشش محمدصادق بحر العلوم. - النجف: النعمان، 1966م.

مجلس فهرست کتابخانه مجلس شورای ملی. تألیف ابن یوسف شیرازی و عبدالحسین حائری و دیگران. - تهران: مجلس شورای اسلامی، 1376-1317. 38 ج.

مجموعه رسائل مجموعه رسائل خطی فارسی. نشریه گروه تصحیح متون بنیاد خطی فارسی پژوهشهای اسلامی. زیر نظر نجیب مایل هروی. - مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهشهای اسلامی، 75-1369. 5 ج.

مجمع الرجال مجمع الرجال: الحاوی لذكر المترجمین فی الاصول الخمسه الرجالیه... تألیف عنایه الله بن علی القهپائی، صححه وعلق علیه ضیاءالدین الشهیر بالعلامه الاصفهانی. - قم: اسماعیلیان، بی تا. 7 ج.

مدرسه امام عصر فهرست نسخه های خطی مدرسه امام عصر (عج) شیراز. به کوشش محمد برکت. - شیراز: کتابخانه مدرسه امام عصر شیراز، 1374.

مدرسه خان فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه خان (یزد). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

مدرسه صدر تهران فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه صدر (تهران). نگارش محمد حسین حکیم. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1386.

مدرسه عباس قلی خان «نسخه های خطی مدرسه عباسقلی خان در مشهد» به کوشش محمود فاضل. در نسخه های خطی دفتر هفتم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1353.

مدرسه فتحعلی بیگ صادقیه فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ (صادقیه) -

دامغان). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1386.

مدرسه نمازی خوی فهرست نسخه های خطی مدرسه نمازی خوی. به کوشش علی صدرائی خوئی. - تهران: انجمن آثار مفاخر فرهنگی، دفتر نشر میراث مکتوب، 1376.

مرعشی فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی نجفی مرعشی. نگارش احمد حسینی، زیر نظر محمود مرعشی. - قم: کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی نجفی مرعشی، 1376-1356. 34 ج.

مروی فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه مروی تهران. به کوشش رضا استادی. تهران: کتابخانه مدرسه مروی، 1371.

مسجد اعظم فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم. به کوشش رضا استادی. - قم: کتابخانه مسجد اعظم قم، 1365.

مشار فهرست کتابهای چاپی فارسی از آغاز تا آخر سال 1345. به کوشش خان بابا مشار. - تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، 1352. 3 ج.

مشکوه فهرست کتابخانه اهدایی آقای سید محمد مشکوه به کتابخانه دانشگاه تهران. به کوشش علینقی منزوی. - تهران: دانشگاه تهران، 1330.

معارف فهرست کتابخانه عمومی معارف. به کوشش عبدالعزیز جواهر کلام. - تهران: بی نا، 1314. 2 ج.

معمار باشی فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه معمارباشی (تهران). نگارش محمد حسین حکیم. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

مقالات کنگره کتاب مجموعه مقالات کنگره کتاب و کتابخانه در تمدن اسلامی. به کوشش بنیاد پژوهشهای اسلامی. - مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهشهای اسلامی، 1377. 5 ج.

مکتبه الزهراء فهرست نسخه های خطی مکتبه الزهراء (اصفهان). تألیف احمد فقیه

امامی، مقدمه صادق حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

مکتبه المیبدی مخطوطات مکتبه المیبدی (کرمانشاه - ایران). احمد الحسینی. - قم: مجمع الذخائر الاسلامیه، 1386.

ملک فهرست نسخه های خطی کتابخانه ملی ملک وابسته به آستان قدس رضوی. زیر نظر ایرج افشار و محمد تقی دانش پژوه. - تهران: کتابخانه ملک. 10 ج.

ملی فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی. به کوشش عبدالله انوار و دیگران. - تهران: کتابخانه ملی 1353 - 1343. 22 ج.

ملی تبریز فهرست کتابخانه ملی تبریز. به کوشش میر ودود سید یونسی. - تبریز: کتابخانه ملی تبریز، 1348. 2 ج.

ملی فارس فهرست کتب خطی کتابخانه ملی فارس. به کوشش علینقی منزوی. - شیراز: انجمن کتابخانه های شیراز، 1351. 2 ج.

ممتاز العلماء فهرست نسخه های خطی کتابخانه ممتاز العلماء (لکنه). نگارش سید صادق حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

موسسه آیه الله بروجردی فهرست نسخه های خطی کتابخانه موسسه آیه الله العظمی بروجردی (قم). نگارش سید احمد حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

مؤلفین کتب چاپی مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی از آغاز چاپ تاکنون. به کوشش خان بابا مشار. - تهران: بی نا، 44 - 1340. 6 ج.

میراث اسلامی میراث اسلامی ایران. به کوشش رسول جعفریان. قم: کتابخانه آیت العظمی مرعشی نجفی، 1373 - ، ج.

میراث شهاب نشریه کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی. - قم: کتابخانه آیت الله مرعشی.

نسخه پژوهی نسخه پژوهی. به کوشش ابوالفضل حافظیان بابلی. - تهران: کتابخانه و موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی. 1383 - . ج.

نسخه ها نسخه های خطی «نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران» (12 - 1). زیر نظر محمدتقی دانش پژوه، ایرج افشار و اسماعیل حاکمی. - تهران: دانشگاه تهران، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، 62 - 1342.

نشر فرهنگ «نسخه های خطی کتابخانه جمعیت نشر فرهنگ شهر رشت» به کوشش محمد روشن. در فهرست نسخه های خطی کتابخانه های رشت و همدان. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه. - تهران: فرهنگ ایران زمین، 1353. ج.3.

وزیری فهرست نسخه های خطی کتابخانه وزیری یزد. به کوشش محمد شیروانی. - تهران: انجمن آثار ملی، 1350. ج.5.

هدیه هدیه الاحباب فی ذکر المعروفین بالکنی والالقباب والانساب. تألیف شیخ عباس قمی. - تهران: کتابخانه صدوق، 1362.

هدیه العارفین هدیه العارفین، اسماء المؤلفین وآثار المصنفین. اسماعیل باشا بغدادی. به کوشش رفعت بیلکه الکیسی و ابن المعین محمود کمال اینال. - تهران: اسلامیة، جعفری، تبریزی، 1387ق. 2ج. (افست از چاپ استانبول)

هزار و پانصد فهرست هزار و پانصد نسخه خطی اهدائی رهبر معظم انقلاب حضرت آیت الله خامنه ای به کتابخانه آستان قدس رضوی. به کوشش رضا استادی. - مشهد: آستان قدس رضوی، کتابخانه مرکزی، 1373.

یکم نخستین فهرست خودنوشت فیض کاشانی در همین مجموعه

طرح کتاب شناسی آثار فیض کاشانی در اواخر سال 1374 توسط استاد دانشمند جناب آقای نجیب مایل هروی به این جانب پیشنهاد شد. به دنبال آن کار فیش برداری از منابع و مراجع آغاز شد و افزون بر پانصد جلد کتاب شناسی و فهرست مورد بررسی قرار گرفت و دستاورد آن تهیه هزاران برگه اطلاعات کتاب شناسی فیض بود.

در همان سال برای پایان نامه کارشناسی ارشد خودم در رشته کتابداری همین طرح را ارائه نمودم و مسؤولیت راهنمایی این خطیر را از خود آن بزرگوار در خواست کردم که با سعه صدر و متانت مورد قبول واقع شد. از همان روز در مناسبت‌های مختلف، جزئی ترین نکات کار را با ایشان در میان گذاشتم به طوری که برای برخی موارد چندین ساعت بحث و تبادل نظر انجام شد و از اندوخته های ایشان بهره های وافر بردم تا اینکه

پس از مدتهای مدید طرح پخته و سخته و به شکل امروزمین خودش درآمد.

در این راه عنایت و لطف استاد بزرگوار دیگرم آقای دکتر محمود فاضل هم رهگشای راهم بود. ایشان نیز با تشویق خود مرا در ادامه کار مصمم نمودند. دیگر بزرگانی که لطفشان شامل حال بنده بود و همیاری آنان در پیشرفت کار مؤثر افتاد عبارتند از:

1 - دوست و همکار عزیزم آقای غلامرضا پرنده که در استنساخ و مقابله نسخه ها در تهران مرا یاری دادند.

2 - دوست و همکار عزیزم آقای موسی الرضا باشتی که نمونه خوانی همه اثر را با جدیت دنبال کردند.

3 - همکاران کتابخانه بنیاد پژوهشها، که با در اختیار نهادن کتابهای متعدد مرا یاری

کردند. خصوصاً دوستِ بزرگوارم آقای عزیزالله صدفی که در مراجعه مجدد برخی فهارس خطی از ایشان بهره بردم.

در خاتمه لازم می دانم که از عنایت و همکاری مسؤولان محترم بنیاد پژوهشهای اسلامی به ویژه معاونت محترم پژوهشی آقای محمّد رضا مروارید که نهایت همکاری را با بنده داشتند تشکر نمایم. صفحه آرای این اثر نیز به اهتمام دوست عزیزم حسین الطائی در واحد کامپیوتر بنیاد صورت پذیرفت که در اینجا لازم می دانم برای همه آنان از خداوند منان کامیابی و توفیق را مسألت جویم.

والسلام

مشهد مقدس - 30/1/1377

ص: 74

الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى(1). و بعد فهذا فهرس(2) مصنّفات خادم علوم الدين محمّد بن مرتضى المدعوّ بمحسن ايده الله في اولاه للتزوّد لاخره، كتب للضبط و التعريف بالتماس بعض الاخوان وفقهم الله.

[1]

فمنها

كتاب الصّافي

في تفسير القرآن بما وصل الينا من ائمتنا المعصومين - عليهم السلام - من البيان، جمعت فيه من مواضع شتى في(3) كتب اصحابنا - رحمهم الله - ما لعله يكفي لظاهر التفسير مع شىء من التأويل يسير ارحت به اخواننا من التفسير بالرأى و التخمين و لا سيّما آراء العامه من المخالفين - و الحمد لله رب

العالمين - يقرب من سبعة و اربعين الف بيت. وقع الفراغ من تأليفه في خمس و سبعين بعد الالف.

ص: 77

1- I. فهذا فهرست مصنّفات الفقير الى الله محمّد بن المرتضى المدعوّ بمحسن عفى عنه الى اوان توسّطه بين الثلاثين و الاربعين و عسى ان يصنّف بعد ذلك ان امده الله في العمر كتباً اخرى اعلى و احسن و ادقّ و اتقن على نسبت خروجه من الجهل مندرجا كما كان الى الان لقد احسن الله فيما مضى كذلك يحسن فيما بقى و كلّ ما يصنّف فيما بعد يلحق بها في هذا الفهرس انشاء الله تعالى.

2- K. فهرست

3- K. من

و منها

كتاب الاصفى

و هو منتخب من الصافى، يشتمل على لباب ما فيه راعيت فيه غايه الايجاز مع التنقيح و نهايه التلخيص مع التوضيح فى احد و عشرين الف بيت تقريبا(1). وقع الفراغ منه بعد الصافى بسنتين.[1077]

[3]*

و منها

كتاب الوافى(2)

يحتوى على جملة ما ورد من علوم الدين فى القرآن المبين(3) و جميع ما تضمّنته اصولنا الاربعه التى عليها المدار فى هذه الاعصار اعنى الكافى و الفقيه و التهذيب و الاستبصار من الاخبار(4) على ترتيب حسن و نظم مستحسن(5) و تهذيب

[1B] و توضيح و تسهيل(6) تناول و شرح(7) و بيان لما يحتاج اليها(8) و جمع و توفيق لما يكاد يتعارض منها او يتخالف(9) بحسب الظاهر و اختصار فى الفاظ الاسانيد من غير حذف لشيء(10) منها و قد تمّ فى خمسة عشر(11) جزءا كل منها كتاب برأسه يقرب مجموعه من مائه و خمسين الف بيت(12).

وقع الفراغ من تصنيفه فى سنه ثمان و ستين بعد الالف > و قد انتظم جمعه

ص: 78

1- K. - تقريباً

2- I. + فى علوم الدين

3- K. - المبين

4- I. - من الاخبار

5- I. - حسن، مستحسن، توضيح

6- I. تهليل

7- K. - و شرح

8- K. - اليها

9- D. - تتخالف

10- K. - بشىء

I.-11 اربعه عشر مجلدا

I.-12 مائه الف و خمسه و اربعين بيتا

[4]

و منها

كتاب الشافى

و هو منتخب من الوافى يشتمل على لباب ما فيه اوردنا فيه ما هو بمنزله الاصول و الاركان، و ما لا تعارض عند التحقيق فيه و لا تشابه بعد التامل فى الفاظه

و معانيه بل هو من قبيل المحكم. و اكتفينا عن المكزّر بالوضح والاتم، و اقتصرنا فى الشرايع و الاحكام على الاهم و الاحكم، و جعلناه جزئين، جزء فيما هو من قبيل العقايد و الاخلاق(1) و جزء فيما هو من قبيل الشرايع و الاحكام، فى كل منهما اثنا عشر كتابا، يقرب [مجموعها] من ستّ و عشرين الف بيت. وقع الفراغ منه فى سنه اثنتين(2) و ثمانين بعد الالف.

[5]

و منها

كتاب النوادر

فى جمع الاحاديث الغير المذكوره فى الكتب الاربعه المشهوره فى سبعة آلاف بيت(3).

ص: 79

1.- K . - و الاخلاق

2.- K . اثنين

3.- D . - بيت

[6]*

و منها

كتاب معتصم الشيعة في احكام الشريعة

و هو مشتمل على امهات المسائل الفقيهيه الفرعيه مع دلائلها و مأخذها و الاختلافات الواقعه فيها بين الطائفه المحقّّه و تبيان الحق منها ببسط و تفصيل و فصل بعض المعاملات عن بعض حتى صار اثني عشر كتاباً(1). و قد تمّ منه كتاب الصلوه مع مقدمتها في مجلدٍ(2) يقرب من اربعه(3) عشر الف بيت و اربعمائه في سنه تسع و عشرين بعد الالف - وفقنا(4) الله لاتمامه.

[7]*

و منها

كتاب مفاتيح الشرايع

و هو ايضا يحتوى على امهات مسائل الفقه مع الاشاره الى الدلائل(5) و الاقوال التي قيلت [2a] فيها بايجاز و اختصار >مصنّف به في البيان و التقرير اثنا عشريات شيخنا المحقق البهائي - طاب ثراه- لو خلّت عن الفروع النادره و انطوت على الاشارات الى الدلائل في جميع المسائل < و قد تمّ جميع مطالبه التي هي ابواب الفقه كلّها مع مسائل مهمه اخرى فقهيه لم يذكرها الفقهاء - رحمهم الله - او اكثرهم في اثني عشر كتابا يقرب من خمسه عشر الف بيت. وقع الفراغ منه في سنه اثنتين و اربعين بعد الالف.

ص: 80

1- I . و تفصيل اشبه مصنّف به كتاب مختلف الشيعة للعلامه الحلّي - رحمه الله - لو كان مشتملاً على الاتفاقيات مستقصى جميع الدلائل.

2- K . - في مجلد

3- I . سبعة

4- K . وفق

5- I . بدلايلها

[8]*

و منها

كتاب النُخبه(1)

يشتمل(2)على خلاصه ابواب الفقه كلّها مع استقصاء الآداب و السنن ظاهرا و باطنا و اصول علم الاخلاق في عبارات و جيزه، بليغه، مراعيه لالفاظ الحديث في الاكثر(3). لم يسبق بمثله و قد تمّت في ثلاثه الاف و ثلاثمائه(4)بيت تقريبا في سنه خمسين بعد الالف(5).

[9]

و منها

كتاب التطهير

و هو نخبه من النخبه لبيان علم الاخلاق و تطهير السرّ خاصّه يقرب من خمسمائه بيت.

[10]*

و منها

كتاب علم اليقين في اصول الدين

يشتمل على خمسين مطلباً ذوات ابواب و فصول في اربعة مقاصد(6). هي

العلم بالله و العلم بالملائكه و العلم بالكتب و الرّسل و العلم باليوم الاخر، على ما

ص: 81

1- I . النخبه الكبرى

2- K . المشتمل

3- I . كثير

4- I . ثلاثمائه

5- I . في سنه خمسين بعد الالف

6- K . مطلباً في اربعة مقاصد و ذوات ابواب

يستفاد من الكتاب و السنه و اخبار اهل البيت - عليهم السلام - ببيان ما يحتاج منها الى البيان و التوفيق بين ما يُتراءى منها متخالفه بحسب الظاهر و نقل نتائج افكار اولى الالباب، فيما يدقّ من ذلك و يلطّف مع شواهد و تاييدات، تطابق الاذهان السّليمه و الازواق السمّتيه، قاصر الطرف على بيان الحقّ، مرفوع الذيل عن(1)نقل الاقوال و سلوك طريقه اهل الجدل كما هو دأب المتكلّمين و المتفلسفين من اصحاب الطّن و التخمين.

و هو كتاب لم يسبق بمثله(2)و لم ير(3) شبهه فيما اظن بل تفرّدت بطريق تأليفه بالهام من الله جلّ و عزّ و له الحمد(4). و قد تمّ جميع ابوابه و مقاصده فى اربعة عشر(5)الف بيت و خمسائه تقريبا فى سنه اثنتين و اربعين بعد الالف.

[11]

و منها

كتاب المعارف

و هو ملخّص علم اليقين و لبابه فى ستة آلاف و مأتين(6).

[12]*

و منها

كتاب عين اليقين [2B] فى اصول(7) اصول الدّين

يشتمل على خمسين مطلبا ذوات فصول فى مقصدين: احدهما اصول العلم و

ص: 82

1- K . فى

2- I . مثله

3- I . آر

4- I . اطهر

5- I . ثمانيه

6- K . ستمائه و الف و مأتين

7- I . و K - اصول

الآخر العلم بالسموات والارض وما بينهما ببيانات حكميه وبراهين عقلية واذواق كشميه وشواهد فرقانيه و تايدات نبويه و تشييدات و لويه غير مجاوز عن بيان الحق و كشفه الى نقل الآراء(1) و هو كتاب مضمون به عن غير اهله ليس بمبتذل قريب و لا لاكثر الناس فيه نصيب. اذ هو مع العلم و لب الحكمة(2) و لباب المعرفة

و عين الحق و زبده نتايج الافكار ليس له شبيهه في جامعيتها و تماميتها مع(3) الاختصار و الوضوح. ذلك من فضل الله علينا و على الناس و لكن اكثر الناس لا يشكرون. و قد تم جميع مطالبه و مقاصده في اربعة(4) عشر الف بيت تقريبا في سنة ست و ثلاثين بعد الالف.

[13]*

و منها

كتاب اصول المعارف

و هو ملخص مهمات كتاب عين اليقين، فما(5) هو من قبيل الضوابط و الاصول بترتيب احسن و تقرير اتقن، ليس له في جوده بيان مقاصده نظير. يقرب من اربعة آلاف بيت و قد صنف في سنة تسع و ثمانين بعد الالف(6).

ص: 83

1- K. - الى نقل الآراء

2- I. الحكم

3- I. و K + كمال

4- I. اثنا

5- K. بما

6- I. اصول المعارف/ في تحقيق الاصول الخمسه و بيانها على النهج الحكمي و البرهان العقلي مع المؤيدات النقلية في ايجاز اختصار، تقرب من الف بيت.

و منها

كتاب المحجّه البيضاء في احياء الاحياء

و هو تهذيب و تنوير لاحياء علوم الدين من مصنفات ابي حامد الغزالي و تجريد له من البدع و الاهواء و تايد لمطالبه الحقه باخبار الائمة الهدى - صلوات الله عليهم - و كلمات شيعتهم العلماء. يشتمل كالأحياء على اربعين كتابا في اربعة ارباع هي العبادات و العادات و المهلكات و المنجيات و كانه (1) هو الأحياء الذي

صار شيعيا اماميا و كتبه ككتبه الأ كتابا واحدا في اواخر ربيع العادات بدلناه تبديلا و حجمه يقرب من حجمه و مجموعه سبعون الف بيت تقريبا. >نسبه مسائل الشرعيه من العبادات و المعاملات الى الكتب الفقهيه كنسبه علم اليقين الى كتاب الكلاميه و هذه المصنفات الخمس بل الاربعة الاخيره منها جامع لمجامع علوم الدين كله ينبغي لايحتاج الطالب معها الى كتاب آخر. <وقع الفراغ منه سنة ست و اربعين و الف (2).

و منها

كتاب الحقايق في اسرار الدين

و هو ملخص المحجّه و لبابه مع [3a] زيادات متقنه و بيان اتقن و اتيان بما هو احسن في سبعة آلاف بيت و قد صنف في سنة تسعين و الف.

ص: 84

1- I. - كانّه

2- I. - وقع... و الف.

[16]

و منها

كتاب قرّه العيون فى اهمّ الفنون

المأخوذ من معدن العلم و عين الحكمة يستقر به فى صدور اهله اصول الدين فينجون من اتباع الظنّ و يضنّون به عن غير اهله كل الصنّ فى
ثلاثه آلاف و خمسمائه بيت و قد صنّف (1) فى سنه ثمان و ثمانين و الف.

[17]*

و منها

كتاب الكلمات المكنونه

فى علوم اهل المعرفة و اقوالهم > و معارف دينيه تقدّست عن افهام جماهير

الناس و اذعانهم < يحتوى على لباب معارف العارفين و زبده اصول اصول

الدين (2) مع مسائل دينيه > و هى من العلم المكنون المخزون الذى لا يمسه الا المطهّرون < يقرب من اربعة آلاف و اربعمائه بيت. صنّف
فى سنه سبع و خمسين و الف.

[18]

و منها

كتاب الكلمات المخزونه

و هى المنتزعه من المكنونه (3) بحذف المسائل الدينيه و ما ليس بذلك المهمّ

ص: 85

1- K . - و قد صنّف

2- I . + و عدد كلماتها ثمانون

3- K . المكنون

بيان احسن و تقرير اتقن. يقرب من الف بيت و خمسمائه بيت. صنّف في سنه تسع و ثمانين و الف.

[19]

و منها

كتاب اللئالي(1)

و هو من ملتقطات(2)الكلمات المكونه ممّا لا يضنّ به كلّ الصننّ، يتنفع به المتوسطون(3)، يقرب من الف بيت و سبعمائه(4).

[20]

و منها

الكلمات المضمونه

في بيان التوحيد و مراتبه في ثمانمائه بيت. صنّف في سنه الف و تسعين.

[21]

و منها

الكلمات السريّه(5)

المنتزعه من ادعيه الائمة المعصومين -صلوات الله عليهم- في ثلاثمائه و ثلاثين، صنّفت(6) في سنه ثمان و ثمانين و الف.

ص: 86

1- K . اللالي

2- K . ملتقطات

3- K . + في الطهاره

4- D . + صنّف بعد المكونه بسنين قلائل و قريب منه الكلمات الرائقه في ثمانمائه.

5- K . + العليّه

6- K . و D صنّف

[22]

و منها

كتاب جلاء العيون(1)

في بيان انواع اذكار القلب و ما يتبعها في مأتى بيت.

[23]

و منها

كتاب تشريح العالم

في بيان هيات العالم و اجسامه و ارواحه و كفيته حركات الافلاك و العناصر و كميتها و مقادير الابعاد و الاجسام(2) و انواع البسائط و المركبات في ثلاثة آلاف بيت.

[24]*

و منها

انوار الحكمه

و هو مختصر من كتاب علم اليقين مع فوائد حكمية اختصت به و مشتمل(3) كاصله على المقاصد الاربعه، يقرب [3b] من ستة آلاف بيت. وقع الفراغ منه في(4) سنه ثلاث و اربعين بعد الالف(5).

ص: 87

1- D. جلاء القلوب

2- D. الاجرام

3- K. يشتمل

4- D. - في

5- I. - وقع الفراغ... بعد الالف.

[25]*

و منها

كتاب اللباب(1)

و هو لباب القول فى الاشارات الى كيفيه علم الله سبحانه بالاشياء فى مأتى بيت(2).

[26]

و منها

كتاب اللب

و هو لب القول فى معنى حدوث العالم و بيانه فى ثلاثمائه و سبعين بيتا.

[27]*

و منها

كتاب ميزان القيامة(3)

يذكر فيه تحقيق القول فى كيفيه ميزان يوم القيامة و التوفيق بين الاخبار المتخالفه فيه بحسب الظاهر(4) و الجمع بين الاقوال المختلفه التى قيلت فيه و هو من ابحار افكارى التى لم يطمثهن احد قبلى - و لله الحمد. يشتمل على ستّه ابواب

و يقرب من ستمائه بيت، و قد صنّف فى سنه اربعين بعد الالف(5).

ص: 88

1- I . لباب القول

2- I . يقرب من مأتى و عشرين بيت.

3- D . يوم القيامة

4- I . المتخالفه بحسب الظاهر الوارده فى ذلك

5- I . - و قد... الالف.

و منها

كتاب مرآه الاخره(1)

تنكشف فيه حقيقه الجنه و الثار و وجودهما الان و محلّهما من الدّنيا و جملة ما فيهما من اللذات و الآلام و اهليهما، مشتمل على اربعة ابواب في تسعمائه(2)بيت، و قد صنّف في سنه اربع و اربعين بعد الالف(3).

[29]*

و منها

كتاب ضياء القلب

في تحقيق حقيقه الحُكّام(4) الخمسه الّتي تحكم على الانسان في باطنه و تميز بعضها عن بعض و ترجيح بعضها على بعض و الاستعانه ببعضها على بعض(5) و ما يتعلّق بذلك. و هو كتاب لم يسبقه مثله، يقرب من خمساته بيت، و قد صنّف في سنه سبع و خمسين بعد الالف(6).

[30]*

و منها

تنوير المواهب

و هو تعليقات على تفسير القرآن المنسوب الى الكاشفي الموسوم بالمواهب

ص: 89

1- I. مرآه الاخر

2- I. ثمانمائه

3- I. - وقد... الالف.

4- I. احكام

5- I. - و ترجيح... على بعض؛ K - و الاستعانه... بعض.

6- I. - و قد صنّف... بعد الالف

العَلِّيَّة، تنبّه (1) على ما خالف الاماميَّة في تفسير الآيات و شأن النزول ممَّا ليس على طريقه اهل البيت - عليهم السلام - و تورّد ما ورد عنهم - عليهم السلام - في ذلك يقرب من ثلاثه (2) آلاف بيت.

[31]*

و منها

كتاب شرح الصّحيفه السجاديّه

نشرح منها ما لعلّه يحتاج الى الشرح في ايجاز و اختصار، يقرب من الفى (3) بيت و مأتين و قد صنّف في سنه خمس و خمسين بعد الالف (4).

[32]*

و منها

الكلمات الطّريفه

في ذكر منشاء 4a [اختلاف (5) آراء الامّه المرحومه و تفاصيل (6) اصنافهم المتباينه

في طرقهم المرسومه و التّنبيه على غثها و سمينها و واهنها (7) و متينها بعبارات

وجيزه بليغه شائقه رائقه لها حلاوه و طلاوه. اقتبس جلّها من الآيات القرآنيه و الاخبار المعصوميّه و هي مائه كلمه يقرب من الف بيت و قد صنّف في سنه ستين بعد الالف.

ص: 90

1- K . تنبيه

2- D . ثلاث

3- K . الف

4- I . - و قد... الالف.

5- K . اختلافات

6- K . تفصيل

7- K . و هينها

[33]

و منها

كتاب بشاره الشيعة

فيه بشرى للفرقة الامامية على صحه دينهم و سداد يقينهم و انهم الفرقة الناجية المبشر لهم بالجنة من بين(1) سائر الفرق يشتمل على اربعين بشاره منتزعه كلها من ايه واحده من كتاب الله عز و جل. يقرب من الفى بيت و قد صنف فى سنه احدى و ثمانين بعد الالف.

[34]

و منها

كتاب الأربعين

فى مناقب امير المؤمنين عليه السلامو هو انموذج من فضائله و قطيره(2) من بحار مناقبه التقطته من كتاب جمعه بعض اصحابنا فى فضائله يقرب من ثلاثة آلاف و ثلاثمائة بيت.

[35]

و منها

كتاب سفينه التجاه

فى تحقيق ان مأخذ الاحكام الشرعيه ليست الا محكمات الكتاب و السنه و احاديث اهل العصمه -سلام الله عليهم- و ان اجتهاد فيها و الاخذ باتفاق الآراء ابتداء فى الدين و اختراع من المخالفين و هو كتاب جيد العبارات، حسن

ص: 91

-1 . D و K بيان

-2 . K قطره

الاشارات. يقرب من الف و خمسمائه بيت وقد صنّف في سنه ثمان و خمسين بعد الالف.

[36]

و منها

الرّساله الموسومه ب الحقّ المبين

في تحقيق(1) كيفيه التّفقه في الدّين يقرب من مأتين و خمسين بيتا وقد صنّفت في سنه ثمان و ستّين بعد الالف.

[37]*

و منها

كتاب الاصول الاصيله

مشمتمل على عشره اصول مستفاده من الكتاب و السنّه و اخبار اهل البيت - عليهم السلام - مبينه بالبيانات(2) الصريحه و مؤيده بشواهد العقول الصحيحه يتعرّف منها كيفيه استنباط المسائل الدّينيه و الاحكام الشرعيّه اصولا و فروعا من مأخذها و منزله من [b]4 الكتب المصنّفه في اصول الفقه كمنزله علم اليقين الى الكتب الكلاميه لا شبيهه(3) له في مصنّفات القوم فيما احسب يقرب من الفين و ثمانمائه بيت(4) وقد صنّف في سنه اربع و اربعين بعد الالف(5).

ص: 92

1- K . - تحقيق

2- K و D بالبيانات

3- K . شبه

4- I . يقرب من ثلاثه آلاف بيت.

5- I . - وقد... الالف.

[38]*

و منها

كتاب تسهيل السبيل بالحجه

فى انتخاب كشف المحجّه للسيد بن طاوس العلوى - رحمه الله - مع اضافته تاييدات لبعض مطالبه اليه و زياده فوائد و مّتممات ليس فيه، يشتمل على بيان طريقه اكتساب العلم و العمل و كفيته و تبين سهوله تحصيل الاعتقادات الحقه و المسائل الشرعيه و ما يؤدى الى التجاه يقرب من تسعمائه بيت و قد صنّف فى سنه اربعين بعد الالف (1).

[39]*

و منها

كتاب نقد الاصول الفقهيّه

يشتمل على خلاصه علم اصول (2) الفقه و ملخصه فى سبعين اصلاً منقحه مهذبّه مع تفريعات و تنبيهات خلّت عن اكثرها اكثر كتب القوم. صنّفته فى عنفوان الشباب (3) و هو اوّل مصنّف لى فى العلم. يقرب من الفين و ثلاثمائه بيت.

[40]

و منها

كتاب اصول العقايد

فى تحقيق الاصول الخمسه الدينيه و بيانها على النهج الحكيمى و البرهان

ص: 93

1- I. و قد... الالف.

2- I. الاصول و

3- I. فى اوائل الحال يقرب من ثلاثه آلاف بيت

العقلی مع المویّدات التّقلیّه فی ایجاز و اختصار. یقرب من ثمانمائه بیت و قد صنّف فی سنه ستّ (1) و ثلاثین بعد الالف.

[41]*

و منها

کتاب منهاج النجاه

یتبین فیہ العلم الذی طلبه فریضه علی کلّ مسلم. یشتمل علی عشره ابواب فی مقصدين:

احدهما: ذکر اصول الاعتقادات بیانات جمیله و شواهد قریبه من الافهام من الکتاب و السنّه.

و الثانی: ذکر ما یجب العمل به من العبادات الّتی یعمّ (2) التکلیف بها و الاخلاق الفاضله لتحصيلها و الرذائل الخلقیه لاجتنابها و ما یتعلّق بذلك یقرب من الفی بیت <او یزید علیه قليلاً> و قد صنّف فی سنه اثنین و اربعین بعد الالف (3).

[42]*

و منها

کتاب خلاصه الاذکار

و هو جامع لزیده الاذکار الوارده فی القرآن و الحدیث [5a] لکلّ فعل و عمل و حرکه و سکون و حال و وقت و حادثه و واقعه و سرور و همّ و عباده و معامله الی غیر ذلك. قد جمعتها من مواضع شتی و کتب متفرقه و ضبطتها فی اثنی عشر

ص: 94

1- K . سنّه

2- I . یعلم

3- I . - وقد... الالف.

فصلاً. يقرب من الفى بيت (1) و ثلاثمائه بيت (2). وقد صنّف فى سنه ثلاث و ثلاثين بعد الالف (3).

[43]

و منها

كتاب ذريعه الضراعه

فى جمع الادعيه المتضمّنه للمناجاه مع الله تعالى المنقوله عن الائمة المعصومين و لا- سيّما زين (4) العابدين -صلوات الله عليهم اجمعين- >يشتمل على مائه و نيف مناجاه< يقرب خمسه (5) آلاف بيت و قد صنّف فى سنه نيف (6) و خمسين و الف (7).

[44]*

و منها

كتاب مُنتخب الأوراد

يشتمل على الاذكار و الدّعوات المتكرّره فى اليوم و الليله و الاسبوع <و الشّهر > و السنّه. يقرب من خمسه الاف و خمسمائه بيت. وقع الفراغ من تصنيفه فى سنه سبع و ستين و (8) الالف (9).

ص: 95

1- I . + او يزيد.

2- K . - بيت

3- I . - وقد... الالف.

4- I و K سيّد

5- I . ثلاثه.

6- D . بنيف؛ K - نيف

7- I . - وقد... الف.

8- K . - بعد

9- I . - وقع... الالف.

و منها

كتاب لبّ الحسنات - و - زاد العقبي

المشتملان على خلاصه ما في منتخب الاوراد مع ذكر ثواب تلك الاوراد و ترجمه اذكارها و دعواتها يقربان من ثلاثه آلاف بيت.

[47]

و منها

كتاب اهم ما يعمل

يشتمل على مهمّات ما ورد في الشريعة المطهّره من العمل يقرب من خمسمائه بيت.

[48]*

و منها

كتاب الخُطب

يشتمل على مائه خطبه و نيّف (1) لجمعات السنّه و العيدين لفقّتها و التقطّتها من كلام الائمة المعصومين - عليهم السلام - و غيرهم من اهل العلم بتصرّفات يقتضيتها لسان الحال و افهام ابناء الزّمان يقرب من اربعة (2) آلاف بيت و قد تمّ و جمع في سنه سبع و ستّين و الف (3).

ص: 96

1- D. ينيف

2- I. ثلاثه آلاف و خمسمائه بيت

3- I. - وقد تمّ... الف

و منها

ثناء المعصومين

و هو تحيّه اليهم - عليهم السلام - بسؤال الصلوه و السلام من الله عليهم مع ذكر بعض محامدهم يشبه التحيّه المنسوبه الى العلامه الطوسي - رحمه الله - الاّ أنّه

ابسط منه و اوفى . يقرب من ستين بيتا .

[50]*

و منها

كتاب شهاب الثاقب

في تحقيق عينيه و جوب صلاه الجمعه في زمن غيبه الامام - عليه السلام - و ابلاغ الكلام فيه ببيان الادله و البراهين و ذكر اجوبه [5b] شُبّه المخالفين و تحقيق معنى الاجماع و تقسيمه الى ما هو حجّه و ما ليس بحجّه و تزيف الاجماع المنقوله التي منها نشاء الاختلاف بين المجتهدين . يقرب من الفى بيت و قد صنّف في سبع و خمسين و الف(1).

[51]*

و منها

كتاب ابواب الجنان

في بيان و جوب صلوه الجمعه و شرائطها و آدابها و فضلها(2) و فضل يوم

ص: 97

1- I . - وقد ... الف

2- I . فضيلتها

الجمعه و فضيله الجماعه و شرايطها و آدابها و احكامها بالفارسيه لعامه (1) الناس في (2) خمسمائه بيت و قد صنف في سنه خمس و خمسين و الف (3).

[52]*

و منها

كتاب ترجمه الصلوه

يترجم فيه اذكار الصلوه بالفارسيه مع بيان آدابها و سننها و هيأتها و واجباتها و ضبط المتفق عليه من ذلك و المختلف فيه لعامه الناس في اربعمائه و خمسين بيتا تقريبا (4) و قد ألف في سنه ثلاث و اربعين بعد الالف (5).

[53]*

و منها

كتاب مفتاح الخير

في فقه ما يتعلّق بسوابق الصلوه و لواحقها من بيان فضيلتها و اقسامها و شرائطها و اوقاتها و ما يتدارك به خللها و فوائدها بالفارسيه في مأتين و خمسين بيتا.

[54]

و منها

كتاب ترجمه الطهاره

ص: 98

1- I. لعموم

2- I. تقرب من

3- I. - وقد... الف.

4- I. في خمسمائه بيت تقريبا؛ D - تقريبا.

5- I. - وقد... الالف.

فى فقه ما يتعلّق بها من فضيلتها و اقسامها و احكامها و كيفيتها بالفارسيه فى مائتين و ثمانين(1).

[55]

و منها

كتاب اذكار الطّهاره

فى الاذكار المتعلّقه بها [فى خمسين بيتا(2)].

[56]

و منها

كتاب ترجمه الزّكوه

يترجم فيه بالفارسيه انواعها و واجبها و مستحبّها و شرائطها و آدابها فى مائه و ستين بيتا.

[57]

و منها

كتاب ترجمه الصّيام

و هو مثل ترجمه الصّلوّه(3) فى الصّفه و الحجم.

ص: 99

1- K . - ثمانين

2- D . - [فى خمسين بيتا]

3- K . و D الزّكوه

[58]*

و منها

كتاب ترجمه الحج

و هو ايضا مثل اخويه فى الصّفه الاّ أنّه يقرب من ثلاثمائه بيت.

[59]*

و منها

كتاب ترجمه العقايد(1)

يترجم فيه اصول العقايد الدينيه بالفارسيه كما يستفاد من التنيهات القرانيه و الاشارات النبويه من دون تعرّض لطريقه اهل الكلام فى عبارات مونتقه و الفاظ معجبه [6a] يقرب من ستمائه و اربعين بيتا(2) و هو قريب من ترجمه الصلوه فى الغايه و البيان و تاريخ التصنيف(3).

[60]*

و منها

الرساله الموسومه ب السانح الغيبي

فى تحقيق معنى الايمان و الكفر و مراتبهما و شرائطهما على نهج لطيف طريف <لم يسبقه مثله> فى مائه بيت و اربعين بيتا. <و هذه الخمسه من الملحقات(4)>

ص: 100

1- K .+ الدينيه

2- I .- فى عبارات... بيتا

3- I .- تاريخ التصنيف، + الحجم.

4- K .- شرح اين رساله

[61]

و منها

الرساله الموسومه ب راه صواب

يذكر(1)فيها بالفارسيه سبب اختلاف اهل الاسلام في المذاهب و الباعث لهم على تدوين الاصوليين(2)و تحقيق معنى الاجماع و الوجه في حدوثه >و تمسك به >و تعيين الفرقه الناجيه(3)و تحقيق معنى الايمان و الكفر و مراتبهما في خمسمائه بيت و قد صنف(4)في سنه نيف و اربعين بعد الالف(5).

[62]

و منها

الرساله الموسومه ب شرائط الايمان

و هي منتخب من راه صواب اقتصرت فيها من المطالب الستة على ذكر الاول و الاخيرين يقرب من مأتين و خمسين بيتا و قد صنف في سنه اثنين و ستين بعد الالف.

[63]

و منها

كتاب ترجمه الشريعه

اوردنا فيها بالفارسيه معنى الشريعه و فائدتها و كيفيه سلوك و بيان اقسام كل

ص: 101

1- I . يترجم فيه

2- D . الاصوليين؛ K الاصول و التمسك به

3- K . + من الفرق

4- K . صنفته

5- I . - و قد... الالف

من الحسنات و السيئات الجسمائيتين و الروحانيتين اجمالاً و ثواب جملة من افراد نوعى الحسنات و عقاب جملة من افراد نوعى السيئات
تفصيلاً فى سبعمائه و عشرين بيتاً.

[64]*

و منها

كتاب الاذكار المهمّة

و هو مختصر من خلاصه الاذكار فارسى فى ثلاثمائة و اربعين بيتاً.

[65]

و منها

كتاب الرّفْع و الدّفْع

فى رفع الافات و دفع البليات بالقران و الدعاء و العوذة و الرّقى و العلاج و الدواء. فارسى فى اربعمائه و عشرين بيتاً.

[66]

و منها

الرساله الموسومه ب آيينه شاهى

و هى منتخب من ضياء القلب فارسى و يشتمل على فوائد اخرى يقرب من ثلاثمائة و قد صنّف فى سنه ستّ و ستّين بعد الالف.

ص: 102

[67]

و منها

الرساله الموسومه ب وصف الخيل

فى ذكر ما ورد فى اتّخاذ الخيل و معرفتها و علاماتها من (1) الاثمه المعصومين - عليهم السلام - فارسىّه يقرب من مأتى بيت و قد صنّفت فى سنه سبع و ستّين بعد الالف.

[68]*

و منها [6b]

الرساله الموسومه ب الفت نامه

<رساله فارسىه> فى ذكر ما ورد (2) فى ترغيب الاخوان على التّؤالف و التّوانس و بيان ما به يتوصّل الى ذلك و آدابه و شرائطه فى مأتى بيت (3) و كان تاليفها فيما بين الثلاثين و الاربعين بعد الالف (4).

[69]*

و منها

الرساله الموسومه ب زاد السالك

<رساله فارسىه> فى كيفيه سلوك طريق الحق و شرائطه و آدابه و منفعه و ما يتعلّق بذلك فى مائه بيت. ألفت فيما بين الثلاثين و الاربعين بعد الالف (5).

ص: 103

1- D. عن

2- I. - فى ذكر ما ورد

3- I. يقرب من مائه و خمسين بيت

4- I. و كان... الالف

5- I. - ألفت... الالف

*[70]>

و منها

الرساله الموسومه ب زاد الحاج

يذكر فيها بالفارسيه كيفيه مناسك الحج و العمره على سبيل الايجاز و تقرب من ثلاثمائه و خمسين بيتا و كتبت في سنه خمس و ستين بعد الالف و هي مثل ترجمه الحج الا انها اخصر منها بقليل <

*[71]

و منها

الرساله الموسومه ب النخبه الصغرى

تشتمل على لباب فقه الطهاره و الصلوه و الصيام فى اوجز لفظ و اعم نفع فى ثلاثمائه و ستين بيتا(1).

[72]

و منها

تعليقات النخبه الصغرى

فيها تفصيل ما اجملته و تبين ما ابهمته يقرب من الاصل فى الحجم او يزيد عليه.

*[73]

و منها

الرساله الموسومه ب الضوابط الخمس

فى احكام الشك و السهو و النسيان فى الصلوه. احتوت على ملخص ذلك فى

ص: 104

1- I. ايضا فى اربعة مائه بيت.

ثلاثين بيتا(1).

[74]*

و منها

الرساله الموسومه ب جهاز الاموات

يشتمل على امهات المسائل الشرعيه المتعلقه بالجنايز من احكام الوصيه و الاحتضار(2) الى التعزیه(3) و اداء الحقوق عن المیت مع الاشاره الى ماخذها و دلائلها في ثلاثائه بيت تقريبا(4).

[75]

و منها

رساله في بيان اخذ(5) الاجره

على العبادات و الشعائر الدينيه

في مائه بيت و خمسين بيتا.

[76]*

و منها

رساله في تحقيق ثبوت الولايه

على البكره <الرشيده> في الترويح

و ما يتعلّق بذلك في مائه(6) بيت و ثمانين بيتا.

ص: 105

1- I . احتوى جميع ما يتعلّق بذلك في ثلاثين بيتا او اربعين.

2- K . الاختصار

3- I . الاحتضار و التّغسيل و التّكفين و الدفن و الصلوه و التعزیه

4- I . مع دلائلها في مأتى بيت تقريبا

5- K . + حكم

6- I . و D ثلاثائه

[77]*

و منها

الرساله الموسومه ب غنيه الانام فى معرفه الساعات و الايام

> ما الفته فى عنفوان الشباب كبعض ما ذكرنا من المنظومات و كتاب غنيه الانام فى معرفه الساعات و الايام < يتميز فيها الاوقات الرديه (1) للامور عن الاوقات الجيده لها على ما يستفاد من اخبار اهل البيت - عليهم السلام - يقرب من سبعمائه بيت و قد صنفتها قريبا من اوان الصبا. [و تسمى ايضا من لا يحضره التقويم (2)].

[78]*

و منها

الرساله الموسومه ب معيار الساعات (3)

> ما الفته قريبا من الصبا كمدرک الساعات < و [7a] هى قريبه من الغنيه فى المعنى الا - انها فارسيه و فيها جداول و ارقام فى ثلاثمائه و خمسين بيتا (4).

[79]*

و منها

الرساله الموسومه ب الاحجار الشداد و السيوف الحداد

فى ابطال (5) الجواهر الافراد > يشتمل على عشرين حجه على بطلان الاجزاء

ص: 106

1- I. المكروهه للافعال و الاعمال.

2- I. - و قد... التقويم.

3- I. مدرک الساعات

4- I. - فى ثلاثمائه و خمسين بيتا؛ + و الحمد لله رب العالمين. نسخه I در همين جا پايان مى پذيرد

5- I. - فى كثر

التي لا يتجزى وازاله سبع شبهه في ذلك، يقرب< في ماتى بيت وقد الفته فى عنفوان شبابه(1).

[80]

ومنها

الرساله الموسومه ب المحاكمه

تشمّل على محاكمه بين فاضلين من مجتهدى اصحابنا فى معنى التّفقه فى الدين يقرب من مائه و خمسين بيتا.

[81]

ومنها

الرساله الموسومه ب رفع الفتنه

فى بيان شمّه من حقيقه العلم و العلماء و اصنافها و شمامه من معنى الزهد و العباده و اصحابها و منع الجهّال من الطّعن فى احد الفريقين و التخاصم فى ذات البين بالفارسيّه فى مأتين و خمسين بيتا.

[82]

ومنها

كتاب فهرست العلوم

شرحُ فيه انواعها و اصنافها، دينيها و دنيويها، اصولها و فروعها، ايمانيها(2) و

ص: 107

1- I. - وقد... شبابه

2- D. ايرانيها

يونانيتها، حكميتها و عرفانيتها في مأتين (1) وثمانين بيتا.

[83-88]

و منها

رسالات في اجوبه مكتوبات و سئالات ك

[83]الرساله في جواب من سئل عن كيفيه علم الله سبحانه قبل اليجاد من اهل الابهر.

[84]الرساله في جواب من سئل هل الوجود (2) مشترك لفظي او معنوي.

[85]الرساله في جواب من سئل عن تعدد (3) الطبايع و حركه الوجود الجسماني بتجدد الامثال من الاخوان.

[86]الرساله في جواب من سئل محاكمه بين بعض المنسوبين الى العلم الرسمي و بعض المتجردين للذكر الاسمي.

[87]الرساله في جواب من سئل عن البرهان على حقيقه مذهب الاماميه من اهل مولتان.

[88]الرساله في جواب من سئل عن تفسير ايه الامانه.

[89-94]

و منها

منتزعات من كتب العلماء و اهل المعرفه و اشعارهم ك

[89]المنتزع من رسائل اخوان الصفا، الاحدى و الخمسين في تهذيب

ص: 108

1- D. مأتى

2- D. سئل عن الوجود هل هو

3- D. تجدد

النفس و اصلاح الاخلاق فى الفى بيت.

[90]المنتزع من الفتوحات المكيه لابن العربى فى اربعة آلاف بيت تقريبا.

[91]المنتزع من المكاتيب لقطب بن محيى(1)فى [7b] اربعة آلاف بيت.

[92]المنتزع من المثنوى للمولوى المعنوى الرومى فى ثمانيه آلاف وقد سميتها ب سراج السالكين(2).

[93]المنتزع من غزلياته فى ثلاثه آلاف بيت.

[94]انموذج اشعار اهل العرفان فى التوحيد فى سبعين غزلاً الى غير ذلك.

[95-110]

و منها*

الكتب المنظومه فى المناجاه مع الله تعالى سبحانه و المعاتبه مع النفس و ابراز التّشوقات و غير ذلك(3) كالمثنويات المسماه ب

[95]سلسبيل؛

[96]و شراب طهور؛

[97]و تسنيم؛

[98]و نديه العارف؛

[99]و نديه المستغيث؛

[100]و تنفيس الهموم؛

[101]و وسيله الابتهاال؛

[102]و آب زلال(4)؛

ص: 109

1- I . كانتخاب المكاتيب القطبيه الخرقانيه

2- I . كسراج السالكين فى انتخاب المثنوى للمولوى المعنوى فى ثمانيه آلاف.

3- I . و منها الكتب... غير ذلك

4- K . آب ضلال

[103] و آداب الضيافة؛

وقصايد:

[104] دهر آشوب؛

[105] و شوق المهدي

و الغزليات و الرباعيات و القصايد و توابعها الموسومه كُلهَا

[106] ب گلزار قدس

و كطرايف من اجزائها المنتزعه منها(1) الموسومات

[107] ب شوق العشق؛

[108] و شوق الجمال؛

[109] و المنتخب الكبير؛

[110] و المنتخب الصغير؛

و يقرب المجموع بعد الحذف المكررات من عشرين الف بيت او تزيد و امثالها كل يوم بعرضه مزيد.

[111]

و منها

الرسالة الموسومه ب المشواق

في كشف معاني الحقايق عن لباس الاستعارات لتفهيم محبه الله و الانس به و تهيج(2) الشوق لاهل الذوق ارغاما للانوف المتقشده المنكرين لمحبه الله تعالى في ثلاثمائه و خمسين بيتا(3).

ص: 110

1- K . تنبها

2- K . تهيج

3- [111 . K - ... خمسين بيتا.

[112]

و منها

الرّسالة الموسومه ب الانصاف

يشتمل على بيان طريق العلم باسرار الدّين و كيفيه السعى فى تحصيل اليقين فى مأتى بيت. الفتها فى سنه ثلاث و ثمانين و الالف.

[113]

و منها

الرّسالة الموسومه ب الاعتذار

و هو جواب المكتوب لبعض الاخوان المشتمله على معاتبه الخفيه تشتمل على شرح بعض احوالى المتضمّن للاعتذار عن ذلك بسبب ابتلاى بالوقوع فى المهالك و فيه نصايح لابناء الزّمان و لاسيّما السالك فى ثلاثائه بيت.

[114]

و منها

الرّسالة الموسومه ب شرح الصدر

يشتمل على مجمل ما مضى على من الحالات و النوائب فى ايام عمرى من طعنى [8a] و اقامتى و استفادتى و افادتى و مكادحتى و مقاساتى و خمولى و شهرتى و خلوتى و صحبتى و مفارقه اخوانى المحبوبين و مخالطه اصحابى المكرويين و هى نفثه من نفثاتى بها تفريح همى و كشف غمى و انشراح صدرى. يقرب من ثلاثائه و خمسين بيتا و قد صتّف فى سنه خمس و ستين و الف.

ص: 111

فهذا فهرست مصنفاتي و مؤلفاتي الى الان و هي سنه تسع و ثمانين و الف(1) من الهجره النبويه و يقرب من مائه و هي متفاوتة في الجوده و الاحكام و حسن البيان على حسب تدرّجى في الارتقاء فى الكمال و الخروج من ظلمات الجهل الى نور العلم و العرفان و المختار منها لكل قوم عدد و ليس الكلّ لكل احد اذ فيها ما لا ينتفع به الاّ الفاذّ الشاذّ اللبيب كلّ اللبيب و ليس للاخرين فيه نصيب فلا يطمع فيه من ليس له اهلا و لا يتعب نفسه فى تحصيله فانه ليس سهلا.

ثمّ انّ بعض ما فى بعض مما تکرّر فى اخر ولو بلغه اخرى و بيان اصفى و بعضه ليس بذلك المهم لمن جرّد نفسه لمعرفة اخرى بل لكلّ سارب فيها مسرب و لكل شارب فيها مشرب، ليس كل فريق مسربهم و قد علم كلّ اناس مشربهم. و لله الحمد على ما هداانا و له الشکر على ما اولانا و صلى الله على محمّد

و اله و سلّم تسليما كثيرا(2)

ص: 112

1- D. فى سنه تسعين و الف.

2- D. تمّ فى الثانى من شهر صفر المظفر سنه ستّ و ثمانين و مائتين بعد الالف فى الهجره و انا الاقل محمد بن محمد باقر القاشانى؛ K + تمّ فهرست المصنّفات للمحدّث الجليل العالم النبيل العلم الفاشى و العالم الاقراشى مولانا الفاضل الكامل المويّد المسدّد محسن بن الشاه مرتضى بن الشاه محمود المشتهر بالفيض الكاشى قدس الله روحه فى شهر صفر المظفر من عام الرابع و الاربعين و الثلاثمائه بعد الالف من الهجره النبويه على هاجرها الف الف سلام و تحية على يد العبد الحقير الفقير المعترف بالاثم و التقصير اقلّ الساده و الطلبة مصطفى الحسينى الخوانسارى وفقه الله تعالى لمراضيه و جعل مستقبل امره خيرا من ماضيه.

الحمد لله و سلام (1) على عباده الذين اصطفى و بعد (2) فيقول الفقير الى الله محسن بن مرتضى ايده الله هذا فهرست (3) مصنفاتي التي صنفتها، منذ راهقتُ العشرين الى ان بلغتُ ثلاثاً وثمانين كُتِبَ للضبط و التعريف. و هي مائه تصنيف متفاوتة (4) في الجوده و الاتقان (5) و حسن التعبير و البيان و سلامه (6) الالفاظ و متانه

المباني و علو المقاصد و دقة المعاني (7) و رتب الترتيب و التوضيح و درج التهذيب و التنقيح حسب تدرجى في الارتقاء في مراقى الكمال و مدارج الايمان [1b] و الخروج من ظلمات الجهل الى نور العلم (8) و العرفان و المناسب لكل قوم منها عدد و ليس الكل لكل احد، اذ فيها ما لا ينتفع بها الا الفاذا الشاذ اللبيب كل

اللبيب و ليس للاخرى (9) فيه نصيب. ثم ان بعض ما في بعض مما تكرر في آخر ولو بلغه اخرى و بيان اصفى و بعضه ليس بذلك المهم لمن جرّد نفسه لمعرفة اسنى بل لكل سارب فيها مسرب و لكل شارب منها مشرب، يسير كل فريق مسربهم و قد علم كل اناس مشربهم.

ص: 115

1- D . سلامه

2- M . اما بعد

3- D . فهرس

4- D . متقاربه

5- D . الايقان

6- D . سلامه

7- D . المباني

8- M . - العلم و

9- D و M للاخرين

فمنها

خمسه فى التفسير والحديث

[1] وهى الصافى فى تفسير بالحديث فى سبعة و اربعين الف بيت.

[2] و الاصفى و هو زبده ما فى الصافى فى عشرين الف.

[3] و الوافى [2a] فى ترتيب الاحاديث المذكوره فى الكتب الاربعه المشهوره و توضيحها و تفسير الآيات (1) المتعلقه بها فى مائه و خمسين الف.

[4] و الشافى و هو لباب ما فى الوافى فى سبعة و عشرين الف.

[5] و النوادر فى جميع الاحاديث الغير المذكوره فى الكتب الاربعه المشهوره فى سبعة آلاف.

[10 - 6]

و منها

خمسه مستنبطه من تنبيهات ظواهر القرآن و الحديث

[6] وهى المعارف فى اصول الدين المستفاده من الكتاب و السنّه قاصره الطرف على بيان الحقّ مرفوعه الذّيل (2) عن نقل الاقوال و سلوك طريقه اهل الجدل فى سنّه (3) آلاف و مأتين.

[7] و النّخبه فى خلاصه احكام الشريعه المطهره و سننها و آدابها و مكارم [2b] الاخلاق و مساويها فى ثلاثه آلاف و ثلاثمائه.

[8] و سفينه النجاه فى بيان مآخذ الاحكام الشرعيّه فى الف و خمسمائه.

ص: 116

1 - M . - تفسير الآيات

2 - M . - الذّيل

3 - D . - خمسّه

[9] و بشاره الشيعة في بيان ان الشيعة الاثني عشرية هم الفرقة الناجية في الفين.

[10] والكلمات الطريفة في ذكر اصناف الناس في الآراء والاعمال و تمييزها منها من متينها و فرق غثها من سمينها في الف.

[11 - 15]

و منها

خمسة مستنبطه من اشارات بواطن القرآن و الحديث

[11] و هي اصول المعارف في اصول اصول الدين في اربعة آلاف.

[12] و قره العيون في معناه بسياقه أخرى و طريقه اسنى في ثلاثة آلاف و خمسمائه.

[13] و الكلمات المخزونه في علوم اهل المعرفة و اقوالهم في الف و خمسمائه.

[14] و الكلمات المضمونه في [3a] التوحيد و مراتبه في ثمانمائه.

[15] و الحقايق في اسرار الدين في سبعة آلاف.

[16 - 20]

و منها

خمسة فيما يتعلّق بالادعيه و الاذكار و الاوراد

[16] و هي ذريعه الصّراع في الادعيه المتضمّنه للمناجاه مع الله في خمسة آلاف.

ص: 117

[17] ومنتخب الاوراد فى الازكار المتكززه فى اليوم و الليله (1) و الاسبوع و

الشهر و السنه فى خمسة آلاف و خمسمائه.

[18] و خلاصه الازكار فى زبده الازكار الوارده لكل فعل و وقت و حادثه فى الفين و ثلاثمائه (2).

[19] و جلاء القلوب فى انواع اذكار القلب و ما يتبعها فى مأتين.

[20] و اهم ما يعمل فى الاشاره الى مهمات ما ورد من الاعمال و الاوراد فى خمسمائه.

[25 - 21]

و منها

خمسه فى منتخبات كتب اهل العلم و العرفان و اشعارهم [3b]

[21] و هى منتخب رسائل اخوان الصفا فى الفين.

[22] و منتخب بعض ابواب الفتوحات المكيه لمحبي الدين بن العربى فى اربعة آلاف.

[23] و منتخب مكاتيب قطب الدين بن محبى فى اربعة آلاف.

[24] و منتخب مثنوى العارف الرومى فى ثمانيه آلاف.

[25] و منتخب غزلياته فى ثلاثه آلاف.

ص: 118

1- D . الليل

2- D . خمسمائه

و منها

خمسه فى منتخب اصناف الاشعار الحقه التى

كُت انشدتها قبل ذلك لاهل المحبه و الشوق و السالك

[26] و هى منتخب گلزار قدس الآتى ذكره فى الغزليات و الرباعيات و القصائد فى سته آلاف بيت. و المثنويات المسميات ب :

[27] السلسيل.

[28] و التسنيم.

[29] و نديه العارف.

[30] و نديه المستغيث فى الفين.

[35 - 31]

و منها

خمسه فى خمسه مطالب

[31] و هى ضياء القلب فى تحقيق الحکام(1)[4a] الخمسه المسلطة على باطن الانسان فى خمسمائه.

[32] و الخطب للجمعات و الاعياد المنتزع اكثرها من مواعظ الائمة - عليهم السلام - على ما يقتضيه لسان الحال و افهام ابناء الزمان مع ثناء المعصومين و محامدهم فى كل خطبه و مبسوطه على حده فى اربعة آلاف.

[33] و الكلمات السريه العليه المنتزعه من ادعيتهم - عليهم السلام - فى ثلاثمائه و ثلاثين.

ص: 119

[34] وشرح ما يحتاج الى الشرح من الصّحيفه السّجّاديه بالايجاز فى الف و مأتين.

[35] و مناقب امير المؤمنين - عليه السلام - و هى اربعون حديثا فى انموذج من فضائله و قطيره من بحار مكارمه التقطته من كتاب جمعه بعض اصحابنا فى فضائله من غرائب الاخبار يقرب من ثلاثه آلاف و ثلاثمائه (1).

[40 - 36]

و منها

خمسه بلغه الفرس [4b] لعامّه النَّاس

[36] و هى ترجمه العقائد يترجم فيه اصول العقائد الدّينيّه على ما يستفاد من التنبهات القرآنيه و الارشادات النّبويّه من دون تعرّض لطريقه اصحاب الكلام فى عبارات موقفه و الفاظ رائقه فى ستّمائه و اربعين.

[37] و ترجمه الصلوه فى ترجمه اذكارها و بيان آدابها و سننها فى اربعمائه و خمسين.

[38] و ابواب الجنان فى تحقيق وجوب صلوه الجمعه و شرائطها و آدابها و فضيله صلوه الجمعه و احكامها فى خمسمائه.

[39] و شرائط الايمان فى تحقيق معنى الايمان و الكفر و مراتبهما فى مأتين و خمسين.

[40] و الاذكار المهمّه للاوقات و العبادات و العادات و الحوادث و الاخطار و المهمّات و الاسفار فى ثلاثمائه و اربعين.

ص: 120

1 - D . - و مناقب... ثلاثمائه.

و منها

خمسہ فی علوم دینیہ عامیہ [5a]

[41] و ہى منہاج النجاء فى بيان العلم الذى طلبه فريضه على كل مسلمٍ والعمل بموجبه فى الفين.

[42] و تسهيل السبيل فى بيان طريقه اكتساب العلم والعمل و تبين سهوله تحصيل الاعتقادات الحقه و المسائل الشرعيه و ما يودى الى النجاه فى تسعمائه.

[43] و السانح الغيبى فى تحقيق معنى الايمان و الكفر و مراتبهما و شرائطهما على نهج لطيف طريف (1) فى مائه (2) و اربعين.

[44] و ترجمه الشريعة يترجم معنى الشريعة و فائدتها و كيفيه سلوكها و اقسام كل من الحسنات و السيئات الجسمائيتين و الروحائيتين اجمالاً و ثواب جملته من افرادها تفصيلاً فى سبعمائه و عشرين.

[45] و زاد السالك يترجم كيفيه سلوك طريق الحق و شرائطه و آدابه و منافعه و ما يتعلق بذلك.

و منها

خمسہ فی فرائد ذات فوائد فى بيان انواع العلوم و تمييز النافع منها من غير النافع و اقسام العلماء [5b] و تمييز العلماء

ص: 121

1- M. - طريف

2- M. ماتين

الحقّ ممّن يتشبهه (1) بهم و طريق تحصيل العلم النّافع و شرح بعض ما مضى عليّ من الاحوال في مدّه (2) الحيوه المستعاره

[46] و هي فهرست العلوم في بيان انواعها و اصنافها، دينيها و دنيويها، اصليها و فرعيها، ايمانيها و يونانيها، حكميها و عرفانيها في مأتين و ثمانين.

[47] و رفع الفتنة في بيان شمّه من حقيقه العلم و العلماء و اصنافهما و شمامه (3) من معنى الزّهد و العباده و اصحابهما و منع الجهّال من الطّعن في احد الفريقين و التّخاصم في ذات البين في مأتين و خمسين.

[48] و الاعتذار و هو جواب لمكتوب بعض الاخوان المشتمل على معاتبه الخفيّه يشتمل على شرح بعض احوالي (4) المتضمّن للاعتذار عن ذلك بسبب ابتلائي بالوقوع في المهالك و فيه نصايح لابناء الزّمان و لاسيما [6a] السّالك في ثلاثمائه.

[49] و شرح الصدر و هو يشتمل على جملة ما مضى عليّ من النوائب في ايام حياتي من ظعني و اقامتي و استفادتي و افادتي و مكادحتي و مقاساتي (5) و خمولي و شهرتي و خلوتي و صحبتي و هي نفثه من نفثاتي بها تفريح همّي و كشف غمّي في ثلاثمائه و خمسين.

[50] و الانصاف في بيان طريق حصول العلم لي باسرار الدّين و كيفيه سعبي في تحصيل اليقين في مأتين.

ص: 122

1- D . ينسبه

2- D . هذه

3- D . شمّه

4- A . اخواني

5- D . مقاماتي

و منها

خمسه رسائل خاصيّه عديم المثل مسائل دينيّه عزيزه

المنال افردها من المطولات بزياده تبين قاصدا

سهوله ضبطها بتشبيه التدوين.

[51] و هي اللبّ و هو لبّ القول في معنى حدوث العالم في ثلاثمائه و سبعين.

[52] و اللباب و هو لباب الكلام في الاشاره الى كيفيه علم الله سبحانه بالاشياء قبل اليجاد [6b] و بعده في مأتين.

[53] و الحق المبين في بيان كيفيه التفقه في الدين بخلاف ما عليه جمهور المتأخرين.

[54] و محاكمه بين فاضلين من مجتهدي اصحابنا في هذا المعنى في مائه و خمسين.

[55] و التّطهير في تهذيب الاخلاق او تطهير السر (1) في خمسمائه و هو طائفه من النخبه.

و منها

خمسه في معارف يقينيّه خاصيّه

[56] و هي علم اليقين يحتوي عل ما تحتوي عليه المعارف مع زيادات في نقل الاخبار و تايد المطالب باقتباس الانوار في اربعة عشر

الف بيت.

ص: 123

1- . مرحوم مشكوه، الحق المبين و محاكمه بين فاضلين را يك اثر دانسته و التطهير في تهذيب الاخلاق و تطهير السر را دواثر فرض کرده است.

[57] و انوار الحكمة و هو مختصر من علم اليقين مع زيادات حكمية اختص بها في ستة آلاف.

[58] و ميزان القيامة في معنى الميزان الاخرى (1) في ستمائه.

[59] و مرآة الآخر في معرفه [7a] اليوم الآخر في تسعمائه.

[60] و تشریح العالم في بيان هيئه العالم و تشریحه و ارواحه و كیفیة حركات افلاكه و عناصره و كمیتها و مقادیر ابعاده و اجرامه و انواع بسائطه و مركباته في ثلاثة آلاف.

[61 - 65]

و منها

خمسه في الحكمة العلميه و العمليه و علوم

اهل المعرفة و اشعارهم

[61] و هي عين اليقين في اصول علوم الحكماء في اربعة عشر الف و يغني عن مهماته اصول المعارف و تشریح العالم.

[62] و الكلمات المكنونه في اصول علوم اهل المعرفة مع معارف دينيه في اربعة آلاف و اربعمائه.

[63] و اللئالي و هو طائفه من المكنونه في الف و سبعمائه افردته منها لكي ينتفع به من لا يمكنه الانتفاع بسائرها و يغني عنهما المخزون و قره العيون.

[64] و المحجّه البيضاء في احياء علوم الدين للغزالي في العقائد [7b] و الحكمة الدينيه و تهذيب الاخلاق في سبعين الف و يغني عن خلاصه و مهماته الحقايق.

ص: 124

[65] و الفارسی المسمی ب المشوق فی کشف معانی الحقائق عن لباس الاستعارات لتفهیم محبہ اللہ و الانس بہ و تہیج الشوق لاهل الذوق ارغاما لانوف

المتشّفہ المنکرین لمحبه اللہ فی ثلاثمائه و خمسين.

[70 - 66]

و منها

خمسہ فی الفقه و اصوله

[66] و هي معتصم الشّيعه في احكام الشّريعه يشتمل على امّيات المسائل الفقهيّه مع دلالتها و الاختلافات الواقعه فيها بين الفرقة الموحّقه و بيان الحقّ فيها

ببسط و تفصيل و قد تمّ منه كتاب الصّلوٰه و مقدماتها(1) و متعلّقاتها في اربعة عشر الف و تيف.

[67] و مفاتيح الشّرايع و هو في معناه الاّ أنّه في ايجاز و اختصار [8a] و اكتفاء بالاشاره الى الاقوال و الدلائل و قد تمّ بجميع ابوابه في خمسہ عشر الف بيت الاّ أنّه نيّ(2) غير نصيح كمولّفه حين التاليف.

[68] و نقد الاصول الفقهيّه في ملخص علم اصول الفقه في الفين و ثلاثمائه و هو ممّا لا ارتضيه الان اذ بان لي من ذلك العلم ما بان.

[69] و الاصول الاصيله في مأخذ الاحكام بغير ما اشتهر بين الاعلام في الفين و ثمانمائه.

[70] و الفارسی المسمی ب راه صواب في سبب الاختلاف في المذاهب و تعيين المحقّ في خمسّمائه.

ص: 125

1- A . - وقد تمّ... مقدماتها

2- M و D . فيّ

و منها

خمسہ فی ترجمہ العبادات الخمسہ الارکانیہ و فقہہا

[71] و ہی ترجمہ الطہارہ.

[72] و ترجمہ الصلوٰۃ الملّقب بمفتاح الخیر(1)(?)

[73] و ترجمہ الزکوٰۃ.

[74] و ترجمہ الصّیام.

[75] و ترجمہ الحج.

کَلَّهَا فِي الْفِ وَ مَائِهِ وَ خَمْسِينَ إِلَّا أَنَّهَا لَغَايِهِ إِيجَازُهَا فِي مَعْنَاهَا [8b] غَيْرَ وَافِيهِ لِتَمَامِ

مَغْزَاهَا(2).

و منها

خمسہ منظومہ فی المناجاة مع اللّٰہ تعالیٰ و المعاتبہ مع

النفس و ابراز التّشوّقات و النصائح و الحکم و غیر ذلک

[76] و ہی گلزار قدس فی الغزلیات و الرباعیات و القصائد و المراثی و القطعات.

[77] و شوق العشق.

ص: 126

1- . ترجمہ الصلوٰۃ را فیض در سال 1043 تالیف نموده و در آن به شرح و توضیح و ترجمہ سورہ های نماز پرداختہ است ولی مفتاح الخیر را در 1072 نگاشته و در آن به مسائلی پرداختہ کہ در ترجمہ الصلوٰۃ بہ آنها اشارہ نکرده است. بخش کتابشناسی ذیل ترجمہ الصلوٰۃ و مفتاح الخیر.

2- M. معناها

[78] و شوق الجمال و هما منتزعان من گلزار قدس.

[79] و شوق المهدي و هو قصائد، ثم غزليات ذوات اقتباسات من اشعار الحافظ الشيرازي في شوق مولانا صاحب العصر و الزمان - عليه و على آباءه الصلوه و السلام.

[80] و القصائد الخمس المسمّاه ب دهر آشوب.

و يقرب المجموع بعد حذف المكرّرات من ثمانيه عشر الف او يزيد و امثالها كل يوم [9a] بعرضه مزيد.

[85 - 81]

و منها

خمسه في المثنويات يقرب معانيها من معاني الخمسه السابقه

[81] و هي شراب طهور.

[82] و آب زلال.

[83] و وسيله الابتهاال.

[84] و مناجات نامه.

[85] و تنفيس الهموم.

يقرب مجموعها من الفين.

[90 - 86]

و منها

خمسه رسائل شرعيّه في تحقيق مسائل فقهيه فرعيّه

[86] و هي الشهاب الثّاقب في تحقيق وجوب صلوه الجمعه في زمن غيبه

ص: 127

الامام - عليه السلام - بيان الأدلة والبراهين و ذكر اجوبه شبهه (1) المخالفين في الفين.

[87] ورساله في بيان حكم اخذ الاجره على العبادات و الشعائر الدينيه في مائه و خمسين.

[88] ورساله موجزه في احكام الشك و السهو و التسيان في الصلوه في الثلاثين.

[89] ورساله فيما يتعلق بتجهيز الاموات في ثلاثمائه.

[90] ورساله في تحقيق ثبوت [9b] الولاية على البكر في التزويج في مائه.

[91 - 95]

و منها

خمسه فارسيه صنفتها للسلطان بالتماسه

[91] و هي تنوير المواهب و هوتعليقات على تفسير القرآن المنسوب الى الكاشفي الموسوم بالمواهب العليه تنبه على ما خالف الاماميه في تفسير الآيات و شأن النزول في ثلاثه آلاف.

[92] و آيينه شاهی و هو طائفه من ترجمه ضياء القلب مع فوائد أخرى في ثلاثمائه.

[93] و وصف الخيل في ترجمه ما ورد في اتخاذ الخيل و معرفتها و علاماتها عن الاثمه المعصومين - عليهم السلام - في مأتين.

[94] و لبّ الحسنات.

[95] و زاد العقبي المشتملان على خلاصه ما في منتخب الاوراد مع ذكر ثواب تلك الاوراد و ترجمه اذكارها و دعواتها في ثلاثه آلاف.

ص: 128

M . -1 شبهه

و منها

خمسه ألفتها في [10a] عنفوان الشباب لبعض الاحباب

[96] وهي غنية الانام في معرفه الساعات و الايام على ما يستفاد من احاديث اهل البيت - عليهم السلام - في سبعمائه (1).

[97] و معيار الساعات و هو قريب من الغنيه في المعنى الا أنه فارسي و فيه جداول و ارقام في ثلاثمائه و خمسين.

[98] و الفت نامه في ذكر ما ورد في ترغيب المؤمنين على التّوَالف و التّوَانس و بيان آدابه و شروطه في مأتى بيت.

[99] و الرّفْع و الدّفْع في ترجمه ما ورد في رفع الآفات و دفع البليّات بالقرآن و الدّعاء و العوذه و الرّقى و العلاج و الدّواء في اربعمائه و عشرين.

[100] و الاحجار الشّداد و السيوف الحداد في نفى الجواهر الافراد في مأتين.

فهذا فهرست مصنّفاتى و مؤلفاتى الى الآن سوى [10b] التّوقيعات في اجوبه المسائل و انفسها للخواص الثلاثون الاول و ضياء القلب و السّريّه العليّه و فهرست العلوم و الخمس العديمه المثل و شوق العشق و شوق الجمال و مجموعها اربعون و للمتوسّطين و العوام البواقى و بعض الخمسه الرابعه سوى ما اغنى غيره و ما لا ارتضيه و ما فيه فان كلاً منها كالمسنوخ بما هو خير و كتب هذه الفهرست سنه تسعين و الف من الهجره النبويّه و الحمد لله و الصلوه على رسول الله و اهل بيت رسول الله و السّلام (2).

ص: 129

1- D . تسعمائه

2- M . و كتب هذا الفهرست سنه احدى و اربعين و مائه بعد الالف...؛ D و فرغت من الكتابه في شهر ربيع الثانى سنه 1281.

آب زلال (فارسی)

مثنوی است به نظم فارسی با دیباچه ای به نثر در دو جرعه. جرعه اول: خطاب به حق تعالی جلّ شأنه؛ جرعه دوم: عتاب به نفس و هر دو جرعه مشتمل بر سه نفس است. فیض در این شش نفس، مراتب وصول به معبود را به شیوه ای نیکو و کافی بیان می کند.

یکم [102]؛ دوم [82]؛ فوائد 636؛ ریحانه 376/4؛ الذریعه 103/19، 2/1.

آغاز / فیاض علی الاطلاق را حمد و سپاس بی منتهی و رسانندگان فیض او را به مستعدان درود...

انجام / از سر تا پای گوشه بادت / وین آب زلال نوشی بادت

ن . خ

نستعلیق، 1119، ش (3) 5903، مجلس 295/17 //، عبدالغنی بن عبدالغفار حسینی دهدشتی، 1122، ش (2) 525، مرعشی 131/2 //، محمد، 1133، ش (4) 4118، دانشگاه تهران 3097/13 //، محمد بن معز الدین حسینی، ذی القعدة 1179، ش (2) 1667، مرعشی 62/5 //، سده 12، ش (22) 5418، مجلس 284/21 //، ش (3) 5109، ملک 207/8 //، 1221، ش (7) 3851، مرعشی 239/10 // نسخ و

نستعلیق، سید هاشم بن حسن موسوی، 1256، مجموعه (2) 538، احیاء میراث، 173/2

ص: 133

// نسخ، سده 13، حسین مفتاح ش (5) 525، نسخه ها 246/7 //، بی تا، ش (2) 15235، آستا [رویت] //، بی تا، ش 28896، آستا [رویت] //، ش (3) 1489،

مسجد اعظم 519 //، ش 1520، مسجد اعظم 48 //، ش (6) 5886، دانشگاه تهران 131/16 //، ش (3) 5109، ملک 207/8 //، ش 13860، گلپایگانی 3/1 // نستعلیق شکسته، بی تا، ش 20714، گلپایگانی 3/1.

ن . چ

به کوشش جويا جهانبخش در «گنجینه بهارستان: ادبیات فارسی بخش 2». - تهران: کتابخانه مجلس شورای اسلامی، 1369، صص 636 - 609.

[2]

آداب الضیافه

مثنوی است از فیض گلزار قدس

[3]

آینه شاهی (فارسی)

فیض گزیده ای از کتاب ضیاء القلب خود را که در شناخت جان و پروردن آن است در سال 1066 برای شاه عباس دوم به پارسی در آورده و آن را در دوازده باب تدوین می کند. پنج باب اول در احکام پنج گانه، عقل، شرع، طبع، عادت و عرف که بر انسان حکم می رانند. بابهای دیگر در شناخت نفس، مراتب احکام پنج گانه، حکمت تسلط این احکام بر انسان، در تعارض بین احکام کدام بر مسند حکم می نشیند، جدا سازی احکام در هنگام آمیختن، ذکر برخی از نعمتهای الهی و طریق استمداد از خداوند می باشند.

یکم [66]؛ دوم [92]؛ لولوه 128؛ کشف الاستار 202/3؛ فوائد 636؛ الذریعه 53/1.

آغاز / سپاس شایسته و ستایش بایسته سزاوار نثار...

ص: 134

ن . خ

شکسته نستعلیق، 1066، ش 25559، گلپایگانی 2/1 //، سده 11، ش 6338، ملک 5/2 // نسخ و نستعلیق، سده 11، ش (8) 87172، مجلس 170/36 // نسخ، محمد هادی بن مرتضی (برادر زاده فیض)، بی تا، ش (8) 82، مرعشی 102/1 (کتابت بلغ در نسخه) //، سده 12 و 11، ش (2) 4437، دانشگاه تهران 3396/13 //، 1121، ملی تبریز، ش (1) 3554، نسخه ها ش 14787 //، سده 12، ش (8) 2895ع، ملی 596/6 // سده 13 - 12، ش (4) 1383، گلپایگانی 252/2 // نستعلیق، علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، 1222، ش (3) 1430، مرعشی 213/4 // نسخ، عبدالعظیم بن محمد تقی بیدگلی اردستانی، 1228، ش (1) 7542، دانشگاه تهران 619/16 // نسخ و نستعلیق، علی بن احمد رشتی، 1270، اصغر مهدوی ش (8) 364، نسخه های خطی دانشگاه تهران، دفتر دوم 178/2 // نسخ، 1278، علامه طباطبایی شیراز، ش (2) 68، نسخه پژوهی 74/3 //، عبدالعظیم،

1285، ش (3) 13462، مرعشی 164/34 // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، 1340، ش 21293، آستا [رویت] // تعلیق، بی تا، مشکوه ش 314، دانشگاه تهران 641/3 (1) // شکسته نستعلیق، بی تا، ش 19524، گلپایگانی 2/1 // بی تا، نسخه های خطی دانشگاه تهران، دفتر نخستین، 211/1 // تملک علامه میرزا محمد طهرانی در سامراء، الذریعه 53/1 // مدرسه حجازیها ش 1491 ده رساله محقق بزرگ... به کوشش رسول جعفریان. ص 151.

ن . چ

به ضمیمه الفت نامه - و - ترجمه الصلاه - شیراز: بی تا، 1320. 14 + 10 + 24 // به اهتمام بهمن کریمی. به ضمیمه همانها - و - ترجمه العقاید - و - زاد السالکین - و - ترجمه الصلوه - تهران: کانون معرفت، بی تا // به کوشش رسول جعفریان در ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی. - اصفهان: مرکز تحقیقات علمی و دینی امام امیر المومنین علی. - اصفهان،

1371. صص 151 - 177 // به کوشش همو، در بقاء و زوال دولت در کلمات سیاسی... - قم: کتابخانه آیه الله مرعشی، 1371. صص 228 - 249.

[4]

ابواب الجنان (فارسی)

عنوان دیگر: A صلاه الجمعه

رساله ای است به زبان فارسی در بیان وجوب عینی نماز جمعه و شرایط و آداب آن. وی در این مختصر، فضیلت‌های نماز جمعه را برمی شمارد و عامه مردم را تشویق به

شرکت در نماز جمعه می‌کند. این رساله در هشت باب و یک خاتمه در سال 1055 تدوین شده، به این ترتیب:

باب اول: در وجوب نماز جمعه و عینیت آن؛ دوم: در شرایط و وظایف نماز جمعه؛ سوم: در فضیلت نماز جمعه؛ چهارم: در فضیلت شب و روز جمعه؛ پنجم: در وظایف روز جمعه؛ ششم: در فضیلت جماعت؛ هفتم: در شرایط و آداب نماز جماعت؛ هشتم: در احکام نماز جماعت و جمعه و عیدین؛ خاتمه: در فضیلت مساجد.

یکم [51]؛ دوم [38]؛ امل 305/2؛ لولوه 127؛ روضات 87/6؛ کشف الحجب 2؛ کشف الاستار 202/3؛ فوائد 635؛ ایضاح 12/1؛ الذریعه 77/1، 15/1.

آغاز / سپاس و ستایش مر خدای را که صوامع آسمان را به صنوف طاعات ملانکه پیراست

انجام / این است آنچه اراده داشتیم که ذکر کنیم در این نامه و الحمد لله رب العالمین.

ن . خ

نسخ، عصر مؤلف، ش (2) 10177، مرعشی 134/26 // نسخ و نستعلیق، محمد نصیر معلّم، 1093، (2) 3437، احیاء میراث، 415/8 // نسخ، سده 11، ش (4) 2013، سپهسالار 31/3 //، سده 11، ش (6) 28962، آستا [رویت] //، ش (4) 1415، هزار و پانصد 368 //، محمد شفیع مشهدی، 1109، ش (1) 2936، ملک 168/6 //، محمد رضا بن محمد کاظم ثنا، 1115، ش 18111، گلپایگانی 50/1 // نستعلیق، وقفی نادرشاه 1145، ش 2422 آستا [رویت] //، مهدی، 1187 - 1184، ش (5) 2632، وزیری 1370/4 // نسخ، سده 12، ش (6) 13463، مرعشی 170/34 // نستعلیق، میرزا محمد

فراهانی، 1274، کاظم مدیر شانه چی ش 72، نسخه ها 599/5 (A) (با اصلاح علم الهدی؟) // نسخ، محمد حسن بن محمد علی، 1303، ش (3) 11240، آستا 368/11 // نستعلیق، احمد بن محمد رضا حسینی، 1339، ش 20956، آستا 4/21 // نسخ، علامه آیت اللهی، 1360، ش 2218، وزیری 1206/4 // نستعلیق، بی تا، ش 21597، آستا 11/20 // نسخ، بی تا، ش 19524، گلپایگانی 51/1.

ص: 136

الاحجار الشّداد و السّیوف الحداد(عربی)

ملاً محسن بیست و سه دلیل بر نفی جزء لا یتجزّی ذکر می کند، سپس هفت شبهه را در این خصوص ذکر می نماید و از آنها پاسخ می دهد. وی این رساله را در عنفوان جوانی نگاشته است.

یکم [79]؛ دوم [100]؛ امل 306/2؛ لولوه 129؛ کشف الاستار 203/3؛ فوائد 636؛ ایضاح 32/1؛ الذریعه 284/1.

آغاز / الحمد لمن توحد بالفردانیه و الصلاه علی خیر من شهد له بالوحدانیه...

انجام / فتصیر اعظم من القطر مع انها اصغر من بدون ان یصیر فی الاصول الی شیء من حدود الحركه مساویه له...

ن . خ

شکسته نستعلیق، نصیرالدین سلیمان بن علم الهدی، 1140، ش (8) 3818، مجلس 1842/ (4) 10 // نسخ، 1290، ش (7) 1401، مرعشی 176/4.

اذکار الطّهارة(فارسی)

عنوان دیگر: اذکار و ادعیه ترجمه الطّهارة

اذکار و دعاهای کوتاهی است که در رساله ترجمه الطّهارة به آنها اشاره شده است.

این رساله در پنجاه بیت، ضمن پنج باب گرد آوری شده و ترجمه فارسی آنها را مؤلف ذکر کرده است. عناوین بابها عبارتند از: باب اول: در اذکار خلوت؛ دوم: در اذکار تنظیف؛

سوم: در اذکار حَمَام؛ چهارم: در اذکار وضو؛ پنجم: در اذکار غسل.

یکم [55]؛ لولوه 127؛ کشف الاستار 202/3؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 406/1.

آغاز / الحمد لله و الصلاه على محمد و آله. اما بعد اين رساله ای است مشتمل بر اذکار و ادعیه که در کتاب ترجمه الطهاره...

انجام / عدد مجموع اذکار طهارت چهل است چنانکه بتعداد ظاهر می شود.

ن . خ

نسخ، عصر مؤلف، ش (5) 10177، مرعشی 137/26 //، سده 11، ش (7) 1415،

هزار و پانصد 368 //، سده 11، ش (4) 28962، آستا [رویت] //، سده 11، ش 21599، آستا 32/20 //، عبد الوهاب بن حاجی محمد کاشانی، 1117، ش (8) 1452، الهیات مشهد 600/2 //، مهدی، 1187 - 1184، ش (4) 2632، وزیری 1370/4 //، سده 12، ش (4) 13463، مرعشی 168/34 //، احمد بن محمد رضا حسینی،

1357، ش 20959، آستا 33/20 //، سید احمد صفائی خوانساری، سده 14، ش (5) 1118، هزار و پانصد 342.

[7]

الاذکار المهمه (فارسی)

فیض کاشانی خلاصه ای از کتاب خلاصه الاذکار خویش را به زبان فارسی در سیصد و چهل بیت به سال [1077] تدوین می کند و آن را الاذکار المهمه می نامد. این اثر دارای هشت باب، به این ترتیب است:

باب اول؟ [نسخه ناقص الاول است]؛ دوم، در اذکار اوقات مخصوصه؛ سوم، در اذکار و عادات ضروریه؛ چهارم، در اذکار عادات مستحبه؛ پنجم، در اذکار طهارت؛ ششم، در اذکار سایر عبادات و مهمات؛ هفتم، در اذکار حوادث (ذکر شنیدن نام پیغمبر)؛ هشتم، در اذکار سفر.

یکم [64]؛ دوم [40]؛ لولوه 128؛ کشف الحجب 33؛ کشف الاستار 202/3؛ فوائد 635؛ الذریعه 406/1.

ص: 138

آغاز / (ناقص) ... حق تعالی در قرآن مجید فرموده فاذکرونی اذکرتکم، یعنی یاد کنید مرا تا یاد کنم شما را...

انجام / ذکر بازگشتن از سفر... اللهم اجعل اوتی هذه مبارکه میمونه بتوبه نصوح یوجب لی السعاده یا ارحم الراحمین. به انجام رسید آنچه مقصود بود از تألیف این رساله در ماه مبارک مولود در سال هزار و هفتاد و هفت.

ن.خ

نسخ، 1084، ش (1) 87357، مجلس 441/35 //، سده 11، ش 15496، آستا

[رویت].

ن.چ

گویا در ضمن مجموعه ای در هند چاپ شده است الذریعه 406/1.

[8]

الاربعین (عربی)

عنوان دیگر: A مناقب امیرالمؤمنین

فیض این کتاب را در مناقب و فضایل علی - علیه السلام - در ضمن سه هزار و هشتصد بیت می نگارد. او در این اثر به کتابهای دیگر بزرگان که در این مورد نگاشته شده

توجه دارد و بر این باور است که در این وجیزه به قطره ای از دریای فضایل امام اول شیعیان اشارت می کند.

یکم [34]؛ لولوه 125؛ روضات 92/6؛ کشف الاستار 201/3؛ فوائد 635؛ ایضاح 54/1؛ الذریعه 322/22، 424/1.

ن.خ

نسخه ای از آن شناخته نشد.

ص: 139

این کتاب دومین تفسیر از تفاسیر سه گانه فیض است که آن را در سال 1077 در 21 هزار بیت تألیف نموده. در این تفسیر که منتخبی از تفسیر صافی او به شمار می رود، اعتماد بر تفاسیر اهل بیت - علیهم السلام - است و آنجا که از نظرات مفسران عامّه بهره برده، به آن اشارت می کند. در نقل سندها از ایجاز استفاده نموده و احادیث منقول از اهل بیت - علیهم السلام - را با کلمات قال فی روایه و ورد، و احادیث عامّه را با رُوی آورده است.

یکم [2]؛ دوم [2]؛ لولوه، 122؛ روضات 91/6؛ کشف الحجب 48؛ کشف الاستار 200/3؛ ایضاح 90/1؛ الذریعه 124/2.

آغاز / الحمد لله الذی هدانا للتمسک بالثقلین و جعل لنا القرآن هدی و الموده فی القربى قره عین...

انجام / و قد سبق تفسیر شیاطین الانس فی سوره الانعام. تمّ الكتاب الاصفی.

ن . خ

نستعلیق، محمد علم الهدی [فرزند مؤلف]، 1078، ش 1278، مرعشی 79/4 (جلد اول از آغاز تا پایان سوره مائده) // نسخ، محمد امین انصاری، 1080، ش 2021، سپهسالار 81/1 (از آغاز تا پایان سوره بنی اسرائیل) //، 1081، ش 7473، مرعشی 275/19 (کتابت از نسخه علم الهدی) //، محمد امین (نجات)، 1081، ش 4796، مجلس 189/16 //، محمد هادی بن مرتضی کاشانی، 1081، ش 11161، آستا 522/11 // نسخ و نستعلیق، محمد صالح الشریف، 1082، ش 13607، مرعشی 472/34 // نسخ، 1083، ش 50617، مجلس 58/35 //، محمد سنجر، 1092، ش 1393، الهیات مشهد 541/2 //، سده 11 [در زمان مؤلف]، ش 50، گوهر شاد 49/1 //، محمد بن محمد، 1103، ش 5، کتابخانه مدرسه معمار باشی، 15 (جلد نخست) // کتابت احمد بن شهاب الدین علی طباطبایی، 1104، تملک حسن صدر الدین، الذریعه 124/2 // نسخ، محمد قاسم بن بیجن بیکفی، 1114، ش 264، گوهر شاد 230/1 // نسخ خوش، 1120، آخوند همدان ش 10126، رشت و همدان 1606 //، 1125، ش 2214، گلپایگانی 382/1 // کتابت

عبدالمطلب بن محمد الطهرانی، 1130 ش، 20560، آستا 31/22 // نسخ، 1134، ش

274، ملی 245/7 //، سده 12، ش 26574، آستا 31/22 //، سده 12، ش 26889، آستا [رویت] //، سده 12، ش 3501ع، ملی 9/16 (جزء 1) //، سده 12، ش 5106، سپهسالار 145/3 //، بی تا، ش 33، ممتاز العلماء، دفتر اول 63 //، محمد صادق بن حاج محمد، 1228، ش 10016، آستا 524/11 //، احمد بن حاجی

علی، 1242، ش 252، ملک 45/1 //، میر علی نقی بن میر محمد صادق گرمودی، 1250، ش 1440، آستا 406/4 //، 1254 (تاریخ مالکیت)، ش 2395ع، ملی 165/12 //، محمد بن زین العابدین، 1258، ش 170، ملک 45/1 //، 1259، ش 1109،

الهیات مشهد 244/2 // سده 13، ش 25289، آستا 32/22 //، بی تا، ش 9435،

آستا 523/11 //، بی تا، ش 1441، آستا 406/4 //، ش 2160، گلپایگانی 178/3 // بی تا، ش (3) 334، نسخه ها 853/12 و 11 //، بی تا، ش 26574، آستا

30/22 //، بی تا، ش 33، ممتاز العلماء، دفتر اول 63 (تا اوایل سوره مزمل).

ن . چ

- بمبئی: بی تا، 1274 ق (سنگی). در هامش تفسیر صافی // - تهران: بی تا، 1274 ق. (سنگی) // - : بی تا، 1310 ق. (سنگی) // - عیسی مستوفی علی آبادی، 1354 ق. 388 + 382. (سنگی) // - قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، 1376. 2 ج. // به

کوشش مهدی الانصاری القمی - تهران: لوح محفوظ، 1423 ق. 920 ص.

[10]

الاصول الاصلیه (عربی)

فیض در این کتاب به تایید آرا و افکار اخباریها و ردّ ظنون اجتهادی می پردازد. کتاب دارای ده اصل است که هر یک دارای وصول و فصولی می باشند. بر فصول، فروعی که مستفاد از قرآن و اخبار اهل بیت و شواهد عقل می باشد، مترتب است. مؤلف، کتاب را در دو هزار و هشتصد بیت به سال 1044 نگاشته است (1). وی بر این باور است که اثر او در میان مصنفات قوم در زمینه اصول فقه بی همتاست.

یکم [37]؛ دوم [69]؛ هدیه 6/2؛ امل 305/2؛ لولوه 126؛ کشف الحجب 49؛

ص: 141

1-1. در بعضی نسخ، سال اتمام نگارش این رساله 1041 آمده است.

کشف الاستار 201/3؛ فوائد 636؛ ایضاح 91/1؛ الذریعه 187/2.

آغاز / الحمد لله الذی بعث فی الامیین رسولاً منهم یتلو علیهم آیاته...

انجام / علی من اتبع الهدی. تمّت الاصول الاصلیه الكامله و اتفق لضعف تصنیفه هذا الکلام. و الحمد لله رب العالمین.

ن . خ

نستعلیق، 1052، ش 10791، آستا [رویت] // نسخ، عصر مؤلف، ابوالولی الحسینی بن محمد معصوم الحافظ، ش 2241، آستا 10/2 // 1066، ش 28709، آستا [رویت] //، رضی الدین بن معزالدین رضوی، 1065، ش 2735، نسخه های خطی میراث اسلامی، 206/7 (آغاز موجود) / کان فعل قدماء الطائفه کائمه الحدیث... //، عقیل بن رکن الدین مسعود حسینی کاشانی، 1075، ش 2311، مرعشی 293/6 //، احتمالاً 1086، ش (2) 6094، مرعشی 101/16 //، کتابت شده از روی نسخه مؤلف، ش 507، مرعشی 113/2 //، سده 11، ش (2) 960، هزار و پانصد 312 //، محمد بن نصیر قزوینی، 1107، ش 13480، مرعشی 207/34 //، سیف الدین محمود بن محمد امین الخادم رجائی، 1112، ش (1) 6351، ملک 350/9 //، سده 12 - 11، وقفی حکمت ش (2) 236، ادبیات تهران 53 //، عبدالحسین بن علی بن حسین، مَهر 1121، ش 17718، گلپایگانی 388/1 //، سده 12، ش 1620، دانشگاه تهران 207/8 // نستعلیق، سده

12، ش (13) 2477، دانشگاه تهران 1246/9 (ناقص) // نسخ، سده 12، دانشگاه اصفهان ش 85، نسخه ها 882/12 و 11 //، سده 12، ش 19911، آستا [رویت] //، سده

12، ش (1) 6351، ملک 350/9 //، سده 13 - 12، ش (1) 3748، مجلس 1732 / (4) 10 //، 1215، ش (15) 2338 عکسی احياء میراث 430/6 //، 1220، ش (1) 10820، آستا [رویت] //، 1230، ش 23229، آستا [رویت] //، 1235، کتابخانه لس آنجلس ش (1) 637 M، نسخه ها 685/12 و 11 //، 1241، ش 20978، [رویت] // کربلائی محمد علی، 1265، کتابخانه محدث ارموی، ش 13، نسخه پژوهی، 89/2 //، 1290، ش (11) 1401، مرعشی 177/4 // عبدالمنیع بن

محمد جعفر نجات، سده 13، ش 467، فهرست آیه الله بروجردی، دفتر دوم، 296 //، سده 13، ش 26211، آستا [رویت] //، محمد حسین حسینی (حسنی)، 1305، ش (1) 13403، مرعشی، 15/34 //، سمنانی، 1310، ش (4) 4102، دانشگاه تهران 3083/13 // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، 1340، ش 21233، آستا [رویت] // نسخ، بی تا، ش 6213، آستا 4/6 //، ش (18) 1866، مجلس 350/5 // بی تا،

ص: 142

حسینیہ شوشتریہا ش 859، نسخہ ها 789/12 و 11 //، بی تا، ش 102، کتابخانہ محدث ارموی، نسخہ پژوهی 31/2 //، بی تا، ش 795، نسخہ های طبسی حائری، نسخہ پژوهی 36/1 //، بی تا، ش 513، نسخہ های آیہ اللہ بروجردی (قم) نسخہ پژوهی 76/1 //، بی تا، ش 191، نسخہ های آیہ اللہ بروجردی (قم)، نسخہ پژوهی 71/1.

شرح

شرح بر الاصول الاصبیله/ شرحی است مفصل بر کتاب الاصول الاصبیله که مرحوم جلال

الدین محدث ارموی در جوانی نگاشته، و هنوز منتشر نشده است (تعلیقات نقض، نوزده). آقا بزرگ این اثر را ترجمه ای از اصول الاصبیله می داند و نام آن را الاصول الاصبیله

یبتی علیها الفروع الجمیله بر می شمارد (الذریعه 84/11).

ن . چ

الاصول الاصبیله/ به کوشش میر جلال الدین حسینی ارموی .- تهران: بی نا، 1349، 200 ص (به ضمیمه رساله الحق المبین فی تحقیق کیفیہ التفقه فی الدین).

[11]

اصول العقائد(عربی)

فیض اصول دین را با کلامی استادانه با استفاده از دلایل عقلی و گفته های ائمه معصومین - علیهم السلام - بیان می کند. وی این رساله موجز و مختصر را در ضمن سه باب به سال 1036 در هشتصد بیت نگاشته است. ابواب آن عبارتند از:

باب الاول: فی التوحید؛ باب الثانی: فی النبوه و علل الشرایع و الامامه؛ باب الثالث:

فی المعاد و اصناف اللذات و الآلام و اصحابهما.

یکم [40]؛ لولوه 126؛ روضات 92/6؛ کشف الحجب 50؛ کشف الاستار 202/3؛ الذریعه 198/2.

آغاز / الحمد لله الذي دلّ على ذاته بذاته و على رسله بآياته...

انجام / و يغفر ما دون ذلك لمن يشاء هذا آخر الكلام في اصول العقائد الدينية.

ص: 143

نسخ، علم الهدی، 1075، خانقاه احمدیه ش (4) 90، نسخه ها 221/5 // نستعلیق، سده 11، تملک فرهنگستان علوم آذربایجان در باکو، نسخه ها 220/9 // شکسته نستعلیق،

علینقی رازی، 1252، ش (2) 521، الهیات مشهد 273/1 //، محمد شریف حسینی گلپایگانی، 1253، ش 23351، آستا [رویت] // نسخ، 1265، ش (3) 1837، ملک 377/5 //، فرج الله بن ابراهیم تبریزی، 71 - 1270، ش (3) 8778، مرعشی 310/22 //، سده 13، ش (18) 2189ع، ملی 463/11 // نسخه ای نیز در تملک محمد مشکوه بوده که آن را در فهرست اهدایی نیافتم.

[12]

اصول المعارف (عربی)

فیض توجه شایانی به شناخت اسرار دین داشته و بر این باور بوده که بین اسرار نازل از سوی خداوند به وساطت انبیاء و اولیاء و حکمت فائض بر نفوس مستعدین حکمای الهی تهافت و تناقض وجود ندارد. لذا برای اثبات این مدعا کتاب عین الیقین را نگاشت. او از این اثرش خلاصه ای فراهم نموده و آن را اصول المعارف نامیده است. اصول المعارف دارای ده باب به همراه فصولی است، از این قرار:

باب الاول: فی الوجود و العدم و فی معرفه الذات؛ باب الثانی: فی العلم و الجهل و ما

فی معناهما؛ باب الثالث: [فی الغنا و الفقر] و فی معرفه الاسماء؛ باب الرابع: فی الماهیات و التعینات و فی معرفه ما سوی الله؛ باب الخامس: فی السبب و المسبب و فی معرفه الغایات؛ باب السادس: فی الطبیع و تجددها و ارواحها و فی معرفه حدوث العالم؛ باب السابع: فی الحركه و الزمان و المكان و ما یتبعها؛ باب الثامن: فی السموات و الارض و ما بینهما؛ باب التاسع: فی الخیر و الشر و اللذّه و الالم؛ باب العاشر: فی اصول النشآت و حقائق الموجودات و ارواحها و صورها.

مؤلف، کتاب مذکور را در چهار هزار بیت، به سال 1089 تصنیف نموده است.

یکم [13]؛ دوم [11]؛ لولوه 123؛ روضات 91/6؛ کشف الحجب، 50؛ کشف الاستار 201/3؛ ایضاح 93/1 ریحانه 375/4؛ الذریعه 212/2.

ص: 144

آغاز / نحمدلله على حسن توفيقه، شانه هدايه... اما بعد فيقول محمد بن مرتضى... هذه رموز ربانيه...

انجام / من غير دلالة لها على خصوص معانيها... فيما لا تعلمون... تم اصول المعارف يوم الاحد و صار هذا الكلام... من ذلك العام و الحمد لله رب العالمين.

ن . خ

نسخ، محمد طاهر موسوی، 1068، ش (3) 11585، مرعشی 302/29 (با یادداشت فیض کاشانی) //، محمد تقی، 1090، ش 1713، مجلس 57/5 (کتابت از روی نسخه فیض) //، علم الهدی، [91 - 1089]، ش 1712، مجلس 55/5 //، علم الهدی، 1094، علامه طباطبایی شیراز، ش 589، نسخه پژوهی 224/2 //، نزدیک عصر مؤلف، ش 474، فهرست آیه الله بروجردی، دفتر دوم 300 (آغاز افتادگی) // نستعلیق، 1101، ش 13477، مرعشی 201/34 // نسخ، ابو علی ابوتراب بن صدر الدین محمد شیرازی (دختر زاده مؤلف)، 1114، ش 3883، دانشگاه تهران 2871/12 //، محمد مؤمن بن اسماعیل طباطبائی، 1119، ش (3) 856، مسجد اعظم 483 //، محمد شریف بن محمد بن محمد کاظم، 1126، حسینیه شوشتریها ش 157، نسخه ها 789/12 و 11 (آقا بزرگ تاریخ کتابت را 1226 می داند الذریعه 212/2) // نستعلیق، محمد حسین بن محمد محسن، 1137، ش (3) 4377، مجلس 88/12 // نسخ، سده 12، ش 476، مرعشی 81/2 //، سده 12، ش 23823، آستا [رویت] //، محمد علی بن عبدالخالق مصاحبی نائینی (ملقب به عبرت)، 1338، ش (1) 4702، مجلس 84/13 //، محمد علی کرمانشاهی،

سده 14، ش 6327، سپهسالار 155/3 //، بی تا، ش 2638، وزیری 1372/4 (با عنوان المعارف) //، بی تا، ش (1) 1878، دانشگاه تهران 484/8 //، بی تا، ش 22796،

آستا [رویت] // نسخ و نستعلیق، بی تا، ش 7423، گلپایگانی 401/1 // نستعلیق، بی تا،

ش 15633، گلپایگانی 842/2 // تملک سید نصرالله تقوی در طهران، الذریعه 212/2.

ن . چ

- بی جا، بی نا، بی تا. (سنگی) مقدمه سید جلال آشتیانی بر اصول المعارف // به کوشش سید جلال الدین آشتیانی -. مشهد: دانشگاه مشهد، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، 1354، بیست و چهار + 360 + 203 ص؛ چاپ دیگر. - تهران: دفتر تبلیغات اسلامی، 1364.

ص: 145

الاعتذار (عربی)

عنوان دیگر: A شکوائیه

این رساله، پاسخ نامه ای است که فیض در سال 1067 به یکی از علمای مازندرانی مقیم مشهد نگاشته است. آن سید عالم از فیض خواسته بود که فیض نزد شاه صفوی وساطت کند تا کرسی امامت جمعه جامع مشهد به وی واگذار شود تا به این وسیله، مقرری او افزایش یابد و مشکلاتش از میان برداشته شود. فیض درخواست او را با گذری در باره زندگی و بیان وضعیت روحی خویش، رد می کند.

رساله فوق از جهت شناخت دیدگاههای فیض درباره اوضاع اجتماعی عصر وی و بررسی زندگینامه اش قابل توجه و تعمق است.

یکم [113]؛ دوم [48]؛ کشف الحجب 254؛ فوائد 635؛ ریحانه 375/4 الذریعه 223/2.

آغاز / بسمله. الحمد لله الذی تور قلبونا فی عین ظلمات الفتن... اما بعد فقد ورد الی مکتوبکم...

انجام / انما اشکو بثی و حزنی الی الله، ربنا افتح بیننا و بین قومنا بالحق و انت خیر الفاتحین و الحمد لله...

ن.خ

نستعلیق، سلیمان بن علم الهدی، سده 12، ش (22) 8231، دانشگاه تهران 66/17 // نسخ، 1114، ش (2) 4913، مجلس 139/14 // نستعلیق، سده 12 - 11، ش (12) 2618، دانشگاه تهران 1484/9 (A) //، سده 13، ش (5) 3409، مجلس 1271 / (3) 10 //، بی تا، مدرسه حجازیه های قم ش 1491.

ص: 146

الفت نامه (فارسی)

عنوان دیگر: A الفت B رساله محبت

رساله ای است فارسی در فواید الفت دینی و ترغیب مردم به برادری و یکرنگی در دویت بیت. مؤلف انگیزه خود را از نگاشتن این رساله چنین بیان می کند:

"طریقه جمعیت و الفت و مرافقت و اخوت در دین در زمان ما مندرس شده و قلوب اکثر اهل ایمان را با یکدیگر تنافری و تخالفی روی داده و نفاق و ریا در میان اکثر مردم

شایع شده به حیثیتی که سه کس بلکه دو نیز نادر یافت می شود که میان ایشان مصادقتی بی ریا و نفاق باشد از برای خدا و به جهت امر دینی".

وی می کوشد تا بعد از تعیین جماعت اخوان و ضبط عدد ایشان، قواعد و قوانینی چند بر وفق شریعت و طریقت در میان آنها مقرر دارد که از آنها تجاوز جایز نشمرند و در

هنگام تجاوز و تخطی از آنها، یکدیگر را مؤاخذه نمایند. در آخر کتاب چهل و یک لقب برای کسی که می خواهد وارد دایره الفت شود، بر می شمارد و رساله را مزین به غزلی با

مطلع زیر می نماید:

بیا تا مونس هم یار هم، غمخوار هم باشیم

انیس جان غم فرسوده بیمار هم باشیم

یکم [68]؛ دوم [98]؛ لولوه 128؛ کشف الاستار 203/3؛ فوائد 636؛ الذریعه 115/16، 293/2.

آغاز / بسمله. رَبَّنَا اَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِنَا وَقُلُوبِ اِخْوَانِنَا بِجِبِلِّ طَاعَتِكَ وَطَاعَةِ الرَّسُولِ... وَبَعْدَ فَيَقُولُ السَّاعِي فِي جَمْعِ شَمْلِ الْاِخْوَانِ

انجام / نمی بینم بجز تو همدمی ای فیض در عالم / بیا دمساز هم گنجینه اسرار هم باشیم.

ن.خ

نسخ، 1071، مجلس ش (4) 2425، نسخه ها 179/5 // نستعلیق، محمد بن محمد علم

الهدی، 1072، ش (4) 6368، آستا [رویت] // نسخ، سده 11، مجموعه ش (3) 510، نسخه های خطی دانشگاه تهران، دفتر دوم، 121/2 (با دیباچه ای از علم الهدی پسر فیض) //

، سده 11، ش 22066، آستا [رویت] // نسخ، محمد هادی بن مرتضی، ش (1) 82، مرعشی 99/1 //، محمد هادی بن مرتضی، تملک سید شهاب الدین تبریزی، نسخه ها 387/6 [احتمالاً این نسخه همان نسخه کتابخانه آقای مرعشی است] //، سده 12، ش 22462، آستا [رویت] //، سید محمد بن حسین طباطبایی، سده 12، ش (4) 12070، مرعشی 470/30 //، [21 - 1220]، ش (2) 10377، مرعشی 279/26 // نستعلیق،

1254، ش (2) 85، شاهچراغ 170/2 (A) // نسخ، 1267، ش (24) 1803، مجلس 204/5 (B) // نستعلیق، محمد علی، 1330، ش (6) 4168، مجلس 174/11 //،

سید احمد صفائی خوانساری، 1340، ش 21235، آستا [رویت] // نسخ، بی تا، ش (29) 1803، مجلس 309/1 (1) 9 //، مجموعه ش 5758، طبری حائری 57/1.

ن . چ

به انضمام آئینه شاهی - و - ترجمه الصلوه - شیراز: بی نا، 1320، 10 ص. // به انضمام ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی، به کوشش رسول جعفریان - اصفهان: مرکز تحقیقات علمی

و دینی امام امیرالمؤمنین علی - علیه السلام -، 1371. صص 220 - 203.

[15]

الانصاف (فارسی)

عناوین دیگر: A

الانصاف فی بیان الفرق بین الحق و الاعتساف B انصافیه

فیض این رساله را به سال 1083 نگاشته است و در آن نگاهی نقد گونه بر برخی از نوشته های پیشین خود دارد. بسیاری از گرایشها و پسندهای اعتقادی و طرز تفکر وی در این رساله مطرح می شود. او به انتقاد از متکلمین، فلاسفه، متصوفه و من عندین می پردازد و این چنین می گوید:

چندی در مطالعه مجادلات متکلمین خوض نمودم و به آلت جهل در ازلت جهل ساعی بودم، و چندی طریق مکالمات متفلسفین به تعلم و تفهم پیمودم، و یک چند بلند پروازیه متصوفه در اقاویل ایشان دیدم، و یک چندی در رعوتنه های من عندین گردیدم تا

ص: 148

آن که گاهی در تلخیص سخنان طوایف اربع، کتب و رسائل می نوشتیم و گاهی از برای جمع و توفیق بعضی را در بعضی می سرشتم من غیر تصدیق بکَلِّها...

از این رو الانصاف در نقد آراء و افکار فیض، و نیز در تحقیق اوضاع علمی سده یازده،

بسیار ارزشمند و مغتنم است.

یکم [112]؛ دوم [50]؛ روضات 96/6؛ کشف الحجب 64؛ کشف الاستار 203/3؛ فوائد 635؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 375/22، 398/2

آغاز / الحمد لله الذی اتقنا بالتمسک... اما بعد فهذه رساله فی بیان طریق العلم باسرار الدین المختص بالخواص... چنین گوید مهتدی به شاهراه مصطفی...

انجام / سبحان ربِّ العزّه عمّا یصفون و سلام علی المرسلین و الحمد لله رب العالمین.

ن . خ

نسخ، محمد هادی بن مرتضی (برادر زاده فیض، با عبارت بلغ بحمده)، ش (6) 82، مرعشی 102/1 // نستعلیق، درویش علی، 1107، ش (2) 1869، ملک 394/5 //، محمد مهدی، 1116، ش (13) 749 د، الهیات تهران 380/1 //، 1134، اصغر مهدوی ش (6) 279، نسخه ها 103/2؛ نیز ش (13) 745، الهیات تهران 380/1 (احتمالاً یک نسخه است) //، 22 - 1117، ش (11) 9325، مرعشی 118/24 //، محمد بن معزالدین حسینی، 1179، ش (1) 1667، مرعشی 62/5 // نسخ و نستعلیق، اوایل سده 12، ش (28) 8231، دانشگاه تهران 66/17 // نستعلیق، سده 12، ش (2) 6551، سپهسالار 200/3 //، سده 13 - 12، ش (2) 4441، دانشگاه تهران 3402/13 (A) //، حسین بن عبدالغنی حسینی، 1204، ش (1) 9460، مرعشی 223/24 // نستعلیق، سید خلیل بن عبد الرسول حسینی، 32 - 1222، ش (6) 8787، مرعشی 320/22 // نسخ و نستعلیق، علی بن احمد رشتی، 1270، اصغر مهدوی ش (7) 364، نسخه ها 178/2 (A) // نسخ، ملا فرج الله بن ابراهیم تبریزی، 71 - 1270، ش (6) 8778، مرعشی 311/22 //، تملک نجیب مایل هروی، کتابت از روی نسخه 1285، مجموعه رسائل خطی فارسی 109/1 //، عبدالعظیم، 1286، ش (4) 13462، مرعشی 164/34 //، 1288، ش (4) 1457، گلپایگانی 261/2 (1300)، // (B)، ش 7827، گلپایگانی 512/1 // شکسته

ص: 149

نستعلیق، علی نقی بن محمد حسن رضوی، سده 13، ش (6) 13497، مرعشی 235/34 //، محمد علی بن علی نقی گیلانی، 1305، ش (4) 4571، مجلس 271/12 // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، 1315، ش (5) 567، هزار و پانصد 268 (B) //، محمد رضا حسینی، 1315، ش 19658، آستا [رویت] //، محمد منشی، 1320، ش (2) 1204، ملک 244/5 // نسخ، 1320، ش (6) 7797، مرعشی 157/20 //، 1329، ش 23339، آستا [رویت] //، بی تا، مشکوه ش 1169، دانشگاه تهران 2142/3 (3) //، بی تا، ش 24177، آستا [رویت] //، ش (4) 1922، ملی 592/10 //، تملک شهاب الدین تبریزی (قم)، نسخه ها 387/6 //، ش (1) 1995،

گلپایگانی 131/3.

تلخیص

منتخبی است از کتاب الانصاف که فیض آن را فراهم کرده و نسخه ای از آن در کتابخانه کاشف

الغطاء موجود است. وی آن را هدیه الاشراف فی تلخیص الانصاف نامیده است. (الذریعه 205/25؛ 375/22). نسخه ای از آن را من در جستجوهایم نیافتم و با توجه به اینکه خود

رساله الانصاف بسیار مختصر است گمان می کنم که این اثر ارتباطی با الانصاف فیض ندارد.

ن . چ

- لکهنو: بی نا، 1297 ق. 16 ص. (سنگی) [احتمالاً با ارشاد القلوب] // - تهران: بی نا،

1303 ق. (سنگی) // به اهتمام محمد علی گلپایگانی به انضمام کلمات مکنونه - تهران: بی نا، 1310، 1317 ق. 10 + 220 ص. (سنگی) // به انضمام منهاج النجاه - تهران: میرزا هادی اصفهانی، 1311 ق. 190 ص. (سنگی) // به انضمام مفاتیح الاعجاز - تهران: محمد خلیل بن حسین طالقانی، 1316 ق. 11 + 22 ص. // در مجموعه رسائل خطی، به کوشش نجیب مایل هروی - مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی، 1368، ش اول، صص 108 - 119. // در ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی، به کوشش رسول جعفریان - اصفهان: مرکز تحقیقات علمی و دینی امیرالمومنین، 1371. صص 182 - 199.

[16]

انموذج اشعار اهل العرفان فی التوحید (فارسی)

هفتاد غزل از فیض کاشانی است که در مورد توحید سروده است. نسخه ای مستقل از آن

ص: 150

در فهرستهای نسخ خطی به دست نیامد. ولی به نظر می رسد که برگرفته از گلزار قدس باشد. آقای دوانی رساله ای را با عنوان قصیده توحیدیه از فیض به چاپ رسانده اند که غیر از اثر مورد نظر ماست. نیز گلزار قدس

[17]

انوار الحکمه (عربی)

عنوان دیگر: A. انوار الحکم و اسرار الکلم

مختصری است نیکو از کتاب علم الیقین به اضافه فواید فلسفی مناسب دیگر. فیض مطالب این اثر را با عناوین "نور - نور" در چهار کتاب که حاوی اعتقادات شیعه در اصول پنجگانه است در سال 1043 نگاشته است. عناوین کتابها چنین است: 1. کتاب العلم باللّه

تعالی 2. کتاب العلم بالملائکه 3. کتاب العلم بالکتب و الرسول 4. کتاب العلم بالیوم الآخر.

یکم [24]؛ دوم [57]؛ لولوه 125؛ روضات 89/6؛ قصص 332؛ کشف الحجب 67؛ کشف الاستار 201/3؛ فوائد 636؛ ایضاح 143/1؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 425/2.

آغاز / نحمدک اللهم و انت للحمد اهل و نستهدیک و هدایتنا علیک یسیر سهل ما اضیق الطریق...

انجام / فاذا کان یوم القیامه اکملها بهذه الرحمه مائه، هذا آخر الکلام فی کتاب العلم بالیوم الآخر...

ن . خ

نستعلیق، 1074، ش 876، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، نسخه پژوهی، 116/2 // نسخ، عصر مؤلف، ش 2741، احیاء میراث 212/7 //، 1075، ش 10929، مرعشی 342/27 //، 1085، ش 13519، مرعشی 304/34 (با یادداشت علم الهدی) //، محمد

شفیع بن محمد مقیم، 1085، ش 137، ملی 119/7 //، عصر مؤلف، ش 2741، احیاء میراث، 212/7 // نستعلیق، محمد یوسف بن اسدالله طباطبائی حسنی سمنانی، 1089، ش

ص: 151

7450، آستا 41/11 //، محمد سنجر بن محمد کاظم، 1098، ش 21279، آستا [رویت]

//، 1130، ش 22768، آستا [رویت] // نسخ بی نقطه، 1131، ش 6348، سپهسالار 211/3 //، 1147، ش 2853، مجلس 180/10 (1) // نستعلیق، مصطفی بن حاج ملا احمد خوئینی، 1256، مجموعه ش (1) 1598، عکسی احیاء میراث 469/4 // نسخ، محمد اسماعیل بن محمد علی حسینی، 1261، ش 4882، مجلس 23/14 // غلام علی، 1276، ش 2579، احیاء میراث 69/7 //، احتمالاً سده 13، ش (1) 2706، مسجد اعظم 582 //، 1357، ش 20965، آستا [رویت] //، وقفی ملکزاده کوثر، ش 6881، آستا 41/11 //، سده 14، ش (2) 5962، آستا [رویت] // نستعلیق، سید

احمد صفائی خوانساری، سده 14، ش (11) 1118، هزار و پانصد 343 // نسخ، محمد بن

سعید بن محمد بحرانی، آخوند همدان ش 4742، رشت و همدان 1287 //، بی تا، ش 22517، آستا [رویت] //، بی تا، مشکوه ش 432، دانشگاه تهران 159/3 (1) //، ش 8894، آستا 42/11 // تملک کتابخانه سید نصر الله تقوی در تهران، الذریعه 425/2.

ن. چ

-. طهران: بی نا، بی تا. مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی 800/5 // تحقیق و تعلیق

محسن بیدارفر. - قم: بیدار، 1425ق. 544ص.

[18]

اهم ما يعمل (عربی)

در وظایف و آداب و اعمالی که باید مؤمن انجام دهد. این کتاب پانصد بیتی دارای سه مقاله است به این ترتیب:

المقاله الاولى: فیما يعمل فی الليل و النهار؛ المقاله الثانيه: فیما يعمل فی الاسبوع؛

المقاله الثالثه: فیما يعمل فی السنه. این رساله عربی نزدیک به پانصد بیت است.

یکم [47]؛ دوم [20]؛ لولوه، 127؛ کشف الحجب 72؛ کشف الاستار 202/3؛ فوائد 635؛ ریحانه 375/4.

آغاز / الحمد لله على ما رخص لنا من ثنائه و اذن لنا في ذكره و دعائه و...

ص: 152

انجام / هذا آخر ما اردنا ايراده في هذه الرساله و ليطلب الدعوات التي اشرنا اليه من محالها و الحمد لله وحده.

ن . خ

نسخ، طاهر، 1097، ش 7531، گلیپایگانی 562/1 //، 1100، ش (3) 5681، مرعشی

78/15 // نور الدین اخباری، 1107، تملک نصر الله تقوی، الذریعه 485/2 //، محمد شفیع بن علی نقی ابهری، 1124، ش (2) 2982، مجلس 290/19.

[19]

بشاره الشيعه(عربی)

مؤلف در طی چهل "بشاره" اثبات می کند که فرقه ناجیه از فرق اسلامی همان شیعه اثنی عشری است که پیروی از حضرت امیر و ائمه معصومین - علیهم السلام - می کنند. این رساله به سال 1081 موافق جمله "بشارات من الله" به پایان رسیده است.

یکم [33]؛ دوم [9]؛ کشف الحجب 85؛ ایضاح 183/1؛ ریحانه 375/4؛ طرائق 92/6؛ الذریعه 92/6.

آغاز / بسمله. الحمد لله الذي هدانا لمعرفه احسن القول و اتقنه و الصلاه على...

انجام / و عدد هذا الكلام تاريخ التصنيف و هو تاريخ لطيف و الحمد لله رب العالمين.

ن . خ

نسخ، علم الهدی، 1067، ش (11) 2200 ع، ملی 503/11 //، استکتاب علم الهدی، 1083، ش 587، عکسی احیاء میراث 178/2 //، 1083، عکسهای مرعشی ش 199 //، 1090، ش 19416، آستا [رویت] //، 1096، ش (7) 5657، مرعشی 55/15

//، عصر مؤلف، ش 315، نسخه های خطی مدرسه امام صادق قزوین، میراث اسلامی ایران، دفتر دهم، 574 //، 1111، ش (1) 7154، دانشگاه تهران 467/16 //، ابوتراب بن عبد الله زرشکی، 1120، ش (2) 1025، گوهرشاد 1400/3 //، 1122، ش (2) 13442، مرعشی 114/34 //، محمد جان، 1136، ش (1) 13425، مرعشی

ص: 153

60/34 //، اوایل سده 12، ش (2) 5819، مرعشی 206/15 //، سده 12، ش (2) 13420، مرعشی 61/34 (شامل سه برگ آغازین) //، ملاّ فرج الله بن ابراهیم تبریزی، 71 - 1270، ش (1) 8778، مرعشی 310/22 //، عبد القدیر بن علی اصغر، 1286، ش 757، ملک 94/1 //، 1342، ش 23393، آستا [رویت] // نستعلیق تحریری، سده 14، ش 23336، آستا [رویت] //، بهلول بن شیخ نصیر دستجردی، بی تا، ش (1) 532، الهیات مشهد 282/1.

تلخیص

منتخبی از این کتاب به خامه علم الهدی در حاشیه مجموعه شماره 2200 ع، ملی 503/11 موجود است.

ترجمه

بشارات الشیعه / ملاّ ابراهیم نجم آبادی .

آغاز/ بسمله. الحمد لله الذی لبشر اولیائه بجنانه و ثوابه و انذر اعدائه...

انجام/ حسب امر اعلیحضرت اقدس همایون شهریار... تحریر شد فی شهر رمضان المبارک کتبه غلامزاده حقیقی علینقی بن محمد تقی نوری سنه 1280.

ن . خ نستعلیق خفی، علینقی بن محمد تقی نوری، 1280، ش 821 سلطنتی (کتب دینی خطی) 83.

چ . ن

به انضمام مرآه الاخره - و - ضیاء القلب - و - خلاصه الاذکار - تهران: بی نا، 1303 ق. (سنگی) // تهران: میرزا هادی اصفهانی، 1311، 190 ص (سنگی).

[20]

ترجمه الحجّ (فارسی)

رساله ای مختصر است در احکام فقهی حج، عمره و آداب آنها. مؤلف در این اثر به کیفیت و چگونگی به جای آوردن حج و محرّمات احرام و ذکر کفّارات و دیگر متعلّقات آن در ضمن هشت در (باب) می پردازد.

در اوّل: در فضیلت حج و عمره و عقاب تارک آن؛ در دوم: در صفت هر یک از این

ص: 154

دو؛ در سوم: در کیفیت و آداب عمره تمتع؛ در چهارم: در کیفیت حج تمتع؛ در پنجم: در

محرمات احرام؛ در ششم: در ذکر کفارات و تلافی خللها؛ در هفتم: در احکام حرم و حرمت آن؛ در هشتم: در زیارات مشاهد مشرفه.

یکم [58]؛ دوم [75]؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 96/4.

آغاز / بسمله. حمد بی حد و ثنای بی عد مر خدای را سبحانه که خانه کعبه را پیش از سایر اجزای زمین آفرید...

انجام / مره بعد اخری و کره غب اخری بمئه وجوده.

ن . خ

نسخ، عصر مؤلف، ش (8) 10177، مرعشی 139/26 //، سده 11، ش (11) 28962،

آستا [رویت] //، سده 11، ش (10) 1415، هزار و پانصد 369 (احتمالاً همان نسخه قبلی است) //، مهدی، 7 - 1184، ش (10) 2632، وزیری 1370/4 //، سده 12، ش 21602، آستا 77/20 //، سده 12، ش (11) 13463، مرعشی 174/34 // نستعلیق، احمد بن محمد رضا حسینی، 1357، ش 20962، آستا 267/21 //، سید احمد صفائی خوانساری، سده 14، ش (8) 1118، هزار و پانصد 342.

[21]

ترجمه الزکوه (فارسی)

رساله ای است مختصر به زبان فارسی، در فضیلت احکام و آداب پرداختن به آن. فیض این اثر را در هشت در تدوین نموده است:

در اول: در معنی زکات و فضیلت آن؛ در دوم: در اقسام زکات و شرایط آن؛ در سوم: در نصاب تقدین و قدر زکات آن؛ در چهارم: در نصاب انعام ثلاثه و قدر آن؛ در پنجم: در نصاب غلات اربع؛ در ششم: در مصرف زکات و مستحقین آن؛ در هفتم: در زکات فطره و شرایط آن؛ در هشتم: در آداب دادن زکات.

یکم [56]؛ دوم [73]؛ کشف الحجب 116؛ فوائد 636؛ ریحانه 376/4؛ الذریعه 106/4.

ص: 155

آغاز / سپاس و ستایش مر خدای را جلّ ثناؤه که بندگان را اولاً به خطاب...

انجام / و آنچه می دهد حقیر شمرد تا به ثواب آن فایز گردد.

ن . خ

نسخ، عصر مؤلف، ش (6) 10177، مرعشی 137/26 //، سده 11، ش (9) 28962،

آستا [رویت] //، سده 11، ش 21600، آستا 77/20 // کتابت سده 11، ش (8) 1415، هزار و پانصد 368 //، مهدی، 1187 -
1184، ش (8) 2632، وزیری 1370/4 //، سده 12، ش (3) 1958، الهیات مشهد 996/3 //، سده 12، ش (9) 13463، مرعشی
172/34 // نستعلیق، احمد بن محمّد رضا حسینی، 1357، ش 20960، آستا 78/20 // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، سده
14، ش (6) 1118، هزار و پانصد 342.

[22]

ترجمه الشریعه (فارسی)

عنوان دیگر: A

فضیله الشیعه

این اثر در آداب و سنن شرعی و ثواب بعضی اعمال حسنه و کیفر اعمال سیئه که در آیات قرآنی به آنها اشارات رفته، نگاشته شده است. فیض این رساله را در هشت دَر به نام شاه عباس دوم صفوی مصدر ساخته است. به این تفصیل:

درِ اوّل: در معنی شریعت و فایده آن؛ درِ دوم: در اعمال حسنه بدن و اعضا؛ درِ سوم: در اقسام اعمال سیئه بدن و اعضا؛ درِ چهارم: در ثواب بعضی اعمال حسنه و سنن بدنیه؛

درِ پنجم: در عقاب بعضی از اعمال سیئه؛ درِ ششم: در صفات حمیده و اخلاق پسندیده؛ درِ هفتم: در صفات رذیله و اخلاق ناپسندیده؛ درِ هشتم: در بعضی آداب که سالک راه حق را در کار است.

یکم [63]؛ دوم [44]؛ لولوه 128؛ کشف الحجب 116؛ فوائد 635؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 109/4.

آغاز / سپاس و ستایش مر خداوندی را که خلاق را برای پرستش خود آفرید

ص: 156

ن . خ

نسخ، محمد شفیع بن محمد مقیم (شاگرد فیض)، ک . امیر المومنین نجف ش (2) 2297 (یادداشت‌های عبد العزیز طباطبائی) نسخه ها 1086/2 //، عصر مؤلف، ش (9) 10177، مرعشی 140/26 //، 1080، ش (1) 4437، دانشگاه تهران 3396/13 //، سده 11، ش 21603، آستا [رویت] //، سده 11، ش (2) 28962، آستا [رویت] //، ش (5) 6398، سپهسالار 416/3 //، سده 12 - 11، ش (1) 4437، دانشگاه تهران 3396/13 //، عبد الوهاب بن حاجی محمد صادق کاشانی، 1117، ش (6) 1452، الهیات مشهد 599/2 // نستعلیق، سده 12، خانقاه احمدیه ش (1) 117، نسخه ها 221/5 //، مهدی، 1187 - 1184، ش (2) 2632، وزیری 1370/4 // نسخ، سده 12،

ش (2) 13463، مرعشی 167/34 // نستعلیق، سده 13 - 12، ش (1) 1383، گلپایگانی 252/2 // نسخ، 1221، ضمیمه ش 14187، آستا [رویت] //، 1238، ش 20929، آستا [رویت] // نستعلیق، علی قاینی، 1245، ش 29650، آستا [رویت] // نسخ، علی محمد بن محمد قاینی، 1246، ش (2) 16611، آستا [رویت] // نستعلیق، محسن بن علی، 1258، ش 18688، آستا [رویت] //، فرج الله جهانشاهی، 1264، ش (1) 2703، دانشگاه تهران 1584/10 //، علی بن احمد رشتی، 1270، اصغر مهدوی ش (7) 364، نسخه ها 178/2 //، سده 13، ش (3) 12266، مرعشی 396/28 //، بی تا، ش (3) 551، الهیات تهران 325/1 // نسخ، تملک سید شهاب الدین تبریزی، نسخه ها 387/6 //، ش 19524، گلپایگانی 840/2 (شاید با نسخه کتابت شده سده 12 - 13 آن کتابخانه که در فهرست قبلی آمده یکی باشد) //، ش (2) 1169، دانشگاه تهران 2141/6 //، ش (2) 4441، دانشگاه تهران 3402/13 //، بی تا، ش 24854، آستا [رویت].

ن . چ

به انضمام ترجمه الصّ لموه - و - ترجمه العقاید - تهران: بی نا، 1260 ق (سنگی) // به کوشش بهمن کریمی - تهران: کانون معرفت، 1321 ش، 41 ص. // به کوشش صفر فلاحی - قم: زائر، 1380، 103 ص.

ترجمه الصلوة (فارسی)

مؤلف در این اثر در ضمن هشت در، به شرح و توضیح و ترجمه سوره ها، اذکار و ادعیه ای که در نماز قرائت می شود، پرداخته است. هشت در آن به این ترتیب است:

در اول: ترجمه اذان و اقامه؛ در دوم: ادعیه افتتاحیه؛ در سوم: سوره فاتحه؛ در چهارم:

سوره قدر و توحید؛ در پنجم: رکوع؛ در ششم: سجود؛ در هفتم: قنوت؛ در هشتم: تشهد.

این کتاب فارسی چهارصد و پنجاه بیت دارد و در سنه 1043 تألیف شده است.

یکم [52]؛ دوم [37]؛ هدیه العارفین 6/2؛ امل 305/2؛ کشف الحجب 117؛ فوائد 636؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 114/4.

آغاز / هر که نه گویا به تو خاموش به - هر چه نه یاد تو فراموش به / سپاس و ستایش کریمی را که به کمال کبریایی و عظمت واستغنا...

انجام / و یک نوبت دیگر ماموم به جانب چپ، این است ترجمه نماز چنان که از حضرات ائمه معصومین رسیده است...

ن . خ

نسخ، محمد علی بن ملا اسماعیل قریه شیری، 1062، ش (4) 3269، وزیری 1594/5 // نستعلیق، سده 11 [1071]، ش (5) 2453، دانشگاه تهران 1187/9 // نسخ، محمد امین بن محمد طاهر بن هدایت الله کفرانی، 1076، ش (2) 3036، مجلس 578 / (2) 10 // نسخ، 1077، ش 16525، گلپایگانی 843/2 // نستعلیق، 1081، ش 2715، آستا 413/4 // نسخ،

1088، ش (23) 3772، مسجد اعظم 121 //، 1093، ش 3893 مسجد اعظم 645 // نستعلیق چلیپا، 1096 ش (7) 2125، ملک 426/5 // نستعلیق، نزدیک عصر مؤلف، مجموعه ش (1) 79، نسخه های خطی آیه الله العظمی بروجردی، 53 // نسخ، سده 11، ش (2) 8472، دانشگاه تهران 144/17 //، سده 11، ش (5) 28962، آستا [رویت] //، سده 11، ش 21596، آستا [رویت] //، سده 11، ش 21596، آستا 272/21 //، 1100، ش (9) 8879، دانشگاه تهران 242/17 //، محمد رضا بن محمد کاظم ثنا، 1115، ش 18111، گلپایگانی 842/2 //، سده 12 - 11، ش 1410، گلپایگانی 32/2 //، 1125، ش (1) 3840، مسجد اعظم 642 // نسخ و نستعلیق، محمد جعفر قاری،

ص: 158

1126، ش (2) 3667، وزیری 1743/5 // نسخ، محمد طاهر بن محمد یوسف حسینی طالقانی، 1132، ش (3) 1602، مرعشی 5/5 // نستعلیق و نسخ، رضا علی بن خواجه علی کاوکانی، 1153، مجموعه (2) 2596، احیاء میراث 85/7 // نستعلیق، محمد بن عباس علی هزار جریبی، 1177، حسین مفتاح ش (5) 1289، نسخه ها 275/7 //، مهدی، 1187 - 1184، ش (11) 2632، وزیری 1370/4 //، محمد حسین بن محمد صادق قاری قمی، سده 12 ش (5) 1739، ملک 353/5 //، سده 12، ش (5) 13463، مرعشی 169/34 //، سده 12، ش 5636، طبسی حائری 116/1 //، سده 12، ش (12) 13778، مجلس 320/37 //، احمد بن محمد طاهر، 1218، ش (10) 2896، دانشگاه تهران 1744/10 //، 1227، ش 16258، گلپایگانی 843/2 //، ملا محمد مدعو به محسن بن ابی حسن کاشانی، 1228 در حیدر آباد، تملک سید ابو القاسم اصفهانی، الذریعه 114/4

// نسخ، 1233، ش (2) 6879، مرعشی 75/18 //، رجبعلی بن آقا محمد شفقی، 1238، ش 18223، گلپایگانی 842/2 //، محمد بن ابراهیم خراسانی سیرجانی، 1240، ش 314، کتابخانه میبدی، 44/2 //، 1244، ش (3) 2464، وزیری 1304/4 //، عبد الکریم حسینی خوزانی، 65 - 1258، ش (2) 4155، مرعشی 169/11 // نستعلیق، فرج الله جهانشاهی، 1264، ش (2) 2703، دانشگاه تهران 1584/10 //، علی بن حاج رحیم، 1266، ش (2) 13514، آستا [رویت] //، محمد بن علی اصغر قاینی سرچاهی، 1271، مجموعه ش (2) 101، نسخه های خطی کتابخانه دیانی 79 //، محمد کاظم بن علی قزوینی، 1271، ش (1) 11375، مرعشی 625/28 // نسخ، محمد بن علی اصغر سمنانی، سده 13، ش (1) 16808، آستا [رویت] //، سده 13، ش 2521ع، ملی 29/6 //، سده 13، ش (1) 11984، مرعشی 303/30 //، محمد ابراهیم بن محمد حسن کرباسی، سده 13، ش (2) 16451، آستا [رویت] // نستعلیق، سده 13، ش 719، نوربخش 94/3 // نسخ، محمد بهزاد و محمد مجید، سده 13، مجموعه شماره (2) 2737، احیاء میراث، 207/7 //، احمد کرمانشاهی، 1303، ش (5) 12801، آستا [رویت] //، 1306، ش 14036، گلپایگانی 842/2 //، 1342، ش (3) 463، الهیات تهران 304/1 // نستعلیق، ابوطالب، 1346، ش (2) 80، آستانه 224 //، سید احمد صفائی خوانساری، 1357، ش 20955، آستا 83/20 // نسخ، سده 14، مدیر شانه چی ش (1) 3، نسخه ها 602/5 //، بی تا، ش 653، [72]، الهیات مشهد 439/1 // نستعلیق، بی تا، ش (2) 551، الهیات تهران 325/1 //، ش 18920، گلپایگانی 842/2 //،

ش 14624، گلپایگانی 842/2 //، ش 15459، گلپایگانی 842/2 //، ش 3858، گلپایگانی 842/2 // نسخ، ش 18624، گلپایگانی 842/2 //، ش 19859، گلپایگانی 843/2 //، ش 7421، گلپایگانی 843/2 //، ش 16024، گلپایگانی 843/2 // نستعلیق، ش 1462، آستا 413/4 //، ش 9802، مرعشی 133/25 //، عبدالرشید، بی تا، ش 610، سلطنتی 103/1 // بی تا، ش (2) 1308،

مسجد اعظم 508 // نسخ، سده 13، ش 1589، الهیات مشهد 725/3 //، کتابخانه محدث ارموی، ش 48، نسخه پژوهی 36/2 //، کتابخانه طبسی حائری، مجموعه ش (5) 636، نسخه پژوهی، 131/1 //، بی تا، ش 3277، وزیری 1598/5 //، بی تا، ش (2) 3598، وزیری 1715/5.

ن . چ

- تبریز، 1260، (سنگی) ضمیمه خطی ش 817، گوهرشاد 1110/3 // - تهران: بی نا، بی تا (به خط طاهر خوشنویس). 48 ص (سنگی) // - تهران: اسلامیه، بی تا. 24 ص // - شیراز:

موسوی، 1320، 198 ص (با عنوان: رسالات: ترجمه الصّلموه، الفت نامه، آئینه شاهی) // به کوشش محمد علی صفیر. - تهران: افست، 1340، 168 ص (با عنوان: نماز "ترجمه الصّلموه")؛ تهران: ستاد اقامه نماز، 1375؛ تهران: اطلاعات، 1378 // - قم: 22 بهمن، بی تا. 64 ص (با عنوان: نماز یا ترجمه الصّلموه) // - تهران: نور فاطمه، 1361. 76 ص. (با عنوان: ترجمه الصّلموه "نماز") // - تهران: ستاد اقامه نماز استان تهران، 1375، 168 ص. // به کوشش محمود فیضی. - تهران: محمود فیضی، 1362؛ اسلامی، 1373، 75 ص (با عنوان: فرهنگ نماز) // بی جا: محمد بهشتی، 1373. 128 ص (با عنوان: نماز زمان معراج انسان) // با مقدمه نجم الدین علی مقداری اصفهانی. - تهران: فراهانی، 1377 (با عنوان: اسرار نماز) // به اهتمام عبدالحسین فخرزاده. - تهران: ایرانمهر، بی تا، 110 ص. // تحقیق ولی فاطمی. - تهران: پیام آزادی، 1381، 224 ص. (با عنوان: هشت در بهشت: ترجمه الصّلموه) // به کوشش مهدی انصاری. - کاشان: مرسل، 1382، 119 ص. (با عنوان: عرفان نماز) // به کوشش علی اوجبی. - تهران: ساحت، 1384. 103 ص. (با عنوان: بر آستان حضرت دوست).

[24]

ترجمه الصّیام (فارسی)

مؤلف احکام روزه را به اختصار در هشت در گزارش می کند. درهای آن عبارتند از: در اول: در فضیلت روزه؛ در دوم: در اقسام روزه؛ در سوم: در شرایط روزه؛ در چهارم: در معنی روزه و صفت آن؛ در پنجم: در آداب روزه و حرمت ماه رمضان؛ در ششم: در خلل روزه و تلافی آن؛ در هفتم: در فوات روزه و تلافی آن؛ در هشتم: در احکام اعتکاف.

یکم [57]؛ دوم [74]؛ لولوه 127؛ کشف الحجب 117؛ فوائد 636؛ الذریعه 114/4.

ص: 160

آغاز / سپاس و ستایش مر خدای را عزّ و جل که از ماهها ماه رمضان را برگزید سپس موسم روزه این...

انجام / اعتکاف ده روز آخر ماه رمضان برابری می کند با دو حج و دو عمره

ن . خ

نسخ، عصر مؤلف، ش (7) 10177، مرعشی 138/26 //، سده 11، ش 21601، آستا

78/20 //، سده 11، ش (10) 28962، آستا [رویت] //، مهدی، 1187 - 1184،

ش (9) 2632، وزیری 1370/4 //، سده 12، ش (10) 13463، مرعشی 173/34 // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، 1357،
ش 20961، آستا 79/20.

ن . چ

به اهتمام بهمن کریمی . - تهران: بی نا، بی تا، 126 ص. (با عنوان: آیین روزه گرفتن).

[25]

ترجمه الطّهاره (فارسی)

در این رساله مختصر فارسی، مؤلف احکام طهارت را بنابر آنچه از آیات و احادیث استفاده می شود، در هشت در به عدد درهای بهشت
برای فرزندش معین الدّین احمد نگاشته و در ماه محرم 1061 آن را به پایان رسانده است. ابواب آن بدین ترتیب است:

در اول: در فضیلت طهارت و اقسام آن؛ در دوم: در شکر نعمت آب و احکام آن؛ در سوم: در تعداد خبث و کیفیت ازاله آن؛ در چهارم:
در تعداد تَقَث [زایل کردن ناخن و مو

از بدن و از چرک] و کیفیت تطهیر بدن؛ در پنجم: در تعداد حدث و رفع آن؛ در ششم: در کیفیت وضو و فواید آن؛ در هفتم: در کیفیت
غسل و فواید آن؛ در هشتم: در کیفیت تیمّم

و فواید آن.

یکم [54]؛ دوم [71]؛ لولوه 127؛ کشف الحجب 117؛ فوائد 636؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 115/4.

آغاز / منتّ خدای را تقدّست اسماؤه که ارواح مؤمنان را مبدء فطرت...

ص: 161

انجام / از خروج وقت عذرش زایل شود مستحب است که نماز را اعاده کند.

ن.خ

نسخ، نزدیک عصر مؤلف، ش (4) 10177، مرعشی 136/26 //، سده 11، ش

21598، آستا 79/20 //، سده 11، ش 22068، آستا 272/21 //، سده 11، ش (3) 28962، آستا [رویت] //، ش (6) 6398، سپهسالار 419/5 //، عبد الوهاب بن حاجی محمد صادق کاشانی، 1117، ش (7) 1452، الهیات مشهد 600/2 //، مهدی، 1187 - 1184، ش (3) 2632، وزیری 1370/4 //، سده 12، ش (3)

13463، مرعشی 168/34 //، سده 12، ش (1) 1958، الهیات مشهد 995/3 //، سده 12 - 13، ش 19524، گلپایگانی، 844/2 // نستعلیق، احمد صفائی خوانساری، 1357، ش 20958، آستا 80/20.

[26]

ترجمه العقائد (فارسی)

عنوان دیگر: A ترجمه العقائد الدّینیّه

رساله مختصری است در بیان اعتقادات شیعه که از قرآن و گفته های اهل بیت در آن استفاده شده است. فیض این رساله را به سال 1043 در هشت باب تدوین نموده است:

در اوّل: وجود واجب؛ در دوم: وحدانیّت او؛ در سوم: صفات او؛ در چهارم: پیامبری؛

در پنجم: امامت؛ در ششم: معاد؛ در هفتم: احوال محشر؛ در هشتم: بهشت و دوزخ.

یکم [59]؛ دوم [36]؛ امل 306/2؛ لولوه 127؛ کشف الحجب 118؛ فوائد 635؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 117/4.

آغاز / حمد بی حدّ و ثنای بی عدّ خداوند جهان آرای دلگشای را که صوامع قدس آسمان را مزین ساخت

انجام / گو توز شراب می شوی مست / ما را ساقی رباید از دست

ص: 162

نسخ، حسین بن حاجی غیاث، 1058، ش 5785، مرعشی 170/15 // نستعلیق، نور الدین محمد بن محمود حکیم، 1067، ش (8) 4506، سپهسالار 420/3 //، 1069، ش (48) 5180، مجلس 342/14 //، 1073، ش (2) 477، ملک 34/5 // نسخ، عبدالله بن محمد طالب، 1073، ش (1) 12037 مرعشی 399/30 //، محمد سعید بن محمد تقی خاتون آبادی، 1080، ش (5) 4367، مرعشی 367/11 // نستعلیق چلیپا، 1081، ش (23) 4805، مجلس 213/13 // نسخ، محمد شفیع بن محمد مقیم (شاگرد مؤلف)، ک . امیر المومنین نجف ش 2297 (یادداشت‌های عزیز طباطبائی)، نسخه ها 1086/2 //، عصر مؤلف، ش (1) 10177 مرعشی 134/26 //، بین سالهای 95 - 1048، ش (92) 86809، مجلس 389/36 //، محمد نصیر بن محمد صادق محرر، 1090، ش (1) 13465، مرعشی 176/34 // نسخ چلیپا، سده 11، ش (7) 391، سنا 235/1 // نسخ،

سده 11، ش 21595، آستا [رویت] //، سده 11، ش (1) 28962، آستا [رویت] //، 1102 - 1097، ش (5) 4371، دانشگاه تهران 3339/13 //، سید محمد بن حسین طباطبایی، 1106، ش (1) 12070 مرعشی 648/30 // نستعلیق، 1119، ش (2) 5903، مجلس 295/17 // کتابت محمود مؤمن بن اسماعیل طباطبایی، 1119، ش (4) 856، مسجد اعظم 483 // کتابت محمد باقر شریف، 1121، آخوند همدان ش (2) 133، رشت و همدان 1383 // نسخ، 1132، ش (2) 7001، مجلس 2/25 // نستعلیق، سده 12 - 11، ش (17) 8033 (M 251 // نسخ، سده 12، ش (1) 13463، مرعشی 166/34 // نستعلیق، سده 12، ش 9505، مرعشی 258/24 //، محمد شریف، سده 12، ش (1) 1963 ملی 440/4 //، سده 11 - 12، ش 25559، گلپایگانی 845/2 //، سده 12، ش (9) 11522 مرعشی 173/29 //، احمد بن محمد طاهر، 1218، ش (1) 2896، دانشگاه تهران 1744/10 //، محمد علی سبزواری، 1222، ش 29661، آستا [رویت] //، محمد علی بن علی نقی، 1222، ش (2) 16616، آستا [رویت] // کتابت ملا محمد مدعو به محسن بن ابوالحسن کاشانی، 1228 در حیدر آباد، تملک سید ابوالقاسم اصفهانی، الذریعه 117/4 //، حسین بن سید علی خوسفی، 1235، ش (4) 108، نسخه های خطی کتابخانه دیّانی 84 // نستعلیق، سده 12 یا 13، ش (3) 108، نسخه های خطی کتابخانه افشین عاطفی 96 // نستعلیق، 1254، جوادی ش (11) 166، ادبیات تهران 31/3 // نسخ، 1258، جوادی ش (2) 344، ادبیات تهران 31/3 // نستعلیق، 1299، ش (1) 1766، فیضیه 131/3 // نسخ، سده 13، ش (9) 11، آستانه 190 //، سده 11، ش 23414، آستا [رویت] // نستعلیق، سده 13، ش 2448 ف، ملی 586/5 //، لس آنجلس ش (2) 637 M، نسخه ها 685/12 و 11 // نسخ، جوادی ش (7) 205، ادبیات تهران 31/3 //، محمد بن علی اصغر سمنانی، ش (2) 16808، آستا [رویت] // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، 1342، ش 22395، آستا [رویت] //

شکسته نستعلیق، 1370، ش (1) 667، ملی 168/2 //، سده 14، ش 20954، آستا

[رویت] // نستعلیق، بی تا، 25559، گلپایگانی 845/2 //، ش 6050 ضمیمه 4081،

آستا 47/4 // چلیپا، ش (5) 586، عکسی احیاء میراث 177/2 //، ش (2) 1489، مسجد اعظم 519 //، بی تا، ش 3598، وزیری 1715/5 //، بی تا،

ش 18111، گلپایگانی 845/2 // تملک محمد رضا بن سید میرزا یوسف طباطبائی تبریزی، الذریعه 117/4.

ن . چ

به انضمام ترجمه الشریعه - و - ترجمه الصلوه - تهران: بی تا، 1260 ق (سنگی) // به کوشش بهمن کریمی، به انضمام زاد السالکین - و - ترجمه الصلوه - و - الفت نامه - تهران: کانون معرفت، [1331 ش].

[27]

التسنیم

مثنوی است از فیض. گلزار قدس

[28]

تسهیل السبیل بالحجّه فی انتخاب کشف المحجّه (عربی)

عنوان دیگر: منتخب کشف المحجّه لثمره المهجه

کشف المحجّه شامل اندرزهایی است که سید بن طاووس برای فرزندش محمد نوشته و شهرت فراوانی پیدا کرده است. کتاب تسهیل السبیل گزیده ای است از کشف المحجّه با افزودگیهایی از فیض که آن را در دو فن فراهم آورده است. فنّ اول: متعلّق به علم؛ فنّ دوم: متعلّق به عمل.

فیض این کتاب را در 900 بیت در سنه 1040 تدوین نموده است.

ص: 164

یکم [38]؛ دوم [42]؛ لولوه 126؛ روضات 92/6؛ کشف الحجب 122؛ فوائد 635؛ ایضاح 287/1؛ الذریعه 205/20؛ 182/4.

آغاز / الحمد لله الذی سهّل السبیل و اوضح الدلیل و ان کان اکثر الناس عن المحجه لفی تضلیل...

انجام / فمن اورد علیک ما ینقض هذا الاصل فلا تقبله و جزّد باطنک لذلك ترى برکاته عن قریب و تقوز مع الفائزین.

ن . خ

نسخ، 1059، ش 15719، گلپایگانی 928/2 //، عقیل بن رکن الدین مسعود حسینی کاشانی، مقابله 1075، ش 2312، مرعشی 293/6 //، محمّد صادق طباطبایی، سده 12، ش (1) 998، مجلس 264/23 // نستعلیق، علی بن احمد رشتی، 1270، ش (3) 364، نسخه های خطی دانشگاه تهران، 177/2 //، بی تا، ش 3521، آستا [رویت] //، ش 2376، فیلمها 365/1.

ن . چ

به انضمام تحف العقول ابن شعبه . - تهران: بی نا، 1303 ق . (سنگی) // تحقیق موسسه ال بیت . - تهران: موسسه البحوث و التحقیقات الثقافیه، 1407 . 60 ص .

[29]

تشریح العالم (عربی)

مؤلف این اثر را در تشریح عالم در دو مقاله به سال 1090 نگاشته است. و در آن به بیان هیأت عالم، اجسام، ارواح و کیفیت آنها و حرکات افلاک، عناصر و انواع بسائط و مرکبات

در ضمن سه هزار بیت می پردازد.

یکم [23]؛ دوم [60]؛ لولوه 124؛ روضات 92/6؛ کشف الحجب 123؛ فوائد 636؛ ایضاح 290/1؛ الذریعه 189/4.

ص: 165

آغاز / بسمله، الحمد لله... فيقول... محمد بن مرتضى المدعو بمحسن... ان في خلق السموات و الارض لايات للمؤمنين.

انجام / هذا ما يهتدى به الانسان... وقد تم لثلاث... والحمد لله اولا و آخرا.

ن . خ

نستعليق، مؤلف (فيض)، 1090، مشكوه ش 349، دانشگاه تهران 859/ (1) 3 //، شجاع الدين محمد مشهدى بن سلطان حيدر رضوى، 1114، ش 15718، آستا [رويت] // نسخ، بى تا، ش 609، آستا 218/4. آغاز/ السفر الرابع و كون رجحان الكف ردعا عن...

[30]

التطهير (عربى)

عنوان ديگر: A: التطهير فى تهذيب الاخلاق B تطهير السر C

تطهير القلوب

منتخبى است از كتاب "النخبة" در بيست و يك باب در چگونگى زدودن باطل از صفات رذيله و كسب نمودن صفات و اخلاق پسندیده كه فيض آن را در پانصد بيت نگاشته است.

يكم [9]؛ دوم [55]؛ لولوه 123؛ روضات 545؛ قصص 253؛ كشف الحجب 125؛ فوائد 636؛ الذريعه 201/4.

آغاز / بسمله. الحمد لله الذى طهر قلوب اوليائه من رذائل الاخلاق. اما بعد فهذه رساله فى بيان...

انجام / و نفى الخواطر فانها شاغله و اكل الحلال و الذكر الدائم و التسليم له تعالى فى كل حال و الله الموفق و المعين.

ن . خ

شكسته نستعليق، نصيرالدين سليمان بن علم الهدى، 1140، ش (5) 3818، مجلس 1842/

ص: 166

(4) 10 // نسخ، 1290، ش (12) 1401، مرعشی 177/4 (B) // نستعلیق، حسین بن محمد جواد حسینی، 1204، ش 196، نسخه های خطی مدرسه صدر بازار، 138/1 (آغاز/ قال به فسخ الغرائم و نقض الهمم لما هممت فحیل بینی...) // نسخ، غلامعلی، 1276، ش (4) 13457، مرعشی 149/34 // نستعلیق، محمد بن محمد باقر کاشانی، 1291، ش (8) 3594، دانشگاه تهران 2606/12 (C) // نسخ، سده 13، ش 3262، مجلس 867/ (2) 10 //، احمد بن ملا عبدالرحیم قزنجائی اندری، 1304، ش (4) 1044، الهیات مشهد 211/2.

ن . چ

در تهران چاپ شده است. الذریعه 201/4.

[31]

تفسیر آیه امانت (فارسی)

از فیض کاشانی در مورد تفسیر آیه کریمه "عرض امانت": إنا عرضنا الأمانة على السموات والأرض والجبال فأبين أن يحملنها وأشد مَقْن منها وحمَلها الإنسان إِنَّه كان ظَلوما جَهولا (احزاب/ 72) سؤال می شود. او در این رساله کوتاه به تفسیر آیه مذکور می پردازد.

یکم [88]؛ الذریعه 324/4.

آغاز / اما بعد؛ از تفسیر آیه کریمه عرض امانت سوال کرده بودند، جواب آن موقوف...

انجام / کما ورد در حضيض قعر جحيم وعذاب اليم مانند... والاشارات الربانية والتنبیهاات و النبويه والعلم عند الله.

ن . خ

نسخ، 1091، ش (5) 1439، فیلمها 601/1 //، سده 13، ش (5) 3262، مجلس 870/

ص: 167

(2) 10 //، محمد علی بن عبد الخالق مصاحبی نائینی (متخلص به عبرت)، 1338، ش (2) 4702، مجلس 85/13 //، بی تا، ش (3) 1712، مجلس 9(1)/248.

[32]

تقویم المُحسنین (عربی)

عنوان دیگر: A احسن التقویم

این کتاب در شناخت نیک و بد ساعات و ایام نگاشته شده و مؤلف در آن کوشیده باورهای مردم را درباره خوب و بد یا سعد و نحس زمانها مورد بررسی قرار دهد. اقوال و باورهایی که پشتیبان حدیثی دارند، شرعی و معتبر شناخته می شوند و آنچه را در خارج این چارچوب قرار می گیرد، تخمین و حدسیات منجمان شمرده می شوند و غیر قابل اعتنا.

کتاب در یک مقدمه و یک فصل، 16 جدول، یک تکمله، نصیحت و خاتمه تدوین شده و مؤلف آن را برای روشن شدن توده مردم از عبارات خرافی تقویم المنجمین سید

منجم محمد لاهیجی نوشته است. فیض نخست این کتاب را تقویم المحسنین و سپس احسن التقویم نامید.

روضات 92/6؛ کشف الحجب 26؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 400/4.

آغاز / بسمله. الحمد لله الذي خلقنا في احسن التقويم و هداانا للدين القويم... انجام / فافزعوا الى الله عز و جل ثم ارجعوا اليه...

ن . خ

نسخ، محمد طاهر بن سید علی ابو الوفائی حسینی شیرازی، 1085، ش (3) 6844، مرعشی 78/18 //، سده 11، لس آنجلس M(1) 1501، نسخه ها 738/12 و 11 // نستعلیق، سده 12، ش (4) 5887، دانشگاه تهران 132/16 // نسخ، سده 12، ش (1) 2038 ع، ملی 131/11 // کتابت عباسعلی اسدآبادی، 1219، ش (3) 1602 ع، ملی 134/10 // نسخ،

محمد علی بن علی نقی، 1222، ش (4) 16616، آستا [رویت] // نستعلیق، محمد علی

ص: 168

سبزواری، 1222، ش 29664، آستا [رویت] // نسخ، علی محمد بن کلبعلی، ش 1792، گلپایگانی 1024/2 //، محمد حسین جویمی، 1249، ش 111، ملی فارس 96/1 // نستعلیق، 1251، ش (6) 94، جوادیه 82 // کتابت سده 13، ش (1) 7188، مجلس 453/19 // نستعلیق، سده 13، ش 2/11866، مرعشی 133/30 // سده 14، ش (5) 549، هزار و پانصد 265 // نسخ، علی اصغر بن ابی الفتح حسینی مرعشی، بی تا، ش (2) 8686، دانشگاه تهران 199/17 //، بی تا، ش 1658، آستا [رویت] //، بی تا، رشت

ش (1) 22، رشت و همدان 1196 //، بی تا، ش (8) 274، طبسی حائری 139/1 //، بی تا، ش 19523، گلپایگانی 1024/2 //، بی تا، هفتاد و سه نسخه با ارزش، میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم 745.

ترجمه

محمد عباس بن محمد بیک متخلص به ناسخ قاجار به درخواست حاجی محمد سعید بن لطف الله آن را با عنوان تقویم سعیدی ترجمه نموده است. گویا از این کتاب، ترجمه دومی توسط مترجمی ناشناس در سده 12 نیز صورت گرفته است.

ن. خ شکسته نستعلیق، 1127، ش (1) 3095، ملک 211/6. آغاز/بسمله. حمدی که منجمان حکمت ایجاد و مستخرجان نجوم... انجام/ و باز دیگر ارزانی یابد. // نستعلیق، سده 12، ش (4) 5904، دانشگاه تهران 142/16 // شکسته نستعلیق، 1195، ش (2) 11449، مجلس 438/19 (مترجم ناشناس) آغاز/ الحمد لله الذی خلقنا فی... اما بعد

چون می دیدم که جمع کثیر از خواص... انجام/ و به سوی او در همه کاری مرجع و مآب، تمام

شد. // نستعلیق، سده 12، ش (1) 5887، دانشگاه تهران 132/16. (مترجم ناشناس) آغاز/ سپاس و ستایش مختص خداوندی است که خلق [کرد] ما را در نیکوترین خلقها... انجام/ اهمال مکنید به عمل کردن به این احادیث و اخبار و الله الموفق المرشد... فی کل الامور و المآب //، سده 12 - 13، ش (1) 558، نوریخ 236/3 //، حسن بخش، سده 13، ش 1108، طبسی حائری 138/1 //، بی تا، ش (1) 4661، دانشگاه تهران 3613/14 (مترجم ناشناس) آغاز/ حمد و سپاس خداوندی را که آفرید ما را در احسن تقویم... انجام/ چه این اخبار نورشان درخشنده است.

ن. چ

-. بمبئی: چاپخانه اسلام، 1302 ق. (سنگی) // به ضمیمه مسار الشیعه و رساله صیغ العقود ملا محمد جعفر و ملا محمد یوسف استرآبادی -. تبریز: بی تا، 1313 ق. (سنگی) // -. همانجا: بی تا، 1315 ق. با ترجمه فارسی بین سطور. (سنگی).

[33]

تنفیس الهموم

مثنوی است از فیض. گلزار قدس

[34]

تتویر المواهب (عربی)

تعلیقہ ای است بر کتاب المواهب العلیہ منسوب بہ کاشفی (م. 910). فیض در این اثر سه ہزار بیت می کوشد آن مواردی را کہ در تفسیر آیات و شأن نزول مخالف عقاید امامیہ است، روشن نماید.

یکم [30]؛ دوم [91]؛ لولہ 125؛ کشف الحجب 145؛ فوائد 636؛ ایضاح 335/1؛ الذریعہ 471/4.

[35]

ثناء المعصومین (عربی)

عنوان دیگر: A: دوازده امام B: الصلوات و التّحيّات

رساله مختصری است در ثنا و صلوات بر ائمه معصومین - علیهم السلام - کہ در آن برخی از محامد و بزرگواریهای ایشان بیان شده است. مؤلف این رساله شصت بیت را همسان التّحیه خواجه نصیر بلکه والاتر از آن می داند.

علم الهدی نیز رساله ای با نام الصّلوات و التّحيّات دارد.

یکم [49]؛ ریحانه 376/4؛ الذریعہ 86/15، 86/5، 16/5، 392/2.

ص: 170

آغاز / اللهم اجعل شرائف صلواتك و نوامی بركاتك و قوائم رحمتك و اطائب تسليماتك على عبدك...

انجام / اللهم عجل فرجهم و اوسع منهجهم... و اجعلنا من اعوانه و انصاره المساعين في حوائجه و الذابين عنه و المستشهدين بين يديه.

ن . خ

نسخ، ياقوت بن عبد الله حيدر آبادی، 1069، تملك سيد ابو القاسم رياضی خوانساری، الذريعه 16/5 //، سده 11، ک . لس آنجلس ش (8 M 1501)، نسخه ها 739/12 و 11 //، بی تا، ش 7531، گلپایگانی 1097/3.

ن . چ

به کوشش ابوالفضل حافظیان در «میراث اسلامی ایران»، دفتر چهارم، صص 49 - 58.

[36]

جلاء القلوب (عربی)

عناوین دیگر: A جلاء العیون B

اذکار القلوب C ذکر خفی D

رساله آداب الذکر E القول السدید

این اثر در فضیلت ذکر و انواع آن در شش فصل تدوین شده است. مؤلف بر این باور است که به جای آوردن ذکر و دوام بر آن، محبت باری تعالی را به ارمغان می آورد. فصول

ششگانه کتاب عبارتند از:

الفصل الاول: فی الحث علی الدوام الذکر؛ الفصل الثانی: فی ان الذکر و الحب متلازمان؛ الفصل الثالث: فی ان المحبه علی مقامات؛
الفصل الرابع: فی بیان کمال المحبه؛ الفصل الخامس: فی ان محبه الله فی عرضه المزید؛ الفصل السادس: فی الانموذج

من اشعار المحبه.

ص: 171

یکم [22]؛ دوم [19]؛ لولوه 124؛ روضات 92/6؛ کشف الحجب 157؛ فوائد 635؛ ایضاح 363/1؛ الذریعه 210/17، 125/5.

آغاز / یا من به السلوی و الیه المشتکی لا تخلنا من ذکرک و لا تحررنا من زلفاک و انسنا بالذکر الخفی...

انجام / اللهم نور ظاهری بطاعتک و سری باستقلال اتصال حضرتک یا ذاالجلال والاکرام بمتنک و جودک.

ن . خ

نسخ، 1100، ش (5) 5681، مرعشی 79/15 (B) // نستعلیق، سلیمان بن علم الهدی محمد کاشانی، اوایل سده 12، ش (20) 8231، دانشگاه تهران 66/17 // نسخ، محمد شفیع

بن علی نقی ابهری، 1124، ش (3) 2982، مجلس 291/19 (C) // نستعلیق، محمد مفید

بن محمد سعید لاهیجی، 1133، ش (5) 13420، مرعشی 49/34 // شکسته نستعلیق،

محمد زمان بن کلبعلی متطیب خراسانی، ش (169) 4057، ملک 1023/7 (D) // نستعلیق، بی تا، ش 9054، ضمیمه 605، آستا [رویت] //، تملک شیخ محمد سلطان

المتکلمین، الذریعه 125/5 (E).

ن . چ

-. قم: بقیه الله، 1377، 60ص. (با عنوان: اذکار القلوب با ترجمه)

[37]

جواب من سأل من کیفیه علم الله - سبحانه - قبل الایجاد(عربی)

عناوین دیگر: A

جواب عن السؤال فی کیفیه علم الله B جواب الابهری

C

جواب مسأله من ابهر D رساله فی الامکان و الوجوب

فیض این رساله را در پاسخ سؤال یکی از فضلاى ابهر در باره کیفیّت علم باری تعالی

ص: 172

به موجودات قبل از وجود آنها نگاشته است. وی اصل شبهه را در این مورد بررسی و سپس به صورت مستدل پاسخ می دهد.

ریحانه 376/4؛ الذریعه 172/5.

آغاز / کتب بعض الافاضل من سگان ابهر... لقد سألت ايها الاخ العزيز اعزك الله في الدارين...

انجام / وسعه دقته و فوق كل ذي علم عليم و کتب هذه...

ن . خ

نسخ، 1091، ش (4) 1439، فیلمها 601/1 (A) //، سده 11، ش 18352، آستا

[رویت] (D) // شکسته نستعلیق، نصیر الدین سلیمان (محسن)، 1140، ش (6) 3818، مجلس 1842 / (4) 10 // نستعلیق، علی بن احمد رشتی، 1270، نسخه ها، 178/2 // نسخ، غلامعلی، 1276، ش (5) 13457، مرعشی 150/34 //، 1290، ش (6) 1401، مرعشی 175/4 (C) //، سده 13، ش (4) 3262، مجلس 870 / (2) 10 //، احمد بن ملا عبدالرحیم قزنجائی اندری، 1304، ش (3) 1044، الهیات مشهد 210/2 //، بی تا، ش 6435، گلپایگانی 1313/3 // تملک کتابخانه ملا محمد علی خوانساری در نجف، الذریعه 172/5 (B).

[38]

جهاز الاموات (عربی)

عنوان دیگر: A مسائل احکام الجنائز مع الاشارة الى دلائلها B رساله فی الجنائز (فوائد)

در احکام مهم اموات و کفن و دفن اموات می باشد. این رساله مختصر با اشاره به ادله مسائل و اختلاف علما در دوازده فصل کوتاه تدوین شده است به این ترتیب: فی المرض؛ الوصیه؛ الاحتضار؛ التغسیل؛ التحنيط؛ التکفین؛ التشیيع؛ الصلاة؛ الدفن؛ اللواحق؛ التعزیه و العیاده عن المیت.

ص: 173

یکم [74]؛ دوم [89]؛ لولوه 129؛ کشف الحجب 168؛ کشف الاستار 202/3؛ فوائد 636؛ الذریعه 298/5.

آغاز / الحمد لله الذى جعل كل نفس ذائقه الموت ليتوفوا اجورهم والصلاه

انجام / بشرط ان لا يكون منافيا للشرع للامر به فى الايه و ترتب الاثم على تبديلها.

ن . خ

نسخ، حسین بن منصور سبزواری، 1067، ش (3) 4677، مرعشی 263/12 //، علم الهدی، 1097، ش (4) 8230، دانشگاه تهران 63/17 (A) (آقا بزرگ نسخه ای با تاریخ کتابت 1057 به خط علم الهدی در مجموعه مشکوه معرفی می کند که احتمالاً همین نسخه است) //، سده 11، ش (2) 1262 ع، ملی 251/9 // شکسته نستعلیق بی نقطه و چلیپا، 1107، ش (2) 5747، ملک 17/9 // نسخ، سده 12، ش (3) 8125، سپهسالار 131/4.

[39]

الحقّ المبین فی کیفیّه التّفقه فی الدّین (عربی)

مؤلف، این رساله را در چگونگی فراگرفتن دین و تکلیف انسان در اختیار آن، در یک مقدمه، مقصد و خاتمه به سال 1068 در ضمن 250 بیت نگاشته است. وی مراجعه کنندگان را برای بسط بیشتر کلام، به سایر کتابهایش همچون الاصول الاصلیه، تسهیل السبیل و سفینه النجاه حواله می دهد. آقا بزرگ چند نسخه از آن را با عنوان الافق المبین رؤیت کرده است. (الذریعه 261/2)

یکم [36]؛ دوم [53]؛ امل 305/2؛ لولوه 126؛ کشف الحجب 197؛ فوائد 635؛ الذریعه 38/7.

آغاز / الحمد لله رب العالمین والصلاه على رسول الله واهل بيته، اما بعد فيقول خادم علوم الدين...

ص: 174

انجام / و المسمى بتسهيل السبيل والله يقول الحق ويهدى السبيل والحمد لله اولاً وآخراً.

ن . خ

نسخ، 1059، ش 15719، گلپایگانی 1634/3 //، علم الهدی بن فیض کاشانی، 1075، خانقاه احمدیه ش (3) 90، نسخه ها 221/5 //، سده 12 - 11، وقفی حکمت ش (1) 236، ادبیات تهران 53 // نستعلیق، 1102، ش 3335، گلپایگانی 1634/3 //، محمد مفید بن محمد سعید لاهیجی، 1133، ش (2) 13420، مرعشی 47/34 // نسخ، 1136 (کتابت در قم، حین محاصره افغان)، ش (1) 1505، گلپایگانی 261/2 // شکسته نستعلیق،

1136، ش 23629، گلپایگانی 1634/3 // نستعلیق، 1137، ش (1) 4377، مجلس 87/12 //، یونس بن عبدالله آشتیانی قمی، 1232، ش (2) 2792، مرعشی 355/7 //، محمد شریف حسینی گلپایگانی، 1253، ش 23352، آستا [رویت] // نسخ، 1265، ش (2) 1837، ملک 377/5 // نستعلیق، علی بن احمد رشتی، 1270، ش (4) 364، نسخه ها 177/2 // نسخ، ملا فرج الله بن ابراهیم تبریزی، 71 - 1270، ش (2) 8778، مرعشی 310/22 //، علی بن محمد علی حسینی، سده 13، ش (3) 9522، مرعشی 275/24 .

ن . چ

در الاصول الاصلیه به کوشش میر جلال الدین محدث ارموی . - تهران: بی نا، 1349.

[40]

الحقایق (عربی)

عنوان دیگر: A

الحقایق فی اسرار الدین B الحقایق فی محاسن الاخلاق

این اثر عربی از آخرین تألیفات فیض است و کتابی است جامع و مختصر در بیان اخلاق حمیده و ذمیمه و اعمال نیک و بد، مبنی بر قواعد عقلی و مآثورات شرعی. مؤلف در این کتاب به بیان اصول ملکات فضایل و رذایل و آداب عبودیت و اسرار عبادت می پردازد.

ص: 175

کتاب در شش مقاله، و هر مقاله مشتمل بر ابواب و فصولی است به این ترتیب:

مقاله اول: در علم و عقاید و معرفت نفس؛ دوم: در بیان مساوی اخلاق و کیفیت تهذیب؛ سوم: در نکوهش دل‌بستگی به دنیا و مال و جاه دوستی؛ چهارم: در بیان مکارم اخلاق؛ پنجم: در اسرار عبادت؛ ششم: در اعمال صالحه از تفکر و تدبّر و محاسبه و مراقبه و توبه و آداب دوستی و معاشرت.

فیض این گزیده را از اثر معروف خود المحجّه در سال 1090 تلخیص نموده است.

یکم [15]؛ دوم [15]؛ لولوه، 123؛ روضات، 91/6؛ الذریعه 28/7؛ مرعشی 32/4.

آغاز / الحمد لله الذی نور قلوبنا بنور الایمان و عرفنا من اسرار الحدیث و القرآن و الصلاه و السلام علی محمد سید المرسلین...

انجام / و لنختم الکلام الحامدین لله مصلین علی نبیه و اهل بینه علیه و علیهم الصلاه و السلام و الحمد لله رب العالمین.

ن . خ

نسخ، علم الهدی، کتابت از روی نسخه مؤلف، ش 5842، سپهسالار 321/4 // ، 1090، ش 13471، مرعشی 189/34 (نیمی از نسخه از آخر افتادگی دارد) //، نور الدین محمد بن مرتضی، 1091، ش 392، مشکوه 660/1 (1) 3 //، محمد رضا، 1093، (تملک علم الهدی)، ش 220، سنا 103/1 //، محمد امین بن عبد الوهاب، 1093، ش 1541، الهیات مشهد 682/2 //، سده 11، ش 31/12، مرعشی 391/30 // کتابت

سده 11، ش 640، هزار و پانصد 116 // نسخ، موسی بن عزیز الله طالقانی، 1084 (؟) [سده 11]، ش 5362، مجلس 270/16 //، 1098، ش (2) 848، گوهرشاد 1150/3 // محمد تقی، 1100، ش 1798، فیضیه 99/1 //، کریم بن میر عبد الرحیم حسنی، 1104، ش 170، حجّتیّه 56 //، 1104، ش 15767، آستا [رویت] //، 1105، ش 6435، دانشگاه تهران 265/16 //، محمد بدیع، 1108، ش 9576، مرعشی 314/24 //، ابو الحسن بن محمد حکیم رضوی، 1115، ش 1639، فیضیه 99/1 //، صفر

1117، ش 5995، آستا 407/6 //، عبد الله بن محمد کاظم، 1199، ش 591، طبسی حائری 188/1 //، 1120، ش 23207، آستا [رویت] //، صدرالدین محمد بن سلیمان الموسوی، 1128، ش 2185، وزیری 1195/4 //، محمد سعید بن ذوالفقار، 1129، ش (1) 221، ملی فارس 193/1 // نسخ، 1131، تملک حاج سید مهدی روحانی،

ص: 176

آشنایی با، دفتر اول /447 //، 1132، ش 300، نسخه های خطی مدرسه امام صادق قزوین، میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم 595 //،
ظهیرالدین محمد الحسینی الحافظ، 1135، ش 1223، مرعشی 33 - 32/4 //، 1141، ش 6237، گلپایگانی 1640/3 //، بی تا
(تاریخ وقف 1142)، تملک واعظ زاده خراسانی، مقالات کنگره کتاب [در حال چاپ]

// ونستعلیق، 1147، آخوند همدان ش 468، رشت و همدان 1322 //، محمد

حسن بن عبدالکریم، 1150، ش 2602، احیاء میراث 91/7 // کتابت 1166، تملک کتابخانه رضوی، الذریعه 28/7 // نسخ، علی اصغر
بن محمد حسین سمناوی، 1170، ش 23258، آستا [رویت] //، 1177، ش 5995 ض 839، آستا 407/6 //، محمد

هادی، 1191، ش 1270، سپهسالار 320/4 // نستعلیق، ابن محمد معصوم، 1196، ش (1) 10035، آستا [رویت] //، صادق نوری
مازندرانی، 1197، ش 7625، آستا 407/6 // نسخ، 1198، ش 2176، ملک 263/1؛ انجام/ فارح المیک فقری و فاقتی... و صار تاریخ
ختمه (ختمنا) // کتابت سده 11 و 12، ش 2723، مسجد اعظم 155 //، 1201،

ش 296، کتابخانه میبدی، 33/2 //، 1202، ش 26073، آستا [رویت] //، محمد

بن علی اصغر بیرجندی، 1205، ش 26179، آستا [رویت] //، سده 12، ش 19905، آستا [رویت] //، محمد علی بن محمد جعفر،
سده 12، ش (1) 3619ع، ملی 200/16

//، سده 12، ش 26853، آستا [رویت] // نستعلیق، سده 12، ش 1032ع، ملی 34/9 // نسخ، محمد مومن بن غلام علی بن ابی
طالب، سده 12، ش (1) 471، ملی 393/7 //، سده 12، ش 13483، مرعشی 108/34 (نیمی از نسخه از آخر افتادگی دارد) //
نستعلیق، سده 12، لس آنجلس M173، نسخه ها 17/12 و 11 // نسخ، 1214، ش 191، هیات تهران 542/1 //، عبدالحی بن
محمد اسماعیل، 1215، ش 4561ع، ملی 193/19 //، 1218، ش 507، گوهرشاد 614/2 //، احمد بن فضل الله الحسینی جیلانی،
1234، هفتاد و دو نسخه با ارزش، میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم 741 //، محمد حسین فریدنی، 1236، ش 2494، ملک 263/1 //
کتابت 1237، ش (1) 1195، مسجد اعظم 500 // نسخ، عبد العظیم بن حسین کاشانی، 1241، ش 5797، سپهسالار 320/5 //،
عبد الحمید بن محمد رضا تفریسی، 48 - 1245، ش (4) 10216، مرعشی 188/26 //، زین العابدین محمد بن عبدالکریم، 1248،
ش 3264، عمومی اصفهان 242/1 // نستعلیق، 1259، ش؟، گلپایگانی 1640/3 // نسخ، نیمه اول سده 13، ش 155، کتابخانه آیه الله
جلیلی 106 // نستعلیق، محمد طاهر بن محمد صالح حسینی مازندرانی، 1252، ش (5) 2949، دانشگاه تهران 1832/10 //،
مصطفی بن حاج ملا احمد خوینی، 1256، ش (2) 1598، عکسی احیاء میراث، 470/4 //، 1260، ش 18117، آستا [رویت] //
نسخ، 1262، ش 6436، آستا 407/6 //، 1264، ش 611، مدرسه مروی تهران 127 // نستعلیق، محمد خلیل بن حسین قاننی،
1265، ش 81،

کتابخانه دینانی 67 // نسخ، حسن بن محمد خوانساری، 1266، ش 1187 ع، ملی 172/9 //، عبد الله بن محمد خوانساری، 1267، ش (1) 8299، دانشگاه تهران 101/17 //، زین العابدین بن عبدالله خراسانی مشهدی، 1268، خیرات خان ش 95، رشت و همدان 1741 //، 1270، ش (3) 208 ج، هیات تهران 183/1 //، 1271، ش 25119، آستا [رویت] //، رجب 1275، ش (7) 945، ملک 219/5 // کتابت 1279، تملک آقای وصال ش 12، نسخه ها 291/5 // محرم 1285، کتابت اسماعیل بن حاجی مقیم سمنانی سرخه ای، ش (1) 8265، دانشگاه تهران 93/17 // نسخ، نایب الصدر، رجب 1297، ش (1) 1418، دانشگاه تهران 90/8 //، ابوالفضل ساروی، سده 12، ش 26109، آستا [رویت] //، سده 13، ش 2881، احیاء میراث 322/7 //، سده 13، ش 272، مؤسسه بروجردی، دفتر اول 157، میراث مخطوط 21 // نستعلیق، سده 13، ش 199، طبسی حائری 188/1 // نسخ، سده 13، ش 3343، احیاء میراث، 330/8 //، سده 13، ش 48 د، هیات تهران 542/1 //، (موقوفه احمد میرزا 1330)، ش 8146، آستا 407/6، بی تا، ش 3168 ع، ملی 284/14 // نستعلیق، بی تا، ش 3525، آستا 406/6 // نسخ، بی تا، ش 3462، آستا [رویت] //، ابن مرحوم محمد حسین ابوالقاسم، بی تا، ش 4952، مجلس 224/14 //، بی تا، آخوند همدان ش 258، رشت و همدان 1322 (آغاز و انجام افتاده) //، بی تا، ش 4454 ع، ملی 70/19 // بی تا، ملی فارس ش (1) 686 انجام/ فی نفسه مکروه من اهدی القسمین و یقوی اتصاله فی قلبه تحراق قلبه بسبب استعاره //، تملک حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با چند نسخه خطی، 138/1 //، ش 340، مدرسه حجتیه 56 //، حسینیه شوشتریها ش 227،

نسخه ها 798/12 و 11 //، تملک اسد الله خاکپور، نسخه ها 566/7 //، تملک علی اکبر فیاض ش (1) 99، نسخه ها 699/7 //، ش 591، کتابخانه طبسی حائری، نسخه پژوهی، 130/1 //، ش 199، کتابخانه طبسی حائری، نسخه پژوهی، 118/1 //، ش 21، کتابخانه آیه الله بروجردی در قم، نسخه پژوهی 68/1.

ترجمه

ترجمه الحقایق / نورالدین محمد بن مرتضی کاشانی در 24 ربیع الاول 1098 ق.

ن . خ نسخ، 1111، ش 16311، مجلس 58/6 //، سده 12، ش 5796، سپهسالار 408/3 // نستعلیق تحریری، سده 12، متعلق به آقای میناسیان (رضوان)، تصویر نسخه در اختیار آقای عبدالله غفرانی است // نسخ و نستعلیق، سید هاشم بن حسن موسوی، 1256، ش (2) 538، احیاء میراث 173/2 //، عبدالله بن ابی الحسن بن محمد علی نوری، 1269، ش 550، مسجد اعظم 76 //، سده 13، ش 8855، گلیپایگانی 839/2.

ص: 178

ن . چ به کوشش عبدالله غفرانی . - تهران: کنگره بین المللی فیض کاشانی، 1387.

ترجمه الحقایق / شمس الفصحاء میرزا محمد محیط قمی . - [تهران]: بی نا، 1299، 1317 ق (سنگی).

حقایق / محمد باقر ساعدی . - تهران: کتابخانه شمس، 1381 ق (2 ج) 307 + 304 (چاپهای متعدد). مترجم گزیده ای نیز از این اثر با عنوان اخلاق حسنه فراهم آورده است با این مشخصات: تهران: پیام آزادی، 1362، 275 ص. (چاپ دهم: 1371)

تقریظ

سید ابراهیم بن میر معصوم قزوینی (ف . 1149) به سال 1126 الذریعه 280/7.

ن . چ

کاتب میرزا صادق بن میرزا اکبر طباطبائی . - بی جا: بی نا، 1282ق. 185 ص (سنگی) // به ضمیمه قره العیون - و - مصباح الانظار . - تهران: بی نا، 1299، 275 ص . (سنگی) // به کوشش ابراهیم المیانجی . - همانجا: مکتبه الاسلامیه، 1378 ق . 554 ص // . - بی جا: دارالکتاب العربی، 1399 ق . 555 ص . // به کوشش محسن عقیل . - قم: دارالکتاب الاسلامی، 1410، 1426ق. 536 ص .

[41]

الْخُطْبُ فِي الْجُمُعَاتِ وَالْأَعْيَادِ وَ مَوَاطِنِ أُخْرَى (عربی)

فیض، حدود صد خطبه از سخنان ائمه معصومین - علیهم السلام - و بزرگان دین در مورد اعیاد و روزهای جمعه گردآوری کرده و آن را به گونه ای تنظیم و تدوین نموده که در

خور فهم مردم روزگارش باشد. مؤلف این اثر را به سال 1067 در ضمن 3500 بیت ارائه نموده است.

یکم [48]؛ دوم [32]؛ لولوه 127؛ کشف الحجب 433؛ الذریعه 185/7.

ن . خ

نسخ، علم الهدی، 1073، ش 9599، دانشگاه تهران 433/17 //، سده 11، مشکوه ش

ص: 179

عکسی احیاء میراث 79/2.

[42]

خلاصه الاذکار (عربی)

عنوان دیگر: A

خلاصه الاذکار و اطمینان القلوب

مؤلف بر این باور است که بر بنده واجب است که روز و شب در ذکر خدای تعالی باشد و جز خدای به کسی دیگر نپردازد و آنچه او می کند ذکر حق باشد و غیر از ذکر فکری نداشته باشد. لذا بر آن می شود مجموعه ای از اذکار و ادعیه که در کتاب و سنت در حالات مختلف روز و شب خوانده می شود فراهم آورد. این کتاب مشتمل بر یک مقدمه و دوازده فصل و یک خاتمه است. به این ترتیب:

المقدمه: فی فضیله الذکر و اقسامه؛ الفصل الاول: فیما يتعلّق بما بین طلوع الفجر الی طلوع الشمس؛ الفصل الثانی: فیما يتعلّق بما بین طلوع الشمس الی الزوال؛ الفصل الثالث:

فیما يتعلّق بما بین الزوال الی انتصاف اللیل؛ الفصل الرابع: فیما يتعلّق بما بین انتصاف اللیل الی طلوع الفجر؛ الفصل الخامس: فیما يتعلّق بالجمعه و سائر الحنفیات؛ الفصل السادس: فیما يتعلّق بالتزویج؛ الفصل السابع: فیما يتعلّق بالعادات؛ الفصل الثامن: فیما

يتعلّق بالحوادث؛ الفصل التاسع: فیما يتعلّق بالمطالب؛ الفصل العاشر: فیما يتعلّق بالشهور

و السنین؛ الفصل الحادی عشر: فیما يتعلّق بالسفر؛ الفصل الثانی عشر: فیما يتعلّق بالموتی؛ الخاتمه: فی فوائد مهمّه.

فیض این اثر را در دو هزار و سیصد بیت به سال 1033 به اتمام رسانده است.

یکم [42]؛ دوم [18]؛ هدیه العارفین 6/2؛ امل 305/2؛ لولوه 126؛ روضات 93/6؛ کشف الحجب 206؛ فوائد 635؛ الذریعه 211/7.

آغاز / بسمله، اما بعد الحمد والصلاه، فیقول جامع کتاب خلاصه الاذکار و...

ص: 180

نستعلیق، فیض کاشانی (مؤلف)، ش 1195 ع، ملی 183/9 //، رضی الدین محمّد بن محمّد امین اصفهانی، 1072، ش (3) 3481،
مرعشی 277/9 (A) // نسخ، احمد بن محمّد محسن، 1074، ش 5836، مرعشی 219/15 (A) //، حسین بن منصور سبزواری،
1076، ش (2) 4677، مرعشی 263/12 //، اشرف، 1077، ش 15496، آستا [رویت]

//، محمّد سعید عربشاهی، 1086، ش 23036، آستا [رویت] //، 1091، تملک سید مهدی روحانی، آشنایی با 446/1 //، محمّد
طاهر ابهری، 1087، ش 1645، گلپایگانی 1725/3 // نسخ و نستعلیق، محمّد نصیر معلّم، 1093، ش (1) 3437، احیاء میراث 415/
8 // نسخ، کتابت عصر مؤلف، ش 458، کتابخانه میبدی 138/2 // نستعلیق،

محمّد شفیع بن شرف الدّین طباطبایی، 1095، ش 10826، مرعشی 247/27 // نسخ، 1096، ش 9003، دانشگاه تهران 271/17 //،
محمّد سنجر بن محمّد کاظم، 1097، ش 13481، مرعشی 207/34 //، احمد بن حسن بن محمّد بن یحیی، 1097، ش 2562، احیاء
میراث، 55/7 //، میرزا محمّد حسینی، 1099، ش 3835، وزیری 1815/5 //، بایزید بن نظام الدین عبد الرزاق بسطامی، 1099، ش
3810، دانشگاه تهران 2792/12 //، محمّد بن اللحسانی، 1099، ش (1) 5747، ملک 17/9 //، سده 11، ش 13538، مرعشی
349/34 (با نسخه مؤلف مقابله شده) //، سده 11، ش 2852، احیاء میراث 299/7 //، سده 11، ش 22953، آستا [رویت] //، سده
11، ش 1792، ملک 280/1 آغاز/ بسمله. ربنا لولا وجب علینا من قبول امرک لنزهناک عن ذکرنا... //، ش 2171، سپهسالار 25/1 //
، ش 8308، مرعشی 270/25 //، سده

11 - 12، ش 3014، دانشگاه تهران 1953/10 [فهرست نویس آن را نسخ مؤلف دانسته] //، ش 107، ملک 279/1 //، ابراهیم بن
عبد الله طبسی، 1103، ش 15281، آستا [رویت] //، محمّد علی بن حسین علی جهرمی، 1106، ش 698، کتابخانه علامه طباطبایی
شیراز، نسخه پژوهی 156/2 //، محمّد حسن بن محمّد، 1108، ش 25560، آستا [رویت] //، 1109، تملک طباطبائی تبریزی
(تبریز)، نسخه ها 515/7 //، محمّد باقر، 1110، ش 3334، گلپایگانی 1726/3 // محمّد باقر بن حاجی محمّد فیروزان شه‌میرزادی،
1121، ش (2) 529، الهیات مشهد 279/1 //، عبد الوهاب بن حاج محمّد

صادق کاشانی، 1123، ش 1301، گوهرشاد 1412/3 //، محمد محسن بن ملا محراب، 1124، ش 2611، مسجد اعظم 163 //، محمد بن علی بن عبد الله بلادی بحرانی، 1139، ش (2) 3009، مسجد اعظم 607 //، 1044، خانقاه احمدیه ش 45، نسخه ها 212/5 //، سده 12، تملک دکتر فیاض ش 37، نسخه ها 696/7 //، ش 115، ملک 280/1 //، باقر بن ملک مرتضی، سده 12، ش 5830، سپهسالار 379/4 //، سده 12، ش (4) 97 - 5847، آستانه 117 //، حسن بن محمد ابراهیم خوانساری، 1233، ش 19421، گلپایگانی 1726/3 // و نستعلیق، عبدالمحمد بن سید عابد کرهرودی کزازی، 1248، ش 2251، ملک 280/1 // نسخ، 1269، ش 3745، مجلس 1738 / (4) 10 //، علی بن محمد موسوی، 1271، ش 1219، گلپایگانی 1725/3 //، محمد حسین، 1274، ش 2170، سپهسالار 25/1 //، محمد حسن طالقانی قزوینی، 1277، ش 2687، احیاء میراث 168/7 //، محمد حسین جدید الاسلام، سده 13، ش (2) 11266، مرعشی 396/28 //، سده 13، ش (1) 13482، مرعشی 208/34 //، حسن بن مهدی، 1309، ش 19098، آستا [رویت] //، بی تا، ش 1300، الهیات مشهد 439/2 //، محمد علی بن محمد حسین طالقانی، ش 3132، آستا [رویت] //، ش 2016، وزیری 1167/4 //، ش 3292، وزیری 1606/5 //، بی تا، هدایی مشکوه ش 48، دانشگاه تهران 106/1 //، ش 246، ملی فارس 220/1 //، ش 3341، آستا 230/6 //، ش 3145، آستا [رویت] //، محمد صالح بن محمد تقی، بی تا، ش (4) 1159، گلپایگانی 232/2 //، بی تا، ش 6335، مرعشی 301/16 //، ش 165، الهیات مشهد 103/1 //، ش (2) 655، الهیات

مشهد 279/1 //، تملک اسد الله خاکپور، نسخه ها 566/7 //، بی تا، ش 3307، وزیری 1609/5.

ترجمه

ترجمه خلاصه الاذکار / ملا محمد شفیع مدعو به نجات [از شاگردان ملا محسن]

این اثر را مانند اصل در یک مقدمه و دوازده فصل و یک خاتمه ترجمه نموده، اما این نسخه تا

اواخر فصل نهم را شامل می شود. آغاز/شکر بی حد و ثنای بی عد مرخدای را تعالی شأنه و جل ذکره بر اینکه بندگان را با وجود آرایش... انجام/ برای خطبه آن الحمد لله سابق النعم و مفرج الهم تا آخر خطبه که در کتاب من...

ن . خ نسخ، بی تا، ش (3) 31، مرعشی 43/1.

ص: 182

تحفه الابرار فی ترجمه خلاصه الاذکار / سید محمد رضی حسینی سلامی، تاریخ اتمام ترجمه 1129 ق.

آغاز/ الحمد لله و کفی و سلام علی عباده الذین اصطفی و بعد این رساله ای است در ترجمه...

ن . خ تملک سید محمد مشکوه، الذریعه 160/26 [در فهرست هدایای مشکوه به دانشگاه آن را نیافتیم].

ترجمه خلاصه الاذکار / قوام الدین حسینی قزوینی متوفی 1150 ق. وی این کتاب را به شیخ علی خان زنگنه وزیر شاه سلیمان صفوی اهدا کرده است.

ن . خ نسخ، محمد علی بن محمد حسین طالقانی، بی تا، ش 3132، آستا [رویت].

بدایع الاسرار یا ترجمه خلاصه الاذکار / مترجم نامعلوم.

آغاز/

مضمون ترجمه دیباچه جناب مولانا بر سبیل اختصار و طریق اقتصار... انجام/ ختام به تحقیق که جمع کردیم این خلاصه اذکار را در فن دعوات و اذکار مرقوم است و ترجمه اش به

بدایع الاسرار موسوم.

ن . خ نسخ، سده 13 - 12، ش 306، مدرسه حجتیه 3.

نخبه الاداب یا ترجمه خلاصه الاذکار / از شیخ محمود بن حاج ملا صالح بروجردی.

ن . چ .- تهران: بی نا، 1315 ق. 293 ص. (سنگی).

ن . چ

به انضمام منهاج النجاه - و - بشاره الشیعه - و - ضیاء القلب - و - مرآه الاخره .- تهران: بی نا، 1303 ق. (سنگی) // - تهران میرزا هادی اصفهانی، 1311. (سنگی) // بی جا، بی نا، بی تا، 148 ص. // - قم: آیه حیات، 1385، 272 ص (با عنوان: الادعیه و الاذکار المجربّه).

ص: 183

دهر آشوب (فارسی)

شامل پنج قصیده میمیّه، دالیّه، رائیّه و دو نوبّه است. فیض در آغاز آن را شهر آشوب و در پایان نسخه دهر آشوب می خواند. این اشعار برای شناخت افکار و اوضاع اجتماعی عصر مؤلف قابل اعتناست. نیز گلزار قدس.

یکم [104]؛ دوم [80]؛ فوائد 636؛ الذریعه 16/23.

آغاز / ایّها المدعون للاسلام / ایّها العابدون للاصنام

انجام / ختم کردم سخن دهر آشوب / به تمنّای ظهور شه دین

ن . خ

نستعلیق، 1091، تملک فخرالدین نصیری، مقدمه المحجّه البيضاء، محمد مشکوه، 35/2.

ذریعه الضّراعہ (عربی)

مؤلف معتقد است که بهترین لذات روحانی بعد از علم، و نیکوترین تفریحات عقلانی بعد از معرفت خداوند، مناجات با پروردگار با قلب خاضع و خاشع همراه با حضور و مشاهده است. لذا بر آن می شود که در این اثر مجموعه مناجات متعدد را گردآوری نماید. نخست به ذکر مناجات مندرج در صحیفه سجّادیه و ملحقات می پردازد. آن گاه پانزده مناجات که اصحاب از ائمه طاهرين نقل نموده اند، آورده است.

در ضمن او برای هر یک از این ادعیه، عنوانی بر می گزیند مانند "مناجاة المفتقرین،

المکروبین و... " و در هامش کتاب مآخذ دعا را ذکر می کند.

بنا به تصریح مؤلف، کتاب در بین سالهای 1060 - 1050 فراهم آمده است.

یکم [43]؛ دوم [16]؛ لولوه 126؛ کشف الحجب 220؛ فوائد 635؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 30/10.

آغاز / الحمد لله الذى يسمع الدعاء ويجيب النداء ويرى من يقف...

انجام / وان يجتنب الذنوب بعد دعا به حتى تقضى حاجته ان شاء الله تعالى... ن . خ

نسخ، عصر مؤلف (دارای حواشی فیض و دیگران)، ش 3346، احیاء میراث 337/8 //، علم الهدی، بی تا (سده 11)، ش (1) 3893، مجلس 1917/ (4) 10 //، هدایت الله،

1089، ش 598، مرعشی 189/2 //، سده 11 (عصر مؤلف) ش 8722، مرعشی 260/22 //، 1091، ش 331، ملی 300/7 //، سده 11، ش 6794، دانشگاه تهران 361/16 //، 1107، ش 1353، احیاء میراث 178/4 (عکسی میراث، ش 1956) //، محمد صالح بن محمد ابراهیم زورآبادی، 1127، ش 3352، آستا 238/6 //، 1180، ش 1154، ملی 144/9 //، محمد تقی بن محمد کاظم همدانی، 1241 (تاریخ تصحیح)، ش 2840، مرعشی 43/8 //، محمد موسوی، 1261، تملک آتشی (یزد)، نسخه ها 705/7 //، محمد بن زین العابدین، 1263، ش 13515، مرعشی 289/34 //، بی تا، ش 15311، آستا [رویت] //، 3352، آستا 239/6 //، آخوند همدان ش 129، رشت و همدان 1325.

[45]

راه صواب (فارسی)

عنوان دیگر: A سؤال و جواب

این رساله مشتمل بر دوازده پرسش و پاسخ است که مؤلف مطرح می کند. وی به اختصار از اختلاف مشربهای فکری زمان خویش سخن می گوید و کماکان از موضع اخباری بر اصولیان می تازد. با دقت نظر در آن می توان اندیشه های فیض را در باره بعضی موضوعات دریافت.

فیض این اثر را در ضمن پانصد بیت، به سالهای 43 - 1041 نگاشته است. همچنین تلخیصی از آن به نام شرایط الایمان فراهم می آورد.

ص: 185

یکم [61]؛ دوم [70]؛ لولوه 128؛ کشف الحجب 222؛ فوائد 636؛ الذریعه 64/10.

آغاز / منت بی پایان خدای را - جلّ شانه - که راه صواب را به انوار حکمت و فصل خطاب روشن گردانید...

انجام / از فسق و عصیان خلاص شد و مؤمن صادق صالح خالص به در آمد و پسندیده خدای عزّ و جلّ شد که "الّا اللّٰه الدین الخالص" و الحمد لله رب العالمین... و آله الطاهرین.

ن . خ

نستعلیق، سده 11، کتابخانه مهدوی ش (1) 510، دانشگاه تهران 121/2 (دیبچه ای از علم الهدی در آغاز نسخه وجود دارد) //، محمد بن محمد علم الهدی، ش (2) 6368، آستا [رویت] //، همو، بی تا، ش (2) 5019، مرعشی 221/13 // سده 11، کتابخانه مهدوی ش (1) 510، دانشگاه تهران 121/2 (دیبچه ای از علم الهدی در آغاز نسخه وجود دارد) //، 95 - 1048، ش (91) 86809، مجلس 388/36 //، سید محمد بن حسین طباطبایی، ش (2) 12070 مرعشی 469/30 // شکسته نستعلیق، محمد قاسم فیروز آبادی، 1120، آخوند همدان ش (1) 133، ف. رشت و همدان 1381 (A) // نستعلیق، 1182، ش (10) 5341، مجلس 254/16 // شکسته نستعلیق، 1242، ش (5) 3149، دانشگاه تهران 2106/11 // نسخ، عبد الحمید بن محمد رضا تفریسی، 58 - 1245، ش (1) 10216، مرعشی 187/26 //، سده 13، ش 22460، آستا [رویت] //، علی بن محمد علی حسنی، سده 13، ش (2) 9522، مرعشی 247/24 //، سده 13، ش (4) 11478 مرعشی 105/29 // نستعلیق چلیپا، بی تا، ش (1) 686، مرعشی 281/2 // نسخ، بی تا، ش 11134، آستا [رویت] // تملک کتابخانه خوانساری، الذریعه 64/10 // تملک کتابخانه طهرانی در سامراء، الذریعه 64/10.

ن . چ

به اهتمام محمد بن جعفر موسوی زرنندی . - تهران: بی تا، 1329 ش. 32 ص // در ده رساله

محقق بزرگ فیض کاشانی. به اهتمام رسول جعفریان . - اصفهان. مرکز تحقیقات علمی و دینی

امیر المومنین علی، 1371، صص 146 - 115.

ص: 186

رساله در جواب پرسش اهل مولتان (فارسی)

گروهی از اهل مولتان در مورد حقیقت مذهب امامیه سوالاتی مطرح می کنند که به وسیله عبد السلام تاجر اصفهانی به فیض می رسد. این رساله پاسخ همان سوالات است.

یکم [87]؛ الذریعه 35/23.

آغاز / الحمد لله... اما بعد غرض از این نوشته بیان آن است که طائفه ای از صوفیان شهر مولتان که از خانواده مشایخ کبار آن بلاد بودند...

انجام / و این سخنان را به مشافهه بیان توان نمود و به نوشتن بیش از این نتوان و العلم عند الله.

ن . خ

نسخ، محمد هادی بن مرتضی، سده 11، ش (5) 82، مرعشی 101/1 // نستعلیق، سید

احمد صفائی خوانساری، 1340، ش 21237، آستا [رویت].

رساله فی بیان حکم اخذ الأجره علی

العبادات و الشعائر الدینیّه (عربی)

فیض در این رساله صد و پنجاه بیتی در پی استدلال آن است که بر عبادات واجب و واجبات غیر عبادی که به واسطه شرع، حکم و خوب گرفته اند، اجرت نمی توان گرفت؛ اما برای امور دیگر، گرفتن اجرت بلا مانع است.

یکم [75]؛ دوم [87]؛ لوله 129؛ فوائد 636؛ الذریعه 31/11.

آغاز / الحمد لله علی ما الهم والصلاه علی محمد وآله وسلم؛ اما بعد فهذه رساله فی تحقیق مسأله قد کثر الخلاف فیها

انجام / و فیما ذکرناه کفایه الی هنا کلام الشہید وعلیک بالتأمل فیہ واللہ اعلم.

ن . خ

نسخ، علم الہدی، 1097، ش (3) 8230، دانشگاه تہران 63/17 // شکستہ نستعلیق،

نصیر الدین سلیمان، 1140، ش (10) 3818، مجلس 1843/ (4) 10 // نسخ، 1290، ش

(8) 1401، مرعشی 176/4 // تملک کتابخانہ خوانساری، الذریعہ 31/11.

[48]

رسالہ فی ثبوت الولایہ للاب و الجد للاب علی

البکر البالغہ الرشیدہ فی عقد النکاح (عربی)

عناوین دیگر: A

الولایہ علی البکر فی التزوید B الاستقلالیہ

مؤلف در این رسالہ کوتاہ، بہ بررسی این مسألہ کہ آیا پدر و جد پدری بر دختر باکرہ

در هنگام ازدواج ولایت دارند یا خیر؟ می پردازد. او در این خصوص پنج قول ذکر می کند

و با دلایل واضح و روشن آنها را مورد نقد و نظر قرار می دهد. فیض این رسالہ را در قریہ

مازکان از توابع قمصر کاشان بہ سال 1064 نگاشته است.

یکم [76]؛ دوم [90]؛ امل 306/2؛ لولہ 129؛ فوائد 636؛ ریحانہ 376/4؛ الذریعہ 33/2.

آغاز / الحمد لله وسلام علی عبادہ... اعلم انہ اختلف علماءنا الامامیون - رحمہم... انجام / هذا ما خطر لی من القول فی تحقیق هذه المسألہ، واللہ اعلم...

ن . خ

نسخ، علم الہدی، 1097، ش (2) 8230، دانشگاه تہران 63/17 // شکستہ نستعلیق،

نصیر الدین سلیمان بن علم الہدی، 1140، ش (11) 3818، مجلس 1844/ (4) 10 // نسخ، 1290، ش (9) 1401، مرعشی 176/4

(A) // بی تا، تملک محمّد علی خوانساری (نجف)، الذریعہ 33/2 (B).

رفع الفتنه (فارسی)

عنوان دیگر: A

رفع الغوايه (الذريعه 243/11)

فیض جهت ردّ برخی از منسوبان به علم، رساله حاضر را در ضمن دویست و پنجاه بیت در سه مقصد نگاشت. مقصد اول: در حقیقت حال علم و علما و اصناف ایشان؛ مقصد دوم: ذکر شمه ای در معنی زهد و عبادت درویشان؛ مقصد سوم: منع و قدح و طعن عامه از اهل اسلام.

این رساله به شاه عباس دوم تقدیم شده است.

یکم [81]؛ دوم [47]؛ هدیه العارفین 2/2؛ لولوه 129؛ روضات 89/6؛ فوائد 635؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 243/11.

آغاز / منتّ خدای را عزّوجلّ که راه حق روشن واحکام شریعت غرّا مبین است. اما بعد چون شنیده می شود که بعضی از منسوبان به اهل علم...

انجام / خواست تا رمزی بگوید شد عنان از دست فیض / گفتمش ناگفتنی بسیار شد خاموش شو

ن . خ

نسخ، محمّد هادی بن مرتضی (برادر زاده فیض)، بی تا، ش (5) 82، مرعشی 102/1 // نستعلیق، سلیمان بن علم الهدی (نوه فیض)، اوایل سده 12، ش (19) 8231، دانشگاه تهران 65/17 // نسخ، 1295، ش (1) 7006، مجلس 25/8 // نستعلیق، ش (1) 61995.

مجلس 8/25 //، شکرالله بن میرزا محمّد باقر طباطبائی بیدگلی، 1296، ش (4) 4761، دانشگاه تهران (14) 3809 //، 1322، ش 3302، دانشگاه تهران 2290/11 //، سید احمد صفائی خوانساری، 1340، ش 21238، آستا [رویت] //، بی تا، ش (1)

4762، فیلمها 103/3 //، تملک سید شهاب الدّین تبریزی (قم)، نسخه ها 387/6.

ص: 189

الرّفْع و الدّفْع (فارسی)

عنوان دیگر: A

دفع آفات و رفع بلیات

فیض این رساله را در رفع آفات و دفع بلیات از خود، خاندان و اموالش به وسیله قرآن، ادعیه منقول از ائمه هدی - علیهم السلام - و حکمای پیشین فراهم آورده است. کتاب در چهارصد و بیست بیت و مشتمل بر ده باب است:

باب اول: در دفع امراض و علل رفع هر علتی؛ باب دوم: در رفع و دفع تب و لرز؛ باب سوم: در دفع اوجاع و علل اعضا؛ باب چهارم: در رفع علل مشوّه و مستکره و رفع آن و رفع آبله؛ باب پنجم: در دفع امراض و آفات اطفال و زنان و رفع مرض طفل؛ باب ششم: در دفع و رفع شرور و بلا و دفع هر شرّی و بلیّتی؛ باب هفتم: در دفع و رفع ضررها و رفع

محاصره دشمن؛ باب هشتم: در رفع غموم و دفع غم و اندوه؛ باب نهم: در دفع ضرر دواب و هوام و رفع آن و دفع ضرر دابّه و گزنده؛ باب دهم: در رفع آرایش جامه و غیر آن

به علاج رفع هر آلودگی.

یکم [65]؛ دوم [99]؛ هدیه العارفین 2/2؛ لولوه 128؛ کشف الحجب 292؛ فوائد 636؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 245/11.

آغاز / بسمله، الحمد لله و سلام علی عباده الذین اصطفی... اما بعد این رساله ای است در دفع آفات و رفع بلیات از خود...

انجام / تمام شد رساله دفع آفات و رفع بلیات و الحمد لله و صلی الله علی... آله.

ن . خ

نسخ، 1188، ش 20536، گلپایگانی 1841/4 //، سده 12، ش 4365، مرعشی 364/11 //، سده 12، ش (2) 13496، مرعشی 229/34 //، سده 12، ش (1) 13650، مرعشی 540/34 //، سده 12، ش (2) 15023، آستا [رویت] //، سده 12، ش (1) 13650، مرعشی 541/34 // نستعلیق، محمّد اسماعیل، 1231، ش (3) 2848، دانشگاه تهران 1693/10 // نسخ و نستعلیق، 1241، ش (2) 8745، مرعشی 277/22

ص: 190

(A) // نستعلیق، محمد تقی بن ابوطالب، 1258، ش 2437، گلپایگانی 244/1 // نسخ و نستعلیق، اسماعیل بن محمد علی تقریشی، 1261، ش (1) 5761، مرعشی 150/15 (A) // نسخ، محمد علی بن محمد رضا حسینی قزوینی، 1289، ش؟، گلپایگانی 1841/4 // ، 1298، ش 18311، گلپایگانی 1841/4 // ، سده 13، ش 6413، گلپایگانی 1841/4 // ، سده 13، ش 14625، گلپایگانی 1841/4 // ، سده 13، ش (4) 16206، آستا [رویت] // ، محمد تقی بن غلامحسین دزفولی، 1315، ش 13370، مرعشی 641/33 // ، بی تا (وقفی ملکزاده کوثر) ش 6924، آستا 240/6 // نسخ و نستعلیق، بی تا، ش 17704، آستا [رویت] // ، بی تا، ش (1) 25، مرعشی 37/1 // ، بی تا، ش (1) 3395، مسجد اعظم 626 // ، حسینیه شوشتریهاش (2) 26، نسخه ها 825/12 و 11 // نسخ، بی تا، ش (2) 791 ف، ملی 317/2 // ، ش (3) 311، میراث شهاب 40/32 // ، ش (دو) 437، کتابخانه آیت الله طوسی حائری، نسخه پژوهی 126/1 // ، ش 20536، گلپایگانی 1841/4 // ، ش 3334، گلپایگانی 1841/4 // ، ش 19719، گلپایگانی 1840/4 // ، ش 13111، گلپایگانی 1841/4 // ، ش 13260، گلپایگانی 1841/4 // و نستعلیق، بی تا، ش 24217، گلپایگانی 1840/4.

ن . چ

- [تهران]: 1268، 1271. (سنگی) الذریعه 11/ 245؛ هزار و پانصد 285.

[51]

زاد الحاج (فارسی)

رساله ای است کوتاه به زبان فارسی در کیفیت مناسک حج. فیض این رساله را به سال 1065 در ضمن سیصد و پنجاه بیت نگاشته، و از آن در تحریر نخست فهرست اولش یاد کرده است.

یکم [70].

ص: 191

زاد السالك (فارسی)

عناوین دیگر: A

زاد السالكين B آداب السلوك C سلوك D

آداب السالكين

E سلوكيه F منازل السالكين

G آداب السالك

رساله ای است مختصر در آداب سلوك به زبان فارسی. سالک برای تربیت و تهذیب و رسیدن به حق و مقامات عالیه باید بیست و پنج مطلب را مورد توجه و عنایت قرار دهد. فیض برای هر مطلب بیش از چند سطر نیآورده و خواسته تا رساله اش کوتاه و مختصر باشد. او این رساله دویست بیت را در پاسخ یکی از برادران روحانی که از کیفیت

سلوک راه حق پرسیده، نگاشته است.

یکم [69]؛ دوم [45]؛ هدیه العارفین 6/2؛ لولوه 128؛ کشف الحجب 301؛ ایضاح 606/1؛ ریحانه 376/4؛ الذریعه 2/12.

آغاز / الحمد لله وسلامه علی عباده الذین اصطفی. اما بعد، این رساله ای است موسوم به زاد السالك در جواب سؤال...

انجام / در غرور این هوس گر جان دهم به که دل در خان-ه ودک-ان ده--م

ن . خ

نسخ زیبا، محمد هادی بن مرتضی (برادر زاده فیض)، ش (2) 82، مرعشی 100/1؛ (با علامت بلاغ) // نستعلیق، محمد بن محمد علم الهدی، 1072، ش (8) 8368، آستا [رویت] (A) //، سده 11، ش 22467، آستا [رویت] //، 22 - 1117، ش (12) 9325، مرعشی 118/24 // محمد مؤمن بن اسماعیل طباطبائی، 1119، ش (5) 856، مسجد اعظم 483 (B) // نستعلیق، 1182، ش (11) 5341، مجلس 254/16 (C) // نسخ، سید محمد بن حسین طباطبائی، اوایل سده 12، ش (3) 12070 مرعشی 469/30 //، ابوالقاسم بن محمد تقی، 1216، ش (4) 9238، مرعشی 33/24 // نستعلیق، احمد بن محمد طاهر، 1218، ش (15) 2896، دانشگاه تهران 1745/10 // کتابت 21 - 1220، ش (3) 10337، مرعشی 279/26 // نستعلیق، علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، 1222، ش

(2) 1430، مرعشی 213/4 // نسخ، 1238، ش (1) 68، علامه طباطبایی شیراز، نسخه پژوهی 74/3 // نستعلیق، علی نقی بن علی، 6
 - 1245، ش (7) 2207 ع، ملی 523/11 (1249)، // E، ش (4) 3488، مسجد اعظم 633 //، عبدالباقی بن صدرالدین محمد بن
 ابی تراب فیضی کاشانی، 1252، ش (2) 13469، مرعشی 185/34 //، 1254 در کربلا، ش (3) 85، شاهچراغ 171/2 //، عبدالرحیم
 بن میر عبد الباقی حسینی، 1258، اصغر مهدوی ش (7) 260، نسخه ها 99/2 (D) // نسخ، 1267، ش (25) 1803، مجلس 204/5
 (C) //، علی بن اسماعیل بن زین العابدین سنجانی غروی، 1297، تملک شیخ ابراهیم کنی در نجف، الذریعه 2/12 // سده 13، ش (2)
 718، مسجد اعظم 470 // شکسته نستعلیق، محسن منشی، 1307، ش (2) 667، ملی 168/2 // احمد بن محمد حسن، 1310، ش
 (3) 6835، مرعشی 29/18 // نستعلیق، محمد علی در مدرسه سپهسالار، 1330، ش (7) 4168، مجلس 174/11 // سید احمد
 صفائی خوانساری، 1341، ش (7) 1493، هزار و پانصد 380 // نستعلیق و شکسته، علی اکبر، سده 14، ش 63/5 ف، کتابخانه انجمن
 آثار و مفاخر فرهنگی 104 // نستعلیق، بی تا، ش 85، شاهچراغ 171/2 // بی تا، ش (3) 3877، مسجد اعظم 644 // نسخ، ش (7)
 260، دانشگاه تهران 62/2 (D) //، بی تا، ش (1) 3433، احیاء میراث 411/8 (G) //، آقا عبدالنبی وزیر، بی تا، ش 9924، گلپایگانی
 2200/4 //، بی تا، ش 19524، گلپایگانی 2200/4 // و نستعلیق، بی تا، ش 13134، گلپایگانی 2201/4 // نستعلیق، بی تا، ش 4239،
 گلپایگانی 2201/4 // شکسته، بی تا، ش 25559، گلپایگانی 2201/4 // تملک ابراهیم الکتبی، الذریعه 246/22 (F).

ن . چ

به کوشش و شرح سید جلال الدین حسینی ارموی (محدث). - تهران: سپهر، 1331. 124 ص. // به ضمیمه گنجینه الاسرار عمان
 سامانی. - تهران: نور فاطمه، 1363. 96 ص. // رهنوشه رهروان: شرح رساله زاد السالک. به کوشش سید جلال الدین حسینی ارموی
 (محدث). - تهران: بدر، 1370. 220 ص. // زاد السالک یا توشه سالکان به ضمیمه ترجمه

الشریعه. شارح ولی فاطمی. - تهران. پیام آزادی، 1372. 204 ص // - قم: بیدار، 1385 (این چاپ از نسخه دستخط برادر زاده فیض
 کاشانی، محمد بن مرتضی مدعو به هادی که در کتابخانه مرعشی نگهداری می شود فراهم آمده است).

زاد العقبی (فارسی)

کتابی است در اعمال و دعاهای کوتاه ماههای رجب، شعبان و رمضان با ترجمه آنها به فارسی، بنابر آنچه در احادیث اهل بیت - علیهم السلام - آمده و به صحت پیوسته است.

مؤلف اثر را در سه باب، برای هر ماهی، بابتی و یک خاتمه مشتمل بر اعمال شب و روز عید فطر به دستور شاه عباس دوم صفوی به سال 1077 تألیف نموده است.

یکم [46]؛ دوم [95]؛ الذریعه 5/12.

آغاز / سپاس و ستایش بی پایان معبودی را سزااست که بندگی او سبب سرافرازی بندگان است...

انجام / و پیش از تو هیچ پیغمبری را این کرامت نداده اند، این بود آنچه ذکر آن در این رساله موعود بود.

ن . خ

نسخ، عصر مؤلف، ش (2) 10347، مرعشی 289/26 //، 1121، تملک کتابخانه

خوانساری، الذریعه 5/12 // نستعلیق و نسخ، سده 13، ش 13584، مرعشی 420/34 // نسخ، بی تا، مشکوه ش 932، دانشگاه تهران 122/1.

السّانح الغیبی (عربی)

عنوان دیگر: A

سوانح غیبی

در این رساله مختصر عربی، مؤلف از معنی کفر و ایمان و اقسام و مراتب آن با توجه به

ص: 194

آیات و احادیث بحث می کند. فیض السانح الغیبی را در سال 1053 در چهار صد و بیست بیت نگاشته است. (1)

یکم [60]؛ دوم [43]؛ لولوه 127؛ کشف الحجب 306؛ فوائد 635؛ الذریعه 255/12.

آغاز / الحمد لله الذى من علينا بالاسلام و الايمان و هداانا سبيل المعرفه و الايمان...

انجام / اعادنا الله من شر هولاء و من ان نكون منهم و من انصارهم بمنه و جوده و الحمد لله رب العالمين.

ن . خ

نسخ، علم الهدی، 1075، خانقاه احمدیه ش (5) 90، نسخه ها 221/5 // شکسته نستعلیق،

نصیر الدین سلیمان (فرزند علم الهدی)، 1140، ش (4) 3818، مجلس 1841 / (4) 10 //، محمد جعفر بن محمد باقر حسینی، 1184، ش (2) 1848، الهیات مشهد 916/3 // نستعلیق، علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، 1222، ش (8) 1430، مرعشی 215/4 // نسخ یا نستعلیق، ابوطالب عبد الواسع بن محمد هادی فارسی، 28 - 1222، جنگ ش (?) 8373، مرعشی 341/21 // نسخ، ملا فرج الله بن ابراهیم تبریزی، 71 - 1270، ش (4) 8778، مرعشی 311/22 //، 1290، ش (4) 1401، مرعشی 174/4 //، سده 13، ش 29643، آستا [رویت] //، غلامعلی، سده 13، ش (3) 13457، مرعشی 149/34 //، احمد بن ملا عبد الرحیم قزنجائی اندری، 1304، ش (2) 1044، الهیات مشهد 210/2 // نستعلیق، 1316، ش 19659، آستا [رویت] // نسخ، بی تا، ش (6) 16605، آستا [رویت] (A).

ترجمه

ترجمه کلید بهشت: ترجمان عرفانی نماز به همراه رساله ایمان و کفر / تحقیق و ترجمه علی اوجبی . - تهران: قطره، 1377، 112ص.

ص: 195

1- . آقا بزرگ از رساله ای فارسی با عنوان سوانح غیبی نام می برد که ممکن است ترجمه این کتاب باشد.

سفینه النجاه الی طریق الحق و سبیل الهداه (عربی)

عنوان دیگر: A

سفینه النجاه

مؤلف در این کتاب منابع احکام اسلام را قرآن و سنت می داند و رجوع به رأی و اجتهاد را از دستاویزهای مخالفین برمی شمارد و آن را نوعی بدعت می خواند.

یکم [35]؛ دوم [8]؛ امل 305/2؛ لولوه 126؛ روضات 89/6؛ کشف الحجب 309؛ ایضاح 18/2؛ الذریعه 202/12.

آغاز / الحمد لله الذی نجانا بسفینه اهل بیت نبیه من امواج الفتن وهدانا.

انجام / ثم من انتفع بمواعظ الله. تمت سفینه النجاه وصار اسمها وتاريخها اذا بدلت عشراتها بالآحاد وآحادها بالعشرات.

ن . خ

نسخ، محمد تقی، 1069، ش (1) 1386، ملی 394/9 //، علم الهدی، 1075، خانقاه احمدیه، ش (2) 90، نسخه ها 221/5 //، سده 11 (مُهر علم الهدی)، ش (1) 1853، ملی 43/10 // نستعلیق، سید محمد مهدی بن حبیب الله، 1076، حسین مفتاح، ش (2) 1272، نسخه ها 276/7 //، محمد مهدی، ش (2) 3153ع، ملی 270/14 // نسخ و نستعلیق، عبدالمطلب بن غیاث الدین محمد علانی، 1087، ش (1) 481، مدرسه صدر بازار 344/2 // نستعلیق، 1088، ش 19536، آستا [رویت] // نسخ، زمان مؤلف، ش (1) 1853، ملی 430/10؛ انجام/نقل العامه هذا الخبر لم يجسر احد من قدماء // سده 11، ش (1) 960، هزار و پانصد، 312 // نسخ، 1108، ش (2) 130، مرعشی 151/1 //، محمد شفیع طبسی، 1109، ش (1) 3144، احیاء میراث 120/8 //، سیف الدین محمود رجائی، 1111، ش (1) 6351، ملک 351/9 //، 1118، ش 20761، آستا [رویت] // کتابت زین العابدین علی حلی جیرانی، 1121، الذریعه 203/12 //، عبدالعلی بن محمد هادی طالقانی، 1130، ش (2) 1704، علامه طباطبایی شیراز، نسخه پژوهی 170/3 //، عبدالوهاب خادم استرآبادی، 1131، ش (1) 154، کتابخانه دیّانی 118 // نسخ، شجاع الدین محمد بن سلطان حیدر رضوی، 1134، ش 6934، آستا 52/4 // نستعلیق، 1137، ش (2) 4377، مجلس 87/12 //، 1151، ش (1) 8151،

ص: 196

سپهسالار 110/5 // شکسته نستعلیق، محمد جعفر بن محمد باقر حسینی، 1184، ش (1) 1848، الهیات مشهد 916/3 // نسخ، سده 12، ش (3) 4562، مجلس 254/12 //، سده 12، ش 19910، آستا [رویت] //، سده 12، ش 18927، گلپایگانی 2313/4 //، ش (2) 6351، ملک 350/9 // تملک محمد بن میرزا حسین خلیلی، کتابت پیش از 1212، الذریعه 203/12 // نسخ، 1220 ش (2) 10820، آستا [رویت] // نستعلیق، 1253، ش 23354، آستا [رویت] // نسخ، عبد الحمید بن محمد رضا تقریشی، 1245 - 1258، ش (2) 10216، مرعشی 188/26 //، 1230، ش 23228، آستا [رویت] //، 1265، ش (1) 1837، ملک 377/5 //، فرج الله بن ابراهیم تبریزی، 71 - 1270، ش (5) 8778، مرعشی 311/22 //، سده 13، ش (2) 6275، سپهسالار 110/1 //، ش (1) 1699، دانشگاه تهران 251/8 //، 1310، ش 273، احیاء میراث 372/1 // نستعلیق، بی تا، ش 8691، آستا 53/6 //، ش 8841، آستا [رویت] //، ش 8691، آستا 53/6 //، ش 14727، گلپایگانی 2313/4.

ن . چ

سفینه النجاه مع ترجمه / به کوشش التفرشی النقوسانی، 1346، 245 ص.

[56]

سلسبیل

مثنوی است از فیض. گلزار قدس

[57]

الشافی (عربی)

گزیده ای است از کتاب الوافی که مؤلف در آن به حذف مکررات و اسانید روات می پردازد. وی در نقل اصول و ارکان به محکمت توجه می کند و آنگاه که به شرایع و احکام نظر دارد. ارزنده ترین مباحث آن را بیان می نماید.

کتاب مشتمل بر دو جزء است. الجزء الاول: فی العقائد و الاخلاق؛ الجزء الثانی:

ص: 197

فی الشرائع و الاحکام. هر جزء شامل دوازده کتاب و هر کتاب سامان یافته از چند باب است.

یکم [4]؛ دوم [4]؛ لولوه 122؛ روضات 91/6؛ کشف الحجب 316؛ ایضاح 39/2؛ ریحانه 376/4؛ الذریعه 8/13.

آغاز / نحمدک اللهم یا من شرح صدورنا بنور الاسلام و هدانا لمعرفة ائمه الهدی من اهل البیت نبیه...

انجام / و الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و صلی الله علی محمد و اهل بیتی و سلم کثیراً.

ن . خ

نسخ، 1084، اهدایی مشکوه ش 577، دانشگاه تهران 1364/3 (3) [کامل] //، محمد رضی بن محمد حسین چمن نطنزی، 1091، ش 9129، مرعشی 265/23 [جزء اول] //، سده 11، ش 356، گلپایگانی 2369/5 //، مهدی بن عبدالرحیم، 1135، ش 380، مدرسه امام صادق قزوین، فهرستگان نسخ خطی حدیث، 169/4 //، سده 12، ش 10869، آستا 278/14 [جزء اول] // نستعلیق، سده 12، ش 113، فهرست امامزاده محمد هلال آران کاشان، فهرستگان نسخ خطی حدیث، 169/4 [جزء اول] // نسخ، اوایل سده

12، ش 13558، مرعشی 374/34 [جزء دوم] //، سده 12، ش 13568، مرعشی

391/34 [کامل] // نستعلیق، ابو طالب، سده 12، ش 112، گوهرشاد 94/1 [جزء اول] //، سده 13، ش 671 ع، ملی 139/8 [جزء دوم] //، بی تا، ش 38، کتابخانه

خصوصی آیت الله بروجردی قم، نسخه پژوهی 68/1 //، بی تا، ش 112، آشنایی با چند نسخه خطی، 324، فهرستگان نسخ خطی حدیث، 169/4 //، بی تا، ش 10869، آستا [رویت] [جزء دوم] // تملک کتابخانه شیخ علی کاشف الغطاء در نجف، الذریعه 8/13.

ن . چ

- بی جا: بی نا. بی تا. 2 ج در یک مجلد (سنگی) // - بی جا: سعید الطباطبائی، بی تا. 2 ج در یک مجلد (افست از چاپ قبلی) // به کوشش مهدی الانصاری القمی. - تهران: لوح محفوظ، 1383، 2 ج.

ص: 198

شراب طهور

مثنوی است از فیض. گلزار قدس

شرایط الایمان (فارسی)

این رساله گزیده ای است از کتاب راه صواب خود مؤلف. فیض در این اثر به پنج پرسش

در سبب اختلاف مسلمانان و تعیین فرقه ناجیه و غیره پاسخ می دهد. سوال اول: وجه اختلاف امت در مسائل دینی؛ دوم: فرقه ناجیه کدام است؛ سوم: اهل هدایت چرا کم است؛ چهارم: کافر بودن غیر اهل حق؛ پنجم: بیان حد و اندازه ایمان کامل.

ماده تاریخ نگارش این کتاب "کتب شرایط الایمان/ 1062" با حذف مکررات است.

یکم [62]؛ دوم [39]؛ امل 305/2؛ لولوه 635؛ کشف الحجب 317؛ فوائد 635؛ ریحانه 376/4؛ الذریعه 44/13.

آغاز / منت بی پایان خدای را جلّ شأنه که مستعدان کامل ایمان را از ظلمات جهالت بیرون آورده...

انجام / و کثرت اعمال صالحه و مواظبت بر آن و اصابت سنت در آن و اکتساب اخلاق پسندیده در تضاعف آن.

ن . خ

نسخ، محمد هادی بن مرتضی (برادر زاده فیض)، بی تا، ش (3) 82، مرعشی 100/1 // نستعلیق، علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، 1222، ش (1) 1430، مرعشی 213/4 //، احمد بن محمد، 1239، ش 6758، گلپایگانی 274/1 //، 1255، ش (3) 2390، ملی تبریز 763/2 // نسخ، 1286، ش 9324، آستا [رویت] //، سده 13 - 12، ش (3) 1383، گلپایگانی 252/2 //، سید احمد صفائی خوانساری، 1340، ش 21236، آستا

[رویت] // تعلیق: بی تا، مشکوه ش 314، دانشگاه تهران 666/3 (1) // نسخ، بی تا، ش (6) 758، کتابخانه طبسی حائری، نسخه پژوهی 135/1 //، ش 11134، آستا

[رویت] //، ش 9324 (ضمیمه 2021)، آستا [رویت] // نستعلیق، بی تا، ش (4) 314، دانشگاه تهران 666/3 // تملک میرزا محمد تهرانی (سامراء)، الذریعه 44/13.

[60]

شرح الصحیفه السجّادیه (عربی)

شرح مختصری است از قسمتهایی از کتاب الصحیفه السجّادیه که مؤلف آن را در ضمن سه هزار و دویست بیت به سال 1055 تألیف نموده است. در بعضی از فهرستهای خطی آن را حاشیه نامیده اند.

یکم [31]؛ دوم [34]؛ لولوه 125؛ روضات 89/6؛ کشف الحجب 341؛ فوائد 635؛ ریحانه 372/4؛ الذریعه 358/13.

آغاز / الحمد لله الذی کتب فی صحیفه قلوبنا محبه اهل بیت حبیبه و جعل افئدتنا تهوی الیهم...

انجام / ان تاریخه: تم شرح الدعا 1055/ والحمد لله رب العالمین.

ن . خ

شکسته نستعلیق، محمد امین بن عبد العظیم، 1062، آخوند همدان ش (2) 4729، رشت و همدان 1536 //، محمد هادی بن مرتضی، 1064، ش 29843، آستا [رویت] // نسخ و نستعلیق، 1065، ش (1) 13409، مرعشی 30/34 (با یادداشت فیض) // نسخ، قبل از 1068، ش 6354، مرعشی 316/16 //، 1069، ش 27482، آستا [رویت] //، سعید بن حاجی علی محمد ابهری الجی اصفهانی، 1071، ش (2) 77954، مجلس 398/35 (توسط علم الهدی نزد فیض قرائت و تصحیح شده) //، محمد ابراهیم بن میر ابوطالب حسینی، 1085، ش (1) 3153، احیاء میراث 128/8 //، محمد امین بن محمد علی، 1093، ش 3/4، نسخه های خطی کتابخانه انجمن آثار و مفاخر 180 // نستعلیق، محمد رضا بن احمد حسینی، 1097، ش 6998، آستا 224/6 // نسخ، محمد قاسم بن حافظ محمد

ص: 200

ظهیر سمنانی، 1104، ش 427، مؤسسه آیت الله بروجردی، دفتر دوم 269 //، محمد رضا بن محمد مؤمن قمی، 1148، ش (5) 1363، مرعشی 137/4 // نستعلیق، سده 12 - 11، ش 7017، دانشگاه تهران 431/16 // نسخ، سده 12، ش 3080، مجلس 636/ (2) 10 //، سده 12، ش 13422، مرعشی 53/34 (آغاز موجود: و سلامه علیه کسایر الکتب المنسوبه الی مصنفیها...) //، سده 12، مدرسه صدر بازار، 361/2 //، سده 12، ش (1) 76، مکتبه المیبدی 50/1 //، میرزا آقا بن حاج آقاخوند خوانساری، سده 12، ش 19579، آستا [رویت] //، 1220، ش (4) 10377، مرعشی 280/26 //، محمد هاشم بن محمد حسین، 1287، ش (4) 3666، مرعشی 58/10 //، ابوطالب بن احمد موسوی، سده 13، ش (3) 3152، احیاء میراث 128/8 //، امیر زمان بن محمد، بی تا، ش 5784، مرعشی 170/15 //، بی تا، ش 3382، آستا 224/6 // نستعلیق، بی تا، ش 4945، مجلس 200/14 // نسخ، ش (1) 1683، فیضیه 118/3 //، بی تا، ش 24839، آستا [رویت] //، تملک کتابخانه طباطبائی تبریزی در تبریز، نسخه ها 522/7.

ن. چ

در هامش نور الانوار محدث جزائری - تهران: بی تا، 1317. 107 ص (سنگی) // به کوشش مؤسسه آل البیت لاحیاء التراث - تهران: مؤسسه البحوث و التحقیقات الثقافیه، 1407. 126 ص. (با عنوان: تعلیقات علی الصحیفه السجادیه).

[61]

شرح صدر (فارسی)

عنوان دیگر: A شرح الصدر

رساله ای است که در آن ملا محسن شرح احوال خودش را تا سال 1065 در ضمن دو مقاله به نگارش آورده است. در مقاله اول از حقیقت "علم و عالمان" سخن گفته و در مقاله دوم شرحی از دوران زندگی خویش تا سن پنجاه و هشت سالگی را بیان می کند. از مطالب این رساله می توان برخی از مهمترین جریانات فکری مؤثر در شکل گیری اندیشه های فیض را برشناخت و بر دیدگاههای او نسبت به مسائلی چند آگاهی یافت.

اما این رساله نمی تواند آینه تمام نمای حیات علمی و اجتماعی او به شمار رود، چرا

ص: 201

که یک محدوده زمانی خاص از زندگی او را در بر می گیرد. فیض در رساله الانصاف به بیان برخی از دیدگاههای فکریش تا سال 1083 پرداخته است.

یکم [114]؛ دوم [49]؛ لولوه 130؛ روضات 93/6؛ کشف الحجب 601؛ فوائد 635؛ الذریعه 254/12.

آغاز / بسمله. رب اشرح لی صدری... بعد از حمد و ثنای اله و درود و تحیت بر برگزیدگان آن درگاه چنین گوید... که چون گشایش غصّه دل ...

انجام / تاریخ این شرح صدر را می شاید، به شرط آنکه یای متکلم که کسره یا در جمله رب اشاره به آن است، به صورت رقمی هویدا گردیده، در شمار آید. والحمد لله.

ن . خ

نستعلیق، محمد بن محمد علم الهدی، 1072، ش (3) 6368، آستا [رویت] // ، ، سده 11، ش 5019، مرعشی 221/13 (A) // نسخ، سده 11، کتابخانه مهدوی ش (2) 510، نسخه های خطی (دانشگاه تهران) 121/2 (با دیباچه ای از فیض) // شکسته نستعلیق، نصیرالدین سلیمان (فرزند علم الهدی)، 1140، ش (3) 3818، مجلس 1840 / (4) 10 // ، 1177، ش 25559، گلپایگانی 2444/5 // ، سده 12، ش 22461، آستا

[رویت] // نسخ، 1290، ش (3) 1401، مرعشی 174/4 // ، علی بن محمد علی حسنی، سده 13، ش (1) 9522، مرعشی 274/24 // تعلیق، بی تا، مشکوه ش 314، دانشگاه تهران 667 / (1) 3 // تملک کتابخانه ملا محمد علی خوانساری، در نجف، الذریعه 359/13.

ن . چ

در مجله جلوه، ش هشتم، سال اول (1324) // در ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی، به کوشش رسول جعفریان - اصفهان: مرکز تحقیقات علمی و دینی امام امیرالمؤمنین علی، 1371. صص 73 - 47.

ص: 202

[62]

شوق العشق (فارسی)

اشعاری است برگرفته از گلزار قدس گلزار قدس

فوائد 636؛ الذریعه 247/14.

ن . خ

نسخ، سده 13، ش (2) 7590، دانشگاه تهران 643/16.

[63]

شوق المهدی (فارسی)

فیض کاشانی غزلیاتی را به استقبال یا تضمین از حافظ درباره حضرت مهدی - علیه السلام - و شوق لقای آن حضرت سروده که در مجموع، حدود یک هزار و پانصد بیت می شود. وی بسیاری از مسائل را درباره امام زمان همچون لزوم وجود امام، مسأله غیبت، عمر آن حضرت، وضعیت جهان بعد از ظهور و مطالب دیگری را در این کتاب مطرح می سازد.

یکم [105]؛ دوم [79]؛ فوائد 636؛ ریحانه 376/4؛ الذریعه 247/14.

آغاز / منت خدای را عزّ وجلّ که نخست خلیفه به جهت خلق تعیین فرمود... الا یا ایها المهدی مدام الوصل ناولها

انجام / بدّل السینات احسانا / والفیض لی تصدق اسمائی.

ن . خ

نسخ، بی تا، ش 3606، مرعشی 7/10 // ، ، (10) 11391، آستا [رویت] // تملک کتابخانه ملاً محمّد علی خوانساری در نجف، الذریعه 247/14 // تملک میرزا فخر الدین نصیری، المحبّه (مشکوه) 35/2 // نستعلیق، 1318، حسن آقا استوار، کتابخانه محدّث

ص: 203

ارموی، نسخه پژوهی 91/2 // نستعلیق، عبدالرحیم افشار زنجانی، 1395، ش 3669.

مرعشی 61/10.

ن . چ

به اهتمام علی دوانی .- تهران: مسجد جامع، 1354 . 120 ص؛ چ 2، همانجا: دار الکتب الاسلامیه، 1398 . 152 ص؛ .- قم: انصاریان، 1379، 175 ص.

[64]

الشَّهابُ الثَّقَابُ (فارسی)

رساله ای است در اثبات وجوب عینی نماز جمعه در زمان غیبت امام - علیه السلام - که فیض به سال 1067 در چهار هزار بیت آن را نگارش نمود. این کتاب مورد نقد و نظر بسیاری از صاحب نظران آن دوره قرار گرفت تا جایی که بر آن ردیه هایی نگاشته شد. (همین مدخل، ردیه ها).

یکم [50]؛ دوم [86]؛ لولوه 127؛ روضات 87/6؛ کشف الحجب 363؛ ایضاح 60/2؛ الذریعه 78/15، 77/1، 252/14.

آغاز / الحمد لله الذي جعل دليل وجوب صلاه الجمعة من اوضح الدلائل...

انجام / ...ابد الابدین.

ن . خ

نسخ، علم الهدی، 1097، ش (1) 8230، دانشگاه تهران 63/17 //، کتابت عصر مؤلف، ش 10864، مرعشی 284/27 // نستعلیق، سده 11، ش (2) 13409، مرعشی 31/34 // نسخ، سده 11، ش 3145، دانشگاه تهران 2101/11 (ناقص الاخر) // نستعلیق،

مرتضی بن میر محمد صفی حسینی تبریزی، 1100، ش (3) 734، گوهرشاد 842/2 // نسخ، تقی بن محمد صادق، 1100، لس آنجلس ش (3) M 1204، نسخه ها 715/12 و 11 //، 1111، ش 6499، آستا 462/5 //، رکن الدین محمد بن علی بن ثابت حسینی، 1111، ش (1) 8017، مرعشی 28/21 //، 1111، کبیر یزد، ش 164، نسخه ها 404/4 //، محمد مؤمن ملقب به برهان، 1130، ش (2) 5335، مجلس 248/16 // نستعلیق،

ص: 204

اسماعیل بن محمد حسین مازندرانی، 1133، ش (2) 5847، مرعشی 230/15 (کاتب نویسنده یکی از ردیه ها است همین مدخل، ردیه ها) // نسخ، محمد خان قاینی، 1137، ش (7) 63610، مجلس 327/7 //، 1137، ش (11) 120، مجلس 173/7 // نستعلیق، 1252، ش (2) 8151، سپهسالار 154/5 // شکسته نستعلیق، 1275، ش 13148، آستا [رویت] // نسخ، سده 13 و 12، ش (3) 3748، مجلس 1733/ (4) 10 //، سده 13، ش 16733، گلپایگانی 2746/5 // نستعلیق، محمد حسن بن محمد علی سمنانی، 1279 ش (2) 764، الهیات تهران 388/1 // نسخ، محمد حسین حسینی (حسینی)، 1303، ش (2) 13403، مرعشی 15/34 // کتابت سید احمد صفائی، 1339، ش 21230، آستا 910/21 // نسخ، بی تا، ش 14720، گلپایگانی 2726/5 //، 1263، ش 455،

گلپایگانی 2743/5.

ترجمه

فصل الخطاب [ترجمه الشهاب الثاقب] / مترجم میر آقا زاهدی. - رضائیه: کتابفروشی حقیری، 1372 ق. 216 ص.

ردیه ها

الرّد علی الشهاب الثاقب یا رساله فی صلاه الجمعه / ملاّ امین بن عبد الوهاب شاگرد فیض. وی این رساله را پس از فوت فیض نگاشته و پس از شرح و تفسیر متن الشهاب به ردّ و جرح کلام شیخ خود می پردازد. او کلام ملاّ محسن را پس از قال آورده و کلام خود را با آقول آغاز می کند.

ن . خ

تملک میرزا محمد علی اردوبادی در نجف، کتابت 1127، الذریعه 203/10؛ 65/15.

الرّد علی الشهاب الثاقب یا رساله فی صلاه الجمعه از اسماعیل بن محمد حسین خاجوئی مازندرانی با عناوین قال - آقول به صورت شرحی بر کتاب فیض آمده است. الذریعه 202/10؛ 64/15؛

آغاز/ الحمد لله الذی جعل الصلاه ذریعه للتقرب ومعراجا للمومنین وامر...

انجام/ و شاکرا علی النعم ومسلما ومصلیا علی رسوله المکرم المعظم وعلی آله وذریته الذین هم بعده اعلم.

ن . خ

نسخ، محمد رفیع بن محمد تقی، 1225، ش (3) 3032، مرعشی 222/8 //، ش (19) 1095، هزار و پانصد 338.

ص: 205

- نجف: چاپخانه علمیه، 1368 ق. (سنگی) // به ضمیمه منبع الحیاه نعمت الله جزائری. به کوشش رؤوف جمال الدین . - قم: الاعلمی، 1401 ق. 84 ص.

[65]

الصّافی (عربی)

مهمترین اثر فیض در تفسیر قرآن است. وی در این تفسیر به اقوال ائمه معصومین - علیهم السلام - توجه دارد و مفسران را از تفسیر به رأی و عواقب آن پرهیز می دهد. او بر این

باور است که تفسیر به رأی، تحریف قرآن را در پی خواهد داشت و چون مفسّر آگاهی کاملی از ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه، خاصّ و عام، مبین و مبهم، مقطوع و موصول، فرایض و احکام، سنن و آداب و بسیاری از مسائل دیگر قرآن ندارد لذا نباید به تفسیر آنها پردازد و یگانه مرجع و مأخذ او در این زمینه، خود پیامبر و اهل بیت ایشان است.

فیض در آغاز تفسیر دوازده مقدمه مهم ذکر می کند بدین ترتیب:

المقدمه الاولى: فی نبذ ممّا جاء فی الوصیه بالتمسّك بالقرآن و فی فضله؛ المقدمه الثانيه: فی نبذ ممّا جاء فی ان علم القرآن کلّه انما هو من عند اهل البيت - علیهم السلام؛ المقدمه الثالثه: فی نبذ ممّا جاء فی انّ جلّ القرآن انما ورد فیهم و فی اولیائهم و فی اعدائهم و بیان سرّ ذلك؛ المقدمه الرابعه: فی نبذ ممّا جاء فی معانی وجوه الآیات من

التفسیر و التاویل...؛ المقدمه الخامسه: فی نبذ ممّا جاء فی المنع من تفسیر القرآن بالرأی

و السرّ فیهِ؛ المقدمه السادسه: فی نبذ ممّا جاء فی جمع القرآن و تحریفه و زیاده و نقصه؛

المقدمه السابعه: فی نبذ ممّا جاء فی انّ القرآن تبیان کل شیء و تحقیق معناه؛ المقدمه

الثامنه: فی نبذ ممّا جاء فی اقسام الآیات و اشتمالها علی البطون و التاویلات؛ المقدمه

التاسعه: فی نبذ ممّا جاء فی زمان نزول القرآن و تحقیق ذلك؛ المقدمه العاشره: فی نبذ

ممّا جاء فی تمثّل القرآن لاهله یوم القیامه و شفاعته لهم و ثواب حفظه و تلاوته؛ المقدمه

الحادیه عشر: فی نبذ ممّا جاء فی کیفیه التلاوه و آدابها؛ المقدمه الثانيه عشره: فی بیان ما اصطلاحنا علیه فی تفسیر الآیات...

مؤلف این اثر را در چهل و هفت هزار بیت در سال 1075 به اتمام رسانده است.

یکم [1]؛ دوم [1]؛ امل 305/2؛ لولوه 122؛ روضات 91/6؛ قصص 253؛ کشف الحجب 364؛ ایضاح 64/2؛ الذریعه 130/21.

آغاز / نحمدک یا من تجلّی لعباده فی کتابه بل فی کل شیء و اراهم نفسه فی خطابه بل فی کل نور و فی دلّ علی ذاته بذاته...

انجام / و قد مضی تفسیر شیاطین الانس فی سوره الانعام و سبق سبب نزول السوره و ثواب تلاوتها فی تفسیر اختها، تم کتاب الصافی...

ن . خ

نسخه هایی که همه اجزایش در یک مجلد است.

نسخ، 1096، ش 1344، آستا 514/1 //، کریم بن طاهر انصاری، 1115، ش 269، کتابخانه آیه الله جلیلی 181 //، محمد علی، 1120، ش 12168، مرعشی 668/30 // نستعلیق، سده 12، ش 1845، گوهرشاد [رویت] //، سده 12، 2253، گوهرشاد [رویت] //، سده 12، ش 17، ممتاز العلماء، دفتر اول 45 //، 1204، ش 17317، آستا [رویت] //، 1205، ش 17317، آستا 307/22 //، محمد قاسم بن سعید، 1215، ش 656 ع، ملی 126/8 //، علی بن محمد خراسانی قاینی، 1233، ش 305، احیاء میراث 411/1 //، ابوطالب بن محمد علی یزدی، 1223، ش 21100، آستا 312/22 //، محمد بن ملا افضل دشت بیامنی قاننی، 1224، ش 653 ع، ملی 125/8 //، علی مراد تنکابنی، 1223، ش 2026، سپهسالار 137/1 //، 1231، ش 126،

گلپایگانی 2741/5 //، عباس بن محمد شیرازی، 1238، ش 21197، آستا 300/22 //، 1246، ش 11932، گلپایگانی 2741/5 //، حسن بن علیرضا موسوی شریف، 1253، ش 25212، آستا 310/22 //، 1256، ش 1128، ملی 120/9 //، محمد

علی بن محمد جعفر بواناتی، 1263، ش 22610، آستا 300/22 //، محمد حسن خوانساری، 1264، ش 2030، سپهسالار 137/1 //، میرزا ابو القاسم اصطهباناتی، 1270، ش 2031، سپهسالار 137/1 //، یوسف خراسانی، سده 13، ش 28657، آستا [رویت] //، وقفی علامه حائری، ش 1120، آستا [رویت] //، بی تا، تملک کتابخانه حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با چند نسخه خطی 144/1 //، بی تا، ش (1) 2876، وزیری 1458/4.

جلد اول:

A

از آغاز تا سوره مائده B انعام تا الاسراء (بنی اسرائیل)

ص: 207

نسخ، کتابت خود فیض، تملک حسن عاطفی (کاشان)، نسخه‌ها 726/7 (A) // نسخ و نستعلیق، کتابت خود فیض، 1077، ش 13444، مرعشی 120/34 (B) // نسخ، نورالدین

محمد بن مرتضی، 1077، ش 10930، مرعشی 342/27 (B+A) (با یادداشت فیض) //، نورالدین محمد بن مرتضی، 1077، ک. آیه الله رضوی ش 287، نسخه‌ها 37/7 (B) //، محمد حسین غروی، 1077، ش 8670، مرعشی 221/22 (B) // نسخ و نستعلیق، عسکر، 1080، ش 1066، الهیات مشهد 224/2 (B) // نسخ، محمد تقی بن محمد رضا سمنانی، 1083، ش 11140، آستا 636/11 (1083) // (A)، ش 346، گلپایگانی 2741/5 (1083) // (A)، ش 22649، آستا، 305/22 (B+A) //، محمد سعید بن میرجان خلخالی، 1084، ش 8127، سپهسالار 162/5 (از آغاز تا پایان یس) //، علم الهدی، 1087، ش 375، ملی 326/7 (از آغاز تا ابتداء سوره انعام) //، محمد

طاهر سبزواری ابن ابی طالب، 1088، ش 1346، آستا 516/1 (B+A) //، عقیل بن رکن الدین مسعود بن محمد تقی حسینی کاشانی، 1090، ش 989، مرعشی 181/3 (1094) // (B)، ش 8425، سپهسالار 163/5 //، مهدی قلی از نوادگان قرچغاخان، 1098، ش 22378، مجلس 207/35 (A) //، جعفر بن محمد باقر، 1098، ش 23164، مجلس 205/35 (B) //، سده 11، ش (2) 1903، الهیات مشهد 954/3 (B+A) //، محمد نصیر بن جلال الدین تبریزی، سده 11، ش 4186، مجلس 190/11 (B+A)

//، علم الهدی، سده 11، ش 376، ملی 327/7 (B) //، سده 11، ش 9288، دانشگاه تهران 340/17 (B) //، یاقوت ملقب به تسلیم، سده 11، ش 13587، مرعشی 423/34 (B+A) //، سده 11، ش 13617، مرعشی 492/34 (B+A) //، سده 11، ش 64، مدرسه فتحعلی بیگ صادقیه 55 (B+A) //، سده 12 - 11، ش 796، گلپایگانی 125/2 (B+A) //، سده 12 - 11، ش 290، مدرسه مروی، 181 (A) //، ش 1088، گلپایگانی 125/2 (مقدمه و بخشی از سوره بقره) //، ش 253، ملک 472/1 (B) //، محمد سنجر، 1102، ش 3513ع، ملی 27/16 (1106) // (B)، ش 15361، آستا [رویت] (B) //، حسین بن قربانعلی بیارجمندی، 1107، ش 25325، آستا 295/22 (B+A) //، محمد علی بن ملک محمد، 1109، ش 9904، آستا 673/11 (1111) // (B+A)، ش 283، حجتیه 70 (B+A) //، حسن بن بهاء الدین کرمانی، 1112، ش 2028، سپهسالار 161/5 (B+A) //، محمد شفیع، 1113، ش 95، شاهچراغ 58/1 (1113) // (B+A)، ش 22645، آستا 302/22 (1113) // (B+A)، ش 573، احیاء میراث 204/2 (B+A) //، شمس الدین بن مولانا شاه، 1116، ش 2433، گلپایگانی 2741/5 (1122) // (B+A)، ش 7265، مجلس 260/25 (B+A) //، محمد اشرف بن قربانعلی شریف بیرجندی، 1123، مدرسه صدر تهران 81 (B+A) //،

رجبعلی، 1124، ش 63189 (1125) ، // (B+A) ، ش 259، ملک 473/1 (A) // ، اسدالله حسینی بن ابی المعالی، 1126، ش 13638، مرعشی 526/34 (A) // ، محمد خلیل حافظ بن محمد حسین، 1127، آخوند همدان ش 585، ف. رشت و همدان 1340 (B+ A) // ، محمد خلیل بن محمد باقر، 1134، دانشگاه لس آنجلس M 1154، نسخه ها 280/12 و 11 (1137) ، // (A) ، ش 21592، آستا 301/22 (A) // ، ابوالفتوح بن محمد تقی اصفهانی، 1174، ش 1572، فیضیه 175/1 (B) // ، عبدالله بن احمد بحرانی، 1180، ش 17784، آستا، 306/22 (1182) ، // (B+A) ، ش 1523، آستا 442/4 (B+A) // ، علی قلی بن زین العابدین قزوینی، 1183، ش 16045، آستا 294/22 [رویت] (1187) ، // (B+A) ، ش 1347، آستا 516/1

(B+A) // ، باقر بن محمد اصطهباناتی، 1191، ش 1979 ع، ملی 4/11 (B) // سده 12، ش 12985، آستا 294/22 // ، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده 12، ش 10105، مرعشی 73/26 (B+ A) // ، سده 12، ش 255، ملک 473/1 (B) // نستعلیق، ش 11899، آستا 637/11 (A) // نسخ، مدرسه رضویه ش (1) 26، آشنایی با چند نسخه خطی 43/1 (از آیه 149 آل عمران تا آیه 63 سوره اعراف) // ، قربانعلی محمد، ش 85، الهیات تهران 603/1 (B+A) // ، سده 12، ش 45، مدرسه فتحعلی بیگ صادقیه 40 (B+ A) // ، سده 12، ش 27، مدرسه صدر تهران 77 (B+ A) // ، سده 12، ش 16، مدرسه صدر تهران 55 (B+ A) // ، سده 12، ش 806، احیاء میراث 12/3 (B+ A) // ، سده 12، ش 8125، سپهسالار 162/5 (B+ A) // ، ش 5186، سپهسالار 162/5 (B) // ، ش 13 صدر، سپهسالار 160/5 (B+A) // ، ش 12 صدر، سپهسالار 159/5 (B+ A) // ، سده

12، ش 17672، آستا، 309/22 (B+A) // ، سده 12، ش 745، صدر بازار 556/3 (B+ A) (آغاز و انجام افتادگی) // ، سده 12، ش 2837، احیاء میراث 286/7 (B+ A) // نستعلیق، محمد بن سید ابی طالب کاشانی، سده 12، ش 5182، سپهسالار 161/5 (B+A) // نسخ، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده 12، ش 8334، سپهسالار 163/5 (B+A) // نسخ، ابراهیم بن علی بن احمد عاملی، سده 12، ش 456، عکسی احیاء میراث 53/2 (B+ A) // ، سده 12، ش 6236، گلپایگانی 2958/5 (B) // ، سده 12، ش 3221، گلپایگانی 2741/5 (B+A) // ، سده 12، ش 3698، ملی 296/16 (C+ B+A) // ، سده 12، ش 526، گلپایگانی 2742/5 (1202) ، // (A) ، ش 1299، هزار و پانصد 170 (از سوره انفال تا سوره عنکبوت) // ، حسن بن محمد معصوم، 1212، ش 23، مدرسه خان 20 (B+ A) // ، جعفر بن غلامرضا یزدی، 1212، ش 118، مدرسه خان 95 (B+ A) // ، احمد بن ابی الحسن اردکانی، 1213، ش 1522، آستا 442/4 (A) // شکسته نستعلیق، درویش محسن بن محمد کاظم

مازندرانی، 1219، ش 7029، آستا (B+A) 638/11، احمد، 1219، ش 93، گلپایگانی (D+C+B) 2742/5، غلامرضا، 1221، ش 17316، آستا

(B+A) 304/22، محمد باقر، 1222، ش 655 ع، ملی (B+A) 127/8، ابوطالب بن محمد علی، 1223، ش 2702، عمومی
اصفهان 207/1 (از آغاز تا آخر الاعراف)، محمد اشرف شریف ارجمندی، 1224، ش 14 صدر، سپهسالار (B+A) 160/5،
ابوالحسن بن محمد اسماعیل، 1224، ش 66، مدرسه خان 49 (B)، ابوالحسن بن محمد بافقی، 1225، ش 2965، وزیری
1488/4 (B+A)، ش 1567، فیضیه 175/1 (1226)، (A)، ش 1640، فیضیه 175/1 (الانعام تا الرعد)، عبدالغنی بن
عبدالعلی خرائقی، 1226، ش 2419، گلپایگانی (B+A) 2742/5 (1227)، (B)، ش 3189 ع، ملی (B+A) 298/14، قربانعلی بن رمضان
بواناتی، 1230، ملی فارس ش 780 (B+A) // نستعلیق، اسماعیل مازندرانی، 1230، ش 1269، سپهسالار 16/5 (مقدمه ها)،
محمد بن عبدالله کرمانی، 1230، ش 22590، آستا (B+A) 302/22، عبدالصمد بن ملا علی اکبر گروسی، 1231، ش 314(2)،
مدرسه صدر بازار 223/1 (B) // نسخ، 1231، ش 519، گلپایگانی (B+A) 125/2، کاظم بن محمد بیرجندی خراسانی، 1232،
مدرسه آخوند همدان ش 1658، ف. رشت و همدان (B+A) 1341، محمد ابراهیم بن افراسیاب، 1233، ش 10127، آستا [رویت
(B+A) // نستعلیق، محمد بن خداوردی، 1233، ش 17314، آستا (B+A) 299/22 // نسخ، علی اکبر بن مهدی، 1233، ش 254،
ملک 473/1 (از آغاز تا آخر الحجر)، // جلال الدین بن خلیل الله، 1234، ش 25283، آستا (B+A) 295/22، محمد باقر بن ملا
اسماعیل، 1234، ش 441، شاهچراغ 58/1 (1235)، (B+A) // ش 11549، آستا [رویت] (1235)، (B+A) // ک. عمومی معارف
(B+A) 16/1، اسماعیل بن یوسف کروهی، 1253، ش 1844، گوهرشاد (B+A) [رویت] //، محمد حسین بن لطفعلی، 1235، ش
242، فیضیه 174/1 (A) //، صالح ارداقی، 1235، ش 938 ع، ملی (B+A) 434/8، محمد بن علی شیرازی 1236، ش 1074 ع،
ملی 68/9 (1237)، (B+A) //، ش 17318، آستا [رویت] (B+A)

//، 1237، ش 17318، آستا، 308/22

(B+A) // نستعلیق، 1237، ش 300، مدرسه حجتیه 70 (A) // نسخ، ابومحمد بن محمد علی، 1238، ش 2869 ع، ملی 385/13
(A) //، زین العابدین محمد رضا، 1239، ش 1524، آستا (A) 442/4، محمد حسین بن سلطان محمد ذاکر، 1239، ش
25276، آستا (B+A) 300/22، ناد علی بن ابراهیم، 1239، ش 3795، وزیری (B+A) 1798/5، محمد علی بن محمد حسن،
1240، ش 3646 ع، ملی (B+A) 239/16، محمد تقی رودباری، 1240، ش 61، مدرسه امام صادق

ص: 210

قزوین، میراث اسلامی 611 (B+A) //، ملاّ یار علی، 1242، ش 5180، سپهسالار 161/5 (B+A) //، مهدی بن عبد الرحیم، 1243، تملک حسن عاطفی، نسخه ها 726/7 (B) //، سید جعفر بن سید محمد حسینی، 1245، ش 825، گلپایگانی 2745/5 (A) //، 1246، ش 62، مدرسه حجّتیّه 70 (A) //، محمد حسن محمد علی بن حبیب الله رضوی، 1248، ش (2) 3996، مجلس 2214/10 (4) (مقدمات) //، محمد باقر بن سراج اصطهباناتی، 1249، ش 253، فیضیه 174/1 (B+A) //، عبدالله بن شیخ جعفر، 1252، ش 127، مؤسسه آیت الله بروجردی دفتر اول 86 (1253) // (B+A)، ش 197 ب، الهیات تهران 603/1 (1254) // (B+A)، ش 2432، شاهچراغ (برکت) 62/3 (B+A) //، محمد بن علی اصفهانی، 1256، خیرات خان ش 7، ف. رشت و همدان 1750 (A) //، جعفر بن علی محمد، 1256، ش 2944، وزیری 1198/4 (B) //، محمد رضا بن احمد مجد آبادی، 1256، ش 1128 ع، ملی 120/9 (B+A) //، محمد باقر عبدالحی قزوینی، 1257، ش 27، سر یزدی 28/1 (B) //، مهدی بن کافی الحسینی، 1258، ش 2064، وزیری 1145/4 (A) //، حسین بن صفر، 1259، ش 5181، سپهسالار 161/5 (B+A) //، ابوالقاسم بن جعفر بن علاءالدین حسینی یزدی مشهور به واعظ، 1260، ش 10546، مرعشی 34/27 (B+A)

//، جعفر بن سید احمد حسینی، 1262، ش 3093، ملی تبریز 281/1 (B+A) // نستعلیق، 1262، ش 14706، آستا [رویت] (B+A) // نسخ، خداداد بن ابی القاسم،

1265، ش 689، ملی فارس 275/2 (B+A) //، قاسم بن محمد دره، 1265، ش 2029، سپهسالار 161/5 (1265) // (B+A)، ش 1268، مرکز احیاء میراث 103/4 (B+A) //، محمد رفیع، 1269، ش (1) 196 ب، الهیات تهران 603/1 (1269) // (B+A)، ش 375، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، نسخه پژوهی 131/2 (B+A) //، محمد علی، 1275، ش 423، مدرسه صدر بازار 309/2 (A)

// نستعلیق، سده 13، ش 5964، مرعشی 345/15 (B+A) به گفته مرحوم مشکوه نسخه بسیار صحیحی است // نسخ، سده 13، ش 17313، آستا [رویت] (از آغاز تا الرعد) //، سده 13، ش 77، دارالعلم آیه الله خوئی نجف 37 (B+A) //، ش 419، گوهرشاد 527/2 (A) //، ش 70، سر یزدی 61/1 (B+A) //، ش 9103، آستا 637/11 (B+A) //، ش 276، سر یزدی، 220/1 (B+A) //، ش 318، امام عصر شیراز 64 (از آغاز تا یس) //، ش (2) 5857، مجلس 265/17 (بخشی از سوره بقره) //، سده 13 - 12، ش 178، کتابخانه دینانی 233 (A) //، سده 13، 1234، ش 17313، آستا، 302/22 (B+A) //، سده 13، ش 8، کتابخانه دینانی 14 (B+A) //، سده 13، ش 377، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، نسخه پژوهی 131/2 (B+A) //، سده 13،

ش 375، گلپایگانی 2742/5 (B+A) //، سده 13، ش 3438، گلپایگانی 2743/5 (A) //، عبد الله بن محمد حسين بن محمد مقيم، سده 13، ش 8649، دانشگاه تهران 187/17 (B) //، بی تا، حسینیه شوشتریها ش 537، نسخه ها 805/12 و 11 (A) //، حسینیه شوشتریها ش 682، نسخه ها 805/12 و 11 (B) // نستعلیق، ش 258، فیضیه 174/1 (B+A) // نسخ، ش 969، مرعشی 158/3 (B+A) //، ش 2868 ع، ملی 384/13 (B+A) //، آخوند همدان ش (1) 4519، ف. رشت و همدان 1500 (مقدمات) //، ش 13985، آستا 638/11 (از آغاز تا سوره مریم) //، ش 12806، آستا 639/11 (B) // نستعلیق، محمد المدعو به اسماعیل، بی تا، ش 6677، آستا 442/4 (A) // نسخ، بی تا، آخوند همدان ش 307، ف. رشت و همدان 1340 (A) //، بی تا، ش 539، گلپایگانی 2741/5 (B+A) //، میر اسماعیل بن حاجی هادی قاینی، بی تا، ش 857، گلپایگانی 2741/5 (B+A) //، معصوم بن محمود حسینی استرآبادی، بی تا، ش 3716، گلپایگانی 2742/5 (B) //، بی تا، ش 451، گلپایگانی 2742/5 (B+A) //، بی تا، ش 2714، گلپایگانی 2742/5 (B+A) //، آخوند همدان ش 1168، ف. رشت و همدان 1341 (B) //، محمد خلیل حافظ بن محمد حسین، بی تا، آخوند همدان ش 585، ف. رشت و همدان 1340 (B+A) //، آخوند همدان ش (1) 4519، ف. رشت و همدان 1500 (مقدمات) //، ش 1523، آستا 442/4 (B+A) //، ش 3080، ملی تبریز 279/1 (B+A) //، ش 3188، ملی تبریز 280/1 (B+A) //، ش 2055، وزیری 1143/4 (B+A) //، ش 2056، وزیری 1143/4

(A) //، ش 2057، وزیری 1143/4 (B) //، ش 2117، وزیری 1172/4 (A) //، ش 2135، وزیری 1175/4 (A) //، ش 22394، مجلس 198/35 (B+A) //، ش 3997 ع، ملی 292/17 (B+A) //، ش 4533 ع، ملی 63/19 (B+A) //، ش (3) 3718 ع، ملی 238/16 (سوره بقره) //، محمد بن محمد ابراهیم نجم آبادی، بی تا، ش (5) 3744 ع، ملی 370/16 (سوره یس) //، ش 22352، وزیری 199/35 (B).

جلد دوم

C

از كهف تا احزاب D

از سباء تا ناس

نسخ، مؤلف، ش 60، شاهچراغ 60/1 (1074) // (D+C)، ش 3198 ع، ملی 305/14 (D+C) //، نورالدین محمد بن شاه مرتضی، 1078، ش 9175، مرعشی 292/23 (D+C) //، [احتمالاً مؤلف]، ش 2635 ع، ملی 50/13 (D+C) //، محمد نعیم بن محمود اردبیلی، 1083، ش 4153 ع، ملی 72/18 (D+C) //،

ص: 212

علی رضا بن اسماعیل، 1083، شصت و هفت نسخه خطی نفیس یزد، میراث اسلامی، دفتر هشتم 443 (1090)، // (D+C)، ش 3437،
گلپایگانی 2743/5 (D+C) //، عقیل الحسینی، 1092، ش 378، ملی 328/7 (D) //، محمد هاشم بن صفی الدین محمد الحسینی
القمی، 1092، ش 434، فیضیه 174/1 (1093)، // (D+C)، ش 358، گلپایگانی 2745/5 (D+C) //، محمد امین بن میرزا محمد
انجدانی قمی، 1095، ش 103 ب، الهیات تهران 603/1 (D) //، محمد قلی حافظ بن علیخان،

1096، ش 2066 ع، ملی 226/11 (C) //، محمد طاهر سبزواری، 1099، ش 17315، آستا 297/22 (D+C) //، سده 11 (؟)،
موسسه آیه الله بروجردی، دفتر اول 35 (D+C) //، سده 11 (؟)، ش (1) 2525، احیاء میراث 29/7 (D+C) //، نظام الدین محمد،
سده 11، ش 13590، مرعشی 427/34 (D+C) //، سده 11، ش 377، ملی 377/7 (C) //، ش 1585، سپهسالار 162/5 (D+C) //،
محمد بن محمد کاظم سنجر، 1102، ش 3537 ع، ملی 72/16 (1107)، // (D+C)، ش 25366، آستا 297/22 (D+C) //،
محمد علیمانی دامغانی، 1108، ش (4) 7642، دانشگاه تهران 663/16 (D) //، محمد بن جعفر 1116، ش 404،

شاهچراغ 60/1 (D+C) // نستعلیق، محمد ابراهیم بن لاجین قزوینی، 1109، ش 2687، عمومی اصفهان 207/1 (از الرعد تا آخر
قرآن) // نسخ، 1112، ش 2100 ع، ملی 285/11 (D+C) //، محمد هاشم بن محمد خوسفی، 1112، ش 49، کتابخانه دیانی 45
(D+C) //، محمد علی بن محمد مهدی اشرفی، 1112، ش 456، احیاء میراث 65/2 (D+C) //، محمد سعید بن محمد هاشم
سمنانی، 1115، ش 4387 ع، ملی 369/18 (D+C) //، پر محمد بن شیر محمد تیلی، 1124، ش 26534، آستا 311/22 (D+C) //،
محمد علی بن رجبعلی، 1124، ش 63190، مجلس 175/7 (D+C) //، عبد الحسین بن محمد مشکانی، 1125، ش 11813، آستا
640/11 (C) //، محمد نعیم دماوندی، 1131، ش 489، گلپایگانی 2743/5 (D) //، ابراهیم بن علی بن احمد عاملی، 1132، ش
457، عکسی احیاء میراث 54/2 (D)

//، محمد حسین بن حاجی اسماعیل، 1132، ش 469، احیاء میراث 76/2 (D+C) // نستعلیق، محمد باقر شه میرزادی، 1132، ش
2022، سپهسالار 160/5 (C) //، ، ش 2023، سپهسالار 160/5 (1132)، // (D)، ش 5184، سپهسالار 162/5 (از یس تا آخر
قرآن) //، عبد الرضا بن محمد بن امین الدین موسوی حسینی جزائری، 1133، ش 2393 ع، ملی 162/12 (D) //، ابوعلی بن
عبدالسمیع، 1139، ش 26889، آستا 313/22 (D+C) //، صایب الدین محمد نصیر طالقانی، 1143، ش 13627، آستا [رویت]
(D+C) //، علی اکبر بن سید خلیل الله حسینی کاشانی، 1160، ش 13618، مرعشی 494/34 (D+C) //، حسن بن حسین الزهانی،

1166، ش 249، مدرسه حجتیه 70 (یس تا آخر قرآن) //، عبدالله بن احمد بحرانی، 1170، ش 17922، آستا 308/22 (D+C) //، ملا-نظر علی و دیگران، 1196، ش 1348، آستا 515/1 (D+C) //، محمد بن علی رضا اشرفی، سده 12، ش 305، مدرسه مروی تهران 181 (D+C) //، سده 12، ش 19017، آستا 311/22 (D+C) //، سده 12، ش 23794، آستا 310/22 (D+C) //، سده 12، ش 22631، آستا 303/22 (D+C) //، سده 12، ش 655 ع، ملی 127/8 (D+C) //، سده 13 - 12، ش 67 ب، الهیات تهران 602/1 (D+C) // نستعلیق، 1200، ش 5965، مرعشی 346/15 (D+C) // نسخ، 1202، ش 15 صدر، سپهسالار 160/5 (D+C) //، 1204، ش 13506، مرعشی 277/34 (C) //، ابوطالب بن اسماعیل حسنی، 1206، ش 2062، وزیر 1145/4 (D+C) //، محمد حسین بن محمد طاهر هزار جریبی، 1217، ش 4105 ع، ملی 11/18 (D+C) //، احمد، 1219، ش 93، گلپایگانی 2742/5 (D+C+B) // نستعلیق، ابن ملا محمد مهدی سبزواری، 1221، ش 1345، آستا 514/1 (D+C) // نسخ، محمد تقی قزوینی، 1221، ش 39 ب، الهیات تهران 602/1 (D+C) //، محمد یوسف بن عبدالله طباطبایی، 1222، ش 20593، آستا 303/22 (D) //، ابوطالب بن محمد علی یزدی، 1225، ش 12256، گلپایگانی 2743/5 (D+C) //، اسماعیل بن محمد خلیل خوانساری، 1226، ش 2674، عمومی اصفهان 207/1 (D+C) //، محمد کریم نخعی آشتیانی قمی، 1226، ش 1852، گوهرشاد (D+C) [رویت] //، 1226، ش 1598، فیضیه 175/1 (1227) // (C) //، 25، مدرسه خان 21 (D+C) //، ابراهیم بن غلام علی، 1228، ش 196، امام عصر شیراز 64 (D+C) //، محمد بن عبد الرضای زنگنه، 1229، ش 2025، سپهسالار 161/5 (D+C) //، قربانعلی بن رمضان بواناتی، 1230، ش 780، ملی فارس 359/2 (C) //، محمد علی بن حاج عظیم یزدی، 1231، ش 2058، وزیر 1144/4 (C) //، میر سعید بن محمد زمان حسینی

موسوی کسکری، 1232، ش 5183، سپهسالار 162/5 (D+C) //، علی بن حاجی عظیم یزدی، 1232، ش 292، سر یزدی 230/1 (D+C) //، کاظم بن محمد بیرجندی خراسانی، 1233، آخوند همدان ش 1688، ف. رشت و همدان 1341 (D+C) //، عبدالله بن محمد سعید سبزواری، 1233، ش 27664، آستا 312/22 (D+C) //، اسماعیل بن یوسف کروهی، 1234، ش 13793، آستا 639/11 (1234) // (D+C) //، 25، ملی فارس 29/1 (D+C) //، ربیع

بن محمود واعظ، 1235، ش 25221، آستا [رویت] (D+C) //، محمد بن عبدالله، 1235، ش 22636، مجلس 199/35 (D+C) //، محمد محسن بن محمد حسین، 1238، ش 9102، آستا 641/11 (D) //، ناد علی ابراهیم، 1239، ش 3796، وزیر

5/1799 (D+C) //، عباس رونیزی بن محمد شفیع، 1239، ش 3999ع، ملی 17/293 (D+C) //، محمد مهدی علی آبادی، 1241، ش 2140، وزیری 4/1176 (D) //، معلّم بن محمد ابراهیم، 1242، ش 20660، آستا 22/298 (D+C) //، 1244، ش 3081، ملی تبریز 1/279 (D+C) //، ش 6965، دانشگاه تهران 16/413 (از سوره لقمان تا آخر) //، حسین بن محمد باقر اصفهانی، 1245، ش 1063، ملی 9/58 (D+C) //، ابراهیم بن محمد مشهدی، 1247، ش 13794، آستا 11/641 (C) //، محمد هاشم بن محمد علی حسینی، 1247، ش 254، فیضیه 1/174 (1252) // (D+C)، ش 1075ع، ملی 9/68 (D+C) //، علی موسوی شیرازی، 1253، ش (2) 196 ب، الهیات تهران 1/603 (D+C) //، محمد حسن بن محمد حبیب چرمی قاینی، 1255، ش 260، ملک 1/473 (D+C) //، سید هاشم بن محمد علی حسینی، 1255، ش 2429، شاهچراغ (برکت) 3/62 (D+C) //، سید رضا الحسینی، 1255، ش 2063، وزیری 4/1145 (D+C) // نستعلیق، عزیزالله تاکری، 1263، ش 270، آیت الله جلیلی 182 (D+C) // نسخ، 1263، ش 1203، شاهچراغ 1/61 (D+C) //، محمد حسین بن عبدالعلی، 1250، ش 2059، وزیری 4/1144 (D+C) //، 1263، ش 455، گلپایگانی 5/2743 (D+C) //، محمد رضا بن همت علی بیک، 1264، ش 690، ملی فارس 2/276 (D+C) //، محمد جعفر بن محمد کاظم طباطبائی، 1264، ش 267، ملک 1/473 (D+C) //، محمد علی بن علی اکبر، 1265، ش 2024، سپهسالار 5/160 (D+C) //، محمد حسن بن علی اکبر، 1265، ش 62، سر یزدی 1/55 (D+C) //، مصطفی بن محمد حسینی ایزندآبادی، 1287، ش 16، مدرسه خان 17 (D+C) //، سده 13، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، ش 374، نسخه پژوهی 2/130 (کشف تا نور) //، سده 13، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، ش 376، نسخه پژوهی 2/131 (یس تا حدید) //، علی اکبر محمد یاری، سده 13، ش 7، کتابخانه دیّانی 14 (D+C) //، سده 13، ش (2) 150، کتابخانه میدی 1/125 (فرقان تا مجادله) //، سده 13، ش 394، حوزه امام صادق، 2/121 (C) //، ش 15208، آستا [رویت] (از فاطر تا قدر) // نستعلیق، سده 13، ش 11493، آستا 11/641 (D) // نسخ، مهدی بن عبدالرحیم، سده 13، ش 1235ع، ملی 9/218 (D+C) // نستعلیق، معصوم حسینی الان براغوشی، بی تا، ش 8126، سپهسالار 5/162 (یس تا آخر) //، علی میرزا بن علیخان الفتح آبادی، بی تا، ش 2928ع، ملی 14/33 (D+C) //، ش 13429، آستا [رویت] (D+C) //، حسینیّه شوشتریها ش 714، نسخه ها 12/805 و 11 (D+C) //، آخوند همدان ش 1156، ف. رشت و همدان 1341 (هود تا آخر) //، حسینیّه شوشتریها ش 737، نسخه ها 12/805 و

11 (C) // نسخ و نستعلیق، ش 15856، آستا (C) // نسخ، ش 2101 ع، ملی 286/11 (D) //، ش 2027، سپهسالار 136/1 (D+C) // نستعلیق، ش 2077، فیضیه 175/1 (D) // نسخ، ش 1403، الهیات مشهد 548/2 (D+C) //، ش 4127، گلپایگانی 2745/5 (D+C) //، ش 60، شاهچراغ 60/1

(D+C) //، ش 58، شاهچراغ 59/1 //، ش 2060، وزیری 1144/4 (C) //، بی تا، ش 2061، وزیری 1144/4 (D+C) //، بی تا، ش 2110، وزیری 1169/4 (C) //، بی تا، ش 326، گلپایگانی 2743/5 (D+C) //، بی تا، ش 497، گلپایگانی 2742/5 (D+C) //، محمد بن محمد ابراهیم

نجم آبادی، بی تا، ش (5) 3744 ع، ملی 370/16 (سوره یس) //، بی تا، ش 4001 ع،

ملی 295/17 (D+C).

اجزای نامشخص

نسخ، 1073، دانشگاه لس آنجلس ش M 56، نسخه ها 280/12 و 11 //، نور الدین محمد بن مرتضی، 1077، تملک ک. آیه الله رضوی در کاشان، نسخه ها 36/7 //، ظاهراً عصر مؤلف، ش 1626، مرعشی 29/5 //، سده 11، کالج وادهان در اکسفورد ش 117، نسخه ها 778/12 و 11 // شکسته نستعلیق، آخوند همدان ش 389، ف. رشت و همدان 1340 // نسخ، علی اکبر بن سید علی طباطبائی، 1161، ش 4184، مجلس 189/11 //، محمد حسین بن عبد الله، 1229، ش 7214، دانشگاه تهران 490/16 //، سده 12، ش 478، علامه طباطبائی شیراز، نسخه پژوهی، 130/2 //، سده 12، ش 59، شاهچراغ (برکت) 61/3 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده 12، ش 10105، مرعشی 73/26 //، سده 12، ک. آیه الله رضوی در کاشان، ش 527، نسخه ها 36/7 //، علی اکبر بن احمد بن محمد، 1216، ش 467، علامه طباطبائی شیراز، نسخه پژوهی، 130/2 //، ابوطالب، 1227، ش 84، مدرسه خان 67 //، 1230، ش 195، مدرسه مروی 181 //، احمد بن اسماعیل، 1236، ش 206، سر یزدی 168/1 //، ولی محمد بن

محمد حسن لنکر کنانی، 1246، ش 8484، دانشگاه تهران 146/17 //، عبدالغفور،

1246، ک. اعتمادالدوله (اصفهان) ش 29، نسخه ها 344/5 //، غلامرضا بن ابراهیم، 1248، نسخه های خطی 160/2 //، محمد حسن بن علی اکبر کرد فلازی، 1250، ش 3، مسجد الرسول بازار (ضمیمه کتابخانه دیانی) 144 //، محمد باقر بن علی ابنزاد آبادی، 1251، ش 431، فیضیه 174/1 //، سده 13، ش 196، مدرسه مروی 181 //

، سده 13، ش 1202، ملی 189/9 //، ش 246، فیضیه 174/1 //، بی تا،

ش 12295، آستا //، ش 11205، آستا //، ش 9104، آستا //، ش 7060، آستا //، مدرسه عباس قلی خان (مشهد) ش 4، نسخه ها 766/7.

ص: 216

حاشیه بر صافی / فضل الله بن محمد بن فضل الله شریف

حاشیه و تعلیقه ای است بر ربع اول از کتاب صافی از آغاز تا آخر سوره مبارکه مائده.

ن . خ نسخ، سده 12، ش 12521، آستا [رویت].

ترجمه

ترجمه صافی / مترجم نامعلوم

ترجمه ای است احتمالاً از سده دوازدهم از آغاز قرآن تا سوره بنی اسرائیل؛ آغاز / (افتاده) و به

کسانی که از آن حضرت روایت می کنند. انجام / پس غرق نماید شما را

ن . خ نسخ، [احتمالاً سده 12]، ش 13453، آستا [رویت].

ترجمه مقدمات صافی / مترجم نامعلوم

شامل ترجمه سه مقدمه از مقدمه های ملاً محسن فیض در کتاب الصافی است.

ن . خ نسخ، ابو القاسم بن احمد یزدی، 1242، ش 8544، مرعشی 121/22.

ترجمه مقدمات صافی / مترجم نامعلوم

شامل ترجمه سه مقدمه از مقدمه های ملاً محسن فیض در کتاب الصافی است.

ن . خ نستعلیق، 1254، ش (3) 50، کتابخانه دیانی 47.

تفسیر صافی / محمد باقر ساعدی خراسانی

ن . چ .- تهران: صفا، 1363. 1 ج.

ترجمه فارسی تفسیر شریف صافی / ترجمه جمعی از فضلالی دوره عالی مرکز تخصصی تفسیر و علوم قرآن، زیر نظر عبدالرحیم عقیقی
بخشایشی.

ن . چ .- قم: نوید اسلام، 1386. 6 ج.

ن . چ

- تهران: بی نا، 1266 ق، 680 ص (سنگی) // - تبریز: بی نا، 1269 ق. 541 ص (سنگی) //

ص: 217

- تهران: [شیخ موسی طهرانی]، 1271 ق. 943 ص (سنگی) // - تبریز: بی نا: 1272 ق. 539 ص (سنگی) // - بمبئی: بی نا، 1274 ق. بدون صفحه شمار (سنگی) // - تهران: بی نا، 1275 ق. 522 ص (سنگی) // - تهران: بی نا، 1276 ق. بدون صفحه شمار (سنگی) // - تهران: بی نا، 1286. 495 ص (سنگی) // - تهران بی نا، 1311 ق. 503 ص (سنگی) // - تهران: بی نا، 1316 ق. 661 ص (سنگی) در هامش آن اصفی آمده است // - تهران: بی نا، 1334 ق. 580 ص (سنگی) // - تهران: کتابفروشی محمودی، بی تا. 579 ص (افست از چاپ 1334) // به اهتمام میرزا حسن لواسانی. - تهران: میرزا حسن لواسانی، 1387، 5 - 1374 ق. (2 ج) 1000 + 870 ص // به کوشش ابوالحسن شعرانی. - تهران: کتابفروشی اسلامیة، 1362، 1356. 2 ج // به کوشش حسین الاعلمی. - بیروت: الاعلمی، 1402 - 1339 ق. 5 ج // به کوشش حسین الاعلمی. - مشهد: دار المرتضی، بی تا. 5 ج (افست از چاپ بیروت) // به کوشش حسین الاعلمی. - تهران: مکتبه الصدر، (1373) 1415. 5 ج؛ تهران: نشر داوود، 1379، 3 ج // به کوشش محسن الحسینی الامینی. - تهران: دارالکتب الاسلامیه، (1377)، 1419. 7 ج.

[66]

الضوابط الخمس فی احکام الشکّ و

السهو و النسیان فی الصلوه (عربی)

رساله کوتاهی است در پنج ضابطه که مؤلف آن را در سی بیت نگاشته است و در آن به بیان احکام شک، سهو و نسیان در نماز می پردازد. این رساله را علم الهدی به فارسی ترجمه کرده است.

یکم [73]؛ امل 306/2؛ لولوه 129؛ کشف الحجب 374؛ فوائد 636؛ الذریعه 212/14

آغاز / الحمد لله علی جزیل نواله والصلاه علی محمد وآله، اما بعد لما کان الشک و السهو و النسیان کالغریزی للانسان...

انجام / و اعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم فانه يزجر الشيطان و يطرده انشاء الله.

ص: 218

نسخ، با یادداشتی از فیض کاشانی، ش 2497 (ضمیمه منهاج النجاه)، مرعشی 86/7 //، 1059، ش 15719، گلپایگانی 2713/5 //،
سده 11، کتابخانه دانشگاه بوعلی همدان ش (3) 55، مجله تحقیقات اسلامی س 73، ش 2 - 1. ص 153 //، سده 11، ش (8)

28962، آستا [رویت] //، 1100، ش (4) 5681، مرعشی 78/15 // نستعلیق، 1118، ش 21813، آستا 904/21 // نسخ، احتمالاً
سده 12، ش (4) 2146، ملک 432/5 //، سده 12، ش 21798، آستا 313/20 //، 7 - 1184، ش (7) 2632، وزیری 1370/4 //
نستعلیق، 1226، ش (6) 2477، وزیری 1313/4 //، 1226، ش (6) 1364، عکسی

احیاء میراث، 204/4 //، علی اکبر طیب بن محمد کریم، [1296]، ش (11) 2658، ملک 483/7 //، سده 13، ش 19638،
گلپایگانی 2713/5 // نسخ، محمد حسن بن محمد علی، 1303، ش (4) 11240، آستا 368/11 // نستعلیق، بی تا، مشکوه ش 792،
دانشگاه تهران 1944/3 (3).

در هامش کتاب غایه الایجاز ابن فهد، 1300، الذریعه 119/15.

رساله شکیات و سهویات / مترجم علم الهدی

آغاز / بسمله.. سپاس بی قیاس و ستایش بندگی اساس...

ن . خ نستعلیق، محمد بن محمد علم الهدی، 1072، ش (1) 6368، آستا [رویت] // نسخ، ضیاء الدین بن عبد الحسین سبزواری،
1085، ش (2) 1992، ملی 591/10 //، سده 11، ش 21604، آستا 82/20 //، 1181، ش (7) 2070، گوهرشاد [رویت] //
نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، 1357، ش 20963، آستا 82/20 //، بی تا، ش (8) 950، هزار و پانصد 310 //، ش (2)
1409، مسجد اعظم 515 //، ،

ش (2) 6524، سپهسالار 254/5.

ن . چ در هامش امل الامل، الذریعه 212/14.

ضیاء القلب (عربی)

مؤلف در این رساله عربی، احکام پنجگانه ای که بر باطن انسان حکم می کنند (عقل، شرع، طبع، عرف و عادت) را در ضمن هشت باب به شماره درهای بهشت مورد بحث قرار می دهد. ابواب آن از این قرار است: عقل؛ مراتب حکام، اسباب تسلط حکام؛ مصالح اتباع حکام؛ ترجیح بعضی از حکام؛ حکایت؛ حکایت دیگر؛ ازاحت شبهت. این اثر در 500 بیت به سال 1057 تألیف شده، و آینه شاهی تلخیصی از همین اثر است. آینه شاهی.

یکم [29]؛ دوم [31]؛ لولوه 125؛ کشف الحجب 375؛ فوائد 635؛ ایضاح 75/2؛ ریحانه 377/4؛ الذریعه 127/15.

آغاز / الحمد لله الذی جعل مراسم الشرایع مطابقه لمقتضی عقول الکاملین...

انجام / هذا ما آخر ما اردنا ذكره في هذه المقالة المسماه بضياء القلب، اضاء الله بها قلوبنا و كفر بها سيئاتنا و ذنوبنا.

ن . خ

نستعلیق، محمد بن محمد علم الهدی، 1072، ش (6) 6368، آستا [رویت] // نسخ، محمد مقیم بن محمد صالح صفا (از روی نسخه مؤلف)، ش (3) 2013، سپهسالار 184/5 // نستعلیق، سید علی نقی بن نور الدین محمد گیلانی، 1085، ش (19) 1039، فیلم 561/1 // نسخ، 1098، ش (1) 848، گوهرشاد 1150/3 // چلیپا، 1099، ش (20) 4805، مجلس 211/13 // نسخ، سده 11، ش 22069، آستا [رویت] //، 28 - 1124، ش (5) 1439، ملی 467/9 //، محمد مؤمن بن غلام علی بن ابی طالب، سده 12، ش (2) 472، ملی 394/7 // نستعلیق، علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، 1222، ش (6) 1430، مرعشی 215/4 // شکسته نستعلیق، [1242]، ش (2) 3149، دانشگاه تهران 2105/11 // نستعلیق، علی اکبر طبیب بن محمد کریم، 1269، ش (9) 2658، ملک 482/7 // نسخ، سده 13، ش (2) 7542، دانشگاه تهران 619/16 //، 1329، ش 23338، آستا [رویت] //، بی تا، ش (3) 11391، آستا [رویت] //، بی تا، ش 22465، آستا [رویت] // نسخ و نستعلیق، بی تا، ش 3552، آستا 443/6.

به ضميمه منهاج النجاه - و - بشاره الشيعه - و - خلاصه الاذكار - تهران: بی نا، 1303 ق. (سنگی) // - همانجا: میرزا هادی اصفهانی، 1311 ق. 190 ص (سنگی) // به کوشش محمد علی المجید الفقیهی . - بیروت: دارالمحجّه البيضاء، دارالرسول الاکرم، 1379، 96 ص.

[68]

علم اليقين في اصول الدين (عربی)

کتاب شامل مباحث مفصّله در امور اعتقادی است که در ضمن هیجده هزار بیت فراهم آمده. فیض آن را در پنجاه مطلب در چهار مقصد به سال 1042 تدوین نموده است:

(1) العلم باللّه: ففیه ثمانیه ابواب: فی وجوده تعالی، فی توحیده عزّ و جلّ، فی تنزیهه سبحانه، فی صفاته العلیا، فی نبذ من نعوته، فی اسمائه الحسنی، فی افعاله جلّ اسمه و

قضائه و قدره، فی نبذ من آثار رحمته و آیات عظمته.

(2) العلم بالملائکه: ففیه ثمانیه ابواب: فی الملائکه المقربین، فی الملائکه المدبّرین،

فی الارواح البشریه، فی المعقبات و الشیاطین، فی ملائکه الاعمال و الکرام الکاتبین، فی اصناف الملائکه، فی کثره الملائکه، فی اوصاف الملائکه و بدائع خلقهم.

(3) العلم بالکتاب و الرسل - علیهم السلام: ففیه سته عشر بابا: فی الاضطرار الی الرسل و الشرایع، و اسرار التکالیف، فی صفات النبی و اصول المعجزات، فی صفه نزول الوحی و الفرق بینه و بین الالهام، فی الفرق بین الرسول و النبی و الامام و الولی، فی الاضطرار الی الامام و ذکر صفاته، فی تفاصيل الانبیاء و الاوصیاء، فی اخذ میثاق النبیین لنبینا و البشاره به قبل ظهوره، فی اخلاق نبینا و اوصافه و اسمائه و خصایصه، فی معجزات نبینا و آیات

صدقه، فی معراج نبینا، فی معنی الکتاب و الکلام، فی نبذ من فضایل القرآن، فی نبذ من

فضایل اهل البیت، فی الاختلاف الواقع بعد نبینا، فی اصول العقاید الدینیّه علی الاجمال،

فی غیبه امامنا و علامات ظهوره.

(4) العلم بالیوم الاخر: ففیه ثمانیه عشر بابا: فی الموت، فی البرزخ و عذاب القبر و سؤاله، فی نفخ الصور و البعث، فی طول یوم القیامه و احواله، فی الخصماء و المظالم، فی

المسائله و الشهداء، فى تطاير الكتب و نشرها، فى الميزان و الحساب، فى السياق و الصراط، فى الشفاعة، فى الحوض، فى الوسيله و اللواء، فى محل الجنة و النار و الاعراف، فى صفة الجنة و اهلها، فى صفة النار و اهلها، فى مذنبى اهل التوحيد و الناقصين، فى اصناف اللذات و الآلام و اربابهما فى الاخره، فى خلود الفريقين.

مؤلف كزیده ای از این اثر، با نام انوار الحکمه نیز فراهم آورده است.

یکم [10]؛ دوم [56]؛ امل 305/2؛ لولوه 123؛ روضات 88/6؛ كشف الحجب 385؛ فوائد 636؛ ايضاح 119/2؛ الذريعه 326/15.

آغاز / نحمدك اللهم يا مبدى يا معيد والحمد من نعمائك... اما بعد فيقول خادم العلوم الدينيه و راصد المعارف اليقينيّه محمد بن مرتضى...

انجام / هذا آخر الكلام فى العلم باليوم الاخر و به تم كتاب علم اليقين بمقاصده الاربعه و وقع الختم...

ن . خ

نسخ، خود مؤلف، تملك كتابخانه مجد الدين نصيرى، الذريعه 326/15 // نستعليق،

احتمالاً خط مؤلف، سده 11، ش 13459، مرعشى 158/34 //، محمد شفيع بن محمد امين (نجات)، 1056، ش 6595، مرعشى 169/17 //، 1073، ك. طباطبائى تبريزى، نسخه ها 516/7 //، ابراهيم اصفهانى، 1068، ش 23772، آستا [رويت] // نسخ، امير بيك بن حاج سلطان ميرك، 1074، ك. آخوند همدان، ش 1208، ف. رشت و همدان 1342 //، محمد كاظم شهميرزادى 1092، ش 15257، آستا [رويت] //، مقابله علم الهدى، ش 22441، مجلس 169/25 //، سده 11، ش (1) 13614، مرعشى 485/34 //، سده 11، ش 354، مدرسه مروى 187 //، سده 11، ش 23790، آستا [رويت]

//، سده 11، ش (23) 3321، مجلس 989 / (2) 10 //، محمد على بن ابو القاسم منصورى مسيبى، صد و شصت 27؛ نیز، ش 4754، مرعشى 317/12 (احتمالاً يك نسخه است) // نستعليق، سده 11، ش 13459، مرعشى 157/34 (احتمالاً به خط فيض) //، سده 12 - 11، ش 4681، مجلس 63/13 // نسخ، ابو محمد ابراهيم شرف الدين بن الصدر، 1116 (از روى نسخه مؤلف)، ش 549، مرعشى 150/2 //، محمد كاظم بن صدر الدين شيرازى، 1118، ش 1178، علامه طباطبائى شيرازى، نسخه پژوهى 196/2 //، غلام حسين كرماني، 1127، ش 533، مدرسه مروى 187 //، تملك 1165، ش

ص: 222

7161، مجلس 169/25 //، محمد علی بن سلطان محمد، 1181، ش 829، مدرسه مروی 187 //، سده 12، ش 17949، آستا [رویت] //، سده 12، ش 27، مدرسه صدر تهران 77 (B+A) //، محمد باقر بن محمد جواد هزار جریبی، 1243، ش 138، مدرسه فتحعلی بیگ دامغان 104 //، محمد ابراهیم بن میرزا عبدالمجید، 1258، ش 13218، گلپایگانی 2924/5 //، سده 13، ش (1) 10699، مرعشی 147/27 // تعلیق، بی تا، مشکوه ش 244، دانشگاه تهران 309/3 (1) // نسخ تحریری، بی تا، ش 1237، سلطنتی 824/1 //، آخوند همدان ش 349، ف. رشت و همدان، 1342.

ترجمه

ترجمه حسین استاد ولی - تهران، حکمت، 1379. 2 ج. // ترجمه امیر سجاد خو - تهران: به دید، 1381. ج. (گویا این دو ترجمه را ناشران مختلف چاپ یا چاپ خواهند کرد).

ن. چ

- بی جا: بی نا، 1271، رقی (سنگی) // به ضمیمه عین الیقین - و - منهاج النجاه - و - مرآه الاخره - تهران: بی نا، 1303 ق. (سنگی) // به ضمیمه منهاج النجاه - و - مرآه الاخره - تهران: بی نا، 1313. 428 ص (سنگی) // به کوشش محسن بیدارفر - قم: بیدار، 1358، 1377. 2 ج.

[69]

عین الیقین (عربی)

عنوان دیگر: A عین الیقین فی اصول الدین B الانوار والاسرار

مؤلف در این اثر به بررسی و شناخت پایه های اساسی اصول اعتقادی می پردازد. وی با ذکر ادله عقلی، امور کشفی و شواهد قرآنی و نبوی به اثبات مفاهیم اعتقادی روی می آورد. اما گرایش و عنایت او به دلایل عقلی است نه دلایل نقلی، تنها هنگامی از دلایل

نقلی بهره می برد که تاییدی برای دلایل عقلی باشد. فیض به سال 1036 موافق ماده تاریخ "کمل انوار الحکم و اسرار الکلم" این کتاب را به رشته تحریر در آورده است. از این رو این اثر به "الانوار والاسرار" نیز معروف است. این کتاب دارای یک مقدمه، دو مقصد و پنجاه مطلب است به این ترتیب:

ص: 223

المقدمه: فيما ينبغي التنبيه عليه قبل المقصود.

المقصد الاول: في اصول العلم.

المقصد الثاني: في العلم بالسموات والارض وما بينهما.

يكم [12]؛ دوم [61]؛ هديه 6/2؛ لولوه 123؛ روضات 88/6؛ كشف الحجب 601؛ فوائد 636؛ ايضاح 132/2؛ ريحانه 376/4؛
الذريعه 374/15.

آغاز / سبحان من حادث لطائف الاوهام في بيدااء كبريائه و عظمته و سبحان من لم يجعل للخلق سبيلا.

انجام / هذا آخر الكلام في العلم بالسموات و الارض و ما بينهما و به تم و ختم كتاب عين اليقين.

ن . خ

نسخ، با يادداشت مؤلف، ش (8) 933، مجلس 234/23 //، 1065، ش 23788، آستا [رويت] //، ابن شاه مولانا نورالدين، 1070،
ش 2946، دانشگاه تهران 1829/10 //، 1071، ش ؟، گلپايگانی 2958/5 //، قوام الدين بن محمد بن حبيب الله، 1076، ش 911،
مدرسه صدر بازار 680/3 //، مقابله علم الهدى در 1085، ش 804، آستا 209/4 //، كتابت در حيات مؤلف، ش 281، كتابخانه آيه
الله جليلي 188 //، عصر مؤلف، ش (8) 933، مجلس 234/23 (ناقص الاخر) // نستعليق، 1085، لس آنجلس M 17، نسخه ها
295/12 و 11 // نسخ، محمد شفيق بن محمد مقيم، 1086، ش (1) كتابخانه شفقي، 183 //، محمد اسماعيل بن محمد صالح حسيني،
1099، ش 1633، عكسي ميراث 75/15 //، محمد شفيق بن محمد امين ملقب به نجات، سده 11، ش 331 ج، الهيات تهران 77/2 //
، سده 11، ش (1) 6326، سپهسالار 341/5 //، نصير الدين محمد بن علي، 1100، ش 805، آستا 209/4 //، محمد تقى بن ابى
الحسن واعظ، 1106، ش 7818، آستا 247/11 //، 1111، ش 13548، مرعشى 363/34 //، 1115، ش 26474، آستا [رويت] //،
1116، ش 6725، دانشگاه تهران 345/16 //، عبدالمجيد طالقانى، 1120، ش 23307، آستا [رويت] //، محمد ابراهيم بن محمد
شفيق ملقب به نجات، 1126، ش 5988 //، 1127، مشکوه ش 373، دانشگاه تهران 312(1)/3 //، على بن حيدر وادارى، 1133،
ش 42، مدرسه امام عصر 68 // نستعليق، عبدالله بن نورالدين جزائرى، 1141، ش 13625، گلپايگانی 2958/5 [در مقدمه اين نسخه
رساله اى است در باره فيض و كتاب عين اليقين] //، سده 12، ش 31349، مجلس 397/24 // نسخ، سده 12، ش 1320، سپهسالار
341/5 //، ش 16593، آستا

ص: 224

[ارویت] (ناقص الطرفین) //، زین العابدین بن محمد حسین کاشانی، 1243، ش 6424، سپهسالار 341/5 // نستعلیق، احمد کاشانی بن حاج ابو الحسن، 1255، ش 5881، مجلس 276/17 // نسخ، سده 13 [با یادداشتی در سال 1288] ش 610، ملک 513/1 //، محمد جعفر بن احمد انصاری، سده 13، ش (1) 1807، ملی 387/10 //، مؤمن شریف کرمانی، سده 13، ش 6507، سپهسالار 341/5 //، بی تا، ش 7311، آستا 248/11 (ناقص) //، بی تا، ش 2859، گلپایگانی 2958/5 // نستعلیق مخلوط به شکسته، بی تا، ش 11061، آستا 248/11 // شکسته نستعلیق، بی تا، آخوند همدان (4) 1777، رشت و همدان 1496 (B) // نستعلیق، بی تا، ش 1673، فیضیه 187/1 // نسخ و نستعلیق، بی تا،

ش 348، فیضیه 187/1.

حاشیه

حاشیه علی عین الیقین / محشی ناشناخته. مرحوم آیت الله نجفی مرعشی نسخه ای از آن را در تملک داشته [گویا این کتاب هنوز فهرست نشده است] وی مؤلف آن را فردی

عارف مسلک و اخباری مرام دانسته که کتاب مذکور را در هند تألیف کرده و سپس به ایران آمده است (الذریعه 151/6)

آغاز/ یا من علی فاستعلی وهو بالمنظر الاعلی

ن . خ تملک کتابخانه آیت الله مرعشی [گویا هنوز فهرست نشده است] // نسخ، بی تا، ش 303، مسجد اعظم 143.

ن . چ

به انضمام منهاج النجاه - و - بشاره الشیعه - و - خلاصه الاذکار - و - ضیاء القلب - و - مرآه الاخره - و - علم الیقین . - تهران: بی تا، 1303 (سنگی) // . - تهران: میرزا هادی اصفهانی، 1311 . 190 ص (سنگی) // با علم الیقین - و - منهاج النجاه . - تهران: بی تا، 1313 . 428 ص.

[70]

غنیه الانام فی معرفه الساعات و الايام (عربی)

عنوان دیگر: A من لایحضره التقویم

رساله ای است به زبان عربی در تعیین سعد و نحس ایام و اوقات. فیض در مقدمه

ص: 225

می گوید: در این روزگار مردمان برای تعیین سعد ونحس ایام و اوقات به آرا و عقاید منجّمان مراجعه می کنند، در صورتی که پایه افکار و معتقدات آنها بر اساس حدس و تجربه است و چندان واقعیتی ندارد، لذا من این کتاب را در این موضوع از اخبار وارده از

ائمه اطهار - علیهم السلام - که چراغ انوار الهی و مظهر علوم غیبی اند جمع آوری نموده و در ابتدای امر آن را من لا یحضره التقویم نام نهادم، ولی پس از اتمام آن را غنیه الانام فی معرفه الساعات والایام نام گذاردم.

این اثر شامل مقدمه، دو مقاله و خاتمه به شرح زیر است:

مقدمه: در اختلاف اهل شرع، روم، ایران و منجّمان در بیان روز، ماه و سال؛ مقاله اول: در آنچه از ائمه اطهار در احوال ایام نسبت به حوائج و بالعکس وارد شده، در ضمن

دو مطلب و هر مطلب در چندین فصل؛ مقاله دوم: در بیان مختصری از احکام نجوم و در آخر این بحث اشعار فارسی در بیان موضع قمر در ایام ماه در هر یک از بروج دوازده گانه؛ خاتمه: در ساعات استخاره.

این رساله را فیض به سال 1025 نگاشته است.

یکم [77]؛ دوم [96]؛ امل 306/2؛ لولوه 129؛ کشف الحجب 394؛ ایضاح 148/2؛ ریحانه 377/4؛ الذریعه 231/22، 65/16.

آغاز / الحمد لله الذی کور اللیل علی النهار و کور النهار علی اللیل وجعلها لمن اراد...

انجام / هرکه پرسد چیست تاریخش / گفت بشمار اینکه آخر کرد (نسخه مورخ 1109)

ن . خ

نسخ، شمس الدین محمد برهان، 1047، ش 1016، گلبایگانی 4648/8 // نستعلیق، صالح بن قاسم، 1060، ش (1) 906، گوهرشاد 1226/3 //، حیدر بن خلیل، 1077، ش 2659، سپهسالار 324/1 (1077)، // (A)، ش (2) 1398، دانشگاه تهران 77/8 // نسخ و نستعلیق، محمد امین زرگر، 1079، ش (4) 215، کتابخانه میبدی 167/1 (A) // نسخ،

ص: 226

1098، ش (1) 31016، مجلس 97/22 //، سده 11، ش (1) 2337، عکسی احیاء میراث 397/6 //، سده 11، ش 286، کتابخانه آیت الله جلیلی 192 //، سده 11، ش (1) 4900، مجلس 53/14 // یا نستعلیق، زین العابدین بن حاج علی رضا (؟)، سده 11، ش (18) 31085، مجلس 135/22 // نستعلیق، 1102، ش 3335، گلبایگانی 4648/8 // نسخ، محمد سعید بن محمد مؤمن تبریزی، 1104، ش (2) 9466، مرعشی 228/24 // کتابت 1108، تملک مولوی حسن یوسف بن احمد میرزا کشمیری حائری اخباری، الذریعه 65/16 // نسخ، 1109، ش (2) 480، مرعشی 85/2 //، 1112، ش (1) 1682، ملی 264/10 //، محمد شفیع بن علی نقی ابهری، 1124، ش (1) 2982، [6309]، مجلس

293/19 //، محمد علی بن محمد مهدی اشرفی، 1126، ش (3) 63586، مجلس 274/7 (A) // نسخ، کطکر (؟) عزیز، 1128، ش 117 د، الهیات تهران 638/1 // نسخ و نستعلیق، محمد رضا بن محمد چورسی (؟)، 1129، ش (1) 3461، احیاء میراث 446/8 // نسخ، محمد امین بن محمد ابراهیم، 1129، ش (9) 132، حوزه علمیه امام صادق 119/1 //، عبدالوهاب خادم استرآبادی، 1131، ش (2) 154، کتابخانه دیانی 118 //، محمد امین مقدمی، 1151، تملک مهدی شرف الدین، الذریعه 66/16 //، عباس هزارجریبی، 1182، حسین مفتاح ش (8) 1289، نسخه ها 276/7 //، کطکولا وهطه شهریار، 1184، ش (2) 12035، مرعشی 396/30 // نستعلیق، فتح بن محمد هاشم موسوی حسینی، 1195، در دیه فوریه از قرائ سلطانیه، ش 2809، آستا 136/5 //، سده 12، ش 19612، آستا [رویت] //، محمد شریف، سده 12، ش (8) 1963، ملی 445/4 //، سده 12، ش (1) 13432، مرعشی 89/34 //، ابو المعالی بن روح الامین نیشابوری، 1204، ش 14083، آستا 376/14 [رویت] // نسخ، 1205، ش (1) 3005، مسجد اعظم 605 //، 1211، ش 7280، آستا 376/14 //، 1214، مشکوه ش 903، دانشگاه تهران 955 (1) 3 (A) // نستعلیق، 1235، در باکو، ش (3) 4805 آستا 752/7 (A)؛ آغاز/ هر گهی کاید به تأیید خدای لم یزل/ جرم مه در خانه مریخ یعنی محل. انجام/ هم کلاه وهم قبا وهم کمر هم پیرهن/ آنچه در برداری آن را جمله بخشیدن به من // نسخ، محمد تقی بن حسین ایزی، 1235، ش (1) 15673، آستا [رویت] // نسخ و

نستعلیق، 1237، ش (4) 3458، احیاء میراث 444/8 // نسخ، غلامرضا بن اسماعیل، 1244، ش (2) 6819، دانشگاه تهران 369/16 //، 1249، آخوند همدان ش (2) 7911، رشت و همدان 1578 //، ابراهیم محمد طباطبائی یزدی جندقی، 1262، ش (6) 278، ملک 9/5 //، حسن بن رفیع قوچانی، 1266، ش (3) 2213، گوهرشاد [رویت] // نستعلیق، محسن بن حبیب گلبایگانی، 1266، ش 23355، آستا [رویت] //، 1268، ش 7624 ضمیمه ش 7613، آستا [رویت] // نسخ و نستعلیق، سید حسین بن خیراتعلی زنگی پوری، 1275، ش (1) 88، کتابخانه زنگی پور 168 // نسخ، 1276، ش (1)

4484، آستا [رویت] // نستعلیق، محمد حسن بن محمد علی سمنانی، 1279، ش (1) 764، الهیات تهران 388/1 // نسخ، عبد الجواد بن یوسف علی (خطیب روضه رضوی)، 1283، عبد المجید مولوی، ش (5) 543، نسخه ها 82/5 //، 1284، ش 18329،

گلبایگانی 4648/8 //، سده 13، ش 10621، گلبایگانی 4648/8 //، سده 13، ش (1)

2907ع، ملی 616/6 // نستعلیق، سده 13، ش (3) 6457، دانشگاه تهران 270/16 // کتابت قاسم برنا، سده 14، ش (2) 39، نسخه ها 377/5 // نستعلیق، بی تا، ش (3) 486، مرعشی 281/2 // نسخ، بی تا، ش (2) 2659، سپهسالار 674/5 //، ش 7280 ضمیمه 3018، آستا [رویت] // بی تا، ش (1) 31067، مجلس 97/22 //، ش (14) 1345، مسجد اعظم 510 //، ش (1) 2105، مسجد اعظم 538 //، ش (1) 1805، مجلس 231/9 (1) فاقد بخش اول.

ترجمه

نو تقویم شرعی / ترجمه ای است از غنیه الانام از محمد بن محمد صالح نصرالله دماوندی متخلص به عبرت در سال 1192 آن را نگاشته است.

آغاز/ الحمد لله الذی خلقنا فی احسن التقویم... و بعد محمد بن محمد صالح نصر الله دماوندی... بر صفحه... می نگارد

ن . خ ش 1192، دانشگاه 3396/3، نیز الذریعه 352/24.

تلخیص

آقا بزرگ از منظومه ای فارسی با عنوان النجوم نام می برد که این منظومه شامل مقاله دوم کتاب غنیه الانام است الذریعه 78/24. گویا این منظومه، همان نسخه شماره (3) 4085، آستان قدس رضوی می باشد.

[71]

فهرس العلوم (عربی)

عنوان دیگر: A

فهرس العلوم الدینیة والدنیویة

رساله ای است در فهرست علوم دینی و دنیوی اعم از نقلی و عقلی، اصولی و فروعی. مؤلف پس از تقسیم بندی علوم به منافع و مضار هر یک می پردازد. این فهرست در هفت باب تدوین شده، به این ترتیب:

ص: 228

1. در تقسیم علوم به سه فن 2. در اشاره به علم نافع 3. در تقسیم علوم ادبیه محاوریه 4. در تقسیم علوم شرعی 5. در تقسیم علوم فلسفی
6. در تقسیم متفرعات علوم طبیعی 7. در تقسیم متفرعات ریاضیات.

یکم [82]؛ دوم [46]؛ لولوه 129؛ روضات 93/6؛ کشف الحجب 407؛ ریحانه 238/3؛ فوائد 635؛ ایضاح 212/2؛ الذریعه
385/16.

آغاز / الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى، اما بعد فهذه رساله في فهرس العلوم الدّينية والدنيويه...

انجام / بمنه الجسيم وجوده العميم انه جواد كريم، هذا ما اردنا ذكره في هذه الرساله الموسومه بفهرست العلوم والحمد لله اولاً وآخراً.

ن . خ

نستعليق، محمد بن محمد علم الهدی، 1072، ش (7) 6368، آستا [رویت] //، نجات، 1073، ش (2) 7285، مرعشی 74/19 //،
سده 11، ش 22466، آستا [رویت] //، 28 - 1124، ش (6) 1439، ملی 467/9 //، نصیرالدین سلیمان (فرزند علم الهدی)، 1140،
ش (2) 3818، مجلس 1839 / (4) 1 //، سده 12، ش 22065، آستا [رویت] //، عبدالصمد بن حسین محمد شوشتری، 89 -
1279، ش (19) 2830، دانشگاه تهران 1670/10 // نسخ، عبدالعظیم، 1285، ش (2) 13462، مرعشی 163/34 //، 1290، ش
(2) 1401، مرعشی 173/4 // نستعليق، سده 13، ش (3) 3408، مجلس 1270 / (3) 10 //، احمد صفائی خوانساری، 1316، ش
19660 [رویت] // تملک کتابخانه خوانساری، الذریعه 385/16 // مجموعه شیخ ابراهیم کتبی، الذریعه 385/16.

ن . چ

"نظری به تقسیمات علوم به انضمام رساله فهرس العلوم، در آرام نامه به اهتمام علی موسوی

بهبهانی .- تهران: 1362، صص 188 - 181.

ص: 229

فهرس مؤلفات (عربی)

فیض کاشانی برای مجموعه نگاشته های خویش سه مرتبه فهرست فراهم آورده است. فهرست نخست را در حدود سال 1068 نوشت و در آن به چهل و یک اثر خود که تا آن سال نوشته بود، اشاره می کند. الوافی و الخطب از آخرین نگاشته های او در سال 1067 در همین فهرست آمده است.

فهرست دوم را به سال 1089 به رشته تحریر در آورد. در این فهرست وی به تفصیل از صد و پانزده تألیف خود یاد می کند و به بیان موضوع، تاریخ تصنیف و تعداد ابیات آن می پردازد. وی در هنگام تدوین این فهرست، فهرست اول را پیش رو داشته و از مندرجات آن به گونه ای بهره برده است که می توان فهرست دوم را تحریر دیگری از فهرست اول دانست.

فیض برای سومین مرتبه در سال 1090 فهرست دیگری برای آثارش تهیه می کند. وی مجموعه مؤلفات خود - به جز نامه ها - را به بیست دسته پنج تایی موضوعی تقسیم و در هر دسته پنج رساله و کتاب را که در موضوع نزدیکی دارند، یاد می کند. در خاتمه می گوید: نفیس ترین آثار من برای خواص سی رساله نخست به علاوه رساله های ضیاء القلب، السریه العلیه، فهرست العلوم، خمسه عدیمه المثل (اللب، اللباب، الحق المبین، المحاکمه بین الفاضلین والتطهیر)، شوق العشق و شوق الجمال است. این چهل تألیف خاص خواص است و دیگر مصنفات و برخی از رساله های دسته چهارم، خاص متوسّطان و عوام است. حال تعدادی از مصنفات من نیز یا با وجود بقیه زاید است یا اکنون مورد پسندم نیست و یا به وسیله یکی دیگر از مؤلفاتم نسخ شده است.

امل 306/2؛ روضات 87/6؛ ریحانه 376/4؛ الذریعه 393/16.

فهرست اول

آغاز / الحمد لله وسلامه علی عباده الذین اصطفی؛ اما بعد فهذا فهرست

ص: 230

انجام / ما الفته قريبا من الصبا كمدرك الساعات و هو قريب من الغنيه فى المعنى الا انه فارسى و يقرب من خمسين بيتا مع جداول و ارقام.
الحمد لله رب العالمين.

ن . خ

تملك محمد تقى دانش پژوه، كتابت عصر مؤلف، مقدمه مشكور بر المحجّه البيضاء // نسخ، بى تا، ش (7) 950، هزار و يانصد 310.

فهرست دوم

آغاز / الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى. فهذا فهرست مصنّفات خادم علوم الدين... فى اولاه للتزود لأخراه، كتب للضبط و التعريف بالتماس بعض الاخوان.

انجام / ثم ان بعض ما فى بعض مما تكرّر فى اخر و لو بلغه اخرى و بيان اصفى و بعضه ليس بذلك المهم لمن جرد نفسه لمعرفة اخرى بل لكل سارب فيها مسرب و لكل سارب فيها مشرب... و لله الحمد على ما هदानا وله الشكر... تسليما كثيرا.

ن . خ

نسخ، 1101، ش (1) 2099، دانشگاه تهران 726/8 // نستعليق، محمد مؤمن بن عبدالغفور بن مرتضى كاشانى، 1102، ش (1) 13473، مرعشى 192/34 //، محمد بن معز الدين حسيني، 1179، ش (3) 1667، مرعشى 62/5 // نسخ، سده 12، ش 13464، مرعشى 175/34 // نستعليق، سده 12، ش 19919، آستا [رويت] //، 1249، ش (2) 7339، سپهسالار 388/5 //، على بن احمد رشتى، 1270، ش (5) 364، دانشگاه تهران 177/2 //، عبدالعظيم، 1285، ش (3) 11585، مرعشى 162/34 //، موسى بن فضل الله حسيني همدانى، 1278، ش (7) 1960، فيضيه 156/3 // نسخ، 1290، ش (1) 1401، مرعشى، 173/4 //، سده 13، ش (2) 3262، مجلس 867/2 (2) 10 //، ش (6) 273، گلپايگانى 238/1 // نستعليق، ش (4) 3409، مجلس 1270/3 (3) 10 //

ص: 231

، سید مصطفی صفائی خوانساری، 1343، ش 19935، آستا [رویت] (فهرست دوم) // نسخ، بی تا، فیضیه 156/2.

ن . چ

در هامش امل الامل، بی تا، 1302 ق (سنگی) // در المحجّه البيضاء، به کوشش محمد مشکوه .- تهران: مکتبه الاسلامیه، 1336. ج 2 صص 23 - 5.

فهرست سوم

آغاز / الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى؛ اما بعد فيقول الفقير الى الله... هذا فهرس مصنفاتي التي صنفتها منذ راهقت العشرين الى بلغت ثلثا وثمانين كتبت للضبط والتعريف...

انجام / وللمتوسطين والعوام البواقى وبعض الخمسه الرابعه سوى ما اغنى غيره وما لا ارتضيه وما فيه فان كلاً منها كالمسوخ بما هو خير ...

ن . خ

نسخ، 1090، ش 7839، آستا [رویت] //، 1091، ش (2) 1439، فيلمها 601/1 // نستعليق، محمد مهدی، 1116، ش (12) 745 د، الهيأت تهران 380/1 [احتمالاً فهرست سوم باشد] // شکسته نستعليق، نصير الدين سليمان بن علم الهدى، 1140، ش (1) 3818، مجلس 1839/ (4) 10 // نسخ، سده 12، ش (2) 13473، مرعشى 194/34 // نسخ، 1249، ش (2) 7339، سپهسالار 338/5 //، 1281، ش (20) 6836، دانشگاه تهران 377/16 //، 1283، ش (9) 6341، ملك 345/9 //، سده 13، ش (7) 3594، دانشگاه تهران 2606/12 //، ش (3) 3262، مجلس 868/ (2) 10 //، ش (2) 6836، دانشگاه تهران 377/16

ن . چ

به کوشش محمد مشکوه در المحجّه البيضاء .- تهران: مکتبه الاسلامیه، 1339. ج 2 صص

5 - 23

ص: 232

قره العیون فی اعزّ الفنون (عربی)

عنوان دیگر: A

قره العیون B مکنونه الکلمات C

المقالات الاثنی عشریه

این اثر در دوازده مقاله و هر مقاله حاوی پنج کلمه در مسایل اعتقادی تدوین شده است. مقاله اول: در معرفت خدا؛ دوم: در صفات و اسماء خداوند؛ سوم: در صنع و بدایع؛ چهارم: در نفوس و اشباح؛ پنجم: در حدوث عالم؛ ششم: در قضا و قدر؛ هفتم: در حجّت خدا بر بندگان؛ هشتم: در فتنه های بعد از نبی؛ نهم: در علم و ایمان؛ دهم: در برزخ و متعلقات؛ یازدهم: در نشو و نما آخرت؛ دوازدهم: در بعثت و حشر.

فیض این کتاب را در سال 1088 - مطابق با ماده تاریخ مکنونه الکلمات - به پایان رسانده و شیخ احمد احسائی متوفی 1242 شرح و ایراداتی بر این کتاب وارد کرده است. چون سال فراغت فیض از نگاشتن قره العیون، ماده تاریخ مکنونه الکلمات می باشد، گروهی از بزرگان چون آقا بزرگ، قره العیون را همان الکلمات المکنونه دانسته اند.

یکم [16]؛ دوم [12]؛ لولوه 123؛ روضات 92/6؛ کشف الحجب 412؛ فوائد 635؛ ایضاح 225/2؛ الذریعه 75/17.

آغاز / یا مبدع الارکان و الاصول و واهب النفس و العقول...

انجام / لما کان ینبغی ان یکون الکلمات المشتمل علیها مقالات هذا الکتاب المسمی بقره العیون مضموناً بها علی غیر اهلها ناسب ان یلقب المقالات بالمکنونه الکلمات. الذی هو تاریخ تألیفها...

ن . خ

نسخ، نزدیک عصر مؤلف، ش 1312، احیاء میراث، 140/4 //، محمّد مؤمن بن اسماعیل طباطبائی، 1118، ش (1) 856، مسجد اعظم 483 // نستعلیق، عبدالغنی بن عبدالغفار حسینی دهدشتی، 1122، ش (1) 522، مرعشی 130/2 // نسخ، عبد الکریم بن محمّد مؤمن اوحدی کازرونی شیرازی، 1127، ش (1) 368، سنا 201/1 //، محمّد

ص: 233

هاشم، ذی القعدة 1132 (حیدرآباد)، ش (2) 121، مدرسه امام عصر شیراز 95 //، بی تا،

(مقابلہ 1153 در حیدرآباد)، حسینیه شوشتریها ش 33، نسخه ها 808/12 و 11 //، محمد قاسم بن محمد رفیع نائینی، 1183، ش 63215، مجلس 214/7 //، ابن محمد معصوم، 1197، ش (2) 10035، آستانه [رویت] // نسخ و نستعلیق، سده 12 و 11، ش 312 د، الهیات تهران 629/1 // کتابت محمد مؤمن بن محمد رضا قصاب سمنانی، سده 12، ش 1371، گلپایگانی 142/2 // نسخ، سده 12، ش (16) 2338، عکسی احیاء میراث 430/6 // نستعلیق، سده 12، ش 13419، مرعشی 45/34 // شکسته نستعلیق، 1200، ش 2050، ملک 569/1 //، مهر علی، 1201، ش (3) 5349، مجلس 261/16 // نسخ، 1201، ش (1) 146 د، الهیات تهران 247/1 // نستعلیق، 1208، ش 6542، سپهسالار 403/5 // نسخ، 1209، ش 2321، گلپایگانی 228/3 (برگ آغازین افتاده) //، محمد فیاض علی کیانی، 1217، ش 101 ج، الهیات تهران 628/1 // نستعلیق، امین بن زلال، 1222، ش 19082، آستا [رویت] // نسخ، 1223، ش 577، علامه طباطبایی

شیراز، نسخه پژوهی 205/2 // نستعلیق، 1224، ش 821، آستا 216/4 //، ابراهیم

قمی تقریشی، 1224، ش (1) 1684، علامه طباطبایی شیراز، نسخه پژوهی 165/3 // نسخ،

عباسعلی نوری، 1225، ش 752، مدرسه نمازی خوی 404 (7 برگ آخر کتاب) // نستعلیق خوش، محمد مهدی بن محمد جواد علوی، 1226، کتابخانه امیرالمومنین در نجف ش 1942 //، 1225، ش 1845، الهیات مشهد 912/3 // کتابت 1226، ش (2) 2426، ملی 229/12 // نسخ، 1228، کتابخانه مهدوی، ش (2) 345، نسخه های خطی 114/2 //، 1228، ش (3) 1450، عکسی احیاء میراث 276/4 //، محمد بن ابوالفضل همدانی، 1229، ش 384، مدرسه صدر بازار 273/2 // نظام تهرانی، 1230، ش 19597، آستا [رویت] // نسخ و نستعلیق، 9 - 1232، ش (5) 1788، عکسی میراث 256/5 // نسخ، 1236، ش (4) 1422، دانشگاه تهران 97/8 //، محمد جعفر بن محمد صادق هرنندی، 1236، ش (2) 921، فیضیه 39/3 //، محمد زمان بن محمد امین رشتی گیلانی، 1238، ش 67، کتابخانه سید رضا ابوالبرکات اصفهان، 70 //، 1239، ش (1) 470 د، الهیات تهران 306/1 // کتابت غیاث الدین بن سید صدرالدین بارفروش مازندرانی، 1240، ش (1) 4831، ملی 332/8 // نستعلیق، سید صادق موزون آبادی، 1240، ش 814، فیضیه 203/1 // کتابت 1241، ش (5) 558، مسجد اعظم 457 // شکسته

نستعلیق، محمد باقر محمد جواد هزار جریبی، 1240، ش 153، کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ 111 // نستعلیق، علی نقی بن علی شیروانی، 1241، ش 1441، ملی 472/9 //، محمد نصیر بن حاجی زین العابدین چهاردهی، 1242 ش 1447، نسخه پژوهی 205/2 //، علی بن حسن موسوی، 1243 ش (2) 11269، آستا 262/11 //، وقف 1243،

ش 243، صدر بابل 172 //، علی اکبر بن کربلایی محمد برادر مجتهد الزمان، 1244، ش

(2) 2752، احیاء میراث، 227/7 // کتابت 1245، ش (1) 748، گلپایگانی 207/2 // نسخ، اسماعیل بن دوست محمد پازواری ملقب به کاسه گر، 1246، حسینیه شوشتریها ش (1) 283، نسخه ها 848/12 و 11 // نستعلیق، محمد تقی بن ملا علی اصغر هزارجریبی ولوی، 1247، دانشسرای عالی (1) 133، نسخه ها 644/5 // نسخ، حاجی اسماعیل خلف کربلایی اکبر، 1251 ش 152، کتابخانه احمد روضاتی 103 //، 1251، ش 1745، گوهرشاد [رویت] //، محمد بن عبدالجلیل کرمانشاهی، 1252 ش 297، کتابخانه آیه الله جلیلی، 198 // نسخ و نستعلیق، محمد شفیع حسینی طالقانی، 1253، ش (3) 745، نوریخس 135/3 // نسخ، محمد مهدی بن محمد رضا اصفهانی مشهور به ارباب، 1257، ش (1) 9562، مرعشی 304/24 // شکسته نستعلیق، بابا مراد بن ملا اولیا، 1260، ش (4) 6392، آستانه 151 // نسخ، احمد بن عبدالقادر تبریزی، 1261، ش (1) 935، مرعشی 119/3 // نستعلیق، احمد بن ابی الحسن ... حسین تنکابنی، 1268، ش (1) 776، فیضیه 21/3 //، علی اکبر بن محمد کریم سالیانی، 1268، ش 299، کتابخانه میبدی 34/2 //، عباس دارابی مشهور به میرزا بابا، 1269، ش (4) 263، ملی فارس 242/1 // نسخ، ابو القاسم بن جعفر حسینی واعظ یزدی معروف به سلطان الواعظین، 1270، ش (1) 6978، مرعشی 154/18 //، زین العابدین بن عبدالله خوانساری، 1271، آخوند همدان ش (1) 4767، رشت و همدان 1548 //، 1275، لس آنجلس M 1105، نسخه ها 320/12 و 11 // نستعلیق، محمد هبه الله، 1278، حقوق تهران ش 413 // نستعلیق چلیپا، محمد مسیح بن عبدالحمید موسوی اصفهانی 1279، ش (3) 564، ملک 84/5 //، زین الدین بن ابی طالب، 1282، ش (10) 4166ع، ملی 98/18 // نستعلیق، غلامحسین بن محمد حسین، 1283، ش 11126، آستا 263/11 // نسخ، زین العابدین، 1284، ش 820، آستا 216/4 // کتابت 1284، ش (1) 2605، مسجد اعظم 535 // نسخ، محمد بن حسین بن محمد کاظم طبسی گیلی، 1268، ش 9660، آستا 264/11 //، سید میرزا محمد بن سید عبدالوهاب، 1292، ش 2863ع، ملی 379/13 //، 1299، ش 7623، مجلس 122/26 //، سده 13، ش 13502، مرعشی 271/34 (از مقاله سوم تا آخر کتاب) // نستعلیق، سده 13، ش 2231، دانشگاه اصفهان، دفتر اول 17 // کتابت سده 13، ش (1) 981، گلپایگانی 216/2 // نسخ، حسین بن ابوالقاسم، سده 13، ش (7) 9181، آستا [رویت] //، محمد امین بن محمد علی، سده 13، ش 2325، گوهرشاد [رویت] // نستعلیق، سده 13، دانشگاه اصفهان ش 5، نسخه ها 910/12 و 11 // نسخ، ش 1004، الهیات مشهد 115/2 //، لس آنجلس M 1139، نسخه ها 320/12 و 11 // نستعلیق، سده 13، ش (د) 312، صدر بابل 222 // نسخ، احمد بن عبدالوهاب اردبیلی،

1303، ش 2074، گوهرشاد [رویت] // نستعلیق، 1306، ش 4493، دانشگاه تهران 3493/13 //، حسن بن ابوالقاسم، 1322، ش 24098، آستا [رویت] // شکسته نستعلیق، عبداللطیف شریف بن محمد شریف، 1337، ش (1) 111 د، الهیات تهران 236/1 // نستعلیق، علی اکبر بن محمد کریم سالیانی، 1368، ش 299، مکتبه المییدی 282/1 //، کتابخانه آیت الله جلیلی 192 (وقفی علامه حائری)، ش 11436، آستا 264/11 // نسخ، بی تا، ش 10009، آستا 265/11 //، بی تا، ش 9112، آستا 265/11 // نستعلیق، بی تا، ش 23901، آستا [رویت] // نسخ، بی تا، ش 48 الف، فرهنگ و هنر مشهد 33 //، ابراهیم بن رمضانعلی کاشانی، بی تا، ش (1) 2307، ملی 9/12 // بی تا، ش (19)

1866، مجلس 350/5 // بی تا، ش (2) 345، نسخه های خطی 164/2 // نستعلیق، بی تا،

ش 1758، فیضیه 203/1 // بی تا، خانقاه احمدیه ش (2) 169، نسخه ها 222/5 // بی تا، ش (2) 2698، ملی 134/13 (دو مقاله آخر افتاده).

ن . چ

به ضمیمه الحقایق - و - مصباح الانظار - تهران: بی تا، 1299. 275 ص. (سنگی) // - همانجا، 1378. 554 ص.

شرح

شارح شیخ احمد بن زین الدین احسانی متوفی 1242.

آغاز/بسمله. قوله ان الله تجلی لعباده من غیر ان...

ن . خ بی تا، حسینیه شوشتریها ش (2) 283، نسخه ها 848/12 و 11.

[74]

کلمات السریّه (عربی)

اثری است برگرفته از دعاهای منقول از ائمه معصومین - علیهم السلام - در سیصد و سی بیت که در سال 1080 فیض آن را نگاشته است.

یکم [21]؛ دوم [33]؛ لولوه 124؛ کشف الحجب 474؛ فوائد 634، الذریعه 115/18.

ص: 236

الكلمات الطريفه(عربی)

رساله ای است شامل صد گفتار مختصر در نقد آرا و اندیشه های گروهی از مردم (اهل سنت، صوفیه، متفکّهان، متفلسفین، پارسانمایان و جاه طلبان) و نشان دادن راه صواب از ضلالت و گمراهی. فیض این اثر را به سال 1060 در ضمن هزار بیت تدوین نموده است.

وی عناوین کتاب را مناسب با مطالب آورده، عناوینی همچون "ایقاظ، ایماظ، اشاره، اناره و توقیف". او در آخرین مبحث کتاب به بررسی منشاء اختلاف امت می پردازد و

فرقه ناجیه را می شناساند.

یکم [32]؛ دوم [10]؛ روضات 92/6؛ کشف الحجب 474؛ ایضاح 378/2؛ طرائق 183/1؛ الذریعه 116/18.

آغاز / بسمله. سبحان الذی خلق الانسان من طین ثم جعل نسله من سلاله من ماء مهین...

انجام / و احفظ الادب لئلا تقع فی العطب فان الحقائق لا تعرف بالبحث ابدا والسلام علی من اتبع الهدی.

ن . خ

نسخ، مراد بن آقا شاه قمی، 1062، ش (4) 1273، مرعشی 75/4 //، 1067، ش 1664، گوهرشاد [رویت] //، کتابت عصر مؤلف، ش 10599، مرعشی 72/27 (با یادداشت فیض) //، علم الهدی، 1075، خانقاه احمدیه ش (6) 90، نسخه ها 221/5 //، حسین بن منصور سبزواری، 1076، ش (1) 4677، مرعشی 262/12 //، 1081،

تملک کتابخانه آل السید عیسی عطّار در بغداد، الذریعه 116/18 //، محمّد طاهر بن سید علی ابوالوفائی حسینی شیرازی، 1085، ش (2) 6844، مرعشی 78/18 //، 1087، ش (31) 6075، ملک 137/9 //، 1098، ش (2) 31016، مجلس 97/22 //، سده 11، ش 11991، مرعشی 326/30 //، محمّد رضا مشهدی، سده 11، ش (105) 9707، دانشگاه تهران 461/17 // نستعلیق، درویش علی، 1107، ش (1) 1869،

ص: 237

ملک 394/5 // نسخ، 1114، ش (1) 4913، مجلس 139/14 // نستعلیق، محمد مهدی، 1116، ش (11) 745 د، الهیات تهران 380/1 // ، 1116، ش (10) 2712، فیلمها 723/1 // ، محمد مؤمن بن اسماعیل طباطبائی، 1119، ش (2) 856، مسجد اعظم 483 // نستعلیق، نصیرالدین سلیمان بن محمد علم الهدی، 1119، ش (1) 13442، مرعشی 113/34 // نسخ، 1126، دانشگاه اصفهان ش (1) 163، نسخه ها 930/12 و 11 // ، حاجی بن ابراهیم بن جعفر شیرازی، 1127، ش 6538، سپهسالار 442/5 // ، عبدالوهاب خادم استرآبادی، 1131، ش (3) 154، کتابخانه دینانی 118 // نسخ و نستعلیق، 1133، ش (2) 2415، وزیری 1286/4 // نستعلیق، 1134، ش (7) 279، نسخه های خطی 103/2 // نسخ، علی بن مؤمن طالقانی، 1135، ش (1) 3830، مرعشی 209/10 // نستعلیق، گویا محمد حسین بن محمد محسن، 1137، ش (4) 4377، مجلس 88/12 // نسخ، عوض بن محمد امین رضوی، 1166 [تاریخ وقف]، ش 227، آستا 190/1 // ، محمد دعلی بن محمد صادق قمی، 1177، ش (11) 6207، ملک 265/9 // ، سده 12، ش (1) 8152، سپهسالار، 443/5 // ، ش (4) 12842، آستا 343/11 // ، ش (4) 5853، ملک 73/9 // ، ش (1) 4562، مجلس 253/12 // ، سده

12 - 13، ش (1) 3758، مجلس 1741/ (4) 10 // ، 1218، ش 6687، آستا 458/6 // ، 1234، ش (2) 8702، مرعشی 245/22 // ، محمد رحیم، 1238، ش 2169، گلپایگانی 3367/6 // ، عبدالحمید بن محمد رضا تقریشی، 58 - 1245، ش (3) 10216، مرعشی 118/26 // نستعلیق، محمد شریف حسنی گلپایگانی، 1253، ش 23353، آستا [رویت] // نسخ، عزیزالله بن میرزا اسماعیل خرقانی، 1263، ش (2) 2056، مرعشی 65/6 // ، 1265، ش (4) 1837، ملک 377/5 // نستعلیق، 1264، ش 22491، آستا [رویت] // ، محمد خلیل بن محمد حسین بیرجندی قائنی، 1269، ش (4) 3672، مرعشی 1065 // ، 1272، ش (1) 12642، مرعشی 123/32 // ، میر

یوسف، 1277، ش 893 ع، ملی 400/8 // رقاع و شکسته، عباسقلی بن محمد زکی خان نوری، 1280، کتابخانه مهدوی، ش (1) 283، نسخه های خطی 107/2 // نسخ، محمد صالح بن محمد تقی، 1282، ش 18329، گلپایگانی 3367/6 // نسخ، محمد باقر بن محمد رضا، 1284، ش (1) 480، الهیات مشهد 294/1 // نستعلیق، احمد بسطامی، 1287، ش (1) 4182، ملک 230/7 // ، نصرالله بن محمد صادق کاشانی، سده 13، ش (2) 13457، مرعشی 148/34 // نسخ، سده 13، ش (4) 1484، فیضیه 94/3 // ، میرزا

محمد حسن زنوزی، سده 13، ش (17) 11003، مرعشی 14/28 // ، سده 13، ش 23227، آستا [رویت] // ، ش (3) 13760، مجلس 298/37 // ، ش 2583، ملک 605/1 // ، ش (2) 749، ملی فارس 334/2 // ، اهدایی

مشکوه ش 143، دانشگاه تهران 321/ (1) 3 //، ابوالقاسم موسوی، بی تا، ش 13821، گلپایگانی 3367/6 //، محمد حسین حسینی،
1302، ش (3) 13403، مرعشی

16/34 //، حسن، 1312، ضمیمه ش 14478، آستا [رویت] //، بی تا، ش 7039، آستا 459/6 //، تملک عبد المجید مولوی ش
(1) 480، نسخه ها 69/5 // نستعلیق، ش 6284، مرعشی 256/16 // نسخ، بی تا، ش 6067، ضمیمه 3517، آستا 459/6 //، بی تا،
کتابخانه مهدوی ش (1) 283، نسخه های خطی، 168/2 //، بی تا، کتابخانه مهدوی ش (7) 279، نسخه های خطی، 168/2 //، بی تا،
کتابخانه محدث ارموی (دفتر اول)، نسخه پژوهی 60/2 //، ش 15861، آستا [رویت] [ناقص الاخر] //، ش (2) 31016، مجلس
97/22 //، ش (2) 836، مسجد اعظم 481 (ناقص) //، بی تا، ش 11981، گلپایگانی 3366/6 //، بی تا، ش 208،

گلپایگانی 3366/6 //، محمد معصوم بن رفیع الدین احمد، بی تا، ش 1569، گلپایگانی 3366/6 //، ابوالقاسم موسوی، بی تا،
ش 17825، گلپایگانی 3367/6 //، بی تا، ش 25559، گلپایگانی 3367/6 .

ن . چ

به کوشش آقا میرزا هاشم قمی . - تهران: بی تا، 1316، 127 ص (سنگی) // به کوشش علی
جبار گلباغی ماسوله و زهرا نوروزی پرشکوه . - تهران: دارالکتب الاسلامیه، 1384 . 159 ص.

[76]

الکلمات المخزونه (عربی)

کتابی است در هزار و پانصد بیت که فیض در آن به علوم و اقوال اهل معرفت توجه می دهد. این اثر را مؤلف در سال 1089 از کتاب
دیگرش کلمات المکنونه گرفته، و در آن برخی از مسائل دینی و آنچه را به نظرش مهم نبوده، حذف کرده است..

یکم [18]؛ دوم [13]؛ لولوه 124؛ روضات 92/6؛ کشف الحجب 475؛ ایضاح 379/2؛ الذریعه 119/18.

آغاز / یا من تجلی عبادة بجماله و جلاله...

ن . خ

نسخ، 1088، ش 27، کتابخانه بیدگلی 46 (با یادداشت علم الهدی) //، 1089، ش (10)

ص: 239

256 ج، هیات تهران 194/1 //، محمد رفیع بن عبدالغفار، 1125، ش (1) 10917، مرعشی 330/27 //، عبدالکریم بن محمد مؤمن اوحدی کازرونی، 1127، ش (2) 368، سنا 210/1 //، 1127، ش 329، صدر بابل 233 //، سده 12، ش (1) 1419، علامه طباطبایی شیراز، نسخه پژوهی 147/3 //، سده 12، ش (11) 293 ج، هیات تهران 199/1 (ناقص) // شکسته نستعلیق، مهر علی، 1201، ش (4) 5349، مجلس

261/16 //، عبدالله بن محمد زمان، 1221، کتابخانه جعفری کاشان، ش (3) 77، نسخه پژوهی 105/1 // نسخ، علی اصغر شاه کوهی، 1226، ش (14) 4650، دانشگاه

تهران 3597/14 // نستعلیق، محمد محسن بن محمد کاظم مازندرانی، 1227، ش 1327، سپهسالار 444/5 //، محمد علی مشهور به میرزا بابا بن میرزا حسین، 1228، ش (2) 154، دانشگاه اصفهان، دفتر اول 111 //، 1231 ش (5) 1342، فیضیه 83/3 //، 1255، ش 12737، گلپایگانی 3367/6 //، ابوالقاسم بن میرزا محمد حسن کلانتر، 1257، ش 6210، گلپایگانی 3367/6 //، عبدالرحیم بن میر عبدالباقی حسینی، 1257، اصغر مهدوی ش (1) 260، نسخه ها 99/2 //، 1257، ش (1) 213، دانشگاه بوعلی 112 //، محمد قلی، 1274، ش (1) 14539، آستا [رویت] //، 1294، ش (2) 2825، دانشگاه تهران 1664/10 //، سده 13، ش 1106، ملی، 128/3 //، سید حسین حسینی هندی، بی تا، آخوند همدان ش (2) 685، رشت و همدان 1438 // نسخ، بی تا، دار

الکتب ش 28، ف. مخطوطات 89/2 //، بی تا، ش 1279، گلپایگانی 3367/6 //، حسینیه شوشتریها ش (1) 198، نسخه ها 840/12 و 11 // تملک ملا علی محمد نجف آبادی، الذریعه 119/18 // تملک ملا قمشه ای، الذریعه، 119/18.

ن . چ

گویا چاپ شده است المصحح البیضاء، به اهتمام محمد مشکوه 28/2.

[77]

الکلمات المصنونه (عربی)

این کتاب در مبحث توحید است و فیض آن را در ضمن فصول و اصولی در ضمن هشتصد بیت به سال 1090 نگاشته شده است.

یکم [20]؛ دوم [14]؛ لولوه 124؛ الذریعه 119/18 [با عنوان: الکلمات المصونه].

ص: 240

آغاز / الحمد لله الواحد القهار... فيقول... محسن بن مرتضى... هذه رموز عرفانية و اشارات فرقانية الى تحقيق التوحيد و مراتبها...

انجام / و تاريخ ختمها، ختمى 1090.

ن . خ

نستعليق، محمد مفيد بن محمد سعيد لاهيجي، 1133، ش (1) 13420، مرعشي 46/34 // نسخ، 1294 [كتابت از روی نسخه علم الهدی]، ش (1) 2825، دانشگاه 1664/10 // نستعليق، سده دوازدهم، ش (5) 3577، مجلس 1546/ (3) 10؛ آغاز/ کلمه فيها تمثيل لمراتب الخلق في صدوره؛ انجام/ هو الظاهر باسمائه في الاعيان، ای برون از وهم قال و قيل من / خاک بر فرق من و تمثيل من.

[78]

الكلمات المكنونه(عربی)

این کتاب در بردارنده یک صد کلمه در معارف اعتقادی و اصول اخلاقی و آداب دینی است. مؤلف از دید فلسفی آمیخته به عرفان مسائل را طرح نموده، و احادیثی را از ائمه

معصومین - علیهم السلام - آورده است که به نظر برخی در کتب حدیث و مشایخ روایت وجود ندارد. در بعضی از کلمات فیض، به مجتهدین و اصحاب فتوا اعتراضاتی دارد که در شناخت روحيات و افکار او قابل تأمل است.

کتاب در چهار هزار و چهارصد بیت به سال 1057 نگاشته شده و مؤلف تلخیصی از آن را به سال 1089 با نام الكلمات المخزونه ارائه داده است.

یکم [17]؛ دوم [62]؛ لولوه 124؛ روضات 89/6؛ کشف الحجب 475؛ فوائد 636؛ ایضاح 379/2؛ ریحانه 376/4؛ الذریعه 119/18.

آغاز / الحمد لله الاول في آخريته، الاخر في اوليته... اما بعد فيقول المعتصم بحبل الله المومن المهيمن، محمد بن مرتضى.

انجام / ... يقولون ربنا اتمم لنا نورنا واغفر لنا انك على كل شيء قدير.

ص: 241

نسخ، با یاداشتهای علم الهدی، ش 5822، مرعشی 209/15 //، 1071، ک. مجلس ش (1) 2425، نسخه ها 178/5 //، سده 11، ش 2233، دانشگاه تهران 899/9 //، ش (2) 1723، الهیات مشهد 817/3 // نستعلیق، حسین مفتاح ش (5) 710، نسخه ها 132/7 //، سید خلیل الله حسینی، 1103، تملک سفارت ایران در مسکو، نسخه ها 9/8 //، سده 12 - 11، ک. لس آنجلس، M 803، نسخه ها 332/12 و 11 // نسخ، 28 - 1124، ش (10) 1439، ملی 470/9 //، محبعلی بن محمد عرب شیرازی، 1128، ش 840، آستا 226/4 // نسخ و نستعلیق، 1133، ش (1) 2415، وزیری 1286/4 // نسخ، محمد حسین موسوی جزائری، 1140، تملک سید حکیم در نجف (9) 1649، یاداشتهای احمد اشکوری //، عبدالله بن عبدالرضا نجفی، 1162، ش 24807، آستا [رویت] //، سده 12، ش 261، حوزه علمیه امام صادق 13/2 //، سده 12، ش (9) 933، مجلس 234/22 //، سده 12، ش 13513، مرعشی 287/34 //، سده 12، (1) 5472، مجلس 373/16 //، سده 12، ش 1922، گلپایگانی 3368/6 //، سده

12، ش 1941، گوهرشاد [رویت] // نستعلیق، سده 12، ش 658، احیاء میراث 320/2 //، عزت الله، سده 12، ش (1) 11593، مرعشی 315/29 // نسخ، سده 13 - 12، ش 1445، گلپایگانی 175/2 // نستعلیق، ابوطالب بن محمد ابراهیم، 1206، ش (1) 7560، دانشگاه تهران 628/16 (ناقص الاول) //، ابن شیخ زاهد گیلانی، 1213، ش 10، ملی 14/7 //، محسن بن عبدالمطلب، 1214، ش 2285، گلپایگانی 219/3 // نسخ، 1221، مدرسه خیرات خان ش 98، رشت و همدان 1758 (ناقص الاول) // نستعلیق، محمد علی بن محمد حسین معروف به بابا میرزا، 1228، دانشگاه اصفهان ش (3) 395، نسخه ها 946/12 و 11 //، اسماعیل بن عبدالله مازندرانی، 1233، ش (1) 1269، سپهسالار 444/5 //، محمد حسین، 1235، ش 2683، دانشگاه تهران 1571/10 //، محمد باقر بن محمد حسن، 1238، مجموعه ش (2) 153، دانشگاه اصفهان دفتر اول 110 // نستعلیق چلیپا، 1243، حسین مفتاح ش (1) 1005، نسخه ها 265/7 // نستعلیق، زین

العابدین بن محمد جواد نوری، 1246، ش 333 د، الهیات تهران 646/1 //، 1255، مجلس (2) 3876، نسخه ها 197/5 //، عبد الباقي، 1256، ش 6541، سپهسالار 444/5 //، علیرضا منصوری، 1259، ش (1) 14757، آستا [رویت] //، محسن بن حسیب حسینی جرفادقانی، 1268، ش 2603 ع، ملی 13/5 //، 1268، ش 1221، گلپایگانی 3368/6 //، ابراهیم بن محمد رضا، 1269، آخوند همدان ش 10180، رشت و همدان 1616 //، حسین بن علی اکبر اسفنجیری، 1271، ش 2160، وزیری 1184/4 //، 9 - 1278، تملک کتابخانه طاهر شهاب در ساری ش 15 مج، نسخه ها 630/6 // نسخ، میرزا حسین بن احمد الکریمی، 1279، ش 6543، سپهسالار 444/5 // نستعلیق،

محمد امین بن اسدالله حسینی خلخالی هرابادی، 1282، حسین مفتاح ش 1048، نسخه ها 209/7 // نستعلیق، 1284، ش 2006،
وزیری 1125/4 // نسخ، مهدی حسینی هروی،

1284، ش 949، آستا 226/4 // ، ، ش 857، آستا 226/4 (ناقص الاول) // ، 1284، ش (3) 2065، مسجد اعظم 535 // ، صالح
حسینی، 1285، ش 12167، آستا [رویت] // ، صادق بن علی اکبر طباطبایی، 1293، ش 25951، آستا [رویت] // ، محمد بن
عبدالعلی الدرجزینی، 1299، ش 62، میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم 744 // ، سده 13، ش (1) 345، نسخه های خطی 114/2 // ،
سده 13، ک. جمعیت نشر

فرهنگ ش 114 ک، رشت و همدان 1159 // ، سده 13، ش (2) 3827، مجلس 1864/4 (4) 10 // نستعلیق، سده 13، ش (1) 58،
کتابخانه سید ضیاءالدین علامه 140 // ، سده 13، ش (1) 21، کتابخانه دارالعلم آیه الله خوئی نجف 26 // نسخ، سده 13، ش 18520،
گلپایگانی 3368/6 // ، سده 13، ش 14856، گلپایگانی 3368/6 // ، سده 13، ش 13420، گلپایگانی 3368/6 // نسخ، محمد علی،
1303، ش (2) 11240، آستا 368/11 // نستعلیق، ابوتراب طباطبائی، 1306، ش 591، ملی 100/2 // ، سلیم بن محمد

کاظم خال دار، 1390، ش 2385، ملک 605/1 // ، سده 14، ش 21815، گلپایگانی

3368/6 // ، بی تا، ش 8173، سپهسالار 444/5 // ، ش (7) 5838، سپهسالار 444/5 // ، ش 948، آستا 226/4 // ، ش 234،
حجّیه 23 // ، ش 947، آستا 226/4 // ، تملک کتابخانه فرهاد معتمد ش (1) 20، نسخه ها 203/3 // نسخ و نستعلیق، ش 841،
آستا 226/4 // نسخ، ش 839، آستا 226/4 // ، ش 14781، آستا [رویت] // ، ش 12571، آستا 272/11 // ، ش (3) 1720،
مجلس 274/1 (1) 9 // ، ش 5834، مرعشی 218/15 // ، بی تا، کتابخانه مهدوی، ش (1) 345، نسخه های خطی 168/2 // ، بی تا،
ش (3) 36، کتابخانه بیدگلی 54 // ، بی تا، ش 22855، آستا [رویت] // ، بی تا، کتابخانه محدث ارموی، دفتر اول، نسخه پژوهی 60/2
// ، بی تا، 1226، ش 3793، وزیری 1798/5 // ، بی تا، ش 4854، گلپایگانی 3369/6 // ، بی تا، ش 2948، ملی 53/14 // ، بی تا،
ش 3082، ملی 206/14.

ن . چ

- بمبئی: بی تا، 1296 ق، 201 ص (سنگی) // - لکهنو: مطبع اثنا عشری، 1297 ق (سنگی) // به اهتمام محمد علی گلپایگانی -
تهران: بی تا، 1310، 1316، 1317، 220 ص (سنگی) // به اهتمام عزیزالله عطاردی قوچانی - تهران: فراهانی، 1342، 1360، 255
ص.

ص: 243

گلزار قدس (فارسی)

عنوان مجعول: دیوان فیض

این اثر شامل غزلیات و رباعیات است که فیض کاشانی در طی سالهای مختلف سروده است. گویا وی، قبل از سال 1062 که تحریرِ دومِ فهرست نخستش را تدوین کند آن را با مقدمه ای به نثر فراهم می آورد و در فهرست تألیفات خویش از آن نام می برد.

سر آغاز گلزار قدس، دیباچه ای است که فیض در آن پس از حمد الهی، سبب گرایش و تمایل خویش به اشعار و ابیات اهل معرفت و محبت را بیان می دارد تا حدی که زمان شباب که آتش طبیعت در التهاب است، گاه گاه با قلت بضاعت، از مبادی معرفت و محبت به قدر حوصله بهره می برد و کلام خویش را فراخور استطاعت در لباس تمثیل و استعارت به ضابطِ نظم و خازنِ تألیف می سپرد، آن گاه که سخنان منظوم را فراهم می آورد در صحیفه ای ترتیب می دهد که متعظشان وادی طلب که به واسطه حجب ظلمانی گرفتارند به دستیاری آن کلمات شورانگیز خود را از وادی خذلان بیرون کشند. در پی آن به معارضه و ستیزِ گروهی قاصر بر می خیزد که نسبتِ عشق و محبت را به جناب الهی روا نمی دانند و آن را گمانی باطل می داند و برای اثبات مدّعی خویش از قرآن و حدیث دلالت می آورد. وی بر این باور است که اشعارش از گونه شعری نیست که در شرع رسول - صلی الله علیه و آله - مذمت شده، بلکه بعضی از گونه دعا و مناجات است و بعضی تحمید و گونه دیگر از قبیل حکمت و موعظه است.

پس از ختام این مقدمه، غزلیات و رباعیات - و احتمالاً برخی از قصائد - فیض به دنبال می آید. یگانه نسخه معتبر - شناخته شده - که با این نگرش فیض فراهم آمده، نسخه شماره 937 کتابخانه ملی است که توسط شاگرد فیض، ابن سید رکن الدین مسعود عقیل الدین الحسینی در اواخر سال 1085 کتابت شده است. در همان سالها، فیض، طرائف و ظرائف این گلزار قدس را بیرون می کشد و چند رساله منظوم دیگر با عنوانهای

ص: 244

شوق العشق، شوق الجمال، المنتخب الكبير و المنتخب الصغير فراهم می آورد.

افزون بر گلزار قدس و مشتقات دیگر آن، فیض دارای مثنویهای متفرقه ای است همچون سلسبیل، شراب طهور، تسنیم، ندبه العارف، آب زلال، آداب الضیافه و قصاید دهر آشوب که در فهرست اول و دوم از آنها نام می برد. در فهرس نسخ خطی به غیر از

آب زلال و قصاید دهر آشوب نسخه ای نمی یابیم. اما فیض بصراحت از آنها نام می برد. برای روشن شدن مطلب به تحریر دوم فهرست نخست فیض نگاهی می اندازیم و عبارت آن را ذکر می کنیم:

و منها

الكتب المنظومه في المناجاة مع الله سبحانه والمعاتبه مع النفس و ابراز التثوقات وغير ذلك كالمثنويات المسماة بسلسبيل - و - شراب طهور - و - تنفيس الهموم - و - وسيله الابتهاال - و - آب زلال - و - آداب الضیافه - و - قصائد دهر آشوب - و - شوق المهدي والغزليات والرباعيات والقصائد وتوابعها كلها بگلزار قدس.

و كطرائف من اجزائها المنتزعه منها الموسومات بشوق العشق - و - شوق الجمال - و - المنتخب الكبير - و - المنتخب الصغير.

و يقرب المجموع بعد حذف المكررات من عشرين الف بيت أو يزيد و امثالها كل يوم بعرضه مزيد.

الف) مثنویات

1- سلسبیل 2- شراب طهور 3- تسنیم 4- ندبه العارف 5- ندبه المستغیث 6- وسیله الابتهاال 7- آب زلال 8- آداب الضیافه

ب) قصاید

9- دهر آشوب

ج) غزلیات و رباعیات و قصاید

10- گلزار قدس 11- شوق المهدي 12- شوق الجمال 13- المنتخب الكبير 14- المنتخب الصغير

د) شوق المهدي (شامل غزلیات)

اندکی پس از وفات فیض در سال 1091، نسخه هایی از آثار منظوم در شبکه های نسخه نویسی فراهم می آید و در بعضی از آنها عنوان مجعول دیوان فیض یا دیوان

ص: 245

محسن درج می شود و این عنوان مجعول همچنان تاکنون بر روی اشعار فیض می ماند، به گونه ای که فهرست نویسان نسخ خطی، در هنگامی که به نسخه ای از اشعار فیض بر می خورند بدون توجه به مندرجات و تقسیم بندیهای خود فیض در فهرست آثارش آن را دیوان فیض می شناسانند.

به این ترتیب آثار منظوم فیض دچار یک آشفتگی شده و هر اثر نویافته دیگر آن، این کلاف را در سردرگمی بیشتر فرو می برد.

تاکنون چهار مرتبه اشعار فیض با عنوان دیوان چاپ شده که قدیمترین آن چاپ هندوستان است. در این چاپ 2830 بیت از غزلیات و 27 رباعی مندرج است. چاپ دیگر مربوط به انتشارات شمس است که شامل قریب به 7500 بیت از غزلیات و رباعیات می شود. چاپ سوم به کوشش آقای پیمان در مجموعه انتشارات سنائی به زیور طبع آراسته شد و در سالهای مختلف مورد تجدید چاپ قرار گرفت. آقای پیمان حدود 9000 بیت غزل و رباعی جمع آوری نموده که تا بیست هزار بیت اشعار فیض فاصله زیادی دارد. در سال 1371 آقای مصطفی فیضی از خاندان فیض با عنایت به نقصان اشعار دست به تصحیح جدیدی از این اشعار فیض زد که توسط انتشارات اسوه در سه مجلد منتشر شد. اشعار موجود در چاپ آقای فیضی در حدود 13 هزار بیت است. این چاپ از تصحیح التقاطی چند نسخه فراهم آمده است. نسخه های خطی مورد استفاده آقای فیضی به ترتیب اولویت از این قرار است:

الف) نسخه اصلی یا اساس. نسخه ای فاقد آغاز و انجام است که با توجه به کهنگی آن را نسخه مؤلف خوانده اند.

ب) نسخه کتابخانه ملی به خط ابن سید رکن الدین مسعود عقیل الدین الحسینی به شماره 937. این نسخه شامل دیباچه گلزار قدس، غزلیات و رباعیات است که برای شناخت گلزار قدس بسیار مهم و قابل اعتناست.

ج) نسخه شماره 549 کتابخانه ملی شامل منتخبی از غزلیات و قصیده توحیدیه (؟) فیض به خط خوش دوران قاجاریه از کاتبی نامعلوم (شاید یکی از منتخبات فیض باشد).

د) نسخه شماره 2473 ف کتابخانه مجلس که تنها شامل قصاید است و احتمالاً

مربوط به عصر مؤلف است و قصیده ای به سال 1111 به آن افزوده اند.

ذ) چندین مجموعه که برخی از آنها قابل اعتناست.

در مورد نسخه اساس (اصلی) هرگز نمی توان ادعا کرد که نسخه بدون آغاز و انجام آقای فیضی به دلیل کهنگی، نسخه مؤلف باشد. خود نسخه هم هیچ تصریحی به این نکته ندارد و مصحح محترم بدون قرینه و دلیل نسخه اساس را انتخاب کرده که خود خبطی فاحش در علم تصحیح متون است.

بنابر تصریح خود فیض، گلزار قدس نامی است که او بر مجموعه ای از غزلیات، رباعیات و قصاید خود می نهد. وی با نگارش دیباچه ای در آغاز این اشعار بنا به رسم معهود پیشینیان، آراستگی آن را دو چندان می کند. مصحح فاضل به هنگام تصحیح تصور نموده اند این دیباچه رساله مستقلی است با نام گلزار قدس (دیوان فیض. ص

193). این سهو را مرحوم محمّد مشکوه نیز در مقدمه جلد دوم المحجّه البیضاء مرتکب شده اند (ص 35). کلام ملاً محسن در دیباچه به صراحت این مطلب را روشن و واضح می سازد:

اما بعد چنین گوید مؤلف این کلمات و ناظم این ابیات محسن بن مرتضی الملّقب به فیض افاض اللّٰه علیه ذوارف المعارف که در او ان صبا که هنوز طبع لطیف به تکرار لغت می فرسودم و عمر شریف در ضبط قواعد نحو صرف می نمودم، رغبت تمام به اشعار و ابیات اهل معرفت و محبت می داشتم... پس آن سخنان منظوم را فراهم آورده در صحیفه [ای] ترتیب دادم تا متعطشان به وادی طلب که به واسطه تراکم حجب ظلمانی در فیافی جهان سرگردان مانده باشند به دستیاری این کلمات شور انگیز و آن اشعار مهر آمیز کمند شوق در گردن جان انداخته، خود را از مهاوی خذلان بیرون کشند و از آن می ها جرعه ها بچشند... و از آنچه معلوم می شود که اشعاری که در این کتاب مذکور است از قبیل شعری نیست که در شرع رسول اللّٰه - صلی اللّٰه علیه و آله - آن را مذمت کرده اند و باطل شمرده، بلکه از قبیل دعا و مناجات است و ما هر یک از الفاظ مجازیه متداوله اهل معرفت را که به منزله اصول است نسبت به دیگرها با بعضی از متعلقان آن بیان کنیم که اشاره به کدام معناست از

ص: 247

معانی حقیقت تا کسی را که آشنا به اصطلاح قوم نباشد فی الجمله آشنایی به معانی ابیات این کتاب از این راه حاصل گردد... والحمد لله
تمام شد دیباچه گلزار قدس.

مصحح پس از این دیباچه، "ختم دیباچه از نسخه عصر مؤلف" را می آورد که در هیچ

یک از نسخ معتبر در دست مصحح این ختم نیامده است. با تأمل اندکی می توان دریافت

که این ختم، همان رساله مشواق فیض است که مؤلف در آن به معانی اصطلاحات عرفا می پردازد. اصطلاحاتی چون رخ، زلف، خال،
خط، چشم و... (مشواق).

پس از دیباچه و ختم، مصحح مثنوی آب زلال فیض را می آورد که اثری جدا از گلزار

قدس است و آن را بر اساس یک نسخه خطی ارائه می دهد در صورتی که از این مثنوی نسخه های متعددی موجود است (آب زلال) و به
دنبال آن قصاید متفرقه ای را که در نسخه شماره 2473 مجلس شورا و جُنُگهای پراکنده آمده، جمع آوری و درج می نماید. آنگاه مجموعه
رباعیات را از نسخه اصلی و ملی (کتابت ابن رکن الدین) می آورد و در پایان جلد اول کتاب، ترقیمه ابن رکن الدین را ذکر می کند. آوردن
ترقیمه در این قسمت به این مفهوم است که در تصحیح اثر، آقای فیضی دو نسخه معتبر عقیل الدین و نسخه تملک خود را پاره پاره نموده
اند و هر پاره را در قسمتی از سه مجلد تصحیح خویش آورده اند. از نسخه عقیل در جلد اول تنها به آوردن سه پاره بسنده شده است: الف)
دیباچه ب) رباعیات ج) ترقیمه.

بررسی روش مؤلف در تصحیح کتاب بحث فراوانی می طلبد که از آن می گذریم. و به یکی از ویژگیهای مهم نسخه عقیل الدین حسینی
می پردازیم:

در حاشیه برخی از اشعار با قلمی دیگر کلمه جمال، جلال، عشق و حق توسط کاتب نوشته شده و مصحح به چند و چونی و چرایی آن
توجه نمی کند و در نمی یابد که در نسخه ای که فردی دانشی چون ابن سید رکن الدین مسعود عقیل الدین حسینی که از فضلا و خوش
نویسان عصر مؤلف در کاشان محسوب می شود، هیچ نکته ای بدون دلیل و علت نگاشته نمی شود. این کلمات در بعضی از صفحات
نسخه اساس (اصلی) مصحح نیز آمده است. با تأمل در این کلمات و با توجه به تقسیم بندی فیض در فهرست آثارش

درمی یابیم که فیض پس از تدوین گلزار قدس در صدد برمی آید که چند اثر دیگر از درون این کتاب بیرون بکشد. به احتمال زیاد فیض در هنگام مطالعه و بررسی آن با قلمی در حواشی نسخه خودش از رموزی چون (عشق، جمال، جلال، حق) بهره برده تا در مرحله بعدی توسط خودش یا کاتب دیگری آن رموز، مطالب استخراج شوند، عقیل الدین حسینی هم در نسخه ای که برای خویش کتابت می کرده، این رموز را در حاشیه اشعار می آورد. آقای فیضی در هنگام تصحیح این رموز را از حاشیه به داخل متن می آورد و آنها

را عنوان غزل و رباعی قرار می دهد. برای مثال در بخش رباعیات، بر بالای هر رباعی یکی از عناوین حق، کمال، جمال یا عشق قرار گرفته است. حال اگر اشعار بر مبنای این رموز استخراج شوند آنچه در فرارویمان قرار می گیرد چیزی نیست مگر رساله های شوق العشق و شوق الجمال. تنها یک نکته باقی می ماند و آن اینکه، برای دورمز "حق" و "کمال" مدخلی نمی یابیم و نمی توانیم ادعا کنیم که فیض شوق الحقی و شوق الکمالی داشته است. برای رفع این اشکال، استاد ارجمند و محقق گرانمایه نجیب مایل هروری بر این باور است که استعمال حق و عشق، جمال و کمال به جهت بار معنایی می توانند در اینجا به جای هم قرار گیرند و معنای متناظری داشته باشند. این مطلب را با توجه به عدم

تصریح مؤلف و کاتب می توان پذیرفت.

نسخه ای از قصاید دهر آشوب را آقای محمد مشکوه معرفی می کنند که حائز اهمیت است. این نسخه به سال 1091 - در سال آخر زندگی فیض - کتابت شده و در تملک میرزا فخرالدین است. آغاز و انجام این نسخه چنین است:

آغاز / ایها المدعون للاسلام / ایها العابدون للاصنام

انجام / ختم کردم سخن دهر آشوب / به تمنای ظهور شه دین

کوتاه سخن آنکه، اگر مجموعه اشعار موجود فیض در کتابخانه ها مجددا با دیدی نسخه شناسانه مورد نقد و نظر قرار گیرد به احتمال بسیار زیاد می توان همگی آثار منظوم

فیض را از آنها برکشید و ارائه نمود. نسخه شماره 321 کتابخانه سپهسالار شامل چند قصیده و چند مثنوی از فیض است که شاید همان قصاید و مثنویهای فراموش شده فیض

باشد. امید آنکه، بار دیگر آقای مصطفی فیضی کاشانی با تلاشی دیگر آثار منظوم فیض را فراهم نمایند و با ساختار مورد نظر خود فیض آنها را به طبع برسانند.

ن.خ

نسخه های مستقل که با عنوان دیوان در فهرستهای خطی معرفی شده اند:

نسخ، ابن سید رکن الدین مسعود عقیل الدین الحسینی، 1085، ش 937 ف، ملی 477/2 (شامل 12000 بیت) // نستعلیق چلیپا، 1090، کتابخانه شچدرین (لنینگراد) ش 469، نسخه ها 391/10. آغاز/ ثنای حق تعالی نیم من / چون من سزای حق تعالی // نسخ، سده 12-11، کتابخانه فرهاد معتمد ش 156، نسخه ها 210/3 (با عنوان: گلزار قدس) // نستعلیق، سده 12، تملک آقای فیضی، دیوان علامه ملا محمد محسن فیض 91 (12000 بیت) // نسخ، ش 55826، مجلس 170/8 (قصاید، 3400 بیت) // نستعلیق، ش 869، ملک 693/4 (با عنوان: گلزار قدس) //، کتابت یکی از نوادگان فیض، سده 12، ش 13453، مرعشی 134/34 (قصاید) //، سده 12، ش (2) 13406، مرعشی 24/34 (دیباچه) // نسخ، ش 2455، ملی 598/5 //، سده 12، ش 2626ع، ملی 178/6 // نستعلیق، ش 321، سپهسالار 520/4 (قصیده و مثنوی 1350 بیت) // نسخ، احمد بن ملا حسین اصفهانی، 1210، ش 4134، مرعشی 153/11 (6500 بیت) //، محمد بن ابراهیم بروجردی، 1215، تملک حسین شهنشاهی، الذریعه 854/3 (3) 9 (مالک این نسخه را چاپ کرده است) // نستعلیق، 1226، کتابخانه امیر المومنین 1942/2، الذریعه 426/22 // شکسته نستعلیق، 1232، ش 422، سپهسالار 520/4 (2700 بیت) //، سده 13، ش (4) 4818، ملک 102/8 (غزلها) //، عبدالباقی بن صدرالدین محمد بن ابوتراب فیضی کاشانی، سده 13، ش (1) 13436، مرعشی 96/34 (دیباچه) // نسخ، سده 13، ش 17160، آستا 220/17 // نستعلیق، ش (3) 7590، دانشگاه تهران 643/16 (غزلها) //، ش (11) 5540، ملک 416/8 // نسخ، محمد حسین بن محمد آقا، 1304، ش 2955، ملی تبریز 628/2 // نستعلیق، اسحاق بن یوسف علی آبادی، 1313، ش 29، احیاء میراث 48/1 (گزیده غزلها) // نستعلیق، بی تا، ش 2596، ملی تبریز 625/2 //، بی تا، ش 13916، گلپایگانی 1920/4 (بخشی از اشعار) //، بی تا، ش 20714، گلپایگانی 1921/4 (بخشی از اشعار) //، تملک عبدالحسین بروجردی (مشهد)، الذریعه 218/18.

اشعار پراکنده فیض در مجامیع و جنگها

نستعلیق، 1091، تملک فخرالدین نصیری، محمد مشکوه، مقدمه المحجّه البیضاء 35/2

ص: 250

(قصاید) //، سده 11، سنا ش (53) 389، نسخه ها 578/7 //، حسین مفتاح ش (9) 710، نسخه ها 132/7 //، تملک آقای بهنیا، دیوان علامه محمد محسن فیض، 93 (رباعیات و یک مثنوی) //، سده 12، ش (11) 5109، ملک 207/9 // نستعلیق، سده 13 - 12، ش 1649، فیضیه 110/3 //، عبدالعظیم بن محمد حسن رشتی، 1213، ش (18) 777، ملک 175/5 // شکسته نستعلیق، 1268، ش 5144، مجلس 181/21 // نسخ، سده 13، ش (7) 5926، ملک 108/9 // نستعلیق، ش (20) 3120، مجلس 562/3 (منتخب غزلیات و رباعیات) //، ش (4) 7590.

دانشگاه تهران 643/16 (رباعیات) //، بی تا، تملک ملا عبدالباقی مرقوم، دیوان علامه محمد محسن فیض 93 (غزلیات) //، ش (11) 5109، ملک 207/8.

ن . چ

- بمبئی: بی نا، 1300 ق (سنگی) // به کوشش اسدالله شهنشاهی - تهران: بی نا، 1248، 1308 ق. 200 ص (سنگی)؛ 1357 ق. 178 ص (سنگی)؛ 1337. 815 ص // - تهران: کتابفروشی میر کمالی، 1378 ق. 216 ص // - تهران: شمس، 1338. 715 ص // به کوشش محمد پیمان، با مقدمه محمد علی صفیر - تهران: پیمان، 1353، 1366، 1370، 1372، 1383. + 419 ص // به کوشش مصطفی فیضی کاشانی - تهران: اسوه، 1371. 3 ج. // با مقدمه علی شفیعی - تهران: چکامه، 1380، 720 ص (با عنوان: دیوان کامل محقق ربّانی ملا محسن فیض کاشانی همراه با رساله گلزار قدس) // به کوشش مجتبی مولوی - تهران: انعام، 1380، 704 ص // به کوشش جعفر رسول زاده - قم: الطیّار، 1381. (با عنوان: مجموعه غزلیات).

[80]

اللثالی (عربی)

عنوان دیگر: A اللثالی المستخرجه B

اللثالی المخزونه

فیض کاشانی کتاب الکلمات المکنونه را در علوم اهل معرفت و حقایق اصول دین با دلایل فلسفی و عرفانی در صد کلمه به سال 1057 تحریر کرده است، سپس به سال 1059 چهل کلمه از آن را بر می گزیند و با استشهاد به آیات قرآن و احادیث ائمه و اشعار شاعران فارسی رساله ای را به رشته تحریر می آورد و آن را اللثالی می نامد. او در پایان

ص: 251

رموزی را که در آن برای شاعرانی چون سنائی، حافظ، سعدی، شبستری، بابا فغانی و... به کار برده است، آشکار می کند. کلمه اول آن در جمع بین امتناع و امکان رؤیت و معرفت؛ کلمه آخر در تمییز فرقه های ناجیه از هالکه.

یکم [19]؛ دوم [63]؛ روضات 92/6؛ کشف الحجب 477؛ فوائد 636؛ الذریعه 257/18.

آغاز / الحمد لله الذى منه المبدأ و اليه المعاد عرفت بجمعه بين الاضداد...

انجام / و جعلها لى نورا يسعى بين يدى و يمينى ربنا اتمم لنا نورنا و اغفر لنا انك على كل شىء قدير.

ن.خ

نستعلیق، نجات، 1073، ش (1) 7285، مرعشی 74/19 //، 1073، ش (1) 13427، مرعشی 71/34 // شکسته نستعلیق، محمد هادی بن عبدالله کاشانی فیضی، 1077، ش 13523، مرعشی 311/34 // نستعلیق، سید علی تقی بن نورالدین محمد گیلانی، 1085، ش (20) 1039، فیلمها 561/1 // نسخ، 1086، ش (1) 6094، مرعشی 101/16 // نستعلیق، 1088، ش (10) 256 ج، الهیات تهران 194/1 //، محمد باقر بن آقا اسماعیل ابهری جی، 1091، ش (4) 2239، عکسی احیاء میراث 433/6 //، سده 11، ش (10) 5279، مجلس 103/16 // نسخ، محمد بن ابی الحسن مدعو به تقی، 1092، ش (1) 13402، مرعشی 13/34 //، محمد یوسف بن محمد علی، 1105، ش (1) 8944، مرعشی 114/23 //، 1111، ش (11) 293 ج، الهیات تهران 199/1 (ناقص) // نستعلیق، عبدالکریم بن شیخ بدر، 1114، ش (5) 1427، الهیات مشهد 573/2 // تعلیق،

محمد باقر بن محمد جعفر اصفهانی باغانی، 1123، مشکوه ش 1038، دانشگاه تهران 344 (1) 3 //، عزیزالله بن محمد تقی مجلسی، 1143، ش (1) 4091ع، ملی 436/17 //

نسخ، محمد بن ابوالقاسم الرکن، 1156، ش (1) 5817، مرعشی 203/15 //، 1186،

ش 20808، آستا [رویت] //، سده 12، ش (3) 2901ع، ملی 608/6 // نستعلیق، سده

12، ش (2) 13433، مرعشی 92/34 // نستعلیق، سده 13-12، ش (1) 4441، دانشگاه تهران 3402/13 (1208)، // A، ش 28687، آستا [رویت] //، محمد علی شاملو، 1210، ش 28895، آستا [رویت] // نسخ، محمد ابراهیم بن محمد خلیل هرنجی، 1250، ش (1) 1639، ملی 214/10 // نستعلیق، محمد حسین بن محمد علی حسینی، 1251، ش 22364، آستا [رویت] // نستعلیق، عبدالباقی بن صدرالدین محمد بن ابوتراب فیضی کاشانی، 1255، ش (2) 13476، مرعشی 199/34 // نسخ، 1255، ش 6546،

ص: 252

سپهسالار 468/5 //، عزیزالله بن میرزا اسماعیل خرقانی، 1263، ش (4) 2056، مرعشی 66/6 // نسخ و نستعلیق، 1271، ش (2) 4185، دانشگاه تهران 3152/13 (A) // نستعلیق، محمد علی، 1277، ش (1) 3411، مجلس 1275/3 (3) // نسخ و نستعلیق،

صالح حسینی، 5-1284، ش (12) 12167، آستا 90/10 // نسخ، محمد حسن، 1289، ک. لس آنجلس ش M 980، نسخه ها 334/12 و 11 (B) //، مالکیت 1294، ش (2)

2559، ملی 479/12 //، نایب الصدر، 1297، ش (2) 1418، دانشگاه تهران 90/8 // نستعلیق، سده 13، ش 6547، سپهسالار 468/5 //، سده 13، ش 943، مدرسه مروی 212 //، تملک میرزا عبدالحسین نایب الصدر، ش 1512، مرعشی 315/4 //، محمد حسن بن محمد علی، 1303، ش (2) 11240، آستا [رویت] // نستعلیق، گویا از کلهر، حسین مفتاح ش 1449، نسخه ها 215/7 //، احمد صفائی خوانساری، 1340، ش 21232، آستا [رویت] //، بی تا، کتابخانه مهدوی، ش (1) 260، نسخه های خطی 168/2 //، بی تا، ش (2) 1212، هزار و پانصد 356 //، بی تا، ش (1) 4166ع،

ملی 90/18 // تملک شیخ علی اکبر نهاوندی در مشهد، الذریعه 297/18.

ن. چ

-. بمبئی: بی نا، 1296 ص (سنگی) // -. تهران: بی نا، 1371 ق. (سنگی).

[81]

اللّب (عربی)

عناوین دیگر: A

لب القول فی معنی حدوث العالم B حدوث العالم

مؤلف، حدوث و قدم عالم را به روش فلسفی با عناوین "تمهید، فصل و اصل" مورد

بحث قرار می دهد و در پاره ای از مباحث آن به آیات و احادیث نیز استشهاد می کند.

یکم [26]؛ دوم [51]؛ لولوه 125؛ کشف الحجب 478؛ فوائد 635؛ الذریعه 288 و 282/18؛ 295/6.

آغاز / حمدا لمن کان لم یزل بلا زمان ولا مکان و الان کما علیه کان والصلاه علی من کان...

ص: 253

ن . خ

نسخ، ابراهيم بن نصيرالدين رضوی، 1072، ش (1) 13408، مرعشی 26/34 (با مقابله علم الهدی) // نستعلیق، سده 11، ش (1) 3409، مجلس 1268/ (3) 10 //، سده 11، ش 23814، آستا [رویت] //، محمد مفید بن محمد سعید لاهیجی، 1133، ش (4) 13420، مرعشی 48/34 // [نسخ]، محمد ابراهیم بن محمد قاسم بن شمس الدین طالقانی، 1140، تملک کتابخانه بروجردی در نجف، الذریعه 282/18 //، سید حسین بن

نورالدین جزائری، تملک صالح جزائری، الذریعه 282/18 // نستعلیق، محمد برهان، 1221، آخوند همدان ش (5) 646، رشت و همدان 1423 (B) // نسخ، حاجی بابای سمنانی، 1227، لس آنجلس 3 (M 1113)، نسخه ها 712/12 و 11 (B) //، احمد بن عبدالقادر تبریزی، 1261، ش (3) 935، مرعشی 119/3 (A) // شکسته نستعلیق، علی اکبر بن محمد کریم طیب سالیانی، 1266، ش 5900 ضمیمه 508، آستا 122/4 // نسخ، ملا محمد بن علی رضای طارمی، 1276، الذریعه 282/18 //، محمد علی بن محمد تقی آل عصفور، 1327، ش 18546، آستا [رویت] .

[82]

اللباب (فارسی)

عناوین دیگر: A

لباب الکلام B علم الله تعالی

فیض این رساله را به درخواست فرزندش علم الهدی به سال 1041 نگاشته است و در آن از چگونگی علم خداوند به جزئیات و کلیات اشیاء آنچه معقول و محسوس است به اختصار بحث می کند. وی آن را از نفیس ترین مؤلفات خویش بر می شمارد. شیخ احمد احسانی شرحی بر این کتاب نوشته است.

یکم [25]؛ دوم [52]؛ لولوه 125؛ کشف الحجب 478؛ فوائد 635؛ ایضاح 398/2؛ الذریعه 322/15؛ 279 - 278/18.

ص: 254

آغاز / بسمله. الحمد لله العليم الحكيم الذي لا تغرب عن علمه مثقال ذره، اما بعد فيقول الفقير... هذا لباب الكلام في الاشارة الى كيفيه علم الله...

انجام / فليطلبه من كتابنا الموسوم بعين اليقين فان فيه اسراراً لا يحتملها الاكثرون ولا يمسه الا المطهرون.

ن . خ

نستعليق، كتابت مؤلف (فيض كاشاني)، ش (1) 13404، مرعشي 17/34 //، سده 11، ش (2) 3409، مجلس 10/1269 (3) //، ، ش (4) 1787، ملك 364/5 // يا نسخ، سده 11، ش (3) 206، مجلس 73/22 // نسخ، ابراهيم بن نصيرالدين رضوي دليجاني، سده 11، ش (3) 13408، مرعشي 48/34 (با مقابله علم الهدى) // نستعليق، 1102، ش 3335، گلپایگانی 2923/5 //، شيخ عبدالكريم بن شيخ بدر، [1114]، ش (7) 1427، الهيات مشهد 574/2 // نسخ، 28 - 1124، ش (11) 1439، ملي 471/9 (B) // شكسته نستعليق، نصيرالدين سليمان بن علم الهدى، 1140، ش (4) 3818، مجلس 10/1842 (4) // تملك مدرسه سيد بروجردى، 1140، الذريعه 279/18 // نستعليق، سده 12، ش (4) 711، مدرسه نمازى خوى 384 (A) //، على اصغر بن ملا خليل اردبيلي، 1222، ش (7) 1430، مرعشي 215/4 // نسخ، محمد جعفر بن محمد صادق هرندي، 1236، ش (3) 921، فيضيه 39/3 //، احمد بن عبدالقادر تبريزي، 1261، ش (2) 935، مرعشي 119/3 (B) //

، 1273، ش (2) 13574، مرعشي 400/34 // نستعليق، محمد صادق كاشاني، 1275، ش (1) 13457، مرعشي 147/34 //، سينا بن جعفر

موسوى حسيني، 1287، ش (2) 29، كتابخانه حجت كشفى 42 //، 1290، ش (5)

1401، مرعشي 175/4 (B) //، على تقى بن محمد حسن رضوي، 1290، ش (1) 2426، ملي 228/12 //، سده 13، ش 22518، آستا [رويت] (B) // شكسته نستعليق، سده 13، ش (2) 2167، ملي 237/5 // نسخ، سده 14، ش (5) 5962، آستا [رويت] // نسخ و نستعليق، عبدالحسين محلاتي، سده 14، ش (4) 271، دانشگاه اصفهان، 202 (B) //، بي تا، تملك شيخ عبدالحسين حلي نجفي، الذريعه 278/18 // نستعليق، بي تا، ش 2189، گلپایگانی 2923/5 // تملك شيخ صالح جزائري، الذريعه 278/18 // تملك ملا محمد على خوانساري، الذريعه 279/18.

شرح

شرح رساله العلم = شرح رساله علميه / احمد بن زين الدين احسايي.

ص: 255

شارح در مقدمه می گوید: در مساله علم و علم باری تعالی مباحثات زیادی بین علما و حکما وجود دارد و مردم اطلاعات این مسائل را از کسی می گیرند که از خاندان رسالت نیستند و فقط به گفتار ایشان بسنده می کنند.

من هم از دیرباز به این مسأله کشیده شده بودم و همواره به فکر بودم تا آنکه دست تقدیر مرا به اصفهان کشاند و در سال 1228 رساله علم فیض را که برای فرزندش علم الهدی نگاشته بود به دستم رساند. آن را به نیکوترین وجه ای نگارش کرده بود. پس از مطالعه به خواهش میرزا باقر نواب تا حدّ ممکن به شرح و توضیح مطالب آن پرداختم. الذریعه 322/15.

آغاز/ بسمله و به نستین، الحمد لله رب العالمین والصلوه والسلام علی محمد و آله الميامین العاقلین...

انجام/ ولا حول ولا قوه الا بالله العلی العظیم وصلی الله علی محمد وآله الطاهرين.

ن . خ

نستعلیق، 1224، دانشگاه اصفهان ش (2) 323، نسخه ها 940/12 و 11 // ، 1230، ش (17) 742، ملک 164/5 // ، عبداللّه بن محمد تبریزی، 1234، ش (2) 1068، ملی 63/9 // نسخ، اسماعیل زنوزی، 1237، ش (4) 671، مدرسه نمازی خوی 365 // ، [1240]، ش (8) 755، ملی 218/8 // نستعلیق، حسن عظیم آبادی، 1251، ش (5) 6066، ملک 130/9 // نستعلیق، 1256، ش (1) 1406، الهیات مشهد 549/2 // نستعلیق، محمد سعید بن عبدالحفیظ تفرشی، 3 - 1272، ش (1) 31882، مجلس 676/23 // نسخ، سده 13، ش (1) 1944، عکسی میراث، 407/5 // ، عبدالمطلب بن غیاث الدین محمد علایی، 1087، ش 27، کتابخانه قمر بنی هاشم دامغان 18، سده 14 - 13، ش (3) 3028، ملک 190/6 // ، بی تا، ش 23047، آستا [رویت] // تملک عبدالهادی بن میرزا محسن فضلی در بصره، الذریعه 218/11.

[83]

لبّ الحسنات (فارسی)

فیض در این کتاب دعاهای کوتاه را که انسان می تواند در روز، شب، هفته و ماه از آنها

ص: 256

بهره ببرد جمع کرده است. وی این اثر فارسی را در صفر 1073 به خواهش شاه عباس دوم صفوی فراهم آورده است. عناوین ابواب عبارتند از: باب اول: در اوراد متکرره؛ باب

دوم: در اوراد ایام هفته؛ باب سوم: در ادعیه ماهها.

یکم [45]؛ دوم [94]؛ لولوه 124؛ فوائد 636؛ الذریعه 286/18.

آغاز / منت خدای را عزّ و جلّ که دعای بندگان را می شنود و ندای ایشان را به عزّ اجابت می رساند.

انجام / این بود آنچه ذکر آن در این مساله موعود بود، والحمد لله والصلاه علی رسول الله.

ن . خ

نسخ، سده 11، ش (1) 10347، مرعشی 289/26 // ، ش 8236، مرعشی 195/21 // ، سده 13، ش 23845، آستا [رویت] // ، سده 13، ش (2) 11524 مرعشی 178/29 // ، بی تا، اهدایی مشکوه ش 932، دانشگاه تهران 123/1 // ، بی تا، ش 130/2، مدرسه سلطانی کاشان 37 // ، تملک مولوی حسن یوسف در کربلا، الذریعه 286/18.

[84]

المحاكمه بین الطائفتین من المؤمنین (فارسی)

عنوان دیگر: A

المحاكمه

مؤلف، این رساله را ظاهراً در جواب پرسشهایی نگاشته که از او در امتیاز بین دو فرقه اسلامی، یکی منسوبان به علم و دیگری منسوبان به زهد و عبادت مطالبی خواسته بودند، نگاشته است. وی بر این باور است که اهل علم، ریاضیات نفسانی می کشند به فکر و تعلّم و خشوع. و اهل زهد ریاضات بدنی می کشند به ذکر و تهجد و رکوع. لیکن اهل علم، اگر به علم خود منتفع شوند، فاضلترند از اهل عبادت.

ص: 257

فیض در این رساله دیدگاههای خود را در باره اختلاف فکری مهمی که در جامعه دینی آن روز ایران بوده بیان می کند. این اختلاف میان اهل ظاهر و باطن بوده، آنها با

نگاشتن کتابها و رساله هایی چند علیه یکدیگر تبلیغ می کردند تا جایی که این منازعات

در کوی و بازار و سر منبر ادامه می یابد و گروهی از این آشفته بازار منفعت طلبی می کنند. فیض می کوشد تا عیوب این دو دسته را بیان کند و در عین تایید عرفان، حرکات زشت و بی مایه صوفیه و کارهای نادرست آنها را در عبادت سازی بیان نماید. وی در این رساله به این نکات اشارات می دهد.

هرگاه از طایفه ای که منسوب به فرقه ای از اهل حق باشند، حرکاتی چند ناپسندیده مشاهده شود، نباید همه آن فرقه را به بدی منسوب ساخت چه در هر فرقه خوب و بد می باشد، خصوصاً این دو فرقه که اکثر افراد از ایشان نیستند بلکه خود را به ایشان شبیه

ساخته اند، تا معزز باشند و مال و جاه بیابند، اگر کسی به دیده بصیرت نظر کند می بیند

که اکثر قصد قربت در تحصیل کمال ندارند، قومی به مزخرفاتی که آموخته اند خود را کامل می دانند، بلکه از علما می شمردند، از عقاید ایمانی و ارکانی دینی به اسمی و رسمی

قناعت کرده و با این حال گاهی در صدد طعن یکدیگر بر می آیند، و گاهی دیگران را هدف تیر طعن می نمایند و زهر قهر بر جراحت سینه مجروحان می باشند...

و باید دانست که امور شنیعه که از جهال این دو طایفه صادر می شود بسیار است، لیکن هیچ کدام به حدی نمی رسد که موجب تکفیر و جواز لعن شود، بلکه هر دو بر ایمان خود باقی اند، و غیبت ایشان جایز نیست مگر در فسقی که تظاهر به آن کنند.

مؤلف برای اثبات ادعای خویش، احادیثی از کتاب کافی نقل می کند و در خاتمه برای تعیین راههای سلوک به کتابهای دیگرش چون زاد السالک، ترجمه الشریعه و الفت نامه حوالت می دهد.

کشف الاستار 203/3؛ الذریعه 135/20؛ ده رساله 97.

آغاز / بسمله... اما بعد: سؤالی چند کرده بودند و محاکمه خواسته بودند، میان دو فرقه از اهل اسلام، یکی منسوب به علم و معرفت...

انجام / و کیفیت سلوک راه حق را از رساله ای چند که درین باب نوشته ام بطلبند، مثل زاد السالک و ترجمه الشریعه و الفت نامه و غیر آن...
ظاهرا و باطنا.

ن . خ

نسخ، سده 11، اصغر مهدوی ش (4) 510، نسخه ها 121/2 (با دیباچه ای از علم الهدی) //، محمد هادی بن مرتضی (برادر زاده فیض)، ش (4) 82، مرعشی 101/1 //، محمد بن مرتضی، 1107، تملک سید مهدی بن اسماعیل صدر (کازمیه)، الذریعه 135/20 //، اسدالله الحسینی بن ابی المعالی، 8 - 1124، ش (3) 1439، ملی 465/9 //، سده 12، ش 22463، آستا [رویت] //، سید احمد صفائی خوانساری، 1341، ش (9) 1493، هزار و پانصد 380 //، تملک حاج حسین پنبه چی (همدان)، نسخه ها 381/5.

ن . چ

به اهتمام محمد تقی دانش پژوه در مجله دانشکده ادبیات - تبریز: دانشگاه تبریز، [118/9] مقالات فارسی 5867 // به اهتمام رسول جعفریان در ده رساله - اصفهان: کتابخانه عمومی امام امیر المؤمنین، 1371. صص 112 - 95.

[85]

المحاكمه بین الفاضلین (عربی)

عنوان دیگر: A

التفقه فی الدین

رساله ای است در بیان معنی تفقه در دین و اینکه آیا اجتهاد در احکام لازم است یا خیر؟ مؤلف گفتار شیخ حسن عاملی صاحب معالم الاصول را در این موضوع نقل

می کند و اعتراض یکی از فضلا را بر او می آورد. پس از آن بین آنها به محاکمه و قضاوت

می نشیند.

یکم [80]؛ دوم [54]؛ امل 305/2؛ لولوه 129؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 136/20.

ص: 259

آغاز / الحمد لله رب العالمين... هذه رساله في تحقيق معنى التفقه في الدين اوردنا فيه كلام بعض المحققين...

انجام / يخرجهم من الظلمات الى النور ويهدى من يشاء الى صراط المستقيم والحمد لله رب العالمين...

ن . خ

نسخ، علم الهدی [نسخه با نسخه فیض مقابله شده است]، ش 3193، مرعشی 15 - 414/8 // ، 1059، ش (5) 265، گلپایگانی 231/1 // نستعلیق، 1118، ش 21813، آستا [رویت] // نسخ، 1126، ش 29718، آستا [رویت] //، محمد اسماعیل بن محمد ابراهیم اصفهانی، 1126، ش (8) 16884، آستا [رویت] //، 1290، ش (10) 1401، مرعشی 177/4 //، محمد حسن بن محمد علی، 1303، ش (5) 11240، آستا [رویت] // تملک کتابخانه آقای خوانساری، الذریعه 153/11.

[86]

المحجّه البيضاء فی احیاء الاحیاء (عربی)

عنوان دیگر: A

احیاء الاحیاء

کتاب احیاء علوم الدین از مهمترین و ارزشمندترین نگاشته های ابو حامد غزالی متوفای 505 ه. ق. است. وی پس از آنکه تدریس در نظامیه و مجالستِ امرا و ندیمان و صاحب منصبان دولتی را رها کرد، بار سفر به سرزمینهای شام، بیت المقدس و حجاز را بست. در سال 498 مناسک حج را به جای آورد و به طوس بازگشت. ارمغان او از این سفر، کتاب گران سنگ احیاء العلوم بود. غزالی این اثر را بدان سبب نوشت که می دید بر

بسیاری از عالمان دینی عصرش - که می بایست ورثه انبیا باشند - شیطان کمند انداخته و

آنان را مقهور خود ساخته، این دانشمندان شیطان زده، چنان به مردم وانمود می کنند که

گویی علم چیزی نیست جز فتوای احکام، جدل و مناظره - برای از میان برداشتن دشمنان - و سخنان بی ارزش آراسته برای فریب و اغوای عوام مردم. او بر این باور است که علمی

که صالحان سلف بدان می پرداختند و خداوند بزرگ آن را فقه و حکمت و علم و نور و

ص: 260

هدایت خواننده، متروک و مهجور افتاده است. لذا مصمم می شود که کتابی در زنده کردن مجدد علوم دین بنگارد. ما حاصل این امر کتاب احیاء علوم الدین است.

این اثر چه در دوران غزالی و چه پس از آن در میان دانشمندان کشورهای اسلامی رواج یافت. تلخیصهای چندگانه ای که دانشوران نامور مسلمان از آن کرده اند، یا شرح و

تفسیرهای فراوانی که بر آن نوشته اند همه حاکی از بزرگی و عظمت کار سترگ فخر رازی است. هر چند بر آن خرده گیریها و اشکالاتی از سوی بزرگان وارد شده، اما از بزرگی و

رواج آن هرگز کاسته نشده است. فیض کاشانی بر آن شد تا احیاء علوم الدین را بار دیگر احیاء و یا تهذیب کند و با آرای کلامی و روایات مأثور شیعی بیامیزد و آن را از اعتقادات

معارض بپیراید، و آن را در جامه ای نو، در خور جامعه شیعی فراهم آورد، لذا پس از اتمام کار، آن را المحجّه البیضاء فی تهذیب الاحیاء نامید و تهذیبی از آن اثر بزرگ را به شیعیان عرضه کرد.

فیض در مقدمه المحجّه در سبب احیاء این اثر چنین می گوید:

پس، از خداوند سبحان در آنچه به انجامش مایلیم، درخواست خیر و خوبی می کنم و آن نگاشتن کتابی است در تهذیب کتاب احیاء علوم الدین که از نوشته های ابو حامد محمد غزالی طوسی است. این کتاب در همه اقطار مانند خورشید در نیمروز مشهور و شناخته شده است و مشتمل بر علوم دینی مهمی است که برای جهان آخرت سودمند می باشد و پای بندی به آنها می تواند مایه رستگاری و رسیدن به درجات عالی اخروی شود، افزون بر اینها از حسن بیان و شیوایی نگارش و زیبایی ترتیب و تدوین برخوردار است، اما چون غزالی به هنگام تألیف آن بر مذهب عامّه بوده و هنوز شیعه نشده، و این سعادت را خداوند در اواخر عمر به او ارزانی داشته است - چنان که آن را در کتاب سرّ العالمین اظهار کرده و ابن جوزی این امر را گواهی داده است - به همین سبب یکی از ارکان مهم ایمان را فرو گذاشته و آن را در این کتاب ذکر نکرده است. این رکن اساسی عبارت از شناخت امامان معصوم - علیهم السلام - است که پیامبر خدا تمسک به آنها و قرآن را سفارش فرموده است. و نیز بسیاری از مطالب آن بویژه آنچه در بخش عبادات آمده مبتنی بر اصول نادرست عامّه و از بدعتها و ساخته های فاسد فرقه گرایان و هواپرستان است. همچنین بیشتر اخباری که در آن کتاب نقل شده به کسانی اسناد داده شده که

به دروغگویی و افترا بر خدا و پیامبرش مشهورند و هیچ اعتمادی بر گفته های آنان نیست...

از این رو لازم دیدم آن کتاب را از آنچه مایه عیب و زشتی آن است پاک کنم و تمام مطالب آن را بر اصولی محکم استوار سازم که شک و تردید در آن راه نداشته باشد، و در برخی از بابهای آن روایات مناسب هر باب را که از اهل بیت - علیهم السّلام - و پیروان آنان نقل شده و از اسرار و حکمی است که به آنها اختصاص دارد بر آن بیفزایم، و بعضی از مباحث آن را با منظم کردن مطالب و حذف زواید خلاصه کنم تا رغبت خوانندگان به مطالعه آن افزون شود. همچنین لازم دیدم برخی از بابهای طولانی آن را به فصلهای کوتاهتر تقسیم کنم تا موجب خستگی مطالعه کنندگان نگردد، بی آنکه در ترتیب ابواب و فصول آن تغییری ایجاد کنم و چیزی از آنها را مقدم یا موخر بدارم و نیز تا حدّ ممکن در بیان الفاظ و عبارات آن تصریف نکرده ام، زیرا عبارات آن در نهایت خوبی و استحکام است.

فیض در المحجّه هیچ تغییری در ترتیب ابواب کتابهای احیاء علوم الدین نداده است جز اینکه در ربیع عادات به جای "آداب السماع والوجد" کتاب طولانی و پر حجم "آداب الشیعه و اخلاق الامامه" را نشانده است. چرا که سماع و وجد را از مذهب اهل بیت -

علیهم السلام - نمی داند. همچنین، گرچه نام کتاب قواعد العقاید - کتاب دوم از ربیع عادات - را بر جای نهاده و به جای آن، کتاب دیگری نشانده است، اما در مضمون کتاب

بیشترین تصرّف را نموده است و جز اندکی از سخنان غزالی در باب اوصاف علم کلام و رویکرد تدریجی به ارشاد خواص و عوام، بقیّه کتاب را موافق عقاید شیعه امامیه نگاشته

است و در جایی که غزالی خواننده را برای دانستن حداقل لازم اعتقادات حق و ادله آنها

به الرّساله القدسیه و کتاب الاقتصاد فی الاعتقاد خود ارجاع می دهد، فیض به عوض آنها از دو کتاب خویش، منهاج التّجاه و علم الیقین نام می برد و خواننده را به خواندن آنها اشارت می کند.

از اینها که بگذریم، سبک فیض در بازنویسی بقیه کتاب احیاء علوم الدین چنین است که گاهی نکته مهمی را که با آن موافق نبوده، ابتدا از غزالی آورده و آنگاه خود با ذکر اقول به ردّ و تصحیح آن پرداخته است و یا نکته صوابی را پس از اقول، بسط داده و از طریق

شیعه مؤیداتی برای آن آورده است. در کثیری از موارد هم عباراتی را که نمی پسندیده و درست نمی دانسته از میان دیگر عبارات بیرون برده و بدین کار اشارتی نکرده است. همچنین است حذف پاره ای از روایات وارده از طریق اهل سنت و حکایات و اقوال مأثوره از صالحان سلف و یا افزودن و کاستن فصلی بندرت. از آن طرف، افزودن روایاتی از منابع امامیه، امری است که در جمیع کتابهای چهل گانه بدان اهتمام تمام داشته است.

در همه کتابها، بخصوص در ربع عبادات و عادات، احکام فقهی را موافق فقه شیعه و فتاوی خویش نگاشته و اغلب نصوص وارده از ائمه شیعه - علیهم السلام - را به صراحت ذکر کرده است. اما در اسرار عبادات، تقریباً بی هیچ بیش و کمی، همه آنچه را غزالی آورده با تصویب آورده است. کوتاه سخن آنکه، دست کم سه چهارم المحجّه البيضاء عیناً همان است که در احیاء علوم الدین آمده است و اگر تصرفی رفته است در ربع باقی است. (قصّه اهل معرفت، 7 - 5)

کتاب المحجّه در هفتاد و سه هزار بیت به سال 1046 به پایان رسید.

یکم [14]؛ دوم [64]؛ امل 305/2؛ لؤلؤه 123؛ روضات 91/6؛ کشف الحجب 439؛ فوائد 636؛ ایضاح 442/2؛ ریحانه 376/4؛ الذریعه 145/20.

ربع عبادات

آغاز/ بسمله. حمدا لله تعالی اولاً حمداً کثیراً... واستخیره سبحانه ثالثاً فیما انبعث له عزمی من تحریر فی کتاب تهذیب احیاء علوم الدین من...

انجام/ هذا اخر کلام فی کتاب ترتیب الاوراد وتفصیل احیاء اللیل و بتمامه تمّ ربع العبادات من المحجّه البيضاء فی تهذیب الاحیاء و يتلوه ان شاء الله فی ربع العادات کتاب آداب الاکل...

ن . خ

نستعلیق، مقصود گلپایگانی، 1042 ؟، ش 5797، مجلس 227/17. (نسخه را فیض دیده و حاشیه زده است) // نسخ، عبدالرزاق بن عبدالفتاح بن عبداللطیف قاری، 1045، ک. آیه الله زنجانی ش 44، آشنایی با 205/1 //، 1061، ش 11544، آستا [رویت] //، عصر

ص: 263

مؤلف، ش 310، فیضیه 229/1 //، محمد رضا حسینی، 1089، ش 30930، مجلس 157/24 //، رمضان بن علی کاشانی، 1098، ش 552، مرعشی 153/2 //، سده 11، ش 5451، گلپایگانی 4184/7 //، [سده یازدهم]، ش 7954، مرعشی 289/20 //، 1100، ش 7453، مجلس 430/25 //، 1114، مشکوه ش 1053، دانشگاه تهران 677/ (1) 3 //، علی اکبر بن خلیل الله حسینی کاشانی، 1113، ش 2662، سپهسالار 521/5 //، شمس الدین بن عبدالله ماهانی، 1139، ش 527، ملی فارس 121/2 //، 1139، ش 3080، وزیری 1525/5 //، احتمالاً کتابت محمد مقیم بن محمد صالح ملقب به صفار زاده، ش 1664، فیضیه 229/1 //، سده 13، ش 1155، ملی 145/9 //، ش 383، مدرسه امام عصر شیراز 127 //، فرج الله، 1311، ش 1257،

گلپایگانی 4182/7 //، بی تا، ش 2735، گلپایگانی 4184/7 //، بی تا، ش 18115،

گلپایگانی 4183/7 //، بی تا، ش 5858، گلپایگانی 4184/7.

ربع العادات

آغاز/بسمله. الحمد لله الذى احسن تدبير الكائنات فخلق الارض و السموات و انزل الماء الفرات... اما بعد فان مقصد ذوى الالباب لقاء الله سبحانه بدار الثواب و لا طريق للوصول...

انجام/ولیکن هذا اخر الكلام فى كتاب اخلاق الامامه و آداب الشيعه وبتمامه تم ربع العادات من المحجّه البيضاء... و ظاهرا و باطنا.

ن . خ

نسخ، احتمالاً به خط مؤلف (با تملک علم الهدی)، ش 62484، مجلس 431/25 //، عبدالرزاق بن عبدالفتاح الاديب الشهير بالقارى، 1061، ش 1726، مسجد اعظم 403 //، قبل از 1088، ش 30956، مجلس 175/24 //، خلیل حسینی، 1089، ش 11877، مرعشی 150/30 //، ملا رمضان بن علی کاشانی، 1098، تملک شیخ هادی کاشف الغطاء، الذریعه 145/20 //، سده 11، ش 83، الهیات تهران 797/1 //، ش (1) 59 - 6350، آستانه مقدسه 162 //، دانشگاه لس آنجلس ش M 1301، نسخه ها 343/12 و 11 //، 1100، ش 7453، ملی 430/25 //، جمال الدین اسحاق، 1101، ش 5781، مجلس 216/17 //، 1101، ش 7452، ملی 430/25 //، محمد بدیع بن محمد رضی، 1102، ش 3731، مجلس 1712/ (4) 10

// محمد بن بدیع بن محمد رضی، 1105، ش 468، گلپایگانی 4183/7 //، مقابله با نسخه مؤلف توسط محمد نورالدین (برادر زاده فیض)، ش 3538، مرعشی 333/9 //، 1127، ش 7384، سپهسالار 521/5 //، علی نقی بن محمد حسینی دهدشتی، 1181، ش 9598، مرعشی 329/24 //، محمد محسن بن محمد علی، سده 11 - 12، ش 48، الهیات تهران 797/1 //، سده 12، ش 2107، گوهرشاد [رویت] //، سده 12 - 13،

ش 13732، گلپایگانی 4183/7 //، محمود بن بهادر قمری، 1271، ش 3238، گلپایگانی 4182/7 //، معصوم بن محمد قاینی سرچاهی، سده 13، ش 26726، آستا [رویت] //، محمد رضا حسینی، ش 553، مرعشی 154/2.

ربع المهلكات

آغاز/ بسملة الحمد لله الذي تتحير دون ادراك جلاله القلوب والخواطر وتدهش في مبادئ اشراق انواره الاحداق...

انجام/ هذا اخر الكلام في كتاب ذم الغرور وبتمامه تم ربع المهلكات من المحجبه البيضاء في احياء الاحياء... وظاهرا وباطنا.

ن . خ

نسخ، 1047، ش 62488، مجلس 429/25 (کتابت از روی نسخه اصل به دستور علم الهدی) //، خلیل بن رکن الدین مسعود حسینی، 1090، ش 554، مرعشی 155/2 //، سده

11، ش 23784، آستا [رویت] //، 1100، ش 242، گلپایگانی 4182/7 //، سده 12 - 11، ش 36، کتابخانه دینانی 37 //، ابوالقاسم، 1107، ش 4804، مجلس 201/13 //، محمد قاسم قاینی، 1128، ش 13583، مرعشی 419/34 //، سید علی بن محمد حسینی، 1148، تملک سید محمد بن خلیفه، الذریعه 145/20 //، محمد صالح حسینی شوشتری، 1149، ش 15258، آستا [رویت] // نستعلیق، معصوم بن محمد قاینی

سرچاهی، 1199، ش 26730، آستا [رویت] // نسخ، سده 12، حسین مفتاح ش 94، نسخه ها 282/7 // نسخ و نستعلیق، ش 5863، سپهسالار 521/5 // نستعلیق، علی اصغر بن ملا محمد مقیم علیابادی نیشابوری، 1241، ش 3570، آستا 465/6 // نسخ و نستعلیق، 1241، ش 25014، آستا [رویت] //، علی اصغر، 1243، ش 801، گلپایگانی

4182/7 // نسخ، محمد بن حاجی ملا عبدالله بن محمد بیابانکی، 1261، مدرسه خیرات خان ش (1) 9، ف. رشت وهمدان 1777 //، علی عسکر هراتی، 1263، ش 3571، آستا 465/6 //، محمد بن احمد الموسوی، 1279، ش 7048، آستا 465/6 //، 1268، مشکوه ش 1054، دانشگاه تهران 677/3 (1) //، 1268، ش 823، طبسی

حائری 488/2 // نستعلیق، سده 13، ش (3) 49 - 6356، آستانه مقدسه 163 // نسخ، جعفر حسینی سبزواری، سده 13، ش 17577، آستا [رویت] //، محمد بن محمد

غزالی، سده 13، ش 4033ع، ملی 328/17 //، سده 13، ش 30927، مجلس 153/24 //، بی تا، ک. وزارت مطبوعات و ارشاد افغانستان GAL S I 749، سلسله فهارس المکتبات الخطیه النادره 232/4 //، ش 11343، آستا [رویت] //، ش 8635، آستا 442/16. ملی 3789ع، ش 465/6.

ربع المنجیات

آغاز/ بسمله. نحمد الله الذي بتحميده يستفتح كل كتاب و يذكره كل خطاب... اما بعد فان التوبه عن الذنوب...

انجام/ تم کتاب ذکر الموت و ما بعده من المحجّه البيضاء فی احياء الاحياء و هو الكتاب العاشر من الربع الرابع... والحمد لله رب العالمين.

ن . خ

نسخ، مؤلف، بی تا، ش 62485، مجلس 432/25 (تا آخر کتاب التوحید والتوکل) //، عبدالغفور بن مرتضی (برادر فیض)، تملک سید محمد باقر حفید، الذریعه 145/20 //، به دستور علم الهدی، بی تا، ش 62489، مجلس 432/25 //، سده 11، ش 23779، آستا [رویت] //، با یادداشت 1112، ش 2635، گلپایگانی 4184/7 //، 1132، ش 15265، آستا [رویت] //، عبدالمجید بن محمد علی طباطبائی، 1134، ش 506، گلپایگانی 160/2 //، معصوم بن محمد قاینی سرچاهی، 1199، ش 26732، آستا [رویت] //، احتمالاً سده 12، ش (3) 1195، گوهرشاد 1657/3 //، حسن خوانساری، 1256، ش 56 ب، الهیات تهران 655/1 //، عبدالرحیم بن عبدالله بیارجمندی، 1261، خیرات خان ش 36، ف. رشت و همدان 1763 // شکسته نستعلیق،

1266، ش (5) 11 - 6434، آستانه مقدسه 163 // نسخ، 1286، مشکوه ش 397، دانشگاه تهران 678 (1) 3 //، سده 13، ش 17576، آستا [رویت] //، ش 16879،

آستا [رویت] //، ش 382، امام عصر شیراز 127 //، مظفر علی بن مولانا عرب، بی تا، ش 1721، مسجد اعظم 403 //، ش 10225، آستا [رویت] //، بی تا، ش 7918، آستا 466/6 //، بی تا، ش 29022، آستا [رویت] //، بی تا، ش 13،

ش 2106، گوهرشاد [رویت] //، حسینیه شوشتریها ش 728، نسخه ها 809/12 و 11.

ن . خ

نسخ، مؤلف، 1044، ش 62483، مجلس 432/25 //، جمال الدین اسحاق، 1101، ش 5824، مجلس 241/17 //، عبدالمجید بن محمد علی طباطبائی، 1134، ش 2827،

گلپایگانی 4183/7 //، 1141، ش 40، کتابخانه دینی 39 //، سده 12، ش 1885،

الهیات مشهد 945/3 //، ش 7660، دانشگاه تهران 667/16 //، ش (1) 11 - 6344، آستانه مقدسه 163 // نستعلیق، قبل از 1252، ش 3249، عمومی اصفهان 297/1 //، 1266، علامه طباطبائی شیراز، نسخه پژوهی 217/2 //، سده 13، ش 2420، شاهچراغ (برکت) 76/3 //، بی تا، طبسی حائری، نسخه پژوهی 136/1 //، بی تا، ش 2733، گلپایگانی 4182/7.

منتخب

منتخب المحجّه البيضاء/ محمد هادی بن شاه مرتضی کاشانی. در گذشته سده 12.

آغاز/ بسمله. يقول الفقير الى الله في الآخرة والاولى محمد هادی بن مرتضی وفقه الله لما يحب وترضی ... و استخيره سبحانه ثالثا فيما انبعث له عزمی من تهذيب المحجّه ...

انجام/ وقهم عذاب الجحيم و الحمد لله رب العالمين... آخر كتاب اخلاق الامامه و آداب الشيعه و بتمامه تم النصف الاول من منتخب المحجّه اعنى ربيعى العبادات و العادات منه و يتلوه

ن . خ

نستعلیق ریز، کتابت خود مؤلف، اوایل سده 12، ش 13597، مرعشی 435/34.

تهذیب

احیاء المحجّه البيضاء/ ملا محمد علی بن محمد علی استرآبادی.

ن . خ

تملک شیخ محمد صالح مازندرانی حائری ساکن سمنان، الذریعه 32/26.

ترجمه

نماز راهی روشن در جهان تاریخ / اسدالله ناصح - تهران: بی تا، 1346. 207 ص؛ محمدی، 1357. 304 ص. (ترجمه کتاب اسرار الصلوه از کتاب المحجّه البيضاء).

ترجمه قسمتی از کتاب محبّه البیضاء فی تهذیب الاحیاء / حسین آستانه پرست. به راهنمایی زین الدین جعفر زاهدی، 48 - 1347.
101 ص. (ترجمه کتاب التوحید و التّوکل).

ص: 267

ترجمه کتاب اخلاق النبوه و آداب المعيشه از کتاب محجّه البيضاء / احمد خباز حسینی. به راهنمایی زین الدین جعفر زاهدی، 50 - 1349. 66 ص.

ترجمه قسمتی از کتاب محجّه البيضاء (کتاب آداب التّکاح) / عبدالله کریم زاده. به راهنمایی زین الدین جعفر زاهدی، 50 - 1349. 111 ص.

ترجمه قسمتی از کتاب محجّه البيضاء / محمّد افکار. به راهنمایی زین الدین جعفر زاهدی، 50 - 1349. 95 ص. (ترجمه کتابهای اسرار الطهاره، اسرار الصلاه و اسرار الزکاه از کتاب المحجّه البيضاء).

آداب معاشرت محمّد (ص) / اسدالله ناصح. - تهران: محمّدی، 1351. 80 ص.

(ترجمه کتاب آداب المعيشه و اخلاق النبوه از کتاب المحجّه البيضاء).

ورزش روح و تهذیب اخلاق از محجّه البيضاء / اسدالله ناصح. - تهران: کانون انتشارات محمّدی، 1356. 106 ص. (ترجمه کتاب رياضه النفس و تهذیب الاخلاق از کتاب المحجّه البيضاء).

ارزش دانش و دانشمند در اسلام / اسدالله ناصح. - تهران: نهضت زنان مسلمان،

1361. 166 ص. (ترجمه کتاب العلم از کتاب المحجّه البيضاء).

سه رساله: عزلت، کينه و حسد، مذمت دنیا / اسدالله ناصح. - تهران: نهضت زنان مسلمان، 1361. چاپهای متعدد.

زیان شکم پرستی و شهوترانی / اسدالله ناصح. - تهران: نهضت زنان مسلمان،

1362. 67 ص. (ترجمه کتاب آداب الشهوتین: شهوه البطن و شهوه الفرج).

قرآن و آداب تلاوت آن / اسدالله ناصح. - تهران: محمّدی: بی تا. 134 ص. (ترجمه کتاب آداب تلاوه القرآن از کتاب المحجّه البيضاء).

برنامه ارتباط با خدا در ماه مبارک رمضان و فلسفه روزه / اسدالله ناصح. - تهران: محمّدی، بی تا. 244 ص. (ترجمه کتاب اسرار الصيام از کتاب المحجّه البيضاء).

ازدواج و طلاق / مهدی شمس الدین. - قم: قیام، 1370. 128 ص. (ترجمه کتاب آداب التّکاح از کتاب المحجّه البيضاء).

آداب کسب و تجارت: از دیدگاه فیض کاشانی و محمّد غزالی / مهدی شمس الدین. - قم: شفق، 1371. 123 ص. (ترجمه کتاب آداب الکسب از احیاء علوم الدین و المحجّه البيضاء).

آداب کسب و معاش. به ضمیمه کتاب حلال و حرام / رضا رجب زاده. - مشهد:

رستگار، 1373. 278 ص. (ترجمه کتاب آداب الکسب و کتاب الحلال والحرام از کتاب المحجّه البيضاء).

راه روشن (ترجمه کتاب المحجّه البيضاء فی تهذیب الاحیاء) / گروه مترجمان. - مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی، 76 - 1372. ج8.

ج1. محمد صادق عارف، 1372. 617 ص. (تا پایان اسرار الصلاه)؛ ج2. محمد صادق عارف، 1375. 549 ص. (تا پایان کتاب اذکار ودعوات)؛ ج3. محمد رضا عطائی، 1376. 551 ص. (تا پایان کتاب آداب صحبت و معاشرت)؛ ج4. محمد رضا عطائی، 1375. 439 ص. (تا پایان کتاب اخلاق امامان و آداب شیعه)؛ ج5. عبدالعلی صاحبی، 1372. 512 ص. (تا پایان کتاب نکوهش دنیا)؛ ج6. عبدالعلی صاحبی، 1376. 504 ص. (تا پایان کتاب نکوهش غرور)؛ ج7. محمد صادق عارف، 1374. 536 ص. (تا پایان کتاب توحید و توکل)؛ ج8. محمد صادق عارف، 1375. 455 ص. (تا پایان کتاب).

ن. چ

- تهران: محمد ابراهیم خوانساری، 1326، 1341 ق. 321 ص. (سنگی) // به کوشش علی

اکبر غفاری. - تهران: مکتبه الصدوق، 42 - 1339. ج8. (سنگی) // به کوشش محمد مشکوه

- تهران: المکتبه الاسلامیه، 1339. ج4 (افست از نسخه خطی) // به کوشش علی اکبر غفاری. - تهران: دفتر انتشارات اسلامی، بی تا.

ج4. // تحقیق موسسه احیاء الکتب الاسلامیه. - قم: حسنین (ع)، 1384. ج4.

[87]

مرآه الآخره (عربی)

عنوان دیگر: A

مراه الاخر B مرآه الاخره فی معرفه یوم الاخر

نویسنده این اثر را آینه ای می داند که نشانگر صورت جنّت و نار است و در آن به حقیقت بهشت و دوزخ، و بررسی وجود و محلّ آنها در دنیا می پردازد. کتاب در چهار باب تدوین شده است:

1. در جایگاه جنّت و نار؛ 2. جنّت و نار ناشی از نفس انسان است؛ 3. اقوالی که اشاره

به بعضی از معانی این دو گفته دارد؛ 4. اقسام لذّات و آلام. فیض این کتاب را به سال

1044 در نهصد بیت تألیف کرد.

ص: 269

یکم [28]؛ دوم [59]؛ امل 305/2؛ لولوه 125؛ کشف الحجب 500؛ فوائد 636؛ ایضاح 456/2؛ الذریعه 260/20.

آغاز / الحمد لله الذى جعل الدنيا متاعا و الاخره دار القرار و الصلاه على محمد المبشر للذين آمنوا و عملوا الصالحات.

انجام / ولنقبض الان عنان القلم ولنحمد لله ولى النعم جعلنا الله من المقربين المخلصين بحق محمد وآله الطاهرين.

ن . خ

شکسته نستعلیق، محمد طاهر بن شکرى قمى، 1077 (به قرينه رسائل ديگر مجموعه)، ش (7) 12869، مرعشى 648/32 // نستعلیق، مير على نقى بن نورالدين محمد گيلانى، 1085، ش (17) 1039، فيلم 561/1 // نسخ، محمد شفيح بن محمد مقيم، 1086، ش (2) 34، کتابخانه سيد مهدى شفتى 183 // نستعلیق، کتابت عصر مؤلف، ضميمه شماره 281، کتابخانه آيه الله جليلی، 189 // نسخ و نستعلیق، محمد ابراهيم نصيرى، 1097، ش (25) 10799، مرعشى 213/27 // نسخ، ابراهيم بن نصيرالدين رضوى دليجانى، سده 11، ش (3) 13408، مرعشى 29/34 (با حواشى علم الهدى) //، محمد باقر بن آقا اسماعيل ابهرى جى، 1100، ش (5) 2339، عكسى احياء ميراث 434/6 // نستعلیق، هاشم بن محمد ابراهيم، 1100، ش (3) 13468، مرعشى 183/34 // نسخ، 1107، ش (2) 1985، مجلس 461/5 //، 1124، ش (9) 1439، ملي 469/9 //، محمد على بن محمد

مهدى اشرفى، 1126، ش (1) 63586، مجلس 274/7 //، 1129، ش 1411، طبسى حائرى 488/2 //، محمد امين بن محمد ابراهيم، 1129، ش (7) 132، حوزه علميه امام صادق، 118/1 //، محمد هاشم، 1133، حيدر آباد، ش (1) 121، مدرسه امام عصر شيراز، 95 //، سده 12، ش (1) 13433، مرعشى 91/34 // نستعلیق، على اصغر بن

ملا خليل اردبيلی، 1222، ش (5) 1430، مرعشى 214/4 // نسخ، 1251، ش (2) 1745، گوهرشاد [رويت] // نستعلیق، اسماعيل بن كاظم حسینی تنكابنی، 1263، ش (8) 12045، مرعشى 421/30 //، عباس بن محمد طباطبایى، 1281، ش (2) 9741، آستا 341/11؛ انجام/ و ههنا اسرار تعرفها اولو الالباب // نستعلیق، على اكبر طبیب بن محمد كريم، 1296، ش (10) 2658، ملك 482/7؛ انجام/ مصرع تاريخ شد اين تعمیه رفت كدز آینه (؟) آخرت //، 1329، ش 23337، آستا [رويت] // نستعلیق، سده 13، ش (6) 5908، دانشگاه تهران 144/16 // شکسته نستعلیق، بمبئی، ش (1) 2167، ملي 236/5 // بی تا، ش (10) 1556، دانشگاه تهران 178/8 //، بی تا، کتابخانه آیت الله طبسى حائرى، ش (یک) 411، 125/1.

ص: 270

به ضمیمه منهاج النجاه - و - البشاره الشيعه - و - خلاصه الاذکار - و - ضیاء القلب - و - الانصاف - تهران: بی نا، 1303 ق. (سنگی) // به ضمیمه علم الیقین - و - عین الیقین - تهران: بی نا، بی تا. (سنگی) // - طهران: میرزا هادی اصفهانی، 1311 ق. 190 ص. (سنگی) // با علم الیقین - طهران: بی نا، 1312. 428 ص.

[88]

مشواق (فارسی)

این رساله فیض در توجیه و تفسیر اصطلاحات و عبارات شاعرانه و متغزلانه ای است که عرفا و اهل ذوق در سخنان خود به کار می برند. وی که درگیری اهل ظاهر و باطن را در معنا و مفهوم این اصطلاحات دریافته بود با نگارش این رساله به ظاهریان فهماند که

مقصود عارفان از این اصطلاحات، آنگونه که آنها می پندارند، نیست. وی در فهرستِ مصنفات خود در معرفی این رساله می گوید:

مقصود از تألیف مشواق عریان کردن معانی حقائق از لباس استعارات برای تفهیم معنی محبت و انس به خدا و برانگیختن اشتیاق مردم صاحب ذوق و به خاک مالیدن بینی قشریان خشک و منکر محبتِ الهی است...

فیض در این رساله 860 بیتی، سه فصل در ذکر کلیات عرفانی و توجیه عبارات، استعارات و اصطلاحاتِ اهل ذوق نوشته و در فصل سوم پاره ای از کلمات مزبور را یاد و توجیه می کند. فصل اول: در بیان سبب انشاد اشعار در اشاره به معنی و حقایق؛ فصل دوم: در بیان درجات و مراتب سخن و انواع و اصناف آن؛ فصل سوم: در بیان سبب تعبیر از معانی حقایق به الفاظ متداوله مشهوره و اشاره به معانی هر یک.

مؤلف به تبیین و توضیح هر یک از اصطلاحات، رخ، زلف، خال، خط، چشم، ابرو، لب، دهان، شراب، ساقی، خرابات، خراباتی، بت، زنار، کفر و ترسایی پرداخته و برای آنها به اشعاری از گلشن راز شبستری استشهاد کرده است.

ص: 271

یکم [111]؛ دوم [65]؛ لولوه 128؛ کشف الحجب 601؛ فوائد 635؛ ریحانه 376/4؛ الذریعه 68/21.

آغاز / بسمله... و بعد چنین گوید مؤلف این سخنان محسن بن مرتضی - تغمده الله بالغفران - که چون طایفه ای از متقشفه...

انجام / به ترسازده ده دل را به یک بار - مجرد شوز هر اقرار وانکار - تم ما اردنا ذکره والحمد لله والسلام علی اصفیاء الله واولیاء الله.

ن . خ

نسخ، 1091، تملک مدرس رضوی، فیلم ش 1439، فیلمها 601/1 //، قوام الدین بن حبیب الله، سده 11، علامه طباطبایی شیراز، ش (3) 21، نسخه پژوهی، 73/3 //، سده 11، بنیاد زبانهای خاوری، ش 180 C، نسخه ها 301/10 // نستعلیق، محمد مهدی، 1116، ش (14) 745 د، هیات تهران 380/1 //، سلیمان بن علم الهدی محمد کاشانی، اوایل سده 12، ش (21) 8231، دانشگاه تهران 66/17 //، محمد بن حاج محمد رازی، 1132، ش 14521، گلپایگانی 4336/8 //، 1206، ش (2) 109، حقوق 193 //، ابن

محمد کریم علی اکبر الطیب سالیانی، 1263، ش 5968 ضمیمه 644، آستا [رویت]؛ نیز، دانشگاه تهران فیلم ش 2242 // نسخ و نستعلیق، علی بن احمد رشتی، 1270، اصغر مهدوی ش (19) 364، نسخه ها 179/2 // نسخ، محمد ابراهیم تهرانی، 1273، ش (4) 13516، مرعشی 293/34 // نستعلیق، محمد علی بن حاج ملا عبدالغنی تفرشی، 1274، ش (2) 663، هیات تهران 352/1 //، ، ش (2) 263، هیات تهران 402/1 //، صالح حسینی، 5 - 1284، ش (11) 12167، آستا 90/10 //، عبدالباقی محمد بن ابوتراب فیضی کاشانی، سده 13، ش (2) 13436، مرعشی 97/34 //، سده 13، ش (1) 7590، دانشگاه تهران 643/16 (کسی که این نسخه را خوانده از اعتقادات فیض تبرّی جسسته است) //، ش (4) 2661ع، ملی 224/16 // نسخ، ش (6) 3262، مجلس 871/2 (2) // نستعلیق، ش (3) 6546، سپهسالار 574/5 // نسخ، ش 6210، گلپایگانی 4331/8 //، اصغر مهدوی ش (2) 317، نسخه ها 111/2 // نستعلیق، ش (3) 6546، سپهسالار 574/5 //، ش 1779، گوهرشاد [رویت] //، ش 2911، مسجد اعظم 364 // تعلیق، محمد علی، 1300، مشکوه ش (4) 849، دانشگاه تهران 495/3 (1) // نستعلیق، بی تا، دانشگاه لنینگراد ش (3) 1211، نسخه ها 304/8 //، بی تا، ش 24144، آستا [رویت] //، بی تا، ش (3) 4166ع، ملی 92/18 //، عبدالواسع بن میرزا، ش (2) 5757، ملک 21/9 // نسخ و نستعلیق،

بی تا، ش 1923، گلپایگانی 4331/8 // تملک عبدالحسین حجت، در کربلا، الذریعه 68/21.

ص: 272

به کوشش حسن بهمنیار. - تهران: بی نا، 1325. 28 ص. // [چاپ دیگر. - تهران: نشر بین الملل، 1363. 40 ص.] // به کوشش مصطفی فیضی، به ضمیمه صهبای سخن. - کاشان: انجمن ادبی صبا، 1348. صص 176 - 113 // به کوشش حامد ربّانی، به ضمیمه رساله نای از جامی. - تهران: [بی نا]، 1354. // به کوشش رسول جعفریان، در ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی. - اصفهان: کتابخانه عمومی امیر المومنین، 1371. صص 275 - 235.

[89]

المعارف (عربی)

عنوان دیگر: A

المعارف فی اصول الدّین

فیض کتاب مفصل عین الیقین خودش را دو نوبت تلخیص نموده، نوبتی بر خلاصه. مطالبی افزوده و آن را انوار الحکمه نامیده است. و نوبتی دیگر تنها بر خلاصه اکتفا کرده و بر آن چیزی نیفزوده و این تلخیص را به المعارف موسوم داشته است. کتاب مرتب بر

چهار مقصد است و هر مقصدی مشتمل بر ابواب و فصولی. مقاصد چهارگانه عبارتند از:

العلم باللّه؛ العلم بالملائکه اللّه؛ العلم بکتابه و رُسُله؛ العلم بالیوم الاخر.

المعارف در ضمن شش هزار بیت به سال 1083 پایان یافته است.

یکم [11]؛ دوم [6]؛ هدیه 6/2؛ لولوه 123؛ روضات 91/6؛ کشف الحجب 531؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 187/21.

آغاز / نحمدک اللهم یا مبدی ء یا معید و الحمد من نعمائك و نشکرک یا فعال لما یرید ...

نسخ، پیش از 1091، ش 13566، مرعشی 387/34 //، 1092، ش (2) 1092، ملک 231/5 //، 1211، ش 237، ادبیات تهران 84 (وقفی آقای حکمت) // نستعلیق، 1252، ش 1019، گوهرشاد 1390/3 //، میرزا آقا بن میرزا محمد طاهر، 1262، ش 5801 [7989]، مجلس 230/17 // نسخ، محمد ابراهیم، 1285، ش 8842، آستا 391/11

// نستعلیق، ملک محمد، 7 - 1286، ش (3) 4261، مجلس 278/11 // نسخ، سده 13، ش 19840، آستا [رویت] // نستعلیق، ندر محمد، بی تا، ش (5) 16605، آستا [رویت] (با عنوان: منتخب معارف) // تملک شیخ عبدالحسین طهرانی در کربلا، الذریعه 298/23 // تملک محمد علی خوانساری در نجف، 187/21.

[90]

مُعْتَصِمُ الشَّيْعَةِ فِي أَحْكَامِ الشَّرِيعَةِ (عربی)

کتاب فقهی استدلالی است که اصول مسائل شرعی و امتهات احکام فرعیّه و دلایل آنها را در بردارد. مؤلف در این اثر، برای اثبات ادله، از مباحث اصول فقه استفاده نکرده، بلکه دلیل و حکم را از آیات قرآن و احادیث و روایات معصومین - علیهم السلام - بدست آورده است. وی در هر مساله پس از نقل اقوال فقهای امامیه به بررسی وجوه و اسباب اختلاف بین آنان پرداخته است.

فیض، تنها مبحث کتاب الصلوه معتصم را به سال 1029 به پایان رساند، آنگاه تلخیصی از این کتاب به نام مفاتیح الشرایع ساخت که شامل موضوعات فقهی دیگر هم

بود. مفاتیح الشرایع.

یکم [6]؛ دوم [66]؛ لولوه 123؛ روضات 87/6؛ کشف الحجب 534؛ فوائد 636؛ ایضاح 508/2؛ الذریعه 210/21.

آغاز / بسمله. الحمد لله الذی کرّم بنی آدم و حملهم التکالیف الشرعیه لیثبتهم...

انجام / و تضرب اوقات الصلاه حتی تتوب او تموت کما ورد به الروایات و سیأتی فی محله، هذا آخر الکلام فی المجلّد الاوّل.

ن. خ

نسخ، سده 11 (با حواشی مؤلف)، ش 14723، مجلس 38/25 //، محمد علی الخطیب نورالدین الواعظ، 1072، ش 4656، ملی 321/19 //، کتابت عصر مؤلف، ش 1257، عکسی احیاء میراث 82/4 //، محمد سعید، 1087، ش 2866، ملی

ص: 274

381/13 //، کتابت به دستور علم الهدی، ش 3478، مرعشی 275/9 // نستعلیق، سده 11، ش 13505، مرعشی 275/34 // نسخ،
محمد مؤمن بن محمد طالب، سده 12 - 11، ش 341، مدرسه مروی 234 // نستعلیق، نورالدین محمد شفیع، 1121، ش (2) 1889،
ملی 532/10 // نسخ، 1124، ش 178، صدر بابل 122 (با حواشی از مؤلف؟) //، اوایل سده 12، ش 13544، مرعشی 359/34 //،
سده 12، ش 13544، مرعشی

359/34 //، سده 12، ش (3) 2565، ملی 488/12 //، حسین بن مهدی الحسینی، 1211، ش 6469، آستا 509/5 //، محمد
محسن، 1220، ش 13501، مرعشی 270/34 // نستعلیق، محمد علی، 1327، ش 217، مرعشی 246/1 //، بی تا، ش 65، ملی
فارس 59/1 // نسخ، تملک کتابخانه رضوی کاشان، ش 191، نیز

ش 3545، فیلمها 176/2 //، تملک سید محمد یزدی در اصفهان، الذریعه 210/21 //، تملک سید رضا بن محمد زنجانی، الذریعه
210/21 (مالک ادعا کرده که کتاب الطهاره معتصم را نیز دارد که با توجه به قول صریح فیض در آخرین فهرستش بعید به نظر می رسد).

تعلیقات

تعلیقات [علی معتصم الشیعه] / فیض کاشانی

این تعلیقات را ملاً محسن بر ظهر کتاب خود موسوم به معتصم الشیعه در مسائل گوناگون دینی، لغوی، رجالی و تفسیری نگاشته است.

ن . خ

نستعلیق، نورالدین محمد شفیع، 1121، ش (2) 1889، ملی 532/10.

[91]

معیار الساعات (فارسی)

رساله ای است مختصر که مؤلف آن را در شناخت اوقات و ساعات خوب و بد با نگرش بر روایات اهل البیت فراهم آورده است. وی این
اثر را که مشتمل بر جداول و ارقام می باشد به سال 1026 در ضمن دو مقصد به فارسی تدوین می کند.

مقصد اول: در اختیار اوقات جهت مهمات در چهارده فصل؛ مقصد دوم: در اختیار ساعات در سه فصل.

ص: 275

یکم [78]؛ دوم [97]؛ لولوه 129؛ کشف الحجب 536؛ فوائد 636؛ ایضاح 516/2؛ الذریعه 279/21.

آغاز / دم به دم و نفس به نفس هزاران سپاس و ستایش مر خدای را که پروردگار جهانیان است...

انجام / این بود آنچه اراده داشتیم که در این کتاب ایراد کنیم. تاریخ کتاب معیار الساعات به انجام آمد.

ن . خ

نستعلیق ریز، 1089، ش (1) 53، آستانه مقدسه 211 // نستعلیق، 1092، مشکوه ش 481، دانشگاه تهران 950 / (1) 3 // نسخ و نستعلیق، محمد نصیر معلّم، 1093، ش (3) 3437، احیاء میراث، 8 / 416 // نستعلیق، محمد زمان، 1096، مدرسه آخوند همدان ش (8) 10212، رشت و همدان 1598 // نسخ، قوام الدّین بن حبیب اللّٰه، سده 11، ش (2) 21، علامه طباطبایی شیراز، نسخه پژوهی 72/3 //، سده 12، علامه طباطبایی شیراز، ش 61، میراث اسلامی ایران، دفتر اول 439 //، فتحعلی حسینی، 1257، ش 20795، آستا [رویت] //، محمد علی درگزینی، 1264، ش (2) 1817، ملک 374/5 //، 1270، ش (21) 364، نسخه های خطی 179/2 //، سده 13، ش (2) 182، دانشگاه بوعلی 91 //، سده 13، ش 19610، آستا [رویت] //، بی تا، ش 22067، آستا [رویت] // نسخ و نستعلیق، ش (2) 81 / ف، انجمن آثار و مفاخر 120.

[92]

مفاتیح الشرایع (عربی)

مؤلف در جوانی کتاب معتصم الشیعه فی احکام الشریعه را در فقه به رشته تحریر در آورد و در آن به اصول مسائل شرعیّه و امّتهات احکام فرعیّه و دلایل آن پرداخت. وی برای اثبات ادلّه از مباحث اصول فقه بهره نبرده، بلکه دلیل و حکم را از آیات قرآن و احادیث و روایات معصومین - علیهم السلام - بدست می آورد.

گویا فیض، تنها مبحث "کتاب الصلوه" معتصم را به پایان می برد و پس از آن به

ص: 276

نگاشتن مفاتیح می پردازد. این کتاب همه ابواب فقه را شامل می شود و افزون بر آن مؤلف به آن قسم از مسائل فقهی که فقها در کتابهای فقهی متعرض آن نشده اند اشارت می کند. مفاتیح حاوی دوفن، و هر فن از شش کتاب و خاتمه ای تشکیل می شود از این قرار:

الفن الاول فی العبادات و السياسات: مفاتیح الصلاه؛ مفاتیح الزکاه؛ مفاتیح الصیام؛

مفاتیح الحج؛ مفاتیح الذور والعهد؛ مفاتیح الحسبه والحدود؛ خاتمه فی الجنائز.

الفن الثاني فی العادات و المعاملات: مفاتیح المطاعم و المشارب؛ مفاتیح المناکح و الموالید؛ مفاتیح المعایش و المكاسب؛ مفاتیح العطايا و المرواه؛ مفاتیح القضاء و الشهادات؛ مفاتیح الفرائض و الموارث؛ خاتمه فی الحیل الشرعیه.

مؤلف نگاشتن این کتاب را به سال 1042 به پایان رسانده است. پس از آن، چندین شرح از سوی عالمان بزرگ بر آن نگاشته شده است. شروح مفاتیح

یکم [7]؛ دوم [67]؛ لولوه 123؛ روضات 88/6؛ کشف الحجب 538؛ فوائد 636؛ ایضاح 520/2؛ الذریعه 303/21.

آغاز / بسمله. الحمد لله الذی هدانا لاین الاسلام وسن لنا الشراعی الاحکام

انجام / ... کل شیء مطلق حتی یردّ فیہ النهی.

ن . خ

فن اول و دوم (متن کامل)

نسخ، 1042، ش 24616، آستا [رویت] //، 1060، ش 27709، آستا [رویت] //، فرزند مؤلف (علم الهدی)، 1082، ش 4685ع، ملی 355/19 //، سلطان محمد بن تاج الدین حسن، 1085، ش (1) 1074، مسجد اعظم 496 //، 1087، ش 500، حجّتیة 89 //، محمد بن محمد سعید، 1092، اهدایی مشکوه ش 712، دانشگاه تهران 2064 / (3) 3 (با حواشی علم الهدی) //، علم الهدی، 1097، چهار کتابخانه شخصی، ش 12، میراث شهاب 14/20 // نستعلیق، 1095، ک. آیت الله رضوی (کاشان) ش 180، نسخه ها 43/7 // نسخ، محمد یوسف بن محمد علی لاهیجی، 1096، حسینیه شوشتریها در نجف ش 539، نسخه ها 812/12 و 11 //، سده 11، ش 2603، سپهسالار 528/1 //، ش 17522، آستا 1400/21 //، سده 11، ش 437، مدرسه مروی 237 //، ش 2440، شاهچراغ (برکت) 82/3 //، ش 968، هزار و پانصد 227 //، ش 383، مسجد اعظم 376 (ناقص) //، محمد شفیع، ش 66، الهیات

ص: 277

تهران 667/1 // ، ش 703، گوهرشاد 810/2 // ، سده 12 - 11، کتابخانه جمعیت نشر فرهنگ رشت ش 151 م، ف. رشت و همدان 1175 // نستعلیق، ش 6166، آستانه 170 // نسخ، 1100 (جلد اول)، 1202 (جلد دوم)، ش 1066، هزار و پانصد 228 // ، 1103، ش (2) 3524، مسجد اعظم 634 (احتمالاً ناقص است) // ، محمد بن علی بن محمود جزائری، 1107، ش 1563، احیاء میراث 422/4 // ، نظر علی بن محمد امین، 1114، ش 327، امام عصر شیراز 137 // ، 1114، دانشگاه اصفهان ش 557، نسخه ها 917/12 و 11 // ، اسماعیل بن ابراهیم عامری سبزواری، 1115، علامه طباطبایی شیراز، ش 223، نسخه پژوهی 226/2 // ، 1116، تملک کتابخانه طباطبائی تبریزی، نسخه ها 523/7 (با حواشی علم الهدی) // ، محمد بن زین الدین حسنی حسینی، 1116، ش 22845، آستا 1390/21 // ، 1117، ش 9440، آستا [رویت] // ، 1117، ش 95، طوسی حائری 517/2 // ، محمد صالح بن خواجه بیک ترشیزی، 1118، ش 3079، مسجد اعظم 377 // ، محمد رضا بن محمد کاظم، 1120، ش 384، حجتیه 89 // ، 1120، ش 43، کتابخانه شفتی 187 // ، 1122،

ش 2107، ملک 705/1 // ، 1123، ش 25787، آستا [رویت] // ، علی اکبر بن حاجی ابی طالب سبزواری، 1123، مدرسه خیرات خان ش 76، ف. رشت و همدان 1766 // ، تملک 1124، دانشگاه اصفهان ش 77، نسخه ها 917/12 و 11 // ، محمد

شریف بن محمد حسین بن محمد کاظم سرکانی، 1124، ش 2669، دانشگاه تهران 1564/10 // ، 1124، ش 2129، گلپایگانی 171/3 // ، محمد حسین بن نورالدین محمد امیر، 1124، ش 140، سنا 71/1 // ، رضاقلی، 1124، اهدایی مشکوه ش 713، دانشگاه تهران 2064 / (3) 3 // ، محمد هادی بن حسن، 1124 [و] عبدالمجید طباطبائی، 1125، ش 2602، سپهسالار 528/1 // ، تملک 1124، ش 5218، گلپایگانی 4457/8 // ، عبدالمجید بن محمد طباطبائی، 1124، ش 3224، گلپایگانی 4457/8 //

، محمد یحیی خطیب شیرازی، 1125، ش 2177، دانشگاه تهران 869/9 // ، محمد

صادق بن محمد مقیم اصفهانی، 1126، ش 4265، مجلس 282/11 // ، محمد علی بیابانکی، 1127، ش 364، صدر بازار 256/2 // ، 1131، ش 3527، مسجد اعظم 377 // ، 1132، حسین مفتاح ش 226، نسخه ها 296/7 // ، سید علی بن عمادالدین حسینی، 1133، ش 395، آیه الله جلیلی 290 // ، 1133، ش 2887ع، ملی 406/13 // ، 41 - 1138، ش 2045، مسجد اعظم 377 // ، محمد مؤمن بن طاهر، 1141، ش 188، صدر بابل 131 // ، محمد باقر بن حاج محمد جعفر رفسنجانی کرمانی، 1145، صد و شصت 37 // ، 1147، ش 9892، آستا [رویت] // ، محمد کریم بن محمد علی، 1147، ش 3582ع، ملی 150/16 // ، محمد هادی همدانی، 1149، آقای دامغانی (اصفهان) ش 19، نسخه ها 384/5 // ، علی بن سلیمان بحرانی، 1151، ش 1261،

گلپایگانی 4456/8 // ، ابوالحسن الـردستی، 1152، ش 2378، وزیری 1271/4 // نسخ و نستعلیق، محمد حسین بن علی عسکر، 1154، ش 2045، وزیری 1139/4 // نسخ، عبدالله بن محمد بن حسین، 1155، ش 17991، آستا 1394/21 // ، محمد باقر بن محمد کاظم سبزواری، 1155، ش 2181، گوهرشاد [رویت] // ، 1158، علی اکبر فیاضی ش 10، نسخه ها 700/7 // ، [1158]، ش 2114 ع، ملی 313/11 // ، وقفی نادرشاه، ش 2610، آستا [رویت] // نسخ و نستعلیق، عبدالله بن محمد باقر، 1172، ش 295 مشیر، سپهسالار 618/5 // نستعلیق، مهدی، 1178، ش 1890، ملک 705/1 // نسخ، عبادالله بن محمد بیدانی، 1179، ش 7874، دانشگاه تهران 387/16 // ، 1184،

ش 3197، وزیری 1568/5 // ، محمد بن حسین دسفانی، 1184 جلد اول، 1187 جلد دوم، ش 17523، آستا 1398/21 // ، 1185، ش 7998، آستا [رویت] // ، عیسی

بن محمد بن حسین الباری، 1185، کتابخانه عبدالکریم انصاری، ش 249، نسخه پژوهی 62/1 // ، 1188، ش (1) 1707، دانشگاه تهران 254/8 // ، 1188، ش 742، نسخه های خطی 171/2 // ، 1189، ملی فارس ش 577 // ، 1191، ش 9516، گلپایگانی 4456/8 // ، محمد تقی بن علی نقی حافظ، 1193، ش 1609، الهیات مشهد 738/3 // ، محمد باقر بن محمد تقی ازغندی ترشیزی، 96 - 1194، ش 1406، فیضیه 266/1 // ، عبدالرحیم بن عبدالله بن نورالدین موسوی، 1195، ش 536 ع، ملی 33/8 // ، 1199، ش 11832، آستا [رویت] // ، مؤمن کرمانی، 1199، ش 6212، گلپایگانی 4456/8 // ، سده 12، ش 6652، دانشگاه تهران 326/16 // ، ش 558، طبسی حائری 518/2 // ، ش 7040، دانشگاه تهران 435/16 // ، ش 4864، مجلس 302/13 // ، ش 148، گلپایگانی 137/1 // ، ش 17518، آستا 1400/21 // ، کتابخانه لس آنجلس M 887، نسخه ها 362/12 و 11 // ، ک. دبیرستان امیر کبیر (اصفهان) ش 12، نسخه ها 348/5 // ، تملک کتابخانه مدرسه رضویه قم، آشنایی با چند نسخه 64/1 // نستعلیق، حسین مفتاح ش 158، نسخه ها 296/7 // نسخ، سده 12، ش 6372، ملک 706/1 (انجام افتاده) // ، سده 12، ش 25441، آستا [رویت] // ، ش 2872، ملک 706/1 // ، سده 13 - 12، ش 225، هزار و پانصد 227 // ، محمد بن محمد جواد، 1201، ش 4381 ع، ملی 356/18 // مختلف الخط، 1201، ش 10587، آستا [رویت] // نسخ، 1202، ش 7997، آستا [رویت] // ، قاسم بن کربلانی ابراهیم مشهدی، 1202، ش 2611، آستا 123/2 // نستعلیق، عبدالله بن حسن بن عبدالله، 1202، ش 20862، آستا 1396/21 // نسخ، 1203،

ش 8197، آستا [رویت] // ، حاجی محمد قزوینی، 1209، ش 5488، مجلس 385/16 // ، 1211، ش 10834، آستا [رویت] // ، محمد صالح بن محمد طاهر

حسینی، 1211، ش 3033، احیاء میراث 31/8 // ، 1211، ش 180، نسخه ها 43/7 //

، زین العابدین خوانساری، 13 - 1210، ش 788، هزار و پانصد 227 //، نورالدین بن محسن بن حسین، 1213، مدرسه امام صادق، ش 189، میراث اسلامی ایران، دفتر دهم 636 //، محمد جعفر محمدآبادی، 1214، ش 43، مکتبه الزهرا 40 //، محمد ابراهیم بن عباس علی هزارجریبی، 1215، حسینیه شوشتریها (نجف) ش 701، نسخه ها 812/12 و 11 //، 1216، ش 7995، آستا [رویت] //، 1217، ش 828، مسجد اعظم 377 //، حیدر علی بن روح الامین مازندرانی، 1218، ش 315، مدرسه مروی 237 (حاشیه دارد) //، محمد باقر بن محمد حسن سنجان، 1219، ش 941، صدر بازار 699/3 //، عبدالغفور بن کربلائی حسن وازی، 1219، ش 6126، سپهسالار 619/5 //، 1221، ش 2837، آستا 510/5 //، محمد بن ملا میرزای فومنی، 1221، کتابخانه جمعیت نشر فرهنگ ش 132 م، ف. رشت و همدان 1175 //، محمد زمان بن محمد صادق، 1222، علامه طباطبایی شیراز، ش 169، نسخه پژوهی 226/2 //، عبدالحسین بن امرالله ارسنجان، 1222، ش 17845، آستا 1401/21 //، 1222، ش 19332، آستا [رویت] //، محمد رضا بن حاجی باقر خراسانی، 1222، ش 9م، 1175 //، 1224، ش 709، الهیات مشهد 570/1 //، محمد بن عبدالله، 5 - 1223، ش 453، مسجد اعظم 376 //، محمود حسینی، 1224، ش 27587، آستا [رویت] //، محمد تقی بن محمد اصطهباناتی، 1225، ش 2836، آستا 511/5 //، حسین بن محمد جیفانی، 1225، ش 981، فیضیه 265/1 //، 1225، ش 9125، آستا [رویت] //، حسین علی، 1225، ش 449، شاهچراغ 136/2 //، احمد بن فضل الله حسینی گیلانی اشکوری رودبارکی، 1226، ش 6708، دانشگاه تهران 337/16 //، 1226، ش 2304، ملک 706/1 //، 1227، ش 2217، وزیری 1205/4 //، رحیم بن محمد شفیع حسینی تنکابنی، 1227، تملک عبدالوهاب فرید تنکابنی (رامسر) ش 5، نسخه ها 780/7 //، احمد بن قاسم خلیفه کاظمی، 28 - 1219، کتابخانه جمعیت نشر فرهنگ ش 125 م، ف. رشت و همدان 1175 //، 1228، ش 137، فیضیه 264/1 //، محمد علی بن ابی الحسن برغانی، 1229، ش 2443، شاهچراغ (برکت)، 82/3 // نستعلیق، محمد حسن بن علی بیک، 1229، ملی فارس ش 551 // نسخ، میرزا محمد، 1229، ش 94، مدرسه فاضلیه 130 //، میرزا محمد بن ملا محمد حسن، 1229، ش 13892، آستا [رویت] //، محمد رضا بن باقر خراسانی، 1229، ش 14496، آستا [رویت] //، [1229]، ش

8655، دانشگاه تهران 188/17 //، 1230، ش 10222، آستا [رویت] //، محمد

قاسم بن محمد تقی نوری، 1230، ش 6132، سپهسالار 620/5 //، محمد رضا بن محمد خطیب شاهرودی، 1231، مدرسه حکیم، ش 199، نسخه پژوهی 53/1 //، محمد رضا بن محمد خطیب شاهرودی، 1231، مدرسه منصوریه، ش 199، نسخه پژوهی 53/1 //، محمد بن میرزا علی، 1231، ش 998، فیضیه 265/1 //، زین العابدین بن

ابوالقاسم موسوی خوانساری، 1231، ش 20041، آستا 1393/21 //، محمد حسین بن محمد تقی اصطهباناتی، 1232، ش 6133، سپهسالار 620/5 //، محمد مهدی حسینی کاشانی، 1232، ش 3699، ملی 297/16 //، 1233، ش 497، مدرسه حجتیه 89 //، میرزا محمد علی حسینی الدهشکی، 1234، ش 10624، گلپایگانی 4457/8 //، حسن بن دوست محمد چریبی قاینی چرماوی، 1235، ش 2228، ملک 705/1 //، جعفر قاینی، 1235، ش 26868، آستا [رویت] //، 1236، ش 11158، آستا [رویت] //، 1235، ش 3589، وزیری 1711/5 //، عباس سمیری ترشیزی، 1237، ش 12475، آستا [رویت] //، 1237، ش 19، کتابخانه مدرسه قنبرعلی خان 42 //، 1240، ش 10011، آستا [رویت] //، 1241، ش 3097، ملی 223/14 //، 1241، حسین مفتاح ش 95، نسخه ها 296/7 //، حیدر علی بن ملا سبزیعلی، 1243، ش 5867، مجلس 269/17 //، حسین بن عبدالله بن ابراهیم بن سلیم مرکوبافی، 1244، ش (1) 258، مدرسه امام عصر شیراز 111 //، عبدالرحیم هزارجریبی، 1244، ش 2607، آستا 122/2 // نستعلیق، 1246، ش 28218، آستا [رویت] // نسخ، 1249،

کتابخانه بدرالدین دستغیب، ش 241، نسخه پژوهی 60/1 //، محمد بن اسمعیل شیرازی، 1250، ش (3) 3030، ملک 193/6 //، 1253، ش 1771، مسجد اعظم 377 //، علی اکبر بن مهدی، 1253، ش 11، شاهچراغ 135/2 //، محمد بن علی اصغر قاینی، 1259، ش 43، کتابخانه دیانی 43 //، 1260، ش 773، مدرسه مروی 237 //، محمود بن محمد، 1261، ش 22612، آستا 1391/21 //، 1263، ش 11237، آستا [رویت] //، 1263، تملک کتابخانه خاندان سید نورالدین هاشمی حسینی (شیراز) ش 20، نسخه ها 289/5 //، عبدالکریم بن علی نقی، 1263، ش (3) 1288، احیاء میراث 122/4 //، 1264، ش 41، معمارباشی 47 //، ابوطالب بن محمد موسوی جهرمی، 1270، ش 68، شاهچراغ 136/2 //، محمد تقی مشهدی، 1293، تملک کاظم مدیر شانه چی 126، نسخه ها 608/5 //، 1295، ش 288، نسخه های خطی 171/2 // نستعلیق، جعفر نجفی، 1296، ش 16457، آستا [رویت] //، سید میرزا شیرازی، 1297، علامه طباطبایی شیراز، ش 288، نسخه پژوهی 226/2 // نسخ، سده 13، ش (1) 1197، ملی 185/9 //، ش 31250، مجلس 350/24 (جزء اول و قسمتی از جزء دوم) //، ش 2282، طبسی حائری 517/2 //، ش 20378، آستا 1397/21 //، ش 17688، آستا 1399/21 //، ش 368، حوزه علمیه امام صادق 103/2 //، ش 165، حوزه علمیه امام صادق 148/1 //، ش 53، کتابخانه دیانی 50 //، ش 27035، آستا [رویت] //، ش 526، مسجد اعظم 377 //، ش 2761، احیاء میراث 239/7 //، ش 232 ب، الهیات تهران 667/1 //، ش 7220، دانشگاه تهران 491/16 //، تملک

کتابخانه جمعیت نشر فرهنگ رشت، ف. رشت وهمدان 1175 // ، ، ش 321، مدرسه امام عصر شیراز 137 (ناقص الاخر) // ، ، کتابخانه جمعیت نشر فرهنگ ش 95 م، ف. رشت وهمدان 1175 // ، ، ش 122 م، 1175 // ، ، ش 1312، 2842، آستا 511/5 // ، ، 1315، علامه طباطبایی شیراز، ش 199، نسخه پژوهی 226/2 // ، ، حسن موسوی قاینی، 1332، ش 26781، آستا [رویت] // ، ، بی تا، ش 1964، شاهچراغ 137/2 // ، ، بی تا، ش 256، مکتبه الزهراء 153 // ، ، حسین بن محمد بن حسین، بی تا، ش 577، ملی فارس 166/2 // ، ، بی تا، ش 9964، آستا [رویت] // ، ، ش 11229، آستا [رویت] // ، ، ش 11354، آستا [رویت] // ، ، ش 11607، آستا [رویت] // ، ، ش 11672، آستا [رویت] // ، ، ش 12956،

آستا [رویت] // ، ، ش 7994، آستا [رویت] // نستعلیق، ش 7996، آستا [رویت] // ، ، ش 25689، آستا [رویت] // نسخ، ش 7997، آستا [رویت] // ، ، ش 9854، آستا [رویت] // ، ، ش 25132، آستا [رویت] // ، ، ش 2606، آستا [رویت] // ، ، ش 2607، آستا [رویت] // ، ، ش 2608، آستا

[رویت] // ، ، ش 2609، آستا [رویت] // ، ، مدرسه چهل ستون مسجد جامع تهران ش 184، آشنایی با چند نسخه خطی 340/1 // ، ، مدرسه عباسقلی

خان ش 25، نسخه ها 767/7 // ، ، آخوند همدان ش (3) 1490، ف. رشت وهمدان 1489 (ناقص) // ، ، ش 62، کتابخانه جعفری کاشان، نسخه پژوهی 90/1 // ، ، طبسی حائری، ش 558، نسخه پژوهی 129/1 // ، ، طبسی حائری، ش (2)

282، نسخه پژوهی 121/1 // ، ، طبسی حائری، ش 95، نسخه پژوهی 114/1 // ، ، امام صادق، ش 230، میراث اسلامی ایران، دفتر دهم 636 // ، ، ش 61، مدرسه مروی 137 (تا مبحث ارث) // ، ، ش 434، آیت الله بروجردی قم، نسخه پژوهی 75/1 // ، ، محمد بن محمد شریف، بی تا، ش 26071، آستا [رویت] // ، ، بی تا، ش 26647، آستا [رویت] // ، ، ش 26597، آستا [رویت] // ، ، ش 28747، آستا [رویت] .

فَنّ اوّل: عبادات و سیاسات

نسخ، محمد علی بن ذوالفقار، 1041، ش 15285، آستا [رویت] // ، ، 1047، علامه طباطبایی شیراز، ش 136، نسخه پژوهی 226/2 // ، ، حاجی محمد بن اسماعیل، 1059، ش 276، مدرسه نمازی خوی 139 (با حواشی مؤلف) // ، ، محمد تقی بن قاسم علی مشهدی، 1094، ش 6653، گلپایگانی 4462/8 // ، ، محمد مهدی حسنی خطیب، 1095، ش 14631، گلپایگانی 4459/8 // ، ، محمد تقی میرزا جانی قمی، 1098، ش 18329، آستا 1407/21 // ، ، سده 11، ش 2963، عمومی اصفهان 308/1 // ، ، ش 2935،

ص: 282

عمومی اصفهان 307/1 // ، ش 233 ج، الهیات تهران 691/1 (مفاتیح الصلاه) // ، ش 4599، مرعشی 167/12 (با حواشی علم الهدی) // ، سده 12 - 11، ش 630، گلپایگانی 175/2 // ، علی اکبر بن شیخ فرج الله، 1107، ش 400، مدرسه نمازی خوی 202 // ، محمد بن میرزا محمد مبارک، 1109، ش 4029، گلپایگانی 4457/8 //

، محمد بن پیر محمد بخشایشی، 1112، ش 916، احیاء میراث 137/3 // ، محمد

باقر بن ساروخان شبستری، 1112، ش 13589، مرعشی 426/34 // نستعلیق، نصرالله بن علی لاری، 1113، ش 24957، آستا [رویت] // نسخ، 1114، ش 10058، دانشگاه

اصفهان، دفتر اول 243 // نستعلیق، 1117، ک. ثقه الاسلام تبریزی، نسخه ها 541/7 // ، عبدالصمد بن محمد مسیح قمی، 1119، آخوند همدان ش 1214، ف. رشت و همدان 1363 // ، 1126، ش 9893، آستا [رویت] // ، محمد شریف سرکانی، 1129،

مدرسه چهل ستون مسجد جامع تهران ش 185، آشنایی با چند نسخه خطی 340/1 // ، محمد حسین بن حاج محمد هاشم، 1129، کتابخانه محدث ارموی، ش 14، نسخه پژوهی 90/2 // ، 1130، ش 2604، سپهسالار 529/1 // ، محمد قاسم بن شیخ فضل الله، 1134، ش 8650، دانشگاه تهران 187/17 // ، 1140، ش 25035، آستا [رویت] // ، حسین بن جابر حسینی، 1149، ش 162، امام عصر شیراز 137 // ، جمال الدین الشریف الاسترآبادی، 1168، ش 942، مدرسه مروی 237 // ، محمد علی بن نقی، 1171، ش 1123، گلپایگانی 4457/8 // ، محمد رضا اصفهانی، 1176، ش (1) 11431، مرعشی 39/29 // ، حسن خان ترشیزی، 1177، ش 16314، گلپایگانی 4459/8 // نستعلیق، 1181، ش 26598، آستا [رویت] // نسخ، زین العابدین بن محمد علی کاتب واعظ، 1182، ش 8671، مرعشی 222/22 // ، محسن فیروزآبادی، 1182، ش 528، مدرسه مروی 237 // ، محمد بن حسن دیسفانی، 1184، ش 17523، آستا [رویت] // ، صدرالدین بن حیدر ترک آبادی یزدی، 1192، ش 143، حوزه علمیه امام صادق 128/1 // ، کل علی بن شیر علی، 1194، ش 4938، گلپایگانی 4458/8 // ، عبدالله مشهدی، 1196، ش 16079، آستا [رویت] // ، عبدالغفور بن محمد رضا، 1196، ش 24041، آستا 1405/21 // ، محمد حسین بن محمد ایروانی، 1199، ش 3635، ملی 225/16 // نستعلیق و نسخ، ش 4581، مجلس 277/12 (مفاتیح الصلاه والحج) // نسخ، سده 12، ش 2605، سپهسالار 529/1 // ، ش 6124، سپهسالار 619/5 // ، ش 22728، آستا 1407/21 // نستعلیق، ش (3) 5498، سپهسالار 619/5 (از اول تارکات فطره) // ، ش (1) 74، کتابخانه قمر بنی هاشم 52 // نسخ، سده 13 - 12، ش 1154، هزار و پانصد 228 // ، سده 13 - 12، ش 75، کتابخانه جامعه جوادیه 66 // ، ش 3722، مسجد اعظم 377 // ، ش 373، حوزه علمیه امام صادق، 106/2 // ، ش 2056، مسجد اعظم 377 // ، عبدالرزاق بن جعفر گیلانی،

1202، ش 8832، مرعشی 22/23 //، محمد کریم بن محمد شفیع موسوی شاهاندستی، 1203، ش 977، فیضیه 265/1 // نستعلیق،
1205، ش (1) 4724، مجلس 106/13 // نسخ، ابن امیر مجد معروف به خاتون آبادی، 1206، ش 814، نوریخس 193/3 // نستعلیق،
1208، ش 25019، آستا [رویت] //، محمد حسین بن ابی القاسم، 1209، ش 449، مسجد اعظم 376 //، جمشید نوری، 1210،
ش 4314، گلپایگانی 4458/8 //

نستعلیق، 1212، ش 25578، آستا [رویت] // نسخ، 1212، ش 220، حجتیه 88 //، محمد بن محمد باقر قمی، 1213، ش 2300،
عمومی اصفهان 308/1 //، 1215، ش 825، شاهچراغ 133/2 //، عبدالله بن علی مدد خراسانی، 1216، ش 4511، سپهسالار
619/5 //، محمد ولی کزازی، 1220، ش (1) 122، الهیات تهران 803/1 // نستعلیق، محمد مهدی بن محمد علی حسینی، 1223،
ش 200 ج، الهیات تهران 668/1 // نسخ، 1223، ش 490، فیضیه 265/1 //، 1223، ش 110، مکتبه المیبدی 69/1 //، علی محمد
لواسانی، 1223، ش 980، فیضیه 265/1 //، 1224، ش 111، کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ دامغان 89 //، 1224، ش 7325،
گلپایگانی 4458/8 //، عباس

علی بن میرزا محمد نوری، 1224، ش 6125، سپهسالار 169/5 //، محمد حسن بن حاج محمد بسطامی، 1224، ش 1051، فیضیه
265/1 //، 1225، ش 17517، آستا 1406/21 //، محمد شریف بن ابی طالب خوانی سدهی، 1225، ش 2838، آستا 511/5 //،
1225، ش 25448، آستا [رویت] //، محمد بن رمضانعلی خوزانی،

1225، ش 2916، عمومی اصفهان 307/1 //، ملا حسنعلی، 1225، ش 17517، آستا [رویت] // نستعلیق، 1225، ش 1449،
گوهرشاد 2022/4 // نسخ، زین العابدین علی، 1226، ش 91 ج، الهیات تهران 667/1 //، محمد حسین بن محمد بصیر یزدی،
1226، ش 77، مدرسه سر یزدی 64/1 //، محمد علی بن حاجی ابوالحسن، 1227، ش 7255، گلپایگانی 4458/8 //، محمد کاظم
بن عباس مشهدی، 1228، مدرسه خیرات خان ش 77، ف. رشت وهمدان 1766 //، محمد بن ابراهیم، 1228، آخوند همدان ش
4671، ف. رشت وهمدان 1363 //، محمد اسماعیل بن محمد کاظم الکرّازی، ش 9، مکتبه المیبدی 13/1 //، علی اکبر آبکناری
گیلانی، 1229، ش 14266، آستا [رویت] // نستعلیق، محمد حسن بن علی بیگ، 1229، ش 551، ملی فارس 143/2 //، 1230،

ش 13438، گلپایگانی 4458/8 // نسخ، 1230، ش 12559، آستا [رویت] //، 1231،

ش 20838، آستا 1409/21 //، احمد اصفهانی، 1230، ش 1271، گلپایگانی 4457/8 // نستعلیق، 1232، ش 15037، آستا [رویت
//، حسن بن عبدالحسین برزکی، 1132، ش 13640، مرعشی 528/34 //، صفر علی بن میرزا عبد الغفار بدلانی، 1232، ش 983،
فیضیه 265/1 //، محمد صادق بن محمد علی، 1233، ش 2269، گوهرشاد [رویت] //، محمد کاظم بن کربلانی خدابخش، 1233،
ش 7253، دانشگاه تهران

499/16 (ناقص) // ، 1234 ، ش 25032، آستا [رویت] // ، محمد تقی بن عبدالرزاق، 1234، ش 982، فیضیه 265/1 // ، 1237، ش 2840، آستا 512/5 // ، 1238، ش 22813، آستا 1405/21 // ، 1239، ش 6129، سپهسالار 620/5 // ، ابوتراب بن احمد بن علی... کاشانی، 1239، ش 17، افشین عاطفی 21 // ، 1240، ش 7975، مجلس 456/26 // ، محمد باقر بن محمد هزارجریبی، ش 17519، آستا 1406/21 // ، مهدی، 1241، ش 1/1951، گوهرشاد [رویت] // ، محمد باقر بن محمد علی هزارجریبی، 1241، ش 17519، آستا [رویت] (تا دیات) // ، حسین بن مسلم موسوی، 1244، ش 11953، مرعشی 249/30 // ، 1245، ش 3335، مسجد اعظم 377 // ، 1252، ش 29444، آستا [رویت] // ، 1264، ش 2606، آستا 122/2 // ، محمد لاری، 1264، ش 148، شاهچراغ 134/2 // ، عبدالعظیم بن ملا محمد طاهر گیلانی، 1271، ش 90 ج، الهیات تهران 667/1 // ، ابوطالب الموسوی، 1278، 19641، آستا 1407/21 // ، سده 13، ش (4) 33، آستانه 201 (آغاز کتاب) // ، ش 3295، مسجد اعظم 377 // ، ش (3) 794، صدر بازار 593/3 // ، ش 2085، مسجد اعظم 377 // نستعلیق، ش 1165، ملی 152/9 // نسخ، فتحعلی مازندرانی، سده 13، ش 487، فیضیه 264/1 // ، سده 13، ش 10059، کتابخانه اصفهان، دفتر اول 244 // ، احمد بن ناد علی خوانساری، سده 13، ش (2) 13641، مرعشی 530/34 // ، سده 13، ش 396، آیه الله جلیلی 290 // ، میرزا

نعیم قزوینی، سده 13، ش 13559، مرعشی 377/34 // ، سده 13، ش (2) 132، صدر بازار 99/1 (انجام افتادگی) // ، سده 13، ش 26، کتابخانه دینانی 27 // ، سده 13، ش 118، کتابخانه جامعه جوادیه 118 // ، سده 13، ش 727، مسجد اعظم 377 // ، ملا عبدالکریم بن ملا مهدی جزئی، 1307، ش 13581، مرعشی 417/34 // ، محمد حسین بن نوروز علی استرآبادی، 1315، ش 133، کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ دامغان 101 // نستعلیق، ش (5) 345، گوهرشاد 285/1 (تا صلاه الجمعه) // نسخ و نستعلیق، بی تا، ش 2983، عمومی اصفهان 308/1 // نسخ، آخوند همدان ش 4691، ف. رشت و همدان 1363 // ، آخوند همدان ش 485، ف. رشت و همدان 1363 // ، ش 2841، آستا 512/5 // ، ش 8498، آستا [رویت] // ،

آخوند همدان ش 476، ف. رشت و همدان 1363 (انجام افتاده) // ، ش 979، فیضیه 265/1 // ، ش 430، حجتیه 89 (ناقص) // ، ش 219، حجتیه 88 // ، ش 9891، آستا [رویت] // ، ش 12551، آستا [رویت] // ، ش 2841، آستا 512/5 // ، حسینیه شوشتریها ش 837، نسخه ها 812/12 و 11 // ، ش 794 یا 920، نسخه ها 812/12 و 11 // ، عبدالمجید مولوی ش 612، نسخه ها 99/5 // ، محمد حسین بن استاد حسن، ش 2839، آستا

512/5 // ، سید حسین بن میر جعفر، بی تا، ش 199، حجتیه 88 // نستعلیق، بی تا، ش 2417 ع، ملی 209/12 // ، مدرسه امام صادق، ش 25، میراث اسلامی ایران، دفتر دهم 636 // نسخ، ش 426، مدرسه نمازی خوی 214 // ، مدرسه امام صادق، ش 70، میراث اسلامی ایران، دفتر دهم 636 // ، مدرسه امام صادق، ش 110، میراث اسلامی ایران، دفتر دهم 636 // ، آیه الله بروجردی، ش 485، نسخه پژوهی 76/1 // ، محدث ارموی، ش 130، نسخه پژوهی 65/2 // ، محدث ارموی، ش 131، نسخه پژوهی 65/2 // ، ش 20709، آستا [رویت] // ، ش 25539، گلپایگانی 4462/8 // ، ش 15211، گلپایگانی 4460/8 // ، ش 944، گلپایگانی 4462/8 // ، محمّد تقی الخوئی، بی تا، ش 9811، گلپایگانی 4457/8 // ، بی تا، ش 7912، گلپایگانی 4458/8 // ، خداداد بن خدابخش کواری،

بی تا، ش 8855، گلپایگانی 4458/8 // ، علی خان بن سلیمان النوری، بی تا، ش 4057، گلپایگانی 4458/8 // ، بی تا، ش 4322 ع، ملی 287/18.

فَنّ دوم: عادات و معاملات

نسخ، محمّد بن امین شفیع، 1053، ش 23828، آستا 1417 // ، سده 11، ش 148، مسجد اعظم 376 (با حواشی علم الهدی و اصلاحات فیض) // ، سده 11، ش 13537، مرعشی 346/34 (با یادداشت فیض) // ، نظام الدین بن ملا احمد مقدّس اردبیلی، سده 11، ش (1) 13575، مرعشی 407/34 // ، 1074، ش 395، مدرسه مروی 237 // ، قبل از 1091، ش 17522، آستا [رویت] // ، کتابت عصر مؤلف، ش 1225، احیاء میراث 31/4 // ، کتابت عصر مؤلف، ش 205، کتابخانه میبدی 160/1 // ، 1096، آخوند همدان ش 4638، ف. رشت و همدان 1363 // ، 1099، ش 2289، مسجد اعظم 377 // ، سده 12 - 11، ش 835، گلپایگانی 175/2 // ، ش 1417، هزار و پانصد 228 // ، 1107، ش 2610، آستا 123/2 // ، محمّد صادق بن محمّد قاسم، 1119، ش 63264، مجلس 363/7 // ، عبدالعظیم بن شیخ آقا میر وایقانی، 1125، ش 6131، سپهسالار 620/5 // ، محمّد رفیعا بن محمّد نصیر تبریزی، 1125، ش 6130، سپهسالار 620/5 // ، محمّد شریف بن محمّد صادق 1126، ش 16122، آستا [رویت] // ، عبدالرشید بن محمّد قاسم جمالیه، 1126، ش 4520، مرعشی 97/12 // ، محمّد مؤمن بن محمّد شفیع قمی، 1127، ش 3377، احیاء میراث 364/8 // ، سید محمّد بن محمّد علی کزازی، 1129، کتابخانه کشفی 192 // ، 1130، ش 2606، سپهسالار 529/1 // ، ابوالقاسم بن ابوالحسن کشمیری، 1133، ش 19969، آستا [رویت] // ، محمّد بن عبدالله دامغانی، 1134، ش 17، کتابخانه فتحعلی بیگ دامغان 22 // ، 1140، ک. ثقه الاسلام تبریزی، نسخه ها 541/7 // ، 1146، ش (5).

ص: 286

4336، مجلس 29/12 //، علی رضا بن عبدالحسین قمی، 1149، ش 471، مسجد اعظم 377 //، احمد بن محمد کاشانی، 1151، ش 10723، مرعشی 164/27 //، 1157، ش 1896، فیضیه 266/1 //، زمان بن شیخ محمد مقتول، 1168، ش 3615ع، ملی 197/16 //، 1172، ش 6127، سپهسالار 619/5 //، 1127، آخوند همدان ش 475، ف. رشت و همدان 1363 //، مقصود بن غلامحسین، 1180، ش 2849ع، ملی 358/13 (کتاب المطاعم والمشارب) //، مقابله 1188، ش 352، فیضیه 264/1 // نستعلیق، 1189، ش 1771، گوهرشاد [رویت] //، محمد بن محمد رفیع، 1194، ش 2607، سپهسالار 530/1 //، 1196، ش 7928، گلپایگانی 4459/8 //، علی رضا بن محمد یوسف کجوری، 1197، ش 3874ع، ملی 113/17 //، محمد شفیع بن محمد حسن بیرجندی، 1198، ش 9917، گلپایگانی 4461/8 //، عباسعلی، 1199، آخوند همدان ش (1) 9877، ف. رشت و همدان 1581 // نستعلیق، محمد صالح بن ابوطالب حسینی، 1199، ش 125، کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ دامغان 96 //، ابراهیم بن جروان، 1199، ش 5351، گلپایگانی 4459/8 //، سده 12، ش 18، کتابخانه مدرسه قنبر علی خان 41 //، سده 12، ش 269، ملی 242/7 //، ش 1978، گوهرشاد [رویت] //، ش 11421، گلپایگانی 4459/8 //، ش 7017، گلپایگانی 4460/8 //، ش 18123، آستا [رویت] //، ش 7293، دانشگاه تهران 506/16 //، ش 3392، سپهسالار 618/5 // نستعلیق، ش 22394، آستا 1418/21 // نسخ، ش 7329، آستانه 170 //، سده 13 - 12، ش 933، مدرسه مروی 237 //، سده 13 - 12، ش 310310، مجلس 211/24 //، 1205، ش 857، صدر بازار 644/3 //، 1206، ش 17521، آستا [رویت] //، حسن بن محمد باقر، 1206، ش 13719، گلپایگانی 4460/8 //، 1206، ش 17521، آستا 1415/17 //، قربانعلی بن طاهر، 1208، ش 1143، مسجد اعظم 377 //، سلطان بن سلطان هزارجریبی، 1209، ش 10721، گلپایگانی 4459/8 //، احمد بن علی محمد کزازی، 1209، ش 931، فیضیه 265/1 // نستعلیق، 1209، ش (1) 7234، دانشگاه تهران 495/16 // نسخ، محمد علی بن محمد شفیع، 1211، ش 224، حجتیه 88 //، عبدالله، 1213، ش 1591، دانشگاه تهران 194/8 //، عبدالله بن محمد یحیی، 1213، ش 2844، آستا 512/5 //، محمد علی بن محمد شفیع، 1213، ش 1821، ملک 705/1 //، حسین بن عبدالعلی بن عبدالمحمود، 1215، ش 724، گلپایگانی 175/2 //، رضا علی بن جانبک هزارجریبی، 1215، ش (1) 1575، الهیات مشهد 710/2 //، عبدالله بن علی مدد خراسانی شامکانی سبزواری، 1216، ش 23، الهیات تهران 802/1 //، حیدر علی بن کربلانی مسیب شیخ الکجوری، 1216، ش 376، شاهچراغ 138/2 //، محمد باقر بن محمد علی کرمنشاهی 1217، ش 3421، مجلس 1282/3 // 10

، علی اکبر نجفعلی مراغی، 1217، ش 636، گلپایگانی 44658/8 //، محمد حسن بن محمد جعفر، 1220، ش 115 - 5812، آستانه 170 //، محمد باقر بن آقا رضای شهریار، 1223، ش 92 ج، الهیات تهران 668/1 //، محمود بن محمد علی، 1223، ش 10412، گلپایگانی 4459/8 //، محمد بن علی قلی بیک داعی، 1224، ش 9075، مرعشی 228/23 //، محمد باقر، 1224، ش 1166، ملی 152/9 //، محمد بن محمد سیف الدین لاری، 1224، ش 10696، مرعشی 145/27 //، 1225، ش 2843، آستا 512/5 //، علی بن محمد یوسف هزارجریبی، 1226، ش 25463، آستا [رویت] //، سید محسن حسنی کرمانی، 1226، ش 13624، مرعشی 502/34 //، لطف

اللّه بن محمد باقر، 1228، ش 20858، آستا 1416/21 // نستعلیق، احمد بن ملا محمد صالح آملی مازندرانی، 1228، ش 7328، گلپایگانی 4459/8 // نسخ، لطف اللّه بن محمد باقر، 1228، ش 1043، هزار و پانصد، 228 //، محمد باقر خوئی، 1230، ش 2608، آستا 123/2 (تا موارث) //، علی اکبر آبکناری گیلانی، 1231، ش 14342، آستا [رویت] //، 1232، ش 12548، آستا [رویت] //، قاسم علی بن میرزا محمد علی خراسانی، 1223، ش 10573، مرعشی 53/27 //، 1233، حسینیه شوشتریها (نجف) 828، نسخه ها 812/12 و 11 //، علی اکبر بن حاج محمد مراغی، 1234، ش 311، حجّتیّه 89 //، 1234، ش 827، مسجد اعظم 377 //، 1239، ش 4566، ملی 199/19 //، حسن بن علی، 1240، ش 46، کتابخانه مدرسه قنبر علی خان 82 // نستعلیق، زین العابدین بن حسینعلی لزوری، 1236، ش 10043، مرعشی 34/26 // نسخ، علی محمد، 1244، حسینیه شوشتریها (نجف) ش 281، نسخه ها 812/12 و 11 //، ابن کلبعلی ملقب به کمانگر، 1245، ش 3590، وزیری 1411/5 //، 1247، مدرسه آخوند همدان ش 475، ف. رشت و همدان 1363 //، شکرالله، 1249، ش 2935، ملی 40/14 //، شکرالله بن رجب، 1250، ش 2276، ملی 684/11 //، علی بن شیخ عبدالمجید شامی، 1267، ش 12838، گلپایگانی 4459/8 //، محمد رضا بن ابوطالب طباطبایی، 1276، ش 24145، آستا 1419/21 //، سده 13، ش 6128، سپهسالار 620/5 //، سده 13، ش (1) 13578، مرعشی 412/34 //، سده 13، ش 11220، گلپایگانی 4460/8 //، سده 13، ش 11553، گلپایگانی 4461/8 //، سده 13، ش 13111، گلپایگانی 4460/8 //، محمد

کاظم بن محمد مهدی، سده 13، ش 25183، آستا [رویت] //، احمد بن ناد علی خوانساری، سده 13، ش (2) 13641، مرعشی 529/34 (طهارت و صلاه) //، سده 13، ش 20504، آستا [رویت] //، ش 17516، آستا 1420/21 //، ش 530، صدر بازار 384/2 //، ش 6135، سپهسالار 620/5 (صید و ذباحت و اندکی از نکاح) //، ش (2) 122، الهیات تهران 803/1 //، ش 17518، آستا

[رویت] (از کتاب وصیت تا نکاح) // ، ش 15716، آستا [رویت] // ، وقف 1309، ش 399، آستا 123/2 // ، عبدالله بن زین العابدین مشهدی، ش 395، حجتیه 89 // ، محمد بن حسین بن حاج عبدالله، بی تا، ش 154، امام عصر شیراز 137 // ، بی تا، ش 559، ملی فارس 190/2 // ، ش 2608، سپهسالار 530/1 // ، ش 68، ملی فارس 62/1 // ، ش 489، فیضیه 265/1 // ، ش 978، فیضیه 265/1 // ، مدرسه چهل ستون ش 186، نسخه ها 340/1 (با حواشی آقا هادی) // ، ش 218، حجتیه 88 // ، حسینیه شوشتریها (نجف) 263، نسخه ها 812/12 و 11 // ، ش 258، نسخه ها 812/12 و 11 // ، ش 6449، آستا 512/5 // ، ش 6449، آستا 512/5 // ، ش 14707، آستا [رویت] // ، ش 25028، آستا 1416/21 // ، ش 275، مدرسه نمازی خوی 139 // ، ش 860، گلپایگانی 4462/8 // ، ش 10136، گلپایگانی

4462/8 // ، ش 4636ع، ملی 298/19 .

شروع

شرح المفاتیح / فیض کاشانی

ن . خ نستعلیق و نسخ، سده 12، ش 5471، مجلس 372/16.

شرح المفاتیح / علم الهدی بن فیض کاشانی حاشیه علی مفاتیح الشرایع

شرح مفاتیح الشرایع / نورالدین محمد هادی کاشانی (برادرزاده فیض) شارح متن کامل مفاتیح الشرایع را در ضمن دو مجلد شرح می کند.

آغاز/ الحمد لله الذی منّ علی عباده بما شرع لهم من شرایع الاسلام

انجام/ والعالم لیس اهلاً للاعتراض علی اهله ثم الحمد لله الملك العلام

ن . خ نسخ، 1090، ش 21351، آستا [رویت] // ، زین العابدین بن محمد علی، 1094، ش 13626، مرعشی 509/34 (از آغاز تا مسائل روزه) // ، 1104، ش 6134، سپهسالار 326/5 (تا پایان حج) // ، اسدالله بن ابوالمعالی حسینی، 1123، ش 5739، مرعشی 133/15 (جلد دوم) // ، محمد صالح بن سلیمان کاتب کاشانی، 1129، ش 13613، مرعشی 483/34 (جلد دوم) // ، 1135، ش 13570، مرعشی 394/34 (جلد دوم) // ، 1187، ش 1986، گوهرشاد [رویت] // نستعلیق، 1199، ش 11181، آستا [رویت]

// نسخ، سده 12، ش 31 ب، الهیات مشهد 591/1 // ، سده 12، ش 13645، مرعشی

ص: 289

535/34 (از آغاز تا بخش از حج) //، محمد بن محمد کاظم تبریزی، 1203، علامه طباطبایی شیراز، ش 424، نسخه پژوهی 186/2 (جلد دوم) //، محمد رضا بن محمد علی آقا جانی، 1223، ش 707، صدر بازار 524/3 (مفاتیح النذور تا مفاتیح الدین) //، محمد رضی، 1229، ش 944، صدر بازار 701/3 (جلد اول) //، 1231، ش 21755،

آستا 897/21 //، محمد جواد بن محمد علی حسن آبادی، 1263، 1266، ش 2457 - 2458، آستا 77/2 //، سده 12، ش 23769، آستا 895/21 //، سده 12، ش 1421، ملک 446/1 (از آغاز تا باب ولایت و تصرف) //، سده 13، ش 10433،

مرعشی 355/26 (از زکات تا شفعه) //، ابن سید علی اکبر حسینی، اهدایی مشکوه ش 714، دانشگاه تهران 1941/3 (3) //، بی تا، ش 2784، آستا 461/5 // نستعلیق،

ش 7773، آستا [رویت] //، علامه طباطبایی شیراز، ش 334، نسخه پژوهی 186/2 (جلد اول) // نسخ، ش 21 ب، الهیات تهران 243/2.

شرح مفاتیح الشرایع / ملا محمد حسین بن محمد حسن جیلانی اصفهانی لبنانی متوفی 1129 ق. الذریعه 76/14

شرح مفاتیح الشرایع / ملا ابوالحسن فتونی عاملی نجفی.

نام دیگر این شرح "شریعه الشیعه" که شارح آن را به سال 1129 نگاشته است. الذریعه 75/14

ن . خ نسخ، سده 13، دانشگاه لس آنجلس M 1106، نسخه ها 271/12 و 11.

شرح مفاتیح الشرایع / ابراهیم بن محمد شیرازی (سده 12).

آغاز/ بسمله... قال کتاب مفاتیح النذور و العهود...

انجام/ و فی معناها اخبار آخر و العلم عند الله و عند اهله... دائما سرمدا

ن . خ نسخ، محمد بن عبدالرضا جزایری، 1134، ش 22662، آستا 304/20 (از کتاب مفاتیح النذور تا مفاتیح المناکح و الموالد).

الذخر الرائع فی شرح مفاتیح الشرایع / سید عبدالله بن نورالدین موسوی جزائری متوفی 1173.

شرح مزجی استدلالی است بر کتاب مفاتیح الشرایع، با نقل اقوال بعضی از فقها و رد و ایراد

آنها. شارح در آغاز مقدمه ای در چند فصل در اصول فقه بیان می کند به نظر می رسد تنها مقدمه و کتاب طهارت و صلاه را شرح کرده است.

ن . خ نستعلیق، شارح، ش 3550، مرعشی 342/9 // نسخ، سده 12، ش 17821،

آستا [رویت] // نستعلیق، محمد بن علی بن حسین عصفوری، 1235، تملک کتابخانه سید خلیفه بود، الذریعه 9/10.

شرح مفاتیح الشرایع / سید ابراهیم بن محمد باقر رضوی قمی نجفی همدانی (زنده به سال 1168) ریحانه 431/3؛ الذریعه 212/6.

شرح مفاتیح الشرایع / محمد باقر بن ملا محمد اکمل معروف به وحید بهبهانی متوفی 1206 ق.

این شرح شامل کتاب الطهاره، الصلاه، الصوم، الزکاه والخمس می باشد. که در ضمن هشت مجلد نگاشته شده است (الذریعه 75/14). یکی از شاگردان وحید تلخیصی نیز از این کتاب

فراهم آورده است. نسخه ای از سده 13 به شماره 30789 در مجلس شورای اسلامی از این تلخیص موجود است. فهرست مجلس 79/24.

ن . خ نسخ و نستعلیق، سده 12 ش 4، الهیات تهران 784/1 (اجتهاد و تقلید تا آخر خمس) //، 1195، الذریعه 75/14 //، محمد علی بن محمد تربتی، 1250، ش 29660، آستا [رویت] //، سده 12، ش 2391، آستا 55/2 (با عنوان حاشیه آمده است) // تملک کتابخانه امیر المؤمنین (نجف)، کتابت 1206، الذریعه 75/14 //، سده 12، ش 255، آیه الله جلیلی 174 (از صلوه تا طهارت) //، سده 12، ش 257، آیه الله جلیلی 175 (از صلوه تا خاتمه آن) // نسخ، ابوالحسن بن عبدالله، 1207، اهدایی مشکوه ش 718، دانشگاه تهران 1943 / (3) 3 //، محمد بن عباس علی مهاجرانی کزازی، 1213، ش (15) 138، مکتبه المیبیدی 86/1 //، 1222، ش (1) 3524، مسجد اعظم 634 (شرح مقدمه) // نستعلیق، احمد بن علی خوانساری، 25 - 1223، ش (5) 1520، فیضیه 97/3 (مقدمه) // شکسته نستعلیق، 1225، ش 2741، ملک 445/1 // نسخ، 1230، ش 6514، آستا [رویت] // نسخ، 1227، ش 216، مدرسه مروی 172 (طهارت تا خمس) //، 1231، ش 6515، آستا 263/25 (از مبحث غسل تا آخر قبله) //، 1234، ش 56، فیضیه 250/1 (صلوه، زکوه و خمس) //، علی بن محمد هادی الحسینی الاصفهانی، 1234، ش (9) 3208، ملی 13/15 (حاشیه مقدمه) //، جاسم بن محمد آل علی مشهدی، 1240، ش 195، مسجد اعظم 366 (طهارت و صلاه) //، 1244، ش 8830، مرعشی 21/23 (زکاه) //، 1245، ش (12) 458، مرعشی 65/2 //، ش (2) 5، الهیات تهران 784/1 (صلاه) //، 1264، ش (1) 5، الهیات تهران 784/1 (طهارت) //، 1268، ش 9536، آستا [رویت] //، محمد مهدی آقا بابا، 1290، ش 27،

مدرسه مروی 172 //، سده 13، ش 256، آیه الله جلیلی 174 (طهارت تا احکام بئر) //، سده 13، ش 17299، آستا 309/20 (تا ابتدای مبحث وضو) //، سده 13، ش 258، آیه الله جلیلی 175 (زکات) //، سده 13، ش 256، آیه الله جلیلی 174 // نستعلیق، سده 13، 1104، ش 21449، آستا 898/21 (تا آخر احکام البئر) //، سده 13، ش 9809، دانشگاه تهران 289/17 //، ش 17299، آستا [رویت] // شکسته نستعلیق، ش 2197، ملک 445/1 // نسخ، ش 2617، ملک 445/1 (از قیام تا قرائت صلوه) //، ش 1588، دانشگاه تهران 1588/8 //، ش (8) 1554، فیضیه 100/3 (مقدمه) //، دانشگاه لس آنجلس ش M939، نسخه ها 270/12 و 11 // نسخ، بی تا، ش (3) 407، مجلس 161/22 (الصلوه) //، ش 1019، مدرسه مروی 172 //، ش 14724، آستا [رویت] //، ش 7772، آستا

[رویت] //، ش 8899 [رویت] //، ش 7775، آستا [رویت] //، ش 9537، آستا [رویت] //، تملک طباطبائی تبریزی، نسخه ها 516/7 (از آغاز تا زکاه) //، ش 1724، گلپایگانی 30/3 (الصلوه) //، ش 1680، گلپایگانی 13/3 (طهارت) //، ش 1696، گلپایگانی 13/3 (طهارت) //، ش 28651، آستا [رویت] //، ش (3) 31114، مجلس 161/22 (الصلوه) //، ش 334، کتابخانه آیت الله بروجردی قم، نسخه پژوهی 73/1 // تملک سلطان المتکلمین، الذریعه 75/14 (تا آخر احکام البئر) // تملک کتابخانه شیخ الشریعه اصفهانی نجفی (نجف)، الذریعه 75/14 // تملک کتابخانه سید محمد حجّت کوهکمری (نجف)، الذریعه 75/14 // تملک حسن صدرالدین کاظمی، الذریعه 75/14.

مفتاح المجامع بمفاتیح الشرایع / محمد علی بن محمد باقر بهبهانی، متوفای 1216 ق.

شرحی است بر مقدمه کتاب مفاتیح الشرایع و برخی بر این باورند که آقامحمد علی، مقداری از باب مطاعم را نیز شرح نموده است. الذریعه 347/21.

ن . خ نسخ، سده 13، ش 125، الهیات تهران 787/1 //، ش 828 د، الهیات تهران 22/2 //، بی تا، ش 9643، آستا [رویت] // تملک شیخ هادی کاشف الغطاء، الذریعه 347/21 // تملک محمد باقر حجّت (کربلا)، الذریعه 347/21.

المصابیح فی شرح مفاتیح الشرایع / محمد رضا بن عبدالمطلب تبریزی متوفی 1208.

شارح کتاب المطاعم و المشارب را در یک جلد شرح و تفصیل نموده است. الذریعه 80/21.

ن . خ نسخ، شارح، تملک قاسم محیی الدین جامعی، الذریعه 80/21.

شرح مفاتیح الشرایع / عبدالله بن شیخ علی بن یحیی جدحفصی بحرانی متوفی

1216 ق.

نام دیگر این شرح انوار المصاییح است. الذریعه 77/14.

الانوار اللوامع فی شرح مفاتیح الشرایع / حسین بن محمد بن احمد عصفوری بحرانی متوفی 1216 ق.

شرح مزجی استدلالی مفصّلاً است در چهارده جزو. این شرح را المصاییح اللوامع نیز خوانده اند. کشف الحجب 355؛ الذریعه 76/14.

ن . خ نسخ، عبدالعلی بن احمد بحرانی، 1214، ش 17992، آستا 163/21 (جلد اول) //، عبدالعلی بن احمد بحرانی، 1221، ش 17995، آستا 163/21 (جلد نهم) //، عبد علی بحرانی اوالی، 1216، ش 1630، مرعشی 33/5 //، سده 13، ش 17994، آستا 163/21 (جلد چهارم) //، سده 13، ش 17993، آستا 163/21 (جلد هفتم) //، محمد بن علی سراوی، سده 13، ش 17995، آستا 163/21 (جلد دوم) // تملک سید محمد حجّت کوهکمری (نجف). الذریعه 76/14.

شرح مفاتیح الشرایع / حسین بن محمد صادق حسینی امامی (?).

ن . خ نستعلیق، حسین محلاتی، 1227، ش 1475، گلپایگانی 2676/5.

شرح مفاتیح الشرایع / سید علی بن محمد علی طباطبائی متوفی 1231 (?) وی احتمالاً کتاب الصلوه را در یک مجلد شرح کرده است. کشف الحجب 354؛ الذریعه 77/14.

ن . خ نسخ، صادق بن حسین، 1235، ش 7253، آستا 463/5 // نسخ، علی بن

زین العابدین، 1243، دانشگاه لس آنجلس M 1317، نسخه ها 270/12 و 11 //، علی اصغر بن زین العابدین نجف آبادی، 1264، ش 13620، مرعشی 498/34 //، صفی بن عبدالنبی شوشتری، 1305، ش 277، سپهسالار 236/5 // تملک کتابخانه شیخ علی کاشف الغطاء، الذریعه 77/14 // کتابت فرزند شارح در کربلا، الذریعه 77/14 // کتابت شیخ ابراهیم بن شیخ حسن قفطان، تملک عبدالحسین شیخ العراقین (کربلا)، الذریعه 77/14.

شرح مفاتیح الشرایع / سید عبدالله بن محمد رضا شبر متوفی 1242.

ص: 293

این شرح شامل جمیع مسائل فقه است و آن را مصابیح الظلام نیز نامیده اند. شارح، خلاصه ای

از این شرح فراهم آورده و آن را المصباح الساطع نامیده است. الذریعه 77/14.

ن . خ نستعلیق، علی محمد مهدی طره ای، 1217، ش 16411، گلپایگانی 2657/5 //، وقف 1253، ش 11، گلپایگانی 4340/8 (صلاه) // نسخ، محمد بیوقی، 1266، ش 3632، گلپایگانی 4339/8 (طهارت) //، محمود بن محمد علی قمی، 1268، ش 7519، گلپایگانی 4340/8 (صلاه) //، احمد بن ابوالقاسم قمی، 1269، ش 8119، گلپایگانی 4339/8 (طهارت) //، سده 13، ش 325، گلپایگانی 4338/8 (طهارت) //، سده 13، ش 11032، گلپایگانی 4339/8 (طهارت تا آخر زکات) //، سده 13، ش 733، گلپایگانی 4339/8 (طهارت) //، سده 13، ش 2024، گلپایگانی 2675/5 (صلوه تا قضا) //، سده 13، ش 20119، آستا [رویت] //، بی تا، ش 13444، آستا [رویت] //، بی تا، ش 1425، گلپایگانی 4338/8 (طهارت) //، بی تا، ش 1387، گلپایگانی 4339/8 //، بی تا، ش 1557، گلپایگانی 4340/8 (زکات و خمس).

المصابیح فی شرح المفاتیح / محمد جعفر بن محمد علی بن محمد باقر بهبهانی

(متوفی 59 - 1253).

شارح این شرح را به پایان نرسانده است. الذریعه 77/14.

ن . خ نسخ، شارح، ش (2) 124، الهیات تهران 800/1 (عطایا تا پایان وصایا).

نهایه المرام فی شرح المفاتیح / سید مجاهد محمد بن علی طباطبائی متوفای 1242.

گویا تنها کتاب الطهاره را شرح نموده است. الذریعه 78/14.

ن . خ تملک نوه شارح، با تاریخ کتابت 1205، الذریعه 407/24.

شرح مفاتیح الشرایع / سلیمان بن احمد آل عبدالجبار قطیفی متوفی 1266.

الذریعه 77/14.

ن . خ تملک شیخ علی جشی در کربلا، الذریعه 77/14 (کتاب الطهاره والصلاه).

شرح مفاتیح الشرایع / آقا محمود بن آقا محمد علی کرمنشاهی متوفی 1269 ق. الذریعه 79/14.

ص: 294

ن . خ تملک احمد کرمنشاهی (نوه پسری شارح) در سه مجلد، الذریعه 79/14.

اناره المصباح فی اصول شرح المفاتیح / ملا محمد رضا بن محمد مؤمن قمی (سده 13).

شارح در صدد بوده که شرحی بر مفاتیح الشرایع بنویسد. وی در آغاز شروع به ذکر مقدمه ای در اصول فقه می کند. این مقدمه به اندازه یک جلد کتاب معالم می شود و مشخص نیست که این شرح را ادامه داده یا خیر؟ الذریعه 78/14.

ن . خ نستعلیق، شارح، ش (1) 3374، مرعشی 148/9

مبتغی الافهام فی شرح مفاتیح شرائع الاسلام / میرزا عبدالوهاب بن محمد

صالح برغانی قزوینی (سده 13).

شرح مختصری است بر کتاب مفاتیح الشرایع

ن . خ نسخ، غلامعلی بن علی مردان شالی قزوینی، 1266، ش 3202، مرعشی 4/9.

شرح مفاتیح الشرایع / حبیب الله بن علی مدد (1262 - 1340).

ن . خ نسخ، مؤلف، 1270، ش 7932، گلپایگانی 2657/5 (عکسی، شامل دیات) // ، 1308، ش 2732، گلپایگانی، 2657/5 (عکسی، شامل حدود و قصاص).

مفتاح ابواب الشریعه فی شرح مفاتیح الشرایع / سید محمد بن عبدالکریم جد بحرالعلوم طباطبائی بروجردی.

این شرح شامل دو مجلد است و شارح آن را به پایان نبرده است.

ن . خ تملک سید جعفر بن سید باقر آل بحرالعلوم (نجف)، الذریعه 314/21 // تملک حسین بروجردی، الذریعه 315/21 (در صلاه).

شرح مفاتیح الشرایع / [سید ابوالقاسم بن عباس]

شامل بحث قیام تا آخر مباحث قرائت.

ن . خ شکسته نستعلیق، بی تا، ش 2813، آستا 464/5.

شرح مفاتیح الشرایع / شارح نامعلوم

ص: 295

ن . خ کتابخانه خصوصی آیت الله بروجردی در قم، ش 488 و ش؟، نسخه پژوهی 66/1، 77/1//، محمد علی بن میرزا خلیل الخوانساری، 1297، ش 3293ع، ملی 106/15 (حاشیه مقدمه).

حواشی

حاشیه علی مفاتیح الشرایع / محمد بن محسن مدعوبه علم الهدی.

ن . خ نسخ، علم الهدی، ش 148، مسجد اعظم 376 (جلد دوم) //، علم الهدی،

ش 2601، سپهسالار 278/4 //، 1092، اهدایی مشکوه ش 712، دانشگاه تهران 2064/3 (3) //، تملک کتابخانه علامه فیضی، دیوان علامه محمد محسن فیض 35 (با عنوان: تعلیقه) //، 1116، تملک طباطبائی تبریزی، نسخه ها 523/7 //، سده 12 - 11، تملک صدرالاسلام خوئی، الذریعه 214/6 // نستعلیق، بی تا، ش 23781، آستا [رویت].

حاشیه علی مفاتیح الشرایع / ملا محمد یوسف بن محمد علی لاهیجی (سده 11).

ن . خ تملک کتابخانه التستریه، الذریعه 214/6 (با عنوان: فتح المفاتیح).

حاشیه علی مفاتیح الشرایع / نورالدین محمد کاشانی.

ن . خ نسخ، بی تا، مدرسه چهل ستون ش 186، آشنایی با چند نسخه خطی 340/1.

حاشیه علی مفاتیح الشرایع / سید ابراهیم بن محمد باقر رضوی قمی (زنده به سال 1168). الذریعه 212/6.

حاشیه علی مفاتیح الشرایع / سید حیدر عاملی (سده 12). الذریعه 213/6.

حاشیه علی مفاتیح الشرایع / محمد بن علی... احسائی بحرانی (سده 12).

ن . خ نسخ، محشی، تملک کتابخانه مجدالدین، الذریعه 214/6 (ترجمه حواشی نیز در همانجا موجود است).

حاشیه علی مفاتیح الشرایع / محمد باقر بن ملا محمد اکمل معروف به وحید

بهبهانی متوفی 1206 ق.

این اثر حاشیه ای است بر مفاتیح الشرایع در ضمن چهار مقاله.

1) در اصولی که در احکام به آنها احتجاج می شود؛ (2) قیاس در نظر شیعه؛ (3) اجماع و اقسام آن؛ (4) عدم حجیت قول مجتهد میّت. الذریعه 213/6.

ن. خ تملک سبط حجه الاسلام رشتی، الذریعه 213/6 (سه مقاله اول) // نسخ، 1245، ش (11) 458، مرعشی 64/2 (مقاله چهارم).

ن. چ الاجماع، حاشیه علی دیباجه المفاتیح / همو. - بی جا: بی نا، بی تا. (سنگی).

حاشیه علی مفاتیح الشرایع / میرزا محمد بن سلیمان تنکابنی متوفی 1302. الذریعه 213/6.

ن. چ

به اهتمام عمادالدین الموسوی البحرانی. - بیروت: مؤسسه الاعلمی، 1388 ق. ج. // به کوشش مهدی رجائی. - قم: مجمع الذخائر الاسلامیه، 1401 ق. 3 ج.

[93]

مفتاح الخیر (فارسی)

عنوان دیگر: A

مفاتیح الخیر

کتابی است در فضیلت نماز و بیان اقسام، شرایط و اوقات آن، که مؤلف در کتاب ترجمه الصلوه به آنها اشاره نکرده بود. فیض آن را به سال 1072 در ضمن هشت در بدین ترتیب تدوین می کند:

در اول: در فضیلت نماز و عقاب تارک آن؛ در دوم: در اقسام نماز و عدد رکعات آن؛ در

سوم: در شرایط وجوب و صحّت نماز؛ در چهارم: در شرایط تقصیر در سفر؛ در پنجم: در اوقات نمازهای واجب و مستحب؛ در ششم: در تلافی خلل؛ در هفتم: در تلافی شک در عدد رکعات؛ در هشتم: در تلافی نمازی که فوت شده.

یکم [53]؛ دوم [72]؛ لولوه 127؛ قصص 255؛ الذریعه 302، 329/21.

ص: 297

آغاز / منتّ خدای را عزّ و جلّ که بندگان را به خطاب اقیموا الصلوه نوازش نمود...

انجام / لیکن نماز گزاردن افضل است از مدد دادن. به انجام آمد کتاب مفتاح الخیر در شهر محرم الحرام و تاریخ اتمام ملفوظ شهر محرم الحرام = 1072.

ن . خ

نسخ، سده 11، ش (7) 6398، سپهسالار 624/5 // ، ش 28962، آستا [رویت] // ، ش (3) 10177، مرعشی 135/26 // ، عبداللّه، 1077، ش (5) 12037 مرعشی 401/30 // ، محمّد رضا بن محمّد کاظم ثنا، 1115، ش 18111، گلپایگانی 4648/8 // ، مهدی، 7 - 1184، ش (6) 2632، وزیری 1370/4 // ، سده 12، ش (7) 13463، مرعشی 171/34 // نستعلیق، غلامعلی مشهور به محمّد امین خوانساری، ش (3) 1002، الهیات مشهد 153/2 // ، احمد صفائی خوانساری، سده 14، ش 20957، آستا [رویت] // تملک کتابخانه الاسویه بنگال، 5/5 bo659، الذریعه 329/21.

[94]

منتخب الاوراد (عربی)

گزیده ای از کتاب خلاصه الاذکار است که شامل اذکار و ادعیه ای است که مؤمن باید

انجام دهد تا تقرّب الهی حاصل شود. این رساله را فیض به درخواست علم الهدی به سال 1066 در اصفهان نگاشته است.

یکم [44]؛ دوم [44]؛ لولوه 127؛ فوائد 635؛ ریحانه 375/4.

آغاز / بسمله. نحمدک اللهم علی ما مننت به علینا من اجابه دعانا...

انجام / و ذلک فی ایّام اقامتنا باصفهان صینته عن الجور و الطغیان و کتب

ص: 298

الفقير الى ربه... محمّد يدعى علم الهدى...

ن . خ

نستعليق، علم الهدى، 1106، ش 2847، دانشگاه تهران 1691/10 // نسخ، بی تا، ش 23812، آستا [رویت].

[95]

منتخب دیوان شمس (فارسی)

فیض منتخبی در سه هزار بیت از دیوان شمس فراهم آورده است.

فوائد 635؛ الذریعه 418/22.

[96]

منتخب رسائل اخوان الصفا (عربی)

فیض منتخبی از رسائل اخوان الصفا را در ضمن دو هزار بیت فراهم آورده است.

یکم [89]؛ دوم [21]؛ فوائد 635؛ الذریعه 10/8.

آغاز / الحمد لله و الصلاة على رسول الله و على... اما بعد فهذا الملخص الرسالة الاولى من القسم الرابع من كتاب اخوان الصفا...

انجام / و عليها تقع المجازاه و المكافاه من الثواب و العقاب، انتهى كلامه بتلخيص و اختصار، و الحمد لله و الصلاة على محمّد و آله.

ن . خ

نستعليق، احتمالاً خط فیض کاشانی، اواخر سده 11، ش 13421، مرعشی 52/34 (در نسخه حواشی متعددی از فرزندان و خاندان فیض وجود دارد).

ص: 299

[97]

منتخب فتوحات المکیه (عربی)

فیض منتخب و گزیده ای از برخی از ابواب و فصول کتاب فتوحات ابن عربی در گذشته

به سال 638 قمری را در ضمن چهار هزار بیت فراهم آورده است.

فوائد 635؛ الذریعه 418/22.

[98]

منتخب مثنوی (فارسی)

عنوان دیگر: A

سراج السالکین B لب لباب مثنوی

منتخبی است از مثنوی مولوی در ضمن هشت هزار بیت که فیض آن را فراهم آورده است.

یکم [109]؛ فوائد 635؛ الذریعه 373/22، 290/18، 157/12.

ن . خ

شکسته نستعلیق، سده 11، ش 5107، ملک 37/2 // نسخ، سده 11، ش 30938، مجلس 162/24.

ن . چ

به کوشش و پژوهش جويا جهانبخش، تهران: میراث مکتوب، 1380، 497 ص.

[99]

المنتخب الصغیر

منتخبی است مختصر از گلزار قدس گلزار قدس

ص: 300

المنتخب الكبير

منتخبی است گسترده از گلزار قدس گلزار قدس

منتخب مکاتیب قطب الدین محیی (فارسی)

فیض از مکاتیب قطب الدین محیی (متوفی 900 ق.) در ضمن چهار هزار بیت منتخبی فراهم آورده است.

یکم [91]؛ دوم [23]؛ فوائد 635؛ الذریعه 438/22.

آغاز / بسمله. ایها الاخوان اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن الا وانتم مسلمون...

ن . خ

نسخ، سده 11 یا 12، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، ش 81، نسخه پژوهی 230/2.

منشآت (فارسی - عربی)

فیض نامه هایی به سلطان، بزرگان و یاران خود نوشته و آنها نیز پاسخهایی برای وی

نوشته اند. این نامه ها حاوی مطالب گوناگونی در مسائل ادبی، عرفانی، اجتماعی و فقهی است که برای شناخت آراء و افکار فیض قابل تأمل و اهمیت است. تعدادی از این نامه ها

به کوشش آقای مصطفی فیضی کاشانی در مقدمه کلیات دیوان فیض چاپ شده است. در این بخش به نامه های شناخته شده فیض، فهرستوار اشاره می شود:

فیض

ملاً عبدالرزاق فیاض لاهیجی

آغاز/ قلم گرفتیم وگفتم مگر دعا بنویسم / دعا به یار جفا کار بی وفا بنویسم

ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار مقدمه دیوان فیض، به کوشش مصطفی فیضی. (1) // نسخ، مرتضی بن احمد حسینی گیلانی، سده 13، ش (4) 5744، ملک 11/9.

ن . چ کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن فیض کاشانی، به کوشش مصطفی فیضی .- تهران: اسوه، 1371. ص 153.

فیاض لاهیجی فیض

آغاز/ دلم خوش است اگر شکوه گر دعا بنویسی / که هر چه تو بنویسی به مدعا بنویسی.

ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات دیوان فیض.

ن . چ کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن فیض کاشانی، به کوشش مصطفی فیضی .- تهران: اسوه، 1371. صص 154 - 153.

فیض

فیاض لاهیجی

آغاز/ رزقکم الله التخلی من الصفات ... مسموع شد که مدتی در بیماری...

ن . خ نستعلیق، 1101، ش 2931، سپهسالار 80/2.

ن . چ کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن فیض کاشانی، به کوشش مصطفی فیضی.

فیض

شیخ جمال الدین نجفی (عربی)

آغاز/ بسمله. اما بعد فان السعید من سمع النداء فاجاب، و الشقی من ابصر الحق و ارخی الحجاب

ن . خ نسخ، 1067، ش (13) 5906، ملک 100/9 // نستعلیق، سده 13، ش (5)

4602، دانشگاه تهران 3533/14

فیض

اعتماد الدوله العباسیه (عربی)

ن . خ نستعلیق، سده 13، ش (1) 4602، دانشگاه تهران 3533/14.

1- . این جنگ را در فهرست سپهسالار نیافتم.

فیض

محمد سعید قمی (1) (فارسی)

محمد سعید قمی فیض (فارسی)

فیض

محمد سعید قمی

ن . خ نستعلیق، سده 13، ش (27) 4602، دانشگاه تهران 3533/14 // نسخ، احمد رشتی، 1270، اصغر مهدوی ش (9) 364، نسخه
ها 178/2.

شاه عباس فیض (فارسی)

فیض

شاه عباس (فارسی)

شاه عباس فیض (عربی)

فیض

شاه عباس

ن . خ نستعلیق، سده 13، ش 4602، دانشگاه تهران 3533/14.

فیض

امیر محمد خان خیر سمنانی (عربی)

ن . خ نستعلیق، سده 12، ش (32) 8231، دانشگاه تهران 66/17 //، سده 13، ش 4602، دانشگاه تهران 3533/14.

آغاز/ به خدایی که ز فیضش بود آثار وجودم/ که در ایام فراق تو نه بودم نه نبودم

فیض عنقاو خان پسر آصف خان (فارسی)

ن . خ نستعلیق، سده 13، ش 4602، دانشگاه تهران 3533/14.

ص: 303

1-1 . حکیم محمد سعید قمی را نباید با قاضی سعید قمی اشتباه کرد، متن سه نامه مندرج را را آقای سید حسین مدرسی در مجله وحید ش 5، شهریور 1352، صص 678 - 667 به نام قاضی سعید قمی چاپ کرده اند. آقای سید محمد روضاتی به این سهو در کتاب دو گفتار، ص 44 به بعد اشاره کرده اند. این مطلب را دوست ارجمندم آقای محسن صادقی یادآور شدند.

ن . خ نستعلیق، سده 13، ش 4602، دانشگاه تهران 3533/14.

سید ماجد بن محمد بحرانی فیض

فیض سید ماجد بن محمد بحرانی.

ن . خ نستعلیق، سده 13، ش 4602، دانشگاه تهران 3533/14.

میر محمد طباطبائی (خیر) فیض

ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات فیض. ص 151.

فیض

پاسخ به مدایح یاران

آغاز/ هر یک از اخوان غزل گفته است در اجلال فیض / عکس خود دیده است در آئینه احوال فیض.

ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات فیض. ص 155.

ملاً محمد محسن عرفان فیض

آغاز/ یا غایب عن عینی لا عن بالی / القرب الیک منتهی آمالی

ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات فیض. ص 161.

ملاً محمد محسن عرفان فیض

آغاز/ ای نام توزینت زبانها / وی یاد تو مونس روانها

ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات دیوان. ص 165.

فیض

ملاً محمّد محسن عرفان

آغاز/ ای باد صبا سلام یاران برسان / شرح غم ما به غمگساران برسان

ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات دیوان. ص 135.

فیض

نوّاب خان (ظفر)

آغاز/ در دل شب خبر از عالم جانم کردند / خبری آمده از بی خیرانم کردند

ن . خ نستعلیق، 1101، ش (1) 2931، سپهسالار 80/2.

ن . چ کلیات دیوان علامه ملاً محمّد محسن فیضی، به کوشش مصطفی فیضی.

نوّاب خان (ظفر) فیض

آغاز/ همچو سوسن به ثنا دوش زبانم کردند / با خبر از روش هر دو جهانم کردند

ن . خ نستعلیق، 2 - 1101، ش 2931، سپهسالار 80/2.

ن . چ کلیات دیوان علامه ملاً محمّد محسن فیضی، به کوشش مصطفی فیضی.

فیض

نوّاب خان (ظفر)

آغاز/ به سلامت و عافیت و به انجاح مهمّات مبارکه مفوضه موفق و مهتدی باشند.

ن . خ نستعلیق، 2 - 1101، ش 2931، سپهسالار 80/2.

ن . چ کلیات دیوان علامه ملاً محمّد محسن فیضی، به کوشش مصطفی فیضی.

فیض

نوّاب خان (ظفر)

آغاز/رسید از ظفر نامه ای معتبر / از روی ادب کردم او را نظر

ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات دیوان. ص 177.

ملاً مقیم مشهدی فیض

ن . خ نسخ، بی تا، ش 855، فیضیه 54/2.

فیض

ملاً مقیم مشهدی

ن . خ نسخ، 1088، ش (1) 4282، دانشگاه تهران 3250/13 // نستعلیق، سده 11،

ش 17725، گلپایگانی 4744/8 //، موسی بن حسن کرکری لیوارجانی، 1341، ش (9) 4263، دانشگاه تهران 3235/13 //، ش 855، فیضیه 54/2.

فیض

علم الهدی

ن . خ شکسته نستعلیق، سده 12، ش (35) 8231، دانشگاه تهران 66/17.

فیض

ندر علی بیک متخلص به الفت

ن . خ نستعلیق، 2 - 1101، ش 2931، سپهسالار 81/2.

ندر علی بیک فیض

ن . خ نستعلیق، 2 - 1101، ش 2931، سپهسالار 82/2.

فیض

محمد قاسم خراسانی

پاسخی است که فیض به سؤال محمد قاسم در مورد اشتراک معنوی یا لفظی وجود.

ن . خ نسخ، علی بن احمد رشتی، 1270، اصغر مهدوی ش (16) 364، نسخه ها 179/2.

محمد شفیع بن محمد مقیم کاشانی

محمد شفیع از فیض در حکم نجاست و حرمت عصیر عنبی و تمری سؤال می کند. فیض این رساله را در پاسخ وی تقدیم می کند.

آغاز/رقیمه کریمه قره العینی میرزا محمد شفیع وفقه الله لما یحب و یرضی رسید و بر مضمون آن مطلع گردید از نجاست و حرمت عصیر عنبی و تمری سؤال نموده بودند...

انجام/ تا محتاج به تحلیل شود به کم آمدن و العلم عندالله.

ن . خ نستعلیق، احتمالاً محمد شفیع بن محمد مقیم کاشانی، سده 11، ش (2) 13429، مرعشی 76/34.

[103]

منهاج النجاه(عربی)

عنوان دیگر: A منهاج النجاه B

شرح حدیث طلب العلم

کتاب مختصری است در اصول دین و اقسام طاعات. مشتمل بر یک مقدمه و دو مقصد. هر مقصد شامل 5 باب، و هر باب از چند هدیه تشکیل می شود. مقصد اول در ارکان یعنی توحید، نبوت، عدل، امامت و معاد؛ مقصد دوم در اعمال، یعنی طاعات جوارح، طاعات قلب و گناهان آنها. و در ضمن این مقصد به چگونگی آداب معاشرت با مردم و دستوره‌های اخلاقی دیگر می پردازد و از کتاب الاعتقادات خواجه نصیر طوسی و شرح ارشاد اردبیلی یاد می کند.

فیض این اثر را در ضمن دو هزار بیت در سال 1042 نگاشته است.

یکم [41]؛ دوم [41]؛ امل 305/2؛ لولوه 126؛ روضات 93/6؛ فوائد 635؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 199/23.

آغاز / الحمد لله الذی هدانا للذین القویم و النهج المستقیم... اما بعد فیقول...

ص: 307

نسخ، طاهر حسینی انجدانی، 1034، ش (5) 4216، مرعشی 220/11 // نستعلیق، مقصود بن محمد امین جرفادقانی، 1044، ش 19652، آستا [رویت] // نسخ، 1044، ش 13428، مرعشی 73/34 //، محمد شریف گیلانی، 1058، ش 6123، گلپایگانی 4667/8 //، بهرام، 1067، ش 1662، فیضیه 280/1 //، 1068، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، ش 519، نسخه پژوهی 233/2 // نستعلیق، محمد سنجر بن محمد کاظم، 1071، مشکوه ش 1092، دانشگاه تهران 681 (1) 3 // نسخ، صفی الله، 1074، ش 10827، آستا 404/11 //، عوض بن محمد امین رضوی مشهدی، 1075، ش 2497، مرعشی 86/7 //، 1075 (از روی نسخه علم الهدی)، ش 5835، مرعشی 218/15 //، سلطان محمد بن محمد چریک دماوندی، 1076، ش 1183، فیضیه 280/1 //، [1082]، ش 642، گوهرشاد 755/2 //، 1083، امام صادق قزوین، ش (1) 286، میراث اسلامی ایران، دفتر دهم 672 //، نور بن آقا محمد علی، 1084، ش (1) 13514، مرعشی 288/34 //، محمد علی کربلانی، 1084، ش 15026، گلپایگانی 4668/8 //، رکن الدین، 1085، ش 4123ع، ملی 37/18 //، قاضی اسماعیل بن شیخ علی، 1085، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، ش 511، نسخه پژوهی 232/2 //، ضیاءالدین بن عبدالحسین سبزواری، 1085، ش (1) 1922ع، ملی 591/10 //، 1086، ش 19889، آستا [رویت] //، میرزا محمد جیلانی، 1096، ش 8079، دانشگاه اصفهان، دفتر اول 143 // نستعلیق، 1099، ش 4128، دانشگاه تهران 3106/13 // سده 11، ش (1) 551، هزار و پانصد 266 // نستعلیق، عبدالکریم بن حسنعلی، 1103، ش (3) 181، کتابخانه قمر بنی هاشم دامغان 118 // کتابت زکی الدین، سده 12 - 11، حسین مفتاح ش 172، نسخه ها 302/7 // نسخ، 1109، ش (2) 1640، دانشگاه تهران 218/8 //، پسر صدرالدین

شیرازی، مقابله 1121، ش 1028، الهیات مشهد 187/2 //، ابوعلی عبدالله بن صدرالدین محمد بن ابراهیم (نواده مؤلف)، ش 8440، آستا 405/11 //، 1121، ش (1) 11362، آستا 326/11 //، محمد صادق بن محمد زمان، 1123، فهرست دار الحدیث قم، فهرستگان حدیث 156/4 //، اسدالله الحسینی بن ابی المعالی، 8 - 1124، ش (4) 1439، ملی 466/9 // نستعلیق، محمد هادی، 1134، ک. آخوند همدان (2) 1256، رشت و همدان 1486 // نسخ، عبدالرضا شیخ علی، 1142، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، ش 513، نسخه پژوهی 232/2 //، 1151، ک. آخوند همدان (1) 443، رشت و همدان 1410 //، 1167، ش 9593، مرعشی 327/24 //، 1168، ش

14248، آستا [رویت] //، 1177، ش 698، مرعشی 293/2 //، علی اصغر بن درویش محمد چیت ساز، 1188، ش (1) 92، معمارباشی 112 //، 1188، ش 15623، آستا [رویت] //، سده 12، ش (4) 13430، مرعشی 79/34 //، سده 12، ش 31331، مجلس 389/24 //، سده 12، ش 418، آیت الله جلیلی 306 //، سده

12، حسینیه شوشتریها ش 320، نسخه ها 813/12 و 11 //، سده 12، ش 20407، آستا [رویت] //، سده 12، ش (3) 7001، ملی 2/5 //، سده 12، 1058، ش 25639، گلپایگانی 4668/8 //، سده 12 [احتمالاً 11]، ش 1235، گلپایگانی 183/2 //، 1203، ش 18120، گلپایگانی 4668/8 //، ابن ابوالحسن اردکانی، 1207، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، ش (1) 610، نسخه پژوهی 109/3 //، محمد بن بنیاد علی مرآتی، 1216، ش 1586، طبسی حائری 548/2 //، 1219، ش 19120، گلپایگانی 4667/8 //، عبدالرحیم بن کریم قمی کهکی، 1221، حسین مفتاح ش (12) 855، نسخه ها 134/7 //، زلفعلی بن امامقلی، 1225، ش 10357، گلپایگانی 4667/8 //، محمد بن میر محمد هادی... مرعشی شوشتری، 1243، فهرست دارالحدیث قم، فهرستگان حدیث 157/6 // نستعلیق، ابوالحسن بن هادی حسینی، 1249، ش (2) 6471، دانشگاه تهران 272/16 //، محمد طاهر بن محمد صالح حسینی مازندرانی، 1252، ش (6) 2949، دانشگاه تهران 1832/10 // یا نسخ، 1254، ش (2) 1389، ملی 399/9 // نسخ، علی بن مهدی کاشانی، 1261، ش 25546، آستا [رویت] //، 1261، ش 25574، آستا [رویت] // نستعلیق، محمد تقی بن محمد رضا کودی گلپایگانی، 1264، ش (3) 1518، دانشگاه تهران 152/8 (از باب معاصی تا آخر کتاب) // نسخ، ابوالحسن بن ملا علی ونری لنجانی، 1262، ش (2) 1999، مرعشی 371/5 // شکسته نستعلیق، میرزا محمد فراهانی، 1274، ش 1599، الهیات مشهد 731/3 // نسخ، محمد هادی، 1280 (نسخه کهنه است و اوراقی از ابتدای آن را این کاتب نوشته است)، ش 1850، سپهسالار 331/1 // نستعلیق، میر سید

حسین بن مهدی احوال تهرانی، 1280، ش (2) 5896، دانشگاه تهران 137/16 // نسخ، ملا محمد ابراهیم قشلاقی، [قبل از 1288]، ش 948، فیضیه 279/1 //، سده 13، ش 12579، آستا 406/11 //، سده 13، ش 18021، گلپایگانی 4667/8 //، ش 9132، آستا 406/11 //، ش (4) 3565، مجلس 1530/3 (3) 10 //، ش 1406، گلپایگانی 183/2 //، محمد علی، 1303، ش (1) 11240، آستا 368/11 //، محمد تقی بن حسنعلی دهقی، 1306، ش 3651ع، ملی 247/16 //، 1313، ش (1) 2651، مسجد اعظم 576 // نستعلیق، 1333، ش 23335، آستا [رویت] //، 1342، ش 23392، آستا [رویت] //، بی تا، ک. آخوند همدان ش 232، رشت و همدان 1367 //، ش (3) 7001، مجلس 25/2 //، ش (3) 14319، مجلس

2/25 // ، ش 6714، آستا 405/11 //، حاجی میرزا محمد ارباب قمی، بی تا، صد و شصت 38 //، بی تا، حسینیه شوشتریها (8)
247، نسخه ها 845/12 و 11 //، بی تا، کتابخانه طبسی حائری، ش (8) 251، نسخه پژوهی 120/1 //، بی تا، ش 8251

طبسی حائری 549/2 //، بی تا، ش 23813، آستا [رویت] //، بی تا، ش 1685،

گلیپایگانی 4667/8 // نستعلیق، بی تا، ش 248/2، مدرسه سلطانی کاشان 42.

ترجمه

راه نجات / رضا رجب زاده - تهران: پیام آزادی، بی تا. 220 ص. (چاپ هفتم 1374).

ن . چ

- تهران: بی تا، 1303 ق (سنگی)، به انضمام بشاره الشیعه - و - خلاصه الاذکار - و - ضیاء القلب - و - مرآه الاخره - و - علم الیقین - و -
عین الیقین // - ، ، 1311 ق. 191 ص (سنگی)، به انضمام خلاصه الاذکار - و - بشاره الشیعه - و - مرآه الاخره - و - ضیاء القلب - و -
الانصاف // به انضمام علم الیقین - و - مرآه الاخره - ، مطبعه سید مرتضی، 1312 . 1313 428 ص. // به کوشش غالب حسن - .
بیروت: دار الاسلامیه، 1407 . 160 ص. // به کوشش قسم الدراسات الاسلامیه - . تهران: منشورات قسم الدراسات الاسلامیه، 1407،
1411 ق. 146 ص.

[104]

میزان القیامه (عربی)

بحثهای مختصری است درباره میزان در روز قیامت، و چگونگی سنجش اعمال کفار و مؤمنان. مؤلف در این بحثها از آیات و احادیث
بهره می برد و نگاهی به گفته های دیگران ندارد. وی در رجب 1040 مطابق ماده تاریخ "عرف میزان القیامه" در ضمن

ششصد بیت نگارش این اثر را به اتمام رسانده است. ابواب شش گانه کتاب عبارتند از:

الباب الاول: فی نقل ما ورد فی میزان من الآیات و الاخبار؛ الباب الثانی: فیما قال فیہ المفسرون و النظار؛ الباب الثالث: فی تمهید
مقدمات لابد منها فی بیان الغرض؛ الباب

الرابع: فی بیان التحقیق الذی هو الغرض؛ الباب الخامس: فی تطبیق هذا التحقیق علی

ص: 310

الآيات و الاخبار و الاقوال؛ الباب السادس: فى شرح بعض الاخبار المتعلقة بهذا المقال.

يكم [27]؛ دوم [58]؛ هديه 6/2؛ امل 305/2؛ لولوه 125؛ كشف الحجب 574؛ ايضاح 613/2؛ ريحانه 376/4؛ الذريعه 316/23.

آغاز / بسملة. الحمد لله الذى رفع السماء ووضع الميزان الا تطغوا فى الميزان...

انجام / و ختم اعمالنا بالباقيات الصالحات بحق محمد و آله موازين يوم القيامة و الادله على محبه الاستقامه.

ن . خ

نسخ، رجب، 1070، ش (3) 4652، ملك 452/7 // نستعليق، علم الهدى، 1072، ش (5) 6368، آستا [رويت] // شكسته نستعليق، محمد طاهر بن شكري قمى، 1077، ش (8) 12869، مرعشى 649/32 // نسخ يا نستعليق، سده 12 - 11، ش (3) 1958، مجلس 461/5 // نسخ، 1107، ش (3) 1985، مجلس 461/5 //، اسدالله الحسينى ابن ابى المعالى، 8 - 1124، ش (8) 1439، ملى 469/9 //، محمد على بن محمد مهدى اشرفى، 1126، مجموعه خوئى ش (2) 9 [63586]، مجلس 274/7 // نستعليق، محمد

امين بن محمد ابراهيم، 1129، ش (8) 132، حوزة علميه امام صادق 118/1 //، 1155، ش 22464، آستا [رويت] // نسخ، سده 12، ش (1) 5335، مجلس 248/16 //، سده 12، ش (2) 3619ع، ملى 201/16 //، على اصغر بن ملا خليل اردبيلى، 1222، ش (4) 1430، مرعشى 213/4 // نستعليق، 1226، ش 21477، آستا [رويت] // نسخ، محمد على بن اسماعيل سدهى لنجاني، 1247، ش (2) 9592، مرعشى 325/24 // نستعليق، عبدالباقى بن صدرالدين محمد بن ابوتراب فيضى كاشانى، 1256، ش (1) 13476، مرعشى 198/34 //، محمد بن عليرضا زنجاني مقيم قزوین 1276، الذريعه 317/23 //، عباس بن محمد طباطبائى، 1281، ش (3) 9741، آستا [رويت] //، سده 13، كتابخانه لس آنجلس ش (1) 962 (M)، نسخه ها 702/12 و 11 //، سيد احمد صفائى خوانسارى، 1340، ش 21234، آستا [رويت] //، بى تا، ش (2) 1111، هزار و پانصد 340.

ص: 311

النخبه(عربی)

عنوان دیگر: A

النخبه الوجیزه B. النخبه فی الحکمه العمليه و الاحکام الشرعيّه

C. النخبه الكبرى D. النخبه المحسنیه

در این کتاب مؤلف نخبه مسایل حکمت عملی و احکام شرعی را می آورد و مانند امام محمد غزالی طرحی دیگری در ابواب فقه می اندازد و مطالب آن را با حکمت عملی می آمیزد. او می گوید هر که در مدارک احکام دقت کند بین اموری که دلایل آن واضح و اموری که دلایل آن مشتبه است باید فرق گذارد. او باید به ترک شبهات پردازد تا نجات یابد. به این ترتیب امور از جهت حرمت و حلیت بر سه گونه است: حلال، حرام و یا بین آن دو که مشتبه می باشند و شخص حقیقت آنها را نمی داند. از این رو، او به مسایل فقهی

از جهت باطن و تصفیه نفس توجه می کند، مثلاً در باب طهارت، تنها اکتفا به طهارت

ظاهری نمی کند، بلکه طهارت باطن را نیز مورد بحث قرار می دهد. کتاب در ده باب به ترتیب زیر تدوین شده است: کتابهای الطهاره؛ زکوه؛ صوم؛ حج؛ حاسبه؛ البر؛ کسب؛ نکاح؛ معیشت؛ جنائز.

فیض نخبه را در سه هزار بیت در سال 1050 نگاشته شده است.

یکم [8]؛ دوم [7]؛ امل 306/2؛ لولوه 123؛ روضات 88/6؛ کشف الحجب 578؛ ریحانه 376/4؛ ملی 395/9.

آغاز / الحمد لله الذی اوضح بائمه الهدی من اهل بیت النبوه عن دینه

انجام / و ذوالریاستین بالانتباه، والعلم عند الله، هذا آخر ما اردنا فی هذا الكتاب...

ن . خ

نسخ، سده 11، ش (1) 13429، مرعشی 75/34 (با یادداشت و بلاغ مؤلف) //، 1066،

حسینیة شوشریها ش 162، نسخه ها 814/12 و 11 //، عبدالغنی بن نورالدین 1068، ش 585، مدرسه حجتیه 95 (A) //، محمد بن صفی بن محمد حسینی، 1072، ش

ص: 312

3153، ملی ج 14 //، علم الهدی، [1073] تملک ابوالقاسم خوانساری در نجف، الذریعه 98/24 (B) //، معین الدین محمد بن عبدالرحیم دماوندی، 1074، ش (13) 534، میراث شهاب 88/21 [کتابت از نسخه خط علم الهدی] //، بنیاد علی، 1074، ش 314، گوهرشاد 263/1 //، 1075، ش 1421، گلپایگانی 4772/8، محمد مهدی، ش (3) 3153ع، ملی 270/14 // نستعلیق، سید محمد مهدی بن حبیب الله، 1076، حسین مفتاح ش (3) 1272، نسخه ها 275/7 (A) //، محمد علی بن محمد طاهر واعظ مشهدی، 1082، ش 2250، گوهرشاد [رویت] (A) // نسخ، محمد نصیر، 1086، ش 5814، مرعشی 201/15 //، ابن یوسف، 1086، ش 1652، گلپایگانی 4773/8 //، 1086، ش 1049، گلپایگانی 4773/8 //، ملا فریدون، قبل 1087، ش 13564، مرعشی 384/34 //، [محمد رفیع سبزواری، 1088]، ش (2) 1463، ملی 491/9 (C) //، حسن حسینی، 1090، حسین مفتاح ش 224، نسخه ها 305/7 (D) //، حسن

حسینی، 1090، ش 3521ع، ملی 42/16 //، ابن محمد علی رونجی، 1091، ش

1393، ملی 411/9 //، شکرالله بن علیرضا ورنه مخواسی، 1092، ش (1) 1179، گوهرشاد 1635/3 (A) //، نورالدین، 1094، الذریعه 98/24 //، محمد نصیر 1096، مشکوه ش 1007، دانشگاه 2084 (3) 3 //، سده 11، ش (2) 1386، ملی 395/9 //، ش (1) 7270، دانشگاه تهران 502/16 // نستعلیق، سده 11، ش 31141، مجلس 286/24 // نسخ، سلطان محمد بن تاج الدین حسن، سده 11، ش 187، الهیات تهران 806/1 (A) //، سده 11، کتابخانه لس آنجلس ش 540، نسخه ها

376/12 و 11 //، سده 11، ش (1) 13429، مرعشی 75/34 (با یادداشت مؤلف) //، سده 12 - 11، ش 719، هزار و پانصد 244 //، ش (3) 236، ادبیات تهران (وقفی حکمت) 53 //، محمد بن عوض رضوی مشهدی، 1100، ش 8780، دانشگاه تهران 218/17 (1101) //، ش (4) 964، گوهرشاد 1323/3 (A) //، فتح الله، 1112، ش 2852، آستا 526/5 //، محمد باقر بن محمد حسین، 1113، ش (2) 1294، فیضیه 77/3 // نستعلیق، سید محمد بن فضل الله حسینی، 1114، ش 1069، گوهرشاد 1466/3 // نسخ، 1114، کتابخانه ثقه الاسلام (تبریز)، نسخه ها 540/7 //، مهدی بن شمس الدین کاظمی قاری، 1116، ش 6211، آستا 527/5 //، محمد تقی بن ملا اسد، 1123، امام صادق قزوین، ش 293، میراث اسلامی ایران، دفتر دهم 643 // نستعلیق، قاسم شیرازی، 1130، ش (2) 5762، ملک 27/9 // نسخ، 1141، ش 1175، هزار و پانصد 244 //، 1144، ش 7160، گلپایگانی 4773/8 //، 1190، علامه طباطبایی شیراز، ش (1) 515، نسخه پژوهی، 103/3 //، 1191، ش 2544، سپهسالار 551/1 //، هدایت الله بن محمد امین، 1195، ش 6171، سپهسالار 706/5 //، 1193، ش 10630، آستا [رویت] //، سده 12، ش 5815، ملک 768/1 //، سده 12، ش (3) 13425،

مرعشی 61/34 //، سده 12، ش 427، کتابخانه آیه الله جلیلی 312 //، سده 12، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، ش 230، نسخه
پژوهی 236/2 //، ش 2059، ملک 768/1 //، [سه]، آخوند همدان ش (2) 443، رشت و همدان 1410 (D) //

سده 13 - 12، ش (3) 5886، مجلس 281/17 // نستعلیق، عباس علی بن محمد مهاجرانی، 1200، ش 5919، سپهسالار 706/5
// نسخ، محمد صالح بن محمد هاشم، 1209، [رشت] ش (2) 32، رشت و همدان 1207 // نستعلیق، 1214، ش 886، فیضیه 288/1
/ نسخ و نستعلیق، محمد بن جعفر جویمندی جنابادی، 1221، ش (3) 577، ملک 88/5 // نسخ، محمد بن سید علی حسینی، 1226،
ش (3) 363، گوهرشاد 299/1 //، 1231، ش 285، مدرسه حجّیه 95 // نستعلیق، 1238، ش 2851، آستا 527/5 // نسخ، حسن بن
غلام علی میرزا حجّو، 1259، ش 21537، آستا 1592/21 //، ابراهیم

بن محمد موسوی دزفولی، 1271، ش 29231، آستا [رویت] //، سید حسن بن شاه شجاع موسوی، 1285، ش 15421، آستا [رویت
//]، سده 13، ش (2) 171، مدرسه حجّیه 100 //، سده، ش 23048، آستا [رویت] // نستعلیق، ش 3845، مجلس 1880 (4) / 10
// نسخ، محمد علی کرمنشاهی، 1304، ش 7533، سپهسالار 706/5 //، ابو عبدالله حسین بن محسن موسوی زنجانی، 1308، ش
7141، مرعشی 287/18 /، بی تا، ش 8042، آستا [رویت] //، محمد کریم بن محمد صادق، بی تا، ش 28039، گلپایگانی 4773/8
//، ش 486، شاهچراغ 153/2 //، کتابخانه آقا حکیم (نجف) ش 98، نسخه ها 425/5 //، ش 9022، آستا [رویت] //، ش
1259؛ آستا [رویت] //، ش (2) 4648ع، ملی 311/19 //، مدرسه آخوند همدان ش 409، رشت و همدان 1368 //، ش (2)
443، رشت و همدان

1410 // نستعلیق، ش 9246، مرعشی 42/24 //، ش 56، هفتاد و سه نسخه با ارزش، میراث اسلامی ایران، دفتر هفتم 744 //،
حسینی شوشتریها ش (2) 334، نسخه ها 862/12 و 11 // تملک آقای طهرانی در سامراء، الذریعه 98/24.

منتخب

منتخب النخبه / فیض کاشانی (؟).

این گزیده شامل جمیع ابواب فقه است و در بسیاری از موارد با اصل نخبه به شماره 5814 کتابخانه مرعشی ماندگی دارد. فهرست
مرعشی 78/34.

در فهرستهای خود نوشت فیض از این منتخب یادی نشده است. فیض یک بار النخبه را در ضمن 360 بیت خلاصه کرده و در آن به ابواب
طهارت، صلاه و صوم پرداخته است و در فهرست اول خود آن را النخبه الصغری نامیده است. به احتمال، تألیف یا تلخیصی است از

شخص دیگر.

ن . خ نسخ، سده 12، ش (3) 13430، مرعشی 78/34.

ص: 314

مفتاح الصحبه فی شرح النخبه / سید نورالدین بن محدث جزائری متوفی 1158.

این کتاب شرح مقصد اول کتاب طهاره النخبه می باشد و در طهارت باطن است شارح آن را به شاه سلطان حسین صفوی اهدا کرده است. سپس آن را به فارسی بر می گرداند و "اخلاق سلطانی" نام می نهد.

ن . خ تملک سید جعفر بن سید محمد علی مروج تستری، الذریعه 103/14 // تملک شیخ مشکور حولای در نجف، (منضم به جلد دوم مدینه الحدیث)، الذریعه 366/13.

شرح النخبه / ملا عبدالله بن محمد کاظم تبریزی

این شرح به سال 1153 نگاشته شده و آقا بزرگ جلد سوم آن را رویت کرده است.

ن . خ تملک سید مهدی صدر، در کاظمیه، 1153، الذریعه 103/14؛ 366/13.

التحفه السنیه فی شرح النخبه المحسنیه / سید عبدالله بن نورالدین بن نعمت الله

موسوی جزائری متخلص به فقیر (1114 - 1173 ق).

شرح مفصّلی است که شارح با اشاره به ادله احکام و موضوعات دیگر، آن را فراهم آورده، لیکن بیشتر نظری بر کتابهای خود فیض است. این شرح به درخواست ملا علی بن علی نجّار تستری شاگرد پدر شارح نوشته شده است.

ریحانه 115/3؛ الذریعه 422/3.

ن . خ // نسخ، 1116، ش 2125، گلپایگانی 770/2 //، علی اکبر موسوی جزایری

(فرزند شارح)، 1168، ش 20469، آستا 240/21 (از صلاه تا انتهای فرایض) // تملک سید نصرالله تقوی، عصر مؤلف، الذریعه

422/3 // نسخ، 1180، ش 408، مرعشی 8/2 //، علی بن یوسف بحرانی، 1180، ش 17740، آستا 238/21 //، محمد تقی میرزا

رکن الدوله، [1307]، ش 2269، آستا 18/2 //، بی تا، ش 4735، مجلس 106/13 // نستعلیق، بی تا، ش 227، فیضیه 40/1.

نظم

نظم النخبه / احمد بن صالح بحرانی قطیفی

ناظم تا باب امر به معروف و نهی از منکر را به نظم کشیده است. الذریعه 231/24.

ن . خ تملک محمد صالح بن احمد بن صالح (فرزند ناظم)، الذریعه 231/24.

- تهران: بی نا، 1303 ق. 199 ص. (سنگی) //، ، 1324 ق. 313 ص. (با عنوان: نخبه العلوم) //، ، 1328 ق. 199 ص. (سنگی) //
به انضمام حدیث فضل بن سهل .-، ، 1330 ق.

[106]

النخبه الصغرى (عربی)

کتاب در احکام فقهی طهارت، صلات و صوم است. مشتمل بر سه مقاله و هر مقاله در چند باب و در ضمن 360 بیت نگارش یافته است (1). مؤلف بر این اثر تعلیقاتی نیز فراهم آورده است.

یکم [71]؛ امل 306/2؛ لولوه 128؛ کشف الحجب 578؛ الذریعه 96/24.

نسخ، 1091، ش (1) 1439، فیلمها 601/1 //، بی تا، ش (1) 306، گلیپایگانی 265/1.

[107]

ندبه العارف

مثنوی است از فیض. گلزار قدس

ص: 316

1- . با توجه به اینکه نسخه های این کتاب در کتابخانه ها نادر است، گمان می رود که فهرست نویسان در هنگام فهرست احتمالاً "النخبه الصغرى" را النخبه خوانده اند.

ندبه المستغیث

مثنوی است از فیض. گلزار قدس

نقد الاصول الفقهیه (عربی)

این کتاب را ملاً محسن در جوانی تألیف کرده و اولین کتاب اصولی اوست در هزار و هشتصد بیت. مؤلف در آن خلاصه ای از علم اصول را بیان می کند.

یکم [39]؛ دوم [68]؛ امل 305/2؛ لولوه 126؛ روضات 92/6؛ کشف الحجب 585؛ فوائد 636؛ ایضاح 674/2.

آغاز / الحمد لله الذی هدانا لهذا وما كنا لنهتدی...

انجام / و ختم بالباقیات الصالحات اعماله.

ن . خ

نستعلیق، محمد مؤمن بن عبدالعلی، 1034، ش 13411، مرعشی 33/34 // نسخ، جمال الدین اسحاق بن محمد علم الهدی، 1105، ش 13470، مرعشی 187/34 // نستعلیق، 1100، تملک عبدالمجید مولوی (مشهد) ش 655، نسخه ها 103/5 //، سده 12، ش (3) 3619ع، ملی 202/16 //، 1266، علامه روضاتی، ش 1846، نسخه پژوهی 164/1 //، بی تا، ش 90/2، مدرسه سلطانی کاشان 45.

ن . چ

تحقیق و تصحیح حبیب الله عظیمی . - مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، 1380. 130ص.

ص: 317

النوادر (عربی)

عنوان دیگر: A النوادر الاحادیث B النوادر الاخبار

فیض پس از آن که کتابهای الوافی و الشافی را در جمع و تفریق و تهذیب و ترتیب

کتابهای چهارگانه حدیثی شیعه به رشته تحریر می آورد، در صدد بر می آید که اخبار و احادیث نادر غیر منقول در کتابهای چهارگانه را از مصادر مهم دیگر شیعی استخراج نماید تا متمم و تکمله ای برای کتاب الشافی فراهم آید. وی در این اثر تنها روایتهای

اعتقادی را جمع آوری می کند و از ذکر احادیث فقهی می گذرد. سلسله اسانید حدیث را حذف می کند و تنها به نام مصدر آن در آغاز اشارت می دهد. آنجایی که نیاز به شرح و تفصیل می بیند با لفظ "بیان" به توضیح و رفع مشکل می پردازد. ابواب هشتگانه کتاب بدین قرار است: فی العقل، الحث فی طلب العلم، التوحید، النبوه، الامامه، الفتن، الابناء

القائم و المعاد. عبداللّه بن الصدر شیرازی، فهرستی برای النوادر تهیه نموده است و پس از آن حسین بن محمّد بن احمد عصفوری (متوفی 1216) تتمه ای از کتاب الطهاره از مصادر شیعی - غیر از کتب چهارگانه - استخراج کرده است (الذریعه 348/24).

یکم [5]؛ دوم [5]؛ هدیه 6/2؛ لولوه 122؛ روضات 91/6؛ ریحانه 378/4؛ الذریعه 348/24.

آغاز / بسمله و به ثقتی. الحمد لله الذی شرح صدورنا بنور الاسلام و نور قلوبنا بمعرفه ائمه الهدی...

انجام / تمّ کتب اصول الدین من کتاب النوادر و ان ساعدنا التوفیق فی الفروع ایضا ان شاء الله تعالی و الحمد...

ن . خ

نسخ، محمّد مدعوّ به سنجر، 1097، ش 1888، ملی 530/10 //، یاد داشت علم الهدی در 1098، ش 2321، مرعشی 300/6 //،
سده 11، ش 11670، مرعشی 451/29 //

ص: 318

نزدیک عصر مؤلف، ش 1005، احیاء میراث 228/3 //، محمد مقیم بن محمد شفیع، 1119، ش 25365، آستا [رویت] //، (مقابلہ با نسخہ فیض)، ش 1848، سپہسالار 333/1 //، محمد باقر یزدی، 1260، ش 5531، مجلس 419/16.

ن.چ

النوادر فی جمع الاحادیث / - تهران: کتابخانه شمس، 1339. 267 ص. (سنگی) // - قم: کتبی نجفی، بی تا. 267 ص (افست) // به اهتمام مهدی الانصاری القمی. - تهران مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، 1370. بیست و هشت + 464 ص. // قم: دلیل ما، 1384، 548 ص.

[111]

الوافی (عربی)

کتابی است در چهارده جزو، که هر جزو آن اثری مستقل است، جمیع احادیث مندرج در کتب اربعه شیعہ کافی، من لا یحضره الفقیه، التہذیب و استبصار در وافی بیان شدہ و مشکلات آن شرح و تفصیل یافته است. صاحب امل الامل بر این باور است کہ فیض در تائید و توضیح برخی از مطالب این کتاب از نگرشہای صوفیہ بہرہ جستہ، آن چنانکہ آثار دیگرش ہم رنگ و بوی صوفیانہ دارد.

الوافی دارای مقدمہ و چہارده کتاب و خاتمہ ای است. مقدمہ دارای سہ مقدمہ و سہ تمہید و خاتمہ ای در بیان اسانید است (1). در ہر کتاب خطبہ، دیباچہ و خاتمہ ای وجود

دارد. چہارده کتاب بہ ترتیب عبارتند از: 1) کتاب العقل و الجہل و التوحید 2) کتاب الحجّہ 3) کتاب الایمان و الکفر 4) کتاب الطہارہ و الزینہ 5) کتاب الصلاہ و القرآن و الدعا 6) کتاب الزکاء و الخمس و المبرات 7) کتاب الصوم و الاعتکاف و المعاہدات 8) کتاب الحج و العمرہ و زیارات المشاہد 9) کتاب الامر بالمعروف و النهی عن المنکر و القضاء و الشهادات 10) کتاب المعایش و المعاملات 11) کتاب المطعم و المشرب و التجمل 12)

ص: 319

1- . بہ نظر نگارندہ، مقدمہ کتاب الوافی فیض، توسط کاتبان نسخ خطی در ابتدای جزء اول الوافی آمدہ است و بدین جہت، فہرست نگاران خطی این مقدّمات کوتاہ را ملحق بہ جزء اول نمودہ اند.

کتاب النکاح و الطلاق و الولاده (13) کتاب الموت و الارث و الوصیه (14) کتاب الروضه. خاتمه در بیان مشیخه شیخ صدوق و شیخ طوسی.

فیض، الوافی را در صد و پنجاه هزار بیت تدوین نموده و به سال 1068 آن را به اتمام رسانده است. بر این اثر سترگ، شروح، حواشی، استدراک و ردیه هایی به رشته تحریر درآمده که در همین مدخل به آن خواهیم پرداخت.

یکم [3]؛ دوم [3]؛ امل 305/2؛ لولوه 122؛ روضات 87/6؛ کشف الحجب 598؛ طرائق 477/1؛ ایضاح 701/2؛ الذریعه 165/14، 299/6.

ن . خ

المقدمه:

نسخ، 1228، ش (2) 9920، آستا [رویت] (+ خاتمه) //، بی تا، ش (1) 163، ملی فارس 140/1.

جزء 1 کتاب العقل و العلم و التوحید

نسخ، محمد اشرف بن محمد سعید، 1060، ش 1، سر یزدی، 7/1 // شکسته نستعلیق، علم الهدی بن فیض کاشانی، 1062، ش 23797، آستا [رویت] //، علم الهدی بن فیض کاشانی، سده 11، مدرسه سلطانی کاشانی، فهرستگان حدیث، 283/6 (+ جزء 2، 3) // نسخ، 1064، ش 11250، آستا [رویت] //، محمد علی خطیب، 1064، ش (1)

13598، مرعشی 434/34 //، محمد حسین بن محمد نجفی، 1066، ش 262، مدرسه مروی 263 //، محمد شفیع ملقب به نجات، 1062، ش 12171، مرعشی 671/30 (با بلاغ مؤلف) //، 1069، ش 23776، آستا [رویت] //، 1071، ش 1930، سپهسالار 337/1 //، محمد مقیم بن آقا حمزه، 1075، ش 13637، مرعشی 524/34 // نستعلیق، 1075، ش 121 گلپایگانی 4994/8 //، محمد مقیم بن آقا حمزه، 1075، ش 13637، مرعشی 525/34 //، 1075، ش 12، مدرسه حجازیهها، فهرستگان حدیث، 270/6 // نسخ، عباسقلی، 1076، مشکوه ش 643، دانشگاه تهران 1630 / (3) 3 //، محمد باقر بن حاجی ملک حاجی مرتضی کاشی، 1077، ش (2) 13630، مرعشی 514/34 (+ جزء 2) //، ابوتراب حسینی قمی، 1077، حسین مفتاح ش 103، نسخه ها 308/7 //، محمد باقر بن حاجی ملک، 1079، ش 2726، احیاء میراث 7 / 200 // نستعلیق، حبیب الله بن عبدالله آشتیانی، 1080، ش ؟، مدرسه حجازیهها، فهرستگان حدیث، 272/6 //، یونس بن عبدالله آشتیانی، 1086، ش 19645، آستا [رویت] /، محمد تقی بن ابوالحسن، 1084، ش 3777، مرعشی 163/10 (+ جزء 2) //، عبدالباقی بن محمد

ص: 320

تقی، 1085، ش 11، مدرسه صادقیه سمنان، فهرستگان حدیث، 273/6 //، 1088، ش 4380، مجلس 89/12 (+ جزء 2) //، علاءالدین محمد طالقانی، 1090، ش 211 ب، الهیات تهران، 690/1 //، محمد سعید اصفهانی، 1090، ش 2191، آستا 202/5 (+ جزء 2 و 3) //، اسماعیل بن امام وردی مشهدی، 1091، ش 15275، آستا [رویت] //، محمد سعید بن محمد ملک، 1092، ش 352، علامه طباطبایی شیراز، نسخه پژوهی، 239/2 //، 1097، ش 20743، آستا [رویت] //، سده 11، ش 31121، مجلس 276/24 //، سده 11، ش 2922، احیاء میراث 350/7 //، سده 11، ش 13623، مرعشی 502/34 (+ جزء 2) //، سلطان محمد بن تاج الدین حسن، سده 11، ش 13577، مرعشی 411/34 //، محمد صادق بن محمد کبیر رستقانی، سده 11، ش 17585، آستا 607/14 (+ جزء 2) //، سده 11، ش 16، کتابخانه دینانی 21 //، نظام الدین بن ملا احمد اردبیلی، سده 11، ش 4518، مجلس 186/12 (+ جزء 2 و 3) //، ابراهیم بن محمد رضا، سده 11، حسینیه شوشتریها ش 638، نسخه ها 815/12 و 11. (+ جزء 6) //، سده 11، ش 112، فیضیه 294/1 (+ جزء 7 - 2) //، سده 11، ش 21404، آستا [رویت] //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده 11، ش 13، فیضیه 292/1 (+ جزء 7 - 2) //، همو، ش 2880، عمومی اصفهان 321/1 //، همو، ش 310، گوهرشاد 261/1 (+ جزء 2) //، سده 11، فهرست امامزاده هلال، فهرستگان حدیث، 282/6 (+ جزء 2؛ آغاز و انجام افتادگی دارد) //، سده 11، ش 13629،

مرعشی 512/34 //، سده 11، ش 21424، آستا [رویت] //، محمد قلی الجابلقی، 1100، ش 255، مکتبه الزهراء 152 //، 1102، ش (?)، ادبیات تهران 110/3 //، 1102، مشکوه ش 661، دانشگاه تهران 1632/3 (3) // (+ جزء 2 و 3) //، محمد معصوم بن محمد، 1102، مدرسه چهل ستون ش 192، آشنایی با 342/1 //، محمد سعید، 1103، ش 17599، آستا [رویت] //، 1104، ش 26016، آستا [رویت] //، محمد ابراهیم، 1105، ش 481، ادبیات تهران 110/3 //، محمد

مؤمن بن محمد طالب کاتب، 1105 (?)، ش 9362، مرعشی 151/24 (+ جزء 2) //، همو، [بی تا]، آخوند همدان ش 1097، رشت و همدان 1370 (+ جزء 2) //، رضا علی بن سلطان محمد زرقانی، 1106، ش 10531، مرعشی 27/22 (+ جزء 2) //، مقابله محمد مؤمن بن عبدالغفور بن مرتضی (برادر زاده فیض)، 1107، ش 7471، مرعشی 274/19 //، محمد زمان بن علی شه میرزادی، 1107 (?)، ش 96 - 5921، آستانه 180 //، کتابت قبل 1107، ش 1929، سپهسالار 339/1 //، محمود بن میر حبیب الله بن میر هدایت الحسینی، 1108، ش (1) 210، الهیات تهران 690/1 (+ جزء 2 و 3) //، تاریخ وقف 1111، ش 2187، آستا 203/5 //، عبدالرشید بن عبدالحسین اسیری و

حسن بن جمال صفرهرجی، 1113، ش (2) 13642، مرعشی 531/34 (+ جزء 2 و 3) //، 1120، سپهسالار 743/5، فهرستگان حدیث 6/290 //، مهدی قلی بن افراسیاب چکنی، 1124، ش 11، کتابخانه دینانی 16 (+ جزء 2 و 3) //، 1128، ش 11579، آستا [رویت] (+ جزء 2) //، محمد حسن کاتب مشهدی، 1128، ش 6776، آستا 207/5 //، 1132، ش 1095، مسجد اعظم 416 (ناقص) //، ابراهیم بن محمد رضا، 1133 (؟)، ش 2880، کتابخانه عمومی اصفهان، 231/1 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1133 (؟)، ش 756، مدرسه مروی 264 (+ جزء 2) //، ابراهیم بن محمد رضا، 1133، مدرسه امام صادق بروجرد، فهرستگان حدیث، 295/6 (+ جزء اول تا ششم و یازدهم و دوازدهم) //، محمد جواد، 1135، ش 3248، عمومی اصفهان 322/1 //، 1138، ش 5598 [8197]، مجلس 55/17 //، 1164، ش 1028، گلپایگانی 4994/8 (+ جزء 2) //، وقفی نادرشاه، ش 1882، آستا [رویت] //، سده 11 - 12، ش 490، گلپایگانی 191/2 (+ جزء 2) //، 1181، نسخه های خطی 479/3، فهرستگان حدیث 297/6 //، محمد تقی بن محمد زمان رازی، سده 12، ش 399، ملی 341/7 //، مهدی قلی چکنی، سده 12، ش 2256، احیاء میراث 7/131 //، سده 12، ش 66، کتابخانه دینانی 56 //، محمد مؤمن بن محمد طالب، سده 12، ش 26903، آستا [رویت] //، سده 12، ش 21342، آستا [رویت] //، ابراهیم بن محمد رضا، سده

12، ش 62، مدرسه صدر خواجه 52 //، سده 12، ش 1717، الهیات مشهد 814/2 (+ جزء 2 و 3) // حسین مفتاح ش 176، نسخه ها 308/7 (+ جزء 2) //، سده 12، ش 21342، آستا [رویت] //، سده 12، ش 3480، مجلس 1439/3 (3) // (+ جزء 2 و 3) //، رجبعلی بن جمال الدین محمد، 1236، ش 984، گلپایگانی 4994/8 (+ جزء 1 - 4) //، عبدالوهاب بن عبدالرسول، 1247، ش 17889، آستا 606/14 //، 1255، ش 6173، آستا 203/5 //، محمد رضا بن محمد علی حسینی کاشانی، 1269، ش 10994، مرعشی 27/402 //، محمد ابراهیم، 1290، ش 181، نسخه های خطی 251/3 (+ جزء 2) //، سده 13، ش 5821، مجلس 239/17 // نستعلیق، حبیب الله بن عبدالله آشتیانی، بی تا، ش 3453، گلپایگانی 4900/8 //، محمد عسکر رجا، بی تا، ش 412، ملی 353/7 //، بی تا، ش 16، دارالحدیث قم، فهرستگان خطی، 319/6 (+ جزء 2 و 3 و 4) //، بی تا، ش 2997ع، ملی 103/14 (+ جزء 2) //، بی تا، ش 2189، آستا

203/5 (+ جزء 2) //، بی تا، ش 6174، آستا 203/5 // نستعلیق، بی تا، ش 2188، آستا 203/5 (+ جزء 2 و 3) // نسخ، بی تا، ش 970، مرعشی 158/3 (+ جزء 2) //، بی تا، تملک حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با 152/1 (+ جزء 2 و 4 و 5 و 7 و 9) //، بی تا، آخوند همدان ش 338، رشت و همدان 1370 //، بی تا، ش 8870، آستا

[رویت] //، بی تا، ش 1929، سپهسالار، 339/1 (+ جزء 2 و 3) //، بی تا، ش 764، مدرسه حجازیهها، فهرستگان خطی، 318/6 (+ جزء 3 و 6 و 7) //، بی تا، ش (؟)

ملی 105/14 (+ جزء 1).

جزء 2 کتاب الحجّه

نستعلیق، 1064، ش 23786، آستا [رویت] //، محمّد مؤمن، 1065، ادبیات تهران 110/3، فهرستگان حدیث، 266/6 // نسخ، 1068، ش 3989، مرعشی 376/10 (با مقابله مؤلف) //، 1069، ش 23776، آستا [رویت] (+ جزء 1) //، علم الهدی بن فیض کاشانی، سده 11، مدرسه سلطانی کاشانی، فهرستگان حدیث، 283/6 (+ جزء 1، 3) //، سده 11، ش 21424، آستا [رویت] (+ جزء 1) //، ابوالمفاخر رضوی، 1070، ش 6175، آستا 204/5 //، محمّد بن صفی الدین محمّد حسینی، صفی الدین بن محمّد هاشم، 1073، ش 1475، الهیات مشهد 619/2 //، زین العابدین یزدی، 1077، دلیل المخطوطات 294، فهرستگان حدیث، 270/6 //، محمّد باقر بن حاجی ملک حاجی مرتضی کاشی، 1077، ش (2) 13630، مرعشی 514/34 (+ جزء 1) (با یادداشت و بلاغ فیض) //، نورالدین بن شاه مرتضی، 1081، مشکوه ش 659، دانشگاه تهران 1631/3 (3)

3 //، محمّد تقی بن ابوالحسن، 1084، ش 3777، مرعشی 163/10 (+ جزء 1) //، هادی بن مؤمن بن تقی، 1086، ش 1310، گوهرشاد 1914/4 //، عبدالمطلب بن غیاث الدین محمّد علایی، 1087، ش 27، حسینیه قمر بنی هاشم دامغان، فهرستگان حدیث 275/6 //، عبدالمطلب بن غیاث الدین محمّد علایی، 1087، ش 27، کتابخانه قمر بنی هاشم 18 (نیز، عکسی میراث 448/5) //، 1088، ش 4380، مجلس 89/12 (+ جزء 1) //، 1089، ش 1931، سپهسالار 338/1 //، علاءالدین محمّد طالقانی، 1090، ش 211 ب، الهیات تهران 690/1 (+ جزء 1) //، محمّد سعید اصفهانی، 1090، ش 2191، آستا 202/5 (+ جزء 3 و 1) //، عصر مؤلف، ش 116، مکتبه المییدی 72/1 /، عصر مؤلف ش 8656، مرعشی 212/22 //، 1097، ش 20743، آستا [رویت] (+ جزء 1) //، 1099، ش 7269، آستا [رویت] //، سده 11، ش 13623، مرعشی 502/34 (+ جزء 1) //، سده 11، ش 21424، آستا [رویت] (+ جزء 1) //، محمّد صادق بن محمّد کبیر رستقانی، سده 11، ش 17585، آستا 607/14 (+ جزء 1) //، سده 11، ش 3128، گلپایگانی 4998/8 //، محمّد ابراهیم بن محمّد رضا، سده 11، ش 13، فیضیه 292/1 (+ جزء 7 - 1) //، ، ش 310، گوهرشاد 261/1 (+ جزء 1) //، نظام الدین بن ملا احمد اردبیلی، سده 11، ش 4518، مجلس 186/12 (+ جزء 3 و 1) //، سده 11، فهرست امامزاده هلال، فهرستگان حدیث،

ص: 323

282/6 (+ جزء 1؛ آغاز و انجام افتادگی دارد) //، محمد مؤمن بن محمد طالب [سده 11]، آخوند همدان ش 1097، رشت و همدان 1370 (+ جزء 1) //، سده 11، ش 112، فیضیه 294/1 //، سده 12 - 11، ش 490، گلپایگانی 191/2 (+ جزء 1) //، محمود بن محمد قاسم موسوی، 1103، ش 524، صدر بازار 380/2 //، 1103، مشکوه ش 661، دانشگاه تهران 1632/3 (3) (+ جزء 1) //، محمد مؤمن بن محمد طالب، 1105 (؟)، ش 9362، مرعشی 151/24 (+ جزء 1) //، رضا علی بن سلطان محمد زرقانی، 1106، ش 10531، مرعشی 27/22 (+ جزء 1) //، رضا علی بن محمد مازندرانی، 1107، ش 20169، آستا [رویت] (+ جزء 1) //، محمود بن میر حبیب الله بن میر هدایت الحسینی، 1108، ش (1) 210، الهیات تهران 690/1 (+ جزء 3 و 1) //، عبدالرشید بن عبدالحسین اسیری، 1113، ش (2) 13642، مرعشی 532/34 (+ جزء 1 و 3) //، 1113، ش 157، ملی فارس 135/1 //، 1116، ش 715، نسخه های خطی 174/2 //، مهدی قلی بن افراسیاب چکنی، 1124، ش 11، کتابخانه دیانی 16 (+ جزء 1 و 3) //، محمد حسین بن محمد مقیم ازهری تبریزی، 1124، ش 124 - 8336، آستانه 180 //، وقفی 1126، ش 2190، آستا 204/5 //، 1128، ش 11579، آستا

[رویت] (+ جزء 1) //، وقفی 1128، ش 6777، آستا 204/5 (+ جزء 1) //، ابراهیم بن محمد رضا، 1133 (؟)، ش 756، مدرسه مروی 264 (+ جزء 2) //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1133، مدرسه امام صادق بروجرد، فهرستگان حدیث، 295/6 (+ جزء اول تا ششم و یازدهم و دوازدهم) //، 1135، ش 7307، دانشگاه تهران 509/16 //، محمد جواد، 1135، ش 3248، عمومی اصفهان 322/1 (+ جزء 1) //، 1196، ش 9555، آستا [رویت] //، سده 12، ش 2205، احیاء میراث 301/6 //، محمد بن ابراهیم بن محمد رضا، سده 12، ش 310، گوهرشاد 261/1 (+ جزء 3) //، سده 12، ش 1584، دانشگاه تهران 192/8 //، سده 12، حسین مفتاح ش 176، نسخه ها 308/5 //، مهدی قلی چکنی، سده 12، ش 2256، احیاء میراث 7/131 //، سده 12، ش 443، گلپایگانی 4994/8 //، رجبعلی بن جمال الدین محمد، 1236، ش 984، گلپایگانی 4994/8 (+ جزء 1 و 3 و 4) //، 1274، ش 844، گلپایگانی 4994/8 //، ش 3480، مجلس 1439/3 (3) (+ جزء 3 و 1) //، ش 212 ب، الهیات تهران 691/1 //، محمد ابراهیم، 1290، ش 181، نسخه های خطی 251/3 (+ جزء 2) //، بی تا، ش 16، دارالحدیث قم، فهرستگان حدیث، 319/6 (+ جزء 1 و 3 و 4) //، بی تا، آخوند همدان ش 338، رشت و همدان 1370 (+ جزء 1) //، ش 1792، گلپایگانی 62/3 //، ش 1933، سپهسالار 338/1 //، حسینیه شوشتریها ش 702، نسخه ها 815/12 و 11 //، ش 2189، آستا 203/5 (+ جزء

1) // نستعلیق، بی تا، ش 2188، آستا 203/5 (+ جزء 3 و 1) // نسخ، آخوند همدان ش 338، رشت و همدان 1370 (+ جزء 1) //، بی تا، تملک حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با 152/1 (+ جزء 9 و 7 و 5 و 4 و 1) //، بی تا، ش 970، مرعشی 158/3 (+ جزء 1) //، بی تا، ش 1929، سپهسالار 339/1 (+ جزء 1 و 2) //، بی تا، ش (?) ملی 105/14 (+ جزء 2) //، کتابخانه فیض مهدوی کرمانشاه، ش (2) 133، فهرستگان حدیث، 318/6.

جزء 3، کتاب الایمان و الکفر

نسخ، سده 11، با یادداشتهای فیض کاشانی، ش (?)، مرعشی (خریداری از خانان فیض)، میراث شهاب 15/202 //، اسماعیل بن محمد صالح حسینی، 1067، مشکوه ش 646، دانشگاه تهران 1631/3 (3) //، محمد علم الهدی بن فیض کاشانی، 1068، ش 13609، مرعشی 475/34 (+ جزء 4) //، سلطان محمد بن رفیع الدین اصفهانی، 1069، ش 5335، گلپایگانی 4994/8 //، محمد رضا رضوی، 1069، ش 1957، مسجد

اعظم 417 //، علم الهدی بن فیض کاشانی، سده 11، مدرسه سلطانی کاشانی،

فهرستگان حدیث، 283/6 (+ جزء 1، 2) //، 1072، ش 12883، آستا، 609/16 [رویت] //، 1076، ش 13552، مرعشی 368/34 //، محمد علی بن محمد باقر، 1076، دلیل المخطوطات 294، فهرستگان حدیث 270/6 //، محمد قلی جاپلقی، 1077، ش 168، ملی فارس 148/1 //، محمد نظام الدین، 1077، مشکوه ش 663، دانشگاه تهران 1632/3 (3) //، میر فصیح حسینی، 1080، ش 13، معمار باشی 22 //، علی رضا بن اسماعیل سمنانی، 1081، ش 11166، آستا 69/14 //، محمد تقی بن ابی الحسن، 8 - 1085، ش 13591، مرعشی 428/34 (+ جزء 4) //، محمد رضا بن محمد مفید، 1085، ش 2908، احیاء میراث 341/7 //، عبدالمطلب بن غیاث الدین محمد علایی، 1087، ش 27، کتابخانه قمر بنی هاشم دامغان 18 (نیز، عکسی میراث 448/5) //، محمد اسماعیل بن محمد صالح، 1088، ادبیات تهران، فهرستگان حدیث، 275/6 //، 1088، ش 11578، آستا [رویت] (+ جزء 4) //، صالح بن محمد شفیع، 1090، ش (1) 410، ملی 351/7 //، محمد علی کاشانی، 1096، ش 8441، سپهسالار 743/5 //، سده 11، ش (?)، فهرستگان 281/6 //، سده 11، ش 12466، مرعشی 179/34 (شامل قسم اول و دوم این کتاب) //، نظام الدین بن ملا احمد اردبیلی، سده 11، ش 4518، مجلس 186/12 (+ جزء 2 و 1) //، سده 11، ش 112، فیضیه 294/1 (+ جزء 7 - 1) //، سده 11، ش (3) 13625، مرعشی 506/34 (+ جزء 4) //، سده 11، ش 21424، آستا [رویت] (+ جزء 1 و 2) //، محمد

ص: 325

ابراهیم بن محمد رضا، سده 11، ش 13، فیضیه 292/1 (+ جزء 7 - 1) //، سده 12 و 11، ش (2 و 1) 3، الهیات تهران 808/1 (+ جزء 12) //، محمد رحیم حاجی فتح الله قاری، 1102، ش 2077، احیاء میراث، فهرستگان حدیث 284/6 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، وقف 1104، ش 2389، گلپایگانی 243/3 (+ جزء 4) //، 1104، مشکوه ش 661، دانشگاه تهران 1632/3 (3) (+ جزء 2 و 1) //، رضا علی بن محمد مازندرانی، 1107، ش 20169، آستا [رویت] //، محمود بن میر حبیب الله بن میر هدایت الحسینی، 1108، ش (1) 210، الهیات تهران 690/1 (+ جزء 2 و 1) //، 1110، ش 20757، آستا [رویت] //، محمد صادق بن جلال الدین مهتر، 1111، ش 6153، گلپایگانی 4995/8 //، محمد صادق بن جلال الدین مهتر، 1111، مدرسه حجازیها، فهرستگان حدیث 287/6 //، عبدالرشید بن عبدالحسین اسیری، 1113، ش (2) 13642، مرعشی 532/34 (+ جزء 2) //، محمد حسین شبستری، 1114، ش 14، مدرسه نمازی خوی 26 //، جمال الدین بن محمد قاسم بن یوسف الحیرانی، 1117، ش 4381، مجلس

90/12 //، رحیم بن عبدالحسین اسفراینی، 1117، ش 10936، مرعشی 347/27 //، محمد بن ولی الله موسوی فخرودی قاینی، 1119، ش 15262، آستا، 609/14 [رویت] //، محمد صادق بن محمد رضا، 1120، ش 10868، آستا 610/14 //، 1120، ش 2192، آستا 204/5 //، ش 10868، آستا [رویت] //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1123، مدرسه امام صادق بروجرد، فهرستگان حدیث، 295/6 (+ جزء اول تا ششم و یازدهم و دوازدهم) //، مهدی قلی بن افراسیاب چکنی، 1124، ش 11، کتابخانه دینانی 16 (+ جزء 1 و 2) //، ابو تراب محمد بن مؤمن ملقب به برهان، 1126، ش 11452، مرعشی 79/29 //، محمد مقیم بن محمد تقی، 1134، ش 101، صدوقی یزد 79 //، هادی بن ابراهیم خاتون آبادی، 1138، فیض مهدوی کرمانشاه، فهرستگان حدیث 296/6 //، علی اکبر حسینی، 1148، ش 2191، آستا 202/5 (+ جزء 2 و 1) //، سلطان محمد بن تاج الدین، سده 12، ش 11186، آستا 608/14 //، جعفر بن باقر، سده 12، ش 13554، مرعشی 370/34 //، سده 12، حسینیه شوشتریها ش 695، نسخه ها 815/12 و 11 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده 12، ش 310، گوهرشاد 261/1 (+ جزء 2) //، محمد محسن بن علم الهدی، سده 12، ش 11578، آستا 610/14 (+ جزء 4) //، مهدی قلی چکنی، سده 12، ش 2256، احیاء میراث 7/131 //، سده 12، ش 2183، گوهرشاد [رویت] //، سده 12، ش 4428، گلپایگانی

4998/8 //، محمد بن محمد رضا المدعو به ابراهیم، تملک 1222، ش 513، گلپایگانی 4994/8 //، رجبعلی بن جمال الدین محمد، 1236، ش 984، گلپایگانی 4994/8 (+ جزء 1 و 2 و 4) //، سده 13، ش 3637، گلپایگانی 4994/8 //، بی تا، ش 3480

مجلس 1439/ (3) 10 (+ جزء 2 و 1) // ، ش 346، ملی 309/7 // ، ش 3478، مجلس 1437/ (3) 10 // ، بهاء‌الدین بن امیر محمد طالقانی، احتمالاً سده 12، ش 152، ملی 132/7 // ، حسینیه شوشتریها ش 706، نسخه ها 815/12 و 11 // ، سده 13، ش 695، مدرسه مروی 296 // ، خانقاه احمدیه ش 340، نسخه ها 229/5 // ، ش 11186، آستا [رویت] // نستعلیق، بی تا، ش 2188، آستا 203/5 (+ جزء 2 و 1) // ، بی تا، ش 16، دارالحدیث قم، فهرستگان خطی، 319/6 (+ جزء 1 و 2 و 4) // ، بی تا، ش 764، مدرسه حجازیها، فهرستگان خطی، 318/6 (+ جزء 1 و 6 و 7) // ، بی تا، ش 1929، سپهسالار 339/1 (+ جزء 2 و 3) // ، بی تا، ملی 475/11، فهرستگان حدیث 310/6 // ، بی تا، ش 340، نسخه ها 229/5 // ، بی تا، ش 382، مدرسه

مروی 264 // ، بی تا، ش 163، کتابخانه عمومی مراغه، فهرستگان حدیث 319/6.

جزء 4، کتاب الطهاره والتزین

نسخ، علی بن احمد نهاوندی، 1067 (?)، ش 434، آیه الله جلیلی، 317 // ، محمد علم الهدی بن فیض کاشانی، 1068، ش 13609، مرعشی 475/34 (+ جزء 3) // ، صفی الدین بن محمد هاشم حسینی، 1070، ش 3064، احیاء میراث 53/8 // ، عبدالرشید بن نورالدین، 1071، ش 419، ملی 357/7 // ، مقابله شده 1074، مشکوه ش 644، دانشگاه تهران 1632/ (3) 3 // ، 1074، دلیل مخطوطات 294، فهرستگان حدیث 270/6 // ، محمد نبی، 1075، ش 13560، مرعشی 379/34 (+ بخشی از جزء 1) // ، علی نقی بن محمد ابراهیم، 7 - 1086، ش 317، فیضیه 294/1 (+ جزء 9 و 7) // ، محمد تقی بن ابی الحسن، 8 - 1085، ش 13591، مرعشی 428/34 (+ جزء 3) // ، علم الهدی بن فیض کاشانی، 1087، مدرسه سلطانی کاشان، فهرستگان حدیث 274/6 (+ جزء 5 و 6) // ، 1088، ش 11578، آستا [رویت] (+ جزء 3) // ، زین

العابدین الحسنی الحسینی الكاشانی، 1088، ش 13596، مرعشی 434/34 // ، سید عوض رضوی، 1090، ش 2193، آستا 205/5 // ، محمد مؤمن بن محمد طالب، [1091]، ش 6597، آستا 204/5 // ، غیاث الدین محمود موسوی، 1093، ش 16607، آستا 611/14 [رویت] // ، امیر جان بن محمد رضا قصاب سمنانی، 1098، ش 340، مدرسه صدر بازار، 239/1 // ، 1099، ش 339، ملی 305/7 // ، تملک محمد مهدی بن عبدالحسینی، 1099، ش 1316، فیضیه 294/1 // ، سده 11، ش 13625 (3) // ، مرعشی 506/34 (+ جزء 3) // ، سده 11، ش 13495، مرعشی 227/34 // ، سده 11، ش 13504، مرعشی 274/34 // ، محمد کاظم بن محمد علی، سده 11، مشکوه ش 645، دانشگاه تهران 1633/ (3) 3 (با حواشی علم الهدی) // ، محمد

ص: 327

ابراهیم بن محمد رضا، سده 11، ش 13، فیضیه 292/1 (+ جزء 7 - 1) //، سده 11، ش 112، فیضیه 294/1 (+ جزء 7 - 1) //، مقابله محمد هادی، سده 11، ش 7068، مرعشی 232/18 // نسخ، محمد کریم شریف قمی، 1100، ش 823، ملک 789/1 //، 1102، ش 12884، آستا [رویت] (+ جزء 6 و 5) //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، موقوفه 1104، ش 2389، گلپایگانی 243/3 (+ جزء 3) //، 1104، حسین مفتاح ش 64، نسخه ها 308/7 (+ جزء 6 و 5) //، مقابله 1105، ش 2193، آستا 205/5 // نستعلیق، حسن بن ملا کاظم کاظمی، 1106، مدرسه حجتیه 96، فهرستگان حدیث 285/6 (+ جزء 5) // نسخ، محمد قلی، 1106، چهل ستون ش 194، آشنایی با 342/1 //، محمد باقر بن محمد تقی، 1110، مدرسه جعفریه قائن، فهرستگان حدیث 286/6 (+ جزء 5 و 6 و 7) //، محمد رضا بن عزیزالله تونی، 1115، ش 352، گوهرشاد 291/1 //،

1118، حسینیه شوشتریها ش 496، نسخه ها 185/12 و 11 //، سید مراد بن محمد نبی قاینی، 1116، ش 53، مدرسه جعفریه قائن، فهرستگان حدیث 288/6 //، سده 12 - 11، آیه الله زنجانی ش 49، آشنایی با 206/1 //، ابوالقاسم بن محمد نظام شه میرزادی، 1127، ش (4) 163، ملی فارس 142/1 // نسخ و نستعلیق، شفیع بن نبی کجوری، 1127، ش 30789، مجلس 79/24 // نسخ، ملک محمد بن نصرالله کازرونی شیرازی، 1129، ش 8175، سپهسالار 743/5 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1133، مدرسه امام صادق بروجرد، فهرستگان حدیث، 295/6 (+ جزء اول تا ششم و یازدهم و دوازدهم) //، احتمالاً 1135، ش (2) 821، فیضیه 27/3 //، یوسف بن احمد درازی، 1149، ش 393، شاهچراغ 156/2 (+ جزء 15) //، سده 12 - 11، امامزاده هلال بن محمد آران، ش 36، فهرستگان حدیث 303/6 (+ جزء 5 و 6) //، مؤمن بن عبدالعلی، 1168، مدرسه امیرالمؤمنین آران، فهرستگان حدیث 296/6 //، مهدی قلی چکنی، سده 12، ش 2256، احیاء میراث 7/131 //، سده 812، ش 21267، آستا [رویت] //، سده 12، ش 21837، آستا [رویت] //، ابراهیم بن محمد رضا، سده 12، ش 2183، گوهرشاد [رویت] //، محمد هاشم مازندرانی علی آبادی، سده 12، ش 14709، آستا 611/14 //، محمد محسن بن علم الهدی، سده 12، ش 11578، آستا 610/14 (+ جزء 3) //، سده 12، ش 2923، احیاء میراث 351/7 //، سده 12، ش 4382، مجلس 90/12 //، ش 115، امام عصر شیراز 145 (+ جزء 5) //، ش 3466، مجلس 1428/3 (3) //، رجبعلی بن جمال الدین محمد، 1236، ش 984، گلپایگانی 4994/8 (+ جزء 1 و 2 و 3) //، بی تا، ش 6740، دانشگاه تهران 349/16 //، 1232، ش 6897، دانشگاه تهران 391/16 //، محمد تقی بن محمد زمان یزدی، ش 193، صدوقی یزد 150 //، محمد موسی حسینی تونی، 1278، آستا، فهرستگان

حدیث 279/6 (+ جزء 5) //، مهدی بن محمد حسین کاشانی، 1283، ش 644، دانشگاه تهران 1633/5 //، سده 13، ش 2816،
گلیپایگانی 4900/8 //، بی تا، حسینیه شوشتریها ش 233، نسخه ها 815/12 و 11 //، بی تا، تملک حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با
153/1 (+ جزء 9 و 7 و 5 و 1) //، ، چهل ستون ش 193، آشنایی با 342/1 //، ، ش 648، ملی فارس 231/2 // نستعلیق، بی تا، ش
709/14، آستا [رویت]

//، بی تا، ش 363، گلیپایگانی 4998/8 //، بی تا، ش 367، گلیپایگانی 4998/8 //، بی تا، ش 16، دارالحدیث قم، فهرستگان خطی،
319/6 (+ جزء 1 و 2 و 3) //، بی تا، ش 58، مکتبه الزهراء 47 //، بی تا، ش 80، مدرسه حجّتیّه 96، فهرستگان حدیث 317/6 (+
جزء 5) //، بی تا، ش 62، مدرسه صادقیه سمنان، فهرستگان حدیث 316/6
//، بی تا، ش 2181، وزیری 1193/4 //، بی تا، ش 4469ع، ملی 85/19.

جزء 5، کتاب الصلاه و القرآن و الدعاء

نسخ، محمد جعفر بن محراب، 1067، ش 13605، مرعشی 469/34 (با یادداشت و بلاغ مؤلف) //، 1069، ش 312، گوهرشاد
262/1 //، محمد حسین بن جمال الدین خطیب، 1069، ش 7269، آستا 613/14 //، 1070، ش 4384، مجلس 91/12 //، محمد
رضا بن محمد حسین سمنانی، 1074، دلیل المخطوطات 294، فهرستگان حدیث 270/6 //، 1077، تملک فاضل تونی، ش 212 ب،
الهیات تهران 691/1 (کتاب الصلوه) //، محمد علی خطیب بن نورالدین حافظ، 1081، ش 3465، مجلس 274/3 (3) //، علم
الهدی بن فیض کاشانی، 1087، مدرسه سلطانی کاشان، فهرستگان حدیث 274/6 (+ جزء 4 و 6) //، 1087، ش 2195، آستا 205/5
//، محمد رفیع بن محمد رضا، سده 11، ش 3988، مرعشی 366/10 //، سده 11، ش 5495، سپهسالار 743/5 //، ابراهیم بن محمد
رضا، سده 11، آخوند همدان ش 1096، رشت و همدان 1370 (+ جزء 6) //، ، ش 13، فیضیه 292/1 (+ جزء 7 - 1) //، سده 11،
دو کتابخانه مشهد، مدرسه نواب، فهرستگان حدیث 282/6 //، سده 11، ش 241، آستان عبدالعظیم ری، فهرستگان حدیث 283/6 //،
سده 11، ش 112، فیضیه 294/1 (+ جزء 7 - 1) //، سده 11، ش 20267، آستا [رویت] //، آیت الله زنجانی ش 43، آشنایی با
204/1 (کتاب الصلاه) //، 1102، ش 12884، آستا [رویت] //، محمد محسن، 1102، ش 353، علامه طباطبایی شیراز، نسخه
پژوهی 239/6 //، 1103، ش 492، دایره المعارف بزرگ اسلامی، 266/1، فهرستگان حدیث 284/6 //، محمد کاظم بن علی اصغر
قمی، 1103، ش 1956، مسجد اعظم 416 //، 1104، حسین مفتاح ش 64، نسخه ها 308/7 (+ جزء 7 - 4) // نستعلیق، حسن بن
ملا کاظم

ص: 329

کاظمی، 1106، مدرسه حجتیه 96، فهرستگان حدیث 285/6 (+ جزء 4) // نسخ، محمد باقر بن محمد تقی، 1110، مدرسه جعفریه قائن، فهرستگان حدیث 286/6 (+ جزء 4 و 6 و 7) //، 1116، ش 2194، آستا 205/5 //، محمد قاسم زروانی، 1116، ش 11228، آستا 612/14 [رویت] //، 1120، ش 5609، سپهسالار 743/5 //، محمد رضا بن محمد شریف طالقانی، 1126، امام جمعه زنجان، فهرستگان حدیث 292/6 //، عبدالقادر بن محمد بن مهدی بسطامی، مدرسه امام صادق قزوین، فهرستگان حدیث 292/6 //، عبدالمطلب تهرانی، 1136، الهیات مشهد 778/3، فهرستگان حدیث 292/6 //، رجب علی بن جمال الدین محمد، 1156، ش 10248، مرعشی 230/26

// نستعلیق، محمد مؤمن بن عبدالعلی، 1168، مدرسه امیرالمؤمنین آران، فهرستگان حدیث 296/2 //، محمد بن مراد حدّاد آملی، 1179، ش 28676، آستا [رویت] // نسخ، علی نقی بن محمد محسن استرآبادی، 1199، شصت و هفت نسخه نفیس، میراث اسلامی ایران، دفتر هشتم 448 (+ جزء 6 و 7) //، سده 11 - 12، ش 141، مدرسه جعفریه قاین، فهرستگان حدیث 303/6 //، سده 12 - 11، امامزاده هلال بن محمد آران، ش 36، فهرستگان حدیث 303/6 (+ جزء 4 و 6) //، مهدی قلی چکنی، سده 12، ش 2256، احیاء میراث 7/131 //، محمد ابراهیم ملقب به خان، سده 12، ش 13593، مرعشی 430/34 //، اوایل سده 12، ش (2) 13619، مرعشی 496/34 (+ جزء 6) //، سده 12، ش 678، صدر بازار 499/2 //، سده 12، ش 598، صدر بازار 463/2 //، ابراهیم بن محمد رضا، سده 12، ش 334، مدرسه مروی 264 (+ جزء 6) //، سده 12، ش 27328، آستا [رویت] //، سده 12، ش 21837، آستا [رویت] (+ جزء 4) //، سده 12، ش 21837، آستا [رویت] (+ جزء 4) //، محمد رفیع بن محمد رضا کاشانی، سده 12، ش 3988، مرعشی 366/10 //، سده 12، مرعشی ش (؟)، میراث شهاب 24/42 - 23 (+ جزء 6) //، سده 12، ش 115، امام عصر شیراز 145 (+ جزء 4) //، ش 406، ملی 346/7 //، حاتم بن لهراییک طبسی، 1232، ش (6) 163، ملی

فارس 144/1 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1133، مدرسه امام صادق بروجرد، فهرستگان حدیث، 295/6 (+ جزء اول تا ششم و یازدهم و دوازدهم) //، بی تا، ش 198، فیضیه 294/1 //، عبدالمطلب تهرانی، 1136، ش 1672، الهیات مشهد 778/3 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1208، ش 1، امام عصر شیراز 45/1 (+ جزء 6 و 7) //، وقف 1211، ش 2194، آستا 205/5 //، 1237، ش 488، گلپایگانی 4995/8 //، محمد موسی حسینی تونی، 1278، آستا، فهرستگان حدیث 279/6 (+ جزء 5) //، بی تا، تملک حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با 153/1 (+ جزء 9، 7، 4، 1) //، حسینیه شوشتریها ش 637، نسخه ها 815/12 و 11 (کتاب الصلوه) //

، ، مشکوه ش 660، دانشگاه تهران 1637/3 (3) // ، ش 12885، آستا 612/14 [رویت] // ، ش 13032، آستا 612/14 [رویت] // ، ش 3634، گلپایگانی 4995/8 // ، بی تا، ش 80، مدرسه حجّیه 96، فهرستگان حدیث 317/6 (+ جزء 4) // ، بی تا، ش 452، طبسی حائری، فهرستگان حدیث 317/6 // ، بی تا، ش 25017، آستا [رویت].

جزء 6، کتاب الزکاه و الخمس و المبرات.

نسخ، ابوالحسن بن شیخ حسین، 1061 (?)، ش 3576، مرعشی 361/9 // نستعلیق، محمّد بن عبدالعلی ملقب به مؤمن، 1068، ش 6177، آستا 205/5 // نسخ، محمّد کریم رضوی، 1072، ش 5936، گلپایگانی 4999/8 // ، اسماعیل بن ملا میرزا محمّد، 1074، ش 374، ملی 326/7 // ، نورالدین محمّد اخباری کاشانی (برادر زاده فیض)، 1075، ش 5809، مرعشی 198/15 // ، محمّد بن سعدالدین محمّد، 1082، ش 24121، آستا [رویت] // ، محمّد تقی بن نورالدین، 1085، ش 254، گوهرشاد 221/1 (+ جزء 7) // ، علم الهدی بن فیض کاشانی، 1087، ملی تهران 326/7، فهرستگان حدیث 275/6 // ، علم الهدی بن فیض کاشانی، 1087، مدرسه سلطانی کاشان، فهرستگان حدیث 274/6 (+ جزء 4 و 5) // ، ابوالحسن بن محمّد علی علایی، 1089، ش 137، کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ دامغان 103 // ، زین العابدین حسنی حسینی کاشانی، 1090، ش 13561، مرعشی 380/34 // ، محمّد سعید بن محمّد علی قمی، 1092، ش 377، گلپایگانی 4995/8 // ، 1099، ش 3178، مرعشی 402/8 // ، ابراهیم بن محمّد رضا، سده 11، حسینیه شوشتریها ش 638، نسخه ها 815/12 و 11 (+ جزء 1) // ، سده 11، ش 23789، آستا [رویت] // ، سده 11، آشنایی با چند نسخه خطی، فهرستگان حدیث 282/6 // ، ، ش 13، فیضیه 292/1 // ، ، آخوند همدان ش 1096، رشت و همدان 1370 // ، ، ش 3470، مجلس 1430/3 (3) // ، محمّد تقی بن ابی الحسن، سده 11، ش (1) 408، ملی 347/7 // ، سده 11، ش 112، فیضیه 294/1 (+ جزء 7 - 1) // ، سده 11، ش 20267، آستا [رویت] (+ جزء 5) // نستعلیق، ش 5298، مجلس 217/16 // ، 1100، ش 88، ملی 83/7 // ، 1102، ش 12884، آستا 614/14 [رویت] // ، 1104، حسین مفتاح ش 64، نسخه ها

308/7 (+ جزء 7 - 4) // ، محمّد بن محمّد علی خطیب، 1109، ش 753، فهرست مؤید 226/2، فهرستگان حدیث 286/6 // ، محمّد باقر بن محمّد تقی، 1110، مدرسه جعفریه قائن، فهرستگان حدیث 286/6 (+ جزء 4 و 5 و 7) // ، اسماعیل بن حاجی ابراهیم سیزواری، 1112، سلیمان خان، فهرستگان حدیث 287/6 // ، عبدالرشید بن

عبدالحسین اسیری، 1113، ش 17742، آستا 614/14 (+ جزء 7) //، محمد موسی بن محمد جعفر حسینی، 1115، ش 2196، آستا 206/5 //، 1197، مدرسه سلطانی کاشان، 161، فهرستگان حدیث 297/6 (+ جزء 7) //، سده 12 - 11، امامزاده هلال بن محمد آران، ش 36، فهرستگان حدیث 303/6 (+ جزء 4 و 5) //، سده 12 - 11، ش 264 (+ جزء 7 و 8) //، عبدالقادر بن محمد مهدی بسطامی، 1125، ش 11427، گلپایگانی 4896/8 //، محمد علی بن محمد صادق القمی، 1130، ش 4557ع، ملی 190/19 //

محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1133، مدرسه امام صادق بروجرد، فهرستگان حدیث، 295/6 (+ جزء اول تا ششم و یازدهم و دوازدهم) //، 1137، ش 9935، آستا 613/14 [رویت] //، 1163، ش 1888، مسجد اعظم 416 //، علی نقی بن محمد محسن استرآبادی، 1199، شصت و هفت نسخه نفیس، میراث اسلامی ایران، دفتر هشتم 448 (+ جزء 5 و 7) //، مهدی قلی چکنی، سده 12، ش 2256، احیاء میراث 7/131 //، سده 12، ش 21837، آستا [رویت] //، سده 12، ش 3000، احیاء میراث 7/402 //، سده 12، مرعشی ش (?)، میراث شهاب 24/42 - 23 (+ جزء 5) //، ابراهیم بن

محمد رضا، سده 12، ش 334، مدرسه مروی 264 (+ جزء 5) //، سده 12، ش 13556، مرعشی 374/34 //، اوایل سده 12، ش (2) 13619، مرعشی 496/34 (+)

جزء 5) //، سده 12، ش 249، امام عصر شیراز 145 //، سده 12، ش 2256، مجلس 10/1430 //، ش 4383، مجلس 91/12 //، موزه بریتانیا ش 8323، نسخه ها 234/10 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1208، ش 1، امام عصر شیراز 45/1 (+ جزء 5 و 7) //، محمد قاسم بن محمد سعید، 1227، آیت الله زنجانی ش 61، آشنایی با 210/1 //، وقف، 1230، ش 388، مدرسه نمازی خوی 196 //، 1292، ش 59، مکتبه الزهراء 48 (+ جزء 7) //، سده 13، ش 8953، گلپایگانی 4996/8 (+ جزء 7) //، سده 13، ش 552، صدر بازار 399/2 //، سده 13، مدرسه حجازیها، فهرستگان حدیث 306/6 (+ جزء 7) //، بی تا، حسینیه شوشتریها ش 186، نسخه ها 815/12 و 11 //، حسینیه شوشتریها ش 160، نسخه ها 815/12 و 11 //، بی تا، ش 764، مدرسه حجازیها، فهرستگان خطی، 318/6 (+ جزء 1 و 3 و 7) //، بی تا، ش 25018، آستا [رویت] //، بی تا، ش 2611، وزیری 1363/4.

جزء 7، کتاب الصوم والاعتکاف والمعاهدات.

نسخ، با اجازه مؤلف بر آن، ش 1935، سپهسالار 339/1 (+ جزء 8) //، حسن بن عبدالرزاق فیاض، 1070، حسینیه شوشتریها ش 895، نسخه ها 815/12 و 11 //، مهدی بن زین العابدین حسینی، 1073، ش 31072، مجلس 250/24 //، 1075، ش

11582، آستا [رویت] (+ جزء 8) // ، ابوالمفاخر رضوی، 1078، ش 1866، مرعشی 249/5 (با نسخه اصل مقابله شده) // ، ابوتراب حسینی قمی، 1081، ش 407، فیضیه 294/1 (+ جزء 8) // ، محمد تقی بن ابوالحسن بن نورالدین، 1085، ش 254، گوهرشاد 221/1 (+ جزء 6) // ، کتابت یکی از شاگردان فیض، 1085، ش 13573، مرعشی 398/34 // ، علی نقی بن محمد ابراهیم، 1086، ش 317، فیضیه 294/1 (+)

جزء 9 و 4) // ، علم الهدی بن فیض کاشانی، 1087، مدرسه سلطانی کاشان، فهرستگان

حدیث 275/6 (+ جزء 8 و 9) // ، سده 11، ش 13594، مرعشی 431/34 // ، محمد باقر، سده 11، ش 3987، مرعشی 365/10 // ، سده 11، ش 23789، آستا [رویت] (+ جزء 6) // ، مقابله علم الهدی، سده 11، ش 5811، مرعشی 199/15 // ، سده 11، ش 13600، مرعشی 440/34 (احتمالاً با یادداشت فیض) // ، محمد باقر بن محمد تقی، 1110، مدرسه جعفریه قائن، فهرستگان حدیث 286/6 (+ جزء 4 و 5 و 6) // ، عبدالرشید بن عبدالحسین امیری، 1113، ش 17742، آستا 614/14 (+ جزء 6) // ، مقابله نورالدین اخباری در 1115، ش 5810، مرعشی 199/15 // ، سده

11، حسینیه شوشتریها ش 552، نسخه ها 815/12 و 11 // ، سده 11، ش 9934، آستا 614/14 // ، محمد نام حسینی (عصر مؤلف)، ش 1933، سپهسالار 339/1 // ، سده 11، ش 8666، مرعشی 219/22 (+ جزء 8) // ، محمد تقی بن ابی الحسن، سده 11، ش (2) 408، ملی 348/7 // ، سده 11، مدرسه سلطانی کاشان، فهرستگان حدیث 275/6 (+ جزء 8 و 9) // ، احمد بن کمال بن احمد قهپایی، سده 11 ش (1) 738، صدر بازار 547/3 // ، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده 11 [1090]، ش (1) 409، ملی 349/7 // ، ، ش 1 امام عصر شیراز 145 // ، ، ش 13، فیضیه 292/1 (+ جزء 7 - 1) // ، ، ش 1898، ملک 790/1 // ، سده 11، ش 112، فیضیه 294/1 (+ جزء 7 - 1) // ، 1104، حسین مفتاح ش 64، نسخه ها 308/7 // ، محمد مقیم حسینی، 1115، ش 3467، مجلس 1428/3 (3) 10 // ، میر محمد اسماعیل و محمد بن محمد مؤمن، 1119، ش 9376، مرعشی 162/24 // ، وقفی 1126، ش 6598، آستا 206/5 // ، محمد علی بن محمد هادی خادم، 1129، ش 10513، مرعشی 10/27 // نستعلیق، 1193، مدرسه حجتیه قم، فهرستگان حدیث 297/6 (+ جزء 8) // نسخ، 1197، مدرسه سلطانی کاشان، 161، فهرستگان حدیث 297/6 (+ جزء 6) // نستعلیق، 1199، ش 1395، فیضیه 294/1 // ، علی نقی بن محمد محسن استرآبادی، 1199، شصت و هفت نسخه نفیس، میراث اسلامی ایران، دفتر هشتم 448 (+ جزء 5 و 6) // نسخ، سده 12 - 11، ش 264 (+ جزء 6 و 8) // ، 1292، ش 59، مکتبه الزهراء 48 (+ جزء 6) // ، سده 12، موزه بریتانیا ش 8323، نسخه ها 234/10 (+ جزء

10 - 6) //، مهدی قلی چکنی، سده 12، ش 2256، احیاء میراث 7/131 //، محمد محسن بن علم الهدی، سده 12، ش 11582،
آستا 615/14 (+ جزء 8) //، سده 12، ش 21220، آستا [رویت] //، سده 12، ش 21837، آستا [رویت] (+ جزء 4 - 6) //، ، ش
544ع، ملی 40/8 //، ابراهیم بن محمد رضا، سده 12، ش 1898،

ملک 790/1 (+ جزء 8) //، سده 13 - 12، ش 286، مدرسه مروی 263 (+ جزء 8 و 9 و 10) //، محمد ابراهیم بن محمد رضا،
1208، ش 1، امام عصر شیراز 45/1 (+ جزء 5 و 6) //، 1227، ش (1) 1482، گوهرشاد 2051/4 //، بی تا، ش 6178، آستا

206/5 //، تملک میرزا حسین نوری، آشنایی با 153/1 (+ جزء 9 و 5 و 4 و 1) //، سده 13، ش 6560، گلپایگانی 4996/8 //، سده
13، ش 8953، گلپایگانی 4996/8 (+ جزء 6) //، سده 13، مدرسه حجازیها، فهرستگان حدیث 306/6 (+ جزء 6) //، سده 13،
مدرسه حجازیها، فهرستگان حدیث 307/6 //، بی تا، آخوند همدان ش 1089، رشت و همدان 1370 //، ش 9934، آستا 614/14
[رویت] //، ش 1242، گلپایگانی 4996/8 //، بی تا، ش 764، مدرسه حجازیها، فهرستگان خطی، 318/6 (+ جزء 1 و 3 و 6) //، بی
تا، ش 27، مدرسه امام صادق قزوین، 287/1 //، بی تا، ش 4558ع، ملی 191/19 //، بی تا، ش 23537، آستا [رویت] .

جزء 8، کتاب الحج و العمره و الزیارات و المشاهد

نسخ، مؤلف، ش 237، مرعشی 261/1 //، با اجازه مؤلف بر آن، ش 1935، سپهسالار 339/1 (+ جزء 7) //، با یادداشت مؤلف، ش
13644، مرعشی 535/34 //، اسماعیل حسنی، 1068، ش 437، مدرسه امام صادق قزوین، فهرستگان حدیث 267/6 //، علم الهدی
بن فیض کاشانی، 1077، ش (?)، مرعشی، میراث شهاب، 86/37 //، 1075، ش 11582، آستا [رویت] (+ جزء 7) //، محمد علی بن
نورالدین خطیب امامی، 1076، ش 2418، گلپایگانی 24/8 //، 1078، دلیل المخطوطات 294، فهرستگان حدیث 271/6 //، محمد
علی بن نورالدین خطیب، 1080، ش 9140، آستا 615/14 [رویت] //، ابوتراب حسینی قمی، 1081، ش 407، فیضیه 294/1 (+ جزء
7) //، مقابله 1081، مشکوه ش 647، دانشگاه تهران 1638/3 (3) //، بهاءالدین بن امیر محمد طاهر حسینی، 1083، ش 3783،
مرعشی 168/10 //، علم الهدی بن فیض کاشانی، 1087، مدرسه سلطانی کاشان، فهرستگان حدیث 275/6 (+ جزء 7 و 9) //، عصر
مؤلف (حواشی به خط مؤلف و علم الهدی)، ش 8667، مرعشی 219/22 //، جعفر بن محمد باقر، 1090، ش 13562، مرعشی
381/34 (با یادداشت علم الهدی) //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1090، ش (2) 409، ملی 350/7 //، محمد تقی بن

ابوالحسن نورالدین استرآبادی، 1094، ش 299، گوهرشاد 254/1 //، سده 11، ش 1898، ملک 790/1 (+ جزء 7) //، ، ش 6535، مرعشی 118/17 //، سده 11، ش 5753، گلپایگانی 4997/8 //، سده 11، ش 2187، گوهرشاد [رویت] //، سده 11، ش 13643، مرعشی 533/34 //، سده 11، فهرست مدرسه حجازیها، فهرستگان حدیث 283/6 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده 11، ش 12980، وزیری 593/2 //، سده 11، حسینیه شوشتریها ش 552، نسخه ها 815/12 و 11 (+ جزء 7) //، ، ش 8666، مرعشی 219/22 (+ جزء 7) //، ، ش 13643، مرعشی 534/34 // نسخ، سده 12 - 11، ش 264 (+ جزء 6 و 7) //، 1105، مشکوه ش 658، دانشگاه تهران 1638/3 (3) (+ جزء 11 - 9) //، مراد خان محمد اشرف شبستری، 1112، آخوند همدان ش 4547، رشت و همدان 1371 //، 1115، ش 71، گوهرشاد 44/1 //، تراب بن ساریخان شیرازی، 1116، ش 10746، مرعشی 178/27 (+ جزء 9 - 15) //، محمد باقر بن محمد طاهر، 1118، ش 4644، ملی 303/19 (+ جزء 9) //، 1119، ش 2924، احیاء میراث 351/7 //، محمد مؤمن بن محمد طالب، 1119، ش 26901، آستا [رویت] //، عبدالحی بن فضل الله کاشانی، 1121، نسخه های خطی 479/3، فهرستگان حدیث 290/6 (+ جزء 9 و 10) //، مراد خان، 1122، غرب همدان 204، فهرستگان حدیث 291/6 // نسخ و نستعلیق، محمد صادق بن حیدر جهرمی، 1124، ش 404، ملی 344/7 // نسخ، علی بن عبدالصمد کاشانی، 1127، آستانه، فهرستگان حدیث 293/6 //، محمد هادی خاتون آبادی، 1128، ش 391، وزیری 1637/5 //، 1128، ش 435، آیه الله جلیلی 318 //، 1193، مدرسه حجتیه قم، فهرستگان حدیث 297/6 (+ جزء 7) // نسخ، سده 12، (تملک فرهاد میرزا)، ش 80، مسجد اعظم 416 //، سده 12، ش 21220، آستا [رویت] (+ جزء 7) //، سده 12، ش 21837، آستا [رویت] (+ جزء 4 - 7) //، سده 12، ش 450، مدرسه صدر بازار 325/2 //، مهدی قلی چکنی، سده 12، ش 2256، احیاء میراث 7/131 //، محمد محسن بن علم الهدی، سده 12، ش 11582، آستا 615/14 (+ جزء 7) //، ابراهیم بن محمد رضا، سده 12، ش 1898، ملک 790/1 (+ جزء 7) //، ، موزه بریتانیا ش 8323، نسخه ها 234/10 (+ جزء 10 - 6) //، 1228، ش 2924، احیاء میراث اسلامی، فهرستگان حدیث 304/6 //، سده 13 - 12، ش 286، مدرسه مروی 263 (+ جزء 7 و 9 و 10) // نستعلیق، ، ش 5297، مجلس 217/16 // نسخ، سده 13، ش 6، کتابخانه مدرسه قنبرعلی خان 20 // نستعلیق، بی تا، آخوند همدان ش 329، رشت و همدان 1370 //، ، ش 94، فیضیه 293/1 //، علی حسینی یزدی، بی تا، شصت و هفت نسخه نفیس یزد، میراث اسلامی ایران، دفتر هشتم 448 //، ، ش

500، سلطنتی 1073 // ، ش 6694، دانشگاه تهران 335/16 // ، بی تا، ش 750، مدرسه نمازی خوی 404//، بی تا، ش 866،
مدرسه نمازی خوی 404 //، بی تا، ش 123، مدرسه نواب، فهرستگان حدیث 316/6//، بی تا، ش 2817، وزیری
1439/4 //، بی تا، ش 25263، آستا [رویت] (+ جزء 7).

جزء 9، کتاب الامر بالمعروف والنهی عن المنکر و القضاء و الشهادات.

نسخ، محمد صالح بن شریف الدین حسین موسوی، 1069، ش 11263، آستا 617/14 [رویت] (+ جزء 11 و 10) //، ملا میرزا جان
قهپایی اصفهانی، 1071، حسینیه شوشتریها ش 709، نسخه ها 815/12 و 11 //، 1074، ش 13627، مرعشی 510/34 //، 1079،
ش 23777، آستا [رویت] //، علی نقی بن محمد ابراهیم، 7 - 1086، ش 317، فیضیه 294/1 (+ جزء 7 و 4) //، علم الهدی بن فیض
کاشانی، 1087، مدرسه سلطانی کاشان، فهرستگان حدیث 275/6 (+ جزء 7 و 8) //، طهماسب بن محمد خان جوشقانی، 1089،
آیت الله زنجانی ش 88، آشنایی با 229/1 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1090، ش (3) 409، ملی 350/7 //، حسن بن غلامعلی
نجفی، سده 1091، ش 1898، گوهرشاد [رویت] //، تصحیح عوض بن محمد امین رضوی، 1092، ش 6789، دانشگاه تهران
360/16 (قضاء و شهادات) //، زین العابدین حسینی کاشانی، 1097، ش 2938، عمومی اصفهان 321/1 //، سده 1099، ش
20489، آستا [رویت]

//، محمد بن محمد رضا، سده 11، ش 11872، مرعشی 142/30 (+ جزء 10) //، ابن عبدالغفور بن شاه مرتضی، سده 11، ش
13511، مرعشی 284/34 //، محمد

صالح بن ملک محمد کاشانی، سده 11، ش 11183، مرعشی 262/28 //، سده 11، ش 131، امامزاده هلال بن محمد آران، میراث
جاویدان 67/3 //، سده 11، مسجد اعظم 417، فهرستگان حدیث 281/6 (+ جزء 10 و 11 و 12 و 13) //، 1103، ش 2858،
وزیری 1452/4 (+ جزء 10 - 12) //، سده 12 - 11، ش 449، گلپایگانی 191/2 //، 6 - 1105، مشکوه ش 658، دانشگاه تهران
1638/3 (3) (+ جزء 11 - 8) //، 1113، ش 10098، آستا 616/14 [رویت] (+ جزء 10) //، تراب بن ساریخان شیرازی، 1116،
ش 10746، مرعشی 178/27 (+ جزء 8 - 15) //، محمد موسی بن محمد جعفر حسینی تونی، [1116]، ش 2197، آستا 206/5 //،
محمد باقر بن محمد طاهر، 1118، ش 4644ع، ملی 303/19 (+ جزء 8) //، محمد علی بن شمس الدین محمد، 1118، ش 6222،
مرعشی 215/16 //، محمد مؤمن بن محمد طالب، 1119، ش 26902، آستا [رویت] //، عبدالحی بن فضل الله کاشانی، 1121،
نسخه های خطی 479/3، فهرستگان حدیث 290/6 (+ جزء 8 و 10) //، عبدالرحمن بن عبدالرشید

کازرانی، 1122، ش 3/133، فیض مهدوی کرمانشاه، فهرستگان حدیث 291/6 //،

محمد حسن بن درویش علی مشهدی ابردهی، 1128، ش 202، فیضیه 294/1 //، محسن بن علم الهدی، 1154، ش 545 ع، ملی 41/8 (+ جزء 10) //، 1167، نسخه های خطی 353/6، فهرستگان حدیث 296/6 //، کتابت پیش از 1184، ش 11416، مرعشی 24/29 //، اوایل سده 12، ش 13612، مرعشی 483/34 (+ جزء

11) //، سده 12، ش 13571، مرعشی 395/34 //، سده 12، ش 338، ملی

305/7 //، ش 407، ملی 346/7 //، موزه بریتانیا ش 8323، نسخه ها 234/10 (+ جزء 10 - 6) //، سده 13 - 12، ش 286، مدرسه مروی 263 (+ جزء 7 و 8 و 10) //، سده 13، ش 2123، گلپایگانی 4998/8 (کتاب الحسبه و الخدود) //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، بی تا، ش 1077، احیاء میراث 310/3 (+ جزء 10) //، بی تا، تملک حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با 153/1 (+ جزء 7 و 5 و 4 و 1) //، ش 5700، آستا 207/5 //، آخوند همدان ش 1190، رشت و همدان 1371 (+ جزء 10) //، (وقفی آقا باباخان) ش 621، ملی فارس 210/2 //، ش 11317 آستا 616/14 [رویت] //، دلیل المنحطوطات 294، فهرستگان حدیث 319/6 //، ش 701، فهرست مؤید قم 194/2، فهرستگان حدیث 319/6 //، ش 200، فهرست امامزاده هلال بن محمد، فهرستگان حدیث 316/6 //، بی تا، ش 25263، آستا [رویت] (+ جزء 7 - 9).

جزء 10، کتاب المعایش و المعاملات.

نسخ، کتابت مؤلف، مشکوه ش 664، دانشگاه تهران 1639/3 (3) (کتاب المعایش) //، محمد عسکر مشهور به رجاء، 1065، ش 518 ع، ملی 19/8 //، محمد صالح بن شریف الدین حسین موسوی، 1069، ش 11263 [رویت] 617/14 (+ جزء 9 و 11) //، محمد بن عزیزالله طباطبائی سمنانی، 1072، ش 3531، مرعشی 327/9 //، 1073، تملک طباطبائی تبریزی، نسخه ها 253/7 //، 1078، دلیل المنحطوطات 294، فهرستگان حدیث 271/6 //، 1080، ش 23715، آستا [رویت] //، 1081، ش 436، آیه الله جلیلی 318 //، 1084، ش 13608، مرعشی 474/34 //، اسماعیل

حسنی، 1086، ش 382، فهرست امام صادق 288/1 (+ جزء 10) //، عصر مؤلف، ش 1063، احیاء میراث 296/3 (گویا یادداشت مؤلف دارد) //، نزدیک عصر مؤلف، ش 286، کتابخانه فاضل خوانساری، 10/2، فهرستگان حدیث 307/6 //، جعفر بن محمد باقر کاشانی، 1096، ش 2212، عکسی احیاء میراث 281/6 //، شاه ولی محمد علی هزار جریبی، 1097، ش 41، کتابخانه دارالعلم آیت الله خوئی 40 //، محمد امین بن

عبدالوهاب، 1097، ش 1873، مرعشی 253/5 //، جعفر بن محمد باقر کاشانی، 1098، ش 2267، عکسی احیاء میراث 310/6 //، سده 11، ش 151، کتابخانه طبسی حائری 45/1 //، سده 11، ش 23782، آستا [رویت] //، محمد بن محمد رضا، سده 11، ش 11872، مرعشی 142/30 (+ جزء 9) //، سده 11، مسجد اعظم 417، فهرستگان حدیث 281/6 (+ جزء 9 و 11 و 12 و 13) //، سده 11 - 12، ش 2084، مسجد اعظم 417 //، 1103، ش 3530، مرعشی 326/9 //، 1103، ش 2858، وزیری 1452/4 (+ جزء 9 - 12) //، 6 - 1105، مشکوه ش 658، دانشگاه تهران 1638/3 (3) (+ جزء 11 - 8) // شکسته نستعلیق، حسن بن ملا کاظم کاظمی، 1109، ش 129، ملی فارس 110/1 //، محمد کاظم بن ملا محمد زمان شه میرزادی، 1109، ش 20725، آستا [رویت] //، محمد مهدی، 1110، ش 2675، آستا 143/2 (+ جزء 12 و 11) //، 1113، ش 10098، آستا 616/14 [رویت] (+ جزء 9) //، محمد افضل بن حاجی حسین مهتدی، 1114، ش 2231، گلپایگانی 4995/8 //، محمد مؤمن بن محمد طالب، 1115، حسینیه شوشتریها ش 734، نسخه ها 815/12 و 11 //، تراب بن ساریخان شیرازی، 1116، ش 10746، مرعشی 178/27 (+ جزء 8 - 15) //، محمد بن محمد جعفر حسینی، 1116، ش 2198، آستا 207/5 //، محمد علی بن شمس الدین محمد، 1118، ش 6222، مرعشی 215/16 (+ جزء 9) //، عبدالحی بن فضل الله کاشانی، 1121، نسخه های خطی 479/3، فهرستگان حدیث 290/6 (+ جزء 8 و 9) //، احمد علی بن یوسف بن مشکین کشمیری، 1125، ش 3481، مجلس 1439/3 (10) //، محمد حسن کاتب مشهدی، 1128، ش 6776، آستا 207/5 //، 1132، ش 302، گلپایگانی 4998/8 //، محمد مهدی بن علم الهدی، 1135، کتابخانه جعفری کاشان، ش 17، نسخه پژوهی 93/1 //، محمد سعید بن محمد هاشم سمنانی، 1135، ش 21290، آستا [رویت] //، تملک حسین بن عبدعلی جزائری 1150، ش 1835، مرعشی 222/5

//، محسن بن علم الهدی 1154، ش 545 ع، ملی 41/8 (+ جزء 9) //، علینقی

دهدشتی، 1189، ش 1936، سپهسالار 340/1 (+ جزء 11) //، سده 12، ش 3226، احیاء میراث 201/8 (+ جزء 13 و 14) //، سده 12، ش 10104، آستا 297/14 (+ جزء 11) //، تراب بن ساریخان شیرازی، 1116، ش 10746، مرعشی 178/27 (+ جزء 9 - 15) //، سده 12، ش 37، گوهرشاد 37/1 //، ش 405، ملی 345/7 //، موزه بریتانیا ش 8323، نسخه ها 324/10 //، سده 12 - 13، ش 286، مدرسه مروی 263 (+ جزء 7 و 8 و 9) //، محمد علی بن صادق بن جعفر شریف فسایی، 1223، آقای واجد ش 4، نسخه ها 285/5 (قسمتی از 10) //، 1230، کتابخانه

علامه طباطبایی شیراز، نسخه پژوهی 239 (+ جزء 11 و 12) //، محمد ابراهیم بن

محمد رضا، بی تا، ش 1077، احیاء میراث 310/3 (جزء 9) //، بی تا، آخوند همدان ش 1180، رشت و همدان 1371 (+ جزء 9) //، اسماعیل بن حاجی ابراهیم، بی تا، ش 487، گلپایگانی 4998/8 (+ جزء 10 - 14) //، بی تا، ش 2359، گلپایگانی 4900/8 //، بی تا، ش 42، دارالحدیث قم 316/6 //، بی تا، مدرسه حجازیها، فهرستگان حدیث 318/6 //، بی تا، ش 373، طبسی حائری قم، فهرستگان حدیث 317/6 //، بی تا، ش 2079، وزیری 1150/4 //، بی تا، ش 25263، آستا [رویت] (+ جزء 7 - 9).

جزء 11، کتاب المطعم و المشرب و التَّجَمُّل

نسخ، ابوالحسن بن شیخ حسین، 1061 (؟)، ش 4332ع، ملی 301/18 //، محمد

مؤمن بن عبدالغفور، 1064، ش 10924، گلپایگانی 4998/8 //، احتمالاً 1065، ش 519ع، ملی 20/8 //، عبدالله طبسی، 1066، ش 20435، آستا [رویت] (+ جزء 6 //، محمد صالح بن شریف الدین حسین موسوی، 1069، ش 11263، آستا 617/14 [رویت] (+ جزء 10 و 9) //، 1078، ش 11 - 6156، آستانه 180 //، 1081، ش 1648، گوهرشاد [رویت] //، اسماعیل حسنی، 1086، ش 382، فهرست امام صادق 288/1 (+ جزء 10) //، 1086، ش 2950، مجلس 381/10 //، فتح الله بن محمد باقر فراهانی، 1089، ش 98 - 5958، آستانه 181 //، ابوطالب بن میرزا محمد هادی، سده 11، ش 92، هیات تهران 689/1 //، سده 11، مسجد اعظم 417، فهرستگان حدیث 281/6 (+ جزء 9 و 10 و 12 و 13) //، سده 11، ش 23782، آستا [رویت] (+

جزء 10) //، سده 11، ش 20329، آستا [رویت] //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده 11، ش 3503، مجلس 1457/3 (3) //، ش 15، فیضیه 293/1 (+ جزء 14 - 12) //، سده 12 - 11، ش 93، هیات تهران 690/1 //، سده 12 - 11، ش 284، مدرسه مروی 263، فهرستگان حدیث، 302/6 (+ جزء 14) //، 1100، ش 12320، وزیری 365/1 //، 1102؟، آخوند همدان ش 1201، رشت و همدان 1371 (+ جزء 12) //، 1103، ش 2858، وزیری 1452/4 (+ جزء 9 - 12) //، 6 - 1105، مشکوه ش 658، دانشگاه تهران 1638 (3) (+ جزء 10 - 8) //، محمد علی بن ابی القاسم منصور مسیبی، 1110، ش 49، گوهرشاد 48/1 (+ جزء 15 - 12) //، محمد مهدی، 1110، ش 2675، آستا 143/2 (+ جزء 12 و 10) //، محمد مؤمن بن محمد طالب، 1115، حسینیه شوشتریها ش 734، نسخه ها 815/12 و 11 (+ جزء 12 و 10) //، تراب بن ساریخان شیرازی، 1116، ش 10746، مرعشی 178/27 (+ جزء 8 - 15) //، محمد نصیر بن علی نقی موسوی، 1118، ش 6859، دانشگاه تهران 383/16 //، محمد علی بن محمد مهدی اشرفی، 1120، ش 1254، گلپایگانی 4999/8 //،

محمد علی بن محمد مهدی اشرفی، 1120، مدرسه حجازیها، فهرستگان حدیث، 290/6 // ، 1121، ش 6599، آستا 207/5 // ، 1125، ش 11581، آستا 619/14 [رویت] (+ جزء 12) // ، حاجی صفی بن امین الدین، 1126، ش 1078، احیاء میراث 310/3 (+ جزء 12 و 13) // ، 1133، امامزاده هلال بن محمد آران، فهرستگان حدیث، 295/6 // ، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1133، مدرسه امام صادق بروجرد، فهرستگان حدیث، 295/6 (+ جزء اول تا ششم و یازدهم و دوازدهم) // ، محمد سعید بن محمد هاشم سمنانی، 1135، ش 21290، آستا [رویت] (+ جزء 10) // ، علینقی دهدشتی، 1189، ش 1936، سپهسالار 340/1 (+ جزء 10) // ، سده 12، ش 10104، آستا 618/14 (+ جزء 11) [رویت] // ، اوایل سده 12، ش 13612، مرعشی 483/34 (+ جزء 9) // ، سده 12، ش 31122، مجلس 276/24 // ، ابراهیم بن محمد رضا،

سده 12، ش 374، مدرسه مروی 264 (+ جزء 12) // ، سده 12، ش 11246، آستا 617/14 // ، سده 12، ش 5821 [8043]، مجلس 240/17 // ، حاجی شمس درویش علی الکاظمی، سده 12، ش (2) 210، الهیات تهران 690/1 (+ جزء 15 - 12) // ، 1230، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، نسخه پژوهی 239 (+ جزء 10 و 12) // ، بی تا، ش 28961، آستا [رویت] // ، بی تا، ش 205، مدرسه سلطانی کاشان، فهرستگان حدیث، 318/6 // ، بی تا، ش 11246، آستا [رویت] // ، ش 2199، آستا

207/5 // ، ، ش 5812، مرعشی 200/15 // ، اسماعیل بن حاجی ابراهیم، بی تا، ش 487، گلپایگانی 4998/8 (+ جزء 10 و 12 - 14) // ، بی تا، مدرسه نواب، ش 165، فهرستگان حدیث، 316/6 // ، بی تا، ش 25018، آستا [رویت] (+ جزء 6) // ، بی تا، ش 28961، آستا [رویت].

جزء 12، کتاب النکاح و الطلاق و الولاده

نسخ، محمد مؤمن جریادقانی، 1060، ش 967، احیاء میراث 186/3 // نستعلیق، محمد

مؤمن بن عبدالعلی، 1063، ش 4945، مرعشی 143/13 // نسخ، عبدالله طبسی، 1066، ش 20435، آستا [رویت] (+ جزء 11) // نسخ، 1068، ش 10111، آستا، 619/14 (+ جزء 12 - 15) [رویت] // ، محمد عسکر مدعو به رجا، [حدود 1070]، ش 546 ع، ملی 42/8 // ، محمد مقیم، 1076، ش 13634، مرعشی 520/34 // ، محمد صالح، 1078، ش 3297، مسجد اعظم 417 // ، 1079، ش 11179، مرعشی 258/28 //

، 1090، آیت الله زنجانی ش 48، آشنایی با 206/1 // ، عصر مؤلف، ش 8668، مرعشی 220/22 // ، محمد علی سمنانی، 1092، ش 15296، آستا [رویت] // ، عبدالخالق بن محمود دماوندی، 1097، ش 12892، آستا 618/14 [رویت] // ، سده

11، ش 13530، مرعشی 335/34 //، سده 11، ش 13569، مرعشی 393/34 (با نسخه مؤلف مقابله شده) //، سده 11، ش 10111، آستا 619/14 (+ جزء 15) //، سده 11، بی تا، ش 25895، آستا [رویت] //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده 11، ش 3503، مجلس 1457/3 (10 (+ جزء 11)) //، ، ش 15، فیضیه 293/1 (+ جزء 14 - 11) //، سده 11، مسجد اعظم 417، فهرستگان حدیث 281/6 (+ جزء 9 و 10 و 11 و 13) //، سده 11، ش 10111، آستا 619/14 (+ جزء 15) //، سده 12 - 11، ش (2 - 1) 3، الهیات تهران 808/1 (+ جزء 11) //، 1102 (؟)، آخوند همدان ش 1201، رشت و همدان 1371 (+ جزء 11) //، 1103، ش 2858، وزیری 1452/4 (+ جزء 9 - 12) //، 7 - 1106، مشکوه ش 662، دانشگاه تهران 164/3 (3) (+ جزء 15 - 13) //، محمد علی بن ابی القاسم منصور مسیبی، 1110، ش 49، گوهرشاد 48/1 (+ جزء 15 - 11) //، محمد مهدی، 1110، ش 2675، آستا 143/2 (+ جزء 11 و 10) //، مقابله 1112، حسینیه شوشتریها ش 268، نسخه ها 815/12 و 11 //، محمد بن ولی الله الموسوی، 1112، تملک واعظ زاده خراسانی، مجموعه مقالات کنگره کتاب و کتابخانه [زیر چاپ] //، محمد مؤمن بن محمد طالب، 1115، حسینیه شوشتریها ش 734، نسخه ها 815/12 و 11 //، تراب بن ساریخان شیرازی، 1116، ش 10746، مرعشی 178/27 (+ جزء 8 - 15) //، 1117، ش 2200، آستا 208/5 //، علی بن عبدالصمد بن محمد کاشانی، 1118، ش 100 - 6044، آستانه 180 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1119، ش 13651، مرعشی 542/34 (+ جزء 13 و 14 و 15) //، محمد باقر بن محمد طاهر اشرفی، 1120، ش 547 ع، ملی 43/8 //، محمد مؤمن بن محمد طالب، 1121، ش 6600، آستا 208/5 //، 1125، ش 11581، آستا 619/14 [رویت] (+ جزء 11) //، حاجی صفی بن امین الدین، 1126، ش 1078، احیاء میراث 310/3 (+ جزء 11 و 13) //، محمد حسن ابردهی 1128، ش 2878 ع، ملی 396/13 //، علی یار بن علی اکبر خسروشاهی، 1129، آستانه 88/1، فهرستگان حدیث 294/6 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1133، مدرسه امام صادق بروجرد، فهرستگان حدیث، 295/6 (+ جزء اول تا ششم و یازدهم و دوازدهم) //، محمد ابراهیم بن محمد شفیع نجات، تصحیح 1136، ش 3991، مرعشی 368/10 //، ابراهیم بن محمد رضا، سده 12، ش 374، مدرسه مروی 264 (+ جزء 11) //، محمد عسکر رجاء،

سده 12، ملی 42/8، فهرستگان حدیث 299/6 //، حاجی شمس درویش علی

الکازرونی، سده 12، ش (2) 210، الهیات تهران 690/1 (+ جزء 15 - 11) //، 1229، ش 368، مدرسه امام صادق 290/1 (+ جزء 13 و 14 و 15) //، 1230، کتابخانه علامه طباطبایی شیراز، نسخه پژوهی 239 (+ جزء 10 و 11) //، سده 13، ش 5868،

[3145]، مجلس 717/ (2) 10 //، بی تا، ش 272، گلپایگانی 4998/8 //، اسماعیل بن حاجی ابراهیم، بی تا، ش 487، گلپایگانی 4998/8 (+ جزء 10 و 11 و 13 و 14) //، بی تا، ش 16، مدرسه صادقیه سمنان، فهرستگان حدیث، 315/6 //، بی تا، ش 58، مدرسه سلطانی کاشان، فهرستگان حدیث 318/6 //، بی تا، ش 2214، وزیری 1204/4 // نستعلیق، بی تا، ش 25895، آستا [رویت].

جزء 13، کتاب الموت و الارث و الوصیه

نسخ، 1063، مشکوه ش 648، دانشگاه تهران 1639/ (3) 3 نسخ، 1068، ش 10111، آستا، 619/14 (+ جزء 12 - 15) [رویت] //، بنیاد، 1071، ش 3602ع، ملی 175/16 //، 1079، احیاء میراث، فهرستگان حدیث 272/6 //، محمد حسین بن عبدالفتاح کاتب کاشانی، تصحیح 1081، ش 8669، مرعشی 220/22 (+ جزء 15 و 14) //، محمد فاضل بن اسماعیل تونی، 1086، ش 6602، آستا 209/5 (+ جزء 15 و 14) //، خلیل بن رکن الدین مسعود حسینی، 1086، ش 1422، ملک 790/1 //، 1091 حسینیه شوشتریها ش 498، نسخه ها 815/12 و 11 //، مقابله 1092، ش 2201، آستا 208/5 //، مقابله 1097، حسین مفتاح ش 1337، نسخه ها 308/7 //، سده 11، مسجد اعظم 417، فهرستگان حدیث 281/6 (+ جزء 9 و 10 و 11 و 12) //، سده 11، ش 11698، مرعشی 483/29 //، محمد مؤمن بن عبدالعلی، سده 11، ش 13493، مرعشی 224/34 //، محمد عسکر مدعو به رجا، سده 11، ش 548ع، ملی 84/8 //، سده 11، ش 21403، آستا [رویت] //، بی تا، ش 28961، آستا [رویت] //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده 11، ش 15، فیضیه 293/1 (+ جزء 14 - 11) //، محمد اشرف، ش 1521، گوهرشاد 2081/4 (به خط مؤلف تصحیح شده) //، محمد امین بن عبدالوهاب، 1100، ش 3990، مرعشی 367/10 //، 7 - 1106، مشکوه ش 662، دانشگاه تهران 164/ (3) 3 (+ جزء 15 - 12) //، حسن بن کاظم کاظمی، نسخه ها 82/3، فهرستگان حدیث 286/6 //، محمد علی بن ابی القاسم منصور سیسی، 1110، ش 49، گوهرشاد 48/1 (+ جزء 15 - 11) //، محمد باقر، 1110، ش 10488، وزیری 286/6 //، عبداللّه بن شیخ راشد جزایری، 1110، ش 614،

ملی فارس 204/2 //، محمد بن ولی اللّه موسوی قاینی، 1111، ش 904، ملک 790/1 //، محمد جعفر بن محمد صادق، 1113، ش 1/133 فیض مهدوی کرمانشاه، فهرستگان حدیث 318/6 //، تراب بن ساریخان شیرازی، 1116، ش 10746، مرعشی 178/27 (+ جزء 8 - 15) //، محمد مهدی ترشیزی، 1116، ش 2202، آستا 208/5 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1119، ش 13651، مرعشی 542/34 (+ جزء 12 و 14 و

15//، جمال الدین بن محمد قاسم حیرانی، 1124، ش 11261، آستا 618/14 (+ جزء 14 و 15) [رویت] //، حاجی صفی بن امین الدین، 1126، ش 1078، احیاء میراث 310/3 (+ جزء 11 و 12) //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1126 (?)، ش (1) 3475، مجلس 1434/3 (3) 10 //، وقفی 1126، ش 6601، آستا 209/5 //، هادی خاتون

آبادی، 1132، ش 3481، وزیری 592/2 //، محمد ابراهیم بن محمد شفیع ملقب به نجات، 1132، ش 13555، مرعشی 372/34 (+ جزء 14 و 15) //، محمد مهدی

ترشیزی، 1160، ش 2202، آستا 208/5 //، محمد محسن بن علم الهدی، سده 12، ش 11583، آستا [رویت] (+ جزء 14 و 15) //، شمس درویش علی الکاظمی، سده 12، ش (2) 210، الهیات تهران 690/1 (+ جزء 15 - 11) //، سده 12، ش 504، گلپایگانی 4998/8 (+ جزء 10 - 14) //، سده 12، ش 3226، احیاء میراث 201/8 (+ جزء 10 و 14) //، 1229، ش 368، مدرسه امام صادق 290/1 (+ جزء 12 و 14 و 15) //، 1238، ش 23172، آستا [رویت] //، سده 13 - 12، ش 2016، مسجد اعظم 417 //، اسماعیل بن حاجی ابراهیم، بی تا، ش 487، گلپایگانی 4998/8 (+ جزء 10 - 12 و 14) //، بی تا، حجّتیّه قم، فهرستگان حدیث 317/6.

جزء 14، الروضه

نسخ، تصحیح خود مؤلف، ش 5813، مرعشی 200/15 (+ خاتمه) //، 1068، ش 10111، آستا، 619/14 (+ جزء 12 - 15) [رویت] //، اسماعیل بن محمد صالح، 1068، ش 508، امام صادق 290/1، فهرستگان حدیث 267/6 //، محمد شریف، 1072، ش 411، ملی 352/7 //، فلاّح مشهور به چینی کش، 1074، ش 1937، سپهسالار 341/1 //، عبداللطیف بن حاجی اسماعیل جزائری، 1078، ش 2/94 حکمت، فهرست دو کتابخانه مشهد 520، فهرستگان حدیث 272/6 //، محمد حسین بن عبدالفتاح کاتب کاشانی، 1081، ش 8669، مرعشی 220/22 (+ خاتمه، 13) //، محمد فاضل بن اسماعیل تونی، 1086، ش 6602، آستا 209/5 (+ خاتمه، 13) //، صالح بن محمد شفیع، 1090، ش (2) 410، ملی 352/7 //، رفیع الدین محمد بن رضا،

1095، ش 11203، آستا 621/14 (+ جزء 15) [رویت] //، 1096، ش (3) 1422، الهیات مشهد 568/2 //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده 11، ش 15، فیضیه 293/1 (+ جزء 13 - 11) // نستعلیق، سده 11، ش 4622ع، ملی 267/19 // نسخ، سده 11،

مسجد اعظم قدیم 417، فهرستگان حدیث 281/6 //، سده 11، ش 1649، گوهرشاد [رویت] //، سده 12 - 11، ش 284، مدرسه مروی 263، فهرستگان حدیث، 302/6 (+ جزء 14) //، 7 - 1106، مشکوه ش 662، دانشگاه تهران 164/3 (3) (+ جزء 15 -

ص: 343

12) //، محمد علی بن ابی القاسم منصورى مسیبي، 1110، ش 49، گوهرشاد 48/1 (+ جزء 15 - 11) //، علی رضا بن کربلايي محمد زمان، 1110، حجّتيه قم 96، فهرستگان حدیث 287/6 //، تراب بن ساریخان شیرازی، 1116، ش 10746، مرعشی 178/27 (+ جزء 8 - 15) //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1119، ش 13651، مرعشی 542/34 (+ جزء 12 و 13) //، محمد علی بن محمد مهدی اشرفی، 1122، عمادی حائری بابل، فهرستگان حدیث 290/6 //، جمال الدین بن محمد قاسم حیرانی، 1124، ش 11261، آستا 618/14 (+ جزء 13 و 15) //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1126 (؟)، ش (2) 3475، مجلس 1434/3 (3) 10 //، محمد حسین بن محمد تقی حسینی قمی، 1127، ش 6176، آستا 209/5 //، عبدالعلی طبسی، 1128، ش 16877، آستا 620/14 [رویت] //، محمد ابراهیم بن محمد شفیع ملقب به نجات، 1132، ش 13555، مرعشی 372/34 (+ جزء 13 و 15) //، محمد علی رازی، 1136، ش 660، الهیات مشهد 596/1 //، محمد مؤمن بن محمد طالب، [1141]، ش 15331، آستا (+ جزء 15) [رویت] //، محمد محسن بن علم الهدی، سده 12، ش 11583، آستا [رویت]

(+ جزء 13 و 15) //، سده 12، ش 21163، آستا [رویت] //، اوایل سده 12، ش 13603، مرعشی 467/34 (+ خاتمه) //، سده 12، ش 3226، احیاء میراث 201/8 (+ جزء 10 و 13) //، حاجی شمس درویش علی الکاظمی، سده 12، ش (2) 210، الهیات تهران 690/1 (+ جزء 15 - 11) //، 1229، ش 368، مدرسه امام صادق 290/1 (+ جزء 12 و 13 و 14) //، محمد باقر بن زین العابدین یزدی، 1269، ش 19481، آستا [رویت] //، تملک شیخ علی کاشف الغطاء، الذریعه 305/11 //، اسماعیل بن حاجی ابراهیم، بی تا، ش 487، گلپایگانی 4998/8 (+ جزء 10 - 13) //، بی تا، دلیل المخطوطات 294، فهرستگان حدیث 319/6.

خاتمه

نسخ، تصحیح مؤلف، ش 5813، مرعشی 200/15 (+ جزء 14) //، علم الهدی بن

فیض کاشانی، سده 11، ش 10950، مرعشی 358/27 //، 1068، ش 10111، آستا،

619/14 (+ جزء 12 - 15) [رویت] //، قبل از 1072، ش 6602، آستا 209/5 //، محمد حسین بن عبدالفتاح کاتب کاشانی، تصحیح 1081، ش 8669، مرعشی 220/22 (+ جزء 14 و 13) //، محمد فاضل بن اسماعیل تونی، 1086، ش 6602، آستا 209/5 (+ جزء 14 و 13) //، رفیع الدین محمد بن رضا، 1095، ش 11203، آستا 621/14 (+ جزء 14) [رویت] //، سده 11، ش 1649، گوهرشاد [رویت] (+ جزء 14) //، 7 - 1106، مشکوه ش 662، دانشگاه تهران 164/3 (3) (+ جزء 14 - 12) //، محمد علی

ص: 344

بن ابی القاسم منصورى مسیبي، 1110، ش 49، گوهرشاد 48/1 (+ جزء 15 - 11) //، تراب بن ساریخان شیرازی، 1116، ش 10746، مرعشی 178/27 (+ جزء 15 - 8) //، جمال الدین بن محمد قاسم حیرانی، 1124، ش 11261، آستا 618/14 (+ جزء 13 و 14) //، محمد ابراهیم بن محمد رضا، 1126 (؟)، ش (3) 3475، مجلس 1434/3 (10) //، محمد ابراهیم بن محمد شفیع ملقب به نجات، 1132، ش 13555، مرعشی 372/34 (+ جزء 13 و 14) //، محمد مؤمن بن محمد طالب، [1141]، ش 15331، آستا (+ جزء 14) [رویت] //، محمد محسن بن علم الهدی، سده 12، ش 11583، آستا [رویت] (+ جزء 13 و 14) //، اوایل سده 12، ش 13603، مرعشی 467/34 (+ جزء 13) //، سده 12، ش 13452، مرعشی 133/34 //، حاجی شمس درویش علی

الکازرونی، سده 12، ش (2) 210، الهیات تهران 690/1 (+ جزء 14 - 11) //، محمد علی بن صادق بن جعفر بن شریف الفسوی، 1223، ش 393، شاهچراغ 156/2 //، 1228، ش (2) 9920، آستا [رویت] (+ مقدمه) //، 1266، ش 251/2، مدرسه سلطانی کاشان 33 //، بی تا، ش (1) 7447، مرعشی 250/19 //، بی تا، ش 23173، آستا

[رویت].

اجزاء نامشخص

نسخ، ابن عبدالعلی مؤمن، 1069، ش 84 د، الهیات تهران 229/1 //، محمد طاهر رضوی، 1077، ش 13 - 5834، آستانه 181 //، محمد زمان بن قوچ احمد سمنانی، 1079، دلیل المخطوطات 294، فهرستگان حدیث 272/6 //، علی رضا سمنانی، 1081، نسخه ها 479/3، فهرستگان حدیث 273/6 //، فتح الله بن محمد باقر فراهانی، 1089، آستانه، فهرستگان حدیث 276/6 //، رحیم بن محمد، 1090، ش 2649، وزیری 1376/4 //، ابوطالب بن میرزا محمد هادی، سده 11، ش 92 ب، الهیات تهران 689/1 //، سده 11، آیت الله رضوی ش 463، نسخه ها 43/7 //، خاندان سید نورالدین هاشمی ش 24، نسخه ها 289/5 //، ش 2108، ملک 790/1 (آغاز

وانجام افتاده) //، محمد قلی، 1101، ش 6811، دانشگاه تهران 366/16 //، 1102، کالج وادهان ش 145، نسخه ها 779/12 و 11 //، محمد صالح بن خواجه بیک ترشیزی، 1123، ش 1251، ملک 790/1 //، علی بن عبدالصمد بن محمد کاشانی، 1127، ش 5 - 5886، آستانه 180 //، عبدالحی بن فضل الله بن محمد شریف، 1115، ش 408، آستانه عبدالعظیم ری، نسخه ها 480/3 //، محمد بن محمد قاسم حسینی، 1116، فهرست مؤید 290/1، فهرستگان حدیث 288/6 //، سلیمان بن صالح عاملی کاظمی قمی، 1120، ش 2383، شاهچراغ (برکت) 89/3 //، محمد مقیم بن نظام، 1121، آستانه 54/2، فهرستگان حدیث 291/6 //، 1124، احیاء میراث، فهرستگان

ص: 345

حدیث 291/6 // ، 1197 ، ش 145/2 ، سلطانی کاشان، 46 // ، محمد باقر بن محمد حسن بروجنی، 1295 ، دانشگاه اصفهان ش 147 ، نسخه ها 922/12 و 11 // ، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده 12 ، ش 3503 ، فهرستگان حدیث 299/6 // ، سده 13 ، ش 3530 ، مسجد اعظم 417 // ، محمد باقر رضوی، 1311 ، احیاء میراث، فهرستگان حدیث 307/6 // ، بی تا، کالج وادهان ش 28 ، نسخه ها 774/12 و 11 // ، آخوند همدان ش 10118 ، رشت و همدان 1618 // ، بی تا، ش 129/1 ،

سلطانی کاشان 46 // ، بی تا، ش 151 ، طبسی حائری، نسخه پژوهی 116/1 // ، بی تا، ش 400 مؤید قم، فهرستگان حدیث 319/6 .

حواشی علی الوافی

حاشیه خود مؤلف بر وافی. میرزا حسن لاهیجی از این حاشیه در نسخه ای از وافی که در 1070 کتابت می کرده، بهره جسته است الذریعه 230/6

حاشیه ملا فضل الله بن محمد شریف از دانشمندان سده 12 الذریعه 230/6

آغاز/ نحمدک اللهم یا مبدع العقل و النفس و الحواس و ملهم العلم و المعرفة...

انجام/ فان اطلاق السعه علی الطاقه... مصليا لنبیه - صلی الله علیه و آله .

ن . خ نسخ، مؤلف، ش 1928 ، سپهسالار 248/1.

حاشیه علی الوافی / میرزا حسن بن ملا عبدالرزاق لاهیجی قمی (متوفی

1121).

ن . خ نسخ، 1070 ، کتابخانه التستریه (وقفی حاجی علی محمد نجف آبادی).

حاشیه علی الوافی / میرزا عبدالله افندی، صاحب ریاض العلماء (متوفی 1131). ریاض العلماء، مدخل عبدالله افندی؛ الذریعه 229/6.

حاشیه علی الوافی / سید عبدالله بن نورالدین جزائری (متوفی 1173).

ن . خ تملک ناشر تذکره تستر الذریعه 229/6.

ص: 346

حاشیه [شرح] علی الوافی / سید ابراهیم بن سید محمد باقر رضوی قمی نجفی، (زنده به سال 1168) الذریعه 165/14؛ 229/6.

حاشیه [شرح] علی الوافی / وحید آقا محمد باقر بهبهانی (متوفی 1206). وی به این حاشیه، در دیباچه حاشیه مفاتیح خویش اشاره می کند. الذریعه 165/14؛ 299/6.

حاشیه علی الوافی / سید محسن بن حسن مقدس اعرجی کاظمی (متوفی 1227) محشی این حاشیه را بر اوائل وافی نوشته و نسخه ای از آن را حسن صدر دیده است. ریحانه 237/5؛ الذریعه 230/6.

حاشیه [علی] الوافی / ملا محمد رضا بن محمد مؤمن قمی.

آغاز/ الحمد لمفیض الخیر و الجود و الصلاه علی المبعوث فی المقام المحمود...

انجام (افتاده)/ سَمیّ التعلیم زکاه اما لانه یزید العلم او لانه موجب للبحث و المذاکره...

ن . خ نستعلیق، مؤلف، ش (2) 3374، مرعشی 149/9.

شروح

شرح الوافی / محمد رضی بن محمد نبی قزوینی (متوفی سده 12).

ن . خ کتابت 1134، ش 1674، فیضیه 165/1 (کتاب الطهاره و التزین).

شرح الوافی / محمد جواد بن محمد حسینی عاملی (متوفی 1226). شرح مفیدی است که شارح با استفاده از سخنان استادش سید مهدی بحر العلوم نجفی، با فوایدی از خودش نگاشته است الذریعه 165/14.

ن . خ نسخ، بی تا، ش (1) 7569، مرعشی 373/19 (کتاب الطهاره و التزین).

شرح الوافی / محمد تقی بن عبدالرحیم (متوفی 1248). شرح کتاب الطهاره وافی است الذریعه 165/14.

ص: 347

الرد علی الوافی / ملا شاه افضل کاشانی، برادر زاده ملا محسن فیض. این

کتاب در چهارده جلد نگاشته شده است الذریعه 234/10

استدراک

مستدرک الوافی / محمد هادی بن مرتضی کاشانی، برادر زاده فیض.

مستدرکی است با همان ترتیب و تبویب، مشتمل بر احادیثی که مجلسی در

بحار آورده ولی فیض در کتاب الوافی نیاورده است. این اثر در واقع ترتیب

کتاب بحار است به روش وافی، با حذف مکررات.

ن . خ نسخ، سده 12، ش 9792، مرعشی 125/25 (استدراک جزء پنجم) // نستعلیق، بی تا، ش 2203، آستا 165/5 (جرء 13).

منتخب

منتخب الوافی / محمد ابراهیم بن محمد علی طبسی (سده 13).

ن . خ نسخ، مؤلف، سده 13، ش 3806، مجلس 1820/4 (4) (جزء اول وافی).

فهرست

فهرست الوافی / ملا محمد بن محسن ملقب به علم الهدی. این فهرست

شامل اخبار و رجال وافی می باشد الذریعه 399/16.

ن . خ نسخ، مؤلف، 1067 ش (13) 2200 ع، ملی 503/11 (با عنوان اصطلاحات رجال وافی) //، 1070، کتابت میرزا حسن بن ملا

عبدالرزاق، الذریعه 399/16 // تملک کتابخانه فیضی، کلیات علامه ملا محمد محسن فیض 34/1.

مصطلحات کتاب الوافی / از فضل الله (؟). اصطلاحاتی که فیض در کتاب وافی بکار برده، به ترتیب حروف آنها برای آسانی کار مراجعه

کنندگان در این فهرست آمده است.

ن . خ نسخ، بی تا، ش (2) 7447، مرعشی 251/19.

- تهران، 1311، 1322 ق. 532 ص. (سنگی) (چهار جزء اول) // -، 1314 ق. ج 5. 572 ص. (سنگی) // به کوشش مهدی سمسار اصفهانی تاجر - تهران، 4 - 1322. ج 3. 790 + 783 ص (سنگی) // - تهران: بی نا، 1325. ج 2. 572 ص. (سنگی) // به کوشش محمّد رضا رضوی خوانساری - تهران: اسلامیه، 1323. (سنگی) // به کوشش ابوالحسن

شعرانی. به انضمام تعلیقات رفیع الدین نائینی، مراد بن علیخان تقریشی و سلطان العلماء - تهران: اسلامیه، 1375 ق. ج 3. // - قم: مکتبه آیت الله العظمی المرعشی النجفی، 1404. ج 3. // به کوشش ضیاءالدین حسینی اصفهانی و کمال الدین فقیه ایمانی - اصفهان: مکتبه الامام امیر المومنین علی (ع) العامه، 1046. 26 ج.

[112]

وسيله الابتهاال

مثنوی است از فیض کاشانی گلزار قدس

[113]

وصف الخیل (فارسی)

رساله ای است مختصر به زبان فارسی در شناخت و علامتهای اسب، منقول از ائمه اطهار - علیهم السلام - . فیض این اثر را در دویت بیت به سال 1067 به فرمان شاه عباس ثانی در ضمن هفت باب نگاشته است:

باب اول: در بیان آن که اسب و سواری اسبان و استران و الاغان به جهت شما آفرید؛ باب دوم: در ابتدای رام شدن اسب مر آدمیان را و فرمان برداری و سواری ایشان را؛ باب سیم: در باب علامتهای یمن و خوبی اسب و نشانه های شومی و معیوبی آن؛ باب چهارم: در فال نیک زدن به برخورد اسب میمون؛ باب پنجم: در یاد کردن خدای تعالی در وقت سوار شدن و آیه تسخیر خواندن؛ باب ششم [در نسخه گوهرشاد نبود]؛ باب هفتم: در رام کردن اسب به ذکر خدا.

ص: 349

یکم [67]؛ دوم [93]؛ لولوه 128؛ کشف الحجب 601؛ فوائد 635؛ ریحانه 375/4؛ الذریعه 93/24.

آغاز / بسمله. منتّ خدای را عزّ و جلّ که اسبان را مسخّر غازیان ساخت، تا به پایمردی...

انجام / اگر یکی از شما خواهد که او را لجام کند، باید که نام خدای عزّ و جلّ ببرد و ذکر او کند، پس آنگاه او را لجام کند.

ن . خ

نسخ، سده 11، [1080]، ش (3) 4437، دانشگاه تهران 3396/13 // نستعلیق، محمد حسن چهل تنانی، 1257، ش (4) 263، گوهرشاد 568/2.

ن . چ

به کوشش رضا اشرف زاده و حسین خسروان. به انضمام مضماری دانش یا فرس نامه. - مشهد:

جهان اندیشه کودکان، 1373. صص 120 - 112.

ص: 350

[1]

اتل توتتل

گزارشی است عرفانی، منسوب به فیض کاشانی.

آغاز / اتل توتتل، پنجه به شیر مال، هفتاد میخ آهنی، زلزله پای احمدک... بر ضمیر ارباب دانش و اصحاب بینش مخفی نماند که هیچ لفظی نیست که او را حقیقت در معنی نباشد.

ن. خ

نستعلیق، محمد علی بن حسین رازی سبزواری، 4 - 1102، ش (4) 4291، دانشگاه تهران 13/3260.

[2]

اثبات حرکت جوهری

گویا این رساله را علم الهدی از گفتار و نوشتار پدرش فراهم آورده است.

آغاز / بدان ای جوینده تحقیق و پوینده وسط طریق ایدک الله بروح منه که

انجام / و اما ثالثا بجهت آنکه حرکت امری است نسبی وهو تغیر المتغیر...

وبالله التوفیق.

ص: 353

ن . خ

تحریر سده 11، ش (3) 1712، مجلس 57/5 // نسخ، سده 11، ش 18353، آستا [رویت] //، بی تا، ش (3) 599، آستا 129/4 //، بی تا، ش 29857، آستا [رویت].

[3]

احکام النجوم

در فهرست ملک 264/5 آن را از فیض دانسته اند. فیض در فهرست آثارش از آن نامی نبرده است. گویا برگرفته از کتاب غنیه الانام فی معرفه الساعات و الايام باشد.

[4]

رساله فی الارث

رساله ای است در بیان مساله ارث. فیض در فهرست آثارش نامی از این رساله نمی برد. گویا برگرفته از آثار دیگرش باشد.

آغاز / بسمله. لومات شخص وخلف احد الابوين و بنتا...

انجام / لکن الوارث یختلفون.

ن . خ

شکسته نستعلیق، 1222، ش (3) 3149، دانشگاه تهران 2106/11.

[5]

اضغاث الاحلام

آقای مصطفی فیضی، این اثر را از آثار فیض کاشانی دانسته است. ولی در فهرست

ص: 354

آثار فیض چنین رساله یا کتابی وجود ندارد. به نظر می رسد که این سهو را آقای فیضی از

آنجایی مرتکب شده باشند که آقا بزرگ نسخه ای از این رساله را در ضمن مجموعه ای از رساله های فیض رؤیت نموده است. آقا بزرگ نسبت این رساله را به فیض بعید می داند و معتقد است که این اثر احتمالاً مربوط به یکی از فرزندان یا نوادگان فیض است.

کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن فیض 91؛ الذریعه 215/2.

[6]

اعمال الا شهر الثلاثه

در ذکر ادعیه و اعمال ماههای سه گانه رجب، شعبان و رمضان می باشد. آقا بزرگ نسخه ای از آن در کتابخانه محمد علی خوانساری دیده است. نیز ممکن است که برگرفته از آثار دیگر وی باشد.

الذریعه 244/2.

[7]

اکسیر وجود

رساله ای است به فارسی در اخلاق.

آغاز / سپاس بی قیاس مدیری را سزاست که تخمیر طیب آدم را به ید قدرت خود به جمیل صالح انجام داده...

انجام / زنگیان دشمن آینه بی زنگارند / به کزین تیره دلان آینه پنهان داری

ن . خ

نستعلیق، 1258، ش (1) 181، کتابخانه قمر بنی هاشم 91.

ص: 355

[8]

امالی

گویا مطالبی را که ملاّ محسن در مجلس درس و بحث خویش املاء کرده، یکی از شاگردانش یادداشت برداشته و امیر محمد اشرف شاگرد مجلسی در کتابی که در فضائل السادات نوشته، از آن یادداشتها مطالبی نقل کرده است.

الذریعه 312/2.

[9]

رساله فی الانسان

مؤلف در این رساله انسان را به دو جزء تقسیم می کند؛ جزء اول: ظاهر (علن) و آن جسم محسوس اوست؛ جزء دوم: باطن (سرّ) که اشارت به روح او دارد. آقابزرگ (الذریعه 84/11) تصریح می کند که نسخه ای از آن را در مجموعه ای از رسائل فیض در نزد سید شهاب الدین مرعشی دیده است. در فهرست آثار فیض رساله ای به این نام

معرفی نشده، گویا رساله ای باشد برگرفته از آثار دیگر فیض.

[10]

رساله فی تحقیق معنی القابلیه

در این رساله مؤلف به روش عرفانی از قابلیت صحبت می کند. در فهرست آثار فیض، نامی از آن نیست. فهرست نویس دانشگاه تهران آن را به احتمال از فیض دانسته است.

آغاز / بعد از حمد بی حد و ستایش پروردگاری را که بیرنگ آمادگی و قابلیت هر چیزی را در کارگاه جمعیت پناه...

ص: 356

انجام / آن کس که ز شهر آشنایی است / داند که متاع ما کجایی است

ن . خ

نسخ، 1061، ش (5) 314، دانشگاه تهران 197/ (1) 3.

[11]

التذکره فی الحکمه الالهیه

آقا بزرگ آن را از فیض دانسته و نسخه ای از آن را در کتابخانه کاشف الغطاء در نجف رؤیت کرده است. در فهرست آثار فیض نامی از آن نیست. گویا برگرفته ای باشد از آثار دیگر فیض.

[12]

ترجمه الحق

اثری است مجعول که آن را آقای مصطفی فیضی از جمله آثار فیض شمرده است. در فهرست دوم فیض که آقای محمّد مشکوه بر اساس تک نسخه تصحیح کرده (مقدمه المحجّه البیضاء 44/2) کاتب نسخه سهواً "الحج" را "الحق" کتابت نموده و این امر سبب شده که آقای مشکوه و آقای فیضی ترجمه الحق را اثری مستقل از فیض بدانند.

[13]

ترجمه حدیث معلی بن خنیس

عنوان دیگر: A: نوروز سی روز

معلی بن خنیس یا ابوعبداللّه کوفی از موالی بنی اسد بود که در مدینه به ولای (غلامی) امام جعفر صادق - علیه السلام - در آمد. وی حدیثی از امام در خواص عید

ص: 357

نوروز و اسامی سی روز فارسی بنابر آنچه در نزد ایرانیان مورد قبول است بیان می کند.

در خاتمه ابیاتی از خواجه نصیر طوسی در باره روزهای نحس ماه آمده است.

این ترجمه از آثار منسوب به فیض است که فیض در فهرس سه گانه آثارش به آن اشاره نمی کند.

آغاز / ستایش و سپاس و بی قیاس خداوند زمین و آسمان را ...

ن . خ

نستعلیق، 76 - 1061، اهدایی مشکوه ش 314، دانشگاه تهران 855/ (1) 3.

ن . چ

نوروز و سی روز در روز شماری در ایران باستان. به کوشش محمد معین. - تهران:

انجمن ایران شناسی، 1325. صص 85 - 73.

[14]

التقویم

رساله ای است کوتاه در تقویم و سعد و نحس ایام که مؤلف آن را از روایات اسلامی فراهم آورده است. این رساله غیر از تقویم المحسنین و غنیه الانام فی معرفه الساعات و

الایام است. فیض در فهرست آثارش از چنین کتابی یاد نمی کند و در فهرس خطی دیگر نیز نشانی از او نیافتیم. فهرست نگاران کتابخانه مرعشی آن را از فیض دانسته اند. فهرست

مرعشی 80/34.

آغاز / الحمد لله رب العالمین... و بعد فیقول راجی... ائی لَمَّا رَأَيْتُ جَمْعًا كَثِيرًا مِنَ الْكِرَامِ فَضْلًا عَنِ الْعَوَامِ يَرْجِعُونَ بِمَلَا حِظِهِ أَحْوَالَاتِ السَّاعَاتِ ...

انجام / و هو المعین علی العقل جعلنا الله و ایاکم من المتّقین بمحمد و آله الطاهرین انه جواد کریم. ...

ص: 358

ن.خ

نسخ و نستعلیق، سده 12، ش (5) 13430، مرعشی 80/34

[15]

التوحید

آقا بزرگ نسخه ای از آن را در کتابخانه سید راجه محمد مهدی در فیض آباد دیده است. به نظر می رسد که باب اول کتاب اصول العقائد فیض باشد.

ن.خ

نسخ، مهدی، 1187 - 1184، ش (1) 2632، وزیری 1370/4 //، غلامرضا متخلص به حیران، سده 13، ش (2) 121، سر یزدی 101/1

[16]

الجبر و التفویض

رساله ای است منسوب به فیض کاشانی، که در آن مؤلف به بررسی جبر و اختیار از دیدگاه شیعه می پردازد.

الذریعه، 82/5؛ 268/24.

آغاز / قد ثبت ان الله عزّ و جلّ قادر علی الممکنات.

ن.خ

شکسته نستعلیق، علی اکبر بن محمد کریم طیب سالیانی، 1263، ش (1) 644، آستا

ص: 359

ن . چ

به انضمام کلمات المحققین . - تهران: بی نا، 1315 الذریعه 82/5.

[17]

جواب بعض الاخوان

گروهی از برادران دینی نامه ای به فیض می نویسند و از او شکوه می کنند که چرا به برآوردن حاجات مؤمنان برنخاسته است. فیض این رساله را می نگارد و در آن از قصور و کوتاهی خویش عذر می طلبد. نسخه ای از آن را آقا بزرگ (الذریعه 178/5) در مجموعه ای از رسائل فیض دیده است. از آغاز و محتوای آن بر می آید که این رساله همان رساله الاعتذار فیض باشد که آقا بزرگ آن را با عنوان "جواب بعض الاخوان" خوانده

است. الاعتذار

[18]

الحاشیه علی حاشیه التهذیب

حاشیه ای است بر حاشیه ملاّ عبداللّه یزدی که توسط فیض کاشانی نگاشته شده است. الهیات تهران 280/1.

ن . خ

شکسته نستعلیق، بهاءالدین اسماعیل موسوی زنجانی، 1315، ش (1) 3209 د، الهیات تهران 280/1.

ص: 360

اصل کتاب از میر داماد متوفی 1040 می باشد و فیض بر آن حاشیه ای نگاشته است. صاحب روضات نسخه ای به خط فیض از آن حاشیه رویت کرده است. الذریعه 90/6.

زبده البیان اثر ملاً مقدس احمد بن محمد اردبیلی متوفای 993 است. آقا بزرگ از حاشیه ای به قلم فیض بر آن کتاب نام می برد. (الذریعه 21/12).

گزیده ای است از کتاب التهاب نیران الاحزان در چند فصل که در رحلت پیامبر اسلام و اختلافاتی که پس از رحلت آن حضرت پدید آمده است. اصل کتاب در سده های 7 - 10 قمری تألیف شده و آقا بزرگ از آن در الذریعه 287/2 یاد کرده است. اصل کتاب در نجف اشرف به چاپ رسیده که مؤلف آن را حسین بن محمد احمد بن عصفور درازی بحرانی در گذشته 1216 یا 1226 دانسته اند، با توجه به تلخیص فیض این انتساب اشتباه

است. فهرست مرعشی 483/34.

فیض کاشانی در فهرست آثارش از این تلخیص یاد نکرده است. به نظر می رسد که این تلخیص به غلط در میان آثار فیض آمده است.

آغاز / الحمد لله الواحد الاحد الصمد الذی لم یلد ... اعلم انه قد صنّف بعض اصحابنا رحمهم الله کتابا فی بیان وفات رسول الله ...

انجام / و ما توفیقی الا بالله علیه و توکلّت و انیب و لاحول و لا قوه الا بالله

العظیم. انتهى کلام صاحب التهَاب نیران الاحزان ملخصا.

ن . خ

نسخ ، سده 11 ، ش (2) 13614 ، مرعشی 486/34

[22]

دلایل الاحکام

این کتاب در فهرست آثار فیض نیامده است. اما نسخه ای از آن به شماره 2836 در کتابخانه ملک وجود دارد که فهرست نویس آن را از فیض دانسته است. آغاز این نسخه افتاده و در ترقیمه نسخه نیز اشاره ای به فیض نشده است.

آغاز / الثانیة بسورة المنافقین و لم اقف فی هذه المسأله

انجام / هذا آخر الکلام فی المجلد الاول من کتاب دلایل الاحکام عفی الله عنه... فی اوائل رجب (خط خورده) والحمد لله اولاً و آخراً.

آقا بزرگ سه کتاب با عنوان دلایل الاحکام معرفی می کند، نخست از محمد ابراهیم موسوی قزوینی متوفی 1262، دوم از شیخ علی بن خنیزی قطیفی متولد 1291 که هر دو شرح بر شرایع الاسلام می باشند، و سوم از مؤلفی ناشناخته. (الذریعه 241 - 239/8). گمان می رود که نسخه ملک یکی از همین سه نسخه است و از نگاشته های فیض کاشانی نیست.

ص: 362

نسخه ای از این رساله به شماره 599 در کتابخانه آستان قدس رضوی وجود دارد. آغاز و انجام نسخه چنین است:

آغاز / احمدک یا من تجلّیت بذاتک فی کل شیء... و بعد فانی مجیب لما امرنی... ان ابین کیفیه سریان نور وجود الحق فی الموجودات

انجام / و من هذا ظهر لک سرّ معینه و احاطه الوجودیه بالموجودات علی وجه یلیق بشانه و هو ما اردناه و اما معینه و احاطه العلمیه.

فهرست نویس کتابخانه آن را از فیض دانسته است (ف. 376/4). اما با توجه به تصریح آقا بزرگ و فهارس نسخ خطی دیگر رساله فوق از آثار ملا صدرا می باشد که وی در آن به بررسی کیفیت سریان وجود نور حق در موجودات می پردازد. این رساله به سال 1302 قمری در 15 صفحه به نام ملا صدرا چاپ شده است. الذریعه 178/12.

کتابی است فارسی در اصول دین، شامل یک مقدمه و هشت مطلب. آقا بزرگ آن را از فیض دانسته ولی در فهرست آثار فیض نامی از آن نیامده است. به احتمال قریب به یقین این کتاب باید همان شجره الهیّه سید رفیع الدین محمد بن حیدر حسنی طباطبائی

مشهور به میرزا رفیعا باشد که آن را به سال 1047 برای شاه صفی نگاشته است.

در مستدرک الذریعه تلخیصی از این اثر با نام ثمره الشجره الهیّه نیز نام برده می شود.

الذریعه 246/26؛ 29/13.

[25]

شرح حدیث الحقیقه

آقا بزرگ نسخه ای از آن را به خط ملک محمد بن عبدالله در سالهای 7 - 1196 در نزد سید حسن یزدی دیده است. ولی در آثار فیض به چنین اثری اشاره نمی شود. الذریعه 115/20.

[26]

شرح حدیث الفرجه

آقا بزرگ نسخه ای از آن را به خط ملک محمد بن عبدالله در سالهای 7 - 1196 در نزد سید حسن یزدی دیده است. ولی در آثار فیض به چنین اثری اشاره نمی شود. الذریعه 115/20.

[27]

شرح حدیث جنود مجتده

شرحی است بر حدیث جنود مجتده. اصل حدیث از پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - می باشد. متن حدیث به نقل از شهاب الاخبار این چنین است: الارواح جنودهم مجتده

فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اِتَّكَلَفَ وَمَا تَنَاطَرَ مِنْهَا اِخْتَلَفَ.

این شرح منسوب به فیض است و در فهرست آثار فیض نامی از آن نیست. آقا بزرگ نسخه ای از این شرح را در کتابخانه کاشف الغطاء در نجف دیده است. الذریعه 187/13.

ص: 364

شواکل الحور

شرحی است بر کتاب هیاکل النور شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی. آقای فیضی این شرح را در ضمن آثار فیض با عنوان ثواکل الحور ذکر می کند که خطی فاحش است. نگارنده شواکل الحور جلال الدین محمد بن اسعد دوانی است که به سال 872 هیاکل آن را شرح می کند. نسخه های فراوانی از آن در کتابخانه آستان قدس رضوی وجود دارد. پس از دوانی، غیاث الدین دشتکی شرحی دیگر بر هیاکل النور می نویسد و از شرح دوانی با عنوان شواکل الغرور یاد می کند. کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن

فیض 87، الذریعه 17/14.

رساله فی القضاء و القدر

این اثر منسوب به فیض است که مؤلف در آن به بررسی مذاهب و اقوال در مسأله قضا و قدر می پردازد. وی رساله ای دیگر در جبر و اختیار دارد. الجبر و التقویض.

الذریعه 149/17

آغاز / هذه مقاله من مقولات ملا محسن فی القضاء و القدر. انا خلقنا...

انجام / وامثال ذلك من ارکان العبودیه علیه.

ن . خ

نسخ، محمد علی کرمنشاهی، 1304، ش (4) 7535، سپهسالار 407/5.

ص: 365

در فهرست مجلس 212/13 در ضمن مجموعه شماره 4805 این رساله را از آثار فیض دانسته اند؛ اما در فهرست آثار فیض نامی از این اثر نیست با مقابله این نسخه با باب دوم ربع عادات کتاب المحجّه البيضاء مشخص شد که این رساله همان بخش کتاب المحجّه است.

گزیده ای است از کتاب کلمات مکنونه که آقا بزرگ و پس از ایشان فهرست نگاران کتابخانه مرعشی آن را از فیض دانسته و آن را چنین توصیف می کنند: فیض آن را در 750 بیت در یک مقدمه، سه مقصد و خاتمه ای فراهم آورده است. مقصد اول: فی معرفه الله تعالی؛ مقصد دوم: فی خلیفه الله تعالی؛ مقصد سوم: فی ما بعد الموت. الذریعه 114/18؛

فهرست مرعشی 200/34.

فیض کاشانی الكلمات المکنونه را در سال 1057 در صد کلمه در چهار هزار و چهارصد بیت در موضوع علوم اهل معرفت و حقایق اصول دین با دلایل فلسفی و عرفانی نگاشته است، پس از آن در سال 1059 آن کتاب را در در چهل کلمه فراهم می آورد و آن را اللئالی می نامد. بار دیگر در سال 1089 تلخیص دیگری از کتاب را در هزار و پانصد بیت فراهم می آورد و آن را الكلمات المخزونه می نامد.

در انتساب این اثر به فیض، چند اشکال به نظر می رسد: الف) فیض در هیچکدام از فهرس خودنوشت خود از آن یاد نمی کند. ب) نسخه های موجود این اثر، مربوط به پس از سال 1256 قمری است. یعنی اولین نسخه شناخته شده این اثر مربوط به به بیش از صد و پنجاه سال پس از فوت فیض است و این با آثار دیگر فیض که تاریخ نگارششان به عصر خود وی و پس از آن بر می گردد همخوانی ندارد. پ) تقسیم بندی فصول و

بخشهای کلمات الرائقه با کلمات المکنونه و اللثالی نزدیکی ندارد. ت) نسخه هایی این اثر بسیار کم است و جز آنچه آقا بزرگ نام می برد و نسخه های کتابخانه مرعشی نشانی از

این اثر در جای دیگر نمی یابیم.

آغاز / الحمد لله الذي منه المبدأ و اليه المعاد و الصلاه و السلام... اما بعد فيقول المهتدي...

هذه كلمات رائقه منتزعه من كلماتنا المکنونه الفايقه...

انجام / چون فیض رسیدیم به سرچشمه حیوان / از مرگ رهیدیم و ز آفات جهیدیم

ن . خ

نستعلیق، عبدالباقی بن صدرالدین محمد بن ابی تراب فیضی کاشانی، 1256، ش (3) 13476، مرعشی 200/34 // نسخ، 1273، ش (1) 13574، مرعشی 399/34 // کتابت محمد علی بن علی رضا الطارمی الزنجانی، 1276، الذریعه 114/18.

[32]

مسأله الوجود

پاسخ نامه ملا محمد قاسم خراسانی است در مورد اشتراک معنوی یا لفظی وجود. فیض این پاسخ را به سال 1087 نوشته است. منشآت

[33]

معالجه النفس

آقا بزرگ این اثر را از آثار فیض کاشانی می داند؛ اما در فهرست آثار فیض نامی از آن نیست. به نظر می رسد که رساله ای باشد برگرفته از تألیفات دیگر فیض.

الذریعه 197/21.

ص: 367

صاحب امل الاصل بر این باور است که فیض، صاحب سه تفسیر است. تفسیر بزرگ (الصفی)، تفسیر متوسط (الاصفی) و تفسیر کوچک (المصنّفی). در ریحانه الادب نیز همین قول بیان می شود. اما خود فیض در هیچ کدام از فهرستهایی که برای آثارش تهیه نموده به چنین اثری اشاره نمی کند. افزون بر این در فهرس نسخ خطی هم اثری از آن نمی یابیم. شاید بتوان از این مقدمات چنین نتیجه گرفت که (1) فیض چنین کتابی ندارد (2)

کتاب اهمیت چندانی نداشته و فیض در فهرست آثارش از آن یاد نکرده است.

امل 305/2؛ ریحانه 375/4.

از آثار منسوب به فیض است در چهار باب و هر باب دارای چند مفتاح. باب اول: در اصناف طاعات؛ باب دوم: در اصناف معاصی و مکروهات؛ باب سوم: در نذور؛ باب چهارم: در یمین. وی در آغاز قبل از شروع به ابواب چهارگانه، مطالبی درباره زیارات و نماز در مسجد النبی آورده است.

آغاز / قال ابوالحسن الرضا - علیه السلام - ان لكل امام عهدا في عتق اوليائه...

انجام / من تكون ممّا كله رسول الله - صلى الله عليه وآله - مات.

منتخب الختوم

آقای رضا استادی در فهرست مسجد اعظم در ضمن مجموعه شماره 3592 این اثر را از فیض کاشانی دانسته اند. بنابر تصریح آقا بزرگ این رساله تألیف دانشمند معاصر شیخ ابراهیم بن محسن الکاشاری است. منتخب الختوم به سال 1318 در هاشم الصحیفه الهادیه اثر دیگر وی چاپ شده است.

الذریعه 399/22.

رساله فی الموت و حقیقته

رساله ای است که مؤلف در آن به مسأله مرگ و حقیقت آن پرداخته است. خود فیض از این رساله در فهرست آثارش نام نمی برد. آقا بزرگ آن را در ضمن مجموعه ای در یکی از کتابخانه های ایران دیده است.

الذریعه 245/23.

رساله فی وحده الوجود

رساله کوتاهی است در استدلال بر وحدت واجب. در فهرست آثار فیض و کتاب الذریعه چنین رساله ای در ضمن آثار فیض نیامده است. فهرست نویس کتابخانه آستان قدس رضوی آن را از فیض می داند. احتمال می رود که این رساله بر گرفته از نگاشته های

دیگر مؤلف باشد آن چنان که از آغاز و انجام رساله بر می آید.

آغاز / اِنَّهٗ لَا شَکَّ اِنَّ اللّٰهَ سَبْحَانَہٗ خَلَقَ الْاِنْسَانَ لَیْکُوْنَ خَلِیْفَہٗ لَہٗ...

انجام / زکی لمعرفه الحقایق فلا زالت الاشخاص.

ن . خ

نسخ، بی تا، ش 5964، آستا 153/4.

ص: 369

فهرست آیات و احادیث 373

فهرست کسان 375

فهرست کتابها 409

فهرست موضوعی 423

فهرست اشعار 427

منابع و مآخذ 431

ص: 371

فهرست آیات

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ آلَ عِمْرَانَ (3) / 10433

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ (مائدہ) (5) / 134

فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ تَوْبَهُ (9) / 12233

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَهْبَابُ (33) / 72165

فهرست احادیث

الارواح جنودهم مجتده فما تعارف منها ائتلف وما تناكر منها اختلف 364

اطلبوا العلم ولو بالصين 32

المُلْكُ وَالدِّينُ تَوْأَمَانٌ 34

ص: 373

فهرست کتابها

آب زلال، 41، 127، 133، 245، 248

آثار الباقیه، 28

آداب الذکر، 50

آداب السالک زاد السالک

آداب السالکین زاد السالک

آداب السلوک زاد السالک

آداب الضیافه، 41، 134، 245

آداب کسب و تجارت، 268

آداب کسب و معاش، 268

آداب معاشرت محمّد (ص)، 268

آرام نامه، 229

آیین روزه گرفتن، 161

آینه شاهی، 41، 102، 128، 134،

148، 160، 220

الابانه فی معرفه اسماء کتب الخزانه، 21

ابواب الجنان، 35، 41، 97، 120، 135

اتتل توتتل، 353

اثبات حرکت جوهری، 353

اثبات وحده الوجود بحیث لایوجب الکفر، 36

الاجازات بکشف طرق المفازات، 30

الاجماع، حاشيه على ديباجه المفاتيح، 297

الاحجار الشّداد و السّيوف الحداد، 106، 129، 137

احسن التّقويم تقويم المُحسنين

احكام النجوم، 354

احياء الاحياء المحجّه البيضاء

احياء العلوم احياء علوم الدين

احياء المحجّه البيضاء، 267

احياء علوم الدين، 40، 260، 261، 262

اخلاق حسنه، 179

اخلاق سلطاني، 315

الادعيه و الاذكار المجربّه، 183

اذكار الطّهاره، 99، 137

اذكار القلوب با ترجمه، 172

اذكار القلوب جلاء القلوب

الاذكار المهمّه، 102، 120، 138

اذكار و ادعيه ترجمه الطّهاره اذكار الطّهاره

الاربعين، 91، 120، 139

ارزش دانش و دانشمند در اسلام، 268

ارشاد القلوب، 150

ازدواج و طلاق، 268

الاستقلاليه

رساله فى ثبوت الولايه للاب و الجدّ

اسرار نماز، 160

الاصفى، 36، 78، 116، 140، 368

الاصول الاصيليه، 92، 125، 141، 143، 174، 175

اصول العقايد، 93، 143، 359

اصول المعارف، 36، 83، 117، 144

اضغاث الاحلام، 52، 354

اعمال الاشهر الثلاثه، 355

الاعتذار، 49، 111، 122، 146، 360

الافق المبين، 174

الاقتصاد فى الاعتقاد، 262

اكسير وجود، 355

الفت الفت نامه

الفت نامه، 41، 50، 103، 129، 135،

147، 160، 164، 258، 259

امالى، 356

امالئ الاشتياق فى لىالى الفراق، 30

امل الامل 174، 180، 188، 196، 207، 218، 219، 222، 226، 230، 232، 259، 263، 312، 316، 317، 319، 320، 36

الامون على ابن اللبون، 31

اناره المصبايح فى اصول شرح المفاتيح، 295

الانصاف، 41، 111، 122، 148، 150، 202، 271

الانصاف فى بيان الفرق بين الحق والاعتساف

الانصاف

انصافيه الانصاف، 148

انموذج اشعار اهل العرفان، 109، 150

انوار الحكم و اسرار الكلم انوار الحكمه

انوار الحكمه، 87، 124، 151، 222، 273

الانوار اللوامع فى شرح مفاتيح الشرايع، 293

انوار المصابيح شرح مفاتيح الشرايع (عبدالله بن على جد حفصى بجرانى)

الانوار والاسرار عين اليقين

اهم ما يعمل، 96، 118، 152

ايضاح الممكنون، 136، 137، 139، 140، 142، 144، 151، 153، 165، 170، 172، 192، 196، 198، 204، 207، 220،

222، 224، 226، 229، 233، 237، 239، 241، 254، 263، 270، 274، 276، 277، 311، 317، 320

بحار الانوار، 30، 348

بدايع الاسرار يا ترجمه خلاصه الاذكار، 183

بر آستان حضرت دوست، 160

برنامج ارتباط با خدا در ماه مبارك رمضان و فلسفه روزه، 268

بشارات الشيعه، 154

بشاره الشيعه، 35، 36، 91، 117، 153، 183، 221، 225، 271، 310

بقاء و زوال دولت در كلمات سياسى، 135

ص: 410

البهجة بثمره المهججه، 30

پاسخ به سوالات اهل مولتان، 41

تجهيز الاموات جهاز الاموات

تحف العقول، 165

تحفه الابرار في ترجمه خلاصه الاذكار، 183

التحفة السنيه في شرح النخبه المحسنيه، 315

التّحيه، 170

التذکره في الحكمه الالهيه، 357

ترجمه علم اليقين علم اليقين

ترجمه بشاره الشيعة بشارات الشيعة

ترجمه حديث معلّى بن خنيس، 357

ترجمه خلاصه الاذكار، 182، 183

ترجمه صافى، 217

ترجمه فارسى تفسير شريف صافى، 217

ترجمه قسمتى از كتاب محجّه البيضاء فى تهذيب الاحياء، 267، 268

ترجمه كتاب اخلاق النبوه وآداب المعيشه، 268

ترجمه كليلد بهشت: ترجمان عرفانى نماز به همراه رساله ايمان و كفر، 195

ترجمه مقدمات صافى، 217

ترجمه الحج، 41، 100، 126، 154

ترجمه الحق، 357

ترجمه الحقايق (شمس الفصحاء محمد محيط قمى)، 179

ترجمه الحقايق (نورالدين محمد)، 178

ترجمه الزكوه، 41، 99، 126، 155

ترجمه الشريعه، 41، 101، 121، 156، 193، 258

ترجمه الصلوه، 41، 98، 120، 126،

135، 148، 157، 158، 160، 164، 297

ترجمه الصيام، 41، 99، 126، 160

ترجمه الطهاره، 41، 98، 126، 137،

138، 161

ترجمه العقايد الدينيه، 41، 100، 120، 135، 157، 162

التسنيم، 109، 119، 164، 245

تسهيل السبيل بالحجه، 93، 121، 164، 174

تشریح العالم، 87، 124، 165

التطهير، 48، 81، 123، 166

تطهير السرّ التّطهير

تطهير القلوب التّطهير

التطهير فى تهذيب الاخلاق التّطهير

تعليقات النّخبه الصّغرى، 104

تعليقات على الصحيفه السجديه، 201

تعليقات على معتصم الشيعه، 275

تفسير آيه امانت، 167

تفسير تصريف ابى عثمان بكر بن محمد ابن بقيه المازنى، 27

تفسير صافى، 217

التفقه فى الدين المحاكمه بين الفاضلين

التقويم، 358

تقويم المحسنين، 168، 358

تقويم المنجّمين، 168

ص: 411

تقويم سعيدى، 169

تلخيص بشاره الشيعة، 154

التمام فى تفسير اشعار هذيل، 27

تنبيه الغافلين، 35

تنفيس الهموم، 109، 127، 170

تنوير المواهب، 89، 128، 170

التهاب نيران الاحزان، 361

التهذيب، 319

ثمره الشجره الهيئه، 363

ثناء المعصومين، 97، 170

ثواكل الحور شواكل الحور

جاويدان خرد، 20

الجبر و التفويض، 359، 365

جلاء العيون جلاء القلوب

جلاء القلوب، 50، 87، 171، 118

جنگ عرفان، 302، 304، 305

جواب الابهري جواب من سأل من كيفيه علم الله

جواب بعض الاخوان، 360

جواب عن السؤال فى كيفيه علم الله جواب من سأل من كيفيه علم الله

جواب مسأله من ابهر جواب من سأل من كيفيه علم الله

جواب من سأل من كيفيه علم الله قبل الایجاد، 172

جهاز الاموات، 105، 128، 173

حاشيه بر صافى، 217

الحاشيه على الرواشح السماويه، 361

حاشيه على الوافى (حسن بن ملاء عبدالرزاق لاهيجى)، 346

حاشيه على الوافى (عبدالله افندى)، 346

حاشيه على الوافى (عبدالله بن نورالدين جزائرى)، 346

حاشيه على الوافى (فضل الله بن محمد شريف)، 346

حاشيه على الوافى (فيض)، 346

حاشيه على الوافى (محسن بن حسن مقدس اعرجى كاظمى)، 347

حاشيه على الوافى (محمد رضا بن محمد مؤمن قمى)، 347

حاشيه على الوافى (وحيد بهبهانى)، 347

الحاشيه على حاشيه التهذيب، 360

حاشيه على زبده البيان فى براهين احكام القرآن، 361

حاشيه على عين اليقين، 225

حاشيه على مفاتيح الشرايع (ابراهيم بن محمد باقر رضوى قمى)، 296

حاشيه على مفاتيح الشرايع (سيد حيدر عاملى)، 296

حاشيه على مفاتيح الشرايع (علم الهدى)، 296

حاشيه على مفاتيح الشرايع (محمد بن سليمان تنكابنى)، 297

حاشيه على مفاتيح الشرايع (محمد بن على... احسائى بحرانى)، 296

حاشيه على مفاتيح الشرايع (محمد يوسف لاهيجى)، 296

حاشيه على مفاتيح الشرايع (نورالدين

محمد كاشانى)، 296

حاشيه على مفاتيح الشرايع (وحيد بهبهانى)، 296

حدوث العالم اللب

الحق المبين، 48، 92، 123، 143،

174، 230

الحقايق الحقايق فى اسرار الدين

الحقايق فى اسرار الدين، 36، 84، 117، 175، 236

الحقايق فى محاسن الاخلاق الحقايق

الخصائص، 27

الخطب للجمعات و الاعياد، 96، 119، 179، 230

خلاصه الاذكار، 94، 118، 138، 154، 180، 221، 225، 271، 298، 310

خلاصه الاذكار و اطمئنان القلوب خلاصه الاذكار

خلاصه التهاب نيران الحزان و مشير كتائب الاشجان، 361

دفع آفات و رفع بليات الرفع و الدف

دلائل الاحكام، 362

دوازده امام ثناء المعصومين

دهر آشوب، 127، 184، 245، 249

ده رساله محقق بزرگ فيض كاشانى، 135، 148، 150، 186، 202، 259، 273

ديوان اشعار فيض، 41

ديوان فيض گلزار قدس

ديوان كامل محقق ربانى ملا محسن فيض كاشانى، 251

الذريعه، 51، 133، 134، 135، 136، 137، 138، 139، 140، 142، 143، 144، 145، 146، 147، 149، 150، 151، 152،
15، 155، 156، 158، 159، 160، 161، 162، 163، 164، 165، 166، 167، 168، 170، 171، 172، 173، 174، 176، 177،
179، 180، 183، 184، 185، 186، 187، 188، 189، 190، 191، 192، 193، 194، 195، 196، 197، 198، 199، 200،
202، 203، 204، 205، 207، 208، 209، 210، 211، 212، 213، 214، 215، 216، 217، 218، 219، 220، 221، 222، 223، 224، 225، 226، 227، 228، 229، 230، 231، 232، 233، 234، 235، 236، 237، 238،
240، 241، 242، 243، 244، 245، 246، 247، 248، 249، 250، 251، 252، 253، 254، 255، 256، 257، 258، 259، 260، 261، 262، 263، 264، 265، 266، 267، 268، 269، 270، 271، 272، 273، 274، 275، 276، 277، 278، 279، 280، 281، 282، 283، 284، 285، 286، 287، 288، 289، 290، 291، 292، 293، 294، 295، 296، 297، 298، 299، 300، 301، 302، 303، 304، 305، 306، 307، 308، 309، 310، 311، 312، 313، 314، 315، 316، 317، 318، 319، 320، 321، 322، 323، 324، 325، 326، 327، 328، 329، 330، 331، 332، 333، 334، 335، 336، 337، 338، 339، 340، 341، 342، 343، 344، 345، 346، 347، 348، 349، 350، 351، 352، 353، 354، 355، 356، 357، 358، 359، 360، 361، 362، 363، 364، 365، 366، 367، 368، 369

ذريعه الصّراع، 95، 117، 184

ذكر خفى جلاء القلوب

ص: 413

راه روشن، 269

راه صواب، 50، 101، 125، 185، 199

راه نجات، 310

رجال النجاشي، 28

الرد على الشهاب الثاقب (اسماعيل بن محمد حسين خاجوني مازندراني)، 205

الرد على الشهاب الثاقب (امين بن عبد الوهاب)، 205

الرد على الوافي، 348

الرد على من يبيع الغنا، 35

رسائل اخوان الصفا، 299

رسالات في اجوبه مكتوبات و سنوالات، 108

رساله آداب الذكر جلاء القلوب

رساله در جواب پرسش اهل مولتان، 187

رساله شكيات و سهويات، 219

رساله محبت الفت نامه

رساله علائي، 30

رساله ناي، 273

رساله ابي ريحان في فهرست كتب الرازي، 23

الرساله القدسيه، 262

رساله في الارث، 354

رساله في الامكان والوجوب جواب من سأل من كيفيه علم الله

رساله في الانسان، 356

رساله فى الجنائز، 173

رساله فى القضاء و القدر، 365

رساله فى الموت و حقيقته، 369

رساله فى بيان اخذ الاجره على العبادات و الشعائر الدينيه، 105، 128، 187

رساله فى تحريم الغنا و اثمه، 35، 36

رساله فى تحقيق ثبوت الولاية على البكره، 50، 105، 128، 188

رساله فى تحقيق معنى القابليه، 356

رساله فى صلاه الجمععه، 205

رساله فى وحده الوجود، 369

رساله موجزه فى احكام الشك و السهو و النسيان فى الصلوه، 128

رفع الغوايه رفع الفتنه

رفع الفتنه، 50، 107، 122، 189

الرفع و الدفع، 102، 129، 190

روح الاسرار و روح الاسمار، 30

روضات الجنّات، 136، 139، 140، 143، 144، 149، 151، 165، 166، 168، 172، 180، 189، 196، 198، 200، 202،

204، 207، 222، 224، 229، 230، 233، 237، 239، 241، 252، 263، 273، 274، 277، 307، 312، 317، 318، 320،

361

رهتوشه رهروان: شرح رساله زاد السالك، 193

ريحانه الادب، 133، 137، 144، 146، 149، 151، 152، 153، 155، 156، 158، 161، 162، 168، 170، 173، 185، 188،

189، 190، 192، 198، 199، 200، 203، 220، 224، 226،

ص: 414

229، 230، 241، 259، 263، 272، 273، 291، 298، 307، 311، 312، 315، 318، 347، 350، 368

زادالسالک، 39، 41، 51، 54، 103، 121، 192، 258

زاد السالک یا توشه سالکان، 193

زاد السالکین، 135، 164

زاد العقبی، 96، 128، 194

زبدہ البیان، 361

زیان شکم پرستی وشہوترانی، 268

السانح الغیبی، 100، 121، 194

سراج السالکین، 109، 118، 300

سرّ الصناعه، 27

سریان نورالحق، 53، 363

السریّہ العلیّہ، 48، 129، 230

سعد السعود، 21

سفینہ النّجاء، 91، 116، 174، 196

سفینہ النّجاء مع ترجمہ، 197

سلسبیل، 109، 119، 197، 245

سلوک زاد السالک

سلوکیہ زاد السالک

سوانح غیبی السّانح الغیبی

سہ رسالہ: عزلت، کینہ و حسد، مذمت دنیا، 268

سؤال و جواب راہ صواب

الشافى، 36، 79، 116، 197، 318

شجره الهىة، 53، 363

شراب طهور، 109، 127، 199، 245

شرايط الايمان، 101، 120، 185، 199

شرايع الاسلام، 362

شرح الارشاد، 307

شرح الصّحيفه السجاديّة، 90، 119، 200

شرح الصدر، 41، 111، 122، 201

شرح المفاتيح (علم الهدى)، 289

شرح المفاتيح (فيض)، 289

شرح النخبه (عبدالله بن محمّد كاظم تبريزى)، 315

شرح الوافى (محمّد تقى بن عبدالرحيم)، 347

شرح الوافى (محمّد جواد بن محمّد حسيني عاملى)، 347

شرح الوافى (محمّد رضى بن محمّد نبى قزوينى)، 347

شرح بر الاصول الاصلية، 143

شرح حديث الحقيقه، 364

شرح حديث الفرجه، 364

شرح حديث جنود مجتده، 364

شرح حديث طلب العلم منهاج النجاه

شرح رساله العلم، 255

شرح زبده الاصول، 32

شرح صدر شرح الصدر

شرح مفاتيح الشرايع (ابراهيم بن محمد باقر رضوى قمى)، 291

شرح مفاتيح الشرايع (ابراهيم بن محمد شيرازى)، 290

شرح مفاتيح الشرايع (ابوالحسن فتونى عاملى نجفى)، 290

ص: 415

- شرح مفاتيح الشرايع (حبيب الله بن علي مدد)، 295
- شرح مفاتيح الشرايع (حسين بن محمد صادق حسيني امامي)، 293
- شرح مفاتيح الشرايع (سيد ابوالقاسم بن عباس)، 295
- شرح مفاتيح الشرايع (شارح نامعلوم)، 295
- شرح مفاتيح الشرايع (شيخ سليمان بن احمد آل عبدالجبار قطيفي)، 294
- شرح مفاتيح الشرايع (عبدالله بن علي جد حفصي بحراني)، 293
- شرح مفاتيح الشرايع (عبدالله بن محمد رضا شبر)، 293
- شرح مفاتيح الشرايع (علي بن محمد علي طباطبائي)، 293
- شرح مفاتيح الشرايع (محمد حسين بن محمد حسن جيلاني)، 290
- شرح مفاتيح الشرايع (نور الدين محمد هادي)، 289
- شرح مفاتيح الشرايع (وحيد بهبهاني)، 291
- شريعته الشيعه شرح مفاتيح الشرايع (ابوالحسن فتونى عاملى نجفى)، 290
- شكوائيه الاعتذار
- شكوه الغريب عن الاوطان الى علماء البلدان، 30
- شواكل الحور، 53، 365
- شواكل الغرور، 365
- شوق الجمال، 48، 127، 129، 230،
- 245
- شوق العشق، 48، 126، 129، 203،
- 245، 230
- شوق المهدي، 110، 127، 203

شهاب الاخبار، 364

شهاب الثاقب، 97، 127، 204

شهر آشوب، 184

الصفاني، 36، 38، 77، 116، 140،

141، 217، 368، 206

الصحيفة السجادية، 200

الصحيفة الهادية، 53، 369

صلاة الجمعة ابواب الجنان

الصلوات و التحيّات ثناء المعصومين

الصلوات و التّحيات (علم الهدى)، 170

صهباى سخن، 273

صيغ العقود، 169

الضوابط الخمس في احكام الشكّ و...، 104، 218

ضياء القلب، 41، 48، 89، 119، 129،

134، 154، 183، 220، 225، 230، 271، 310

طرائق الحقايق، 237، 320

العدة في اصول الفقه، 29

عرفان نماز، 160

علم الله تعالى اللباب

علم اليقين، 38، 81، 123، 151، 221، 222، 225، 262، 271، 310

ص: 416

عين اليقين، 38، 82، 124، 223، 271، 273

غايه الايجاز، 219

غايه البحث عن معنى البعث، 30

غنيه الانام فى معرفه الساعات و الايام، 106، 129، 225، 228، 354، 358

فتح المفاتيح حاشيه على مفاتيح الشرايع (محمّد يوسف لاهيجى)

فتوحات المكيه، 300

فرحه الناس و بهجه الخواطر، 30

فصل الخطاب (ترجمه الشهاب الثاقب)، 205

فضائل السادات، 356

فضيله الشيعه ترجمه الشريعه

فلاح السائل و نجاح المسائل، 30

الفلك المشحون فى احوال ابن طولون، 31

فوائد الرضويّه، 146، 151، 152، 155، 156، 162، 165، 166، 172، 174، 180، 185، 186، 187، 188، 189، 195، 200،

202، 203، 218، 220، 222، 224، 229، 233، 236، 241، 252، 253، 254، 257، 263، 270، 272، 274، 276، 277،

299، 300، 301، 317

الفهرست (ابن نديم)، 22، 26

الفهرست (شيخ طوسى)، 23، 29

فهرست العلوم، 48، 107، 122، 129،

228، 230

فهرست الكتب، 39

فهرست الوافى، 348

فهرست کتابهای رازی و نامهای کتابهای بیرونی، 28

فهرس مؤلفات، 230

فینکس، 24

قرآن، 206

قرآن و آداب تلاوت آن، 268

قره العیون فی اعزّ الفنون، 51، 85، 117، 179، 233

قره العیون فی اهمّ الفنون قره العیون فی اعزّ الفنون

قری العاشی الی معرفه العوران و الاعاشی، 30

قصص العلماء، 207، 297

قصّه اهل معرفت، 263

قصیده توحیدیه، 151

قواعد العقاید، 53، 366

القول السدید جلاء القلوب

کارنامه ی بیرونی، 28

کافی، 319

کتاب اخبار المنافقین، 22

کتاب الاستبصار، 29، 319

کتاب الجمعه، 29

کتاب الحج، 26

کتاب الحدود و الاسناد، 26

کتاب الحیوه، 25

كتاب الرحا و الدولاب، 26

كتاب الرحمه، 26

ص: 417

- كتاب الزاهر، 26
- كتاب الزهره، 25
- كتاب السلوه، 25
- كتاب الضياء فى الامامه، 26
- كتاب الطبيعه الثانيه الجامده، 25
- كتاب الطبيعه الرابعه المنفعله الرطبه، 25
- كتاب الطبيعه الفاعله الاولى، 25
- كتاب الطبيعه المنفعله اليابسه، 25
- كتاب الكامل، 25
- كتاب الكوفه، 29
- كتاب اللامع، 26
- كتاب الميدان، 26
- كتاب امّهات النبى صلعم، 22
- كتاب انساب بنى نصر بن قُعين، 29
- كتاب تسميه المنافقين و من نزل فيه القرآن، 22
- كتاب تلخيص الشافى فى الامامه، 29
- كتاب تهذيب الاحكام، 29
- كتابشناسى مجلسى، 24
- كتاب صفه النبى صلعم، 22
- كتاب عقود النبى صلعم، 22
- كتاب فى الاصول، 29

كتاب في العضل، 25

كتاب في تدبير المملطف في الذبول، 25

كتاب مختصر الانوار و مواضع النجوم، 29

كتاب مقالات الاماميه، 26

كشف الاستار، 134، 136، 137، 138، 139، 140، 143، 144، 147، 149، 151، 152، 174، 258

كشف الحجب، 136، 138، 140، 141، 143، 146، 149، 151، 152، 153، 155، 156، 158، 160، 161، 162، 165، 166،
168، 170، 172، 174، 179، 180، 185، 186، 190، 192، 195، 196، 198، 199، 200، 202، 204، 207، 218، 220،
222، 224، 226، 229، 233، 236، 237، 239، 241، 252، 253، 254، 263، 270، 272، 273، 274، 276، 277، 293،
311، 312، 316، 317، 320، 350

كشف الظنون، 24

كشف المحجّه، 164

الكلمات الرائقه، 366، 367

الكلمات السريه العليه، 36، 86، 119، 236

الكلمات الطريفه، 39، 90، 117، 237

كلمات المحققين، 360

الكلمات المخزونه، 36، 85، 117، 239، 241

الكلمات المضمونه، 36، 86، 117، 240

الكلمات المكنونه، 51، 85، 124، 150، 241، 366، 367

كليات ديوان علامه ملا محمد محسن فيض، 302، 305، 355، 365

گلزار قدس، 51، 110، 126، 134، 151، 164، 170، 184، 197، 199،

ص: 418

203, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 25, 300, 301, 316, 317, 349

گلشن راز، 271

گنجینه بهارستان: ادبیات فارسی، 134

گنجینه الاسرار، 193

اللثالی، 86، 124، 251، 367

اللثالی المخزونه اللثالی

اللثالی المستخرجه اللثالی

اللب، 48، 51، 88، 123، 230، 253

اللباب، 48، 52، 88، 123، 230، 254

لباب الكلام اللباب

لبّ الحسنات، 96، 128، 256

لب القول فی معنی حدوث العالم اللثالی

لب لباب مثنوی سراج السالکین

لولوه البحرین، 134، 136، 137، 138، 139، 141، 143، 144، 147، 151، 152، 156، 160، 161، 162، 165، 166، 170،

172، 174، 179، 180، 185، 186، 187، 188، 189، 190، 192، 195، 196، 198، 199، 200، 202، 204، 207، 218،

220، 222، 224، 226، 229، 233، 236، 239، 240، 241، 253، 254، 257، 259، 263، 270، 272، 273، 274، 276،

277، 279، 280، 298، 307، 311، 312، 316، 317، 318، 320، 350

ماجرى به القلم، 31

مبتغی الافهام فی شرح مفاتیح شرائع الاسلام، 295

مثنوی معنوی، 300

مجله جلوه، 202

مجله دانشکده ادبیات تهران، 24

مجلة المجمع العلمي العربي، 23، 30

محاكمات، 39

المحاكمه بين الطائفتين من المؤمنين، 257

المحاكمه بين الفاضلين، 41، 48، 52، 107، 123، 230، 259

المحجّه البيضاء، 53، 84، 124، 176،

231، 232، 240، 247، 250، 260، 262، 366

المدخل الى العربية، 31

مرآه الاخره، 89، 124، 154، 183، 223، 225، 269، 310، 310

مرآه الاخره في معرفه يوم الاخر مرآه الآخره

مسائل احكام الجنائز مع الاشاره الى دلالتها جهاز الاموات

مسار الشيعة، 169

مسأله الوجود، 367

مستدرک الذريعه، 363

مستدرک الوافي، 348

المشاطه لرساله الفهرست، 28

مشواق، 41، 110، 125، 248، 271

ص: 419

مصاييح الظلام شرح مفاتيح الشرايع

المصاييح اللوامع الانوار اللوامع فى شرح مفاتيح الشرايع، 293

المصاييح فى شرح مفاتيح الشرايع، 292، 294

مصباح الانظار، 179، 236

المصباح الساطع، 294

مصطلحات كتاب الوافى، 348

المصطفى، 368

مصنفات و مؤلفات رازى، 28

المعارف فى اصول الدين، 82، 116، 273

معالجه النفس، 367

معالم الاصول، 52، 259

معتصم الشيعه، 80، 125، 274، 275، 276

معيار الساعات، 41، 106، 129، 275

مفاتيح الاعجاز، 150

مفاتيح الخير مفتاح الخير

مفاتيح الزيارات، 368

مفاتيح الشرايع، 38، 46، 80، 125، 274، 276، 292

مفاتيح العلوم، 19

مفتاح ابواب الشريعه فى شرح مفاتيح الشرايع، 295

مفتاح الخير، 98، 127، 297

مفتاح الصحبه فى شرح النخبه، 315

مفتاح المجامع بمفاتيح الشرايع، 292

المفتلذ من التصريف، 30

المفصح في الامامه، 29

المقالات الاثنى عشرية قره العيون...

مقاييس الاصول، 30

مكاتب قطب الدين محيي، 301

مكنونه الكلمات قره العيون في...

مناجات نامه، 127

منازل السالكين زاد السالك

مناقب امير المؤمنين الاربعين

منبع الحياه، 206

مُنتخب الأوراد، 95، 118، 298

منتخب الختوم، 53، 369

المنتخب الصغير، 245، 300

المنتخب الكبير، 245، 301

منتخب المحجّه البيضاء، 267

منتخب النخبه، 314

منتخب الوافي، 348

منتخب بعض ابواب الفتوحات، 118

منتخب ديوان شمس، 299

منتخب رسائل اخوان الصفا، 118، 299

منتخب غزليات، 118

منتخب فتوحات المكيه، 109، 300

منتخب كشف المحجّه لثمره المهجه تسهيل السبيل بالحجّه

منتخب گلزار قدس، 119

منتخب مثنوى سراج السالكين

منتخب معارف، 274

منتخب مكاتيب قطب الدين محيي، 109، 118، 301

ص: 420

منتزعات من كتب العلماء و اهل المعرفه و اشعارهم ، 108

منشآت فيض كاشاني، 301

من لا يحضره التقويم غنيه الانام فى معرفه الساعات و الايام

من لا يحضره الفقيه، 319

منهاج النجاه، 94، 121، 150، 183، 219، 221، 223، 225، 262، 271، 307

منهج النجاه منهاج النجاه

منيه الحيسوب، 30

المواهب العليّه، 170

ميزان القيامه، 88، 124، 310

النجوم، 228

نجوم السماء، 31

النخبه النخبه الكبرى

نخبه الاداب، 183

النخبه الصغرى، 52، 104، 314، 316

نخبه العلوم نظم النخبه

النخبه الكبرى، 52، 81، 116، 166،

312

النخبه المحسنيه النخبه الكبرى

النخبه الوجيزه النخبه الكبرى

النخبه فى الحكمه العمليه النخبه الكبرى

ندبه العارف، 109، 119، 245، 316

ندبه المستغيث، 109، 119، 317

نزهه العشاق و نزهه المشتاق، 30

نظم النخبه، 315

نفحات الملكوتيه فى الرد الصوفيه، 35

نقد الاصول الفقهيّه، 93، 125، 317

النقض (عبدالجليل رازى)، 143

نماز راهى روشن در جهان تاريك، 267

نماز زمان معراج انسان، 160

نماز يا ترجمه الصلوه، 160

النواد، 79، 116، 318

النواد الاحاديث النوادر

النواد الاخبار النوادر

النواد فى جمع الاحاديث، 319

نو تقويم شرعى، 228

نور الانوار، 201

نوروز سى روز ترجمه حديث معلّى بن خنيس

نوروز و سى روز در روزشمارى در ايران

باستان، 358

نهايه المرام فى شرح المفاتيح، 294

النهايه فى مجرد الفقه والفتاوى، 29

الوافى، 78، 116، 197، 230، 318، 319

ورزش روح و تهذیب اخلاق از محجّه البيضاء، 268

وسيله الابتهاال، 109، 127، 349

وصف الخيل، 103، 128، 349

هدیه الاشراف فی تلخیص الانصاف، 150

هدیه العارفين، 180، 189، 192، 224، 318

هشت در بهشت، 160

هياكل النور، 365

ص: 421

قرآن و تفسیر

الاصفی، 36، 78، 116، 140، 368

تنویر المواهب، 89، 128، 170

تفسیر آیه امانت، 167

الصفانی، 36، 38، 77، 116، 140،

141، 217، 368، 206

حدیث

الخطب للجمعات والاعیاد، 96، 119، 179، 230

الشافی، 36، 79، 116، 197، 318

النوادر، 79، 116، 318

ادعیه و اذکار

اذکار الطَّهَّارَه، 99، 137

الاذکار المهمَّه، 102، 120، 138

اهم ما یعمل، 96، 118، 152

ترجمه الحج، 41، 100، 126، 154

ترجمه الزکوه، 41، 99، 126، 155

ترجمه الصلوه، 41، 98، 120، 126، 135، 148، 157، 158، 160، 164، 297

ترجمه الصیام، 41، 99، 126، 160

ترجمه الطَّهَّارَه، 41، 98، 126، 137،

138، 161

تعليقات على الصحيحه السجديه، 201

جلاء القلوب، 50، 87، 171، 118

خلاصه الاذكار، 94، 118، 138، 154، 180، 221، 225، 271، 298، 310

ذريعه الضراعه، 95، 117، 184

الرفع والدفع، 102، 129، 190

زاد العقبي، 96، 128، 194

لب الحسنات، 96، 128، 256

مُنتخب الأوراد، 95، 118، 298

فقه و اصول

ابواب الجنان، 35، 41، 97، 120، 135

الاحجار الشداد و السيوف الحداد، 106، 129، 137

رساله في بيان اخذ الاجره على العبادات و الشعائر الدينيه، 105، 128، 187

ص: 423

الاصول الاصلية، 92، 125، 141، 143، 174، 175

اهم ما يعمل، 96، 118، 152

التطهير، 48، 81، 123، 166

رساله فى تحقيق ثبوت الولاية على البكره، 50، 105، 128، 188

جهاز الاموات، 105، 128، 173

الحق المبين، 48، 92، 123، 143،

174، 230

سفينه التجاه، 91، 116، 174، 196

الشافى، 36، 79، 116، 197، 318

شهاب الثاقب، 97، 127، 204

الضوابط الخمس فى احكام الشكّ و...، 104، 218

معتصم الشيعة، 80، 125، 274، 275، 276

مفتاح الخير، 98، 127، 297

النخبة الصغرى، 52، 104، 314، 316

النخبة الكبرى، 52، 81، 116، 166،

312

كلام وفلسفه

اصول العقايد، 93، 143، 359

اصول المعارف، 36، 83، 117، 144

الانصاف، 41، 111، 122، 148، 150، 202، 271

انوار الحكمه، 87، 124، 151، 222، 273

بشاره الشيعة، 35، 36، 91، 117، 153، 183، 221، 225، 271، 310

ترجمه الشريعة، 41، 101، 121، 156،

193، 258

ترجمه العقائد الدينيه، 41، 100، 120، 135، 157، 162

تشریح العالم، 87، 124، 165

راه صواب، 50، 101، 125، 185، 199

السانح الغيبي، 100، 121، 194

شرايط الايمان، 101، 120، 185، 199

علم اليقين، 38، 81، 123، 151، 221، 222، 225، 262، 271، 310

عين اليقين، 38، 82، 124، 223، 271، 273

قره العيون في اعزّ الفنون، 51، 85، 117، 179، 233

الكلمات الطّريفه، 39، 90، 117، 237

الكلمات المخزونه، 36، 85، 117، 239، 241

الكلمات المضمونه، 36، 86، 117، 240

اللب، 48، 51، 88، 123، 230، 253

اللباب، 48، 52، 88، 123، 230، 254

المحاكمه بين الفاضلين، 41، 48، 52، 107، 123، 230، 259

مرآه الاخره، 89، 124، 154، 183، 223، 225، 269، 310، 310

منتخب رسائل اخوان الصفا، 118، 299

منهاج النجاه، 94، 121، 150، 183، 219، 221، 223، 225، 262، 271، 307

ميزان القيامه، 88، 124، 310

الاعتذار، 49، 111، 122، 146، 360

الفت نامه، 41، 50، 103، 129، 135،

147، 160، 164، 258، 259

تسهيل السبيل بالحجه، 93، 121، 164، 174

التطهير، 48، 81، 123، 166

الحقايق في اسرار الدين، 36، 84، 117، 175، 236

رفع الفتنة، 50، 107، 122، 189

المحجّه البيضاء، 53، 84، 124، 176،

231، 240، 247، 250، 260، 262، 366

النخبه الكبرى، 52، 81، 116، 166،

312

عرفان

الحقايق في اسرار الدين، 36، 84، 117، 175، 236

زاد السالك، 39، 41، 51، 54، 103، 121، 192، 258

سراج السالكين، 109، 118، 300

الكلمات المخزونه، 36، 85، 117، 239، 241

الكلمات المكنونه، 51، 85، 124، 150، 241، 366، 367

مشواق، 41، 110، 125، 248، 271

منتخب ديوان شمس، 299

منتخب غزليات، 118

منتخب فتوحات المكيه، 109، 300

منتخب مكاتيب قطب الدين محيي، 109، 118، 301

مدايح و مناقب

الاربعين، 91، 120، 139

ثناء المعصومين، 97، 170

شوق المهدي، 110، 127، 203

ادبيات

آب زلال، 41، 127، 133، 245، 248

آداب الضيافه، 41، 134، 245

التسنيم، 109، 119، 164، 245

تنفيس الهموم، 109، 127، 170

دهر آشوب، 127، 184، 245، 249

سراج السالكين، 109، 118، 300

سلسبيل، 109، 119، 197، 245

شراب طهور، 109، 127، 199، 245

شوق الجمال، 48، 127، 129، 230،

245

شوق العشق، 48، 126، 129، 203،

245، 230

شوق المهدي، 110، 127، 203

300، 301، 316.

ص: 425

مشواق، 41، 110، 125، 248، 271

المنتخب الصغير، 245، 300

المنتخب الكبير، 245، 301

منتخب ديوان شمس، 299

منتخب مكاتيب قطب الدين محيي، 109، 118، 301

منشآت فيض كاشاني، 301

ندبه العارف، 109، 119، 245، 316

ندبه المستغيث، 109، 119، 317

وسيله الابتهاال، 109، 127، 349

نجوم

تشریح العالم، 87، 124، 165

غنيه الانام فى معرفه الساعات و الايام، 106، 129، 225، 228، 354، 358

معيار الساعات، 41، 106، 129، 275

گزیده ها

آيينه شاهى، 41، 102، 128، 134، 148، 160، 220

الاذكار المهمه، 102، 120، 138

الاصفى، 36، 78، 116، 140، 368

اصول المعارف، 36، 83، 117، 144

انوار الحكمه، 87، 124، 151، 222، 273

تسهيل السبيل بالحجه، 93، 121، 164، 174

التطهير، 48، 81، 123، 166

الشافى، 36، 79، 116، 197، 318

شرايط الايمان، 101، 120، 185، 199

الكلمات المخزونه، 36، 85، 117، 239، 241

المعارف فى اصول الدين، 82، 116، 273

زندگينامه

الانصاف، 41، 111، 122، 148، 150، 202، 271

شرح الصدر، 41، 111، 122، 201

آثار همگانى به زبان فارسى

ابواب الجنان، 35، 41، 97، 120، 135

الاذكار المهمه، 102، 120، 138

ترجمه الصلوه، 41، 98، 120، 126،

135، 148، 157، 158، 160، 164، 297

ترجمه العقايد الدينيه، 41، 100، 120، 135، 157، 162

شرايط الايمان، 101، 120، 185، 199

وصف الخيل، 103، 128، 349

تقسيمات علوم

فهرست العلوم، 48، 107، 122، 129، 228، 230

فهرس مؤلفات، 230

ص: 426

- آئینه بصیرت خود گر جلا دهی / از صیقل تجرّد وحدت دثار فیض 45
- آب زلال چشمه تسنیم و سلسبیل / یک قطره دان چکیده ز جوش بحار فیض 43
- آنان که در هنر به نهایت رسیده اند / ترسند باز از محک اختیار فیض 44
- آن چارجوی جتّ عدن است بی گمان / تأویل یک رباعی فردوس بار فیض 44
- از سر تا پای گوشه بادت / وین آب زلال نوشی بادت 128
- از غول وهم و حس و خیال ار گذر کنی / شاید که تو بری، بری از شاخسار فیض 45
- افغان کنی و گریه و زاری و اضطراب / شاید که بر تو رحم کند کردگار فیض 45
- اقبال فوز و فتح و ظفر، نصرت و فلاح / آماده است بهر دل کامکار فیض 43
- اکنون «هدی» خلاصه اذکار این شناس / کز روی عجز بر در احسان شعار فیض 45
- انوار حکمت از کلمات طریفه اش / پیدا چون نور دانش خورشید سار فیض 43
- اهل ذکا نماید تسلیم، اگر کنم / روح مقدسش به وکالت نثار فیض 43
- ای باد صبا سلام یاران برسان / شرح غم ما به غمگساران برسان 305
- ای برون از وهم قال و قیل من / خاک بر فرق من و تمثیل من 241
- ایمان و تقوا و ورع و زهد و صبر و شکر / الفت گرفته اند به هم در کنار فیض 43
- ای نام تو زینت زبانها / وی یاد تو مونس روانها 304
- ایّها المدعون للاسلام / ایّها العابدون للاصنام 184، 249
- باشد ضیای قلب و مفاتیح، شرح صدر / حاصل برای هرکس در روزگار فیض 43
- باشد کسی به علم، علم کز ره هدی / گردد معبد مدرس عرفان شعار فیض 44
- با شور عشق و جنبش شوق و نشاط قرب / بر مسند کمال نشسته وقار فیض 43
- با یکدگر حقایق قدسی جدل کنند / تا ز آن میان، کدام شود اختیار فیض 44

بحر افاده اش چو شود موج زن، شود / دریا ز تنگ حوصلگی شرمسار فیض 44

ص: 427

- بر علم اوست پرده ای از فقه و اجتهاد / پوشیده سنگ زهد و تشرع شرار فیض 44
- بندی زبان حمد و گشایی لب دعا / بهر دوام عاقبت روزگار فیض 45
- بی شبهه عقد حلقه درسش گره گشاست / حلال مشکلات بود انتظار فیض 44
- بیند کسی که نیست درو ظلمت حسد / کآب بقاست بسته لب جویبار فیض 45
- بینی ز شش جهت در هر هشت خلد را / بر روی خود گشاده چو کردی دوچار فیض 44
- تا آشنای ملک تجرد نگشته ای / مشکل که یاور تو شود انتصار فیض 45
- ثنای حق تعالی نیم من / چون من سزای حق تعالی 250
- جود و سخا، مروّت و انصاف و رفق و عدل / از روی ذوق و صدق و صفا گشته یار فیض 43
- چون آستان درگه قدس آشیان اوست / مصباح انس و رایت امن منار فیض 44
- حاشا که راه یابد آنجا نزاع، لیک / بهر قبول خاطر معنی شکار فیض 44
- حلم و حیا و خلق و داد و فرح وفا / گردیده از سعادت خدمتگزار فیض 43
- ختم کردم سخن دهر آشوب / به تمنای ظهور شه دین 184، 249
- خواست تا رمزی بگوید شد عنان از دست فیض / گفتمش ناگفتنی بسیار شد خاموش شو 189
- خون می چکد ز دیده سیاره فلک / از رشک رشح خامه معنی نگار فیض 44
- خیالش چون بر گیرم ز سر تا پای گردم او / از خود بیرون روم از خویشتن بی خویشتن گردم 33
- خیر و نقا، صلاح و سداد و رشاد و رشد / مست می ملاطفت خوشگوار فیض 43
- دامن پُر از لآلی مکنونه می کند / صاحبدلی که یابد جا در جوار فیض 43
- در دل شب خیر از عالم جانم کردند / خبری آمده از بی خبرانم کردند 305
- در غرور این هوس گر جان دهم / به که دل در خانه و دکان دهم 192
- در لُجّه ثنا نرنی دست و پا که نیست / در ظرفِ حرف، وسعت درّ بحار فیض 45

دریاست فیض و ما بمثل چون حبابها / ما را به او مدار و به ما شد مدار فیض 43

دلم خوش است اگر شکوه گر دعا بنویسی / که هر چه تو بنویسی به مدعا بنویسی 302

دنیا و هر چه هست در آن نیست غیر هیچ / در چشم عبرت دل پرهیزگار فیض 44

دهر است یک قصیده ز دیوان صنع حق / بیت خجسته، مطلع لیل و نهار فیض 44

رای صواب و روح محبت نجاج کار / سرشار فیض دیده شب زنده دار فیض 43

رسید از ظفر نامه ای معتبر / ز روی ادب کردم او را نظر 306

ز اصحاب آنکه خلع بدن عادت وی است / باشد گل سر سبد اعتبار فیض 44

ص: 428

ز پیش من برفت او با دل صدجای ریش من / از حسرت از فراقش چون غریبان در وطن گردم 33

زین وصفها که لایق آن بارگاه نیست / خواهی به انکسار و ادب اعتذار فیض 45

سنجیده دار گوهر خود را باین عیار / میزان نیک و بد، نبود جز عیار فیض 44

شاید که جلوه گر شودت آنچنان که هست / در چار موج گرد عناصر سوار فیض 45

شبان وادی حیرت گهی رسد به مراد / که هشت سال به جان خدمت شعیب کند 33

شرح صحیفه دل اهل سلوک حق / معلوم می شود ز سکون و قرار فیض 43

شوق کمال عشق کسی را که در سر است / اطوار فیض گو طلب از کردگار فیض 43

صمتش شهاب ثاقب افسرده ای بود / کز خبث نفس می کند انکار کار فیض 43

علم الیقین که مفخر دانشوران بود / افتاده است از نظر اعتبار فیض 43

عین الیقین، محجّه بیضای دانشش / کار کسی شبیه نباشد به کار فیض 43

غوث رجال اوست ز تاراج درد جهل / تا هست شهر علم، بود شهریار فیض 44

قلم گرفتم وگفتم مگر دعا بنویسم / دعا به یار جفا کار بی وفا بنویسم 302

کی آرزوی باغ ارم می کند دگر / آنکو چشیده چاشنه ای از ثمار فیض 45

گردد به یک کرشمه او رمزها عیان / باشد نهان علم کسان آشکار فیض 44

گر دست کس رسد به اصول اصلیه اش / بیند ره نجات ز یمن منار فیض 43

گرد یتیمی است غباری اگر رسد / بر گوهر دل کسی از رهگذار فیض 44

گو توز شراب می شوی مست / ما را ساقی رباید از دست 162

لیکن پی دلالت و اماندگان بس است / نوری که مانده باقی در رهگذار فیض 45

ما را فنا در او و بقا هم به او بود / دست رجا گسسته مباد از کنار فیض 44

مردود قلب خویش به کف، ناله ها کنی / عزّ قبول خودطلبی از عیار فیض 45

مشائی رکابش اشراقیان دهر / بی شک عزیز اهل کلام است خوار فیض 44

در سلوک راه / وافی که راست می بردت تا دیار فیض 43

ناورده ای ز سجن مکان و زمان هنوز / خود را برون، چه پرسی از راه غار فیض 45

نقد اصول و حق مبین، نخبه علوم / پرورده نعیم دل بی غبار فیض 43

نقش قدم نمانده اگر در ره صواب / از بسکه گرم بوده برین ره گذار فیض 44

نمی بینم بجز تو همدمی ای فیض در عالم / بیا دمساز هم گنجینه اسرار هم باشیم 149

نور جمال اوست که تاییده بر جهان / خورشید و ماه نیست جز آئینه دار فیض 44

نی نی، غلط غلط، که خیالی است این محال / حاشا که دیده و که شنیده غبار فیض 44

ص: 429

هر خاروگل که هست درین بوستان ازوست / هم گل، گل مرادش و هم خار، خار فیض 45

هر که پرسد چیست تاریخش / گفت بشمار اینکه آخر کرد 226

هر گهی کاید به تأیید خدای لم یزل / جرم مه در خانه مریخ یعنی محل 227

هر نکته از برای نجات سفینه ای است / غافل مباش از سخن آبدار فیض 43

هریک از اخوان غزل گفته است در اجلال فیض / عکس خود دیده است در آئینه احوال فیض 304

هفت آسمان چو حلقه بیرون در بود / در محفلی که نور فشانست نار فیض 44

همچو سوسن به ثنا دوش زبانم کردند / با خیر از روش هر دو جهانم کردند 305

هم کلاه و هم قبا و هم کمر هم پیرهن / آنچه در برداری آن را جمله بخشیدن به من 227

یابی امان ز سوسه دیو و شرّ نفس / خود را اگر کشی به پناه حصار فیض 45

یارب دوام بخش به حقّ چهار و هشت / هر سال و ماه و هفته و لیل و نهار فیض 45

یا غایب عن عینی لا عن بالی / القرب الیک منتهی آمالی 304

یک جرعه از شراب طهورش اگر کشی / آگاه می شوی ز دل هوشیار فیض 43

یک جزو کش ز مدرسه اوست عقل کل / نبود حریف معرکه کارزار فیض 45

آشنایی با چند نسخه خطی. به کوشش حسین مدرسی طباطبائی و رضا استادی. - قم: بی نا، 1355.

احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم. تألیف محمد بن احمد المقدسی، ترجمه علینقی منزوی. - تهران: شرکت مؤلفان و مترجمان ایران، 1361. ج. 2.

امل الامل. تألیف محمد بن الحسن الحرّ العاملی. - نجف: مکتبه اندلس، 1385 ق. ج. 2.

ایضاح المکنون فی الذیل علی کشف الظنون عن اسامی الکتب والفنون. اسماعیل باشا بغدادی. - تهران: اسلامیه، جعفری، 1387 (افست).

بحار الانوار: الجامعه لدرر اخبار الائمة الاطهار. تألیف محمد باقر مجلسی. - بیروت؛ دار احیاء التراث العربی، 1403 ق. ج. 110.

ترجمه مفاتیح العلوم. تألیف محمد بن احمد خوارزمی، ترجمه حسین خدیو جم. چاپ دوم. - تهران: علمی و فرهنگی، 1362.

جاویدان خرد. تألیف احمد بن محمد بن مسکویه، ترجمه تقی الدین محمد شوشتری، به اهتمام بهروز ثروتیان. - تهران: مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مک گیل، 1355.

دفاعیات عین القضاء همدانی تألیف عبدالله بن محمد عین القضاء، ترجمه و تحشیه قاسم انصاری. - تهران: کتابخانه منوچهری، 1360.

ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی. به کوشش رسول جعفریان. اصفهان: مرکز تحقیقات علمی و دینی امام امیرالمؤمنین (ع)، 1371.

الذریعه الى تصانیف الشیعه. تألیف آقابزرگ الطهرانی. - بیروت: دارالاضواء، 1403ق. 25ج.

روضات الجنّات فی احوال العلماء والسادات. تألیف محمّدباقر الموسوی الخوانساری الاصبهانی. به کوشش اسدالله اسماعیلیان. - تهران: اسماعیلیان، 1392ق. 8ج.

ریاض العلماء و حیاض الفضلاء. تألیف عبدالله افندی الاصبهانی. به کوشش محمود المرعشی، تحقیق احمدالحسینی. - قم: الخیام، 1401ق. 6ج.

ریحانه الادب فی تراجم المعروفین بالکنیه او اللقب یا کنی والقاب. تألیف محمّدعلی مدرس تبریزی. - تبریز: کتابفروشی خیام، 1346. 9ج.

سعد السعود: کتاب علمی دینی فنی... تألیف علی بن موسی ابن طاوس. - قم: الرّضی، 1363.

صد و شصت نسخه از یک کتابخانه شخصی. به کوشش رضا استادی. - قم: بی نا، 1354. 1ج.

طرائق الحقایق. تألیف محمّد معصوم شیرازی «معصوم علیشاه». به کوشش محمّدجعفر محجوب. - تهران: سنائی، بی تا. 3ج.

فوائد الرضویه فی احوال علماء المذهب الجعفریه. تألیف شیخ عباس قمی. - تهران کتابخانه مرکزی، 1337.

فهرست اسماء مصنفی الشیعه. تألیف احمدبن علی نجاشی. - قم: الداوری، [1398ق]. 340ص.

فهرست الفبایی کتب خطی کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی. به کوشش محمّد آصف فکرت. - مشهد: آستان قدس رضوی، کتابخانه مرکزی، 1369.

الفهرست: فیہ نحو من تسع مئه اسم من اسماء المصنفین و هو احد الکتب الاربعه... تألیف محمّد بن حسن طوسی، صحّحه و علّق علیه محمّد صادق آل بحر العلوم. - نجف: المرتضویه، بی تا. ر + 196ص.

فهرست کتابخانه اهدایی آقای سیدمحمد مشکوه به کتابخانه دانشگاه تهران. به کوشش علینقی منزوی. - تهران: دانشگاه تهران، 1330.

فهرست کتابخانه سپهسالار. به کوشش محمدتقی دانش پژوه و علینقی منزوی. - تهران: انجمن ایرانی فلسفه و علوم اسلامی، 56 - 1340. ج.5.

فهرست کتابخانه عمومی معارف. به کوشش عبدالعزیز جواهر کلام. - تهران: بی نا،

1314. ج.2.

فهرست کتابخانه مجلس شورای ملی. تألیف ابن یوسف شیرازی و عبدالحسین حائری و دیگران. - تهران: مجلس شورای اسلامی، 1317-1376. ج.25.

«فهرست کتابخانه محمود فرهاد معتمد» به کوشش یحیی ذکاء و محمدتقی دانش پژوه در نسخه های خطی دفتر سوم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، [1344].

فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران. به کوشش محمدتقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، [13]. ج.18.

فهرست کتابخانه ملی تبریز. به کوشش میر و دود سید یونسی. - تبریز: کتابخانه ملی تبریز، 1348. ج.2.

«فهرست کتابخانه های شهرستانها (یزد: کبیر یزد)» به کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر چهارم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، [1344].

«فهرست کتابخانه های عمومی و خصوصی شهر همدان: کتابخانه اعتمادالدوله» به کوشش پرویز اذکائی در نسخه های خطی دفتر پنجم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1346.

«فهرست کتابخانه های عمومی و خصوصی شیراز: کتابخانه خانقاه احمدیه» به کوشش محمدتقی دانش پژوه در نسخه های خطی دفتر پنجم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1346.

فهرست کتابهای چاپی فارسی از آغاز تا آخر سال 1345. به کوشش خان بابا مشار. -

تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، 1352. 3ج.

فهرست کتابهای خطی کتابخانه حضرت شاهچراغ (ع) (جلد 3). تهیه و تنظیم کتابخانه حضرت شاهچراغ؛ با همکاری محمد برکت. - شیراز: فلاح، 1382.

فهرست کتابهای کتابخانه انجمن آثار ملی. به کوشش فاطمه مهران و محمد غلامرضایی. - تهران: انجمن آثار ملی، 1356. 1ج.

فهرست کتب خطی در کتابخانه حضرت احمدبن موسی شاهچراغ. به کوشش علی نقی بهروزی. - شیراز: چاپخانه مصطفوی شیراز، 1360. 2ج.

فهرست کتب خطی کتابخانه آستان قدس رضوی. - مشهد: آستان قدس رضوی، کتابخانه آستان قدس. 26ج.

فهرست کتب خطی کتابخانه عمومی فرهنگ و هنر مشهد. به کوشش رمضانعلی شاکری. - مشهد: اداره کل فرهنگ و هنر خراسان، 1348. 1ج.

فهرست کتب خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی - شماره 2 (سنای سابق). به کوشش محمدتقی دانش پژوه و بهاءالدین علمی انواری. - تهران: مجلس شورای اسلامی، 1359. 2ج.

فهرست کتب خطی کتابخانه ملی فارس. به کوشش علینقی منزوی. - شیراز: انجمن کتابخانه های شیراز، 1351. 2ج.

فهرست کتب خطی کتابخانه های اصفهان. به کوشش محمدعلی روضاتی. - اصفهان: مؤسسه نشر نفانس مخطوطات، 1341. 2ج.

فهرست کتب خطی کتابخانه آیه الله جلیلی کرمانشاه. به کوشش محمد وفادار مرادی. - مشهد: سازمان کتابخانه ها، موزه ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی، 1383.

فهرست کتب دینی و مذهبی و خطی کتابخانه سلطنتی. به کوشش بدری آتابای. -

تهران: کتابخانه سلطنتی، 1352.

فهرست کتب کتابخانه مدرسه فاضلیه. به کوشش اوکتایی. - مشهد: آستان قدس رضوی، کتابخانه مرکزی، 1309. 1 ج.

فهرستگان نسخه های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه. مؤلف علی صدراپی خوبی. - قم: دارالحدیث، 1382.

فهرست موجودی و راهنمای کتابخانه مرکزی دانشگاه تبریز. کتابخانه مرکزی. - تبریز:

دانشگاه تبریز، 1361.

فهرست میکروفیلیمهای کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران. به کوشش محمدتقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، 1362-1348. 3 ج.

فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی. به کوشش عبدالله انوار. - تهران: کتابخانه ملی 1353 - 1343. 22 ج.

فهرست نسخه خطی کتابخانه آستانه مقدسه قم. به کوشش محمد تقی دانش پژوه. - قم: آستانه مقدسه قم، بی تا. 1 ج.

فهرست نسخه های خطی دانشکده الهیات و معارف اسلامی مشهد. به کوشش محمود فاضل. - مشهد: دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه فردوسی، 1366 - 1355. 3 ج.

«فهرست نسخه های خطی دانشگاه اصفهان» به کوشش محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. در نسخه های خطی دفتر یازده و دوازده. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و اسماعیل حاکمی. - تهران: دانشگاه تهران، 1362.

فهرست نسخه های خطی سه کتابخانه اصفهان (ابوالبرکات، علامه فانی، سید شفتی). نگارش رحیم قاسمی. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1386.

«فهرست نسخه های خطی سید شهاب الدین تبریزی» به کوشش محمد تقی دانش پژوه در نسخه های خطی دفتر ششم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1348.

ص: 435

«فهرست نسخه های خطی فارسی دانشگاه لس آنجلس» به کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر یازده و دوازده. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و اسماعیل حاکمی. - تهران: دانشگاه تهران، 1362.

فهرست نسخه های خطی فارسی و عربی کتابخانه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی. - تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، 1380.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه جامع گوهرشاد. - مشهد: کتابخانه جامع مسجد گوهرشاد، 1358. 4ج.

«فهرست نسخه های خطی کتابخانه حسینیه شوشتریها(عراق، نجف)» به کوشش اسدالله اسماعیلیان و رضا استادی. در نسخه های خطی دفتر یازده و دوازده. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و اسماعیل حاکمی. - تهران: دانشگاه تهران، 1362.

«فهرست نسخه های خطی کتابخانه خصوصی دکتر اصغر مهدوی» به کوشش محمدتقی دانش پژوه در نسخه های خطی دفتر دوم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، [1342].

فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات. به کوشش محمدتقی دانش پژوه

- تهران: دانشگاه تهران، 1339. 1ج.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات (مجموعه امام جمعه کرمان) اهدایی آقای احمد جوادی. به کوشش محمدتقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، 1344. 1ج.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات (مجموعه وقفی علی اصغر حکمت) به کوشش محمدتقی دانش پژوه. - تهران: دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، 1341. 1ج.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی. به کوشش محمود فاضل. - مشهد: دانشگاه فردوسی، 1354.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران. به کوشش محمد باقر حجتی. با نظارت محمدتقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، 1345. ج2.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی اصفهان. به کوشش جواد مقصود همدانی. - تهران: وزارت فرهنگ و هنر، اداره کل کتابخانه ها، 1349. ج1.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی نجفی مرعشی. نگارش احمد حسینی، زیر نظر محمود مرعشی. - قم: کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی نجفی مرعشی، 1376-1356. ج27.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله گلپایگانی. به کوشش رضا استادی و سیداحمد حسینی اشکوری. - قم: کتابخانه عمومی حضرت آیت الله گلپایگانی، 1357. ج3.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله گلپایگانی. به کوشش علی صداری خویی و ابوالفضل حافظیان بابلی. - قم: (حروفچینی شده).

«فهرست نسخه های خطی کتابخانه غرب آخوند همدان» به کوشش جواد مقصودی در فهرست نسخه های خطی کتابخانه های رشت و همدان. زیر نظر محمدتقی دانش

پژوه. - تهران: فرهنگ ایران زمین، 1353.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه حجتیه قم. به کوشش رضا استادی. - قم: بی نا، 1354.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فیضیه قم. به کوشش رضا استادی. - قم: بی نا، 1369. ج2.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم. به کوشش رضا استادی. - قم: کتابخانه مسجد اعظم قم، 1365.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه ملی ملک وابسته به آستان قدس رضوی. زیر نظر ایرج افشار و محمدتقی دانش پژوه. - تهران: کتابخانه ملک. ج10.

ص: 437

فهرست نسخه های خطی کتابخانه وزیری یزد. به کوشش محمد شیروانی. - تهران: انجمن آثار ملی، 1350. ج.5.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه های رشت و همدان. به کوشش ایرج افشار. - تهران: فرهنگ ایران زمین، 1353. ج.3.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه های زنگی پور. نگارش سید محسن حکیم. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه افشین عاطفی (کاشان - ایران).. نگارش سید صادق حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه جامه جوادیه (بنارس - هند). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1386.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه حوزه علمیه امام صادق (ع). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشگاه بوعلی همدانی. نگارش سید احمد حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه سر یزدی (مسجد خطیره). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه سید احمد روضاتی. نگارش رحیم قاسمی. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه شخصی میبدی (کرمانشاه). نگارش سید احمد حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385. ج.2.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه شیخ محمد علی دینانی (بیرجند). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه صدوقی یزدی. نگارش سید احمد حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1383.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه قمر بنی هاشم (دامغان). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه مروی تهران. به کوشش رضا استادی.

تهران: کتابخانه مدرسه مروی، 1371.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه خان (یزد). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه صدر بازار (اصفهان). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه صدر (تهران). نگارش محمد حسین حکیم

. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1386.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فتحعلی بیگ (صادقیه - دامغان). نگارش سید جعفر حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1386.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه معمارباشی (تهران). نگارش محمد حسین حکیم. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه ممتاز العلماء (لکنهو). نگارش سید صادق حسینی

اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

فهرست نسخه های خطی کتابخانه موسسه آیه الله العظمی بروجردی (قم). نگارش سید احمد حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1384.

«فهرست نسخه های خطی محمد طاهری شهاب» به کوشش محمد طاهری شهاب در نسخه های خطی دفتر ششم. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1351.

فهرست نسخه های خطی مدرسه امام عصر (عج) شیراز. به کوشش محمد برکت. -

شیراز: کتابخانه مدرسه امام عصر شیراز، 1374.

فهرست نسخه های خطی مدرسه خاتم الانبیاء (صدر) بابل. به کوشش علی صدرائی خوئی و دیگران. - تهران: آینه میراث، دفتر نشر میراث مکتوب، 1376.

فهرست نسخه های خطی مدرسه نمازی خوی. به کوشش علی صدرائی خوئی. - تهران: انجمن آثار مفاخر فرهنگی، دفتر نشر میراث مکتوب، 1376.

«فهرست نسخه های خطی مدرسه خیرات خان مشهد» به کوشش محمود فاضل در فهرست نسخه های خطی کتابخانه های رشت و همدان. به کوشش محمد روشن و دیگران. - تهران: فرهنگ ایران زمین، 1353.

فهرست نسخه های خطی مرکز احیاء میراث اسلامی. نگارش سید احمد حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1383. ج. 8.

فهرست نسخه های خطی مکتبه الزهراء (اصفهان). تألیف احمد فقیه امامی، مقدمه صادق حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

فهرست نسخه های خطی و اسناد کتابخانه مجتهد الزمان بیدگلی. نگارش سید صادق حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1385.

فهرست نسخه های عکسی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی. به کوشش محمدعلی حائری. زیر نظر محمود مرعشی. - قم: کتابخانه آیت الله مرعشی، 1366. ج. 2.

فهرست نسخه های عکسی مرکز احیاء میراث اسلامی. نگارش سید جعفر و سید صادق حسینی اشکوری. - قم: مجمع ذخائر اسلامی، 1383.

فهرست هزار و پانصد نسخه خطی اهدائی رهبر معظم انقلاب حضرت آیت الله خامنه ای به کتابخانه آستان قدس رضوی. به کوشش رضا استادی. - مشهد: آستان قدس رضوی، کتابخانه مرکزی، 1373.

القاموس المحيط. تألیف محمدبن یعقوب فیروزآبادی. - بیروت: المؤسسة العربیه للطباعه والنشر، بی تا. ج. 4.

قصص العلماء. تأليف ميرزا محمد تنكابنی. - تهران: علمیه اسلامیه، بی تا.

کتاب الفهرست. تأليف محمدبن اسحاق الندیم، ترجمه و تحقیق محمدرضا تجدد. - تهران: امیرکبیر، 1360.

«کتابخانه آیت الله رضوی در کاشان» به کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر هفتم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه

تهران، 1353.

«کتابخانه دکتر حسین مفتاح در تهران» به کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر هفتم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه

تهران، 1353.

کشف الاستار عن وجه الكتب والاسفار. تأليف احمدالحسيني الخوانساري الشهير بالصفائي. - قم: مؤسسه ال البيت لاحياء التراث، 1415. ج4.

کشف الحجب والاستار عن اسماء الكتب والاسفار. تأليف اعجاز حسين النيسابوري

الکنتوری. مع مقدمه المرعشی النجفی. - قم: مکتبه آیت الله المرعشی النجفی، 1409.

«گنجینه نسخه های خطی و چاپی فرهنگستان آذربایجان در شهر باکو» به کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر نهم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1358.

لولوه البحرین فی الاجازات و تراجم رجال الحدیث. تأليف يوسف بن احمدالبحرانی.

به کوشش محمدصادق بحرالعلوم. - النجف: النعمان، 1966م.

مجمع الرجال: الحاوی لذكر المترجمين فی الاصول الخمسه الرجالیه... تأليف عنایه الله بن علی القهپائی، صححه وعلق علیه ضیاءالدین الشهیر بالعلامه الاصفهانی. - قم: اسماعیلیان، بی تا. ج7.

مجموعه رسائل خطی فارسی. نشریه گروه تصحیح متون بنیاد خطی فارسی

ص: 441

پژوهشهای اسلامی. زیر نظر نجیب مایل هروی. - مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهشهای اسلامی، 75-1369. 5 ج.

مجموعه مقالات کنگره کتاب و کتابخانه در تمدن اسلامی. به کوشش بنیاد پژوهشهای اسلامی. - مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهشهای اسلامی، 1377. 5 ج.

مخطوطات مکتبه المییدی (کرمانشاه - ایران). احمد الحسینی. - قم: مجمع الذخائر الاسلامیه، 1386.

«مکتبه الامام امیرالمؤمنین العامه» به کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر پنجم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، 1346.

میراث اسلامی ایران. به کوشش رسول جعفریان. قم: کتابخانه آیت العظمی مرعشی نجفی، 1373 -، ج.

میراث شهاب. نشریه کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی. - قم: کتابخانه آیت الله مرعشی.

مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی از آغاز چاپ تاکنون. به کوشش خان بابا مشار. -

تهران: بی نا، 44 - 1340. 6 ج.

نسخه پژوهی. به کوشش ابوالفضل حافظیان بابل. - تهران: کتابخانه و موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی. 1383 -، ج.

«نسخه های خطی کتابخانه جمعیت نشر فرهنگ شهر رشت» به کوشش محمد روشن. در فهرست نسخه های خطی کتابخانه های رشت و همدان. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه. - تهران: فرهنگ ایران زمین، 1353. 3 ج.

«نسخه های خطی مدرسه عباسقلی خان در مشهد» به کوشش محمود فاضل. در نسخه های خطی دفتر هفتم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران:

نسخه های خطی «نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران» (12 - 1). زیر نظر محمدتقی دانش پژوه، ایرج افشار و اسماعیل حاکمی. - تهران: دانشگاه تهران، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، 62 - 1342.

«نسخه هایی در یزد (کتابخانه آقای علی آتشی)» به کوشش سید احمد حسینی در نسخه های خطی دفتر هفتم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، کتابخانه مرکزی، 1353.

هدیه الاحباب فی ذکر المعروفین بالکنی واللقاب والانساب. تألیف شیخ عباس قمی. - تهران: کتابخانه صدوق، 1362.

هدیه العارفین، اسماء المؤلفین وآثار المصنفین. اسماعیل باشا بغدادی. به کوشش رفعت بیلکه الکیسی و ابن المعین محمود کمال اینال. - تهران: اسلامیه، جعفری، تبریزی، 1387ق. 2ج. (افست از چاپ استانبول)

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند یکسانند؟

سوره زمر / 9

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک 129/34 - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: 03134490125

دفتر تهران: 021 - 88318722

بازرگانی و فروش: 09132000109

امور کاربران: 09132000109

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

